

Commentariorum in genealogiam Austriacam libri duo, : in quibus praeter vetustatem, nobilitatem atque arborem rectam ascendentem inclytæ gentis Habsburgicæ, Propagines etiam ad latera diffunduntur eorum, qui & ipsi non minus quàm Austriades ex Habsburgicis egressi sunt, Burgundiæ regum, Zaringiæ ac Teccensium ducum, Burgundiæ Palatinorum, & Advocatorum Arelatensium, Comitumque cum de Laufenburgo tum uero de Kyburgo ac Fryburgo. Quorum stirpe omnium desinente, Austriæ Archiduces, non rerum gestarum modo gloria, uerum opum affluentia, dititione ad Columnas usque Herculis, a superno mari usque ad inferum extenta, & in Mœsiam ac Scythiam usque perseuerant, fascesque Rom. summa cum laude retinent.

<https://hdl.handle.net/1874/422112>

8

2

COMMENTARIO- rum in Genealogiam Au- striacam libri duo:

IN QVIBVS PRAETER VETVSTATEM,
NOBILITATEM ATQVE ARBOREM RECTA' A-
scendentem inclytæ gentis Habsburgicæ, Propagines etiam
ad latera diffunduntur eorum, qui & ipsi non minus quàm
Austriades ex Habsburgicis egressi sunt, Burgundiæ regum,
Zaringiæ ac Teccensium ducum, Burgundiæ Palatinorum,
& Aduocatorū Arelatensium, Comitumq; cùm de Laufen-
burgo, tum uerò de Kyburgo ac Fryburgo. Quorum stirpe
omnium desinente, Austriæ Archiduces, non rerum gesta-
rum modò gloria, uerùm opum affluentia, ditione ad Colum-
nas usq; Herculis, à supero mari usq; ad inferū extenta, & in
Mœsiam ac Scythiam usq; perseverant, fascesq; Rom.
summa cum laude retinent.

*Autore VVOLFGANGO LAZIO Viennen. S. Rom. Imp. M.
Consiliario, Historico, ac Gymnasy Viennen. primario
Professore & Superintendente.*

Accessit rerum & uerborum memorabilium
locupletifs. INDEX.

Cum Cæs. Maieft. priuilegio ad decennium.

BASILEAE, APVD NICOLAVM
Episcopium, & Ioannem Oporinum.

INCLYTIS, SACRIS, AC INVICTIS
 PRINCIPIBUS ROM. CAESS. POTENTISS. DN. DN.
 FERDINANDO primo, & MAXIMILIANO secundo, D.G. Ger-
 maniae, Hungariae, Bohemiae & Croatiae, Dalmatiaeq; Regibus: Archidu-
 cibus Austriae, Ducibus Burgundiae, Brabantiae, Lutzenburgi, Carinthiae,
 Styriae, Carnioli, Silesiae, Uirtembergiae: Marchionibus S. Rom. Imp. Bur-
 gouiae, Moraviae, & utriusq; Lusatie, &c. Comitibus Habsburgi, Tirolis,
 Flandriae, Goritiae, Ciliae ac Kiburgi, &c. Landgravijs Alsatie,
 Brisgouiae, Nellenburgen. &c. Dominis suis
 longè clementissimis,

VVOLFGANGVS LAZIVS Viennen. Medicus ac Historicus
 sui obsequium perpetuum, & Salutem.

NON EQVIDEM recenti seculo na-
 ta est, CAESARES sacratissimi, sere-
 nissimi Archiduces, Genealogias il-
 lustrium uirorum describendi ratio:
 sed uetus ille non mos solum fuit, ue-
 rum adeò etiam officium Generis
 quoddam, & decus, cum splendore
 stirpium & utilitate publica coniun-
 ctum: ut uel filij, uel nepotes, prone-
 potesq; auorum suorum, proauo-
 rum, at auorū, ab auorumq; ac (ut generatim dicam) maiorum
 suorum & nomina ordine ducta linea (ut Plinius scribit) distin-
 cta, & imagines cera confectas, in atrijs passim suis, bibliothecisq;
 piè posuerint, sancteq; semper custodierint: tanta aliquan-
 do animorū contentione, ut sicubi aliquis fortè nomine alieno
 usurpato inferere se in familiam aliquā uellet, die dicta grauif-
 simè accusaretur atque mulctaretur. Quod cum omnibus sem-
 per nationibus obseruatum sit, tum praecipuè uerò Aegyptijs,
 Graecis atque Romanis peculiare extitit: ut eleganter Plinius li-
 bro 35. cap. 2. scriptum relinquit. Ita est profectò: Artes desidia
 perdidit, & quoniam animorum imagines non sunt, negligun-
 tur etiam corporum. Aliter apud maiores in atrijs hę erant, quę
 spectarētur: non signa externorum artificum, nec æra, aut mar-
 mora, expressi cera uultus singulis disponebātur armarijs, ut es-
 sent imagines quę comitarentur gentilitia funera: semperq; de-
 functo aliquo, totus aderat familie eius qui unquam fuerat po-
 pulus. Stemmata uerò lineis discurrebant ad imagines pictas:
 tabulina codicibus implebantur, & monumentis rerum in magi-
 stratu gestarum. alię in foribus, & circum limina animorum in-
 gentium imagines erant, adfixis hostiū spolijs: quę nec emptori

refringere liceret: quæ etiam dominis mutatis, domus ornamenta erant. Et subiungit: Asini Pollionis hoc Romæ inuentum, qui primus bibliothecam dicendo, ingentium hominum Rempub. fecit. An priores ceperint Alexandriae & Pergami reges, qui bibliothecas magno certamine instituere, non facile dixerim. Imaginum amore quondam flagrasse, testes sunt, & Atticus ille Ciceronis, condito de his uolumine: & M. Varro, benignissimo inuentu insertis uoluminum suorum foecunditati non nominibus tantum Septingentorum illustrium, sed & aliquo modo imaginibus, non passus intercidere figuras, aut uetustatem æui contra homines ualere: inuentione muneris etiam diis inuidiosus, quando immortalitatem non solum dedit, uerum etiam in omnes terras misit, ut præsentem esse ubique & claudipossent. Huc alludentes canunt poetæ Virgil. 1. Aeneid.

— *Ingens aurum mensis, cælataq; in auro*

Fortia facta patrum, series longissima rerum

Per tot ducta uiros, antiquæ ab origine gentis. Ouidius:

Perlege dispositas generosa per atria ceras. Iuuenalis 8. Satyra:

Tota licet ueteres exornent undiq; ceræ

Atria, nobilitas sola est atq; unica uirtus. Et iterum:

Stemmata quid faciunt? quid prodest Pontice longo

Ordine censeris, pictosq; ostendere uultus? Claudianus:

Per fasces numerantur aui, semperq; renata

Nobilitate uirent, & prolem fata sequuntur,

Continuum simili seruantia lege tenorem:

Nec quisquam procerum tentat, licet ære uetusto

Floreat, & claro cingatur Roma Senatu. Prud. in Sym.

Non aperit sub luce oculos, & gressibus errat,

Quamuis illustres meritis, & sanguine clari,

Premia uirtutum, titulis & honoribus aucti,

Ardua rettulerint, fastorumq; arce potiti,

Annales proprio signarint nomine chartas,

Atq; inter ueteres ceræ numerentur & ære.

Quamobrem nec Imp. Romanos puduit, suæ gentis & lineas & imagines passim locis publicis depingere: ut de priuatis atrijs nihil dicam. Sic T. Liuius libro secundo Decad. 3. ob imagines familiæ frequētes, pro dictatorem dictum à populo Q. Fabium Max. refert: Vni consuli (inquit) Cn. Seruilio, qui tunc procul in Gallia prouincia aberat, ius fuisse dicendi Dictatoris. Quam moram quia expectare territa iam clade ciuitas non poterat, eò decursum esse, ut à populo crearetur qui pro Dictatore esset, Res inde gestas gloriamq; insignē ducis, & augendæ titulum

tulum imaginis posteris, ut Dictator pro Dictatore diceretur, facile obtinuisse. Idem lib. x. eiusdem Decadis, de Scipione Imp. tradit: Primus certè hic Imperator (inquit) nomine uictæ à se gentis est nobilitatus. Exemplo deinde huius nequaquam uictoria pares, insignes imaginū titulos claraq; cognomina familiae fecerunt. Huc pertinet, quod Cornel. Tacitus in secundo scribit, ad Genealogiam Cæsaris Iulij alludens: Somniorum etiam interpretes impulit, dum proauum Pompeium, amitamq; Scriboniam, quæ quondam Augusti coniunx fuerat, consobrinus Cæsaris plenam imaginibus domū ostentat. Et iterum: Et quia claritudine materni generis anteibat, auum M. Antoniū, auunculum Augustum ferens. Contrà Druso proauus, eques Rom. Pomponius Atticus, dedecorare Claudiorum imagines uidebatur. Sic Tranquillus in uita Augusti, de eadem principis Augusti genealogia locutus: Actia, M. Actio Balbo & Iulia sorore C. Cæsaris genita est: Balbus paterna stirpe Aricinus, multis in familia Senatorijs imaginibus. Huc alludens nimirum scribit M. Tullius in Pisonem, ignobilitatem obijciēs: Obrepisti ad honores errore hominum, commendatione famosarum imaginum, quarum simile nihil habes præter colorem. Et in oratione contra Rullū: Imaginem nullam Reip. relinquēs. Idem in secundo de lege Agraria, cum consulem se factum ostenderet ex noua familia: Quemadmodum cum petebam, nulli me uobis autores generis mei commendabant: sic, si quid deliquero, nullę sunt imagines quę me à uobis deprecentur. Et sic intelligitur illud Plinij nono Epistolarum: Nec enim ardentius tu pronepotes, quàm ego liberos cupio, quibus uideor à meo tuoq; latere pronum ad honores iter, & audita latiùs nomina, & non subitas imagines relucturus. Et illud Eusebij libro primo de uita Constantini, uidelicet natura hominis sortis fragilis & caducæ, commenta solatium imaginibus edendis, maiorum memoriam colere se putauit, honore permansuro. Porrò non minori curâ fuit Græcis, Aegyptijsq; clarorum uirorum propagines & incereis imagunculis, & bibliothecis atrijsq; tam priuatis quàm publicis ad posteritatē transmittere. Sic Diodorus in prioribus suæ Bibliothecę libris, deducere eleganter ex Aegyptiorum delineatione uidetur stēmata Osiridis, Bacchi, Beli, Nilei, Cephī, Meridis, Busiridis, Symādi, Actei, Amasis, Sesostris, Micermi, Bochori, Sabacci, Psamitici, & aliorum Aegypti primorum regum, ut de Ptolemæorum profapia sileam, quàm prolixè is quoque à primis exordijs deriuat: quorum Philadelphus, operosissimam illam apud Alexandriam bibliothecam eius rei gratia, & ut illustrium uirorum ingenia posteritati innotescerēt, instituit.

Ad hæc Pausanias in Græcia sua, prolixè regum Græciæ, non Atheniensium solùm, Lacedæmoniorum que, quæ nobiliores Respub. fuerunt: uerùm etiam Achgorum, Corinthi, Elidis, Triphilidis, Messeniorum, Argiuorum, Megarensium, Epirotarum, Macedonum que stemmata deducit: Pelasgi uidelicet, Actei, Pelopis, Proeti, Cecropis, Cadmi, Atlantis, Athamantis, Aeoli, Agenoris, Nestoris, Achillis, Tifameni, Agamemnonis, Thesei, Minois, Aeacidarum, Aristodemi, & plurium aliorum cum regum, tum illustrium uirorum, qui de patria benemeriti præclare gestis aliquando fuere. Huc pertinet illud Liuij libro primo decadis quartæ: Quod genus cum in omnibus liberis ciuitatibus, tum præcipuè Athenis, ubi oratio plurimùm pollet, fauore multitudinis alitur, rogationem extemplo tulerunt, plebesq; sciuit, ut Philippi statuæ, imagines omnes, nominaq; earũ, item maiorum eius uirilis ac muliebris sexus omnium tollerentur, delerenturq;. Hæc itaq; cum ita se habeant, inuictissimi CAESARES, & serenissimi Principes, liquidò animaduertere potestis, quàm antiquus mos fuerit, & quanto in usu atq; precio, præcipuis in orbe Rebus publicis, regnisq;, contrahendi generis seriem, Genealogiasq; conscribendi, cum priuatorum hominum, tum uerò præcipuè Regum ac Principum. quam operam subire maximos Principes non puuit. Atque ut sinamus Romanos, quorum Plinius meminit, qui de Genealogijs scripsere magna uolumina, Messalam, M. Varronem, Pomponium Atticum, & C. Iulium Cæsarem, Imperij uestri autorem: illustria etiã in gente uestra inclyta exempla ac lumina extãt, Otto Frisingensis episcopus, diui Leopoldi Austriae principis filius: & Leopoldus secundus Dux Austriae, diui nepos: qui sui generis Genealogias, terfo filo dictionis posteris reliquere. Quorũ secundũ, in tumulto illius inuenimus aliquando, S. M. TUAE IMPERATOR inuictissime, exhibitã epitomã, quæ incipit: Ad uitã principum terræ Austriae, parentũ scilicet nostrorũ prosapiam commemorare uobis cupientes, ea primò quæ relatione didicimus maiorum nostrorum, ea fide qua audiuimus explicamus: consequenter etiã illa quæ ex Chronicis nostris colligere potuimus. Horum Principum, maiorum scilicet suorum exemplis insistēs post multa secula diuus MAXIMILIANVS Imperator, auus proauusq; atq; abauus uester inuictissimi CAESARES, ac sereniss. Principes, socijs laboris Ioanne Stabio, Iacobo Manlio, & Ladislao Sundheimio, maiorum suorum tumultos, nomina ac propagationem diligentissimè perquisiuit, eorumq; seriẽ Genealogiæ breuis forma arcubus illis triumphalibus inseruit, quos ab honore uulgo *Erenporten* nuncupauit, non sine ma-

ximo

ximo sumptu apud Norinbergam sculptos atq; impressos. Ea etsi perexigua existat, & uix x x i i i i Heroas complectatur: tamen, ut tum erant tempora, & multa adhuc non solum in hoc genere, uerum adeo etiam in alijs honestis disciplinis latuerant, conatum egregium tanti Principis, consiliaq; propè diuina demonstrat. Quæ causa fuit, ut, cum uiderem multos generis alumnos deesse, nec certam ubiq; Chronologiæ rationem habitam fuisse animaduertissem, aut plures in Genealogijs aliorum principum editis de Habsburgica gente per matrimonia passim citari, qui nec uetustate possunt, neque dignitate, neq; præclare deniq; gestis, cum Austriadum alumnis eorumq; stemmate conferri: diuturno dolore pressus, ac animi subinde anxius, statuerim tandem, in hoc conandum mihi aliquid esse. Quem etsi uiribus meis laborem, ingenioq; superiorem intelligerem: in hanc tamen cogitationem ueni, ut susceptis peregrinationibus tumulos ubiq; in monasterijs perquirerem. Qua in re cum operæ precium me fecisse existimassem, peruestigatis antiquioribus omnibus per Heremum Heluetiorū, Herciniam sylvam, Vchtlandiam, Burgundiam, Alsatia, atq; tractum Rhenensem, (ubi primū omnium Habsburgicos principes rerum potitos fuisse constat) deprehendi, eius stirpis, ut non solum nomina, uerum insignia etiam testabantur, Rubeus uidelicet leo corona cœlestina redimitus in aureo clypeo, quā plurimos, ante annos adhuc sexcentos: quos, confectis tribus peregrinationibus, aliquot annorum opera in certam Genealogiæ seriem formamq; demum cum redigissem, semina sparsa tandem proferre in lucem statueram: præsertim euolutis scrinijs eorum monasteriorum, de quibus diximus, & ubi sepultos inueneram: uidelicet (ut ex multis paucas recensamus) ad S. Trutpertum in Nigra sylua, Ottoprechtum, Hettoprechtum, Amprinctum, Radoprechtum, Rampertum, Guntratum, Babonem, Gelbonem, Luitfridos duos, & Hunifridū: in Gengenbacensi porro finibus Mortinouia, ad saltum Harcinia, Rotherium: in Beronensi cœnobio, supra Spyram, Beronem & Hettonem: in Lympurgensi aut tractu ueteris Austrasiæ, Bataconem & Eginonem, in Murbacensi Alsatia, Eberhardum, titulo Alemaniae ducis: in Hugeshouen, Vallis Wilertal, Hugonem & Bernhardum: in Malsmunster, uirginum cœnobio Sundgouia, Mazonem titulo regis, quem scrinia adnotauerant Eberhardi ducis & Luitfridi comitis Auendspurgen. fratrem extitisse: & Adalberti, fundatoris Ebersheimensis abbatia in insula Rheni prope Seledstadium, filium: nepotem Attici, Edelfassia principis, cui S. Otilia filia tribuitur. Et cum legissem in Reginone, Anno salutis 858,

Hugo

Hugoprechto abbati uidelicet in Hugeshouen Vuilertal, Hugonis comitis Auendspurgij filio, Lotharium Francorum regē, Caroli magni pronepotē, ob ductam sororem illius Thyetpergam, ducatum Iuræ montis donasse, qui inter Iuram montem ac Alpes Peninas erat, ubi hodie est Sabaudia exterior pars Vchtlandia & Heluetia: itemq̄, Anno 888, Rudolphum Chunradi filium, eius nimirum quem annales à Stratlingen arce cognominant, Hugonis abbatis nepotem (is fortè Hugoprechti uel germanus, uel filius extiterat) apud S. Mauritium (quod est supra Geneuam Sabaudia cœnobium) coronam Burgundici regni sumpsisse: cum perquirerem ea loca, & ad S. Mauritium, & in Agauno eorum finium tumulos quoque, de quibus diximus, inuenimus, insigniaq̄ regum illius Burgundia, exterioris uidelicet, eadē cum Habsburgicis siue Auendspurgijs esse, hoc est, Leonem rubrum cœlestina corona redimitum in aureo clypeo (licet interdum eius Burgundia & sola corona cœlestina in aureo clypeo sit picta) iam me in certam cognitionem peruenisse existimabam, generis Habsburgici, cum Burgundia illius regum stemmate coniungendi. Quibus Rudolphi etiam, Chunradiq̄ gentilitia Habspurgen. nomina peculiaria fuerant: non is Rudolphus solū quem Regium honorem sumpsisse apud S. Mauritium Regino tradit: uerū tres hoc rursus nomine, qui in genere Regum illorum secuti fuere: Rudolphus secūdus, Sennonis in Gallia ad S. Columbam sepultus, anno 927, qui ex Berchta Burcardi Sueuorū ducis filia, Rudolphum tertiu progenerat, ob uitæ continentiam in numerum sanctorum relatum, & in Paterniaco sua fundatione ad lacum Vualifschneuburgen. sepultū unā cum cōiuge Berchta comitissa à Vroburg prope Basileā, liberisq̄ successorib. Chunrado rege, Rudolpho cognomento Ignauo, qui testamento Chunradum Cæsarem, Henrici tertij patrem, heredem regni Burgundici siue Arelaten sis dixerat: Adelhaide, quæ defuncto Lothario Italiae rege, secundis nuptijs Ottoni primo Imp. iuncta fuerat, mater secundi Ottonis: & Mechtilde, Richardi Burgundia ducis cōiuge: confirmauēre coniecturam meam, quod eos Burgundia reges crederem sanguinis Habsburgici fuisse, non solū de quibus dictum est nomina atque insignia, uerum etiam quod Berchtoldi cuiusdam ac Vuernheri, in annalibus Paterniacen. cœnobij, Sueuia comitum, ac Habsburgi mentio fiat: quorum tamen tumulos reperire non potui. Inueni autem Pultriaci in Burgundia Theodoricum, quem puto Rapatonis filium fuisse, conditoris nouæ arcis Habsburgi in Ergouia, qui in Murhi cœnobio haud procul propria fundatione conditus iacet: & Vuesseliaci Richar-

Richardum, apud Vizantionem alterum Bernherum & Chunradum titulo Aduocati Arelaten. quem constat Berchtoldi secundi Zaringiae ducis natum extitisse. Sed relicta Burgundia, ad Rhenum reuertamur, ad cuius fines & sarcophagos & monasteria pleraque Habsburgicorum principum tum in perlustratione nostra obseruaueram: Hettonē in primis, abbatem diuitis Augiae in lacu Bodmanico, post S. Pirminium, authorem coenobij, sepultum: Attici Edelsalsiae ducis pronepotem, fratrem Eginonis Bodali ac Beronis: Gebiczonem, comitem Habsburgicum in Vueyssenaw, prope Rauespurgum: Beczonem, Bertilonem, & Gunczelinum, comites Habsburgicos, ad S. Cyriacum in Sultzperg, medio itinere à Friburgo Basileam, eorum fundatione, depositos: Eberhardum in Vualdkirchen, praepositura, eorundem finium: Berchtoldum cognomento Barbatum, Sueviae & Charinthiae ducem, unam cum filio cognomine Aduocato Turegenfi & Arelatenfi in S. Petri monasterio: Ottonem & Berchtoldum fratres germanos, filios Rudolphi ex Sueviae duce Caesaris, cognomento Rhynfelden. aduersus Henricum quartum electi, ad S. Blasium: Rapatonemque in Murhi Ergouie abbatia, unam cum filio Theoderico. Vuernheros praeterea aliquot, Gotofridos, Rudolphos ac Eberhardos, cum titulis comitum ab Habsburgo, Lauffenburgo & Kiburgo, in Vuettingensi monasterio, haud procul à thermis Heluetiorum: Rudolphum, in cella Otmarsen, haud procul Basilea: Rudolphum ex cognomento Taciturnum, in ecclesia Seckingensi, cuius erat aduocatus: Berchtoldos aliquot iuniores in templo cathedrali Friburgen. Albertum ex cognomento Diuitem, in Marchtall Sueviae, eiusque filium Rudolphum Caesarem, conditorem Austriadum, in templo cathedrali Spire: ac illius rursus filium Albertum primum sui generis Austriae archiducem, in Kunigsfelda Heluetiae, unam cum duobus Leopoldis, & aliquot Reginis de stirpe Austriadum. Vt de reliquis nihil dicam, qui passim Viennae, & per coenobia Austriae Styriaeque suis operibus sepulti cernuntur. Quorum seriem etsi Ioannes Stabius quoque antecessor meus, Maximiliani Imp. Historicus, arbore quodam genealogica complexus sit: eam tamen à Rudolpho duntaxat Caesare, Spira sepulto, Austriadum conditore, repetijt, ab anno primum reparatae salutis 1270: neque laterales propagines attigit, quae adhuc superfuerant, Austriadum iam rerum in Norico & Pannonia potitorum propinqui, comites uidelicet Habsburgen. de Lauffenburgo, comites Habsburgenses de Kiburgo, comites Habspurgen. de Friburgo, comites Habsburgen. de Pfyretis, comites Habspurgen. ab Egensheym, & duces cum à Zarin-

gen, tum à Teck, Burgundiæq; comites, & Rom. Imperij per regnum Arelaten. aduocati. Quos omnes & singulos cum suis propaginibus ac ditionum titulis, ad latera in nostra Genealogia, cuius hic Commētarios damus, prolixè depinximus, annis Salutis nostræ adnotatis, ac insignibus, ab anno iam inde septingentesimo: Burgundiæ quoque posteriorum ducum prosapia ad latus deducta, quam à Theoberto Prouinciæ comite, Sigeberti primi Habsburgen. siue fratre siue filio deriuamus: à quo uidelicet Salinarum comites, Bizantiniq;, & ex his Burgundi processere. Etsi uerò, CAESARES Inuictissimi, & serenissimi Principes, non dubitem, diligenti nostra, nō peruestigatione solum, uerū adeò lectione etiam atq; supputatione, non omnibus satisfieri: quòd recondita quædam commemorē, non satis omnibus nota, de Austria Rhenensi, Transiurano Ducatu, & Landgrauiatu Neomagensi, quæ nomina recentiori historiæ incognita sunt: deinde uerò, quòd in exordijs gentis inclytæ, non in cuiusuis iurare uerba coactus, ab opinionibus recesserim eorum, qui in patrum memoria hanc in se prouinciam receperant, ut Austriadum gentem à primis initijs deducerent: Volaterrano inquam, Spanhaymensi Tritemio, Ioanne Stabio, Iacobo Manlio, Ladislao Sundhaymio, & Gebulhero. Quorum rursus haud ambigo satisfactum iri adsertoribus, ubi loca uetustorum autorum de his ipsis acceperint, qui nondum omnes in lucem uenerunt, Gregorij Turonensis episcopi, Annonij, & qui multa ex his mutuati sunt, Sigeberti ac Pauli Aemilij, quos constat esse editos. Qui, exempli gratia, Austriae siue Austrasie reges commemorant, à Rheno ad Mosam amnem, ubi hodie est tractus Mosellanus, Hunczruckensis, Zuuayprugensis, Luczēburgen. Lymburgen. Lotharingiæ ac Alsatiæ agri, cum ea regione saltuosa quæ ueteris nominis ceu umbram retinuit Vuestrichi siue Vuasgen, Latinè Vastum regnum nūcupatum: in quo, nostro seculo S. Vuendelini est ciuitas Sarpruck, Saruuerden, Kayserluthern, cum Comitatus Biczensi, Luczelstaynen. Nafsouiensis, Axenstaynensi, Dagspergensis, ac Leynnigenis: nempe Theodericum minorem natu Chloduuichi primi Francorum regis Christiani filium, Theobertum, Theoaldum, Sigebertum primum (cuius filium in uenatione ab apro occisum, in insula Ebershaymunster prope Selectadium, S. Arbogastes Argentoracen. p̄sul ad uitam reuocauerat) Chilpericum, fratrem Sigeberti: Childebertum, filium eiusdem: Chlotarium: Theobertum iuniorem Childeberti filium, qui congressus cum fratre Theoderico Burgundiæ rege apud Tolbiacum uictus erat, & occisus: à cuius filio Sigeberto, profugo & exule, nos inclytam

Habs

Habsburgensium siue Austriadum stirpem deriuamus, secuti
 auctoritatem antiquissimorum Francorum historiographorū,
 Turonensis & Annonij: quibus Abbas Spanhaymensis Trite-
 mius subscribit, & rectè ad Austriadum primordia detorquet.
 Quorum quidem Turonensis hæc nominatim adnotauit: Eo
 tempore Childebertus rex Austriæ habebat duos filios, senio-
 rem ex concubina nomine Theobertum, iuniorem uerò ex regi-
 na nomine Theodericum, ipsumq; cum auia sua Brundehilde
 in Burgundiam, in regnum Guntrami regis Magni direxit.
 Brundehildis uerò quotidie peiora cōsilia ipsi Theoderico mi-
 nistrabat, dicens: Quare negligis, & non requiris thesaurum pa-
 tris tui, ac regnum eius de manibus Theoberti uindicas, cum
 scias eum non esse fratrem tuum: quia in adulterio de concubi-
 na patris tui natus est? Hæc audiens Theodericus, fero, ut erat,
 corde, magnum exercitum contraxit contra Theobertum ger-
 manum suum, dirigens ad Tolbiacum castrum. Vbi fortiter pu-
 gnantibus, Theobertus læsum cernens exercitum suum, in fu-
 gam conuersus, Coloniam ciuitatem ingreditur. Et rursus:
 Theodericus cum peruenisset Tolbiacum, cum exercitu Ardu-
 ennæ transiens: Theobertus frater eius, cum Saxonibus, Thu-
 ringis ac cæteris gentibus, quas poterat undique ultra Rhenum
 adunare contra Theodericum, Tolbiacum perrexit: ibiq; de-
 nuò commissum est prælium. Fertur autem à Francorum cæte-
 risq; gentibus antiquitus tam forte nec aliquando prælium fuis-
 se ceptum. Illic quoq; tanta strages ab utroq; exercitu facta est,
 ut phalanges initio certaminis inuicem præliabantur, ut cadaue-
 ra occisorum undique non haberent ubi iacerent, sed stabant
 mortui inter cadauera cætera stricti, quasi uiuentes. Captus est
 Theobertus in ipso prælio, & uinctus Chabilonem destinatur.
 Filius eius Merouæus paruulus, iussu Theoderici adprehensus,
 ad quandam petram percutitur: qui cerebro contuso, ac capite
 fracto, emisit spiritum. Sigebertus uerò filiorum maximus,
 quorundam consilijs reparatis uiribus in territorio Campaniæ
 Catelaunensis agri super fluuium Coxonam ueniēs, cum Theo-
 derico simul & Chilperico certans, superatus aufugit. Is est Si-
 gebertus exul, à quo inclytos Austriades deriuamus: cōtra opi-
 niones Stabij, Manlij, Gebulheri, ac aliorum. Quorum hic ab
 Luitfrido quoq; Sundgouix comite, Attici Edelfalsiæ prin-
 cipis, qui beatæ Ottiliæ pater extiterat, F. deducere conatur, fratre
 Mazonis regis, & Eberhardi ducis Murbacensis in Alsatia cœn-
 fundatoris: ille uerò à Theobrechtō Francorū rege & Austrasi-
 gerto. Tertius deniq; Ioan. Stabius, à Childerico rege, Clodo-
 uigi secundi Parisiensis regis ex Blithilde filio: quem pater uide-

licet designauerat occiso Dagoberto secundo Austrasiæ rege, nepote Dagoberti primi Austrasiæ regis, cōditore episcopatus Bormatiensis, & cœnobij Vveissenburgensis, nepote Chlotarij secundi Parisiensis regis, qui Theodericum Burgundum interfectorem fratris Theoberti (de quo locum Turonensis paulo antè adduximus) uictum occiderat, aduersus Childebertum Grymoaldi maioris domus filium. De quo Sigebertus chronographus, cum de anno loquitur 657, hæc scripta reliquit: Grymoaldus maior domus, domino suo Dagoberto, Sigeberti filio, attonso, per Didonem Pictauiensem episcopum in Scotiam directo, Hildebertū filium suum fecit Austrasiarū regem. Franci uerò dolentes super infidelitate Grymoaldi, contra filium Sigeberti captum, eum præsentant Parisijs iudicio Chlodouei. Quem Chlodoueus uinculatum, amara in carcere fecit morte consumi, filium que suum iuniorem Hilderichum regem fecit Austrasiarum. Hæc ille. Vnde apparet, iam in exilium pulso Sigeberto, Theoberti secundi hoc nomine regis Austrasiæ filio, de quo loquimur, & unde Austriades deducimus, Austrasiæ reges præfuisse ex stemmate Parisiensi: Dagobertum filium Chlotarij, Parisiensium regis, quem dictum est, Theodericum Burgundum in acie uictum, unà cum Brundehilde anu, tot parricidiorum incentrice, interfecisse: Dagoberti que filium Sigebertum secundum, quem aliquando in insula Rheni, ubi est modò cœnobium Ebersheymunster, ab apro in uenatione occisum, beatus Arbogastes Argentoracensium præsul, ad uitam reuocarat: Dagobertum secundum Sigeberti filium, quem Grymoaldus maior domus attonsum in Scotiam exulatum miserat: Childerichum, Clodouei Parisiensis regis natum, Dagoberti primi nepotem, à quo Ioannes Stabius conatus est inclytum genus Austriadum deriuare: Theodericum tertium, Childerichi prioris fratrem: Chilperichum, & Theodericum cognomento Calam. Quo uicto atque occiso, unà cum Ebroymo maiore domus, & Berthario Martino que Austriæ ducibus, à Pipino primo Ansegisi Hasbaniaë principis filio, nepote beati Arnolphi Mediomatricum præsul, ius ac gubernacula Austriæ illius Rhenensis ad Pipinum maiorem domus Theoderici tertij deuoluta sunt. Cuius filius Carolus cognomento Martellus, pulsis Vuolfoaldo Austrasiæ duce, ac socijs Ramenfrido maiore domus sub Theoderico Cala, ac Hildebrando magistro equitum, Austriæ illius occidentalis limites usque ad Licum propagauit, Sueuis subiectis: eius que rursus filius, Pipinus secundus, ad Oenum usque fluuium, & nepos ex Pipino Carolus cognomento Magnus Imperator, ad Arrabonem Pannoniæ usque flu-

men:

men: ubi noua posterius Austria, hoc est orientalis, Caroli magni auspicio orta fuit, in qua oriundi, uti dicimus, in Austria Rhenensi occidentali, Sigeberti regis Austrasiae posteri Habsburgenses principes, in hanc usque diem rerum potiuntur: de quibus hocce Opere sermo omnis est, maioribus uidelicet uestris, inuictissimis. CAESARES, & serenissimi Principes. Quorum exordia luculentius paulo, ab eodem Sigeberto, similiter ut Turonensis, Annonius etiam antiquissimus Francorum chronographus repetit, his uerbis: Theobertus autem rex miserabili morte peremptus, tres filios, & unam (ut legitur) speciosissimam filiam reliquit: Sigebertum uidelicet, Guntramum & Lotharium, nomen filiae nusquam reperi. Rex uero Theodericus Coloniam ingressus, praescriptos duos filios iuniores fratris, Lotharium, Guntramum, & sororem eorundem, ad ciuitatem Metensem captiuos misit. Quibus crudeliter auia Brundehildis occurrens, nimio succensa furore, in odium genitoris occisi super eos irruit, & nepotes adhuc paruulos manu propria interfecit. Sigisbertus autem natus maior Theoberti filius, quorundam ciuium Coloniae auxilio submissus per murum secretissime, transmissis Rheno in habitu scholaris aufugit: ueniens que in Franciam orientalem, apud cognatos suos Gundwaldum & Gotofridum duces Francorum, circa Moenum in Vuirzburg principantium, aliquot annis latuit incognitus. Qui tandem post obitum regis Theoderici, principum interuentu, Ducatu in Alemania superiore, quae nunc dicitur Fransuram, donatione Lotharij regis accepit. Sed neque nomen regni, nec diadema portare more parentum suorum permissus est, & mansit sub ditione regum Francorum, genuit que filium nomine patris sui Sigebertum. Haec tamen euidentia sunt, & argumenta illustria ad uera initia demonstranda Habsburgensium principum, unde scilicet Austriades egressi sunt: nempe quod ab Sigeberto Austrasie rege exule propagati fuerint, eo ipso euentu, quem longe uetustissimi Chronographi praedicti recensuerunt: tamen insignia insuper ac nomina gentilitia illud testari apud posteritatem poterunt. Veluti enim uetustiores Austrasie siue Austriae reges ex Merouingis descendentes, a gloria rerum gestarum nomina passim usurparunt, Theobrectus, Childebrectus, Heribrectus, Dagobrectus, & Sigeprectus, quae uoces gentilitia Theutonum lingua, Theutonum famam, ueniaeque laudem, exercitus Herois ac uictoriae gloriam significant: sic Habsburgenses uetustiores, Ottoprecti, Ethoprecti, Rhomprecti, Radoprecti, Amprecti, Hugoprecti, ac Albrecti nuncupabantur, nimirum eadem origine Germanica, a fama pa-

terna scilicet aui, Rheni amnis, siue laudis (Rham uulgò) nutriticis Hugonis, ex audacia siue iactantia totius gentis. Quin & Guntramos aliquot, aut potius Guetramos, eadem gens alumnos habuit: non secus ac Francorum reges, qui somniorum prosperitate id primum nominis sortiti fuere, de quorum uno, qui uisionis simili euentu magnam uim auri in monte quodam eruerat, Paulus Diaconus scribit libro tertio historiae Longobardicae, capite decimo septimo. Huc pertinet uisio Marcomyri, filij Pharamundi, Francorum regis antiquissimi, dum adhuc ad ostia Rheni in Frisia & Geldria colerent. Hunc quippe Vrspergensis ac Spanhaymensis abbates, chronographi, ex antiquis annalibus Francorum referunt, Cloduichi primi Christiani, quem uulgò Chlodoueuum uocant, auum, dum bellum in Romanos meditaretur (de quo Marcellinus, Sidonius ac Claudianus multa scripserunt) aliquando curis anxium secus maris litus obdormiuisse, dum quo pacto Romanis se opponeret meditatur, foelicia que Gallie arua occuparet, per quietem uidisse monstrum marinum. Quod generis successione cum docuisset, ac spem rerum amplissimarum per somnum polliceretur filio, qui paulo post natus sibi fuerat, nomen quoque monstri marini sermone uernaculo indidisse, & Merouichum, hoc est animal marinum nominasse. Etsi autem quale monstrum id fuerit, non explicuerint: tamen abbas Spanhaymensis, alter eorum, ex antiquis Annalibus erutis, monstrum de quo loquimur, hisce uerbis delineauit: Numen triceps Marcomyr ad stare conspexit, & uniuscuiusque capitis singulare audiuit prognosticum, discretum que uidit diadema unicuique supereminere impositum. Primum caput fuit bufonis, secundum uerò leonis, & tertium aquilae in forma quasi expansis alis desuper stantis, & dextra leonem, sinistra bufonem fouentis. Dixit que aquila: Tua Marcomyr progenies, & caput meum, subijciet sibi leonem, conculcabit simul & occidet bufonem. Non me, quod appareo foedus, Rex, aspernendum ducas. Est rebus species mea conueniens, & forma futuris. Me primum extinguet generatio tua procul: post hæc leonem seruabit ense captum. Cuius ore, quod amplius restat, audire curato. Leoninum postea caput Marcomyro dixit: Hospes in mea fortissime Rex cum gente tua uenture citò bufonem uinces, labore cum tempore multo. Tunc mea tuis cedent iura passim ultrò, bellis ac astu. Postea me dextrum coronabit aquila monstrum, habens à sinistra bufonem semine uictum. Quod uerò postea futurum erit, nostra tibi coniunctio monstrat. His leoninum phantasma prolatis, tria in unum citò capita sunt conuersa: stabatque monstrum

strum triceps in hominis imaginem transformatum: nec simplicis à conditione, sed coronati aureo diademate, sinistra sceptrum tenens, & in dextra gladium. Hactenus Spanhaymentis, de uisione Marcomyri Francorum regis, Cloduuichi primi Christiani aui. Cuius exitus postea in Habsburgica gente apparuit, Francorum regum propagine. Primum namque omnium Cloduuichus nepos Marcomyri, Romanum imperium in Gallijs, quod per aquilam representatur, acie uictis Siagrio ac Egidio Romanis ducibus, sustulit. Deinde latius radices agens, littorales Hollandiæ, Selandiæ ac Nortmanniæ Britanniaë que ditiones armis comparauit, quæ per bufonem præfigurantur. Postremò, bello partim ac astu Burgundiæ regnum subiecit, cuius leonis erat insigne, Habsburgicus uidelicet rubeus, cœlestina corona redimitus, in aureo clypeo: quæ uidelicet partim astu, Crotohildis nempe, Cloduuichi uxoris, quæ uirum in Burgundos incitauerat, ob innocentis beati Sigismundi regis cædem: partim etiam aperto bello Clodomiri maioris natu filij Cloduuichi primi, Godomaro ac Godogyselo regibus Burgundionum illato, tributaria Francis facta fuerat. Et cum postremò Caroli magni auspicio, Romani itidem Imperij fastigium Franci conscendissent, rectè tria uideri capita coniuncta poterunt: quòd hoc seculo, quoniam Habsburgicus siue Burgundicus leo moderatur Imperatoribus ac Cæsaribus in genere illius decem insignis, Rudolpho Rhynfeldensi contra Henrichum quartum electo, Rudolpho Ergouienensi comite renunciato in Cæsarè anno 1272, Alberto primo Rudolphi prioris filio anno 1300 Imperatore designato, Friderico Alberti filio aduersus Ludouicum quartum electo, Alberto quinto, Friderico tertio siue potius quarto, Maximiliano primo, Carolo quinto, Ferdinando primo, & Maximiliano secundo, uisionis illius Franciæ haud dubiè exitus apparet. Vt rursus argumentum amplissimum sit, Austriades in Pannonijs principes à ueteribus Austrasiæ regibus ducibusq; defluxisse. Quod hisce Cõmentarijs intendimus demonstrare: in qua nempe Austrasia (quam dictum erat, Rheno Mosaq; fluminibus & Iura monte inclusam extitisse) præter Pipinos ac Carolos, Carolomannos que gubernacula usurpauerant ante plura secula plerique gestis ac uitæ continentia clari, Gundoaldus, Grymoaldus, Bertaritus, Martinus, Vuolfoaldus, Rampertus, Ausbertus, Agnebertus, Venantius, Ferreolus, Gangolphus, Vuendelinus, Deotherius ex fratre S. Pirminij episcopi, Leuthericus siue Lendesius, Atticus uel Etticho, Alberichus, Eberhardus, Carolus Martellus, eius que filij Pipinus & Carolomannus. Et hæc

hæc quidem de Aufrasiæ, quam Austriam perpetuò Turonen-
 sis ac Annonius appellant, cum Regibus, tum Ducibus, dicta
 sint: à quibus Austriades, qui rerum in finibus Pannoniæ ac
 Norici potiti fuere, ex Habsburgensibus rectà deriuamus.
 De ducibus uerò Transiuranis siue Iuræ montis, in quo Sige-
 bertum exulem Annonius refert, ditionem donatione Chlota-
 rij tertij accepisse, scribit nominatim idem Annonius libro quar-
 to, capite sexto: Igitur rex Francorum Chlotarius, trigesimo re-
 gni sui anno postquam regnare cœperat, patre defuncto mo-
 narchiam regni adeptus, Vuarnarium, cuius instantia regnum
 Burgundiæ adeptus erat, maiorem domus, in ipso constituit re-
 gno, dato ei sacramento, ne cuncto quo uiueret tempore suc-
 cessorem acciperet. Aufrasijs uerò Radonem quendam, proba-
 bilis uitæ uirum, eodem honoris gradu donatum præfecit. Ul-
 traiuranis quoque Erponem, genere Francum, patricium insti-
 tuit: qui dum quæ pacis sunt diligeret, malorum deprimens nu-
 gacitatem, ab ipsis Pagensibus, instinctu Alatheij patricij & Leu-
 domundi Sedunensis episcopi perimitur. Et iterum capite
 trigesimo nono: E quibus Flancatus in Burgundiam transiens,
 commissa sibi munia impigrè curabat. Cuius restitit conatibus
 Vuilebaldus Ultraiuranus patricius, qui generis nobilitate &
 opum affluentia sese extollens, despectui ducens illi subijci, aut
 eius parère præceptis. Hæc ille. Porro ex Paulo Aemilio li-
 quet, Vuilibaldo alterum Herponem, primi filium, in duca-
 tu Transiurano successisse. Qui uerò hunc secutus sit, non repe-
 ritur: ut cōiectura sit, Sigebertum exulem Theoberti regis Au-
 frasiæ filium, quem diximus à fratre Burgundiæ rege Theode-
 rico uictum acie, ac interemptum, à Chlotario tertio, qui Theo-
 dericum tyrannum superauerat bello, ac interfecerat, Trans-
 iuranis ducem datum, à quo genus Habsburgicum deduci-
 mus. Id'que triplici ratione, adductus Annonij sententia de su-
 pradicto exule Sigeberto, confirmare cogor. Primò, quòd
 Aemilius tradit, Pipinum Aufrasiæ ducem, uicto Theoderico
 tertio, ac Bertario eius maiore domus, gazæ regiæ ac aulae cu-
 ram Hettoperto cuidam commisisse. Deinde, quòd apud
 eundem legitur, Childerico postremo in Francia regnante,
 quem Pipinus secundus Caroli magni pater, Stephani pontifi-
 cis Romani autoritate attonsum, Ratisponensi cœnobio inclu-
 sisse constat, Griphonem Pipini fratrem aliquoties rebellātem,
 tandem in alpibus, cum in Italiā contenderet, à Theodino
 quodam Transiuranorum nobilissimo, fuisse occisum. Quod
 nomen autumo à Paulo corruptum ac malè acceptum in Anna-
 libus, in quibus fortè Theobertus aut Theodoldus scriptum
 fuerat:

fuerat: quibus nominibus tum temporis Habsburgici principes in Iura monte floruerant. Tertiò, quæ euidentissima est ratio, scribit Rhegino Prumiensis: anno Salutis 859, Lotharium Franciæ regem, Caroli magni nepotem, Hugoprechto abbati (intellige in Hugeshouen, quod Hugo magnus stirpis Habsburgicæ posuerat, & filium ibidem Abbatem præfecerat) ob ductam sororem illius Theytpergã, donasse ducatum inter Iuram montē & mōtem Iouis: quem nimirum, quòd maiorum suorum fuisset, petierat Abbas. qui ex abbate dux factus Ultraieuranus, ex nescio qua coniuge Hugonem & Bernhardum creauerat: quorum Hugo itidem ex abbate in Hugeshouen, patre mortuo in ducatu Ultraieurano successit. Cuius filius Chunradus, à regia & loco habitationis nuncupatus à Stratlingen, cum Burgundiam subiecisset, propinqui sui Luitfridi, comitis Brisgouia, quem dictum est S. Trudberti abbatiam posuisse, filiam Ermentrudem quum sibi coniunxisset, ex eadem Rudolphum genuit: qui propagatis ditioribus, ex ducatu Ultraieurano ac comitatu Burgundiæ, primus se regem Burgundiæ apud S. Mauricium appellauit, scribente Rheginone, anno Domini 888. Per idem tempus Rudolphus filius Chunradi, nepos Hugonis abbatis, prouinciam inter Iuram & alpes Peninas occupat: & apud S. Mauricium, adscitis sibi quibusdam primoribus, & nonnullis sacerdotibus, coronam sibi imposuit, Regem que se appellari iussit. Hæc ille. Et licet ex hoc Rudolpho Burgundiæ regum stemma processerit, quod Chunrado secundo imperante, in Rudolpho quarto, ex cognomento Ignauo, defecerat: tamen Luitfridi fundatoris S. Trudberti, stirps tam in Ergouia quàm Brisgouia perdurat, unde comites Habspurgen. in Ergouia, duces Zaringenses, duces Teccenses, archiduces Austriae, comites de Lauffenburgo, comites de Kiburgo, comites que de Friburgo, seculorum aliquot interuallo defluxere. De qua latissima propagatione hisce Commentarijs, ad fidem rerum, ex Annalibus & Chronicis fidedignis, diplomatibus que peruetustis, ac tumulorum hinc inde perscrutatione, acturi sumus. Quam opellam meam, sacratis. CAESARES ac serenissimi Principes, sub patrocinio uestro, in uulgum edita, ea unde cognomen habetis fronte suscipere gratiosè dignemini. Quam etsi ad Decades meas rerum Austriacarum magis politam reseruare, & (ut dicitur) in nonum usque annum premere statuissem: tamen æmulorum insidijs, qui nostro in hac parte cum labori tum candori fraudem facere conantur, nolens uolens abortire foetum coactus fui, non ob hoc solum ut sudorum meorum fructum aliquem sentirem: uerum magis e-

c tiam,

tiam, ut generis uestri nobilitatem atq; uetustate ab iniuria uin-
dicarem, & rerum gestarum decus in domo uestra longè splen-
didissima conseruarem, cum praesertim exhausto & eneruato
corpore existam, & ne maturius rebus humanis euocer mer-
tuam. His me senem & emeritum militem, sudores que
meos, & studia in domum uestram inclytam
posita, commendo.

VVOLF.

VVOLF GANGI LAZII COM-
MENTARIORVM IN GENEALO-
GIAM AVSTRIACAM, LI-
ber Primus.

CAPUT PRIMVM: DE VARIIS
*opinionibus Chronographorum, de inijs inçlytæ
Austriadum gentis.*

E Principum illorum origine, qui Habsburgenses primùm omnium, deinde Austriaci appellati, haud in- celebri famæ momento orbi cog- niti fuere, magnam controuersia ha- ctenus inuenio fuisse, non indoctis etiam uiris, qui res ueteres adnota- runt: siue quòd barbara & simplex illa uetustas, ab om- ni ambitione alienissima, illa præterierit: siue quòd fa- 10 bulas interdum quidam rebus gestis miscuerint, qui in se prouinciam, sepultis tum bonis literis, receperunt, ut Principum ad posteritatem historias transmitterent. Quo factum est, in illa rerum caligine, ut quidã ab Abra- hamo Austriæ exordia repeterent, alij ad Noa usque, ge- neris humani communem parentem: non pauci deniq; ad Priamum Troianorum regem, gentis primordia tra- ducere non uerentur: miris & monstrosis interdum nõ rerum solùm, uerùm nominum etiam factis cõmemo- rationibus. Quæ, ut secula tum erant, cum probarentur 20 Principibus, quæ per somnia uidissent ipsorũ sacerdotes, nec perquireret quæ passim in uetustis cœnobijs à maio- ribus ipsorũ quondam positis diplomata extant: nec e- uoluissent præterea, quæ diligentes ac partim docti qui- dam monachi illis seculis, etsi rudi dictione, tamen ad fi- dem rerum adnotarant: eò denique dementiae eos re- rum necessariarum ignorantia coniecit, ut à Iulio & Ne- rone Impp. epistolas comminiscerentur, ad Principes tum Austriæ (si dijs placet) datas, phrasi barbara magis quàm Romana, nec ijs omnino titulis quibus Romani 30 tum Cæsares salutabantur, scriptas: adiecta sub finem;

contra seculi rationem, ea conclusionis formula, qua posterius Romanos primùm pontifices usos constat: hoc est, Datum Romę ad Lateranum, in dictione tertia, &c. Quibus familię scilicet uetustatem nobilitatemque, ac prouinciarum pręrogatiuas & insignia sperabant seruidibus tum animis, ac auribus minimè delicatis persuasuros. Ex quorum numero aduerto fuisse Anonymum quendam, qui Vilhelmo archiduci rhythmos suos consecrauit, fabularum plenissimos, & multa sinistrè de carbunculo & rostratis Asię hominib. referentes. Quem ¹⁰ secuti, Haselbachius theologus Viennens. qui Alberto regi quędam somnia consarcinauit: Henricus Friburgen. quidam, qui Sigismundo Archiduci Chronicon suum dedicauit, quod incipit, Tremulentus adgredior, &c. & Albertus baro à Bonsteten, Heremitarum in Heluetijs decanus, qui nugas suas Cęsari Maximiliano inscripsit: cum fundamenta ueritatis nulla iacerent, neglectis ijs quę ex diplomatibus ac annalibus antiquis, cęnobiorumque foundationibus comparare poterant pręfidijs, in illa pulchra feriatione, & bonarum literarum ²⁰ iustitio, nescio quę monstra uerborum, de Iudaisapta, Corrodantia, Auratim, Fynai, prouincię Austriacę (si dijs placet) appellationibus: itemque de Abrahamę filijs ex Susanna, Athaym & Rhabam, totaque deinceps propagine illa somniata: insignibus denique, titulisque excogitarunt, quę uel Alphabetarius commenta intelligeret. Hęc cum absurda multis uiderentur, nec satis Chronologię congruentia, inuenti sunt, qui Germanicę uocis etymon ad Romanam phrasim sinistrè detorquentes, illos ab Auentino urbis monte principes deriuarent, A- ³⁰ uentis pergiōsque uocarent, malè ex Latino Germanicoque consarcinato nomine, quos Abenspergiōs in Annalibus ac diplomatibus ueteribus legissent. Huic opinioni innixi quidam Itali, ac Volaterranus in primis, à Petro Leonis Romano exule, homine mali exempli, & qui posterius sub primo eius nominis Friderico, ob seditionem pulsus erat, tam splendidę domus initia deriuare

*Falsa opinio
Haselbachij et
aliorum.*

*Falsa opinio
Volaterrani.*

riuare uoluerunt : fortè quòd leonem in clypeo gentili-
 tio Abenspergij principes ferrent. Quasi uerò non alij
 plures sint, qui leonis simbolo, non minus quàm Petrus
 Leo, Abenspergijque utantur. Cui coniecturæ, ut ex
 uano haustæ, cum alia pleraque repugnant, tum in pri-
 mis aduersantur diplomata ac fide digni Annales cœno-
 biorum: ut quæ eius nominis comitum sub Arnolpho,
 iam tum Imperatore, mentionem faciunt. Qualia pas-
 sim in S. Trutberto, S. Blasio, S. Petro, Vuettingensi,
 10 Sulczbergenfi, Murhenfi, Seckyngefi, Vueyssenouien-
 fi, cæterisque per uastam Herciniæ syluam (quam Hel-
 uetiorum heremum ijs appellare Ptolemæus finibus ui-
 detur) facilè cœnobijs reperias. Redarguunt præterea
 illos, qui missis nugis ueriores secuti, Annales ante secu-
 la, etsi simplici dictione, tamen dextrè contraxerunt:
 Vuichardus Baro à Polheym decanus Salisburgensis, Io-
 annes Ennyckel eques Austriacus, Otto carus ab Hor-
 neck Styriæ regulus, & Albertus quem Argentinensem
 cognominant. Qui tametsi altius repetere familiæ ini-
 20 tia noluerint, tamen nec numerum nec nomina negle-
 xerunt eorum, qui in ista uel ad Rhenum uel ad Danu-
 bium, rerû aliquot retroactis seculis potiti fuère, & à te-
 nuibus principijs ad fastigia amplissima peruenerunt.
 Quibus suum insuper calculum addunt ea Chronica,
 quæ in peruetustis monasterijs, S. Trutberti, S. Petri, &
 in Burgundia Paterniaco haud procul à lacu Neubur-
 gen. itemque per Austriam & Styriam Chremsmona-
 steriensi, Garstensi, Voraensi que, dum bibliothecas per-
 lustraremus, à tineis aliquando & obliuione uendicau-
 30 mus. Horum uel quòd non haberet scripta, uel quòd
 meliorem existimaret se coniecturam sequi, in tam pro-
 fundis tenebris, Aeneas Syluius (quem in Pontificatu
 maximo constitutum, Pium secundum cognomina-
 runt) dum Friderico Imperatori, huius nominis tertio,
 à secretis esset, ac scrinia perlustraret, ab Auentico Hel-
 uetiorum castello (quod hodie in finibus Bernatum,
 Vuiffisburgum incolæ appellant) Rom. historijs non

*Opinio Vuich-
 ardi à Polheym
 et aliorum Au-
 striacorum.*

*Opinio Aeneæ
 Syluij.*

incognito, nominis Abenspurgij rationes exordiaque deriuauit. Cuius quidem coniectura uerifimilior uideretur, nisi eisdem finibus, nec ita procul ab Auentici ruinis, Habsburgi arx superesset. Quam ante annos plus minus ducentos, cum finitimo Ergouia agro, ex Auftricorum principum obsequio, Heluetiorum pagos armis uindicasse constat. Saniorem secuti sunt opinionem, qui ante Patrum memoriam in hanc cogitationem, auspicijs praesertim Maximiliani Imp. incubuere: TRITEMIVS abbas Spanheimensis, IACOBVS MANLIVS¹⁰ Friburgen. IOANNES STABIVS Cæsaris historicus, LADISLAVS SVNDHEIMIUS, IOANNES Auentinus, & GEBVLHERVS. Qui tametsi omnes à Francorum regum posteritate inclytam Habsburgentem deducant, ac finibus etiã penè conueniant, qua uia uidelicet ex Alfatia proximè in Lotharingiam ducit: de autore tamen generis, primaque Comitum illo-

*Opinio Abbat-
tis Spanheimensis.*

rum ditione contrauertunt. Tritemius, à Sigeberto quodam deriuare uidetur, Theoberti secundi Austrasij regis filio, à Theoderico Burgundie rege patruo profligato, cum parentem prius & fratres interfecisset. Cuius auus Childebertus, Sigeberti primi Austrasie hoc nomine regis F. auia Brunehildis Anagildi Gothorum in Hispania regis filia extiterat, mulier scelestâ, quæ totam penè gentem Francorum regum sustulisse scribitur.

*Opinio Ladis-
lai Sundheimij.*

Manlius autem, & Sundheimius, generis exordia ad Theobrechtum referre uidentur, Theoderici quondã regis Burgundie, interfecti consilijs Brunehildis auie, & Erchonoaldi maioris domus, relictum filium. Hunc quippe Theodericum, Childerici primi ex Audomyra³⁰ natum, Lotharij primi nepotè, Chlodouei siue potius Lutauichi magni & primi Christiani pronepotem, Sundheimius refert tres genuisse filios: Theodericum, Burgundie regem: Childericum tertium, à fratre in Vibios profligatũ, patrem uidelicet Lotharij tertij: & Ottopertum Prouinciæ regem. cuius filij fuerint, Ottopertus princeps Iuræ montis in Heluetijs, & Theobertus Prouin-

Prouinciæ comes: unde Salinarum comites, & ab his Burgundiæ principes uetustiores descenderint. Manlius uerò, alio ordine construendæ Genealogiæ usus, Theobertum illum generis autorem, filium extitisse commemorat Childeberti regis Austrasiæ, Sigisberti regis Austrasiæ nepotem: & Chlotarij hoc nomine primi Francorum regis, qui Chlodouei magni ac primi Christiani natus extiterat, pronepotem: eundemque Theobertum ex Sigisberto duce Heluetiæ ac Iuræ montis nepotem habuisse, Ottbertum primum Habsburgi comitem. Quam redarguens non sine stomacho opinionem Ioannes Stabius, Cæsaris quondam Maximiliani ab historijs, nec ducatum Iuræ montis tum temporis habuisse Habsburgenses, (ut in quo Chronographis celebrantur sub Chlotario secundo, Dagoberto primo, & Chlodouæo tertio, Erpo, Flaucatus & Vuilibaldus duces Transiurani: quorum synchroni nimirum primi Habsburgens. extitère) nec à Theoderico, siue etiam Theoberto defluxisse, Ottbertum primum Habsburgi comitem, sub quo S. Trutbertus in nemore Hercinio passus scribitur, adseuerat. Cæterum Childerichum regem Austrasiæ tradit, Chlodouæi secundi ex Blithilde filium, fratrem habuisse Theodericū, ob Ebroyi maioris domus tyrannidem necatum ab Austrasijs: cuius filius Ottobertus populi minas ac insidias declinans, ultra Rhenum in Germaniam abierit, & Gunczonis Sueuorum ducis eorum finium filiam à S. Gallo demonio liberatam, coniugio sibi copulârit: ac reductus à Lothario secundo, agrum inter Iuram & Vosagum montes impetrârit: in cuius faucibus, & ijs anfractib. qui in pœnitioem Galliam, Lugdunensem uidelicet ducunt, arces condiderit Habensburg & Altperg, ubi S. Romaricus paulo antè generis quoque Habsburgens. heremitam egerat. A qua coniectura etsi non recesserit Ioannes Auentinus, non ignobilis historiarum Boiariæ scriptor: tamen plerisque atque uetustioribus familiæ alumnis prætermisissis, ab Hugoberto abbate deriuare Austriades

Opinio Iacobi
Manlij.

Opinio Ioānis
Stabij.

Opinio Ioānis
Auentini.

striades conatur, de quo nominatim Rhegino Prumi-
 ensis scriptum reliquit, cum de anno loquitur 859: Lo-
 tharius Imp. Hugoberto abbati ducatum inter Iuram
 & montem Iouis commisit, eo quòd tunc fidelissimus
 putaretur, utpote affinitate coniunctus propter sororē
 Thietpergam. De quo plura lege apud Ottonem Frisingen.
 libro Chron. sexto, capite secundo. Quæ etsi à ue-
 rò non abludat opinio, quòd scilicet dubium non sit,
 Hugobertum abbatem, cui ducatum Iuræ montis aui-
 tum & generi suo debitum Lotharius Imp. Ludouici¹⁰
 pij filius commiserat, de stirpe inclyta Habensburgensi
 defluxisse: tamen nec authorem gentis fuisse, & plures
 ante ipsum & cognomine Habspurgen. & in finibus Iu-
 ræ montis claruisse, ea diplomata testantur, quæ in S.
 Trudberto & Paterniaco cœnobijs supersunt. Huic
 succedit coniectura paulo intricatior Gebulheri, supe-
 riorum annorum antiquarij diligentissimi, qui uetu-
 stas duas prosapias confundens, in diuæ Otiliæ stemma
 te primordia Habspurgen. quæsiuit: tradens nomina-
 tim Childerichum Francorum regem (etsi fundatio E-²⁰
 bershaymēsis cœnobiij, Theoderici meminerit) Attico-
 ni cuidam domus maiori, ut uocabant, Aulæ præfecto,
 Leuterici filio, ducatum Alemanix cum pago Edelsaf-
 siæ concessisse, eoque toto agro qui à Vosago & Roma-
 rico montibus ad Rheni ripas protenditur: factamque
 donationem istam circa annum 666. Atque ab hoc por-
 rò defluxisse illos qui Landgrauij Alsatix posterius ap-
 pellati fuere: quo titulo Habsburgenses primi & Anna-
 libus & diplomatibus celebrantur. Quod quoniã cum
 uerò coniunctum est, negari tamen nec illud potest, di-³⁰
 uam Otiliam Atticonis filiam extitisse: atque ex hoc pa-
 riter processisse Adalbertū, qui Ebershaymunster cœ-
 nobiū posuerat, quondam à primis Rheni apostolis S.
 Materno & Valerio cœptum, & Nouietense appellatū:
 auspiciatum rursus à Dagoberto huius nominis primo
 Austrasix rege, Argentoracen. sedis ac Vueissenburgen.
 præposituræ authore: & ab apro, Sigeberti filij interfe-
 ctore,

Opinio Ge-
bulheri.

Etore, quem beatus Arbogastes primus Argentinens. pre-
 sul ad uitam reuocauerat, Ebershaymunster nuncupa-
 tum: fuisseque fratres Adalberto duci, ex Berschuuinda
 matre, S. Leodegarij episcopi propinqua, Hugonē, Het-
 tonem, Battaconem: sorores uerò, Otiliam, de qua dixi-
 mus, & Roschuuindam. Adalbertum quoque, cum à
 patre Attico ob suspicionem nescio quam posterus oc-
 cibus fuisset (quem filia Otilia precibus & continuis la-
 chrymis, pœnis liberasse dicitur) reliquisse post se libe-
 10 ros, Masonem Burgundiæ regem, autorem Vestalium
 cœnobij in Sundogua Mafsmunster: Eberhardum du-
 cem Alemaniæ, qui Murbacense illud opulentum Alsa-
 tiæ cœnobium auspicatus erat: & Luydfridum comi-
 tem, à quo is Habsburgensium genus deriuare conten-
 dit, hac nimirum usus ratione, quòd Hiltrudem, uni-
 cam relictam filiam Otberti comitis Habensburgensis
 in Romarico monte, cōnubio cum sibi iunxisset, ex eâ-
 que nullam prolem ferret, patruj Adalberti filios ado-
 ptasset, Ottobertum, Hugobertum, Theobaldum &
 20 Eberhardum. extitisse uerò Adalbertum istum, nepo-
 tem Hettonis: quem dictum est Attici quoque ducis fi-
 lium fuisse: Adalberti ducis, fundatoris Ebershaymen-
 sis monasterij in insula Rheni prope Seledstadium, &
 sanctæ Otiliæ fratrem. Hugonem præterea, Hettonis
 germanum, ex Ermentrude quadam Bleonem & Bo-
 dalum genuisse: unde Bleonuiler & Bodelshaym, no-
 ta Alsatie loca, nomēclaturas retinent: ueluti ab Hetto-
 ne Hettenhaym, ab Otberto Otbrechstall, & ab Hugo-
 ne Hugeshouen. Hæc etsi omnia ueritati consona fa-
 30 cilè credam, nihil tamen certi constare arbitror, neque
 de adoptione ista, neque de deuolutione prædiorum ad
 Hugonis filios (de quibus deinceps sermonem institui-
 mus) Hugobrechtum abbatem, & Bernhardum comi-
 tem Alsatie, siue Eginonem primum comitem in Egi-
 neshaym: quorum sororem Thietbergam Lotharius,
 regis Caroli Magni pronepos, uxorem duxerat: & foro-
 rio suo Hugobrechtō, abbati puta foundationis paternæ
 d in Hu-

De familia Hugoberti Abbatis.

in Hugeshouen, ducatū Iuræ montis restituerat, ut Regino etiam in anni supputatione 858. & Otto Fris. lib. 6. Chron. cap. 2. meminere. Bernhardum quoq; comitē à Carolo Lotharij Imp. fratre bello petitum, & uictum fuisse: Hugobrechtum deniq; abbatem, cum Lothario regi bellum fecisset, quòd repudiata sorore Thietberga, Vualdradam Guntheri Colonienfis episcopi germanā superinduxisset, à Chunrado comite per insidias occisum fuisse: quam historiā plurib. uerbis Otto Fris. enarrat. Sunt uerò fortassis rationes quaedā, neq; omnino absurde, quib. fulcire Gebulherus suā uisus est coniecturā. primū omnium, quòd Hugobrechtus ex abbate dux Transiuranus Hugonē genuisset, itidem ex abbate Hugeshouen cœnobij in Vuilertall, ducē Iuræ montis: atq; is rursus Chunradū Burgundię comitē reliquisset, quē uulgus annaliū à Stratlingen nominat: cuius filius ex Ermentrude Luitfridi comitis Habenspurgen. authoris S. Trudberti monasterij in Nigra sylua, nata, Rudolphus, cum ditionē extendisset, regiū primus honorē sumpserat. ut de anno 888 Regino adnotasse uidetur, hisce uerbis: Per idem tempus Rudolphus filius Chūradi, nepos Hugonis abbatis, prouinciā inter Iurā & alpes Pœninas occupat: apud S. Mauriciū, adscitis sibi quibusdā primorib. & nonnullis sacerdotib. coronā sibi imposuit, regēq; se appellari iussit, &c. Deinde uerò imposuisse quoq; Gebulhero poterat, quòd ita duas familias cōiūxerit, quòd Battaconem legisset, diuæ Otiliæ fratruelē, & Hettonis germanū, qui quartus Attici filiorū extiterat, natū suscepisse Beronē, autorē Lympurgensis monasterij, & arcis Bernstayn. hunc rursus progenuisse Albertū & Hugonē, sepultos in Hugeshouē: quorū Hugo cognomento Magnus, à proceritate uidelicet corporis, arcem Hugeshouē primus in cœnobiū conuerterat, Hugobrechtio filio, quē diximus, ducatū Trāsiuranū recuperasse, abbate designato: alter aut Albertus, in ualle proxima gubernasset, ab Ottberto Habsburg. comite nimirū Ottbrechtstall nūcupata, quā hodie corruptè Obbrechtstall uocāt.

Hæc

Hæc intricata omnia cum sint, dubio insuper non ca-
rent, an Habsburgenſis generis omnes hi fuerint, an ſan-
guinis uinculo Habsburgen. iuncti, an denique per ado-
ptionem inſerti, eas ditiones cõpararint quas Habsbur-
genſium obſequio imbutas fuiſſe conſtat: Valles uideli-
cet quæ à Rheno in Lotharingiam ac Burgundiam du-
cunt, hodie à Sequanis pop. Toldo flumine, monaſte-
rio monachorum S. Gregorij, Lebo flu. uillis antiquis,
Otberto & Echehardo poſſeſſoribus, paſſim nominan-
10 tur nobis Germanis *Sundgew / Toldertall / Münſter-
tall / Lebertall / Wilertall / Otbrechtall / & Ebertall.*
Qua de re diligenti à nobis habita inquiſitione, tot pere-
grinationibus ſuſceptis, tot euolutis annalibus & literis
perſpectis, quod ſit noſtrum de his omnibus iudicium
atq; ſententia, candidū Lectorem non celabo, exorſus
ab Auſtraſiæ regno, in quo claruiſſe Habsburgen. prin-
cipēs: atque à cuius regum poſteritate deſcendiſſe, qui
modò Auſtriæ archiduces dicuntur, à columnis Her-
culis uſq; ad Græcorum & Sarmatarum fines, Italiám-
20 que & Allobroges rerum potiti, omnibus fermè quorū
coniecturas adduximus, conuenire uidetur.

CAPUT SECUNDUM: DE AU-

*ſtraſiæ regno, quod Auſtriæ item, & Lotharicum,
à Chronographis paſſim uocatur.*

POSTEA QVAM Romanis pulſis à Chlodo-
uæo ſiue Lytauicho magno, Franci rerum ul-
tra Rhenum paulatim in Gallijs (quibus mul-
tis retroactis ſeculis inhauerant) potiri cœpiſ-
ſent: deuictisq; primò quidem Burgundionibus, eo-
30 rumq; regibus Gotomaro & Gotogiſclo proſtigatis,
Sigifmundoq; quem Sanctum nominant, interfecto:
deinde uerò Alemannis & Boiarijs ad Tolbiacum fu-
ſis, uires acquiſiuiſſent: Siagrium præterea Egidij filiū,
qui cum Romano præſidio interiora Galliæ aliquot an-
nis tuebatur, caſtris exuiſſent: ſuſcepta poſtremò Chri-
ſti religione, S. Remigij auſpicio, Aureliani cuiuſdã Ro-
mani opera promotis limitibus, totam penè Galliam

occupassent, amplissimarum iam ditionum dominatores effecti, cum praesertim Chlodouæus, cui hæc primū omniū Rhamnusiæ dona contigerant, ex Chrotehilde Burgunda multos filios procreasset: Romanā scilicet imitati administrationē, cui successerant, & in qua ab Anastasio Imp. cōfirmati fuerāt (ut præter Turonensem, Iuris etiā Ciuilis leges testantur) de limite tuēdo, & sese à vicinis populis uindican-¹⁰ dis rationes inierūt. Et quoniā latè gentis ditio patebat, hinc quidē à Ligeri & Arari ad Rhenū, illinc uerò à Rhodano & Sequana ad Oceanū & mare Britannicū, in duas coacti diœceses dominium omne subdivisere: partē quidē Rheno adiacētem inter Mosam, Mosellamq; & Illum amnes, sermone gentilitio Ostērich, id est regnū oriētale nominarūt: & quæ uersus mediterranea in interiora Galliæ deflectebat, Burgundosq; in Lugdunēsi, & Romanos in Narbonēsi parteq; Aquitanię cōtingebat, Vuestrich, hoc est regnū occidentale appellauere. Quas uoces illorū sacerdotes, ex Rom. posteritate profecti, in Latinā uertentes desinentiā, Austriā & Austrasiā, Vuestrafiā & Neuftriā scribebāt. Quæ²⁰ nimirū uoces, in Chronographis illorū seculorū subinde occurrunt, cum Francorū in Gallijs regna cōmemorāt. Sic Regino Prumiēsis monachus, qui sub Ottonib. annales scripsit: Dagobertus, inqt, Metis ueniens, in cōsilio pontificū & procerū filiū suum Sigebertū in regno Austriæ sublimat. Sequēti anno ei filius natus est, cui regnū Neuftriacū atq; Burgūdię dandū post suū discessū nominauit. Et Otto Frisingen. (quē sub Fridericho primo lucubrasse cōstat) lib. Chronic. 5. cap. 20. Pipinus & Carolomānus primò in Aquitania cōtra Hunaldū eius³⁰ prouinciæ ducē, procinctum mouent, captoq; castello quod Lucas dicitur, in loco qui Vetus Pictauis uocatur, regnū diuidunt, Carolomanno Alemaniam & Thuringiā, Pipino uerò Burgundiā & Neuftriā sortito. Fuit igitur tum Austria, à Vosago & Iura montib. ad Rhenum extentū, tantum ueteris Gallię agri, quantū hodie Alsatia, Sundgouia, Landuogtia Hagenouien. palatinatus ad Saram

Austriæ uocis origo.

Austria prima ad Rhenum.

Saram flu. ducatus Luczelburgensis, Lymburgensis, principatus Hunczruckensis, cum propinquis comitatibus, Nassouienfi, Veldensi, Salmensi, Biczenfi, Leyningensi, Manderschied, & Arnburg, Treuerensi deniq; Metensi, Borbetomagen. Moguntina, Spirensiq; & Argentoracensi diocesesibus cōplectitur. Vbi adhuc, ueteris nominis umbram is retinet ager qui Sara & Mosella includitur, denso nemore Arduēne cōsitus, uulgò & corruptè das Pelstrich & Vastum regnū nominatus. Habebat autem

10 Austria illa Gallica duas præcipuè metropoles, quib. reges eorumq; passim duces consulebāt, Metensiū Augustam, & Borbetomagū, quam hodie Bormatiā uocant: quib. locis & Episcopales huius Austrię reges constituisse liquet. Quamuis interdū & Coloniā regiam extitisse inueniatur, cū posteriorib. seculis Austria in Vbios esset & Belgas dilatata, arce his finib. Tolbiaco cōstituta: unde iura dedisse Austrię, de quibus loquimur, reges legimus. Qui terre tractus, cū posterius Ludouicho Pio Caroli magni filio extincto, in diuisione, cū Italia & Imperio,

20 Lothario maiori natus cessisset, noua iam Austria Caroli magni auspicio, in finib. Pannonię & Norici excitata, ueteri paulatim nomine abolito, Lotharici regni appellationem sortitus erat, uulgò Lotreich. Cuius adhuc titulum Philippus Caroli V. filius, qui Belgiū possidet, usurpat. Fuit autem Lotharicum illud, amplior multo prouincia, quàm hodie est Lotharingia: ut quæ Caroli magni stemmate deficiente secta à reliquo corpore, sola nomenclaturam ueterem retinuerat, Gisaberto duce, qui Henrici Imperatoris hoc nomine primi filiā, nomine Gerburgim, Ottonis Imp. magni sororem, duxerat uxorem: & eam Imperij beneficio prouinciā, à socero susceperat: quam paulo antè, Czuentenbaldo Arnolphi Cęsaris filio notho occiso, comites quidam inter se diuiserant. Atque illa etiam Lotharingia latius quàm nostra patebat, ut quæ in superiorem & inferiorem diuidebatur: complectebaturque superior hodiernum Lotharingię ducatum, episcopatum Leodiensem, cum

Austria secunda ad Danubium.

Lotharicum regnum.

Lotharingia.

Lotharingia duplex.

Arduennæ, Luczelburgensi ac Lymburgen. principatibus: quibus nimirum finibus ante secula aliquot, & Mosellanus ducatus, & postea Palatinatus ad Sarā, Hundsruckensisq; ditio celebrabantur. Inferior uerò Hasbaniam, Brabantia ac Iuliacensem Geldrensemq; comitatus, nunc uerò ducatus, ut etiam nū distincti sunt, cōtinebat. Quibus pariter finib. ante secula, Boloniæ ducatus, & Louaniensis comitatus, ad famā uenerant. Quorum uetustior hic, cūm Austrasiæ, tum Lotharici regni insigni usurpabat: hoc est, albam sectionē in rubro clypeo. 10 quod fato quodam posteriorib. annis, Austriæ Pannonicæ pictum fuit, atq; ab Imperatorib. concessum. Cuius stirpis Reginherus, extincto sub Ottone secūdo Gifalberto, de quo dictum est, Henrici Cæsaris genero, pulsisq; Arnolde & Garnæo, partem orientalē ueteris Lotharici regni, ubi hodie est Pestrich siue Vastum regnū, cū ditione Luczelburgensi ac Brabantia agro, Imperij beneficio acceperat. Interiorem autē, ubi nostra est Lotharingia, Hugonis Imp. Lotharij ex Vualdrada concubina, Guntheri Colon. præsulis sorore, quam diximus, 20 Thyetberga Habspurgen. dimissa, superinduxisse, posteritas, siue (ut alij uolunt) Caroli Simplicis seu Posthumi successio obtinuerat. Quippe Hugone Gifalberti filio pulso, Caroli Simplicis soboles tantillum agri in fide retinuerat, quantū hodie Lotharingiæ ducatus cōplectitur, ubi Gallicū est secus utramq; Mosæ ripam idioma: à quo nimirum descendunt, qui hodie duces de Lorayno & Domini à Guuisa apud Gallos dicuntur, quos ab Eustachio quodam alij deriuare contendunt. Factum est igitur tot sectionib. Lotharici regni siue ueteris Au- 30 strasiæ, ut Lotharicos se quidem duces, aliquandiu Louanienses nominarent, qui tractum Arduennæ & Hasbaniæ, cum parte Brabantia habebant. Qui uerò uastum quod dicitur regnum, & Vestrichiam, siue (ut hodie nuncupatur) Pestrichiam ad Saram & Mosellā amnes, imperij beneficio possederant, Mosellani duces appellabantur. Henricus quippe Boiorum dux, Ottonis primi

Comitatus Lo-
uanensis.

Diuersi duces
in Austrasiæ re-
gno deserto,
Lotharici, Lo-
tharingiæ, Ard-
uennæ, Hasban-
niæ, Mosellani
& Palatini.

primi frater, filios ex Iuditha, Arnoldi quondam Boiariæ principis nata tulerat: Henricū Boiorum ducem cognomento Heczal, Henrici secundi Imperatoris genitorem: & Friderichū Rheni palatinum, cui Otto secūdus ad Mosellam amnem ducatū distinxerat: cuius fratres reliqui, Theodericus Metensem, & Adalbero Treueren. episcopatus gubernabant: & cuius nata, secundum quosdam, Kunegundis, Henrico Claudio Boiorum duci propinquo suo, nupserat: qui postea uocatus ad fasces Imperij, secundi nomē adsciuerat: cum filiarū altera Irmengardis, Vuelphoni secundo comiti Altdorfensi cōiuncta quoq; fuisset. Quo tempore Otto quispiā, filius Caroli, quē diximus à Carolo Simplice descendisse, Lotharingiæ principis, Arduennæ dux extiterat, accipiente iam & Lotharingia recentiore sectionem: & Ottonis supradicti nepos, ex Gotofrido filio, Gotofridus similiter, dux Arduennæ, ut diximus, in Eburonibus, hoc est Sueuorum posteritate, ab Henrico Claudio Imp. confirmatur, nouis tum duobus ducatus. intractu ueteris Austriæ, Imperij beneficio constitutis, Arduennæ & Mosellano, atq; utrique leonis insigni adiecto, quod Hab-
 20 burgenses iam pridem Francorū regum beneficio, cum
 cœlestini coloris corona, Burgundiæ principum ac regum propinquorum suorum decore habuerant. In
 quorum quidem illo successisse ordine comperiuntur, post Ambertum, qui ex Symphoriana Caroli
 magni Imperatoris germana Adelricum tulerat, Adelhardum, Adelrici filium: eiusque rursus natum Robertum, quem Arnolfus Cæsar pepulerat, Zuuentenbal-
 30 do filio surrogato: Reynherium, restitutum in paternam ditionem, anno 915: Gifalbertum Henrici primi
 Imperat. generum, quem Otho primus bello petierat: Richimerum, Gifalberti fratrem: Othonem, filium
 Gifalberti, Hermannum & Sigefridum: Gotofridus inquam à Chunrado Saliquo inuestitus, Richimeri filius, & Gifalberti ducis ex fratre nepos, & Hermannō subrogatus. Quo tempore Alsatia à Lotharingia
 resecta,

*Habsburgensium
insigne.*

*Arduennæ
duces.*

*Hic in Echterna
censi cenobio
commemorantur,
circa annū
960 & 980.*

*Alsatia olim
pars Lotharingie.*

refecta, non minus quàm Arduennæ & Brabantiaë ducatus, peculiari nomine dignitateq; Landgraviatus primò Egeneshaymenfibus, deinde & Habsburgi comitibus propinquis committitur: à quorum illis Flandriaë comites, ab his uerò Burgundiaë reges posteriores Zaringiaë & Deccenses duces, Austriaëque archiduces recto tramite defluerūt. Atqui Gotofridus, de quo loqui mur, à Chunrado Imp. secundo, in ducatu confirmatus, ob fines cum uicinis bello decertans, primò quidē Lambertum Louaniensem comitem, qui à Carolo Hasbaniæ quondam duce, non minus quàm Salmenses comites generis originem repetebat, in acie occidit: Reginherum uerò Hannoniaë principem, & Gothelonem Mosellanum ducem, nec non (qui ius acquisitum successio- nis prætendebant) Sigaricum & Theodericū Salmenses comites, auita ditione pulsos exiit. Idcirco bello petitus ab Henricho secundo, cognomento Claudio, Rom. imperatore, cum & Henricho sororio, utpote Friderici Palatini filio infestus esset, in ordinem redigitur, nouis limitibus distinctis, principatibusque designatis: Lotharingiaë uidelicet, Brabantino, Arduennæ, Mosellano, & nouo inter Saram, Rhenum, Naumque amnes constituto Rom. Imperij palatinatu. In quorum primo quidē Theodericū Gotofridi, de quo dictum est, belli studijs clariss. principis filium confirmauit, inter Mosam uidelicet, Vosagum & Romaricum montem, agro distincto. Quem isthic secuti sunt Theodericus secundus Rapatonis Habsburgen. principis ex Itha Theoderici prioris filius: & eo pulso, Salmenses aliquot comites, qui iam pridem in Lotharingie finibus rerum potiti fuerant, ab anno Domini uidelicet DC. Carolus, qui ex Dorothea Habsburgen. Ottoberti secundi filia Carolum Hasbaniæ principem: & is Henrichum: qui rursus ex Itha, Adalrici Arduennæ ducis filia, Fridericum & Henrichū progenuit, circiter annum à Christo nato 781. quos ordine secuti sunt, post Gisalbertum Henrichi primi Imp. generum, profligatum unà cum filijs, Lotharius Caroli Sim-

Duces Lotharingie primi.

li Simplicis Franciæ regis pronepos: Carolus siue frater
 siue filius, Hugone Cusalberti filio profligato, ab Otto-
 ne tertio inuestitus: Otto filius Caroli, qui cum Go-
 thelone altero Lotharico principe ad Mosellam annè
 bello decertans, primò Tullum, Burum, & Leucorum
 urbem, & postea etiã caput in acie uictus amisit: quod
 Gothelo Chunrado Saliquo in Italiam transmisisse di-
 citur. Qui diuiso rursus ducatu, partem Septentrionalẽ
 comitibus Louaniensibus, unde Brabantiaẽ duces de-
 10 fluxêre: in Austrum uerò uergentem secus Vosagum &
 Iuram montes, comitibus Salmensibus commisit. In
 qua gente primò titulos tenus Lotharingiẽ principes flo-
 ruêre, ab anno salutis octingentesimo, usque ad Henri-
 chi quarti imperium: Henrichus secundus Sadigerus,
 Fridericus, Henrichus tertius, Rheynebaldu: qui ex Itha
 quidem Caroli Hasbaniaẽ principis nata reliquerat Ca-
 rolum & Reginherum Louanienses comites: ex Berch-
 ta uerò Habsburgensi Sigarichum in Salmensi ditione
 successorem, cuius filius nimirum ex Berchta Verdu-
 20 nensi, Theodericus hoc nomine in stirpe tertius, circa
 annum millesimũ: ex altera Berchta comitissa à Blan-
 cimont, filios duos procreauerat, Henrichum Salmen-
 sem comitem, & Carolum, quem dictum est profligato
 Theoderico Habsburgensi, Rapatonis Ergouiaẽ comi-
 tis nato, Lotharingiam totam sibi subiecisse, anno cur-
 rente à salute relata millesimo & centesimo. Quos obi-
 ter secutos animaduerti, ex Louaniensium comitũ ge-
 nere in ducatu quidem Lotharico Vilhelmum & Hen-
 richum: quorum hic, cum militem strenuũ contra Sar-
 30 racenos egisset, occisis quinque regibus illorum, & dele-
 tis exercitibus, Tyresiam, Alphonfi Portugalliaẽ regis fi-
 liam uxorem: & mortuo socero, regnum Lusitanum
 uniuersum impetrauit, unde nimirum Portugalliaẽ ho-
 dierni reges rectà deriuantur: ille uerò, hoc est Vilhel-
 mus ex Allida Vilhelmi comitis à Iuliers nata, circa an-
 num Domini 1120 reliquos post se nouæ Lotharingiaẽ
 duces reliquit. qui ordine sibi inuicem succedentes,

*Portugalliaẽ re-
 gum origo.*

*Catalogus du-
 cum Lotha-
 ringiaẽ.*

e com-

commemorantur magna ex parte apud Nancetū con-
 diti: Theodericus quartus, Theobaldus, Fridericus se-
 cundus, Mattheus, Fridericus tertius, Mattheus secū-
 dus, Fridericus quartus, Theobaldus secū-
 dus, Fridericus V. Rudolphus, Ioannes & Carolus. cuius unicum filiam,
 cum Lotharingiæ ducatu, Renatus Ludouici Andega-
 uen. comitis filius, uxorem accepit, Apuliæ pariter rex
 salutatus. Cuius nepos Nicolaus cum sine liberis decede-
 ret, Friderico comiti de Vadimonte propinquo, & de
 Carolo quoq; Simplici descendente Lotharingiam reli-
 quit, à quib. hodierni Lotharingiæ principes & domi-
 ni à Guuifa defluxisse dignoscuntur. Cæterum Caro-
 li ducis Lotharingiæ, quem diximus Theodericū Habf-
 burgen. profligasse, fratrem Henrichum in Salmensi co-
 mitatu & finibus Vosagi montis secuti sunt ordine: O-
 tho, inter testes ab Henricho V. imp. nempe Frideri-
 cum comitem Montis Belgardi, Folmarū comitem ab
 Hunenberg, Gotofridū comitem de Nurenberg, aliós-
 que adductus: Richardus, qui comitatum Blancim on-
 tis auitæ ditioni adiecerat, & ex Mechtilde Hugonis co-
 mitis de Vadimonte nata Henrichū VII procreauit: &
 is ex Maria filia Henrici comitis Luczelburg. Henrichū
 VIII: ille præterea ex Iuditha filia Matthæi ducis Lotha-
 ringiæ Henrichū nonū genuit, circa annum à nato Chri-
 sto 1235. Cui per secula ordine successerūt, Henrichus X.
 in cœnobio Frãciscanorū in Kremfio Austriæ sepultus,
 ac habitu ducali depictus, anno 1271: Henrichus undeci-
 mus, qui Martialibus ludis interfuisse legitur apud In-
 gelheym celebratis anno 1337: Ioannes, Nicolaus, Ioan-
 nes secundus, Symon, Ioannes III. Ioannes IIII. Ioan. V. 30.
 Ioannes VI. septimus, octauus: Nicolaus secundus, à cu-
 ius filijs, Ioanne quidem hodierni Salmenses comites in
 finibus Lotharingiæ, à Nicolao uerò (qui belli studijs
 Maximiliano Cæsari probatus fuerat) Salmenses in
 Austria comites, domini à Greyczenstain, Marheck
 & Ort, ritè descendere dignoscuntur. Et hætenus
 quidem de Lotharingiæ principibus, quos diximus
 occiduam

occiduam Aufrasiæ regni partem, cum desolatum illud sensim in alienas & ditiones & nomina abiussit, Imperij beneficio accepisse. Quibus recto ordine iunguntur, non ditionis solum propinquitate, uerum sanguinis etiam uinculo contigui, Arduennæ & Boloniæ duces, qui & Hasbaniæ principes uocabantur, qui que nemorosam Aufrasiæ quondam regni partem, in Arctum & Orientem deflexam gubernabant: ubi hodie sunt comitatus & ditiones ad Mosellam & agrum Treuerensem extentæ, Marcimont, Frondimôt, Neuschattell, siue nouum Castrum, S. Hugobertus, Riferschayd, Nassouiensis, Luczelburgensis & Lymburgensis ditiones. In quo quidem per antiquo ducatu, multo antè quàm uel Lymburgi uel Luczenburgi Nassouiaë que uoces auditæ fuere, Annalibus uetustis celebrantur: Othelus quispiam, cuius filiam Matrimam, Carolus sibi dicitur Salmensis comes coniunxisse circa annum à nato Christo sexcentimum. Post quem, siue ante hunc (incertum) in per uetustis sanctorum Calendarijs recensentur Ferreolus, Venantius, Vuendelinus, Thyotarus, Gangolphus, Ansbertus: & sexus imbecillioris Rhemhildis, Pharahildis, Begga, Amelberga, & Gudula abbattissa Brixellensis. Post quæ tempora, credo seculo elapso, (ut de Ansegiso, Arnolpho, Pipino, cæterisque eius generis in Aufrasia, acijs de quibus loquimur finibus, principibus fileam) orbi præclarè gestis rebus innotuit Carolus quispiam Arduennæ dux, Hasbaniæ quoque & Tuncrensis princeps nuncupatus, cuius filiam Itham Rheynebaldus Salmensis comes in coniugio habuerat. Quem secutus est circa annum Domini

Catalogus ducum Arduennæ & Boloniæ.

DCCLXXII, Adelrichus, cuius filiam Itham Henricus Salmensis comes sibi copulauerat: filijs post se relictis, Lothario, Carolo & Reginhero. Qui Ottone secundo imperante, profligatis Arnolde & Garneo, Hugone quoque Gifalberti quondam Lotharici ducis filio extincto, hanc Lothariæ siue Lotharici principatus partem, à reliquo corpore resectam, autoritate etiam Im-

peratoris uendicauerat, Lamberto filio relicto: qui occupato Louaniensi comitatu, cum Lotharingiam illam quoque siue Arduennæ ducatum affectaret absque Cæsaris autoritate, Chunradi quidem secundi cognomento Saliqui primum, qui Gothiloni Gotofridi filio fauerat, deinde uerò etiam Henrici secundi, qui Henricum Rheni palatinum & Mosellanum ducem imponere conabatur, bello petitus, cum Reginhero Hannoniensi comite & Baldericho Leodiensi præfule, aduersus Henricum secundum Imperatorem ex cognomento Claudum, conspirauit: occisus postremò à Gotofrido comite, Othonis Lotharingiæ ducis filio, quem à Carolo Simplice descendente, ab Ottone secundo inauguratum supra dictum est. Retinuerat tamen partem auitæ ditionis Henricus filius: & ex duabus uxoribus, Gerburge Brabantina, Gotofridum Barbatum secundum Brabantia ducem, & Ida Arduennæ uetustioris generis ducissa, Henricum Gozilonem & Vuilhelmum, Arduennæ & Bolonia ducem procreauit. Quos secutus est Otho, qui ab Henrico tertio proscriptus, unà cum Gotofrido Mosellano duce, designato iam successore Friderico palatino, qui Henrici, sororij sancti Henrici Cæsaris, filius extiterat. Filios tamen in auita ditione reliquit Theobaldum & Gotofridum secundum: quorum hic profligato Friderico Mosellano siue palatino Rheni, quem Henricus tertius in ducem Arduennæ inuestiuerat, cum liberos non progigneret, Eustachium comitem generum suum adoptauit, ne in iura Mosellanorum principum paternæ ditiones deuoluerentur. Qui aliquandiu cum Hermanno, eiusque filio Chunrado decertans, quos Imperator Henricus tertius contra se Arduennæ ducem designauerat: ad postremum his uictis, partem duntaxat uetustioris ditionis in fide retinuerat, Brabantino sensim ac Lymburgi in Hasbania & Louaniensi Lotharingiæq; ad Mosæ fontes nouis ditionibus, ad famam uenientibus: Arduennæq; nomine auito paulatim abolito, Lotharingiæ se ac Bulo-niensem

Eustachius Lotharingus.

niensem principem nominabat, cum uix comitatū Bo-
loniē cū agro uicino (ubi sunt Marcimont, Frondimōt
& Neuschatell) obsequio imbutum haberet, prognato
ex nescio qua coniuge Gotofrido cognomento Gibbo-
fo. Cuius filij in paterna ditione succedentes, Balduinus,
Eustachius secundus, & Gotofridus quintus hoc nomi-
ne, cum lares patrij non sufficerent, cum Christianis co-
pijs, Henricho quarto imperāte, in Asiam traiecēre: re-
cuperataq; terra sancta, & his agris ubi Seruator quōdā
10 noſter, & eius discipuli Apoſtoli cōuerſabantur, primus
hic Hieroſolymorum rex ſalutatus fuit, Balduino fratre
Antiochiæ principe designato: qui & fratri poſtea in re-
gno ſancto ſucceſſerat, ad Flandriæ quoq; comitatum
uocatus. Cuius filius Adolphus generis poſtremus in
Flandriæ gubernatione, cum ſine liberis uitā cum mor-
te cōmutaſſet, in ditionib. paternis ſucceſſores habuit,
Boloniēſi quidē ducatu Henricū comitē Lympurgens.
Moſellani generis: in Flandria uerò Robertū cogno-
mēto Hieroſolymitanū habuit ſucceſſorē, eū uidelicet
20 qui Roberti cognomento Friſij ex Theoderici comitis
de Arnſperg & Vueſterlād nata, relicta Florētij Holan-
dini filius extiterat, in bello à Roberto Gallie rege capti.
cuius ſorores, Adela Daniæ regina, mater Caroli regis:
Gerdrudis, à Louaniēſi comite uiduata, Theoderico co-
miti ab Egesheym Alſatiæ landgrauio cōiuncta: tertia
ſine nomine, Rogerio Siciliæ regi deſpōſata fuerat. Atq;
is ipſe Robertus, etſi ex Clemētia Burgundiæ ducis nata
Balduinū octauū Flandriæ principē genuiſſet: tamen in
Anglicano bello, interfecto Balduino, alius atq; alius in
30 Flandriæ comitatu ſurrogātur: ab Imperio quidē Theo-
dericus comes ab Egesheym Alſatiæ landgrauius, ſtir-
pis Habsburgenſis, qui Balduini ſororius fuerat: à regno
uerò Franciæ Vilhelmus Nordmaniæ princeps, de quib.
& eorū ſucceſſione alterius eſt ocij ſcribere. Itaq; ut con-
cludamus, de Arduennæ, ſiue Hasbania aut Boloniæ
etiā ducatu, quē Gotofridū Hieroſolymitanū regē uen-
didiffe diximus, filijs in Asiam & Flandriam translatis:

Gotofridus Ba-
lonienſis pri-
mus rex Hiero-
ſolymorum.

Flandriæ co-
mites.

residuam sanè constat ditionem, Leodiensi episcopa-
 tui ab austro & ortu contiguam, ubi postea comites
 Arnsbergij, Nassouienfis, Vianden. de Meers & Luc-
 zelburg Imperij beneficio gubernacula adierunt, Hen-
 rico Lymphurgensi comiti ab Henrico quarto iure ho-
 magij concessam, cum titulo Lotharici & Arduennæ
 ducis: apud quem idem quoque Imperator insignibus
 Imperij apud Mogunciacum à filio Henrico quinto spo-
 liatus, in exilio latuerat. Cui sine liberis mortuo, Hen-
 ricus postea quintus Gotofridum Louaniensem comi-
 tem, à uetustioribus Arduennæ principibus descen-
 dentem, substituit. Cuius filij, Henricus, occupato A-
 quisgrano cum Henrico quinto rebellasset, ductus pœ-
 nitentia, siue potius à dæmonio seductus, monasten
 in Gorczia professus erat: & Chunradus in ducem Ca-
 rinthiæ ab Imperatore inauguratus fuit: de quorum
 genealogia suo loco dicetur. Sicigitur Hasbania &
 Arduennæ ducum successione paulatim decrefcente,
 propinqui & sanguine & finibus, gloriam omnem ac
 summam rerum ad se traxere Brabantia & Mosellani
 duces. Quorum hi orientalem Austrasiæ siue Au-
 striæ partem, illi septentrionalem & occiduam, in
 uerba accepere. In quorum illa Chronographis cele-
 brantur, inter Mosellam, Saram, Naonem & Rhe-
 num amnes, ubi hodie est Ayflia, Maienfeld, ager
 Hunczruckenfis, Alczheymer: cum comitatibus sen-
 sim ibi surgentibus, Spanheymenti, Veldensi, Zuuay-
 enpruck, Symrensi, Luczlstaynensi, Biczenfi, Man-
 derschyden. & Leyningensi, & Virnebergenfi, cæte-
 risque adiacentibus. Chunradus cum filio Geb-
 hardo, quòd in interfectores Czuuentenbaldi Lotha-
 rico regno ab Arnulpho imp. patre præfecti consti-
 tuti, uindicasset, nempe Gerhardum Stephanum &
 Mechifridum: à Ludouico Cæsare, Arnolphi impera-
 toris altero filiorum, tractu Mosellano primùm om-
 nium donati leguntur. Hermannus ex duabus uxori-
 bus, Gerburgi Burgunda, & Heduige Hannoniensi,
 genuit

Catalogus du-
 cum Mosellano-
 rum.

genuit Henricum & Fridericum, primos comites Lym-
 burgeneses: & Giselam, quæ primùm Ernesto Sueuiæ du-
 ci, Leopoldi marchionis orientalis in Austria Pannoni-
 ca germano, & de Babenbergæ comitibus descendēti:
 deinde Chunrado quoq; hoc nomine secundo impera-
 tori cognomento Saliquo, nupsit. De cuius generis no-
 bilitate ac laudibus multa Otto Frisingen. lib. Chronic.
 sexto, capite decimo quinto. Cuius quidem fratres Hen-
 richus & Friderichus, pulsi à Theoderico quodam, ali-
 10 quandiu in Lymburgensi comitatu latuerūt. Postea ue-
 rò mortuo Theoderico sine mascula prole, Fridericus
 Lymburgen. à Chunrado Saliquo in ducatum Mosel-
 lanum admittitur. Ac Theoderici quidem filiam
 Gerdrudim Henricus cognomento Heczl siue Rixo-
 sus, Boiorum dux, nepos Ottonis imperatoris primi
 ex fratre, in matrimonio habuit, nouercam Henrici
 Imperatoris hoc nomine secundi: quæ secundis nu-
 ptijs Vuilhelmo Burgundiæ principi iuncta fuit. Fri-
 derici uerò Lymburgen. Mosellani quoque ducis fi-
 20 liam Kunegunden, Henricus Boiorum dux, & po-
 stea imperator, cognomento Claudus, qui in nume-
 rum Sanctorum relatus est, connubio sibi copulauit. Cu-
 ius patruus Imperator, Theoderico Metensem, Adal-
 beroni Treuerensem episcopatus: fratri uerò germano
 Henricho nomine, præter Mosellanum ducatum, etiã
 Rheni palatinum contulit. Cuius filij Henrichus &
 Hermannus, primi Brabantiaë duces fuerunt. Quibus
 sine prole extinctis, Gotofridus cognomento Barba-
 tus, Henrici Louaniensis comitis ex Vda Arduennæ du-
 30 cissa, ab Henrico quarto Imperatore, cuius filiam in
 matrimonio habuerat, sufficitur, cum ex fratre Vil-
 helmo Lotharingiaë duces defluxissent: puta Theo-
 dericus, Theobaldus, Fridericus, Matthæus, Frideri-
 cus secundus, Matthæus secundus, Fridericus tertius,
 Theobaldus secundus, Fridericus quartus, Rudolphus,
 Ioannes & Carolus. cuius unicam filiam Renatum An-
 degauensem comitem, & Apuliaë regem titulo tenus in
 coniu-

coniugem unà cum ducatu Lotharingiæ accepisse, supra dictum est. Ita igitur cum pro Mosellano ducatu multi decertarent, partim affinitatis, partim cognationis uinculo coniuncti: Fridericus uidelicet nepos Henrici Heczeli, ex Gertrude Theoderici Mosellani ducis filia descendens: Gothilo, Gotofridi Arduennæ ducis frater: & Gotofridus alter, Lotharingiæ princeps, cumque Henricus tertius Imperator Friderico faueret, eo quòd propinquior sanguine esset, ingens bellum flagrauit. Lotharingus enim, de quo diximus, Gotofridus, ad-¹⁰scitis in societatem belli Galliæ rege, Balduino Flandro, & Theoderico Flerdingij præfecto, Verdunū, Chabarrum & Leucorum urbem occupauit: belloque Imperatori denunciato Anduerpiam obsedit, & apud Noiomagum palatium Imperiale succendit. Sed mox reconciliatus Cæsari, interpellante Leone nono Rom. pontifice, generis Habsburgen. abiurata altera Lotharingia interiore, alteram, nempe Arduennæ ducatum, cum Vasto regno siue Bestricia, in uerba ab Imp. accepit: progenitis ex Beatrice, Bonifacij Italiæ marchio-²⁰nis uidua, Mathildæ illius opulentæ marchionissæ Tuscanicæ matre, filijs, Alberto, Gothelone & Fridericho. Quorum Friderichus in ducatu Lymburgensi, Albertus uerò ditione Mosellana, & Gothela Arduennæ ducatu patri successere. Quorum Albertus à Gotofrido quarto Arduennæ duce, filio Gotofridi primi Hierosolymitani regis, bello petitus occiditur, anno 1148, Theodericho & Getholdo filijs relictis. Contra quos eleuatus ab Imperio Eberhardus Alsatia Landgrauius, de genere Habsburgensi: quo debellato ab³⁰ Henrico quarto Imperatore, Chunradus Luczenburgensis comes maiorem ditionis partem ab Imperio obtinuit. à quo deinceps abolita paulatim Mosellanæ ditionis nomenclatura duces Luczelburgenses, & ex his Brabantini principes, & Bohemiæ reges ad famam creuere. De quo quidem Chunrado ista Lamberti Schafnaburgen. uerba intelligenda sunt: Perlato ad episcopū Mogun-

is est Gotofridus, qui Eustachium adoptauit.

Habsburgensis postremus dux Mosellanus.

Catalogus Luczelburgensium principum.

Moguntinum tumultuantis ciuitatis nuncio, misit confestim cum armatis Chunradum comitem de castello quod dicitur Luiczelenburg, qui tum fortè apud episcopum præsens erat. Qui ueniens, Eberhardum improbè fauentem, atque in omnes qui obsisterent comminatione grassantem, ab oppugnatione ædium cum contumelia repulit, susceptosque pueros episcopo præsentauit. hæc ille de Luczelburgensi principatu, in locum deficientis Mosellani, Rhamnusiæ munere subrogato. In
 10 quo claruere post hominum memoriam, Hermannus, in ducem Saxoniae electus anno 1100: Adelhochus, citatus in literis de anno 1120: Gerhardus, qui ex Sibylla, Roberti regis Constantinopolitani, Flandrici generis nata, sorore uidelicet Balduini Flandriae comitis, procreauit Plundelum Luczenburgi comitem. atque is reliquit Balduinum archiepiscopum Treuerensem, Valdramum comitem Luczelburgen. & Henricum septimum imperatorem. Quos secuti sunt, ex Henrico quidem imperatore, Ioannes cognomento Cæcus, Bohemiae rex: Carolus, hoc nomine quartus, Imperator & Bohemiae rex:
 20 Venceslaus, dux Brabantiae, ob uxorem Antonij Niuernien. postremi prosapiae Louanien. comitum. & qui Caroli quarti liberi extitère: Venceslaus Bohemiae, & ex auctoratus Rom. rex Sigismundus imperator, Hungariae & Bohemorum rex, Henricus & Iodocus marchiones: Catharina, Rudolphi Austriae archiducis de stirpe Habsburgen. cognomento Fundatoris: Elifabeta, Alberti tertij, item Austriae archiducis: Margareta, Ludouici Hungariae regis: Helena, Angliae regis: Anna, Othonis Boiorum ducis & Brandeburgij marchionis:
 30 Elifabeta, Ioannis Galeatij Mediolanensium principis, uxores. Cæterum Vualdramum comitem Luczenburgi, & ex comite creatum à fratre Imperatore ducem, secuti sunt in tractu ueteris Austrasiae siue Lotharici regni, Ioannes ex Cleuensi comitissa natus, cum ex Artesia comitissa genuisset Ioannem & Guidonem duces, & quatuor filias: quarum prima Carolo Francia regi
 f nupsit,

Catalogus ducum Brabatie.

nupfit, secunda comiti Artesiæ, tertia duci Borboniæ, quarta Ludouico Siciliae regi. Quorum Ioannes sui generis in tractu illo Austrasiæ, in episcopum Argentoracensem electus, cōsecratur anno 1366. & in archiepiscopum Moguntinum, Sacri Rom. Imperij electorem, anno 1372, relicta ditione sua, in Luczenburgensi principatu, Venceslao Ioannis Bohemiæ regis filio, Brabantino duci, patrueli suo: qui Antonij, postremi principis Brabantini de stirpe Louaniensium comitum, natam in matrimonio habuerat. de quorū principū successione, cū 10
& is tractus ueteris quondam Austrasiæ finib. contineatur, dicendum nobis porrò est. Non est autem dubiū, Brabantini ducatus agrum ante secula desertū, sub fide fuisse partim Arduennæ & Hasbaniaë principū, partim Louanien. comitū, Anduerpiëq; marchionū. In quo, etsi perpetuò Louanien. comites rerum potiti fuerint, ut qui & relicta uetusta Austrasiæ siue Austriæ, aut etiā Lotharici regni, insignia ob generis antiquitatem usurparint, albam uidelicet in clypeo rubro sectionem, quæ posterius & Austriæ ducibus Danubianis, in finibus Pannoniae picta & concessa ab Imperio constat: tamen stirpe illa sensim deficiente, alioque translata in Lotharingiā Arduennæ ditionem, & Thuringiam: accidit postremò, ut Henrici Mosellani ducis & Rheni palatini, sancti Henrici imp. hoc nomine secundi filij, Henricus & Hermannus, in dempto quodam agro ab Arduennæ & Hasbaniaë principatu, qui secus Mosam ad oceanum Germanicum excurrit, & ueterem Roman. Imperij marcham Handuuerpiensem cōtingebat, ab Henrico tertio imp. inuestirentur nouo quopiam excogitato nomine siue à 30
Braba coniuge ulterius, siue alio euentu (dubium) Brabantiaë duces renunciati fuerint. Quibus sine prolis successione deficientibus, Henrichus quartus, tertij filius, generum suum Gotofridum ex cognomento Barbatum, Henrici Louanien. comitis filium, & Vilhelmi Lotharingiæ nouæ & in angustias redactæ ducis fratrem, substituit. Quem filius ex Cæsaris nata secutus est,
paterno

paterno nomine Gotofridus pariter nominatus. Qui ex Itha porrò, Henrici Lymburgēsis ducis filia, Gothardum & Henricum reliquit: quorum primus in Lymburgensi ducatu, alter in Brabantino parenti successere. Brabantinus autem Henrichus ex cognomento Probus, ex Mathilde comitissa Boloniæ tulit liberos, Henrichum hoc nomine tertium Brabantiæ ducem, Mariam Imperat. Othoni quarto generis Brunsvuicensis, Mathildam Rheni palatino, & tertiam Geldriæ comiti, nuptas. Quorum frater germanus Henricus hoc nomine tertius Brabantiæ dux, ex Maria filia Philippi regis Rom. Suevicæ gentis Henrichum quartum Brabantiæ ducem tulit, & Mathildam Florentio Holandiæ comiti nuptam. Quorum Henrichus ex cognomento Mansuetus, ex Adelhaide ducis Burgundiæ nata suscepit Henrichum quintum hoc nomine Brabantiæ ducem, Ioannem & Gotofridum Louanienses comites, & Mariam Philippo Franciæ regi locatam circa annum Domini 1200. Quorum rursus Ioannes Henricho fratri in ducatu successit, ex Sophia Thuringiæ landgrauia, generis Aurelionensis duos filios reliquit, qui stemma iterum secuerunt in duces Brabantiæ & landgrauios Thuringiæ. Quorum duces ordine fuisse leguntur Ioannes secundus, circa annum 1252: Ioannes tertius, qui ex comitissa à Truex sex tantum filias reliquit: uidelicet Ioannam, Vilhelmo Holandiæ comiti nuptam: Margaretam, Ludouico Flandriæ comiti collocatam, qui ducatum Brabantiæ ab Imperio consecutus erat: Mariam, ducis Sabaudiæ coniugem: & quartam, domino à Gaysbeck Brabantino regulo. Sic igitur ex matrimonio consecutus ducatum Brabantiæ Flandrus, quia duas tantum filias reliquerat, Mariam Philippo Franciæ regi nuptam, & Margaretham Philippo Audaci comiti de Niuernia, euenit ut pro ducatu magnum posterius exortum sit bellum, cui se postremo & Bohemiæ & Angliæ reges commiscuere. Quippe Flandri filius Antonius ex Brabantina conse-

cutus gubernacula ducatus, pulso rege, Ioannem filium reliquerat Academiae Louaniensis autorem, circa annum millesimum quadringentesimum uigesimumsecundum. Cuius unica filia Venceslao Luczenburgenfi, Caroli quarti Imperat. germano copulata, ducatum Brabantiae in principatum Luczenburgensem transtulerat: à quo rursus ad Flandros redijt. Quippe Ludouicus comes Flandriae, alteram filiam Ioannis ultimi in matrimonio habuerat, sororem uidelicet Venceslai. unde Ioannes natus, dux Brabantiae inauguratus, ex Iacoba Vilhelmi Holandini comitis nata, quae Philippi Burgundiae ducis filia extiterat, Philippum post se reliquit: qui comitatui Flandriae, Brabantiaeque ducatus, Burgundiam quoque adiecit, ob auiam, extincta iam Burgundiae principum de Salinis & Chzalon stemmate. unde tamen descendisse & illos, non indocti quidam existimant: & Ioannem ducem, captum in clade Varnensi à Turcis, imperante Sigismundo, autorem Aurei uelleris, filium Philippi Audacis extitisse: qui Philippi Longi Franciae regis, stirpis Valesianorum, ex Ioanne filio Burgundiae duce nepos fuerat: & ob matrem Ioannam, antiqui generis comitum Viennensium à Theoberto Habsburgenfi descendens, Salinarum, Chabilonensem, Blesensem, Byzuntinum Burgundiaeque ditiones comparauerat, de quibus postea in transcursu sermonis plura: illo addito, quod Ioannis capti ducis ex Philippo filio nepos extiterit Carolus, ab Heluetijs ad Nancetum occisus in acie, socer Maximiliani quondam Caesaris, ut qui ex Maria unica filia Philippum procreauerat Austriae archiducem, patrem CAROLI quinti & FERDINANDI Romanorum imperatorum. Adeò ut post multa secula, utraque Austria, & quae ad Rhenum fuit, Chlodouæi magni Francorum regis, ac primi Christiani, filiorum auspicio posita fuerat: & quae ad Istrum postea Caroli magni Francorum item regis & imperatoris, reliquorumque

*Due Austriae
coniuncte.*

que Carolingorum opera constituta fuerat, postlimi-
 nio in unum ceu corpus tandem redierint, Imperan-
 tibus hodie Aufrasijs à Rheno quidem ad Mosam
 cum PHILIPPO Hispaniarum rege, Caroli quin-
 ti imperatoris filio : tum FERDINANDO im-
 peratore Philippi patruo, in Alsatia, Sundgouia, Bris-
 gouia & Iura monte : ad Istrum uerò in Norico & Pan-
 nonijs, eodem FERDINANDO cum filijs MA-
 10 XIMILIANO Romanorum & Bohemiæ rege,
 FERDINANDO & CAROLO archiduci-
 bus : quos omnes diu Seruator noster ad nominis
 sui gloriam & sacrosanctæ Ecclesiæ catholicæ incre-
 menta conseruet & tueatur. Ac licet hoc lo-
 co de Alsatia principatu, & Bormaciensi ducatu
 (qui & ipsi non minimam ueteris Aufrasiæ siue
 Austriæ regni portionem, ad ripas Rheni extentam
 scilicet comprehendebant) dicendum esset : tamen
 cum seorsim de horum principibus deinceps sermo
 20 inistituetur, de Bormaciensibus quidem, qui & Au-
 striæ duces cognominabantur, capite quarto : de Al-
 satia uerò quum ducibus, tum landgrauijs, comi-
 tibus que, capite quinto & cæteris sequentibus (un-
 de Austriades uidelicet in orbem inuectos docebi-
 mus) tractaturi sumus. Caput hoc, quod de Au-
 striæ siue Aufrasiæ, aut etiam Lotharico regno au-
 spicati eramus, concludentes, locum quendam Io-
 annis Auentini, seduli uetustatis omnis perscrutato-
 30 ris, qui extat libro Annalium Boicorum quarto, ad-
 ducemus : ut appareat scilicet, quòd primò Au-
 striæ, deinde Aufrasiæ regnum, in tractu Argen-
 toracensi, Obruncano, Germania que prima, & par-
 te Belgicæ à Francorum regibus constitutum fue-
 rat, Lotharicum postea, noua iam Austria in fini-
 bus Pannoniæ & Norici à Carolo magno Impera-
 tore auspicata, nuncupatum fuisse, posteaquam
 f 3 cruenta

Lotharicum
 regnum idem
 cum Aufrasi-
 ano.

cruenta illa ad Fontanas Ludouici primi cognomen-
to Pij filiorum diuisione, is tractus cum Italia & Im-
perij fastigio, Lothario maiori natu cefsisset : Carolo
Gallias & Hispanias cum Armorico limite, & Ludoui-
co Germaniam, Boiariam, Sueuiam ac Thuringiam
cum Pannonico & Saxonico limitibus, fortitis. Habet
autem locus sic. Dum Reginoburgi Boiorum ne-
gocijs intentus est Ludouicus, filius eius impubis, quem
Luytgarda uxor iusta pepererat, de fenestra Palatina-
rum ædium decidens, ceruices fregit, animamque effla-
uit. Parentes luctu tristitiaque faturi, hyematum Fran-
cofordiam tendunt. Deinde primo uere, cum uxore
Laytgarda rex Boius Francorūq; ad aquas Graneas mi-
grat, Galliasque subacturus Clusiacum petit. Obuiam
ueniunt Gothelmus & Chunradus, cum suæ factionis
hominibus, regemque Germanum cum uxore hono-
rificè excipiunt : per Galliaë occidentalis oppida, uicōs-
que Atmiacum, Hercuriacum & Ribodi montem cir-
cumducunt. Tandē Ludouicus & Carolomanus ger-
mani, Vuestriacæ Franciaë reges, armati cum suæ partis
proceribus, sese aduersarijs opponunt, & ab ulteriori re-
gno eos ui prohibere conantur. At amicis comitanti-
bus, pax quæ superiori anno inter reges conuenerat, re-
integratur, atque iurisiurandi religione sancitur : uni-
uerso Lotharingiaë regno, ut supra, Galli denuò ce-
dunt : & ad id quod quasi mancipio dare regi Austria-
co debuerunt, ueluti liberales uenditores solent, au-
ctarium addidēre, Attrebates nimirum, & diui Veda-
sti templum. Facto itaque fœdere cum nepotibus, &
indictō Gundolphiam conuentu, Ludouicus noster do-
mum reuertitur. Porro secto posterius Caroli ma-
gni stemmate desinente, atque inter multos co-
mites diuiso Austriaë siue Lotharico regno, qui o-
mnes ferè leonis insigni in clypeo, tanquam genti-
licio symbolo utuntur : puta Habsburgenses, Mosel-
lanos, Arduennæ & Bolonienses, Lymburgenses,
Brabantinos, Hannonienses, Namurcenses, Luczel-
bur-

burgenses, Luczelstaynenfes, Nassouienfes, Palatinos,
 Veldenfes, Virnaburgenses, Manderfchidenfes, Biczen-
 fes, Zuuaypruck, Leyningenses, aliosq; plures: ueterum
 nominum tamen uestigia quædam manserunt, Austra-
 siæ uidelicet & Lotharici regni. Quippe qui iam rerum
 in Belgio potiuntur Auftriades, in titulo se Lotharicos
 principes appellât, uulgò Hertzog zu Lotreich und Bra-
 bant. Ager præterea ueteris quondam regni nemoro-
 10 rit, in hanc usque diem Vastum regnum, das Vuestrich,
 siue Pestrich corruptè à uocula Vastum: ab eodemque
 alius ager in meridiem deflexus, das Vuafsgeuu, ab ea-
 dem uocula, der Vuesteruuald, &c. à Lotharici deniq;
 nomine Kayserlautern, Lutrecht: & ut auguror, ab Au-
 strasia Strasburg, Ostrental, appellationes ad posteros
 transmiserunt: ut nihil de insignibus dicam, quibus cum
 Aufrasiani reges, tum Lotharici usi fuerunt, albam ui-
 delicet sectionem in rubro clypeo, quæ, desinente Ca-
 roli magni stemmate atque uetustioribus Lotharicis
 20 ducibus, recta quidem linea Louanienses principes, & *Insignia Loua-
nienfium.*
 hodie Austriæ Danubianæ siue Pannonicæ archiduc-
 ces: ex transuersa uerò cum Lotharingiæ principes, &
 Alfatia landgrauij, tum uerò Argentoratum ipsum, &
 Badenses marchiones, rectè usurpare dignoscuntur:
 hoc discrimine accedente, quòd tres aquilas uolantes *Insignia Lotha-
ringia.*
 Lotharingi, sex uerò coronas Alfatiani adiecêre, fortè
 quòd tres ordine Imperatores rerum Lotharico re-
 gno potiti fuerint, Lotharius uidelicet Caroli ma-
 gni nepos, Ludouicus tertius, & Arnolphus. Co-
 30 ronas quoque, quas Alfatia symbolo accessisse dixi-
 mus, arbitror posteritati testificari, quòd tot re-
 gum Francorum maiores domus, penes quos præ-
 cipua gubernacula fuerant, principes in tractu illo
 egerint: puta Lendericus, eiusque filius Atticus: Pi-
 pinus, eiusque filij Erchonoaldus, Grymoaldus &
 Carolus quem Martellum cognominant. Quo-
 rum constat Lentericum, quem alij Lendesium
 uocant,

uocant, apud Childerichum secundum maiorem domus egisse, qui stuprata regina Fridigunde, heroque occiso, & Vuolfoaldo duce ex Austria fugato, Austriæ ducatum cum pago Alsatia subiecerat: in quorum hoc pariter generis successionem meruit, Attico filio Edelsasie principe designato, quem filius Adalbertus, & postea Eberhardus nepos autor Murbacen. cœnobij secuti fuerunt. Sic Pipinus senior filius Ansegisi Hâduerpiæ march grauij, frater S. Arnolphi Metensis præsulis, sub Theoderico Austrasie rege, Berthario Bormatiensi siue Austriæ 10 duce profligato, cum maioris domus officio gnauiter functus fuisset, in Austriae parte ripæ Rheni adiacente & pago Alsatia gubernacula adiit. in qua prouincia denique tres ordine filij, cum maiorum domus officio apud reges Austrasianos cum laude perfuncti fuissent, rerum potiti fuere: Erchonoaldus quidem maior natus, apud Dagobertum primum: Grymoaldus uerò in aula Childeberti regis Austriae, Ebroymo duce pulso: & Carolus Martellus apud Lotharium postremum Merouingicæ gentis, Reginfrido duce Austrasiano profligato: 20 de quibus capite quarto prolixius ad fidem rerum differemus.

CAPUT TERTIVM: DE REGIBVS

Austria siue Austrasia in Rom. prouincijs, Belgica secunda, Germania secunda, tractibusq; Argentoracensi & Obruncano, ex Francorum peruetustis regibus rerum potitis: unde Habsburgen. principes, & ex his Austria alterius, in finibus Pannonia Archiduces rectè deriuantur.

STSI magna hisce de regibus apud Chronographos contentio sit, ex eo quòd passim cum 30 cæteris Francorum regibus confundantur, ut pote qui eiusdem sanguinis extiterint, à Merouycho illo descendentes, qui à monstro marino nomen sortitus fuerat, quod pater Marcomyrus Pharamundi filius aliquando in Frisonum littore, ubi tum Franci coluerant, obdormiens, per quietem uiderat triforme ac triceps, successum gentis præfagiens: tamen

Latini & Graeci scriptores Meroueu uocant, corruptè.

tamen historias diligenter discutienti, nō solūm diuersos fuisse animaduertitur, uerūm omnino etiam ab his inter initia diuisos & separatos, atq; à limite Francicæ ditionis gentilicio sermone sic appellatos ab Ostrich, id est Orientali regno, quòd inter cætera Francorum regna, hoc est Parisiense, Sueuis ionense & Aurelianum siue Burgundicum, hoc maximè esset Orientale, flu. cōprehensum Mosa ab occasu, Rheno ab arcto & oriente: à meridie denique, ubi Burgundicum cōtingebat, Vosagi ac Iuræ mōtium iugis, densisq; Arduennæ sylvæ propaginibus. Quòd, ut diximus superiori capite, sacerdotes illorum, ex Romanorum uidelicet reliquijs, autore S. Remigio Remensi primo gentis apostolo, qui uidelicet Hluytuichum, Merouychi nepotem, Galliarum uictorem, sacris undis primus lustrauerat, ordinati, uitio Teutonicam uocem proferentes nunc Austrasiam, nūc Auftriam, in annalibus & literis passim, & à metropoli ac sede regia Metense, nuncupantes: ansam in super dederunt Chronographis qui secuti sunt, Gregorio uidelicet Turonensi episcopo, Anno nio, Rheginoni, Sigeberto & Gaguyno, uti eodem illud nomine in Chronicis suis, seruata Latini sermonis pronuntiatione, & excogitata (ut ita dicam) desinentia appellarint. Quod in proprijs similiter Regum ac Principum nominibus obseruatum fuisse constat: nempe ut pro Merouicho, Hluytuicho, Sigeprechto, Thyetprechto, Thyetricho, Thyetbaldo, Degenprechto, Hluytmayro, Huldricho, Huldprechto, Luythero, Bernhero, gentiliter scilicet cognominatis ab animali marino, populari animali, maiestate uictoriæ, Germanorum maiestate, Germanorum opibus, nemoribusq; denique ab heroum maiestate, populorum rectore, ueniarum abundantia, ueniæque maiestate, populorum urforumque dominatore: ipsi in Latinam detorquentes pronuntiationem, passim in Chronologijs uocant Merouæum, Chlodouæū, Sigebertum, Theobertum, Theodericum, Theobaldū, Dagobertum, Chlodomyrum, Chilpericū, Childper-

g tum,

Clodouæum & Clodium hunc Latini & Greci autores corruptè uocant.

tum, Chlotarium & Varnarium. Id quod non minus hodie quoq; Italis, Hispanisq; accidere uidemus, si quando propria Germanorū nomina uel proferre uel scribere contendunt. Hæc ita cum sint, & de Austrasiæ regni initijs progressu limitibusq; atq; inter capedine non dubitetur: de eo tamen qui autor eius regni, primusq; Austriæ siue Austrasiæ regum extiterit, controuertitur. Si quidem nonnulli primordia ad Dagobertum illum referunt, Chlotarij regis secundi, & omniū regnorū Francicæ gentis monarcham, qui extructo S. Dionysio prope Parisios templo ac monasterio, in Austrasia porrò Vuormatiens. episcopatū cum præposituris Vuyssenburg. ac Sarburgensi auspiciatus fuit. de quo Turonensis nominatim scribit, quòd fuerit literis deditus, patiens, Ecclesiarū & sacerdotū magnus munerator, pauperib. eleemosynā tribuens, benignū se omnib. & pietate plenū ostendēs. quē circa annū 600 à Christo nato rerū potentē in uniuersa Gallia fuisse constat: patrē Sigeberti illius, quē occisum ab apro in insula Noiueten. ubi hodie prope Seletstadiū Alsatie est cœnobiū Ebersheymunster, S. Arbogastem Argentoracen. præfulem ad uitā reuocasse legitur. Alij autem Sigeberto primo huius regni auspiciata accepta referunt, qui Chlotarij filius fuerat, hoc nomine primi, Chlodouæi primi Christiani Francorū regis nepos: de quo Paulus Diaconus refert libro 2, cap. 16. quòd in terras Saxonū, abeuntiū uidelicet, cū Longobardis in Italiā, Sueuos collocarit, ubi hodie est Hafsia & Palatinatus inferior: & quòd Hūnos Auares ad Albim flu. potentissimè superarit. Quocirca diligentissima, quoad eius fieri poterat, inquisitione, & tot euolutis cum annualibus, tum diplomatibus, iam tum inuenimus, eos in orbem principes inuectos, qui Austriæ siue Austrasiæ, ut diximus, nomen usurpabant, cum Clodouæus, uel gentilia lingua Hluyduichus, moriturus filijs suis, quos ex Crotohilde Burgunda S. Sigismundi filia tulerat, ditiones suas cuiq; distingueret. Etsi aut Chronographis tū temporis expressa hæc uox non sit, à metropoli tamen
illud

illud denominantes Metensiũ urbe, ita illud delineãt regnum, ut dubium non sit, & in usu tum extitisse Prouinciæ orientalis illius Francorum nomen, quod nepoti Chluyduichi Theodeberto nominatim tribuitur: & à limite oriẽtali appellationem istam primũ omnium contigisse, ut præfati sumus. In qua quidem prouincia uiginti duos ordine reges animaduerto gubernacula usurpasse, quorũ autor & coryphæus THEODERICHVS Primus rex Austrasiæ. extitit, Hluyduichi primi Christiani ex Crotohilde siue
 10 Hradhilde Burgunda (quæ ab amore consiliorum bonorum nomenclaturam sortiebatur scilicet) filius, Hulderrichi primi Francorũ in Gallia dominatoris nepos, pronepos Merouei illius, cui diximus nomen ab insomnio parentis inditũ. Is siquidẽ mortuo parẽte (qui iam 30. in Gallijs annos, debellatis Apollinare Aluernorũ duce, & Gundobaudo Burgũdionũ rege, Anastasio etiam Rom. Imp. assentiente è Constantinopoli, rerum potiebatur) partitus cum fratrib. paternas ditiones, cũ Chlodomyro Burgundiã & Aurelianen. agrũ, Childeberto Aquitania
 20 niam & interiorẽ Galliã, & Chlotario Parisien. cõcessisset, minor fratrũ orientalẽ tractũ à Mosa ad Rhenũ excurrentem accepit: positaq; regia in Mediomatricibus inter Mosam & Mosellam, ab illa quidem Metensiũ se regem, à situ uerò sortitę regionis Ostenriche se regem nominauit: quem sacerdotes, ut diximus, ex Rom. posteritate, & Chronographi qui ex his processerũt, pronunciationis uitio cum in Latinum sermonẽ transferre gentilia uellẽt, Austrasię ac Austrię regẽ appellabant. Qui cõstituto in Vangionib. limitis præfecto Heriberto quo
 30 piam, Leontij Romani filio, Vtelonis Handuuerpię siue Primus dux Austriæ. Oceani marchionis in arẽto fratre, ob fines, non minus quàm pater Alemannis & Toringis ultra Rhenum colentibus, bellum fecerat, Hermenfrido rege illorum per speciem amicitiaẽ ad se accersito, Tolbiaci è mœnibus præcipitato: atque ut se suamq; ditioem aduersus Romanos tueretur, Gothis in Italia cõgentili nationi, cum Bellizario & Narsete pugnantibus fida auxilia submi-

nistravit. de quo Gregorius Turonen. peruetustus Fran-
 corū chronographus, ut qui sub Sigeberto rege Austra-
 siæ claruit, hæc scripta reliquit: Post hæc omnia mor-
 tuus est Chlodouæus rex in pace, & sepultus est in basili-
 ca S. Petri Apostoli, quam ipse & regina sua ædificaue-
 runt. Mortuus est autem anno quinto, postquam cum
 Alarico rege Gothorum pugnavit. regnavit quoque si-
 mul annis triginta. fuere autem à trāsitu S. Martini, usq;
 ad transitum Chlodouæi regis, anni centum & duode-
 cim. Crotohildis quoq; regina post mortē uiri sui Turo 10
 nis ciuitatē uisitans, ad basilicā beati Martini diutissimè
 cōmorata, domino seruiabat. Igitur post mortē Chlo-
 douæi regis hi quatuor filij eius, Theodericus, Chlodo-
 myris, Childebertus & Chlotarius regnū eius inter se
 diuiserūt equaliter. Habebat quoq; Theodericus filium
 nomine Theobertum, strenuū & utilem, eleuatiq; sunt
 in magnam potentiā. Et iterum: Illo tempore Theode-
 ricus, & Theobertus filius eius, & Chlotarius rex, cum
 Francorum exercitu Rhenum transeuntes, in Torin-
 giam dirigunt, contra Ermenfridum regem Toringo- 20
 rum. Refert autem idem autor, Onestrudem flu. Saxo-
 niæ cadaueribus occisorum ita repletum fuisse, ut quasi
 per pontem Franci transirēt. Hunc igitur primum Au-
 strasiæ regem extitisse circa annum salutis plus minus
 DXX, non solūm bellum coarguit quod cum uicinis
 Toringis gesserat, ob fines nimirum: uerum etiam quòd
 Metensem urbem regiam habuisset. ut his uerbis Aemi-
 lius scribit: Inter Ludouici filios paternum regnum ita
 diuisum ueluti in tetrarchias est, ut Childeberto Pari-
 sij, Chlotario Suefiones, Chlodomiro Aurelianum, 30
 Theoderico Mediomatres imperia forent, regesque
 omnes appellarentur. Lege plura apud Procopium li-
 bro primo Gothicæ historiæ, & P. Diaconum lib. item
 primo Longobardicæ. Huic primo Austrasiæ regi suc-
 cessit filius THEOBERTVS, iam tropheis Toringicis
 clarus, qui Vuifegardam Vuachonis Longobardorum
 regis adhuc in Germania colentium, filiam in matrimo-
 nio

Secundus rex
 Austrasiæ.

nio habebat: ex qua Theobaldum tulerat, III Austrię re-
gem. Sub quo denique Sigebertus, Priami cuiusdam no-
bilis Francicę gentis filius, ducatum Austrię in Vangio-
nibus regebat, & maioris domus curam sustinebat, fi-
lijs prognatis Nicanore & Carolomanno Pipini primi
genitore. Sueuos autem & Transiuranos, Buccelinus
& Leuthari, siue (ut genuina gentis pronunciatione u-
tamur) Beczelinus & Lotharius Austrasia ni regis no-
mine administrauerant, quos cum Francis & Aleman-
10 nis auxilio uenisse Gothis in Italiam contra Romanos
pugnantibus, historiarum autores tradunt. De
Theoderico uerò rege Austrasię secundo, ita Grego-
rius Turonensis scriptum reliquit: In illis diebus mor-
tuus est Theodericus rex, regnauit autem annis uigintitri-
bus: Theobertus filius eius regnum accepit. Et sub-
dit: Theobertus filius Theoderici in taliam abiit, Lon-
gobardosque deuictos atque prostratos subiugauit, &
tributarios fecit, terramque illorum ex magna parte
uastauit, & reuersus est cum multis spolijs. Et postea,
20 cum mortem illius describit, manifestè Austrię no-
men exprimit: Post hæc Theobertus rex ægrotans
mortuus est, regnauitque annis quatuordecim. Regnum
autem ipsius in superioribus Francis & Austria, Theo-
doaldus filius eius accepit. Huius Procopius primo Go-
thicę meminit hisce uerbis: Sed uictus demum Ama-
larichus (intelligit Gothicum in Aquitania regem)
cum magna suorum iactura occubuit. Theodebertus
uerò suis cum rebus omnibus sorore redempta, Gallię
partem, quantamcunque Visigothi sortiti fuerant, re-
30 cepit. Qui uerò Visigothorum ex gente bello deuicta,
reliqui ex clade fuere, ex Gallijs cum uxoribus liberisque
suis iam sedibus exciti, ad Theodem in Hispanijs tyran-
nidem exercentem se contulere. Et rursus: Extemplo
itaque Francorum ad gentem oratores mittuntur,
qui Gallias illis ac pecunias dederent, societatemque face-
rent. Francorum autem duces Ildibertus, Theobertusque &
Chlotarius, tunc temporis erant, qui Gallijs simul & pecunia

*Secundus dux
Austrasię.*

*Gothorum in
Hispanijs ori-
go.*

à Gothis receptis, & his quidem pro cuiusque imperij
 portione partitis, amicos se Gothis fore quàm maximè
 profitentur: clam autè his se auxilia non ex Francis mis-
 suros, sed subditorum è nationibus alijs, arma uerò in
 Rom. perniciè Gothis sociare nullo pacto se posse. quip-
 pe qui paulo antè Imperatori promiserint, in hoc bello
 illi se opem luros. Ex his omnibus liquet, Theobertū
 secundū Aufrasiæ regem, imperij sui ditionem ad Go-
 thos usq; Alemannosq; propagasse: subiectosq; Aufrasiæ
 Francicę iam tū fuisse, & lacus Podmanici accolas om-
 nes, & in Graijs alpibus Pœninisq; qui tum tenuère gen-
 tes ex Gothorū ac Lōgobardorū Romanorumq; collu-
 uie conflatas, quibus uidelicet Buccelinus & Lutharius
 nomine Aufrasianorū regū iura dabant. Ad hunc Au-
 strię regem pertinere uidentur, quæ Paulus Aemilius in
 Francica historia scribit: Chlotarius rex filiā Chlotsyn-
 dā Albuyno regi Longobardorū collocauit. Aliquanto
 antè duę Vuachonis Lōgobardorū regis filię nupserūt
 duob. regib. Francis, maior Vuisegarda Theoberto Me-
 diomatricū regi, minor Vualdrada Theodebaldo, eiusdē
 Theoberti ex Deuteria amica suscepta filia. hæc ille. I-
 taq; cū Theobertus, de quo loquimur, à morte patris in
 Aufrasia Rhenana illa rerū potitus fuisset annis XIII, ex-
 tinctus est, filio relicto Theodeuualdo, qui iā tertius Au-
 frasię rex numerat. de quo THEOVVALDO hæc in-
 telligūtur Agathij Gręci historici uerba: Theodebertus
 uerò haud ita multo pòst tēpore morbo correptus in-
 terijt, Theodeuualdo filio, inter cętera bona p̄fecturę
 etiā dignitate relicta. q̄ paterno suscepto iā regno, & Ale-
 mãnos bello prostrauit, & gētes alias uiciniores subiuga-
 uit. Nā & audacissimus erat, et turbulētissimus, & p̄ter
 modū cupidus, discrimē omne adiuit. Vnde in ipso belli
 ardore, quod aduersus Totilā Gothorū ducē Romani
 susceperāt, Theobertus animo agitabat, & curabat eni-
 xius, ut dū Narfes in Italia & Romani simul exercitus
 labore & sollicitudine tenerētur, ipse q̄ maximis posset
 & fortissimis bellicosissimisq; copijs in unum coactis,
 ad Thra-

*Tertius rex
 Aufrasia.*

ad Thraciæ regionem ductaret: ibiq; omnibus deuastatis, Bizantium regiam urbem bellum transferret. Et hæc quidem tam de Theoberto patre, quàm Theoualdo filio, qui & ipse paternæ uxoris sororem Vualde radā, Vuachonis item Longobardorū regis filiā, Albuyni regis primi in Italia Insubrica siue Ligustica in connubio habuerat. sub quo duo leguntur floruisse Austriæ ducēs, maioris domus officio perfuncti: Hugobrechtus uel Hugobaldus, Sigeberti ducis Austrasiæ frater germanus: & Pipinus, Sigeberti superioris ex Carolomanno duce Belgicę nepos, ex Itha Rotbaldi Treuerensis præfulis sorore, pater uidelicet Beggæ, quam Ansegisus Arnolphi Metensium episcopi filius duxerat uxorem, & ex ea Pipinum Crassum cognomento progenuerat, qui postorius sub Theoderico tertio eius nominis Austriæ rege, & maiorē domus & Austrasię ducem egerat. De rege uerò Theobaldo hæc nominatim Gregorius Turonensis adnotauit: Theodeuualdus autem rex in Austria ægrotans febre ualida, mortuus est, regnauitq; annis septem, regnum eius Chlotharius rex cum thesauris multis accepit. is erat auunculus, utpote filius Chlodouæi magni, & aui frater, qui Parisiēse & Suesionense regna in diuisione obtinuerat. Hinc scribit Agathius, cum Theodebertum à bisonte occisum ostendisset: Theobaldus itaq; filius regnum suscepit. Quem, etsi iuuenis admodum esset, & sub pædagogo adhuc nutriretur, lex tamen patria ad regnum paternū uocabat. Eo igitur tempore quo Teias suo perfunctus est fato, & Gothicis reb. peregrina erant necessaria auxilia, apud Francos Theobaldus, & is quidem adolescentulus, Childebertusq; & Chlotarius reges Theobaldo cōiunctissimi iuxta leges Roman. cognatione auunculi erant. ad quos quidem, quia longius aberant, haudquaquam eūdum Gothi existimabant. hæc ille. Sicitaq; Theobaldo Austrasię rege sine successiōe prolis anno VII suę gubernationis extincto, patruelles illius, Guntramus Burgundię & Aurelianiensis, Cheribertus Parisien. & Chlotharius Suesionū,

reges,

*Tertius dux
Austriæ.*

reges, pro regno Austrasiae cum decertarent, praelio ini-
 to tempestate subito oborta, in concordiam redeunt, po-
 tiore regni Austriae agro Chlotario Sueffionensi adiu-
 dicato. qui Armorica & Septentrionales regiones Cha-
 riberto, Guntramo uero Alsatiam & Transiuranum tra-
 ctum ex diuisione concesserat, circa annum Domini
 DXL. Quocirca Austrasiae regni gubernacula forti-
 tus **CHLOTARIUS** Sueffion. rex senex, Chluytuichi
 primi Christiani ex Crotohilde Burgunda natus, inter
 initia nihil antiquius habuit, quam ut pace recuperata, 10
 bellis sopitis, ac regia ex Sueffionum urbe Mediomatri-
 ces translata, Austrasianos per praefectos gubernaret.
 Ansberto igitur, Hugobrechtis ducis Austrasiae filio, cum
 filiam Bluthildem uxorem dedisset, eundem Austriae
 & Brabantiae ducem constituit. congressusque cum Sa-
 xonibus ad Vuiferam flu. & postea Ghrano filio, qui cum
 Childeberto patruale & Vuillethario Britannorum re-
 ge coniurauerat in patrem, utrosque acie uicit, ac filium
 quoque unam cum coniuge & familia igne absumpsit. a
 quo Aquasgrani nomenclaturam accepisse, ubi Caro- 20
 lus postea magnus palatium constituit, uerisimile est, &
 ad fidem pronum. De quo haec obiter Turonensis, anti-
 quis. Francorum chronographus adnotauit: Lotharius
 quoque rex de diuersis mulieribus septem filios habuit:
 id est, de Iugunde Guntharium, Childericum, Cheriber-
 tum, Guntramum, Sigebertum & Chlotsyndam filiam:
 de Tharigunde quoque sorore Iugundis, habuit Chilpe-
 ricum: de Gunfina habuit Chramum. propter amore
 enim Iugundis, eo quod esset pulchra ac decora, & ipse
 esset nimis luxuriosus, Tharigundem sororem eius in 30
 uxorem accepit. Theodoaldus autem rex, filius Theober-
 ti regis, in Austria aegrotans febre ualida, mortuus est: re-
 gnauitque annis septem. Regnum eius Chlotarius rex
 cum thesauris multis accepit. Eo anno rebellantibus Sa-
 xonibus, Chlotarius rex commoto Francorum exercitu,
 contra eos pugnam iniuit super Vuifaram flu. ubi eorum
 exercitum maximum interfecit: terraque eorum uasta-
 ta, per-

ta, peruagans totam Toringiam, ac depopulans redijt. Chramus autem filius Lotharij pulcher & decorus, nimis acerbus & callidus, cum ultra Ligerim à patre missus in loco eius fuisset, coepit regionem illam ualde iniquè opprimere. Quod cum nunciatum fuisset patri, præcepit eum ad se uenire: sed Chramus iussionem patris noluit implere, durius agens. Vuilletharij filiam nomine Chaldam duxit uxorem: & adprehensis multis thesauris, Parisios ueniens, cū Childeberto rege patru-
 10 le suo, sacramento constriktus, iurauit se esse patri inimicum. hæc ille. Sub hoc Chlotario rege, huius nominis primo, S. Medardus Suefsionum episcopus obijt. & anno regni sui, Parisiensis quidem quinquagesimo primo, Austrasiæ uerò VIII. uita decedens, filios reliquit: quibus quomodo regna distinxerit, ita Annonius antiquus Francorum historicus scribit: Chlotarius LI regni sui anno moritur, regnumque eius filij sui ita inter se diuiserunt. Charibertus sortitus est sedē Parisijs, Guntramus Aurelianis, Chilpericus Suefsionis, Sigebertus Me-
 20 tis. Hic SIGEBERTVS quintus iam Austrasiæ rex uiuo parente designatus, Brunehildē, Anagildi Gethorum in Hispania regis filiam sibi coniunxit: quæ postea crudelem in reges Francorum tyrannidem exercuit, cū reges sui etiā sanguinis è medio sustulisset, partim ueneno: partim uerò, quòd fratres, proprios nepotes, inter se commisit. de quo Turonensis hæc nominatim adnotauit. Nam cuncti filij eius eum exinde expulerunt, & sic inter se hi quatuor diuiserunt, id est Charibertus, Guntramus, Chilpericus atque Sigebertus: accepitque Charibertus regnum Childeberti, sedemque constituit Pa-
 30 risijs: Guntramus regnum Chlodomyris, Aurelianisq; sedem constituit: Chilperichus uerò regnum Chlotarij patris sui accipiens, Suefsionis ciuitate sedem statuit: Sigebertus autem regnum Theoderici accepit (intelligit autem Theodericum minorem natu, Chlodouæi magni filium, primum Austrasiani regni autorem.) Quod autem illud ipsum regnum in diuisione cum fratribus

Quintus rex
 Austrasiæ.

h forti-

fortitus fuerit, quòd ad Rheni usque ripas extentum fuerit, ex eo etiam animaduertitur, quòd cum Hunnis bellum gesserat, qui ex Pannonia ad Rhenum excurrerāt: & quòd Sueuos in agros Saxonum collocarit, denique quòd auxilio transrhenensium cum Chilpericho fratre Suefionum rege uictor pugnauerit: qui occupato illo Hunnico bello, aliquot urbes in Mediomatricib. ademerat. Vnde Turonensis scribit: Igitur post mortem Chlotarij regis Hunni còmoti cum Cacano rege suo, Gallias uenire destinant. Contra quos Sigebertus exercitū mouens, fortiter pugnaturus accessit. Hunnos prostrauit, atque deuicit. Quorū postea rex amicitias cum Sigeberto iniit. Et iterum: Quod audiens Sigebertus, conuocatis gentib. illis quę ultra Rhenū sunt, Parisios uenit, & contra fratrem suū ire disponit, & quę sequuntur. Et de hoc ipso rege Austriæ intelligendus est locus P. Diaconi lib. 2, cap. 6. Hęc audientes Chlotarius & Sigebertus reges Francorū, Sueuos aliasq; gentes in his locis, de quib. Saxones exierant, posuere. Et iterum cap. 8. Francorū regnum mortuo rege Chlotario filij eius regebāt, quadri-
 fariā diuisum: primusq; ex his Charipertus sedem habebat apud Parisios, secundus uerò Gūtramus ciuitati præsedebat Aureliensi, tertius Chilperichus cathedrā habebat apud Senonas in loco Chlotarij patris sui, quartus nihilominus Sigebertus apud urbē regnabat Metēsem. Et iterum: Eo quoq; tempore Hunni, qui & Auares, còperta Chlotarij regis morte, in Sigebertū eius filiū irruunt. Quibus ille in Toringia occurrens, eos iuxta Albim flu. potentissimè superauit, pacemq; petentib. dedit. Pluralib. 3, cap. 3. cūm Saxonū ex Italia reditū descripsisset, quorū agrum derelictum Sigebertus Sueuis cōcesserat. Quos uictos ille tradit, à Sueuis proximè consedisse: hoc est, in Vuestphalia, cūm in Hafsia tum Sueui colerent. Vnde & Vuestuualia, hoc est occidentalis Italia nominata fuit: quòd per risum ita Saxones ex Italia reuersi, à uicinis populis uocarentur, occidentales Itali. Porrò Austrasiæ tum tractum usq; ad alpes & Burgundiā extensum

fum fuisse, ex his P. Aemilij uerbis liquet: Guntramo regi Aurelianensiu regnũ parebat, quòd Burgundiæ citerioris fines contineret, ac Rhodanum etiam transcendens, Allobroges complecteretur: quibus provinciã cõtributam, Guntramus contẽdebat. Sigebertus aut Mediomatricũ rex, superiorem Burgũdiam, Alpiumq; nõ cõtemnendã partem obtinebat. Vnde patet, Sigebertũ Austrasię fines promouisse, Edelsasiamq; & Sundgouia Brisgouiamq; possedisse. quo tempore sub Guntrami
 10 Burgundici regis auspicio, Erponem quendã Transiuranis iura dedisse, ubi hodie est Vchtlandia ac Heluetia. Cui postea exauctorato, Alatheũ quempiam suffecerat. *Duces Austrasię & Brabantie.*
 Atqui in agro Austrasię sub imperio Sigeberti administrabant, Bosso Austrasię dux in Vangionibus, Arnoldus Ansberti filius in Brabantia & Hasbania: cuius natus S. Arnolphus prognato Ansegiso marchione Handuuerpiano, Pipini Crasi maioris domus sub Dagoberto primo genitore episcopũ Metensem egit. fratresq; legitur habuisse S. Verioldum & Modericum episcopos: &
 20 Tarsitiam uirginẽ Vestalem, ob uitæ continentia inter sanctas relata. Cuius deniq; filij fuisse leguntur, ex Doda quapiã, antequã ad episcopatũ uocatus fuisset, Angifus siue Ansegifus, quem pleriq; falso ob uocum similitudinem Anchisem appellant, maiorem domus Franciæ sub Chlotario secũdo: S. Lutolphus episcopus: S. Vualtius dux, pater Vualgrifali abbatis: & Martinus maior domus Franciæ sub eodem Chlotario, eiusque filio Dagoberto. Eodem quoque tempore, regnante uidelicet in Austrasia Sigeberto, de quo scribimus, principes cele
 30 brantur intra fines Austriæ illius duo Caroli, ac totidem Rheynbaldi. Quorum primus Tungrensium ac *Duces Tungreses & Hasbanie.*
 Hasbanie dux, ex Hiltrude quapiam Carolum alterum genuit, circa annum quingentesimum & quinquagesimum. Is uerò ex Dorothea, Otperti primi Habsburgensis comitis siue Transiurani principis filia, Reynaldũ reliquit, Tungrensem & Hasbanie principem. Cuius filio cognomina uetustioribus Chronographis cõiunx
 h 2 tribui-

tribuitur Mathildis, filia Arnoldi Brabantiae ducis, soror S. Arnolphi Metensis episcopi, circa annos à nato Christo plus minus DCL. Ac de Bossone quidè Austrasiae duce P. Aemilius hæc obiter scribit: Bossone egregius bello uir, ab Austrasianis, quorū dux fuerat, secūdisimā uolūtate in pristinā familiaritatē recipitur: subintellige, à Chlotario II, qui Chilperico Sigeberti F. debellato successerat. Is quippe cū submissus à Sigeberto Austriae rege, hero suo, Theodericū Chilperici regis Sueffionū filiū, nepotē suū occidisset, à Chilperico, postea occiso Sigeberto, rerū in Austria potito, abrogato ducatu, in insulā lacus Veneti, auspiciato tum Reichenauu cœnobio deportatus, unā cū Merougo Chilperici filio, quē Lotharius patris uictor eò exulatū miserat, rursus in libertatē adsertus fuerat. Cuius herus Sigebertus, de quo loqmur rex Austrasie, cum fratrem Chilpericū exutū regno Sueffionū, Tornacum, atq; inde Rothomagum pepulisset, à Fridegunde Chilperici coniuge insidijs impetitus, occisus est, anno regni sui in Austria XIII: relicto filio impubere Childeberto nomine, quē ab insidijs Chlotarij a-

uunculi seruatū Gundoaldus maior domus in Austriā duxerat, educatūq; tandē Chlotario substituerat: testante Turonensi. Tunc Chilpericus egressus à Turnaco cū uxore sua, à populo uestitū Sigebertū uestibus ornatis apud Lambrus uicum sepelierunt. Vnde postea Sueffionis ciuitate, in basilica S. Medardi, iuxta patrē suū Chlotarium sepelierunt. Mortuus est aut anno 14 regni sui: illoq; mortuo, Brundehildis cum filijs suis Parisijs residebat, plena luctu, nesciēs prę dolore quid ageret. Gundoaldus aut dux adprehensum Childebertum filium eius

paruulum, furtim per noctē abstulit, & cum eo in Austriam fugit: collectisque gentibus, super quas pater eius regnauerat, regem eum constituit. Cæterum etsi Sigebertus filium reliquerit, ut diximus, Childebertum: eo tamen minorenni, & ex insidijs patruī liberato per Gundoaldum Austriae in Vangionib. ducem, Childericus Sueffionum rex Austrasie regnū occupauerat.

Dux Austriae
Gundoaldus.

quo non diu isthic rerum potito, & à Chlotario Parien-
 si rege ex Austrasia profligato: postremò etiã à Lenterico
 maiore domus adultero occiso CHILDEBERTVS
 Sigeberti F. regnũ paternũ recepit: & sub tutela patru-
 i Chlotarij Parisiensis regis constitutus, paulo pòst testa-
 mento Guntrami patru- alterius hæres nuncupatus,
 Burgundicum quoq; & Aurelianense regna Austrasiæ
 adiecit, sextus iã eius prouinciæ rex, eam per præfectos
 & duces ita administravit, ut Gundwaldus, qui eũ serua-
 10 uerat, ut P. Aemilius scribit, de fenestra Parisijs per funẽ
 demissum, maioris domui officio fungeretur. cui po-
 stea Arnoldus successerat, S. Arnolphi episcopi Meten-
 sis pater, Angisi auus, & Pipini Crasi proauus. Bertoal-
 dus porrò pulso Landerico, qui occiso hero suo Childe-
 richo rege, partem Austrasiæ occupauerat, Austriæ du-
 catum in Vangionibus authoritate Childeberti regis:
 & Arnolphus, cum filio Angiso Brabantiam ac Hasba-
 niam: Leudegildus denique ducatum Transiuranum,
 administrarent. Quibus omnibus rex ipse Austrasiæ
 20 Childebertus, de quo loquimur, ad clauum (ut a-
 iunt) præsidens, ad Mediomatricum Augustam,
 ex concubina primũ, deinde ex Audomera Hi-
 spana Theodericum progenuit: cum sorores suas lo-
 casset, Iugundem Hermigildo, Clotosyndam Recca-
 redo, Hispaniæ regibus: & tertiam Authario Lon-
 gobardorum in Italia regi. Duo inuenio ab hoc
 bella gesta: unum, absente eo, per duces, in Ita-
 lia, contra Longobardos: alterum, quod & sibi fa-
 tale extitit, contra Chlotarium, Chilperichi Suefsio-
 30 num regis parentis interfectoris, filium, adhuc sub
 tutela Fridegundis matris ac Lenderici maioris do-
 mus existentem. De quo hæc Turonensis, uetustis-
 simus Francorum chronographi, intelligenda sunt:
 Childebertus itaque rex Austriæ, in Italiam abiit, i-
 psam que deuastauit, & tributariam fecit. De cu-
 ius belli causis atque occasione P. Aemilius hæc in-
 super addit: Mauritijs Augusti Tiberij successor, om-

Sextus rex Aus-
 trasiæ.

nia agebat, moliebaturque, ut Longobardos Italia pelle-
 ret: ac exiguam pecuniam ad Childebertum misit, mul-
 to maiora præmia ac tanto conatu digna pollicitus, si
 id Italiae saltem quod inter Alpes & Padum iacet, ex-
 actis Longobardis Imperio restitueret. Facile fuit iuuenē
 regem ad id foedus ferendū impellere. Is in Italiā descen-
 dit, nullā moram pugnādi facturus. Autharis suos in tra-
 mœnia abditos continebat. legatos etiam cum muneri-
 bus ad Austrasianū misit, ut fidem amicitiaq; Græcorū
 quàm Longobardorū i. c. tiorē duceret. se paratum ¹⁰
 foedus, quibuscunq; conditionib. Childeberto placeret,
 ferire. Et de bello intestino, quod inter Childericū se-
 niorē Suefsionū regē ac Childebertū Austrasianū gestū
 fuerat, maximæ quoq; discordiæ inter Childericum &
 Childebertū nepotē suū exortē sunt. incitabāt enim eos
 ex utrisq; partib. Fridegundis & Brūdehildis. Eo quoq;
 tēpore mortuus est bonę memorię dominus Gūtramus
 rex, frater Childerici regis in Chabilone ciuitate Burgū
 dię, & in basilica S. Marcelli martyr is sepultus est. regna-
 uit aut̄ annis 32. Et subdit: Audiēs aut̄ Childebertus rex ²⁰
 Austrię, F. Sigeberti, nepos Childerichi, auunculū suum
 mortuū, & maleficia Fridegundis reginę, exercitū colle-
 git. Nam defuncto Guntramo patruē suo, regnū Bur-
 gundiæ & ipse suscepit. Burgundiones aut̄, Austrasij,
 superioresq; Franci, simul cōmoto grandi exercitu Cā-
 paniā ingressi, pago Suefsioniacō, cū Gūdoaldo & Vuyn-
 trione patricijs, regnū Childerici uastauerunt. P. Aemi-
 lius refert, Childebertū à Gūtramo patruo ob hoc ado-
 ptatū fuisse, quòd Gundoaldū quempiā, qui se Lotharij
 regis hoc nomine primi filiū mentiebat, Burgundi co- ³⁰
 narētur in prouincia regē constituere, Childeberti Au-
 strasiani auxilijs nitentē: à quib. ut nepotē auocaret, hæ-
 redē nolēs uolēs scribere cogebatur: ut uerbis eius utar.
 Guntramus eo metu animos liberauit, Childebertūm-
 que adoptans, spe certioris nouæ hæreditatis, in officio
 senex orbisque iuuenem florentem cupidumq; conti-
 nuit. Et subdit, de bello exorto ob hanc adoptionem,
 mortuo

mortuo Guntramo, inter Childebertum Austrasianū,
de quo loquimur, & Fridegundem Chilperici ab adul-
tero occisi uiduam, quæ Chlotario filio studebat: Chlo-
tarius uerò Chilperici filius, inter tot motus tutus fuit,
Guntramo rege patruo tutelam gerente: eo, cum Chil-
debertum hæredem instituisset, defuncto, mater Fride-
gundis puericiam filij regebat, mascula mulier, & peri-
culis se prælijsque immiscens. Ea primùm omnium ur-
bes circuibat, quæ in Chilperici ditione partibusque fue-
10 rant, easque ac proceres in filij uerba iureiurando adige-
bat. Nec deiecit animum, Childeberto secundum Gun-
trami obitum bellum inferente, necemque patris scele-
re Fridegundis interempti persequente: seq; ab eius sce-
lerum ministris & ueneno & ferro tentatum, qui depre-
hensi in tormentis id confessi sint, dictitante. His minis
terroribusque plenus, ferox etiam duorum patrum re-
gnis, ab altero procreatus, ab altero adoptatus, Burgun-
dionum Austrasianorumque coacto exercitu, in Sues-
sionum, qui in Chlotarij fide erant, finibus castra po-
20 suit. Dux Chlotariani exercitus erat Lenterichus ma-
gister equitum. Sed uiriles animos gerens Fridegundis,
ordines ipsa circuibat, circumferensque puerum filium
regem, illum eorum fidei uirtutisque commendabat: &
quæ sequuntur. Quibus primò uictoriam Childeber-
ti Austrasiani describit: deinde cladem quoque, qua à
Fridegunde eiusque militiæ magistro Lenderico affe-
ctus fuerat, insolito quodam stratagemate deceptus. de
quo his uerbis P. Aemilius scribit: Vulgus scriptorum
tradit, ipsam Fridegundem copiarum ducem, iter sub
30 noctem ingressam, equorum collo crepitaculis suspen-
sis, tinnientis ac pascentis temerè armenti speciem præ-
buisse. cumq; hosti appropinquaret, frondosis ramis ab
antesignanis prælatis, quod syluæ instar ubi iumenta pa-
sci uiderētur, procul uisentes falleret, manè hostem in-
cautum oppressisse. Propius fidem est, Burgundiones
Austrasianosque quòd Francorum dux femina esset, ac
puer rex, nimia uiriū suarū fiducia, & cōtentione hostiū

per negligentiam apparatus belli ardoremq; pugnan-
 di remississe, atque ideo facile oppressos. hæc ille, de euen-
 tu eius belli. De exitu Ritus ex Gaguyno addit: Childe-
 bertus itaque cognomento iunior hæredum, haud ita
 multo post haustu ueneni perijt, unà cum coniuge, su-
 perstitibus filijs, Theoberto natu maiore, qui Metensi-
 bus imperauit: ac Theoderico, Burgundionum rege.
 hæc ille de exitu Childeberti Austrasiæ regis. Quem
 mox filij, qui ephobos uix egressi fuerant, sed CHLO-
 TARIO Childerichi à Lenterico maiore domus infan-
 tijs propriæ coniugis Fridegundis interfecti filio, con-
 filijs matris Fridegundis oppugnante, successere, adiuti
 à ducibus Francorum, qui in Austrasia atque apud Bur-
 gundiones autoritate & opibus præcellebant, Gundo-
 aldo, Bertoaldo, Vuyntione & Rheynbaldo. Quorū
 THEOBERTVS in diuisione cum fratre Austrasiam
 sortitus, constituto Austriæ duce apud Vangiones Ber-
 toaldo, & in finibus Brabantia Arnoldo S. Arnolphi pa-
 réte, & Angisi Anduuerpien. marchegrauij filio, statim
 inter initia regni, in centrice propria auia Brunehilde,
 cum Theoderico Burgundionum rege, germano suo,
 bello decertare coactus, bis acie succumbit. postremò in
 Vbijs ad Coloniam Agrippinam immisis sicarijs, à fra-
 tre occiditur: cæteris quidem filijs Guntramo, Lotha-
 rio & Meroueo infante interfectis, Sigebertus Coloni-
 ensium fide in Germaniã euasit, à quo Habsburgi prin-
 cipes postea sumus deriuaturi. De hoc septimo Au-
 strasiæ rege, Gregorius Turonensis uetustiss. Francorū
 chronographus ita nominatim refert: Eo tempore (e-
 rat autem annus à nato Christo sexcentessimus) Childe-
 bertus rex Austrasiæ, habebat duos filios, seniore ex
 concubina nomine Theobertum, iuniorem uerò ex re-
 gina nomine Theodericū, ipsumque cum auia sua Brun-
 dehilde, in Burgūdiam & regnum Guntrami regis ma-
 gni direxit. Et iterum: Anno quarto postquam Chil-
 debertus regnum Guntrami susceperat, defunctus est,
 regnumque eius filij sui, Theobertus sortitus est Austriã
 sedem

Septimus rex
 Austrasiæ.

sedem habens Metensem: Theodericus accepit regnū
 in Burgundia, sedem habens Aurelianis. Adde quæ
 P. Aemilius scribit: Conuenit autem, ut imperiū Theo-
 derici ad Oceanum usq; Ligeri flu. terminaretur: Theo-
 berto accederet quidquid Franciæ, Isaræ, Sequanæq; itē
 Oceanum usque interiacet. Isara Belgicus flu. in Sequa-
 nam influit: & quæ sequuntur. ubi docet, Brundehilde
 auia in centrice bis pugnatū inter fratres fuisse: ad Stam-
 pas primū, ubi Bertoaldus dux occubuerat, fugienti-
 10 bus Austrasianis: deinde ad Tolbiacum in Vbijs, interfe-
 cto quidem Protasio Burgundiæ præfecto, uictoriam
 tamen penes Burgundos stetit, occiso Theoberto se-
 cundum quosdam Coloniae, secundum alios uerò Ca-
 uillonum in custodiam tracto, filijs eius occisis, ut dictū
 est: & quarto, qui casum belli in Campania renouaue-
 rat, Coloniensium fide seruato, & in exilio aliquandiu
 in Ostrofrancia latente. à quo quoniam Austriadum ge-
 nus deriuamus, Capite proximo plura ex fide historica
 dicemus, stylo ad CHLOTARIVM conuerso, octauū
 20 Austriæ regem, quem dictum est sub tutela fuisse Gun-
 trami regis Burgundiæ patruī sui: & illo defuncto pro
 regno Burgundiæ cum Childeberto, propugnante
 matre Fridegunde, ferè puerum bello decertasse, ui-
 ctoremq; ueneno haud ita multo post tētasse, matre ar-
 tifice, postremò etiam necasse, filijs profligatis, Theode-
 rico & Theoberto: qui postea tamen mortuo Chlota-
 rio, regna paterna iterum recuperarūt, cum Lotharius
 puer 4 mensium, ex Fridegunde natus, Chilpericum pa-
 trem amisisset, à Lendericho maiore domus, adultero
 30 occisum: suoq; auito regno Childeberto ueneno subla-
 to, & Childeberti filijs (ut diximus) profligatis, Austrā-
 sianum atque Burgundicum adiecisset. Quibus iterum
 adultis Childeberti filijs priuatus anno gubernationis al-
 tero, aliquot annis paterno Sueffoniaco contentus, po-
 stremò bello cadente Theoberto Austriaco, immisis si-
 carijs à fratre uictore: ipso quoq; Theoderico Burgun-
 do haud ita multo post auiaē Brundehildis insidijs ex-
 i tincto:

Octauus rex
Austriæ.

tincto: & utriusque filijs partim occisis, partim profligatis, postremò gubernacula tam Austrasiani quàm Burgundici regnorum recepit, eaque ad annos usque trigintaquatuor plus minus uictor retinuit, cum regnasset post obitum patris apud Suefsiones omnino annos quadragintaquatuor, ab anno scilicet salutis quingentesimo octuagesimosexto, usque ad annum sexcentefimum & trigefimum, prognatis ex Bertrude quadam, Dagoberto Austrasiano & Burgundiæ exterioris rege: ex Sichilde uerò Brunulphi comitis nata Ariberto, Suefsionum & prouinciæ rege. à quorū primo Austriæ regum ritè stemma deriuatur. Hinc Gregorius Turonensis, antiquissimus Francorum chronographus, scribit: His regibus mortuis, Burgundiones & Austrasij cum reliquis Francis pace facta, Chlotarium regem in totis tribus regnis in monarcham eleuauerūt. Rex uerò Chlotarius collecto exercitu in Burgundiam dirigit, Brundehildis quasi connubiū accipere fingeret, ad se illam uenire rogauit, tanquam in pace. Illa uerò cultu regali ornata ad eum uenit in castro Tyroa. Qui cum eam intutus esset, dixit: Inimica Domini, cur tanta mala perpetrasti, & tantam genealogiam regalem interficere ausa fuisti? & coadunato exercitu Francorū & Austrasianorum in unum, cunctis uociferantibus Brunehildē morte turpissima dignissimam esse, iubente Chlotario rege, in camelum leuata, & toto exercitu circumducta, ad ultimum, equorum indomitorum pedib. ligata, dissipatis membris obijt: sepulchrumq; eius ignis fuit, ossa ipsius combusta. hæc ille. Erat autem Brundehildis Anagildi Gothorum regis in Hispania nata, Sigeberti primi regis hoc nomine Austrasiani coniunx, quæ multos reges Francorum in pueritia ueneno sustulerat, & postremò proprios nepotes Theobertum Austrasianum & Theodericum Burgundum bello cruento commiserat, necatis pronepotibus Theoberti filijs, ipsoque nepote Theoderico Burgundo, quem prius in fratrem concitauerat, ueneno sublato: & cum Sigebertum Theo-

Theoderici filium, non solum in Austriano & Burgundico, uerum etiam Suefionico sublimare arte solita conaretur, immisis sicarijs qui Lotharium interficerent: Chlotarius funestra consilia armis praeueniens, Theoderici Burgundici regis filios bello petierat. quibus acie uictis, Sigebertum & Corbum occidit: Merouæum autem minimum natum monasterio Reychenau in lacu Bodmanico conclusit: potitusque rerum in tribus regnis, uidelicet Suefionico, Burgundico & Austriaco, talem in ijs administrationem iniit, qualem his uerbis P. Aemilius libro primo recenset: Chlotarius uniuersi regni potens, nihil antiquius duxit, quam ut affectis rebus quies ab omni motu metuque daretur: aut exfatiato aut deposito in omnes odio, parentis uerius quam regis animum induit, obliuionemque iniuriarum & praestitit & exegit. Austrasianis magistrum equitum rerumque administratorem dedit Radonem, uirum bello paceque bonum: Burgundionibus Varnarium, magni in eorum, cum florent, regnarentque, aula nominis. Transiuranis uero Herponem, sobolem eius Herponis quem Guntrami regis ducem ostendimus. Habitisque harum trium separatim gentium concilijs, quod è re dignitateque cuiusque esse uideretur, constituit. Hic est Chlotarius, qui filio suo Dagoberto ex Bertrude prognato, adolescenti etiamnum, tractum Arduennæ sub ducatus nomine: deinde uero cum is Saxones uicisset, iam senio confectus, Austrasiæ etiam regnum commisit: uocatoque ab exilio Sigeberto, Theoderici quondam Austrasiæ regis, apud Coloniam Vbiorum, insidijs Theoderici Burgundiæ regis germani fratris, occisi, qui in Ostrofrancia aliquandiu apud Vuirceburgum latuerat, sub tutela Gundoaldi & Gotofridi propinquorum suorum, Herpone Transiurano duce factione Leudemundi Sedunensium episcopi ac Alathæi Burgundio.

Duces Austrasiæ & Transiurani sub Chlotario secundo.

Arduennæ ducatus exordium.

Habsburgensium principum origo uera.

gundionum nobilissimi occiso, ducatum eidem Transiuranum beneficio concesserat, unde Habsburgi principes ac Austriae archiduces deriuamus. Idem quoque Lotharius Ansegiso (quem uulgus Chronographorum falso Anchisem appellat) Arnolphi Metensium episcopi, filij sui Dagoberti nutricij ac praceptoris nato, Brabantiae ac Hasbaniae ducatum gubernandum commisit: à quo Carolingi posteriores Francorum reges, qui imperium ex Germania in Italiam atque Pannonias Saxoniamque propagarunt, defluxere, 1. Pipino breui maiore domus apud postremum Chloderichum authore, filio Caroli Martelli, nepote Pipini Crassi, & pronepote Ansegisi de quo loquimur, genitore aut Imperatore Caroli ex cognomento Magni: ut duas nobilissimas familias tum exortas, eisdemque Chlotarij regis hoc nomine secundi auspicijs in orbem inuectas constet: Carolingorum uidelicet, unde Franciae, Germaniae & Boiariae reges posteriores: & Habsburgensium, ex quibus Austriae archiduces egressi sunt, Imperatoribus Romanis utraque in stirpe clari: Carolingi quidem nomine, Carolo magno, Ludouico Pio, Lothario monacho, Ludouico Lotharij filio, Carolo Crasso hoc nomine secundo in Imperio, Carolo Caluo hoc nomine tertio, Ludouico Balbo, Arnolpho, & Ludouico tertio hoc nomine Romanorum Caesare: Habsburgensium uerò decem Rom. Caesaribus insignes, Rudolpho Rhynfeldensi, Rudolpho Ergouienensi, Alberto Austriaco, Friderico Austriaco, Alberto Austriaco hoc nomine in Imperio quinto, Friderico quarto, Maximiliano, Carolo quinto hoc nomine in culmine Romanorum fascium, Ferdinando, & Maximiliano hoc nomine & in genere & in Imperio secundo, omnibus de Habsburgi principum & Austriae archiducum stemmate defluentibus. Sed redeo ad DAGOBERTVM, siue Degenprechtum, à maiestate heroum sic nuncupatum uernacula Germanorum lingua, qui iam nonus in Austria Rhenensi regna-

Carolingorum
regum ac
Imp. origo
uera.

Carolingi quot
Imperatores.

Habsburgenses
quot Imperatores
habuerint.

Nonus rex
Austriae.

gnabat. De cuius initijs Turonensis hæc refert: Erat autem Chlotario regi tunc filius nomine Dagobertus, puer efficax atq; strenuus, ad omnia solers, & uersutissimus: quem rex adultum unà cum Pipino duce in Austriam regnaturum direxit. Austrasij uerò & Franci superiores congregati in unum, Dagobertum super se regem statuunt. Copiosius rem hanc tractat ex uetustis annalibus Francorum P. Aemilius, libro primo Francorum historiæ, sic nominatim scribens: Chlotarius mortua Bertrude uxore, Sichildem nouercam superinduxit Dagoberto: Austrasiamque, nec totam, regnum dedit. Partem enim Arduennæ syluæ à Remorum finibus, & quot terrarum ad Vosagum montem pertinet, retinuit. Filius Austrasianos trans Rhenum duxit: utque indolem suam patri gentique probaret, cum Berthario Saxonum duce, prouincias Francorum urente, pugnavit. Graue in capite uulnus accepit. Capillum cruore infectum Austrasiani ad patrem detulere. qua ueluti regis insignis dehonestati fœditate conspecta, pater ira percitus, suorum habito delectu in hostem ruit: dato, ut fertur, præcepto, ut procerioris staturæ hostes ense quo quisque pugnaret, æquarentur. eo etiam in pugna exacerbatus, quòd nondum quinquaginta natus annos, sed iam ueluti extrema canicie, uetulum iumentum uocitari se ab hoste audiuisset. Bertharius in acie cecidit, magna suorum strage. Chlotarius uictor domum regressus, auctusque ex Sichilde uxore filio Ariberto, ut quàm maximo posset pignore, necessitudineque totam domum inter se deuinciret, sororem Sichildis Cometrudem Dagoberto nuptum dat: & quicquid reliqui Austrasiani regni erat, illi reddit: eò usque deinde filio deditus, ut omnia illi permitteret, indulgeretque. Arnulphus, sanctus uir, literis imbuerat Dagobertum, Rhodoaldumque amicum illi tradidit. Is tenui loco fortunaque ortus, ubi ad amplissimos honores beneficio Dagoberti peruenit, spiritus sustulit;

Duces Au-
striae sub Dago-
berto.

intolerabilisque Austrasianis erat: iramque ea ex re in se Dagoberto motam, ad Chlotarium fugiens, in praesentia euitavit, eiusque commendatione rediturum se in pristinum gratiae authoritatisque locum apud Austrasianos sperabat. hæc ille. Hinc Rhodoaldo Treuiris in exilio occiso, Dagobertus iam rerum positus in ducatu Austrasiae, ad Vangiones Erchonoaldum propinquum suum substituit, qui cœnobium sanctæ Genitricis in Berona fundavit. de quo Turo-nensis hæc obiter commemorat: Eo tempore de-¹⁰ functo Gundoaldo inclyto, Dagobertus rex Erchonoaldum, uirum illustrem in maiorum domatu constituit. Erat autem filius Pipini senioris, qui ex duce Hasbaniae, apud Theodericum regem illum, qui fratrem Theobertum Austrasianum occiderat, maioris domus officio perfunctus fuerat: non Ansegisi ducis filius, qui posterius sub Theoderico tertio floruerat anno septingentesimo. Qui denique Erchonoaldus dux Austrasianus & maior domus apud Dagobertum regem, fratres alios habuerat ex Plectrude, siue po-²⁰ tius (si gentiliter pronunciarè uelimus) Playchtrude, à blanco colore qui Blaych Germanis est: Grymoaldum Campaniæ principem, & postea maiorem domus apud Childebertum secundum: & Carolum cognomento Martellum, Austriæ ducem, & maiorem domus sub Theoderico tertio, & Childe-³⁰ richo item tertio, quem ex monacho Daniele nomine Francorum regem creauerat. Sed ut reuertar ad Dagobertum Austrasiae regem nonum, referunt de eo authores, quòd religiosus cum primis rex extite-³⁰ rit. ac cum sancti Dionysij prope Parisios illud opulentum monasterium posuisset, Surburgense quoque, Vveissenburgenseque in Austrasia cœnobium, episcopatumque Bormatiensem in Vangionibus primus auspiciatus est, Argentoracensi sede quæ corruerat reuocata, cui sanctum Arbogastem antistitem dederat: qui filium illius Sigebertum in uenatione aliquando, in in-
sula

fula Rheni Nouietensi, miraculo sanctorum Valerij & Materni, Petri apostoli discipulorum, clara, ab apro occisum, precibus ad Christum fufis uitæ restituerat. à quo euentu infulæ nomen mansit, ut ab regis interfectore Ebershaymmunster diceretur: ubi postea Atticus, eiusque filius Adalbertus abbatiam, assentiente Theoderico tertio Austriæ rege, constituere. Hinc Turonensis Dagoberti religionem commemorans scribit: Succedente tempore mortuus est Chlotarius rex senex, regna¹⁰ uitque annis quadragintaduo. Regnumque eius Dagobertus rex, filius eius, in monarchia totis cum tribus regnis sagaciter accepit. Fuitque ipse Dagobertus rex fortissimus, enutritor Francorum seuerissimus, in iudicijs ecclesiasticis largissimus, literis eruditus, timens Deum, sacerdotum magnus munerator, pauperibus eleemosynam tribuens, benignum se omnibus & pietate plenum demonstrabat. Nam gubernabatur à sancto Arnolpho Metensi episcopo, qui antea maior domus fuerat, filius quoque maioris domus Ansegisi. Et²⁰ subdit, obitum ostendens: Anno sedecimo regni sui Dagobertus profluuio uentris moritur, sepultusque est in ecclesia sancti Dionysij, quam ipse primus condignè ex auro & gemmis, multisque preciosissimis speciebus ornauerat. Huius Dagoberti, eiusque filiorum Sigeberti ac Chloduichi mentionem etiam Rhegino Prumiensis facit in libro Chronicorum suorum, cum de anno scribit sexto & secundo: Dagobertus rex Metis ueniens, in consilio principum ac procerum filium suum Sigebertum in regno Austriæ sublimat, eumque³⁰ que Chuniberto episcopo Coloniensis ecclesiæ, & Pipino duci commendat. Sequenti anno ei filius natus est, cui regnum Neustriacum atque Burgundiæ dandum post suum discessum nominauit. In eandem sententiam & Turonensis scribit, multo antiquior chronographus: Eo tempore defuncto Gundoaldo maiore domus inclyto, Dagobertus rex Erchonoaldum uirum illustrè in maiorũ domatu constituit. Habebat aut prædictus

*Aemilius Co-
metrydem uo-
cat sororē Si-
childis secunde
Dagoberti cō-
iugis.*

dictus rex ex regina sua Bathilda, de genere Saxonum, filios duos, Sigebertum & Chlodouæum. Sigebertum autem seniorem filiū in Austriam unā cum Pipino duce direxit, Chlodouæum autem seniorem secum retinuit. Idem ferè de obitu Dagoberti regis refert Annonius, alter Francorum scriptor uetustus: Post hæc Dagobertus febre ualida correptus, egrotans mortuus est, Spinogilo uilla in pago Parisiacēsis urbis, in basilica beati Dionysij martyris sepultus. planxeruntq; eum Franci diebus multis. regnauit autem annis 44. Franci uerò constituerunt supra se regem Chlodouæum, filium eius. accepit autem uxorem de genere Saxonū, nomine Bathildam, pulchram, omniq; ingenio strenuam. Post hæc autem Sigebertus rex Austriæ Pipino defuncto, Grymoaldum filium eius in maiorum domatu constituit. hæc ille.

*Decimus rex
Austrasia.*

extitisse SIGEBERTVM hoc nomine secundum, cuius P. Aemilius quoq; meminit in suis Francicæ historie Commentarijs lib. i. Necessè fuit Dagoberto suam Austrasianis regiam addere, uti cum Transrhenanæ prouinciæ Austrasianis attribuerentur, tanquam pro domesticis opibus gloriaq; maiori animo constantiusq; in Slauos bellarent. deditq; illis regem Sigebertum maiorem filium, & eum in Austriam cum fide amicis misit. Sub hoc igitur maiorē domus cum egisset Pipini Crasfi filius Grymoaldus, generi suo studens, simulatq; herus suus fato concessisset (id quod annum circiter contigit 656, cum uix annos decem Austrasiam gubernasset) pulso legitimo rege, heri filio Dagoberto, filium suum Childebertum sufficere conabatur. Hinc illud est Turonensis: Decedente uerò tempore, defuncto Sigeberto rege, Grymoaldus filium eius paruulum nomine Dagobertū totondit: Dodonēq; Pictauiensis urbis episcopum in Cociam peregrinādum direxit, filium uerò suū in regno constituit. Porrò Sigebertus rex duo bella gessit: alterum cōtra Slauos Vuyndos, qui Transrhenanas prouincias rapinis uexabant: eosq; Saxonum auxilio uicit,

uicit, quibus propterea in annū 500 bouum tributum remiserat. quod cum pendere altero anno itidem nollēt, Radulpho regi ipsorū bellum fecit, eumq; unā cum Turingis obsequiū detrectantibus fortissimē uicit. Idem Sigebertus rex Austrasiæ, Iudæos omnes qui Christū noluerant profiteri, Francia expulit. diciturq; tanta luxuria fuisse, quod scortorū agmina post se traheret, & formosarum collegia instituerit. Quod cum S. Amandus reprehenderet, in exiliū actus fuit. Sunt uerò alij ex Annalibus, qui hunc regem à iusticia cōmendant: & quod uicinarū gentium amicitiam querens, suis longam pacem recuperasset, fœdere ic̄to, cum Ildicailde Britonū rege: à limite præterea Austrasiæ altero Auares Slauos ac Toringos cum muneribus, tum armis prohibuerit. Moritur decimo regni sui anno, in suburbano Parisiensi, ad S. Vincentium conditus. Cuius filius Dagobertus hoc nomine secundus, raptus à maiore domus Grymoaldo Pipini filio, detonsusq; in monasteriū compulsus est. Ac licet idem filiū suum Hildebertū ex Theodesynda filia Ratbodis Frisonum principis, in regno Austrasiæ Grymoaldus sublimare conaretur: tamen Austrasianis resistantibus, nec possessionem regni filius cōsequi potuit: & pater comprehensus, Chlodouæo Parisiensi regi, Sigeberti Austrasiani fratri germano traditur. Vnde scribit Sigebertus Francorū historicus, de anno 657: Grymoaldus maior domus, domino suo Dagoberto, Sigeberti filio, attonso per Dodonem Pictauiensis episcopū, in Scotiam directo, Hildebertum filium suum fecit Austrasiorum regem. Franci autem dolētes super infidelitate Grymoaldi, captum eum præsentant Parisijs, iudicio Chlodouæi. quem Chlodouæus uinculatū, amara in carcere fecit morte consumi: filiumque suum iuniorem Childericum regem fecit Austrasiorum.

Hic est **CHILDERICVS**, undecimus iam Austrasiæ rex, à quo Ioannes Stabius, Maximiliani quondam Imp. Historiographus, Habsburgensium gentem frustra deducere conatur: cum constet hunc Childericum mox

*Undecimus rex
Austrasiæ.*

k factione

factione Austrasianorum principum interfectum, fratres ordine suos Chlotarium & Theodericum in regno Austriae habuisse successores. Scribit enim Turonensis: Hæc uidentes Franci, ira magna commoti, Ingebertus uidelicet & Amelbertus, & reliqui maiores natu Francorum, seditionem contra ipsum Childericum concitabant. Bodilo super eum cum reliquis insurrexit, insidiansque regem interfecit, unâ cum regina eius prægnante. Vuolfoaldus quoque per fugam uix euasit, in Austriam reuersus. Franci autem Lendesium filium Erchonoaldi in maioris domatu eligunt. Et rursus: Eo quoque tempore decedente Vuolfoaldo de Austria, Martinus, & Pipinus iunior filius Ansegiseli, quondam decedentibus regibus dominabantur in Austria. Vnde apparet, quo tempore Dagobertus secundus attonsus à Grymoaldo, in monasterium trusus fuerat, Childerico Chlodouæi Parisiensis filio Sigeberti hoc nomine Austrasiani secundi, in Austria regnante, duces Vangionum fuisse qui Austriae quoque principes uocabantur, Vuolfholdum, Lendesium, Erchonoaldi filium, Martinum, & Pipinum Martini fratrem, Ansegiseli filios. Quorum occisis Ebroymi cuiusdam factione Vuolfholdo & Lendesio, ipsoque Ebroymo ob scelera cœnobio Luxouien. concluso, & postremò ab Ermenfrido interfecto, maioris domus officium ad Pipinum Crassum relatum fuit, qui Pipini senioris Austriae ducis sub Dagoberto primo ex Begga filia nepos fuerat. Vnde in antiquo Annalium codice hæc nominatim uerba leguntur: Anno DCC, Pipinus filius Angisidux Francorum, post mortem Vuolfholdi ducis, partem Austriae regebat, obtinuitque regnum Francorum per annos XXVII, sub regibus Hloduicho, Hiltiberto & Dagoberto. moritur anno secundo Anastasij Imp. qui est ab incarnatione Domini 714. Hic author etsi in numero annorum impegerit (nam multo antiquior Anastasius Imp. ante plures quàm centum annos, authoribus tam Agathia quàm Turonensi) Chlodouæo

douæo magno, & qui primus sacro fonte perlutus fuit, bracteam legitur tunicam cum titulo Proconsulatus misisse: tamen in rerum gestarum serie fidem non excessit, quòd Pipinum Austriam gubernasse sub regibus, Hlodouico uidelicet Parisiense rege, qui filium Childericum Austrasianis regem dederat) Hildeberto Grymoaldi filio exauctorato. Quo tempore & Dagobertus hoc nomine secundus, Sigeberti item secundi filius, & Dagoberti primi nepos, uixerat: quem dictum
 10 est attonsum à Grymoaldo maiore domus cœnobio conclusum fuisse. Sicigitur cum paruo tempore Childerichus Chlodouæi Parisiensis filius, rerum in Austrasia potitus fuisset, interfectus uidelicet à quodam Bodilone, factione Amelberti & Ingeberti, successorem habuit fratrem Chlotarium, hoc nomine in familia tertium: & cum nec is multis annis superuixisset, senio-
 rem fratrem THEODERICVM nomine, tredecimum iam Austrasiæ regem. Vnde P. Aemilius libro
 primo Franciæ historiæ, ita nominatim loquitur:
 20 Mortuo Sigeberto rege Austrasiæ, anno regni sui undecimo, Grymoaldus Hildebertum regem salutatur: eiusque causam, non adoptionis modò iure, sed armis etiam tuetur, Dagobertumque attonsum ad amicos in Scotiam ablegat. Erchenbaldus prælio Hildebertum occidit, Grymoaldum captum Luteciam ad supplicium misit. Childericus, trium Chlodouæi Francorum regis filiorum ætate medius, Austrasianis rex datur. Chlodouæus pater sextodecimo regni sui anno decessit. Chlotarius stirpis maximus, quatuor deinceps regnat annos,
 30 nulla re nisi (quod præcipuum est) festa pace nobilis. Ebroynus, mortuo Erchenbaldo, ualida factione subnixus, quòd si Chlotarij defuncti fratrem Childericum Austrasiæ iam regem, Franciæ quoque regem appellaret, arbitrium rerum ad Vuolfoaldum Austrasianorum equitum magistrum peruenturum: eo præterito, Theodericum fratrem eius natu minorem, regem Franciæ salutatur, ab illo magister equitum dictus. Cau-

Duodecimus
 rex Austrasiæ.

Tredecimus
 rex Austrasiæ.

sa inferior, armis etiam uictus, ipse in Burgundiam ad Luxouienſe cœnobium tondendus ablegatur. Theodericus depositis regijs inſignibus, ad Dionyſij Pariſiorum ponere comam cogitur. Eadem ſcribit Annonius, antiquus Francorum chronographus: In his diebus Chlotarius puer obiit, regnauitque annis quatuor. Theodericus rex Francorum frater eius eleuatus eſt: Childericum alium fratrem in Auſtriam, unà cum Vuolfhaldo duce, regnum ſuſcipere dirigunt. Eo quoque tempore Franci aduerſus Ebroyum ſe præparant: ſuper Theodericum conſurgentes, eum de regno eiſciunt, crinesque capitis amborum ui abſtrahentes abſcindunt. Ebroyum Luxouio monaſterio in Burgundia dirigunt, & in Auſtriam pro Childerico mittentes. Adde quæ de morte Childerici, & quot annos rerum in Auſtria potitus fuerit, Aemilius ſcribit: Childericus ingenti mortalium aſſenſu regnum iniuit, magnaque expectatione ſpem de ſe conceptam ſefellit, ſuperbè ſæueque imperitans: cum in ſe odium popularium accendiſſet, clariffimis uiris Vigoberto & Amelberto authoribus mota ſeditione. Boddillus, quem è Francia nobilitate palo alligatum uirgis cæciderat, eum inter uenandum adortus occidit, duodecimum regnantem iam annum. Ac ne uindex exoriri poſſet, reginam Blithildem uterum gerentem continuò interemit. Vuolfoaldus magiſter equitum fuga in Auſtraſiam ſe proripuit. hæc de exitu Childerici, duodecimi regis Auſtraſiæ. Cui etſi Theodericus frater ſucceſſerit, tamen deſinente paulatim Auſtraſiani regni maieltate, nominetenus magis ex Pariſijs regnum illud longè uetuiſtiſſimum per duces Francorum reges de Merouingis reliqui adminiſtrauère. Quorum primus Lendefius, Erchonoaldi maioris quondam domus Francorum ſub Dagoberto filius, publico Auſtraſianorum conſenſu electus, ac Vuolfhaldo ſuffectus, paulo poſt inſteſtinis bellis ſæuientibus, cum tota regum Francorum authoritas concidiſſet, ab Ebroyo tyranno

Auſtraſiæ duces poſtremi.

tyranno, qui maioris domus apicem sub Childerico re-
ge ferè postremo Austrasianorum inuaserat, occiditur.
Vnde Aemilius scribit: Sed neque uiribus neque digni-
tate æquare Lendesium facile erat, qui regem in pote-
state, gazamque haberet. Et subdit, cum Ebroyum ex
cœnobio euasisse, gubernaculaque rursus consecutum
fuisse narrat: Cum delectissimis igitur equitum, & uelo-
cissimis peditum sub noctem iter ingressus, Ifaram flu-
cis custodib. uado transmisit, hostesq; inopinantes op-
tō pressit. Gaza capta, rex egrè effugit. mox ultrò citroque
cōmeantib. legatis, se Ebroyo cōmisit, magistro equi-
tum ab se dicto, & periculatorū socio. Is receptū reueren-
tissimè habuit. Qua simulata clemētia adductus Lende-
sius, fide accepta, ad eū in colloquiū descēdit: quasi duo
magistri equitū emuli incruentius, q̄ duo de regno cōtē-
dentes, sanctè colloqui pacisciq; possent. Medio in collo-
quio, trucidat. Ita sublato aduersario, Ebroymus unus
reb. regi q; quādo ad id uentū erat, præerat, seuiebatq; in
eos quos sibi in calamitate insultasse sentiebat. hæc ille.
20 Ille est Lendesium, cuius filius Attico postea, partē austri-
nam Austrasiani regni, à fœcunditate Edelsassia nomi-
natam, que modò Alsatia dicitur, beneficio Francorum
Austriae q; regum, ac præcipuè Theoderici, de quo loqui
mur, accepit: pater S. Otiliæ, & Adelberti ducis, qui No-
uietense cœnobium iterum desolatum reuocauerat: pa-
ter Mazonis Burgundiæ regis, Eberhardi ducis Alema-
niæ, fundatoris cœnobij Murbacensis in Alsatia: & Luyt-
fridi Sundgouia comitis, qui ab Habsburgensibus ado-
ptatus, gentem, ne concideret, seruauit. Lendesium ue-
30 rò insidijs Ebroyi ita è medio sublato, etsi Martinus
frater Pipini in ducatu Austriae successerit, eisdem ta-
men insidijs ab Ebroyo interficitur, quod sanctè pe-
pegerat ad reliquias sanctorum uiolato iuramento.
Cui Ermenfridus est subrogatus, Ebroyi tyranni in-
terfector. Et huic rursus Vuaratto, à filio Ebroyi Gi-
selmaro ducatu Austrasiano pulsus: rursus que resti-
tutus, generum Bertarichum in ducatu successorem

k 3 reliquit,

Duces Edet-
sasia.

reliquit, ob tyrannidem: & quòd sanctum Rutbertum Borbetomagensem episcopum, Boiorum apostolum, nullis causis exilio mulctasset, à Pipino Crasso Angisi Brabantiae & Hasbaniae ducis filio, dominio exutum. Qua de re P. Aemilius hæc obiter adnotavit, cum Martini Austriae ducis necem recenset: Sic diuos eludens hostem improuidum excepit, interemitque, cæde hostium sitim domestici cruoris accendens, donec ab Ermenfrido è Francica nobilitate per insidias interimatur. Vuarratto uir clarissimus, equitum magister dictus, pacem cum Austrasianis iunxit, non diuturnam, à filio Giselmario: mox principatu deiectus, imperandi libidine iura naturæ numinisque permiscente. Quando extincto scelerum authore Ebroyno, exemplum tamen manebat: cum Giselmarius intra paucos dies leuibus prælijs expertus, ac uniuersa iam mole belli Austrasiam euertere cogitans decessisset: Vuarrattone restituto, fida pax renata est: sed & hæc perbreuis. Mortuo Vuarattone, Bertharichus eius gener, magister equitum dicitur: & in Austrasia amisso Martino rerum arbitrium ad Pipinum delatum est. hæcenus ille. Vnde manifestum euadit, Francorum regum ignauia, Austriaeque ducum ac maiorum domus ambitione, atque intestinis exinde bellis exortis, nobilissimum quondam atque longè uetustissimum Austrasiae regnum, non solum in angustias redactum, sed paulatim imminutum, & cupidine malorum subdiuisum, in ruinas concidisse, cum nulli amplius Austrasiae reges, sed nec duces ferè superessent: & sancti Arnolphi profapia, actis ex religione syncera belli que studijs radicibus, cœpisset & in Austrasiae regno, & Francorum monarchia, authoribus duobus Pipinis, Caroloque Martello, rerum potiri. De quorum Pipino primo, senioris ex Begga filia nepote, hoc est Ansegisi ducis Hasbaniae filio, Annonius, per antiquus Francorum chronographus, hæc adnotauit: Succedente quippe tempo-

*Austrasiae re-
gni ruina.*

*Pipinus senior
cognomento
Crassus, dux
Austrie.*

temporum curriculo prædictus Vuaratto defunctus est : fuitque ei matrona nobilis ac ingeniosa, nomine Ansefidis. Franci uerò in diuersa tendentes uacillabāt. Interea Bertharium quendam, statura pusillum, sapientia ignobilem, consilio inutilem, in maiorum domatu oberrantes statuunt. Francis inter se diuisis, Pipinus ab Austrasijs confurgens, commoto hoste quàm plurimo, contra Theodericum regem & Bertharium aciem dirigit. Conuenientibus igitur ad prælium in loco nuncupato Tetricio, & illis inter se dimicantibus, Theodericus rex unà cum Berthario maiore domus terga uertunt: Pipinus quoque uictor extitit. Sequenti itaq; tempore ipse Bertharius ab adulatoribus occisus est, instigante Ansefede. Post hæc Pipinus Theoderico regi cœpit esse principali regimine maioris domus: thesaurisque acceptis, Nordbertum quendam de suis cum rege dereliquit, ipse in Austriam remeauit. Erat autem Pipino principi uxor nobilissima & sapientissima, nomine Plectrudis, quæ genuit ei duos filios, nomen maioris

20 Drogus, iunioris aut Gyrmoldus: obiitque Theodericus rex, cum regnasset annis nouendecim. Chlodoueus filius eius puer, regalem sedem accepit, ex regina nomine Bathilda progenitus: mortuusque est, & regnauit annis duobus. CHILDEBERTVS frater eius, uir

inclytus, in regnum statutus est. Mortuus est & Nordbertus, & Gyrmoldus principis filius iunior in aula regis Childeberti maior domus effectus est: qui ex concubina genuit Theodoaldum. Sub eodem ferè tempore Drogus filius Pipini mortuus est. Habuitque Pipinus

30 præfatus princeps filium ex alia uxore, nomine Carolū, uirum elegantem, egregium atque utilem. Tunc quoque bonæ memoriæ gloriosus dominus Childebertus, rex iustus, migravit ad Dominum: regnauitque annis septendecim, sepultus Cauciaco monasterio, in basilica sancti Stephani protomartyris: regnauitque proco Dagobertus puer filius. hæc ille. Is DAGOBER-

TVS, hoc nomine in genere tertius, cùm uix quinque

Decimusquartus rex Austrasia.

Decimusquintus rex Austrasia.

annis

annis regnasset, successorem reliquit Chilpericū, quartum hoc nomine, ex clerico nomine Daniele à Reginfrido & Theoaldo ducibus Austrasianis sublimatum, de quo posterius dicemus. Etsi autem & Dagobertus filium progenuisset Theodericū cognomento Calam, à monasterio appellatum, in quo educatus fuerat: is tamen, intermedijs Chilperico, de quo dictum est, clerico, & Chlotario quarto, ad gubernacula peruenit, & Childericum postremum reliquit Merouingorum generis Austrasiæ regem, à Pipino tertio, Caroli Martelli filio, 10 & Magni parente, cœnobio S. Emeranni apud Ratisponam, iussu Stephani pontificis Rom. concluso. Cuius avus Pipinus, de quo loquimur, maior domus sub Theoderico tertio, Chlodouæi Parisiensis regis filio, eiusq; in regno Austrasiæ successore Childeberto, dux Brabantiae cōstitutus, cum Ratbodem Phrisiæ principem gentilem acie uicisset, Traiectensem primus cathedram in Holandia posuisse legitur, primo antistite Vuillebrodo constituto, circa annum salutis D C C L I: cum ex duabus uxoribus, Plectrude, Grymoaldi Boiorum ducis apud 20 Fruxinū nata, fundatrice cœnobij Nidermunster in Batauia Boiariæ, tulisset Grymoaldum maiorem domus sub postremo Childeberto, & Drogonem Campaniæ ducem: ex Adelhaide uerò Dodonis episcopi sorore, Carolum quem cognominant Martellum, Austrasiæ Burgundiæq; ducem, uictorem Saracenorum, Frisiorū, Saxonum, Sueuorum & Boiorum: & ut quidam Annales adnotarūt, filiam Leoni Constantinopolitano Imp. nuptam. Cuius filius CAROLVS cognomento Martellus, ut diximus, liberatus è custodia nouercę Plectru- 30 dis, qua Coloniae aliquandiu pressus fuerat, eluso Theoderici regis Parisiensis imperio, atq; profligato Reginfrido, Austrasiam suæ ditioni subiecit, regio tantum titulo præterito, rerum eo in regno Transrhenanisq; omnibus potiri cœpit. de quo Annonius breuiter hæc adnotauit: Succedente uerò tempore, iterum rex Chilpericus cum Reginfrido, milite collecto, Arduennā syluam ingres-

*Decimus sextus
rex Austrasiæ.*

ingressus usque Rhenum flu. & Coloniam ciuitatem
 peruenerunt, uastantes terram: thesauroque multo à
 Plectrude Pipini accepto, reuersus est: & à Carolo in eos
 irruente, in loco qui dicitur Amblaua, maximum per-
 pessi sunt dispendium. Eodem quoque tempore præ-
 dictus uir Carolus, exercitu commoto contra Chilpe-
 ricum & Reginfridum consurrexit: contra quem illi
 hoste collecto, bellum præparantes accelerant. Sed
 Carolus pacem fieri postulat. illis autem contradicen-
 10 tibus ad prælium egressi sunt in loco nuncupato Viñ-
 ciaco, Dominica die illucescente, septimo Kalendas A-
 prilis, in Quadragesima: & illis fortiter bellantibus, Chil-
 pericus cum Reginfrido terga uertit: Carolus uictor
 extitit, ac regionibus illis uastatis, cum multa præda in
 Austriam reuersus, Coloniam ciuitatem uenit, ibique
 cū Plectrude matrona nouerca disceptauit, thesauros-
 que patris sui sagaciter recepit, regemque statuit Chlo-
 tarium nomine. Idem de Caroli uirtute, quod non
 solum Austrasiam, sed finitimas quoque regiones, Bur-
 20 gundiam præcipuè, Saracenis inde profligatis, & Fri-
 siam, Ratbode rege debellato suæ subiecerit ditioni,
 per uetustus Annalium author refert his uerbis: Anno
 septingentesimo decimosexto, Carolus uictor regredi-
 ens Coloniam uenit: receptisque à Plectrude thesauris
 patris sui, regem constituit Chlotarium, nomine, non
 potestate. Hilpericus & Reginfridus auxilio Eudonis du-
 cis Aquitanorum instaurata acie, à Carolo rursus supe-
 rantur. Anno septingentesimo decimonono, Carolus
 ad Eudonem mittit: & Chilpericum, qui ad eum con-
 30 fugerat, recipit. Quo tempore Chlotarius rex mortuus
 est. Mortuo quoque Chilperico, Carolus Theodericum
 in sede regni constituit, & Reginfridum persequens,
 Andegauis ciuitatem capit. postea Saxones uastando ui-
 ctor regreditur. Anno septingentesimo uigesimose-
 cundo, Carolus Alemannos & Boiarios armis subegit:
 transitoque Ligere Eudonem fugat, uastata & incensa
 regione illius. à quo Saraceni in auxilium uocati, cum

rege suo Abdiramo Garoimam Burdigalemque perueniunt, cunctis locis vastatis, & ecclesijs igne crematis, basilicam quoque sancti Hilarij Pictavis incendunt. Anno septingentesimo uigesimosexto, Carolus Sarracenis cum manu ualida occurrens, & auxilio Dei fretus, regem illorum cum infinita multitudine prostravit, deuictisque hostibus cum triumpho regreditur: & Burgundiam petens, Lugdunum & ciuitates reliquas suae ditioni subegit. Eudo dux morit, & Carolus Aquitaniae prouinciam absque bello recipit. Anno 729, Carolus nauali ¹⁰ euectione regnum Frisonum ingreditur, interfectisque quamplurimis, Popponem ducem eorum interemit, subuersisque lucis & phanis uictor cum praeda magna reuertitur. Anno sequenti, Saraceni collecto exercitu Auinionem urbem capiunt, & circumquaque regiones deuastant. Carolus adsumptis armis urbem Auinionem obsidione uallat, instructisque machinis capiens magnam Sarracenorum stragem fecit. Exin Gothorum fines penetrans, Narbonam obsidet, rege Sarracenorum intus cluso. At Sarraceni anno salutis 733 de Hispania audientes urbem obsessam, armati supraueniunt. contra quos ²⁰ Carolus dimicans, regem cum populo usque ad interuicium deleuit. Quo facto, regionem Gothicam cum Francis ingrediens, urbes famosissimas, Nemausum, Agaten, & reliqua capit, destructis muris earum usque ad fundamenta. Et anno postea septingentesimo trigesimo septimo, regionem Prouinciam ingressus, Maurontium ducem qui dudum Sarracenos per dolum inuitauerat, fugere compulit: Prouinciamque totam, & cuncta ³⁰ maritima loca suae ditioni subegit. Ita anno 740 pax & quies regno Francorum per Carolum redditur ad tempus, Gothis superatis, Saxonibus & Frisonibus subactis, expulsisque Sarracenis, & Prouincialibus receptis. Ad annum sequentem Carolus, anno regni sui XXVII, moritur Carisiaci, & apud sanctum Dionysium sepelitur. Cuius filij Carolomanus & Pipinus sub obtentu maioris domatus, Franciae regnum suscipiunt, & inter se diuidunt.

Ex qui-

Ex quibus patet, etsi reges adhuc extiterint de gente Merouinga, qui Parisijs regiam tenebant nominatenus, Theodericus Calatà monasterio in quo nutritus fuerat cognominatus, Chlodouæus, & Childericus postremus, quem auctoritate Stephani pontificis Rom. Pipinus filius Caroli Martelli cœnobio S. Hemeranni ad Ratisbonam incluserat: Austrasiæ tamen ac Burgundię regna subacta, iam à Carolo quem diximus Annalibus à Marte Martellum uocari, à rerum uidelicet gestarum magnitudine Carolingorum genti uendicata, paucos ex ea reges accepere: uidelicet Carolomannum primū, Carolomannum secundum, Caroli magni fratrem, cuius liberos Magnus in comitatus misit: unde fortè Arduennæ ac Lotharici, & Lymburgenses Brabantiniq̄e duces prodierunt, de quibus superiori à nobis Capite dictum est. Porro Carolus, de quo loquimur, cognomento Martellus, ex comite Namurcensi, dux Brabantia, & ex duce maior domus apud Chlotarium quartū, & Theodericum itidem hoc nomine quartum ex cognomēto Calam, postremò profligatis ex Gallia & Burgundia Saracenis, compressis Gothis in Hispania, Aquitania subiugata, submotis Frisonibus, Sueuis ac Boiarijs, rex Australiæ non quidem nominatenus, sed re & potestate constitutus, ex Schuuandehilde Odilionis Boiorum ducis filia procreauit Pipinum, ex Neustriaco ac Burgundico rege primum sui generis Francorum regē in Gallijs: Carolomannū, ex rege Austrasiæ ac Germaniæ monachum Benedictinum in Soracte monte: Grifphonem, comitem exterioris Burgundiæ, & XII comitatum in Neustriaco regno possessorem: Aegidium, archiepiscopum Rothomagensē: Grosfundum Mentensem episcopum: Landradam, Hiltrudim, & beatam Adelagiam. Successitq̄; illi in Austrasiæ regno CAROLOMANNVS filius XVII. Qua de re Otto Frisingensis lib. 5. Chron. cap. 20. Pipinus & Carolomānus primo in Aquitania contra Hunaldum eius prouinciæ ducem, procinctum monet: captoq̄; castello quod Lucas

Rex Austrasiæ
decimus septimus.

dicitur, in loco qui uetus Pictauis uocatur, regnum diuidunt: Carolomanno Austriam Alemaniam & Thuringiam, Pipino uerò Burgundiam & Neustriam prouinciam sortito. Meminit huius Austrasiae regis & P. Aemilius libro secundo historiae Francicae: His tanta cum gloria rebus gestis, Martellus obiit, anno salutis septingentesimo primo & quadragesimo. Sex & uiginti annis rebus Francicis praefuit. Quatuor reliquit filios, Carolomannum, Pipinum cognomine Breuem, Aegidium Rothomagensium episcopum, & Griphonem. Carolomannus Pipinusque continuò in Aquitaniam exercitum duxere, ne quid noui Hunoldus recenti ipsorum principatu agere moliriue posset. In Pictonibus paternas opes inter se diuisere. Carolomanno Austrasia Transrhenanèq; gentes obuenerunt. hec ille de Carolomanno, Pipini regis Francorum fratre, qui renuncians mundi illecebris, nullis prognatis filijs, monasticen professus fuit: successore illi à Pipino rege, CAROLOMANNO altero filio proprio, decimo octauo & ultimo Austrasiae rege, ut ex his uerbis P. Aemilij elucescit: Ea res effecit, ut maturius res diuiderentur: Carolo maiori Nouiodunum, Carolomanno Suefiones regiae euenere. Carolo Aquitania contribuebatur, Transrhenanae nationes Carolomanno parebant. Et subdit de huius filijs, posthac à Carolo magno in comitatus missis: Carolus mortuo, cum iam tertium regnaret annum, fratres, proceres regni eius ad se ultrò uenientes, regemque se unum omnis Galliae salutantes, benignissimè excepit: amplissimisque uerbis collaudatos, muneribus etiam profecutus, in Vangionibus rursus conuentum habuit. exin Saxoniam ingressus, Eresburgum nobile oppidum expugnauit: duodecimque obsidibus acceptis, in Franciam reuersus, Hildegardem, principem Sueuae nobilitatis uirginem, uxorem accepit: pacatisque omnibus, cogitationem rerum Italicarum suscepit. Berchta Carolomanni, cum duobus paruis ex eo liberis, comite Audo-

Rex Austrasie
decimus octa-
uus, & ultimus.

Audomaro, summæ tota Gallia dignationis gratiæ-
 que uiro, ad Tassilonem Bauarum, & cum in eo
 plus animorum quàm uirium cerneret, ad Deside-
 rium regem Longobardorum se contulit. Et rur-
 sum, cum uictoriam Caroli magni de Longobardis,
 ipsorumque rege recensuisset: Ipse cum delecto equi-
 tatu Veronam proficiscitur, quò refugerat Adelgisus
 Desiderij filius, cum Carolomanni liberis, & eorum
 matre Berchta. Mulier se adolescentulosque aduenien-
 to ti Carolo dedit. Leui castigatione uerborum rece-
 pti, in Franciam missi, in honoreque habiti sunt. hæc
 ille, de postremis principibus nobilissimi ac longè ue-
 tustissimi Francorum in Austria Rhenensi regni, ex-
 tincto Chloduicho magno, constituti. Nam quæ
 consecuta sunt tempora, abolito paulatim Austriae
 nomine, & à Carolo magno subiugatis Pannonijs ac
 Norico attributo, quò uidelicet tum limes Franci-
 cæ ditionis extentus fuerat, nullos deinceps Austræ
 20 ricasque reges Mosam uersus, & qui ex his descen-
 derunt duces Hasbania, Brabantia, Arduennæ, Lym-
 burgi, Lotharingios, Mosellanos, Transiuranos & Al-
 fatia landgrauios exhibuere. de quibus proximo capite
 ad fidem rerum dicetur.

CAPVT QVARTVM: DE DUCATV

Transiurano, in quo Habsburgi comitatus: & posteriùs uersus interiora,
 Gallia Sabmensis, Salinarum, montis Belgardi, Pfyretarum, Vchilandinus,
 Neunburgensis, Sundgouia, Burgundiaq; exterioris: uersus Rheni ripam uerò,
 & Herciniam, Turegiensis siue Turocen. Kiburgen. Rhynfeldensis,

30 Laufenburgensis, & Brisgouia siue Czaringsis, ad

famam uenerunt: quibus omnibus Habs-

burgi principes rerum po-
 tentes fuere.

DE ducatu Austriae intra limites ueteris regni
 constituto, quod diximus gentilicio sermone
 ab orientali limite Francici Imperij Austrasia
 & Austria Annalibus & antiquioribus Chro-

nographis nominari, & in quo prima initia Habsbur-
 gen. principū indagauimus, superiori cap. prolixè ad fi-
 de rerum locuti sumus. Quoniã uerò Transiurani ducatus sub imperio Burgundici regni existētis, uetustiores
 pariter Francorū historici, & ex his præcipuè Annonius
 & Regino Prumiensis, nomē subinde recēsent: princi-
 pes in his Varnariū, duos Herpones, Aletheū, Fleucatū,
 Vuilibaldum ac Theotimum cōmemorantes : de hoc
 ut quædam etiam inferamus ex probatis autoribus, in-
 stituti ratio postulare uidetur: & eo quidē magis, quòd 10
 primos Habsburgēses principes, beneficio Francorum
 regum non contemnendum in hoc agrum accepisse,
 autore Sigeberto exule, Theoberti secundi Austrasiæ
 hoc nomine regis, à fratre Theoderico Burgundo occi-
 si, filio, proximo Capite dictum fuerat. Ut quemadmo-
 dum primordia hi ab Austrasiæ regibus repetant, ita di-
 tionis atque Imperij exordia, in hoc de quo loquimur
 Transiurano ducatu, multi ex non indoctis etiam uiris
 quæsiuerunt, ea occasione inducti, quòd Lotharius se-
 cundus hoc nomine Carolingorum, Caroli magni pro 20
 nepos, cui Lotharicum & Burgundiæ regna in diuisione
 cum fratribus Ludouico Imp. & Carolo obuenerāt,
 legatur passim in annalib. Hugoprechto abbati (subin-
 tellige Hugeshouen. in Vuilertal) ducatum maiorū suo-
 rū inter Iuram & montem Iouis restituisse, quòd eius so-
 rorem Thietbergā rex in matrimonio haberet: & quòd
 denique Auenspurgi primę arcis in Romarico monte,
 qui Iurassum montem à Vosago diuidit, ruderā cernan-
 tur: & in diplomatibus antiquis cœnobiorum, præcipuè
 uerò Paterniaci in Burgundia, S. Trutberti in Hercinia, 30
 & Hugeshouen in Allatia, agri commemorantur sub
 Habensburgen. obsequio: quos cōstat in ducatu Trans-
 iurano cōprehensos fuisse, Turicensem uidelicet, Vcht-
 landinum, Sundgouiæ & Nordgouiæ. Non est au-
 tem ambiguum, ducatum istum à Iura monte, ut qui il-
 lum ab Austrasia separabat, nomen primitus accepisse.
 Quem delineans Ptolemæus libro Geographiæ secun-
 do, ca-

Iura mons.

do, capite nono, tabula Europæ tertia, in Gallie Belgicæ descriptione: Latus autem (inquit) quod ad solis ortum spectat, à Rheno flu. terminatur iuxta magnam Germaniam, cuius caput gradus habet in longitu. XXIX. XX. in polari uerò eleuatione, XLVI. Ac etiam terminus qui à fronte est ad Alpes, qui uocatur mons Adulas, Iurassus mons gradus habet long. XXIX. XXX. eleuationem, quam latus orientale uersus Germaniam magnam. Et rursus cū Argentuariam & Augustam Rauracum enumerasset: Sub his autem & Leucis habitant
 10 Lingones: & post montem qui ipsis subiacet, appellaturque Iurassus, sunt Heluetij. Eodem situ & Strabo hunc montem depingit libro quarto Geographiæ: Post Heluetios Sequani & Mediomatrices Rhenum accolunt, in quibus Tribochi, natione Germani, relicto natali solo, Rhenoque traiecto, sedes posuerunt. In Sequanis uerò mons est Iurassus, Heluetios Sequanosque discernens. Huc pertinent, quæ de Iura monte Cæsar refert, primo Gallicæ historiæ: In hoc eis
 20 facilius persuasit, quòd undique loci natura tuti Heluetij contineantur: una ex parte flumine Rheno latissimo atque altissimo: altera ex parte monte Iura altissimo, qui est inter Sequanos & Heluetios: tertia, lacu Lemano & flu. Rhodano, qui Prouinciam nostram ab Heluetijs diuidit. Et iterum: Interea ea legione quam secum habebat, militibusque qui ex Prouincia conuenierant, à lacu Lemano, qui in flumen Rhodanum influit, ad montem Iuram, qui fines Sequanorum ab Heluetijs diuidit, millia passuum decem, murum in altitudinem pedum
 30 XVI, fossamque perducit. Ab hoc igitur monte ducatus Transiuranus, siue Iuræ montis denominatus, ab ortu Rheno flumine qua Rauracos allabatur, & lacu Veneto (qui & Brigantinus, nunc Bodmanicus dicitur:) ab occasu uerò claudebatur his montium iugis quæ Burgundiam, quam Altam uocant, à Sabaudia & comitatu Neuu-
 burgensi, sequestrant, ubi sunt ualles ac montes in Burgundiam inclinantes, Gallici idiomatis incolas habentes.
 La Spi-

Ducatus Transiurani tractus.

La Spinal, Daul, Liage, S. Belgardi mons, & Fyreport. Superest in his ueteris nominis umbra in montanis illis editissimis, in ipsis Sabaudia & Burgundia confinibus, quem incolae Francica lingua etiam nū appellant Bons Pas, Jurayge. Septentrionalis uerò limes huius principatus, Romarico monte, Vosagi iugo, & Sequanis terminabatur: ubi est hodie Romersperg, Sundgouia, Tolder tall, Munstertall, Thurtall, & Lanferambt, usq; Basileā: à meridie denique, ubi Iouis montem attingebat, qui hodie à S. Bernhardo nomenclaturā retinet, iuga ac ualles ¹⁰ agrosque continebat, Germanis cultas, Schuuartzenperg, Vchtlandiam, Bugsgouiam, Argouiam, Schysgouiam, & Thurgouiam: ubi Augusti, qui Othones secuti sunt, aduocatiam Thuricensem distinxere, iuniori Sueuia principi conferri solitam. ubi ualles hodie sunt Ementall, Burgentall, Murgentall, Langentall, Frichtall, Hapfertall, Stanstall, cum Vocetio mōte, Tacito etiam cognito: qui ad Arulam flu. prope Habsburgum nouā arcem, Betzberg uulgò dicitur, salubribus aquis famigeratissimus. In hoc praeterea meridionali limite Transiu ²⁰ rani ducatus, ante secula aliquot comitatus ab Augustis distincti fuere, Vualischneuuburgensis, Burgdorf, Pfyretis, Montis Belgardi, Tyersteyn, Lenczberg, Rapolczuuil, Vuandelburg, Kiburg, Nidauu, Laufenburg, Rhynfelden, Kuffenberg, & alij: ubi ante patrum memoriam Helueticę originis gentes incole, Habsburgensib. quondam principibus subiectae, se in libertatem uendicarūt, Cōfœderatorum pagi interiores appellati, Schuuicz, Vri, Vnderuualden, Eynsidlen, Zug, Lucerna, Solodurum, Berna & Friburgum Vchtlandia. De quo ducatu, qui & Patriciatus uocabatur, & sub Burgundia regis imperio non minus quàm comitatus Prouincia subiectus fuerat, Annonius sic refert libro 4, cap. 6. Igitur rex Francorum Chlotarius trigesimo regni sui anno, postquam regnare cœperat, patre defuncto, monarchiam regni adeptus, Varnarium, cuius instantia regnum Burgundia fuit adeptus, maiorem domus in ipso constituit ³⁰ regno,

regno, dato ei sacramento, ne cuncto quo uiueret tempore successorem acciperet: Austrasijs uerò Radonem quendam, probabilis uite uirum, eodem honoris gradu donatum, præfecit. Ultraiuranis quoq; Erponem, genere Francū, patriciū instituit: qui dum quæ pacis sunt diligeret, malorum deprimēs nugacitatem, ab ipsis Pagen-
 10 sibus, instinctu Alatheï patricij, & Leudemundi Sedunen. episcopi perimitur. Et rursus cap. 39. E' quibus Flaucatus in Burgundiam transiens, cōmissa sibi munia impigrè curabat. Cuius restitit conatibus Vuilebaldus, Ultraiuranus patricius: qui generis nobilitate & opum affluētia sese extollens, despectui ducēs illi subijci, aut eius parêre præceptis, &c. Extat porrò huius nomen prouinciæ & apud P. Aemilium, Francorū historicum insignē, lib. 1, cum Chlotarij II, gubernacula cōmemorat: Transiurani, ferox genus hominū, Burgundionib. antè
 20 rerum potentibus attributi, & tunc sui propè iuris effecti, Herponē interemêre, uitia licentia temporum nata emendare conantē. Et Alatheus Burgundionū nobilissimus, populariū suorū sensus non secutus, magnis apud Transiuranos opib. quòd autor extitisset Herponis occidendi, pœnas metuēs, audendū aliquid maioris rei est ratur. Huc pertinent quæ de hoc principatu Regino Prumiensis scripsit, de anno Domini 859. Lotharius Hugoberto abbati ducatū inter Iuram & montē Iouis cōmisit. Et Otto Frisingensis libro Chronic. 6, cap. 2. Non multis pòst diebus Carolus, qui Prouinciam in diuisione regni acceperat, moritur. Vnde inter Lotharium fratrem patrumq; suum controuersia oritur. Lotharius
 30 Hugoberto abbati, fratri reginæ, ducatum inter Iuram & montem Iouis concessit. Ac licet ducatus Iuræ mōtis, siue Transiurani nomen sensim abolitum esset, cum uidelicet prouincia, detracta Burgundia, quæ à Iouis monte ad lacum Geneuensem excurrit, & in regni apicem noui euecta, in comitatu Burgundiæ quam Altam uocant, Vchtlandiam & aduocatiam Turicensem subdiuisa ab Augustis fuisset: tamen in seculorum
 m suppu-

*Ducatus Trās-
iurani dissectio
& immutatio.*

supputatione, cùm Francici imperij ruinã enarrat Tritemius abbas, mentionem illius facit, cùm Sigeberti exulis historiã perscribit, quem diximus, parente Theoberto Austrasiã rege à Theoderico Burgundo occiso profligatum, Coloniensium fide in Ostrofrancia exulatum abiuisse. unde rectè nimirum unã cum Tritemio Habsburgen. principũ exordia, Austriadumq; deriuamus. Non est autè obscurum, post funestã illam partitionẽ, quæ inter filios Ludouici Pij, Caroli magni nepotes facta ad Fontanas fuerat, Austrasiã ac Transiurani ducatus non maiestate solùm decresciente, uerùm etiã nominibus paulatim oblitteratis, nouam distinctionem Prouinciarum illarum, nouas etiã nomenclaturas exortas fuisse, parte Burgundiã scilicet interioris Patriatus prouinciã adiecta, nouũ Prouinciã regnũ constitutum fuisse. Qui autè Iuranus ducatus fuerat, Burgundiam alterã dictum esse, quæ posteriori Caroli magni stirpe desinẽte, ab Augustis rursus subdivisa erat, ut diximus, in Sabaudiam, comitatum Burgundiã, Vchtlandiam, & aduocatiã Turicensẽ. Quo in tractu noui comitatus paulatim emerfere, Neuuburgensis, Montis Belgardi, Pfyretensis, Tyrnstaynensis, Nidouienensis, Vrouburgensis, Lenczbergensis, Vuandelbergẽsis, Rapersuuilensis, Kyburgensis, Rhynfeldensis, Habsburgensis, nouus in Ergouia, Lauffenburgensis, Vueyssenburgensis, Dokenburgensis, & Brigantinus. Quas omnes ditiones constat sub Habsburgensium obsequio extitisse: manereq; in hanc usque ætatem sub Austriadum fide, Habsburgensium sobole, non paucas. Ut appareat, corpus ducatus Transiurani, ut olim beneficio regum Francorum hi habuerint, ita posteriori partes nominibus distinctas à Germaniã Augustis rursus in possessionem accepisse. Idem usuuenit Austrasiã regno, ut sub finem Capitis primi dictum est. Quod etsi à Lothario primo imperatore, qui illud in partem in diuisione cum fratribus acceperat, Lotharicum nuncupatum fuerit,

uulgò

uulgò Lotreich: tamen cum & filij eum rursus tractum
 subdiuisissent in duas Lotharingicas prouincias, & pa-
 gum Alsatię abierat. Quarum utraq; posterius dissecta:
 interior quidem secus Mosam amnem, in Lotharingiæ
 ducatum, Arduennæ Brabantinumq; principatus tan-
 quam in partes distinguitur: exterior uerò ad Mosellæ
 utramq; ripam, in ducatus Lymburgensem, Mosellanũ
 & Luczenburgensem secta fuerat. Ita nihil est in orbe
 tam firmum, tam etiam potēs, quin temporis progres-
 10 su imminuatur atq; dissipetur. Et sic intelligitur P.
 Aemilius, libro tertio rerum Francicarũ scribens, cum
 funestam illam, de qua præfati eramus, fratrum diuisio-
 nem commemorasset: A cæteris motibus secundum
 Ludouici Pij Augusti obitũ, quies Galliam fouit ad quar-
 tumdecimũ annum. Sub quod tempus Lotharius Au-
 gustus religione motus, seq; monachum professus, trib.
 filijs, Ludouico quam antea dederat Italiam, Augustiq;
 nomen, Carolo Prouinciam cum altera Burgundiarũ,
 Lothario alteram attribuit: cum ea quæ Auftrasia fue-
 20 rat antea, tunc Lotharingia pro Lothario dici ab rege
 suo coepit. Carolus Prouinciæ rex non diu superstes pa-
 tri, munerique paterno fuit. eo mortuo, Ludouicus Lo-
 thariusq; fratres, sine certamine illius opes diuisere. Lu-
 douico Prouincia, quòd ea continens Italię sit, ac Trans-
 iurenſis Burgundia euenit: reliqua Lothario, cui paulo
 longior uita dedecus attulit. Duobus episcopis regni sui
 authoribus, Guntario Agrippinensium, & Tetgaudo
 Treuirorum, cum uxore sua Thyetberga diuortium fe-
 cit, quòd eam diceret etate proeectam ac seram ad pro-
 30 lem suscipiendam, adulterij etiam arcesserat: idq; corru-
 ptis iudicibus, ac testib. coemptis facilè probauit: Vual-
 dradamq; florentissima etate specieq; egregia duxit.
 Admonitus à Pontifice maximo, perstabat in amentia.
 Episcopi, quòd connubium diremissent, è gradu digni-
 tatis deiecti sunt, Lothario communionem piorum inter-
 dictum. Ad iram Pontificis deprecandam Romã profe-
 ctus, in reditu decessit. Regna eius Caluus coniungere
 m 2 sibi,

sibi, ad Francorū regnū, & pristinos terminos propagare conatus, ne duos simul Ludouicos, fratrem regē, alteriusq; fratris Augusti filiū hostes haberet, propiorē Ludouicū in partē fœdere ictō recipit, diuisa Lotharingia, alteraq; Burgundia, ut quis cuiq; locus opportunior erat. Et subdit: Nuper mortuo Lothario iuniore Austrasiæ rege, fœdus ictū inter Frācos Germanosq;, ut Burgundia Lotharingiaq; perēquē diuiderētur: nec fas esse, Ludouici regis, qui Caluum etate antecessisset, filios patrueli hæreditate parteūe excludi. hæc ille. Post q̄ tēpora fascibus Imperij ad Saxones delatis, cū cōtētio fuisset orta de ditionib. Lotharingiæ ac Burgūdiæ inter Imperatores, qui ex Saxonia ad rerū summā adsciti fuerāt, Henricū I, eiusq; filiū Othonē I, & Francorū reges ex Roberti magistri equitū posteritate, Hugonē magnū, & Hugonē Capetū filiū, Carolo Simplex capto, qui à Carolingis descēderat, eiusq; filio Ludouico in Anglia exulāte, bellū atrox intestinū his finibus flagrabat, uictoria nūc ad hunc nunc ad illū inclināte: utraq; rursus prouincia subdiuidit, nouosq; subinde principes accipit. Quæ causa fuit, ut tot uno ferē tēpore & Lotharingiæ duces archiducesq;, & Burgūdiæ cū reges fuerint, tum duces comitesq;. Quare scribit P. Aemilius lib. 3, rerū Frācicarū: In Lotharingiæ possessione Carolus permanfit (is erat Caroli Simplicis ex Ludouico exule nepos) sed angustiorib. finib. descripta, q̄ antē fuisset. nō cōtēnenda enim pars hinc Agrippinen. illinc sacrę Leodien. Ecclesię attributa est. Noui etiā postea magni nominis ducatus comitatusq; instituti sunt, ex illius cuius regno equādē regiōis corpore uelut mēbra dirēpti: Niuelle, Louaniū, Bruxelle, Anduuerpia, nominatim Gerbergæ reginæ doti dicta erāt. Isq; marchionatus sacri Imperij à Germanis appellari cœptus: q̄ aliquāto post Gotofrido Barbato Gerbergæ cō sanguineo obuēnit. hæc ille. Qui rursus, cū Giselberti Lotharingiæ illius maioris principis, qui ob Gerbirgē Henrici I. filiā à patre Germano Cæsare in possessionē missus fuerat interitū recēsuisset, ut qui deficiēs à fide sororij Othonis I, cum Henrico Cæsare Germano, & Eberhardo Habsburgen. conspirasset, in ipso bello suffocatus Rheno

flu.

flu. fuerat, subiūgit: Francus rex in Lotharingiã aduersus
 Othonis opes duxit, omniaq; ea parte metu cõpleuit: per
 curritq; ad Bresacũ usq;, Alsatię oppidũ. Henricus in leui
 pugna, uulnere graui accepto, cum in potestate Othoma
 norũ peruenisset, necesse habuit cũ fratre miti indulgētif
 simoq; gratiã recõciliare. Giselbertus cũ Rhēni trãsitu O-
 thonē arcere conat, ipse rapiditate altitudineq; amnis sub
 mergit. Eberhardus ferro occubuit. Ceteri dilapsi, alij a-
 liò: Frãcus rex (erat Robertus I.) affinitate cũ Othone iũ-
 10 cta, Lotharingię spẽ amisit. Gerberga soror Othonis, quã
 Giselbertus in matrimonio habuerat, Frãco regi nupsit.
 Lotharigiã ducatus Othoni comiti dat. Eo insequēti an-
 no mortuo, Chũrado Othonis Cęsaris genero tribuit. Ali
 quãto pōst in Chunradi defuncti locum suffectus Bruno,
 Othonis Cęsaris frater, insolēter archidux Lotharingiã
 appellat. Et rursus de Burgundię principib. cũ de Anno
 scribit 955, & morte Ludouici, Caroli Simplicis F. Reliqt
 liberos (subintellige Ludouicus) Lothariũ, Carolũq;. Hu-
 go quoq; procreauit liberos, Hugonē cognomēto Cape-
 20 tũ, & Othonē, generũ successorēq; Gilberti Burgũdionũ
 ducis: & Hēricũ, Othone fratre mortuo futurũ & ipsum
 Burgundionũ ducē. Et iterũ de Chunrado II locutus:
 Chũradus Augustus per maiores suos Germanorũ Fran-
 corumq; nobilissimis familijs iunctus, nouã necessitudi-
 nē iniuit, filia Odoni comiti Cãpano in matrimoniũ da-
 ta. Rudolphus Giselæ defunctę auũculus, Burgũdiã rex
 salutatus, charitate erga Frãcos nemini cessit. Comitatus
 eius regionis illi parebat, ducatus Roberto duci, Roberti
 regis filio. Lotharingia Gothelonem, Gotofridi Arduen-
 30 sis defuncti fratrē, ducē suũ habebat. Et quæ sequuntur.

CAPUT QUINTVM: DE PRIMO AV-

*torē in clyti Habsburgensium principum generis: & quo potissimum,
 primũ omnium agro hi gubernacula tenuerint.*

AS igitur omnes ditiones, quando constat
 Habsburgensium sobolem felicem, sub uno
 quidem primũ nomine Transiurani ducatus,
 posterius uerò dissecto corpore in mēbra,
 uel ob sobolis multitudinem, uel accessione aliorũ cũm

exulum tum uasallorū, sub diuersis appellationibus, in uerba accepisse: Aufrasianorū in super originis extitisse, non solum tot testimonia uetustissimorū Chronographorū, tam euidentia nominū insigniorumq; similitudines confirmant: ab exulib. deniq; regum Aufrasianorum defluxisse comites illos, atq; ita in angustias redactos, inclytos quondam & potentes in Austria illa Rhenenses reges ac principes, à fide non abhorreat: à quibus aut regibus, cum tot in Aufrasia rerū potiti fuerint, & quo euentu, quauē fortunæ iniuria, ad res humiliores delapsi sint, & cur ex Aufrasiæ tractu in Iuram montē eiusq; conualles demigrarint, ibiq; demum amisso titulo, ac nomine perduto principatus auiti, comitatib. angustis conclusi fuerint, rem arbitror & inquisitione & memoria dignissimam esse. Etsi autem pleriq; à Theoberto quodam Aufrasiæ rege exordia repetant, alij à Childericho, itidē Aufrasiæ rege, nonnulli uerò à Theoderico Burgūdo: non pauci deniq; à ficto quodam Prouinciæ rege Ottoberto, gentis initia deriuare contendunt: non tamen à quo Theoberto siue Childericho, siue deniq; Theoderico, cum non pauci eorū nominū in Aufrasianorū regum stemmate, ut dictum est, extiterint, & quo casu uel quādo ita declinarint, satis mihi explicare uidentur, fidem sibi pro cuiusq; arbitrio ac persuasionis illecebris in lectoris animo uendicātes. Et cum multa de exilio narrent, quod quasi suę historiæ fundamentū statuunt: nihil tamen de illo distinguūt, cum præsertim intestinis bellis ac maiorum domus factionibus, deflorescente sensim Francorū regum potentia, tot penè quotidie, neq; incelebris loci in loca uicina exulatū uel ierint sua sponte, uel à potentioribus pulsi fuerint, atq; missi. Quales fuere ut exemplis rei fidem faciam,

CHIDEBERTVS Sigeberti primi Aufrasiæ hoc nomine regis, & à fratre Childericho Suefionum rege occisi filius, quem à matre Brundehilde per fenestram demissum, Gundoaldus maior domus acceptum in Austriam detulit, ut Turonensis & Annonius scribunt de anno

*Exules regum
Aufrasiæ.*

anno 577: SIGEBERTVS, Theoberti Aufrasię item
 regis hoc nomine secundi, à germano suo Theoderico
 Burgundo interfecti, natus, quem diximus Colonien-
 sium fide seruatum, in Ostrofrancia apud cognatos suos
 Gundoaldum & Gotofridum multis annis exulasse, ut
 prædicti autores & Triterius referūt de anno 610: ME
 ROVICHVS, Theoderici Burgundię regis F. nepos
 Childeberti prædicti, quę Chlotarius II, unà cū fratrib.
 bello captum, in Neustriã miserat, & postremò in insu-
 10 la lacus Bodmanici, ubi est nunc Reichenauu monaste-
 riũ, concluderat, ut præter Annoniũ P. Aemilius adnota-
 uit: EXVLES pleriq; ex principib. Francorũ, ob Ebroy-
 mi tyrannidē, de quib. Aemilius sic nominatim scribit:
 Primus omniũ Leodegarius Heduarũ episcopus in te-
 trũ carcerē adductus, quòd Ebroyum tyrãnidis ausus
 esset coarguere, lingua abscissa, oculisq; erutis, ad postre-
 mùm ceruice cæsa luit. Leuissima exilij pœna erat, quo
 pleriq; metum cruciatus necisq; præuertebāt. Plures in
 dies ultrò in Aufrasiã exulatũ ibant. hæc ille. Quo tem-
 20 pore nimirũ, Lendefij maioris domus ab Ebroymo in-
 terfecti filius, ex Bersuuynda S. Leodegarij episcopi sorore
 prognatus, Atticus, Alfatie pagum, cum diu exulasset,
 à Theoderico rege tertio consecutus fuerat, relicto filio
 Adalberto, fundatore Ebersheymmunster cœnobij in
 insula Rheni prope Seletstadium: cuius filij postea, Ma-
 zo rex Burgundię Masmunster in Sundgouia cœno-
 bium, Eberhardus dux Alemanię Murbacensem abba-
 tiam in Alsatia posuere: Luitfrydus uerò minor fra-
 30 trum, Habsburgensium gentem penè collapsam re-
 stituerat: GRIPHO frater Pipini, Breuis cognomen-
 ti, Francorum regis, & Carolomanni, ex rege Aufrasię
 monachi Benedictini, qui iniquam causatus diuisionē
 fratrib. se opposuerat, exilio primùm Arduennæ mul-
 tatus: postremò, cū fugeret, in Neustriã missus, XII co-
 mitatus accepit, puta in tractu Burgũdici regni Trans-
 iuraniq; ducatus ubi primũ omniũ rerum potitos Habs-
 burgeses, dictũ est. De cuius filijs, qui nã ex his progressi
 fuerint,

fuerint, ab authoribus scriptum nihil reperio. Non est autem dubium, Neustriam tum Burgundiam prouinciam ac ducatū Transiuranū comprehendisse, uernacula Germanorū lingua ab auspicio noui regni sic appellatam uulgò Neurich. Nam post Caroli magni tempora alia Neustria ex diuisione fratrum constituta fuerat in Armorico littore, Angliæ & Britanniae obiecta in Galliae agro, ubi postea fuit Nordmannia. Otto Frislin. scribit lib. Chronic. 5, cap. 20. in diuisione Carolomano obuenisse Austrasiam, cum uicinis Transrhenanis prouincijs: Pipino uerò Burgundiam, cum Neustria. Et Turo-¹⁰ nensis, cladem Theoderici Burgundi commemorans: Sigebertus quoque & Corbus iussu Lotharij interfecti sunt, Merouæus secretius iussu Lotharij in Neustriā deducitur. Porrò P. Aemilius tradit, hunc Merouæum in insula Lacus Rheni, hoc est Bodmanici exiliū tulisse: ut dubium nullum sit, suos comitatus Griphonem in finib. ducatus Transiurensis accepisse: atq; adeò suspicionem relinquere in animo lectoris posset, si fortè Habsburgenses ab hoc Griphone defluerint. De CARO-²⁰ LOMANNI quoq; secūdi, qui Caroli magni frater fuerat, nominatim P. Aemilius refert: Carolus Bernhardo auunculo Papię obsidionem mandat: ipse cum delecto equitatu Veronam proficiscitur, quò refugerat Adelgisus Desiderij filius, cum Carolomanni liberis, & eorum matre Berchta. Mulier se adolescentulosq; aduenienti Carolo dedit. Leui castigatione uerborū recepti, ac in Franciam missi, in honoreq; habiti fuere. Tales deniq; exules fuere, à quibus deriuare stemmata, si ita libet, possemus illustriū uirorum, qui cum Pipino Gibboso, & ul-³⁰ timo notho filio, in Carolum magnum conspirarūt, de quibus P. Aemilius scribit in secundo: Austrasianæ iuuentutis aliquot proceres, quòd inde orto rege, summū gratiæ dignitatisq; locum apud eum se obtinere æquū censebant, postquam uirtutem aliorum sibi præferri uiderunt, authore duceq; Arderico, in illius uitam coniurationem faciunt. Dumque plures in dies in societa-
tem

tem sceleris incautius adsciscunt, delati comprehensiq; qui sceleris manifesti fuere, capite luerunt: quos leuis suspicio arguebat, exilio solum uerterunt. Possem hic quoque de Childerici regis postremi Merouingorum, quē in monasterio conclusum Pipinus maior domus, auctoritate Zacharię ac Stephani maximorum Romanorum pontificum exauctorauerat, regnis Francorum cunctis occupatis, si quam reliquisset sobolem, sermonem extendere: sed in fidedignis ac exploratissimis persistentes, ex quo nam exule siue exulibus, hic commemoratis, Habsburgensium genus recte deriuetur: deinceps ad fidem rerum ostendemus, sumpto testimoniorum exordio ab Austrasianis regibus ac principibus, a quibus primū omnium defluxisse Austriades, siue maiores illorum Habsburgenses comites, confirmandum erit. Secundum hoc, quod in Iura monte primam illi ditionem habuerint: postremo authorem gentis demonstrantes, ita exacte narrationem nostram & cum uero coniunctam concludemus, ut dubium in animo auditoris nullum omnino relinquatur, nulliusque (ut ille inquit) iurare in uerba magistri optimus quisque coactus, uera initia tam clarę atque antiquę gentis, luce etiam clarius perspiciat. Ac primū omnium, siue a barritu, hoc est fremitu pugnantium, quo Germanos in pręlio usos Tacitus refert: siue a Brecht, hoc est maiestate & potentia, Franci, propria soliti erant suis nomina indere: a maiestate quidem Teutonum Thietbrechtus, a maiestate uictorię Sigebrechtus, a maiestate laudis Ramprechtus, a maiestate consilij Ratprechtus, a uenię maiestate Chulprechtus, a maiestate præterea maiorū suorum Aethoprechtus, a prouincię potentia & terrę Landoprechtus & Hertobrechtus, ab nobilitatis maiestate Adelbrechtus: quę nomina corrupta prononciationis Germanicę difficultate Chronographi ex Romanorum in Gallijs posteritate protulere, scilicet Theobertus, Sigebertus, Reynbertus, Rotbertus,

n Chil

PROPOSITIO.

Nomina genti-
licia Franco-
rum.

Childebertus, Ottobertus, Lambertus, Cherebertus, Albertus, &c. Quæ omnia nō solūm in gēte inclūta Habsburgensi reperias, sed perquā familiaria ac quasi gētilicia fuisse cognosces, si genealogiā heroicā illā principū Habsburgensiu à primis initijs discussseris. Sic à Guntramo nimirū Francorū rege (cuius nominis etymon à felici in somnio Paulus Diaconus lib. 3. hist. Longobardicę cap. 17, deducere uidetur) duos Guntramos eodem in stēmate appellationem sortitos uerisimile est. quē admodū à Varnario, Chlotario, Eginone, siue Egio, Hugo 10
 ne, Garibaldo, Buccelino, Luituicho, Cantio, Leudigillo (quorum inter Francorū duces Chronographi, ac precipuē Annonius, mentionem faciunt) uitio uidelicet duriusculę Germanicę pronounciationis à semilatinis sacerdotibus de Rom. posteritate ita in literas missorum nomina gentilicia, clarissimo post hominum memoriam generi manserūt: Bernheri, Luitheri, Eghij, Haugonis, Gerbili, Beczelini, Luitfridi, Kunczonis, ac per diminutionē Kunczelini, Lutoldi siue Leutellij, hoc est popelli. De Buccelino quidē, quòd Beczelini fuerat in uernaculo, diminutiua ratione à Beczone (quib. quidē nominib. claruēre Habsburgen. comites in Ergouia, Beczo, eiusq; natus Beczelinus, in Sulczbergeni cōenobio, medio itinere è Friburgo Brisgouię Basileã, cōditi) scribit Paulus Diaconus lib. 2, cap. 2. His temporibus Narses etiā Buccelino duci bellū intulit: quem Theobertus Francorū rex cum Italiam introiisset, reuertens ad Galliã, cum Amyngo duce altero, ad subiiciendū Italiam reliquerat. Qui Buccelinus cum penē totam Italiam direptionibus uastaret, & Theoberto regi suo de præda Italię munera copiosa conferret, cum in Campania manere disponeret, tandem in loco cui Tanneta nomen est, graui bello à Narsete superatus, extinctus est. Amyngus uerò, qui ei auxilium præbuerat, Narsetis gladio perimit. Tertius quoq; Francorū dux Leutharius, Buccelini germanus, dum multa præda onustus ad patriam cuperet reuerti, inter Veronã & Tridentū, iuxta lacū Benacum, propria

propria morte defunctus est. Eandem historiam ex An-
 nonio, per uetusto Francorum chronographo, P. Aemi-
 lius recenset: Inter hos motus (inquit) Theobertus rex
 in Italiam procinctum suscipit, recenti gloria nitens,
 quòd Danos, maritimam Franciæ oram, classe appulsa,
 publico latrocinio, ueluti iusto bello, infestam facientes,
 cæde fugaq; affecerat. Tunc Italiam terrore nominis sui
 impleuit, in magnarum rerum expectationem erectis
 omnium animis. Morbo correptus, domum redijt, reli-
 10 lictis Austrasianis ducibus Lothario, Amingo, & Buccé-
 lino. In Agathio, Græco autore, menda est, ubi uidelicet
 pro Bucelino Bultinus legitur, & pro Lothario Lenta-
 ri, uel à Græco homine quæ erant Germanica uitio pro-
 lata, uel non rectè à librario descripta: Lentaris itaq; Bul-
 tinusq; ubi se primùm aduersus Romanos ductare exer-
 citus, impetus cœpit, inflati ac spei pleni, nec sua sorte
 contenti, Narsetem Rom. præfectum, nec primam qui-
 dem incursionem laturum existimabant, &c. Alte-
 rum argumentum est, longè fulgentis. stirpem Habs-
 20 burgen. non aliundè quàm à Francorum posteritate in
 finibus Burgundiæ, Austrasiaq; ueteri defluxisse. Insi-
 gnia cum Habsburgens. tum sobolis illius Austriadum
 demonstrant. Burgundiæ quippe primorum regum,
 quorum S. Sigismundus martyrij laude claruit, gentili-
 tia decora, cœlestina corona fuerat in aureo clypeo.
 Quam postea Leoni suo Chlodomirũ Francorũ regẽ,
 Chlodouei magni filiorum natu maximũ, qui Burgun-
 diam Francis primus subiecerat, Gotomaro & Gotogise-
 lo regibus debellatis, imposuisse uerisimile est. Qualia
 30 Habsburgenses heroes usque usurpasse, obscurum non
 est. Hoc uerò Leonis decorum regum Burgundiæ
 fuisse, non solùm scrinia ac Annales Paterniaci ac Poli-
 niaci cœnobiorum in Burgundia testantur, uerum etiã
 ex ominosa uisione Marcomyris Francorũ regis, Chlo-
 douei magni aui, qui primus Belgicos suæ potestatis fece-
 rat, elucescit, quam hisce uerbis ex annalib. per antiquis
 Francorum Tritemius Abbas describit: Numen triceps

*Insignia Habs-
 burgensiu, qua
 lis Burgundiæ
 regum.*

Marcomir adstare conspexit, & uniuscuiusque capitis
 singulare audiuit prognosticum: discretumque uidit
 diadema, unicuique supereminere impositum. Pri-
 mum caput fuit buffonis, secundum uerò leonis, & ter-
 tium aquilæ, in forma quasi expansis alis desuper stan-
 tis, & dextra leonem, sinistra uerò buffonem fouentis.
 Dixitque aquila: Tua Marcomir progenies & caput
 meum subiiciet sibi: leonem conculcabit simul, & occi-
 det buffonem. Non me, quòd appareo fœdus, rex, asper-
 nendum ducas. Est species rebus conueniens, & forma 10
 futuris. Me primùm extinguet generatio tua procul,
 posthæc leonem seruabit ense captum. Cuius ore, quod
 amplius restat, audire curato. Leoninum postea caput
 Marcomyro dixit: Hospes in mea, fortissime rex, cum
 gente tua uenture, citò buffonem uinces labore cum
 tempore multo. Tunc mea tuis cedent iura passim ul-
 trò bellis ac astu: postea me dextrum coronabit aquila
 monstrum, habens à sinistris buffonem semine uictum.
 Quòd uerò postea futurum erit, nostra tibi coniun-
 ctio monstrat. His leoninum phantasma prolatis, tria 20
 inimum citò capita sunt conuersa: stabatq; monstrum
 triceps in hominis imaginem transformatum, nec sim-
 plicis à conditione, sed coronato aureo diademate, in
 sinistra sceptrum tenens, in dextera gladium. Porro
 hæc uisio Francici regni progressum atq; incrementū
 præfagiebat: quòd uidelicet Romano imperio destru-
 cto, quod per aquilam significatur, aut saltem ex Occi-
 dente profligato, etiam leonem sibi sit subiecturū, buf-
 fonē semine proprio uictum: Burgundiam uidelicet cū
 proxima Transiurana regione, in qua multi sunt lacus, 30
 qui per buffonem insinuantur, uidelicet Geneuensis,
 Neuburgensis, Iuerdunensis, lac. Burgoij, lac. de Mei,
 Thunensis, Landerseensis, Lucernanus, Zugēsis, Vrien-
 sis, Brienczeensis, Vrseensis, Tigurinus, Imēseensis, Gry-
 fenseensis, Vualhenseēsis, Oberseensis, Vsseensis, & om-
 nium maximus latissimusque Bodmanicus, quondam
 Brigantinus & Murgantiæ appellatus: cuius partem
 Septen-

Septentrionalem insula ac peninsula à reliqua diuisam, Ptolemæus Venetum à colore aquæ, quem nunc Vndersee uocant: Meridionalem uerò, ubi flumen in se Rhenum recipit, Acronium nominare uidetur. Et rectè nimirum in phantasmate illo per leoninum caput Burgundiam ostendere uidetur, in quam hospes Francus, ac deinde etiam uictor uenit: Chlodomyrus uidelicet, natus maximus filiorum Chlodouæi magni, quem diximus uetustis insignibus Burgundionum, 10 cœlestinæ uidelicet coronæ in aureo clypeo, leonem adiecisse. Quæ gentis decora postea, desinente Burgundia regum stirpe, ad Habsburgenses deuoluta constat: rubeum uidelicet leonem, cœlestina corona in aureo clypeo redimitum. Cuius generis postremi Burgundiæ reges ac principes nimirum fuere, HVGOPRECHTVS, Hugonis magni, cõditoris Hugeshouen cœnobij, comitis Habsburgensis ac Alsatia, filius, qui Transiuranam ditionem, maiorum uidelicet suorum, à Lothario secundo rege sororio suo receperat anno 858. ex abbate dux 20 & landgrauius inauguratus: HVGGO, filius Hugoprechti, dux Transiuranus, & Alsatia landgrauius: CHVN-RADVS cognomento à Stratlingen, Anglicis trophæis insignis, Burgundiæ & Transiuranus princeps: eiusque filius RVDOLPHVS, primus sui generis Burgundiæ nouæ rex, adiecta Transiuranæ maiorum suorum ditioni parte Burgundiæ ueteris Arelatum usque excurrentis, ubi hodie Sabaudia ac Burgundia alta cum parte prouinciæ sitæ cernuntur. Is siquidem, authore Rheginone, circa annum Domini octingentesimum 30 octuagesimum octauum, recepta maiorum suorum ditione inter Iuram montem & alpes Peninas, in præsentia multorum episcoporum & principum apud S. Mauricium coronam sibi imposuerat, ueteri Burgundiæ regum prærogatiua reuocata. Cuius filij, Richardus Burgundiæ palatinum ad Arelatum egerat: RVDOLPHVS uerò patri cognominis, regnum Burgundiæ adeptus, in Italiam usq; Ligusticam imperium propagauit,

Mediolano obfesso, atque ex Berchta Burcardi Sueuiæ ducis nata sanctum Rudolphum Burgundiæ regem procreauit. Cum ex Richardo Palatino fratre CHVNRA DVS Burgundiæ rex processisset, & Richardus secundus Burgundiæ comes: ex RVDOLPHO uerò sancto, RVDOLPHVS quem uocant Ignauum, hoc nomine in stirpe uetustiss. quintus. qui moriturus, Chunrado Rom. Cæsari in Germania iura regni sui missis insignibus resignauerat. Qui penè omnes in Paterniaco ad lacum Neuburgen. hodie Burgundiæ comitatus monasterio, conditi ac depicti cernuntur, subiecto leonis simbolo coronati, hoc est Habsburgensium decoro. Atque hinc factum arbitror, quòd cum à Berchta (quo nomine tres celebrantur Burgundiæ regum, illorum de quibus loquimur, coniuges Sueuæ) tot Berchtholdi gentis Habsburgensis alumni floruerint, ab amore Berchtæ sic nominati, ut Luiphodus, Luithodus, Gerholdus non dissimili euentu dicti fuere: tum uerò præcipuè iisdem ut proximi hæredes, sanguinis arcto uinculo coniuncti ab Augustis, quibus dictum est Burgundiæ regnum legatum fuisse, Burgundiæ & palatini & præfecti Arelatenses in prouincia constituti fuerint: Berchtoldus uidelicet Barbatus Brisgouiæ & Charinthiæ princeps, quem Czaringensem uulgò Chronographi uocant: Berchtoldus filius illius, Bernæ & Friburgi Vchtlandiæ conditor: neposque eodem nomine, cuius inscriptio in Burgdorf extat: Chunradus, Bernherus, & Rhudolphus Laufenburgensis, circa annum 1316, omnes de inclyta stirpe Habsburgensium, de quibus postea seorsim dicemus. Atque hæc argumenta sunt, quibus adductus candidus Lector, dubitare non debet, præclaram Austriadum prosapiam quæ ex Habsburgensibus emerfit, ab Austrasiæ regibus atque Transiuranis principibus defluxisse: euentumque prælagijs illis omnibus suffragatum fuisse, quæ monstrum triceps Marcomyro regi prædixerat, quòd capita scilicet tam Bufonis quam Leoninum, in unum Aquilæ coronatæ conuersa, hominis

nis effigie subiecta, quæ à dextris gladium, à sinistris uerò sceptrum præferebat: explorato & noto uaticinio, quòd tot Imperatores porrò, ex hoc genere principum Francorum deinceps futuri, laudem, cum generis ad utriusque maris littora à Gadibus usque ad Sarmatas propagatione, consecuturi essent, Reges scilicet ac Imperatores Romanos, quos Historica ueritas adnotauit: RVDOLPHVS primus cognomento Rheynfeldensis, ex Sueuiæ duce contra Henricum quartum electus: RVDOLPHVS secundus, ex comite Ergouix in Cæsarem renunciatus anno 1271: ALBERTVS filius, ex Austriæ archiduce in Rom. Cæsarem electus circa annum 1300. FRIDERICVS filius Alberti, Bonnæ coronatus anno 1314. ALBERTVS hoc nomine in stirpe Austriadum quintus, anno 1438. FRIDERICVS hoc nomine in Imperio quartus, Ernesti archiducis filius, Romæ in Imperatorem à Nicolao quinto consecratus, anno 1451. MAXIMILIANVS Friderici filius Francofordæ electus, ac Aquisgrani inunctus, anno 1486. CAROLVS hoc nomine in Imperio quintus, Maximiliani ex filio nepos, Aquisgrani consecratus, anno 1519, & Florentiæ à Clemente septimo Rom. pontifice in Imperatorem redimitus sacro diademate, anno 1529. FERDINANDVS frater Caroli germanus, Aquisgrani inunctus in Cæsarem, anno 1531. MAXIMILIANVS hoc nomine tam in Imperio quàm stirpe secundus, Ferdinandi ex Anna Hungariæ regina filius, Francofordæ electus ac consecratus, dum hæc scribimus, anno 1562, mense Nouembri. Adeò quòd decem ordine ex hoc Francorum genere, Romanos feliciter fasces ferre dignoscantur: ut euentus nimirum appareat monstrum illic tricipitis, uaticinijque quod Aquilæ caput in medio leonini, ac buffonis conclusit, Marcomyro gentis authori his nominatim uerbis usum: Tunc meis cedent iura passim ultrò bellis ac astu: aquila monstrum habens à sinistris buffonem semine uictum, & à dextris leonem, &c.

Quot Imperatores Romani in gente Habspurgensi fuerint.

Cæterum

Autor Habs-
burgens. comi-
tum.

Cæterum quo potissimum auctore caput gens illa
erexerit, refert Tritemius abbas coniecturam non sanè
uanam ex antiquissimis Francorum annalibus, ita no-
minatim scribens de prælio cruento Theoberti hoc no-
mine secundi Austrasiæ regis, & Theoderici itidem se-
cundi Burgundiæ regis, fratrum Germanorum: Theo-
bertus autem rex miserabili morte peremptus, tres fi-
lios, & unam (ut legitur) speciosissimam filiam reliquit;
Sigisbertum uidelicet, Guntramum, & Lotharium. no-
men filiæ nusquam reperi. Rex uerò Theodericus Co- 10
loniam ingressus, præscriptos duos filios iuniores fratris,
Lotharium, Guntramum, & sororem eorundem, ad ci-
uitatem Metensem captiuos misit. Quibus crudeliter a-
uia Brundehildis occurrens, nimio succensa furore, in
odium genitoris occisi, super eos irruit, & nepotes ad-
huc paruulos manu propria interfecit. Sigebertus autè
natu maior Theoberti filius, quorundam ciuium auxi-
lio submissus per murum, secretissimè transmissio Rhe-
no in habitu scholaris aufugit: ueniensq; in Franciam o-
rientalè, apud cognatos suos Gundoaldum & Goto- 20
fridum duces Francorum circa Moenū in Vuirzburg
principantium, aliquot annis latuit incognitus. Qui tan-
dem post obitum regis Theoderici, principū interuen-
tu ducatū in Alemania superiori, quæ nunc dicitur Hel-
uetia, donatione Lotharij regis accepit. Sed neq; nomen
regium, neq; diadema portare, more parentum suorū,
permissus est: & mansit sub ditione regum Francorū,
genuitq; filios, unum nomine patris sui Theobertum, al-
terum Sigebertum. Porro hæc uera esse, & non ex ua-
no hausta, (ut non sine stomacho contra Iacobum Man 30
lium, Ioannes Stabius Maximiliani Cæsaris historicus,
anteceffor meus, in suis Conclusionibus de Genealogia
Austriæ principum scribit) multa sunt quæ coarguant.
Primò, cruenta pugna ista fratrum: deinde, quòd Sigif-
bertum Turonèsis quoq; refert, filium occisi Theober-
ti Austrasiæ regis profugum, renouatis uiribus pugnam
in Campania cum Theoderico patruo alteram iniuisse,
fuga-

fugatumque Coloniam abiuisse. postremò etiam, quòd
 sororem eius (similiter ut Tritemius) captam à Theo-
 derico patruo Victore, ob pulchritudinem matrimo-
 nio iunctam fuisse, Turonensis commemoret. Verba
 subscribam: Anno autem quarto, postquam Childeber-
 tus regnū Guntrami acceperat, defunctus est, regnū-
 que eius filij sui, Theobertus Austriam sortitus est, sedē
 habens Métensem: Theodericus accepit regnū in Bur-
 gundia, sedem habens Aurelianis. Eo tempore Childe-
 bertus rex Austrię habebat duos filios, seniorē ex cōcubi-
 na nomine Theobertum, iuniorem uerò ex regina no-
 mine Theodericum, ipsumque cum auia sua Brundehil-
 de in Burgundiam, in regnum Guntrami magni regis
 direxit. Brundehildis uerò quotidie peiora consilia ip-
 si Theoderico ministrabat, dicens: Quare negligis, &
 non requiris thesaurum patris tui, ac regnum eius de
 manu Theoberti uindicas, cum scias eum nō esse tuum
 fratrem, quia in adulterio de concubina patris natus
 est? Hęc audiens Theodericus, fero, ut erat, corde, ma-
 gnum exercitum contrahit contra Theobertum ger-
 manum dirigens, ad Tolbiacum castrum. ubi fortiter
 pugnantibus, Theobertus læsum cernens exercitum
 suum, in fugam conuersus, Coloniam ciuitatem ingre-
 ditur. Et subdit: Theodericus cūm peruenisset Tol-
 biacum cum exercitu, Arduennam transiens, Theober-
 tus frater eius cum Saxonibus, Thoringis ac cæteris
 gentibus quas poterat undique ultra Rhenum aduna-
 re, contra Theodericum Tolbiacum perrexit: ibique
 denuò cōmissum est prælium. Fertur autem à Fran-
 corum cæterisque gentibus, antiquitūs tam forte nec
 aliquando prælium fuisse cœptum. Ibi quoque tanta
 strages ab utroque exercitu facta est, ubi phalanges i-
 nitio certaminis inuicem præliabantur, ut cadauera
 occisorum undique non haberent ubi iacerent, sed sta-
 bant mortui inter cæteros stricti quasi uiuentes. Ca-
 ptus est Theobertus in ipso prælio, & uinctus Cha-
 bilonem destinatur. filius eius Merouæus paruulus,
 o iussu

Locus Turonensis de primo autore.

Autor generis
Habspurgensium.

iussu Theoderici adprehensus, ad quandam petram percutitur: qui cerebro contuso, & capite fracto emisit spiritum. Sigisbertus uerò filiorum maximus, quorundam consilijs reparatis uiribus, in territorio Campaniæ Catalaunensis agri super fluuium Coxona ueniens, cum Theoderico simul & Chilperico certans superatus aufugit. hæc ille. Is est nimirum SIGEBERTVS, quem diximus submissum per mœnia Coloniae, exulatum in Ostrofranciam abiuisse: reductumque à Chlotario, postea Theoderici tyranni uictore, 10 Francorum monarcha, in ducatu Transiurano agros accepisse. Cuius sororem non aliter Turonensis quàm Tritemius refert, forma pulcherrimã, uxore à Theoderico patruo captã fuisse. Deinde cum multis spolijs (inquit) & cum filijs, & cum pulchra filia Theoberti regis, fratris sui, reuersus est in urbem Metensem: illicque Brundehildis regina aduenerat, adprehensosque pueros Theoberti interfecit: minorem etiam in albis adhuc constitutum, ad petram percussum eliso cerebro occidit. Theodericus itaque uidens filiam Theoberti, neptem suam, pulchram, uoluit eam connubio sibi copulare: & quæ sequuntur. quibus commemorat, pugnis petitam Brundehildem auiam fuisse, cum tale matrimonium uideretur prohibere: ipsamque dolore percitam, clam uenenum nepoti regi dedisse, quo in dysenteriam solutus haud ita multo post obierit. Hęc igitur omnia cum ita sint, quid mirum (ut Tritemius tradit) Sigebertum postea à Chlotario reuocatum fuisse, illo qui Theoderici filios superatos pugna Sigebertum & Corbum necauerat, tertio Merouæo monasterio Rheichenauu in insula lacus Veneti concluso, ditione que Transiurana donatum? Quippe stirpe utriusque, Theoberti inquam Austriæ regis, & Theoderici Burgundi, penè delata Brundehildis auiae insidijs: etsi duo adhuc supererant, Sigebertus Theoberti filius in Germania exulans, & Merouæus Theoderici natus, in insula lacus Bodmanici conclusus, ut dixi-

ut diximus, à Chlotario, tamen Francorum cōsensu regnum utrunq; tam Burgundiæ quàm Austrasiæ Chlotario uictori delatū fuerat, qui antea Parisiense ac Suesonicum hæreditate paterna possederat, scribente Turonense : His regibus mortuis, Burgundiones & Austrasij cum reliquis Francis pace facta, Chlotarium regem, in totis tribus regnis in monarcham eleuauerunt. Is Chlotarius monarcha Francorū, pace relata, etsi primo Erponi cuidam Herponis exauctorati ducatum Iuræ montis cōmisisset, tamen illo paulo post ab Aletheo Burgundo & Leudemundo Sedunensium episcopo occiso, nullis superstitibus filijs, uerisimile est Sigebertum exulem ex Germania reuocatū fuisse, & procerum interpellatione ditioe paterna donatum, quam uidelicet Theobertus antequam regnum Austrasiæ consecutus fuisset (ob quod & à fratre postea interfectus est) à patre Childeberto adhuc uiuō commissum acceperat, ut P. Aemilius lib. primo rerum Francicarum scribit: Quod satis constat, Hispanis oratoribus, regias omnes circum-

20 euntibus, quatuor reges in Theoderici perniciem conspirant: Chlotarius, uetus hostis: Theobertus, memor ignominia periculiq; Longobardus Agilulphus, (cuius filio admodum adolescenti filiam, & ipsam immaturā; in spem nuptiarū Austrasianus desponderat) & Hispanus, filia uindex (intelligit Bertrichum, cuius natam Hermenbergam Theodericus repudiauerat) tum fracta Theoderici ferocia. Fratri igitur, ut pacem redimeret, tradidit quatuor nobilissimos comitatus, Turonensem, Campanum, Alfatiensem & Suuitensem. hæc ille.

30 Erat uerò Suuitensis pagus pars quæpiam Transiuren-
sis ducatus, qui postea à Germanis Cæsaribus uindicatus, aduocatia Turegiensis nuncupata fuerat, hodie in pagos interiores Heluetiorum subdiuisus: hoc est Suuitensem, Zug, Vnderuualden, Eynsidlen, Vri, Friburgū Vchtlandiæ, & Bernam: quem terræ tractum multis se-

Heluetia pars
ducatus Trans-
iurani.

De successione
principū Habs-
burgen. in ditio-
ne Transiura-
na.

dragesimum, exploratum est. Cæterum de Herpone
principe Transiurano iuniore, eiusque morte, & quòd
nullos liberos reliquerit, succedereque commodè Si-
gebertus potuerit, de quo loquimur, exul, hæc nomi-
natim animaduertit P. Aemilius, libro rerum Franci-
carum primo: Chlotarius uniuersi regni potens, nihil
antiquius duxit, quàm ut adfectis rebus quies ab om-
ni motu metuque daretur, aut exfatiato aut deposito
in omnes odio, parentis potius quàm regis animum in-
duit, obliuionemque iniuriarum & præstitit, & exe-
git. Austrasianis magistrum equitum rerumque ad-
ministratorem dedit, Rhadonem, uirum bello pacè-
que bonum: Burgundionibus Varnarium, magni in-
eorum, dum florere, regnarentque, aula nomi-
nis: Transiuranis uerò Herponem, sobolem eius Her-
ponis quem Guntrami regis ducem ostendimus. Et
subdit: Transiurani ferox genus hominum, Burgun-
dionibus antè rerum potentibus attributi, & tunc sui
propè iuris effecti, Herponem interemere: & quæ se-
quuntur. Vbi nulla prorsus deinceps Transiura-
norum principum mentio fit, nisi Theodmi cuiusdam:
quam dubio procul uocem deprauatam existimo ab
ipso authore Italo, cum fortè in Annalibus peruetustis
abbreviatam legisset pro Theoberto, essetque arcano-
rum familiæ inclytæ Habsburgensis inscius. Sici-
taq; his auspicijs SIGEBERTVS exul, Theoberti Au-
strasiæ regis occisi filius, Transiuranam adeptus ditio-
nem, ex nescio qua coniuge duos filios progenuit:
Theobertum Prouinciæ comitem, unde Salinarum &
Burgundiæ principes defluxère: & SIGOPERTVM,
siue Sigoprechtum, primum Habsburgensem & Alt-
burgensem comitem, in finibus Iuræ ac Vosagi mon-
tium, patrem Ottoberti siue Ottoprehti comitis se-
cundi Habsburgensis ac Altburgensis, ob coniugem
Luitbergã, Gunczonis Sueuorum ducis filiam, primū
landgrauium Neomagensem. sic enim tum Brisgouien-
sis principatus appellabatur. Hanc enim beatus Gallus,
lacus

Sigopertus co-
mes Habsbur-
gensis primus.

lacus Bodmanici apostolus, dæmonio liberauerat, quã
 falsò Manlius Euphemiam uocat. Neq; abhorret à fide,
 Gunczonem illum cui Hercinia sylua eorũ finium sub-
 iecta fuerat, gentiliũ nomen à prospero & extempora-
 neo cõsilio, Chaynradi habuisse: de quo porrò in Anna-
 libus legitur, quòd Ibergingi regiam ad lacum tenuerit,
 quam hodie Iberlyngũ uulgus uocitat. Meretur quoq;
 fidem, quod Manlius ex Annalib. uetustis adducit, duas
 10 arces in editis scopulis finiũ, de quib. dictum est, Iu-
 ræ & Vosagi montium proximis extructas fuisse, qua
 per anfractus mõtium, angusta & nemorosa uia in Lo-
 tharingiam hodiernam ducit, haud procul famigera-
 tissimis thermis Blumers: ubi post sanctum Deoda-
 tum Roma missum, sanctus Romaricus incolis Euan-
 gelium Christi adnunciauerat. Is erat nobili loco in-
 ter Francos ortus, propinquus Sigeberti primi Habs-
 burgensis, de quo scribimus, cum Theoderici regis Bur-
 gundię, qui Sigebertiauum Theobertum Austrasię oc-
 ciderat, tyrannidem reprehendisset, præcipuè uerò
 20 quòd Hermenbergam Bertarici Gottorum regis in
 Hispania filiam nullis causis dimisisset, unà cum san-
 ctis Desiderio & Columbano episcopis in exilium
 pulsus, habitationis suę locũ ea in solitudine Iuræ ac
 Vosagi montiũ elegerat, renouato isthic sancti Deoda-
 ti cœnobio accolas in fide Catholica strenuè instrue-
 bat. Vnde & loco nomen mansit Romaricus mons,
 uulgò Romersperg. Neque displicet ea mihi con-
 iectura quam Iacobus Manlius habet, Ottoprech-
 tum comitem, simulatque uxoris dote agrum ul-
 30 tra Rhenum in Hercinia sylua subiecisset, duas in ijs
 montium anfractibus, qua uia angusta ducit in
 Galliam, arces propinquas in editis scopulis extru-
 xisse: quarum alteram à loci uetustate, & in memo-
 riam sancti Romarici propinqui sui, Altberg: alte-
 ram uerò ab Habendo, id est possesso monte, depra-
 uato Latino Habsburg nuncuparit. Illud uerò repre-
 hensione dignum eo in uiro existimo, quòd Otto-
 bertum

Locus Manlij
reprehensus.

bertum illum prouinciæ regem faciat: id quod planè
Chronologiæ repugnat. Sed uerba Manlij subiiciam:
Oddobertus filius Lotharij primi regis Franciæ, fuit rex
Prouinciæ, uidelicet anno Domini 585. Et fuit per Gun-
tratum regem Burgundiæ, fratrem suum, cupidine do-
minandi occisus: qui post fratris obitum, etiam rex Pro-
uinciæ factus fuit. Otbertus filius Odoberti regis Pro-
uinciæ, uiguit anno Domini 605. Comes de Habsburg,
landgrauus Brisgaviæ & Alsatia, uiguit tempore Pho-
cæ Imperatoris: qui propter Dei amorem, suæq; animæ¹⁰
salutem, cuidam sancto uiro, uidelicet Trutberto, filio
regis Hiberniæ, uallem quæ tunc temporis Numaga cir-
ca Nigram syluam dicebatur, donauit: & ibidem ædifi-
cavit ecclesiam, quam certis redditibus & gultis dotauit:
fecitq; ibidem ædificare castrum Streychburg nomine
dictus Otbertus. & tres filios habuit, scilicet Amprinch-
tum, Ethobertum, & Rutherum. hæc ille. Quæ non so-
lùm Chronologiæ ex diametro repugnât, sed planè bar-
bara sunt, nullis fulcimentis, ne dicam historiæ, sed nec
diplomatum Annaliumq; fide subnixâ. Iam primùm²⁰
omnium, ut ex Annonio & Gregorio Turonensi, uetu-
tissimis Francorû historicis apparet: quo tempore Gun-
tramus Lotharij primi filius, Chlodouæi magni nepos,
(cuius ficticius illum Oddobertum Prouinciæ regem,
fratrem excogitauit Manlius, cum suo Sundheymo) re-
rum cœpit in Burgundia potiri, Prouinciæ non quidem
rex, sed patricius extitit, à Iustino Cæsare missus, A M A-
T V S nomine: cui postea Mumulus quispiam Romanus
successit, cuius etiam in P. Diacono mentio extat libro
3, cap. 2. Igitur deuastantibus Longobardis Gallias, A-³⁰
matus prouinciæ patricius, qui Guntramo regi Franco-
rum parebat, contra eos exercitum direxit: commissoq;
bello terga uertit, ibiq; extinctus est: tantamq; tunc Lon-
gobardi de Burgundionibus cædem fecerunt, ut non
possit colligi numerus occisorum: ditatiq; inæstimabili
præda, ad Italiam reuertuntur. Quibus discedentibus,
Ennius, qui & Mumulus, accersitus à rege, patriciatus
hono-

honorem meruit. Meminit eiusdem historiae P. Aemilius Francorum historicus lib. 1. Vacuam possessionem Venetiae, Aemiliae, Liguriae Narcissus naetus, Prouinciae quoque Amatium ciuem Romanum dedit. alterum ciuem Romanum nomine Francilionem, Subalpinis praefecit, ut transitu alpium Francos prohiberet. Et iterum: In hac animorum fluctuatione anteuenire Longobardi, ultroque transgressi Alpes, Prouinciã populati sunt: occurrentemque cum exercitu Amatium, praelio conferto interemere, cedemque ingentem eius exercitus edidere. Gunthramus Mumulum, uirum clarissimum, in locum Amati suffecit. Dulcedine Gallicae praedae Longobardi semel illecti, inuictosque se rati, iterum, sed non eadem fortuna transcensu Alpium tentato, cum in Ebrodunensium agrum peruenissent, circumuenti a Mumulo locis opportunis adortus, non minorem quam priore expeditione intulerant, cladem accepere. haec ille. Vnde patet, nullum sub Guntramo, anno supputato 586, regem prouinciae extitisse: neque aliquem hoc nomine, Oddoberti uidelicet, fratrem

20 Guntrami uel Turonensis uel Annonius commemorant. quorum ille de Guntrami fratribus sic scribit: Et sic inter se hi quatuor, id est Charibertus, Guntramus, Chilpericus atque Sigebertus, diuisionem legitimam fecerunt: accepitque Charibertus regnum Childeberti, sedemque constituit Parisijs: Guntramus regnum Chlodomyris accepit, Aurelianisque sedem instituit: Chilpericus uero regnum Chlotariorum patris sui accipiens, Suefionis ciuitate sedem statuit: Sigebertus autem regnum Theoderici accepit, sedemque Metis ciuitate constituit. Non dissimile Annonius scribit: Mortuo Theobaldo, regnum eius Chlotarius accepit. Itemque mortuo Childeberto, thesaurum & regnum eius Chlotarius assumpsit. Chlotarius anno quinquagesimo primo regni sui moritur, regnumque eius filij sui diuiserunt inter se. Sortitus est autem sedem Charibertus Parisios, Guntramus Aurelianis, Chilpericus Suefionis, Sigebertus Metis. Ex quibus liquet, uanam esse opinionem Iacobi

Manlij ac Ladislai Sundheimij, de Oddoberto prouinciae rege, à quo Habsburgenfiū genus defluerit, quem illi Chlotarij filium, nepotem Chlodouæi magni, fratremq; Guntrami Burgundiæ regis faciunt, propterea quòd illo tempore nulli Prouincię reges extiterint: nec ullus hoc nomine Oddoberti Chlotarij primi filius, Gundramiq; frater germanus, in antiquis annalib. Francorum legatur: & quod ad fidem magis pronum est, plus quàm seculo prouinciam Francorum reges per comites administrarint. Quorum recenset P. Aemilius, ¹⁰ sub Chlotario secundo monarcha Francorum Leudegillum, quem Mumulo patricio Rom. Guntramus rex Burgundiæ suffecerat: Varnarium sub eodem, quem pro Bernhero uitio protulit: sub Dagoberto primo Godinum Varnarij filium: sub Theoderico postremo Mauricium, quem Carolus Martellus, quòd Auinionem Sarracenis tradidisset, exauctorauerat, substituto Hiltebrando quopiam Martini ducis Aufrasiæ filio, cuius opera in profligandis Sarracenis ex Prouincia usus fuerat. Atq; huic successisse Griphonem minorem natu, ²⁰ filium Caroli Martelli, cui frater Pipinus Francorū monarcha XII comitatus in Neustria commiserat. dicebatur autem eo tempore ditio Burgundici regni, cui Prouincia semper fuerat attributa, uernaculo sermone Neurich, id est nouum regnum: quam uocem sacerdotēs Francorum ex posteritate Rom. in Neustriam detorserunt, ut Ostenrich in Austriam atque Aufrasiam. Hinc Turonensis scribit de filijs Theoderici tyranni, bello superatis à Chlotario secundo: Sigebertus quoque & Corbus iussu Lotharij interfecti sunt: Merouæus secretius iussu Lotharij in Neustriam perducitur. Porrò hūc Merouæum conclusum insula lacus per quem Rhenus fluit, hoc est Bodmanici, P. Aemilius refert. Sic Regino Brumiensis de Dagoberto primo scribens, & anno 612: Dagobertus rex Metis ueniens, in consilio principum & procerum filium suum Sigebertū in regno Aufrasię sublimat: eumq; Chuniberto episcopo Coloniensis ecclesię

Comites Prouincie.

Neustria regnum.

clesiæ commendat. Sequenti anno ei filius natus est, cui regnum Neustriacum atque Burgundiæ post suum decessum nominauit. Huc pertinet, quod Otto Frisingensis refert libro Chronicorum quinto, capite uigesimo, cum Pipini & Carolomanni diuisionem describit: In loco qui Vetus Pictauis uocatur, regnum diuidunt, Carolomanno Alemaniam & Thuringiam, Pipino uerò Burgundiam & Neustriam sortito. Hæc eo prolixius adducere uolui, ut diuersis temporibus diuersa
 10 regna extitisse, Neustriæ uocabulo, candidus Lector intelligat: primo quidem sub Merouingis, & ante Ludouici primi tempora, quod ex Burgundia, Prouincia, & tractu Transiurano conflatum fuerat: postea uerò, cum tot fierent Francicorum regnorum sectiones inter tres filios Ludouici Pij, & rursus inter filios Ludouici secundi & Caroli secundi, Prouincia resecta à Burgundia proprium regem accepit, & Neustriæ uocula tractui maritimo Britanniam contra (qui olim Armoricus, posterior uerò Nordmannica nominabatur,) ac
 20 commodata fuit. Cœperunt que iam tum Prouinciæ reges celebrari, puta Carolus minimus natus filiorum Ludouici Pij: Ludouicus secundus, primi filius: & Carolus Caluus cognomento. Hinc P. Aemilius libro tertio rerum Francicarum scriptum reliquit: Carolo Prouinciam, cum altera Burgundiarum: Lothario alteram attribuit, cum ea quæ Austrasia fuerat antea: tunc Lotharingia pro Lothariana dici ab rege suo cœpit. Carolus prouinciæ rex non diu superstes patri, munerique paterno fuit. Eo mortuo, Ludouicus Lothariusque fra-
 30 tres sine certamine illius opes diuisere: Ludouico Prouincia, quòd ea continens Italię sit, ac Transiuren- sis Burgundia euenit. Porrò decrescente sobole, ac plerisque sine filiis extinctis, Carolo secundo & Lothario secundo, Prouincia rursus ad gubernacula comitum redijt, qui passim Viennenses à metropoli & sede nun-
 cupabantur. quales fuerunt Geuelinus de Gdana, à Carolo Caluo constitutus ex Ostrofrancia: Gerhardus
 p eius

Duplex Neustria.

Comites Viennenses.

eius filius cognomento à Rozzilon, quem Caluus ob
suspicionem affectati regni profligauit, & haud procul
sancti Quintini urbe prælio superauit: Theodericus
Gerhardi filius, restitutus à Carolo Craffo, author
cœnobij Pultriaci in Burgundia: Falco, ex Andega-
uense comite Burgundiæ præfectus. Ac licet Boso
postea Caroli Calui sororius, regnum Prouinciæ di-
gnitati suæ restituisset: tamen filius eius Ludouicus,
cùm mortuo Arnolpho imperatore Italiae aspirat, à
Berengario primo Italiae rege prælio superatus, lumi-
nibus priuatur, nullis relictis liberis. Quo tempore,
rerum iam potentes in Burgundia Habsburgenses, au-
thore Hugobrechtto abbate Hugeshouensi, cui Lotha-
rius secundus ob sororem Thietbergam quam matrimo-
nio iunctam habebat, ducatum Transiuranum,
maiorum suorum ditionem restituerat, paulatim li-
mites in Prouinciam promouere cœpissent: Rudol-
pho in primis, Chunradi Stratlingensis filio, Hugo-
nis abbatis nepote, & Hugoprechti ex abbate ducis
Transiurani pronepote, coronam sibi apud sanctum
Mauricium imponente, anno Salutis octingentesimo
& octuagesimooctauo. Quo seculo tamen in par-
tes dissecta Neuftriaco regno, & pessumeunte Trans-
iurano ducatu, tres principatus noui exorti fuerant:
regnum Burgundiæ nouum in Transiurana ditio-
ne, & parte Burgundiæ exteriori, Rudolpho, de
quo diximus, authore generis Habsburgensis: re-
gnum Arelatense, in agro Prouinciæ orientali: &
comitatus Burgundiæ, ubi Iura mons Vosagum con-
tingit, ubi Visontio & Tullum urbes sunt, hodie
Bizantium archiepiscopale, & Dola, etiamnum Bur-
gundiæ nomine quam Altam uocant celebratus. At-
que his quidem omnibus prouincijs, Habsburgensis
generis heroes rerum potiti fuere: In Burgundiæ qui-
dem regno Rudolphus secundus, Richardi Burgundiæ
comitis filius, qui Rudolphi primi frater extiterat, Chū-
radi Stratlingensis filiorum alter: In Arelatensi uerò
regno

Boso rex Pro-
uincie.

Prouincia rur-
sus Burgundiæ
iungitur.

regno Hugo, Hugonis abbatis nepos, uel filiorum alter, ut opinor, Chunradi Stratlingensis frater germanus. In comitatu deniq; Burgundiæ, qui postea Palatinatus dici cœptus est, Richardus secundus, filius Richardi primi, & Rudolphi Burgundiæ regis secundi frater germanus. Et sic intelligitur quod P. Aemilius scribit libro tertio rerum Francicarū: Nulla inde controuersia fuit, quin Simplicem, ueluti à Francico nomine deficientem, Hebertus ad se accerferet, in speciem spemq; rei Francicæ componendæ: comprehensumq; in custodia haberet. Ita dum anceps fertur in potestatem Viromandui, Peronam profectus, præsidio custodibusq; circumfusis, adductus est, Anno salutis noningentesimo uicesimo-quarto, ut regni iure cedere se in procerū concilio profiteretur, illudq; dono dare Rudolpho Burgundiæ regi, Richardi filio, post Ludouicum Bossonis filium in Italia captum, luminibusq; orbatum, magnis opibus uiro, suoq; per baptisma filio. Ferocem Burgundionem faciebat Germanorum affinitas, quòd in matrimonio habebat Bertam, Burcardi Sueuorum ducis filiam, Francorum amantissimi: cū cæteri Germani alieniores à Francis haberentur. Imperij etiam ueluti uagi ac in medio positi spem affectans, in Italiam cum transcendisset, Berengario uicto, rerum illarum magna ex parte trienniū potitur. Mortuo in custodia Simplicem, anno eius seculi sexto & uicesimo, cum Italos iam eius pœniteret, in Galliam redijt. Continuò Hugo Arelatensium rex in Italiã, ueluti uacuam possessionē, spe Imperij se contulit. quòd Prouinciæ regibus Italiam, Augustumq; nomen, ut docuimus, deberi diceret. Atq; is Hugo (non ille Capetus, qui Carolo postremo Carolingorum uicto, & Landuni capto, regnum Franciæ suū in stemma transtulerat) penè ultimus Prouinciæ fuit qui se regem appellaret, siue à metropoli Arelatensem. Qui enim secuti sunt, reges se potius Italię nominauēre: Lotharius filius Hugonis supradicti, de inçlyto genere Habsburgensium, & Adelhaidis Rudolphi Burgundiæ regis, de eadem pro-

*Regnum Pro-
uinciae, regibus
Burgundiae sub
ijcitur.*

sapia. cuius filia Mechtildis Richardo cuidam Nordmanniae principi nupta, & Burgundiae duci inaugurato, cum à Carolo Simplice Franciae rege, tum ab Ottone secundo Imperatore, Rudolphum secundum Burgundiae regem peperit: quam Carolus Simplex de sacro fonte leuauit, & cuius matrem uiduam Otho primus Imperator coniugio sibi iunxerat. Cuius coniunctionis ergò Burgundi reges de gente Habsburgensi, Rudolphi quatuor, & duo Chunradi, magnam Prouinciae partem, Burgundiae adiacentem, hoc est hodiernam Sabaudiam & tractum Arelatensem impetrarunt. Quamobrem Rudolpho quem cognominant Ignauum, sancti Rudolphi filio, sine legitimis filiis extincto circa annum millesimum trigessimum quartum: Chunradus imperator, hoc nomine secundus, testamento etiam iubente, illam prouinciae partem cum potiori Burgundiae agro, potestati Germanorum Caesarum subiecit: illamq; & successores illius, aduersus Francorum reges de Hugone Capeto descendentes tutati usq; fuere: constitutis unà in Burgundia palatino, praefecto Arelatensi in Prouincia, & Sabaudiae inter hos comite, qui à Permoldo Saxone Ottonis tertij propinquo defluxere. Quae munia, hoc est praefecturam Arelatensem, & Burgundiae palatinatum, apud Visontionem & Tullum, autoritate & beneficio Romanorum Caesarum Habsburgenses comites ex Brisgouia potissimum obiuere: maiorum scilicet suorum auita ditioe recepta: Berchtoldus Barbatus cognomento, Henrico quarto imperante: eiusque filius Berchtoldus secundus: Bernherus: atque nepotes, Berchtoldus tertius, Chunradus: & pronepotes, Berchtoldus quartus, & Otho. Quorum secundus Bernam & Friburgum in Vchtlandia, tum exterioris Burgundiae parte: tertius quoque Burgdorfium ibidem construxit, debellatis & ad obsequium redactis Burgundis: postremi ueneno sublatis à Burgundis fuere. Reperitur adhuc Rudolphus quispiam, gentis Habsburgensis de Laufenbur
gopa-

*Praefecti pro-
uinciae Rom.
Imperij.*

gō palatinum Burgundiæ egisse, & Arelatensem uicarium, circa annum millesimū trecentessimū & decimum quartum, à quo primū omnium pagi interiores Heluetiorum, Schuiciz, Zug, Vri, Vnderuualden, Eynsidlen, defecerunt. Sic destituto præfidijs, de quo diximus, Rudolpho, cum & genus Habsburgen. in tractu illo Transiurano in Ioāne ultimo defecisset, ac postremò circa annum Domini 1383 Leopoldus archidux Austriæ ex alia stirpe Habsburgensiu cum toto exercitu deletus ab Heluetijs eorūq; confœderatis fuisset, Franciæ reges oblata occasione, cum nemo resisteret, totam Prouinciam iuris sui fecerūt, quam per filiū maiorem illi natu administrare consueuere, & Delphinū uocant, & Prouinciam Delphinatū: Burgundiæ regno in duas peculiare ditiones distincto, Sabaudiæ uidelicet ducatu, & Burgundiæ comitatu, quam Altam appellant.

CAPUT SEXTVM: DE SUCCESSIONE

in clyti generis Habsburgensium prima.

20 **C**ONSTITVTO generis authore, Sigeberto uidelicet exule, Theodeberti regis Austrasiæ à germano Theoderico Burgundo occisi filio: inquirenda porrò soboles tam inclyta est, qua prole, ac quibus illa successoribus propagata sit. Manlius quidem, ut dictum est, Oddobertū Prouinciæ regem, Sigeberti exulis filium, fingit. Quod falsum esse, ex fide historica Capite superiori ostēdimus: cum Prouinciæ reges post Ludouicum primum, Caroli magni filium, orbi primū cognitos constet. Ioannes uerò Stabius antecessor meus, Maximiliani quondam Cæsaris historiographus, 30 Ottobertum & ipse quidem secundum in hac gente commemorat, sed alio parente ortum: nempe Childerico Austrasiæ rege, Clodouæi regis hoc nomine secundi in prouincia Parisiensi principantis, quem ab Bodilone comite occisum refert. Verba eius subscribam: Istius Childerici concludo filium fuisse Ottobertum, qui in tantis rerum turbinibus & confusionibus, quibus regnum Francorum tunc laborabat

(ut ex allegatis Annonij & Sigeberti chronographi scriptis facile perspicitur) regna paterna suscipere non potuit. Potestas enim omnis non apud reges, sed apud maiores domus tunc erat: qui non quæ regum, sed quæ sua fuere, quæsiuerunt. Hinc Ebroinus Francorū Neustriæ & Burgundiæ regna inuadens, Pipinus uerò Ansegisi filius, exemplo auunculi Grymoaldi, regibus contemptis in Austria sibi regnum uendicans dominabatur. Neq; illo contentus, ut Sigebertus chronographus scribit, Neustriam & Burgundiam, imò totam Francorum monarchiam sub nomine maioris domus sibi subiecit, testante Sigeberto de anno Domini 691, cum scribit: Theodericus rex, unà cum Berthario Pipino congressus uincitur. Bertharius à suis perimitur, Theodericus à Pipino capitur: Pipinus sibi Neustriam subiugat, & sub Theoderico solus toti regno principatur. Quod etiam Gaguuinus in Compendio suo notat. sic enim de his regibus scribit: Per idem fermè tempus Theodericus cum annos XIX regnasset, morte interceptus perijt, relictis ex Chlothilde uxore liberis duobus, Chlodoueo & Childeberto. Sed Chlodouæus anno regni sui tertio mortuus est, Childeberto ei succedente: de cuius rebus gestis, ac si nihil præclarum edidisset, quidquam scriptum nō extat. Si ergo in historia neglecta multa sunt, ad tempora respiciendū est, quæ per omnia concordant. Quia Childericus rex tempore Pipini, filij Ansegisi, interfectus est. filius eius Ottobertus descendit usq; in tempora Caroli Martelli: Amprinctus filius Ottoperti in tempora Pipini, Caroli Martelli filij: Ethopertus filius Amprincti in tempora Caroli magni imperatoris, filij Pipini: Rampertus filius Ethoperti, contemporaneus filij Ludouici Pij, sub anno 814. Ottobertus autem, de quo diximus, interea dum pater suus rex Hildericus à Bodylone in uenatione interfectus est in Austria superiori, uidens mirabilem regni Francorum mutationem, ut patrem totius monarchiæ Francorum regem, impiè trucidatum: patrum Theodericum cum maiore do-

re domus Ebroimo, prius attonsum, in monasteriū trufum, iterum extractum, & regno sub Leudesio præpositū, Ebroymi apostatę monachi furorem & insidias per-
tulisse: quid faceret Ottopertus princeps natura mitissimus, nisi ad supremi numinis auxilium confugiens, ad eius se cultū præpararet? In Alemaniā itaq; trans Rhenū abiens, post patris miserabilē casum se continuit in landgraviatu Brisgouię, ubi sancto Dei viro Trutperto monasteriū edificauit: ubi certis comitatib. contentus, paci-
ficè & quietè uixit curam regni abijciēs, ne ut pater à factionibus maiorū domus trucidaretur. Accessit etiā Ottoperto alia infelicitas, odium scilicet contra patrē Hilderichū à Francis conceptū: timenti, ne si unquā in regnū ueniret, cędē paternā ulciscerēt. haftenus Stabius.

Quem miror suę conclusionis oblitū, postea cum arcus triūphales conficeret hero suo MAXIMILIANO Cæsari, portā honoris nuncupatā, Otpertū istū de quo scribimus, in hoc genere secundū prorsus omisisse, & pro illo Theobertū posuisse. Quē nec ego ab hac inclyta gente seiūgo, adductus autoritate P. Aemilij lib. 2. rerū Francicarū nominatim scribētis, cū res gestas Childerici tertij Francorū regis ex Caroli Martelli Austrasię principis, Caroli magni Imp. aui enarrat: Pipino cū Griphone fratre bellandū fuit, qui ex Arduenna elapsus, trans Rhenum se contulit, Saxonūq; armis se à fratre tegebat. Victus in maternā patriā Bauariā profectus, Tassilonem ducē domo pellit, ducatu ipse sibi inuadēs. Tunc quoq; uictus, restitutoq; Tassilone in Franciam ductus, ducatu Dentelicensi, cui⁹ inter Sequanam Isaramq; duodecim Neustrię comitatus contribuebantur, à fratre donatus, non diu conquieuit: ad Vuisarium in Aquitaniam profectus, gentem inter arma semper uersantem, in Pipinum concitat, maiore labore quàm periculo fratris, ac propè incruento milite Franco, nec ingente cęde suorum, qui se fuga texere, uictus: cum ei neq; in Gallia neq; in Germania quidquā prosperè cederet, Italiam petens, in alpibus à Theoberto Transiuranorum nobissi-

*Succesio comi-
tum Habspurgi
in S. Trutberto
sepulcorum.*

nobilissimo interimitur. hæc ille de Theoberto, etsi in quibusdam exemplaribus mēdose Theodeno legatur. Hunc ego Theobertum uel patrem uel fratrem Otoberti facio, cuius scrinia & Annales cœnobij S. Trutberti in Hercinia sylua, tribus à Friburgo Brisgouiaë miliaribus, mentionē faciunt, sarcophagumq; demonstrant unà cum tumulis Babonis filij, Rotheri nepotis, Amprinchi pronepotis, Aethoberti ab nepotis: & qui consecuti sunt, Ramperti, Gelbonis, Guntrami, & Luitfridi, qui primùm abbatiaë honorem templo ab Otoberto primo super tumulum S. Trutberti Germaniæ apostoli ac martyris, constructo adiecit, ut uerba fundationis eiusdem cœnobij manifestè demonstrant, quæ sic habēt: (procemio diplomatis omisso, quod postea in Luitfrido primo adducemus, textumq; ad finem usq; inferemus:) VNDE diuino compunctus amore animæ meæ, & progenitoris atq; successorum suorū, quidquid per chartam traditionis donatum fuit ab antecessoribus meis, Otperto uidelicet qui inductor fuit preciosissimi martyris, & Rhamperto, ceterisq; fidelibus eandem uallem cum omnibus illi adiacentibus, à monte Samba, ubi oritur Numaga, cum montib. collibus, pratis, pascuis, syluis, uallibus, cultis & incultis, ab ortu supradiçti flu. usque ad flu. Meczinbach: & quæ sequuntur in eodem diplomate. Addit historia eiusdem cœnobij, hunc principem Otobertum, imperante apud Græcos Phoca Cæsare, & Theoderico, puta tertio rerum in Francia potēte, circiter annum Salutis nostræ DCCXX, floruisse. Quo tempore beatus Rutbertus Bormaciensis præsul pulsus fuerat, à Berthario Austrasiæ duce, quem diximus unà cum Theoderico tertio rege suo, à Pipino maiore domus, ob tyrannidem uictum & profligatū fuisse (numerum annorum Sigebertus chronographus adnotauit 691.) Susceperat autem Berthario Reginfridus Andegauenensis in ducatu Austrasiæ, quem ob similem tyrannidem Carolus Martellus Pipini filius profligauerat, Theoderico rege restituto (numerum annorum

Anna-

Annales animaduertunt DCCXXII.) Itaque cum exilium S. Rudbertus æquo animo ferret, ne interea ocio torperet, & ut reliquas Germaniæ gentes ad Christi oile congregaret, adscito in partē laboris fratre suo Trutberto, iter difficile ac plenum omnis generis periculorum suscepit. Et cum Boiarios ipse sibi deligeret, quos Christo uendicaret, Germano Hercinij nemoris incolas atq; accolas commisit. ad quos cum intrepidus, munitus sacrosanctę crucis mysterio accederet, in ditione
 10 Ottoberti comitis Habesburgensis atq; Altpergęsis, tertio ferè à Friburgo Brisgouiæ miliario, in ipsis Herciniae saltibus exploratus ex itinere, à latronibus, quibus salutē adnunciabat, occiditur, eo ipso loco ubi nunc sancti illius celebris & perantiqua abbatia superest. Quare cognita Otpprechtus, siue secundum Teutonicam pronunciationem Ottprechtus, eorum finiū dominus, qui non multo antè soceri sui agrum, irriguū Numaga Brisso & Trasma comparauerat, cum & de pio proposito uiri edoctus fuisset, & miraculis interfecti innocentiam intel
 20 lexisset, de fontibus primū condignum supplicium sumpsit: & altiora deinde animo meditatus, martyrem honorificè sepeliuit, sepulchroque facellum supraponere cœpit, quod filius Babo superstes ad extremā postea manum deduxit. Est autem uerisimile, matris, aut potius uxoris proprię eum agrum hæreditatem fuisse: quam falsò Manlius Latina uoce Euphemiam uocat, Sueuię principis filiam: cum constet, Luitpergam nuncupatam fuisse, Gunczonis Sueuię ducis filiam: quam beatus Gallus, paulo antè sancti Columbani eorum fi
 30 nium apostoli discipulus, dæmonio liberauerat. Gunczonem autem Chunradum fuisse, obscurum non est, quem Germani uernaculo sermone Kunczonem appellant. Atq; ea causa transmigrationis fuerat ex luræ ac Vosagi montium conuallibus, ubi parens uel auus duas in propinquis & oppositis scopulis arces condiderat, quarum diximus unam ab Habendo, & ex donatione Lotharij regis Francorum Habenspurg: & alteram in

memoriam sancti Romarici propinqui sui, quem unâ cum sancto Columbano tyrannus Theodericus Burgundus in exilium pepulerat, cum ad saniora eum consilia monuissent, quòd Hermenberga Gottam sine causa dimissa, bellum in fratrem Theobertum Austrasiæ regem pararet, Altberg nominasse. Sic extracta noua arce ultra Rhenum, in uxoris seu matris hæreditate, eam Streychburg appellauit: à qua non ita procul propinqui sui Alsatia & Sundgouia comites, ex genere sanctæ Otiliæ, Eginô, Gerberlus, Bodalus, Etto & Bero, condiderant Egenesheim, Gerbelsheim, Bodelsheim, Ettenheim, & Bernsteyn. Quæ cunctæ postea ditioes deuolutæ ad Habsburgenses, comitatum titulis insignes fuere. Manet adhuc Ottoberti siue Ottoprechti ditiois uestigium, seu nominis memoria, in ualle notissima Alsatia Ottprechstall, quâ iter in Lotharingiam est, haud procul ruinis antiquarum arcium de quibus locuti sumus Habensburg & Altpurg, ubi hodie sancti Deodati est cœnobium, & aquæ salubres quæ Plumbers dicuntur. Non possum hoc loco Lectorem celare, Ioannem Stabium antecessorem meum, Maximiliani Cæsaris felicis quondam recordationis Historicum, in Ottoberto illo, in Iacobum Manlium Friburgensem, Medicum eiusdem Cæsaris antiquarium, acerrimè inuectum fuisse, quòd Othobertum illum descendisse ab Othoperto Prouinciæ rege adseruerit: illo uidelicet, qui Chlotarij regis Francorum debebat filius extitisse, à Guntramo rege Prouinciæ interfecti. Quod nos supra ex fide historia reprehendimus: & iam adeò, caput concludentes, eadem Chronologiæ ueritate tam Stabium quàm Ladislaum Sundhaymium Maximiliani Imperatoris à sacris, fugillamus: quòd ille quidem; Theoberti Austrasiæ regis occisi filium fuisse adfirmare ausus fuerit Othopertum illum Theoderici Burgundiæ regis fratrem: hic uerò Chilperici regis

regis Austrasiæ à Bodilone comite interfecti, quem cōtra dignitatem ordinis aliquando nutricium flagris ceciderat, natum eundem Otbertum extitisse, hero suo persuadere conatus fuerit, non minore sanè quàm Manlius aut Sundheimius errore. Qui uel inde animaduertitur (ut de Chronologia nihil dicamus), quòd Oddoperto regi Prouinciæ Manlius assignet annos 586, & Otoperto comiti filio regis annos 605. Sundheimius porò Othoberto comiti tribuat annos 605, & Ramperto (qui quartus ab Othoberto ad clauum federat) annos 814. necessum enim foret totis duobus seculis, & ultrà, quatuor illos uixisse: quod fidem omnem excedit. Stabius denique, cum ex Sigeberto chronographo probare contendit, attonso à Grymoaldo maiore domus Dagoberto secundo, Childericum à patre Chlodouæo rege Parisiensi & Suefionensi Austrasijs regem datum circa annum 657, eo occiso à Badilone comite, Otbertum filium eiusdem cefsisse regno, & aliquot secus Rhenum agros accepisse (ut eius uerbis utar) quòd post miserabilem patris casum plus Ultrarhenanis in Alemania confideret, quibus tanta regni scissio & maiorū domus factiones minus placuere. Et cum Otbertum prædictum, quem Childerici regis filium fingit, ad tempora Caroli Martelli, Caroli magni aui, deducat, quem constat gubernacula maioris domus accepisse sub Theoderico rege circa annum DCCXX: & rebus humanis excessisse anno, ut Annales omnes adnotarunt, DCCXL: quis non uidet, Othopertum de quo agimus, occiso patre circa annū uidelicet 559 (biennio enim tantum Austrasijs imperasse, Aemilius author est) sexaginta duorum spacio annorum gubernacula in Hercinia sylua, locisque ad utramque Rheni ripam proximis, usurpasse? Quod nec Chronologiæ, nec ueritati consonum uidetur.

CAPUT SEPTIMUM: DE OTHO-

prechti comitis Habsburgensis, Alpergensis & in Streych-
burg, progenie & propagatione.

TTPRECHTVS igitur, posteaquam agrum
nō exiguū à Rheno in Herciniam syluā exten-
tum, uxoris siue matris hæreditatem compa-
rasset, unicū filium progenuit Babonem, siue
Bebonem: cuius etsi tumulus in S. Trutberti templo nō
extet, fit tamen eius mentio in Annalibus prædicti cœ-
nobij: & testantur memoriam illius non ignobiles eius 10
viciniæ pagi, à nomine illius scilicet nuncupati, Beben-
heym, Bebenuiler, ubi nimirum regiam is tenuerat. in
quorū altero fortassis conditus iacet, ut fuit eius seculi
simplicitas, citra titulum. non enim tum basilica illa S.
Trutberti fuerat, quàm Luytfridus posterius elapso pe-
nè seculo construxisse reperitur, sacello ueteri demoli-
to, quod (ut diximus) Otbertus à fundamentis supra tu-
mulum beati Trutberti martyris construere cœperat:
ad extremam uerò manum hic, de quo scribimus, Ba-
bo perduxerat. Qui cum uitæ curriculum absoluisset, 20
ex proximi comitis filia (nomen in Annalibus non ex-
primitur) duos filios suscepit, Rotherium & Amber-
tum: quos scrinia cœnobij sancti Trutberti Rotprecht-
tum etiam & Amprinctum nominant. Ex his Rother-
ius siue Rotprechtus (quod nomen à maiestate confi-
liorum Radebertum Francorum annales dicere uiden-
tur) ex Hermentrude comitissa à Gems procreauit Gel-
bonem & Hettoprechtum. moritur uigesimo sexto Iu-
nij, anno à nato Christo 766. conditus in aui tumulo ad
sanctum Trutbertum. Cuius frater Ampertus, siue Am 30
princtus, paulo antè in bello ciuili quod Pipinus Ca-
roli magni pater aduersus Landfridum Sueuiæ ducem
& Bertharium comitem gesserat, interfectus est, nulla
relicta prole. **HETTOPRECHTVS** igitur Ro-
therij filius maior natus, cum frater ante diem homi-
nem exuisset, gubernacula tam Brisgouiæ quàm par-
tis Alsatiae consecutus, ex quadam Burgundiæ comi-
tissa

Rotherius co-
mes ab Habs-
burg.

tissa Gelbonem secundum progenuit. Nonnulli Rampertum & Amprinchum adijciunt: &, quod uidetur Chronologiæ repugnare, duas filias, Hiltrudem Luitfrido cuidam Sundgouiensi comiti, fratri Eberhardi ducis, Murbacensis monasterij authoris, & Mazonis regis: & Dorotheam, Carolo Salinensi comiti, nuptas: in qua nimirum opinione Gebulherus est. Quod plerisque non admodum probatur, cum secula & annorum numeri reclamant. Vixisse enim Hettoprechtum illum sub Pipino Breui, Caroli magni parente, circa annum Salutis septingentesimum septuagesimum, constat: cum Eberhardus Alemanie dux, frater Luitfridi comitis Sundgouiensis, & Mazonis regis Burgundiæ, Murbacensem abbatiam fundasse legatur multo antè, sub Theoderico rege Francorum hoc nomine (ut opinor) tertio. Et si non adeò multi anni intercitant: ut non omnino recedere ab eadem coniectura & ipse uellem, si ex probatis annalibus uel diplomatibus super ea re testimonia haberem. Pinxi tamen obiter in arbore & illius generis initia atque progressum. **RAMPRECHTUS** igitur, à maiestate laudis sic gentilicia lingua nuncupatus, quem alij Reynpertum & Reynprechtum uocant, siue Hettoprechtii filius extiterit, siue Luitfridi comitis Sundgouiensis de genere sanctæ Otiliæ, à comite Habsburgense adoptatus, ut Gebulherus adserere uidetur, in possessionem equidem missus est omnium eorum quæ cum Habensburgenses per Herciniam syluam in Brisgouia & Iura monte: tum uerò Atticonis ducis posterii in Alsatia, obsequio imbuta habuerant prædia. Quorum uetustiora fuerant, & quæ passim in titulis usurpabant, Altpurg, Habenspurg, Strichburg, Numaga, Scharfenstain, Ortenberg, Franckenberg, Huringen, Grauenpan, & quæ ab Ottobrechtio uallis nomen retinet Ottprechstall. De cuius rebus gestis ac matrimonio nihil reperi. Titulus solùm maiorum suorum tumulo, in sancti Trutprehti basilica adscriptus

Ramprechtus
comes quintus

cernitur, sine numero annorum & mortis die. Hunc
Comes sextus. GVNTRAMVS filius secutus est, uetus Francicum no-
 men maiorum suorum Austrasię & Burgundię regum
 sortitus. Qui propagatis limitibus in Ergouiam, Lauf-
 fenburgum alią; circum loca in ditionem accepit, fra-
 tribus proximos agros in diuisione sortitis: Gerbilone
 quidę Huringen, Ortenberg & Franckenberg, ubi Ger-
 belsheym condidit: Eginone uerò agrum adiacentem
 ad Rheni ripam, ubi Eginestheim regiam construxit, &
 à suo nomine appellauit, quem comites uidelicet Egi-
 nesheimenses secuti sunt: & postremo Hugone, cui for-
 te obuenerant Otbreztall, Vuilertal, Grauenpan, & Ke-
 stenholtz. unde defluxere Hugoprechtus abbas, Lotha-
 rij secundi sororius, à quo Iuræ montis ducatum maio-
 rum suorum ditionem receperat: Hugo, ex abbate in
 Hugeshouë, paterni ducatus in Iura môte heres: Chun-
 radus Burgundię comes: & Rudolphus, primus sue stir-
 pis Burgundię rex, quem aliquot postea Burgundię re-
 ges, Rudolphi Chunradique consecuti fuere, de quibus
 seorsim suo loco dicetur. Quorum etsi nec Manlius nec
 Stabius meminerint, eorum tamen nomina adnotata
 in annalibus cœnobiorum obseruauimus. Mentionem
 eorum facit & Gebulherus: aliunde eos tamē deducit,
 à quodam Bodalo uidelicet, Attici quondam Edelfalsiæ
 principis, diuę Otiliæ patris, nepote, Bleonis comitis fra-
 tre, filio uerò Hugonis: quem historiæ docent Attici su-
 pradiçti filiū extitisse, unà cum Battacone comite Lym-
 purgenfi, & Alberico comite in Lebertall, & Hettone
 abbate diuitis Augiæ in lacu Veneto, ubi hodie est
 Reichenauu. à quorum Battacone Gebulherus Beronē³⁰
 deriuat, conditorem arcis Bernstayn, & cœnobij Bero-
 nensis, in tractu Hagenouiēsi. Sed hæc alterius ocij sunt.
 Porrò Guntramus comes ex Burgūdica comitissa qua-
 dam progenuit LVITGARDVM, septimum comitē
*Comes septi-
 mus.* Habsburgensem, quem alij rectius Luithardum appel-
 lant, plerique etiam uitio pronunciationis Leucardum.
 Qui ex Erentrude comitissa Franciæ genuit Ottonem
 episco.

episcopum Argentoracensem, Hugonem comitem Numagensem in Brisgouia, Luitfridum comitem Altpurgensem & Abenspurgensem, & Heduuigem comiti Egeneshaymensi propinquo suo collocatū. At Luithardus prædictus multa donaria Gengenbacen. cœnobio, quod petentibus ex Argentoraco Herciniam syluam occurrit, contulit, ut alter illius ceu conditor existi metur. Hunc LVITFRIDVS sequitur, hoc nomine siue primus siue secundus extiterit, parum refert: dummodo eum constet Habensburgensem principem fuisse, & Hugonis fratrem, patrem uerò Luitfridi, & unifridi ac Hugonis, ut testatur diploma de posita abbatiâ sancti Trutberti, Arnolpho imperante, in hæc uerba: QUID SALVBRIVS atque utilius potest quisque cogitare, quàm suo creatori se suaque subiugare, de caducis & transitorijs, æternam uitam, dum uacet, mercari, Domino monente atq; testante: Quid proficit homini si mundum uniuersum lucretur, animæ uerò suæ detrimentum patiat? Et illud Sapientis: Redemptio animæ sunt propriè diuitiæ. Ideo ego Luitfridus comes de Abenspurg, in nomine sanctæ Trinitatis, quod nobis suggerit honestas sacerdotum, clarissima dignitas regum, omnisque industria fidelium, decreui deuota mente quoddam monasterium in honore Dei constructū, & Apostolorum Petri ac Pauli, & sancti Trutberti martyris, qui ibi coronatus est, & ipso sanctissimo corpore requiescit, cæterorumque sanctorum, quòd à præterfluente fluuiolo Numaga, nunc monasterium S. Trutberti uocatur, instaurare ac augmentare, cum ædificijs, omni que ornatu ad diuinum cultum pertinentibus: quod ego à fratre meo Hugone in partem hæreditatis possedi. Vnde diuino compunctus amore, animæ meæ & progenitoris, atq; successorum suorum, quidquid per chartam traditionis donatum fuit ab antecessoribus meis, Otbertō uidelicet, qui inductor fuit preciosissimi martyris, & Ramberto, cæterisque fidelibus, eandem uallem, cum

Comes octa-
uvs.Littera antiqua
de comitatu
Habensburgens

si.

omni-

» omnibus illi adiacentibus, à monte Samba ubi oritur
 » Numaga, cum montibus, collibus, pratis, pascuis, syluis,
 » uallibus, cultis & incultis, ab ortu supradicti fluminis
 » usq; ad flu. Meczinbach, ex utraq; parte montium in in-
 » tegrum atq; per totum, consentientibus filijs meis Huni-
 » frido, Luitfrido & Hugone, trado atq; transfundo Vual-
 » derico abbati ac fratribus ibi Deo seruituris, ut habeant,
 » teneant atq; possideant perpetualiter, sine omni contra-
 » dictione. Insuper ego cum consilio filiorum meorum,
 » atque rogatu, ut propensius & deuotius memoria mei 10
 » meorumq; filiorum augeatur, in præfato monasterio,
 » exceptis his quæ prænominauimus, ex alia mea hæredi-
 » tate donauimus ad ipsum locum, hoc est in Mortinouia, in
 » Bichinheym, & in Vuetlinbach, & in Gaminshart
 » in Alsatia, & in Burckheym, & in Lymenthusen, quid-
 » quid habere in his locis uisus sum, ad altare, ubi desidero
 » meum esse sepulchrum: dedi specialiter in Columbra,
 » unam Huebam, ut eam habeat custos altaris, & procurator,
 » ad memoriam mei libentius peragendam. Hæc
 » ego donauimus de mea parte, quæ me contingit, propriæ 20
 » hæreditatis. Sed & præfati filij mei, pro Dei amore &
 » sanctorum eius, quorum memoria & honor ibidem adfi-
 » duè celebratur, ex sua quisq; parte, quæ se contingit, pro-
 » priæ hæreditatis, ad ipsum locum dederunt: Hunifri-
 » dus uidelicet, qui maior est in illis natus, in Nordgoue, u-
 » nam curtim quæ dicitur Kunignishouen: Luitfridus, in
 » Sundgouia, in Suouuanisheym: Hugo, in Egenesheym.
 » In his prænominatis locis, ego ipse Luitfridus & præno-
 » minati filij mei, quidquid uisi sumus ad præsens, ad su-
 » pradictum monasterium per totum, singuli quisq; no- 30
 » strum ex se pari uoto, consimiliq; consilio donamus atq;
 » tradimus, ut abbas ipsius loci, cæteri q; monachi firmum
 » teneant, & nullo hominum contradicente perpetuo possi-
 » deant. Decimationem etiam in Sundhouen, & in Gun-
 » delsheym, de nostris rebus concedimus eis simili ratio-
 » ne. Ipsi uero monachi in ipso loco constituti, potestatem
 » habeant eligendi abbatem inter se, qui eos regulariter
 » possit

Hodie Colma-
 ria dicitur, di-
 tionis adhuc
 Austriacæ, unâ
 cum Mortino-
 uia, tractu uide-
 licet à Kenczim-
 gen, Offenbur-
 gum.

possit & dignè regere. Ipsi quoque filij mei, aduocati
 sint rectissimi ipsius loci, atque authores & defensores,
 & hæredes ipsorum. Et sub eorum tutela ipsum mo-
 nasterium, cum omnibus pertinentibus, tam cautè &
 iustè defendatur, quatenus sint reddituri inde ratio-
 nem. Sed & abbas quem ipsi constituerint, potestatem
 habeat ad procurandum, ipsarum rerum à fratribus, ni-
 hil inde seruitij aut census exigatur à filijs meis, uel suc-
 cessorib. eorū, aut ab ulla persona: per Dominum om-
 10 nium creatorem obtestantes, ut electum abbatem nul-
 lus audeat pro pecunia, aut per aliquam occasionem in-
 iustè deponere, aut constituere. Et si aliquis conatus fue-
 rit hoc facere, nisi citò reuocatus ab hoc cœpto tam ne-
 fario, tam acceptor pecuniæ quàm dator, & quicun-
 que inter eos mediator fuerit, cum mago Symone, qui
 Spiritus sancti dona æstimauit emere precio pecuniæ,
 est præcipitatus Apostolica authoritate in profundum
 Tartari: & cum Iuda Scariotha, qui Dominum Chri-
 stum uendidit pecunia, damnetur æterna perditione.
 20 Et si quisquam hæredum meorum, siue prohæredum,
 siue qualiscunque persona, in aliquo infringere, aut
 irritare studuerit, quæ cum consensu filiorum meo-
 rum deuota mente ad seruitium Dei contradidi, dona-
 ui, firmaui, in ultimo Dei magno & horrendo iudicio
 cogantur inde reddere rationem, & ab æquissimo iu-
 dice damnentur æterno supplicio. Hæc ex diplo-
 mate. Cuius textum prolixus idcirco adducere uolui-
 mus, ut & generis inclyti propagatio innotescat, &
 ipsissimos Habensburgenses principes, unde citra du-
 30 bium Austriades defluerunt, cognoscamus, ab eo-
 dem Luydfrido, abbatia sancti Trutberti authore,
 descendisse, incrementaque ex religionis adsertione
 quàm maxima accepisse. Siquidem & loca cuncta,
 prædiaque quorum in diplomate fit mentio, in ho-
 diernum, usque diem Austriadis parent, in Alsatia &
 finibus, hoc est Mortinouia, Sundgouia, Egenesheym,
 Burckheym, Kunigshouen, Bickynheym, Lymenhu-
 r sen,

fen, Sundhouen, Gundelsheim, & reliqua. Is Luitfridus circa annum Domini nongétesimum octauum, ex Bibrada quadam comitissa, quæ fatis concessisse adnotatur, anno nongétesimo uigesimonono genuit tres filios, quorum adductū etiam diploma meminit, Hunifridum landgrauium Alfatiae & Nordgouiae comitem, hoc est terræ ad Rhenum septentrionalis: Luitfridum, Sundgouiae principem: & Hugonem comitem Egenesheimensem, ac dominum in Vuilertall ac Lebertall: de quorum Hunifrido stemma posteritatis ¹⁰ processit. Atque Luitfridus quidem hoc nomine tertius, belli studijs clarus, dum contra Sueuos dimicat, fortiter occumbit, anno nongentesimo quinquagesimo quarto, cum ex Luitharde coniuge nullam prolem tulisset. De Hugone uerò hæc Auentini uerba intelligenda sunt, cum de Carolo rege Franciæ, Lotharij secundi fratre scribit: Inde ratus haud dubiè fratri ultima fata imminere, Alfatios petit, Hugonem Luitfridi & Bernhardum Bernhãrdi filium in ditionem redegit. Est autem uerisimile, & ²⁰ Bernhardum illum generis Habsburgensis extitisse, de quo Paulus Aemilius hæc adnotauit, libro tertio rerum Francicarum: Propè res confecta uidebatur, Augustusque iam saltum Pyrenæum superarat, quum Bernardus comes secundæ ab rege inter Bardulos authoritatis, sceptrum gentis in Franciam ferri, adeò molestè indigneque tulit, ut procerum gentis coniuratione facta, metuque Adelphonsum perterritum coegerit, appropinquanti iam Franco legatos mittere. Porrò Hugo, de quo ³⁰ loquimur, ex Heduiige comitissa ab Egenesheim propinqua, & sui adeò generis, & quæ illum dote hæreditate que ditionum Egenesheim & Dagsperg auxerat, orbi inuexit comites ab Egenesheim, posterius Flandriæ principes. Nam cum Hugonem procreasset, paterno nomine insignitum: is Hugoprechtum & Vlrichum reliquit. Cuius filij
nimi-

Comes nonus.

Comes decimus.

nimirū extitēre, Adalbertus comes à Dagsperg, & Bruno Tullensis in Burgundia episcopus, postea sub Henrico tertio Imp. ad fastigium summi pontificatus Rom. in Ecclesia sublatus, & LEO NONVS appellatus. de quibus postea suo loco seorsim dicetur. Cæterum, ut reuertamur ad truncum arboris nostræ, misis lateribus: Luitfridum comitem Habenspergen. landgraviū Numagensem in Brisgouia, quem diximus abbatix honorē cœnobium S. Trutberti extulisse, secutus est filius
 10 natus maior, HVNIFRIDVS nomine. Cui pater etiam uiuus, ut literæ habent foundationis paternæ, designauerat Alsatiam & Nordgouiam, id est agrum septentrionalem, cum & Sundgouiam ac Mortinouiam in uerba accepisset, fratre Luitfrido in bello Sueuico occiso, & sine liberis mortuo: ex Anastasia marchionissa à Ransperg in Sueuia, natos reliquit, Guntramum secundum
 20 in hac gente comitem Ergouię ac Thurgouię, Eberhardum comitem Brisgouię, & Rothardum quendam, cuius donatiua in Gengenbacen. monasterio agri Mortinouiensis multa leguntur. Is filium fertur Albertum genuisse, episcopum Argentoracensem. Quo tempore ob sobolis copiam scindi primū omnium nobilissimum stēma cœpit, in Burgundię principes, qui postea reges salutati fuēre: & Brisgouię lādgrauios, qui demū & Zarigię duces, Charinthiæq; aduocati Turicen. & Vchtlandię Burgundięq; comites, & S. Rom. Imperij per regnū Arelatense uicarij fuēre. Quę duę propagines iam olim desiere: quorum uidelicet ditionis partem, ut propinqui Austriæ archiduces obtinuēre, qui ab Ergouię comitibus defluxēre. Quorum caput Guntramus secundus fuit, Hunifridi filiorum alter. Nam ab Eberhardo secundo natus filiorum Brisgouiensis principes, hoc est Zarigenses descenderunt, de quibus Capite
 30 nono à nobis dicitur:

Comes undecimus.

Comes duodecimus.

DE Burgundiæ igitur principibus scripturi, Burgundiam ut definiamus cõsentaneum videtur. non enim eandem Burgundiæ nomine provinciam authoribus celebrari historiarũ, compertum est. Burgundiones quidem Ptolemæus ad Vistulam amnem collocare videtur, ubi est hodie Polonia regnum. Plinius quoque inter septentrionales populos Vandalici generis facit. Mamertinus panegyrista, Burgundiones penitus à Gothis excisos, Alemannorum agros occupasse scribit. Orosius quoque in Germania eorum meminit: & à burgis, hoc est castellis nominatos gentilicia lingua, quòd per oppidula sparsa colerent, Tiberio primo etiam dum imperante: Agathius præterea Græcus author, Gothici generis esse tradit, ni mirum propter vicinitatem. Ammianus Marcellinus libro decimo octavo, ad Rheni ripam hanc gentem delineare videtur, quæ in Germaniam magnam propagatur. Cum ventum (inquit) fuisset ad regionem cui Capellatij uel Palas nomen est, ubi terminales lapides Germanorum & Burgundionum confinia distinguebant. Porro Capellatij situm Beatus Rhenanus, doctissimus historicus, ad Rhenũ in finibus Badensis marchionatus & palatinatus Rhenensis describit, Palatinatumq; à Palas uoce appellatum fuisse affirmat. Atq; de hac Burgundia, cum de Burgundiæ principibus deinceps sermonẽ continuauerimus, intelligere me Lectorem nolo: sed de altera, quæ in ripa Gallica in mediterranea extendebatur. Nec tamen de huiusmodi provincia simpliciter, quæ scribo, accipi uolo. bis enim in ea, nec eisdem semper finibus tamen, temporibusque regna Burgundiæ floruisse legimus. Primò quidem, ante Hunnorum & Francorum aduentũ, Burgundiones constat trajecto Rheno, pulsos Rom. provincialibus, provincias Rom. amplissimas occupasse, regnumq; uicinis Gothis,

Gothis, Romanis Francisq; formidabile excitasse, per totas Narbonensem ac Lugdunensem extentū. Vnde historiae tradunt, Etium Galliae proconsulē Martiano imperante, cōmisso cum Burgūdionibus in Gallia praelio, uictoriam retulisse, rege illorum Gunditario capto. Apollinaris quoq; scribit, Burgundos, utpote uicinos, in Belgicam subinde excursionem fecisse, cum canit:

— *Belgam Burgundiae trux*

Presserat, absoluis uinctam. Et iterum:

10 *Gepida trux sequitur, Scotum Burgundio cogit.*

In quo quidem Burgundiae regno, ad clauum sedisse cōperimus post Gunditarium ab Aetio captum (cuius etiā Germanicae antiquae cantilenae ac historiae mentionem faciunt) Gundizolus, Gundiochus, Chilperichus, Godegifelus, Gundobaudus (occiso fratre Godegifelo) Godomarus, Gundobaudus secundus, Godomarus secundus, Sigismundus qui in sanctorum numerum relatus est, à fratre suffocatus in puteo. cuius filios ex Amalafuenda Gotha Sigericum, Siglandum & Gundobaudum acie
20 uictos, Clodomyrus Chlodouei magni Francorum regis, qui primus sacris undis à beato Remigio perlutus fuerat, filius è medio sustulerat, regnumque Burgundiae Francis subiecerat. Sed nec de illa Burgundia intelligi uolo, cum de Burgundiae uel principibus uel regibus loquor. Et si enim reges Burgundiae deinceps quoq; flourerint ex gente Francorum, Chlodomyrus, ut diximus, Chlodouei magni filius, Guntarius Lothariusque Chlodomyri fratres, & Lotharij filius Guntramus Gebennensis episcopatus locupletator, Childebertus nepos
30 Guntrami ex fratre Sigeberto Austrasiae rege, Theodericus Childeberti natus, Sigebertus, & quos postremus Francorū in Burgūdia Dagobertus Austrasianus rex ex beata Bathilda genuerat, Theodericū Burgūdie, Lothariū Lugdunensem, Childebertū Austrasiae, & Childericū Franciae reges. Hi tamen Habsburgicae originis nec fuerūt, & aliud regnū Burgundiae q̄ de quo loquimur latius extentū possederūt: prouincias uidelicet duas Rom.

Lugdunensem & Narbonensem, cum maxima Sequanorum & Iuræ montis conuallibus, ubi lacus sunt plures ad Rhætiam usq; primam diffusi, quorum Alemanus & Venetus celebriores fuere. A quibus iura duo alij principes petebant, Prouinciæ comes siue patricius in Narbonensi, & dux Transiuranus in Maxima Sequana & Heluetiorum conuallibus atq; alpibus: de quibus, primis capitibus huius operis prolixius differuimus. Post quæ tempora Burgundiæ maiestate paulatim decrescente, cum Carolingi ad fastigium rerum in Gallijs, auctore Pipino Caroli magni parente conscendissent, nomen penè etiam Burgundiæ amissum erat: duobus nouis regnis in tractu uetustioris Burgundiæ regni surgentibus, uidelicet in Gallia Narbonensi Prouinciæ regno, quod à metropoli etiam Arelatense nuncupabatur: & Neustriaco uersus alpes Italiae & Austrasiam, ubi quondam Allobroges ac Heluetij, Rauraci Sequaniq; tenebant, hodie uerò Sabaudiae ducatus, Burgundiæ comitatus, Vchtlandia, Sundgouia, ac Heluetiorum pagi uisuntur. Hinc Rhegino scribit, in diuisione fratrum Caroli Marcelli filiorum, Carolomanum Austrasiam fuisse & Alemanniam sortitum, Pipinum aut Burgundiam & Neustriacū regnum. Similiter & P. Aemilius libro Francicæ historiae tertio cōmemorat, Lothario primo monastichen eligente, filios eius Ludouicū regem prouinciæ, & Carolū cognomento Caluū regem Neustriæ extitisse. rursusq; sub Arnulpho Imp. & monarcha Bossonem quendam, eiusq; filiū Ludouicū Prouinciæ ac Italiae reges nominare uidetur. de quibus ab initio operis ex fide historica dictū iam est. Atq; ea cum occasio fuisset desolationis Burgundici uetusti atq; amplissimi regni, tot factis in eo diuisionibus, accidit postremò, ut Habsburgensis generis Hugoprechtus abbas in Hugeshouen, in ualle Vuilertal, à Lothario secundo ob sororē Thietpergam, quam is in matrimonio habebat, donatus Iuræ montis ducatu, quem maiores quoq; possederant, accessione proximarum ditionū spiritus efferret, uetu-

uetustumque Burgundiæ nomen maiestatemque au-
 tam referre occiperet. Cuius filius Hugo, itidem ex
 abbate dux Burgundiæ, Chunradum à Stratlingen
 cognominatum progenuit, Burgundiæ ducem in
 maxima Sequanorum & Lugdunensis parte. Huius
 deinde filius Rudolphus, accessione uicinarum agro-
 rum in finibus Allobrogum ac Narbonensis prouin-
 ciæ, regium rursus honorem recuperauit, Burgun-
 diamque non illam ueterem, sed nouam, angustiiori-
 10 bus limitibus comprehensam constituit: in qua aliquot
 Rudolphi ordine, Riccardi ac Chunradi florere, sede
 regni ad Arelatum in agro Prouinciæ posita, reges
 cum Burgundiæ tum Arelatenses nuncupabantur, ue-
 tusto decoro maiorum suorum Habsburgensium prin-
 cipum usi, Leone uidelicet rubro corona cœlestina re-
 dimito in aureo clypeo, uel sola corona cœlestina in
 aureo clypeo. Et de huiusmodi Burgundiæ regibus hoc
 loco nobis sermo futurus est, qui eum ferè tractû posse-
 derât qui hodie est Sabaudiæ, Vchtlandiæ, Vualischneuu
 20 burgæ, & Burgundiæ quam Altam uocant: Sundgo-
 uiæ, Bugsgouiæ, Ergouiæ, & Kremerlandiæ. Quiq;
 ex Habsburgensibus egressi, propinquis suis Habsbur-
 gensis generis ditiones reliquere: Ergouiæ quidem
 comitibus, à quibus Austriades profecti sunt, Hel-
 uetiorum in monte Iura agros, qui hodie confœde-
 ratorum dicuntur, ab Italis Contones: Brisogui-
 ensibus uerò landgrauijs, eiusdem nempe Habsbur-
 gensis originis, Vchtlandiam, comitatum Burgundiæ
 ad Visontionem, & præfecturam Arelatensem in
 30 Prouincia, quas ab imperio hi semper principes feu-
 do, ut sanguinis uinculo iuncti, obtinuerant. De quibus
 hoc Capite ordine ex fide historica differemus, initio re-
 petito ab Hugone Luitfridi filio, quem dictum est in
 Brisogouia S. Trutberto martyri basilicam adiecta abba-
 tiæ prærogatiua posuisse, Arnolpho imperâte. Is enim
 posito cœnobio in Vuilertall, à suo nomine Hugesho-
 uen nūcupato (licet Gebulherus de uetustiore tradat)
 Hugo-

vera origo
 Burgundiæ re-
 gum posteriorum.

Hugoprechtum reliquit, à Lothario rege sororio, ex abbate Hugeshouen uidelicet, ducem Iuræ montis creatū. De quo Regino Prumiensis scribit, de anno 859: Lotharius rex Hugoberto abbati ducatū inter Iuram & montem Iouis commisit, eo quòd tunc fidelissimus putaretur, utpote affinitate coniunctus propter Thietbergam sororem. De hoc & locus Ottonis Frisingen. intelligendus est, libro sexto Chronic. Lotharius, cui regnū Lotharingiæ deuenerat, Thietbergam sororem abbatis Hugoberti sibi sociavit. Non multis post diebus, Carolus, qui prouinciam in diuisione regni acceperat, moritur. Vnde inter Lothariū fratrem, patrumq; suū Carolum, controuersia oritur. Lotharius Hugoberto abbati, fratri reginæ ducatū inter Iuram & montem Iouis concessit. Et subdit: His diebus Hugobertus abbas, frater Thietbergæ, Lothario diu rebellans, ad ultimum à Chunrado comite necatur. Reliquisse aut̄ illum Hugonem, itidem ex abbate ducem Transiuranum, fides historiæ docet, scribente eodem Reginone de anno 888. Per id tempus Rudolphus filius Chunradi, nepos Hugonis abbatis, prouinciam inter Iuram & alpes Pœninas occupat: & apud S. Mauricium, adscitis sibi quibusdam primorib. & nonnullis sacerdotibus, coronam sibi imposuit, regemque se appellari iussit. Vnde patet, ex Hugoprechtō ducē Iuræ montis in Heluetijs ac Sundgouia, Bugsgouia atq; Argouia, processisse Hugonem itidem ex abbate eiusdem agri ducem, & ex eo natum fuisse Chunradum cognomento uidelicet à loco habitationis, qui extenta ditione, Burgundiæ se primum omnium principem appellauit, quòd trophæis Anglicis clarus, fortè à Galliæ aut prouinciæ regibus interiorem agrū impetrarit ad Geneuam, Losannam, S. Mauriciū & Agaunū, pulsa Gerhardi Rosilonensi stirpe, quem Carolus Prouinciæ rex ad S. Quintini urbem acie uictum profligauit, Germanicæ originis, ut nomen testatur, uirum opulentum, & rebus præclarè gestis famigeratissimum, ut hoc de ipso prouerbium Francicum testatur:

AVTAR

Duces Iuræ
montis.

Comites, duces
Burgundiæ
primi.

AVTAR DAL ET DALIRON VVANDER-
 KIRD ET MONBATON FVIT PERDV GI-
 RAT DE RVSSILON. Quapropter & gener eius
 Rudolphus hoc nomine primus aucta ditione se regem
 Burgūdiæ, apud S. Mauriciū corona imposita nomina-
 uit, ueteri uidelicet maiestate Burgūdiæ relata, ut loco
 iam citato etiā Rhegino animaduertere uidetur. Hunc
 sunt Rudolphū, qui à Czuentenbaldo Arnolphi Imp.
 spurio, cū pater eum Gallix ac Lotharico regno pre-
 fecisset, adoptatum scribāt, ac muneris dono Burgūdi-
 cum regnū accepisse. Alij non filiū Cunradi à Stracklin-
 gen, sed generum extitisse ob Heduigem filiam cōten-
 dant: ex eaq; genuisse Chunradum regem, Richardum
 ducem, & Burcardum episcopum Niuerniensem: ut
 literæ indicare uidentur in Losanensi ecclesia, de anno
 932. Richardus quidem dux Burgundix, ex Mechtilde
 filia Lotharij regis Italiae filij Hugonis regis, Rudolphū
 genuit, quem Carolus Simplex è sacris undis leuauit.
 De Chunrado rege Burgūdiæ nihil aduerti aliud, quàm
 quod in Paterniaco cœnobio non procul à lacu Eburo-
 dunensi, quod hodie est ditionis Sabaudix, inter cæte-
 ros reges primus adnotetur. De Rudolpho Riccardi
 filio, P. Aemilius hæc adnotauit in Francica historia:
 Nulla deinde controuersia fuit, quin Simplicem ueluti
 à Francico nomine deficientem, Hebertus ad se accer-
 feret in speciem spemq; rei Francicæ cōponendæ, com-
 prehensumque in custodia haberet. Id dum anceps fer-
 tur in potestatem Veramandui, Peronam profectus,
 præsidio custodibusque circumfusus, adductus est anno
 salutis noningentesimo uicesimo quarto, ut regni iure
 cedere se in procerum concilio profiteretur, illudq; do-
 no dare Rudolpho Burgundix regi Richardi filio post
 Ludouicum Bossonis filium, in Italia captum, lumini-
 busque orbatum, magnis opibus uiro, suoque per ba-
 ptisma filio. Ferocem Burgundionē faciebat Germa-
 norum affinitas, quod in matrimonio habebat Berech-
 tam Burcardi Sueuorum ducis filiam, Francorum a-

*Reges Burgun-
 diae de stirpe
 Habsburgen.*

*Secundus rex
 Burgundie.*

*Tertius rex
 Burgundie.*

mantissimi, cum cæteri Germani alieniores à Francis haberentur. Idem tradit de Rudolpho illo Luitprandus antiquus chronographus, libro primo, capite decimo sexto: Quo tempore Rudolphus rex superbissimus Burgundionibus imperabat, cui in augmentum potentię hoc accessit, ut potentissimi Sueuorum ducis Burcardi filiam nomine Berchtam coniugio sibi copularet. Adde quæ de eodem Urspergen. in Annalibus suis refert: Igitur conuocatis principibus, Rudolphum Richardi Burgundionis filium, satis eo reclamante, regem constituunt, uirum strenuum, & liberalibus artibus eruditum, qui (ut suprâ dictum est) Burcardi ducis Alemanię filiam nomine Berchtam sibi copulauit. qui postea ab Italicis aduersus Berengarium seniore[m] uocatus, illo interfecto, regnũ Italię aliquandiu tenuit, donec socero suo in auxiliũ, contra eosdem denuò resistentes uocato, ibidemq; interfecto, Italiam reliquit, & Burgundiam reuisit. Hugo uerò Arelatensium comes, ab Italis uocatus, regnum accepit. In qua filium ex Adela uxore sua de Ostrofrancorum stirpe procreauit, quem & Lotharium uocauit, adultumq; regem fecit. Rudolpho autem, ut dictum est, in regnum Caroli (intelligit Arelatense, & prouinciam) sublimato, Herebertus prædictus cõsilio Hugonis cognati sui, filij Ruperti, Carolũ cepit: eum in custodia posuit, in qua & uitam finiuit. Habuit aut filium nomine Ludouicum, ex sorore Adalstani regis Britannorũ, quem in perturbationis suę procellis transmisit ad eundẽ auunculũ suũ: unde post mortẽ Rudolphi regis, cõsilio Hugonis cognati sui reductus, regnũ patris accepit. De quo Hugone (dubiũ, an fuerit Habsburgicę originis, cũ plures nomine quoq; hoc clauerint) Aemilius scribit: Mortuo in custodia Simplice, Anno eius seculi sexto & uicesimo, cum Italos iam eius pœniteret, in Galliam redijt. Continuo Hugo Arelatensium rex in Italiam, ueluti uacua[m] possessionem, spe Imperij se contulit: quod Prouincię regibus Italiam, Augustumq; nomen, uti docuimus, deberi

beri diceret, Gallis Germanisq; ac Italis de arbitrio rerū
 certantibus. Is est Rudolphus Habsburgensis originis,
 ut præfati sumus, qui Senonis in media Gallia depositus
 est in S. Columbæ templo, anno 912, anno regni sui 25, re-
 lictis liberis ex Adelhaide quadam, Rudolpho secundo
 & Chūrado: & Agnete, Bertholdo Brisgouię comiti de
 genere Habsburg. puta Berchtoldi illius filio, qui cū fra-
 tre Eberhardo, & Giselberto Lotharingo cōtra Ottonē
 primus imp. conspirauerat, nupta: quorū Rudolphus
 10 ob uitæ continentia in numerū Sanctōrū relatus est. ac
 ex Berchta comitis Vroburgensis prope Basileam filia,
 progenuit Chunradū regem Burgundiæ successorē,
 Rudolphū cognomento Ignauū, ex duce, extincto fra-
 tre, Burgundiæ quoque rege: Adelhaidem, Lothario I-
 taliaē regi, Hugonis Italiaē & Burgundiæ regis filio nu-
 ptā: & eo è uiuis sublato, Othoni magno Imp. secundi
 Ottonis genitricem: Hennam, Lothario quinto Galliaē
 regi, Ludouici regis matrem: & Thietpergam, Hugo-
 baldo Dillingensi ac Veringensi comiti locatam, matrē
 20 nimirū sancti Vdalrici Augustani præfulis, & pri-
 mi eius stirpis Sueuię ducis: cuius tumulus ostenditur in
 Paterniaco ad lacum Neuburg. in finibus Sabaudiaē, se-
 pultæ de anno 132. Sanctus uerò Rudolphus cū pau-
 cis annis in summa continentia uixisset, intempestiua
 morte subtrahitur anno 1049, relicto successore Chun-
 rado filio, qui ex Mechtilde Sueua, cū unicam tantū filiā
 progenuisset, Gerburgim, Hermannō secundo Sueuiaē
 duci locatā, fratrem suū Rudolphū tertiū ex cognomen-
 to Ignauū, in regno successorē reliquit: qui inter initia
 30 gubernationis prælio contendens, cum Burcardo Sue-
 uiaē duce, ab eodem non procul à Vuintherthur Helue-
 tiaē prælio uincitur, anno 1009. Quem Annales quidam
 à sororio castratū fuisse scribūt, ne liberos progigneret.
 Itaq; cum successione destitueret, moriturus regni insi-
 gnia Chunrado tū imperatori, propinquo suo transmi-
 sit: relictis in regno sororio suo Odone, & nepote ex fra-
 tre Chūrado rege, Donoso, qui in Sanctōrū numerum

Quartus rex
Burgundie.

Quintus rex
Burgundie.

Sextus rex Bur-
gundie.

relatus postea est, fundator Ecclesiae Viennensis ad sanctum Mauricium. De quo intelligendi sunt autores, Otto Frising. lib. 6. Chron. cap. 29. Anno ab incarnatione Domini 1027, Chunradus Romam ueniens, in ipsa die Paschalis solennitatis, inter duos Cymtonem Anglum & regine Giselae auunculum, Rudolphum Burgundiae, reges, honorifice procedens, a summo pontifice Ioanne coronatus, ab omni populo Rom. imperatoris & Augusti nomen sortitur. Et rursus cap. 30: Ea tempestate Rudolphus Burgundiae & Galliae Lugdunen. rex moriens, Henrico filio regis (tertium intelligit) nepoti suo regnum cum diademate aliisque insignibus sub testamento misit. Obijt is Rudolphus, ut Annales Paterniacenses habent, anno Salutis 1030, relicta uxore Adeldrude. Ex qua procreasse quidam autores sunt (quod mallem de Churado fratre intelligi) Vdonem Arelaten. archiepiscopum, Hugonem Lofanensem presule, & Rudolphum. Quo tempore dissectum in partes Burgundiae regnum, alia atque alia gubernacula subiit. Etsi enim Hericus Imp. hoc nomine tertius, Ius Arelatensis regni testamento postremi regis accepisset, designato ibidem ex familia Habspurgenfi, ut defunctorum regum propinqua, praefecto Berchtoldo Brisgo- uiae landgrauio, cui moriturus etiam cum filia Sueuiae ducatum tradiderat: tamen & Vdo sororius Rudolphi postremi maiorem prouinciae partem, & Guido Delphinatum quem uocant, & Humbertus Permoldi Saxoniae principis filius exteriorem Burgundiam, ubi lacus sunt Geneuensis, Neuburgensis, ac reliqui ad Heluetios pertinentes, ab Imperio feudi iure impetrarunt: a quibus Sabaudiae primò comites, & postea duces, marchionesque Montisferrati ac Salutarum processere. Cum interim nihilominus in Burgundia interiori, hoc est Lugdunensis Galliae portione, palatini quidam imperij nomine ad clauum sederent, qui nomen dignitatemque ueteris regni Burgundici tuebantur: a comitibus Viennensibus in prouincia paulatim in angustias ita pulsati, ut uix exteriorem agrum ad Visoncionem & Eborodunum in fide retinuerint: hoc est, tantum terrae,

Burgundici regni diuisio.

Sabaudie ducum origo.

Burgundiae Palatini.

terre, quantū hodie Vchtlandia, tractus Bernensis, Burgdorf, & comitatus Burgundię quem Altum uocant, cōcludunt. Tales erant ex certis ordine profapijs constituti, primò quidem ex Rhynfeldensi, secundo ex Habsburgen. ijs qui in Brisgouia gubernabant, & duces Czaringēses nominabātur, quatuor Berchtoldi, Chūradus, & Rudolphus circa annū Domini 1330 postremus. Qui & ^{Burgundia interperialis.} posterior paulatim submoti, à Bizoncione in Burgūdię partē se illā exteriorē receperūt, quę Alta uocatur, comitatus titulo insignis: quę adhuc non solūm Imperij obsequio subiecta manet, sed Habspurgen. adhuc sobolis Austriacę archiducum fidem sequitur. Cuius regia ad Dolam est, quę olim Tullum uocabatur, episcopalis sedes nominatissima. Inde rursus uictis Francis, & eorum comitibus qui Marchę præerant, cum Bizontionem ad Imperij fidem Fridericus Cæsar hoc nomine primus, ueluti etiam Mediolanū, in Italię finibus armis reduxisset, PALATINATVS Burgundię renouatus est, ^{Palatinatus Burgundie. Regnum Arelatense.} uicarijs in ueteri sede constitutis, qui Arelatense regnū, ^{Palatinus primus Burgundie.} unā cum eius regni archicancellario, Treuerense archipresule Septēuiro ab Ottone III creato, nomine sacri Imperij administrarent, designato ei muneri proprio filio Ottone, ex Beatrice Reginaldi Salinarū & Chabilonen. comitis nata. Qui rursus ex Margareta Diepoldi comitis Blesensis in Cāpania filia, Othonē II. in palatinatu successorē procreauit, & Ioannā desponsatā Hugoni Sabaudo, filio Ioan. comitis Chabilonen. qui Salinis Minorū cœnobiū posuit, anno 1234, cū F. Imperatoris obiisset anno 1191, sepultus Bizātij anno, ut suprā, die Iulij 11. Huius Ottonis à Friderico I. Cæsare parēte, Burgūdię palatini & regni Arelaten. uicarij cōstituti, mētio etiā extat apud Ottonē Frising. eorū tēporū scriptorē, cū annū sal. commemorat 1160. Hęc omnia (inquit) in sola Germania acquisierat (loquitur de Friderico I.) Præter hęc Burgūdiā ingressus, terrā soceri sui Reginaldi comitis, quā iam obierat, eā in ditionē suā redegit: ac regnū Burgundię cum archifolio Arelatēsi, quod duces de Zaringen,

quamuis sine fructu, tantū honore nominis, Iure beneficij ab Imperio iam diu tenuerant, à Berchtoldo duce extorsit, præstita sibi triū Episcopatuū aduocata, cū inuestitura regaliū, scilicet Lausanensis, Geneuensis & Sedunensis, supradictorū & aliorū, quorū prædia in ius Cæsaris cesserant, omnia beneficia quæ ab Ecclesiasticis principibus, episcopis uel alijs sub dominio habuerant, filijs suis præstari faciens: filiosq; suos omnes literis adprimè erudiri faciens, eos facultatib. & redituū excellentijs dignitatū, per sortitas prouincias, delegabiliter sublimauit. Nam Friderico qui senior natus erat filiorū, ducatu Sueuiæ, cum hæreditate Vuelphonis & prædijs Rudolphi comitis concessio, Chunrado uerò dignitatib. beneficijs & prædijs Friderici ducis de Rotenburg dicato: Ottone archisolio Arelatense, cum Burgundia Raynhaldi aui sui terra sublimato: Henricū q̄ prior natus erat, regē post se designauit, Philippo adhuc infantulo existēte. Hęc ille de Ottone, filio Friderici I. Cæsaris, Burgundię palatino. Quē secutus est filius cognominis, secundus Burgundiæ ad Vifoncionem palatinus, cuius filiam Alizam, Ioannes ex cognomento Antiquus comes Chabilon, & de Scheyfi in Campania, matrimonio sibi cōiunxit, & tam ab Imperio quàm Gallia regno Burgundiæ inuestituram accepit, Campania ueteri palatinatui Burgundię adiecta, ducem se deinceps appellare ausus: & ex Mathilda Artesia comitissa Hugonem reliquit, primū authorē xenodochij Salinarū, quod Bracō uocāt. Qui parenti cū successisset anno 1266, progenuit XII mares: Reginaldū, Ottonem, Guidonem, Henrichū, Ioannem, Stephanū & Hugonem, cum Agnete, Hugoni de Tanteigni Burgundo nupta. Quorū filius ex Orlamundensi comitissa, generis Burgrauiorū Norici in Germania castri, duos pueros suscepit, à propria matre ob secūdas nuptias interemptos, ac in Blassenburgo, Voitlandię sepultos sub titulo Palatinorū Burgundiæ. Porrò Ioanni huic, de quo loquimur, primo Burgundię duci successit filiorum primus Otto, & paternam in Salinis xenodochij

Secundus Burgundia palatinus.

Primus dux Burgundia.

Secundus dux Burgundia.

nodochij foundationem ad extremam manum per-
 duxit: prognatis ex Artesiana, Ruperto palatino Bur- Tertius dux
 gundiæ, Ioanna uxore Philippi Longi Franciæ regis de Burgundiæ.
 stemmate Valesiorum, Blanca coniuge Philippi Pul-
 chri, superioris cognomento Longi germani: & Aliza,
 collocata Ioanni comiti Salinarum, Ruperti Burgun-
 diæ ducis supradicti filio. Floruit circa annum millesi-
 mum ducentimum nonagesimū, & cum patruo Phi-
 lippo ad clauum sedit, constructo monasterio Prædica-
 to 10 torum in Poliniaco. Capesijt gubernacula simul Otto-
 nis frater Ioannes, penes quem & ducalis titulus ætatis
 prærogatiua mansit, cum ceteri nepotes comitis modò
 appellatione uteretur. Qui ex Margareta de Bidomō- Quartus dux
 te, siue Vadimonte, aut Vallimōte Lotharingiæ, à Caro- Burgundiæ.
 lo Simplice non minus quàm hodierni Domini à Guui-
 fa descendente, Ioannem tulit, & Margaretam filiam.
 Quorum Ioannes cedens patruo in ducatu Burgundiæ,
 pro sua parte in Campania retinuit dominia Montagū,
 Fontani, Fudramōt, Passart, Schatelet, Lyerle, & Schief-
 sey: unde nimirū labentibus seculis, tam Lotharingiæ du-
 ces quàm domini à Vadimont & Guuifa defluerunt.
 Margareta uerò soror matri cognominis, Theobaldo Dominorum
 comiti Noui castri, uulgò Neuufchatelet, in finibus ur- Guisæ & Lo-
 bis S. Quintini copulata, alterum Theobaldum reliquit tharingia ori-
 Antifidorensi comiti: qui postremò Montis Belgardi co- go.
 mitissa Agnete sibi iuncta, Montis Belgardi ditionem
 familiæ suæ intulit. Cuius quidem comitatus author Comitum Mon-
 fuisse perhibetur Theodericus, author cœnobij sancti tis Belgardi
 Vualdburgis in Foresto supra Strasburgam, anno 1042. origo.
 Ita ex matrimonio isto, in orbem inuectæ sunt duæ 30
 non incelebres stirpes, ducum à Lotharingia ex pater-
 na foundatione, & ducum Vuirtenbergiæ ex matre.
 Theobaldus quippe comes noui castri siue Neuufchate-
 let, ex Margareta filia Ioannis comitis Salinarum, ex du-
 ce Burgundiæ Henricum progenuerat. cuius filius Primus dux Lo-
 Rheynaldus, primus sui generis Lotharingiæ dux in- tharingiæ, quib
 uestitur. Cuius nati, Rheynhardus cum filio Ioanne in hodie ad clauū
 ducatu sedent.

ducatu mansit: Ferretus uerò in comitatu Vallimontis ac Guuifa, eorum stemma propagauit qui hodie domini de Lotharingia, de Guuifa ac Vadimonte publicè uocantur, ducum Lotharingiæ propinqui. Quorum Ioannes, scilicet Rheyhardi filius ex Christiani Danię regis nata eum dedit, quem nostra ætas rerum uidet in Burgundia potiri. Sed misis Lotharingis, ad inclytum genus Burgundiæ reuertamur, quod diximus ab Habsburgen. exordia repetere: habuisseque celebres in orbe cum Reges Ducesq; tū Palatinos & Comites. Quorū 10 reges ante secula defierunt: duces autem etsi manent eadem in stirpe, non tamen ex paterna, uerum potius ex materna linea, ita Austriæ inferti sunt, ut magis nō possint. Igitur (ut ad institutum sermonem reuertamur)

Quintus dux Burgundie.

R V P E R T V S Chabilon. est Salinarum comes, filius Ottonis Burgundiæ palatini nepos, Ioannis cognomento Antiqui, quem suprā dictū est Romani imperij per regū Arelatense fuisse uicarium, etsi fratri Philippo cognomento Seniori iure hæreditario, cum sine mascula prole obijisset, Burgundiæ ducatum reliquisset, annum 20 circa 1300: tamen cum filius eiusdem decem annorum Philippus cognomento Iunior, ducta Aliza Ottonis de quo suprā dictum est Palatini, sine liberis defecisset, anno Salutis 1388, ius non solū Burgundici ducatus, uerum etiam gentiliciorum comitatum Salinarū, Chabilon. Blesse. & Matisconensis, ad filias Ottonis deuolutum est, Ioannam & Blancam: quæ regibus fuerant Franciæ desponsatæ, fratribus germanis, Philippo Longo & Carolo Pulchro: qui non solū interiorem Burgundiam, sed exteriorem etiam palatinum, ius regni 30

Ducatus Burgundie ad reges Francie deuoluitur.

Burgundie palatini ex Tiro-lensibus.

Arelatensis, qui tum ad gubernacula sedebant, negligentibus Augustis, obtinuere. Etsi uerò propinquitatis iure Otto Magnus cognomēto in Alpibus ad Athesim Meraniæ dux, palatinum sibi Burgundiæ filioque cognomini usurpare niteretur, possessionem illius tamen consequi nequiuit: ac titulo magis quàm dignitate aut officio Burgūdiæ hi palatini fuere. Cum interea Fran-

ciæ

ciæ reges non illam modò ueteris Burgundiæ partem, sed aliquot etiam exteriores, quemadmodum nostro seculo Sabaudiam ac Lotharingiam Rom. Imperio præripuissent, Cæsaresq; postremò uniuerso limite qui hactenus Rom. Imperium à Gallia diuidebat, priuati fuissent: quæ tamen non ita multo post, diuini numinis prouidentia, archiduces, originis Habsburgicæ matrimonio recuperatum, Imperio reddiderunt. Hi fuere, Maximilianus Rom. Imperator, eiusq; natus Philippus, qui ad Gades usq; & Herculis columnas ditionem propagauit: cum pater Maximilianus Septentrionalem etiam Galliaë limitem, quondam Armoricum appellatum, recepisset, matrimonio (ut diximus) comparatis Artesia, Piccardia, Hannonia, Flandria, Selandia, Holandia, Frisia, Brabantia, Namurco, Lymburgo & Luczemburgo, amplis & opulentis ditionibus. Quod qua ratione & quibus auspicijs factum sit, deinceps è fide Historica enarrabo. PHILIPPVS Longus cognomento, rex Franciaë, quem dictum est coniugem duxisse Ioannam Ottonis Burgundiæ palatini filiam, paterna origine ab Ottonne Friderici Imp. primi filio Sueuo, materna uerò à Reginaldo comite Chabilon. & Salinarum in Campania, Gallo, descendentem: si uera initia respicias, non minus Habsburgen. generis, quàm Reges de quibus supra locuti fuimus. Theobertum enim, ostensum est, primùm omnium, Sigeberti exulis (quem caput inclytæ Austriae domus constituimus) siue fratrem siue filium, aut deniq; fratrualem, ex Childericho rege Austrasiæ, gubernacula consecutū sub nomine comitis fuisse: quo mune re ac nomine perpetuo Franciaë reges, tum Merouingi, suas prouincias administrasse, & limites tutatos esse constat. à quibus nimirum Chronographi postea Viennenses in Prouincia comites deriuarunt, & ab his Chabilonen. & Salinarum. Cuius generis & postremi Burgundiæ palatini fuere, Reginaldo duce, Friderici primi Imp. socero: aut si altius rem repetas, Gerhardo de Rosilone, inclyto illo Burgundiæ heroe, quæ diximus à Ca-

Burgundia è potestate regia Gallia per Austrades eripitur.

Philippus Longus Gallia rex, dux Burgundia.

Comites Viennenses, & eorum origo.

t rolo

rolo Caluo pulsum fuisse. Qui retento agello in Prouin-
 cia, Theodericū comitem reliquit. is Falconem, Falco
 Gerhardū II. is Vualtherū, Vualtherus Reginaldum pri-
 mum. Hic rursus Guliermū, Guliermus Stephanum ar-
 chiepiscopum Bizuntinum, & Reginaldum secundū.
 Cuius filiā Beatricem Fridericus sibi primus Imp. con-
 nubio copulauerat: ex eaque Ottonem Burgundiæ pa-
 latinum, & archifolij Arelatensis nomine Rom. Im-
 perij uicarium susceperat. A cuius posteritate IOAN-
 NAM & BLANCAM deriuamus, quæ ius Burgun-
 dici ducatus ad Valesianos Franciæ reges transtulêre,
 Philippum Longum, ut dictum est, & Carolum Pul-
 chrum: à quibus postremi Burgundiæ principes deflu-
 xêre, qui Imp. Friderico tertio Austriaco, authore MA-
 XIMILIANO Cæsare, eiusque cum Maria Caroli Bur-
 gundi filio, in eandem, ut primitus fuerant, gentem
 coaluêre. Quippe Philippus Longus, de quo loquimur,
 Franciæ rex, ex coniuge Burgunda Ioanna prognato fi-
 lio, Ioanni Burgundiæ principatum contulerat: & ne
 unquam discordia suscitaretur, quòd Carolus frater
 alteram Burgundiæ hæredem Blancam in matrimo-
 nio haberet, moriturus quidem Franciæ regnum,
 cum Prouinciæ gubernaculis ut seniori reliquit, filio
 suo Ioanne (de quo loquimur) Burgundiæ duce &
 Delphino constituto. Is IOANNES, tam ob ma-
 trem Ioannam, quæ hæres fuerat comitatum Bi-
 zantini, Blessensis, Salinarum & Chabilonensis,
 quàm parentis Franciæ regis autoritate, dux Bur-
 gundiæ inauguratus, nouæ scilicet illius exterioris,
 ex Planca postrema Boloniensi comitissa Philip-
 pum ex cognomento Audacem tulit, eumque Bur-
 gundiæ ducem moriens reliquit. Quo tempore &
 duo, qui ius prætendebant successions in Burgun-
 dia noua, motus ciebant: Philippus scilicet sextus
 dux Aurelianus, ob Blancam uxorem, Caroli Pul-
 chri regis Franciæ, ex Blanca Ottonis sæpediti Bur-
 gundiæ palatini (de posteritate Friderici primi) filiam:
 & Lu-

Filius Friderici
 primi Burgun-
 diæ palatinus.

Secundus Gal-
 lic rex ex gen-
 te Valesianorū,
 dux Burgundiæ.

Septimus dux
 Burgundiæ.

Octauus dux
 Burgundiæ.

Contentio mul-
 torum pro du-
 catu Burgun-
 diæ.

& Ludouicus, Ludouici comitis Niuerniensis de Rote-
 lio filius, ex Margareta Flandra genitus, quæ filia extite-
 rat alterius Margaretae Brabantinae, quam Ioannes co-
 gnomento Senior palatinus, de stirpe comitum Salina-
 rum uiduam reliquerat. Isti motus à iure ad arma per-
 uenerunt, à quibus Philippus Audax secundus nouæ
 Burgundia dux, prælio congressus, ad Rofsbecke fun-
 ditur, ac capitur, anno 1381. Qui liberatus paulo post cū
 Delphinatū precium captiuitatis dedisset, inimicos ex in-
 10 de semper spiritus & ipse & tota quæ secuta est posteri-
 ras, cum Franciæ regibus, patruis patruelibus ac fratrie
 libus, gessere. Vt rursus Burgundia, etiam noua illa, deci-
 sa à reliquo corpore Gallia, proprijque iuris facta accessio
 ne finitimarū ditionū, quas felicibus principes connu-
 bijs compararunt, Brabantia inquam, Hannonia, Na-
 murci, Lucemburgi, Flandria, Holandia, Selandia,
 Lymburgi ac Frisia, se tam à Fraciæ regum obsequio quā
 Germanis Cæsarib. seculi penè spacio tutata, libertatē u-
 surparit: grauisimo postremò gesto aduersus Fracię re-
 20 ges bello, in quo auxilijs regis Angliæ & Ioannis Bohē-
 miae, Luczelburgen. generis, Burgundus expugnatis Pa-
 risijs & Aureliano capto, partitus cum Anglo regnum
 Gallia, totum penè sui iuris fecerit. Quo ex euentu An-
 gliæ reges etiamnum titulo ac insignibus Franciæ utun-
 tur. Huius Philippi Audacis filius IOANNES, cum
 bello nomē dedisset, quod Sigismundus Imperator ad-
 uersus Turcas infeliciter gessit, in acie capitur: abdu-
 ctusque ab Amuratho tyranno in Asiam, aliquot annorū
 seruitiū tulit, in ea commodū prouincia, ubi quondam
 30 Iason uellus aureū quæsierat: & diuus Andreas, beati Pe-
 tri principis Apostolorū frater germanus, Salutare uer-
 bum adnunciarat. Is redemptus posterius, ordinem
 siue militiam fertur instituisse Aurei uelleris, in quā ad-
 huc maximi quique principes cooptantur, torque aureo
 conspicui, in quo S. Andreae crux, & ferrum cum silice,
 excussorio, aureumque uellus expressa cernuntur. Quod
 qua ratione instituerit, sic accepimus. Quo tēpore A.

*Burgundia rursus
est corpore
Gallia decisa.*

*Burgundia dux
Gallia regnum
subiecit.*

*Nonus dux
Burgundia.*

*Ordo aurei uel-
leris, institu-
tus à Burgundis.*

murathes Turcarū tyrannus, circa annū uidelicet 1415, ingentibus copijs Palæologum Græcorum Imp. adgressus fuerat, adhortante Romano pontifice Christianos principes, Sigismundi Imp. castra secutus cum cæteris principibus: hic quoque Ioannes Burgundiæ dux, in ipsa clade, qua tum post hominum memoriam maxima Christiani adfecti fuerant, inter multos captiuitati cesserat. Quem cum fortè Astolgandus astrologus penitus contemplatus fuisset, dubium an ex arte uel alijs quibusdā uaticinijs, prædixisse dicitur, Quòd is demum princeps, atque eius stirpis quispiam, Imperium Turcicum deleturus sit, qui ignem in pectore ferret. Quod Burgundus omen ad se trahens, aut de historia Colchica, aut fabula potius Medæ edoctus, quæ ijs quondam finibus euenerat, ubi captus adseruabatur, ordinem primum omnium animo concepit: quem liberatus postmodum, insigni liberalitate deuotioneque instituit: qui totum penè per orbem Christianum inter Principes Christianos ita claret, ut pauci sint tum Reges, tum Principes, Satrapæque, qui huic sacræ militiæ nomina non dederint, torquibus aureis ex pectore fulgentes, in quibus sancti Andree crux, ferrum excussorium cum filice sculpta cernuntur, aureo uellere dependente. Hunc Ioannem Burgundiæ ducem Philippus filius secutus est, & illum Carolus, belli studijs eminentissimus, ut qui Franciæ regi ob Artesiam ac fines bellum uictor fecerit: translatisque in episcopum Coloniensem armis, Fridericum tertium imperatorem cum Romani Imperij signis in suppetias commouerit. Quo tempore ex bello pax, & ex hoste affinis Imperatori Burgundus factus, nimirum singulari Dei prouidentia, unicam quam habebat filiam Mariam Maximiliano Cæsaris filio despondit: ac cum exorto posterius bello cum Heluetijs, Burgundus ad Nancetū congressus occubuisset, anno 1480, non Burgundiam solam, Gallicasque prouincias, sed Belgium insuper totum, Flandriam, Brabantiam, Luczemburgum, Lymburgum, Hanno-

Postremi duces
Burgundie.

Hannoniam, Namurcū, Selandiam, Holandiam, Gelandriam ac Frisiam unicæ filiæ reliquit. Cuius morte, ad Philippū filium ex Maximiliano Austriade, & inde ad Austriam deuolutæ cunctæ fuere. Quod non sine numine diuino contigisse, uerisimile est: duas uidelicet nobilissimas prosapias, à duobus fratribus positas, post secula ita coiuisse, Habsburgensiū uidelicet ab Ottoprechto inter Iuram, Romaricū, Peninumq; montē tenēte: & Prouinciæ comitū, qui in Burgundiæ principes postremos desierant, & à fratre germano Ottoprechti, Theoprechto scilicet, initia repetebant.

CAPUT NONVM. DE BRISGOUIAE

& Zaringia principibus: qui & ipsi secūda scissione ab inclyto genere Habsburgen. defluxēre post Burgundiæ reges: & postremò in palatinos Burgundiæ, duces Deccenses, & comites Friburgen. propagati fuēre.

DE Hugonis posteritate, qui Luitfridi, quem diximus S. Trutberti abbatiae autorem extitisse, filiorū unus fuit, superiori capite ad fidē rerū definitū prolixè est. Superest, ut etiā HVNIFRIDI, qui maior natu filiorū Luitfridi fuerat, successione enarremus: quem praefati eramus ex Anastasia marchionissa à Ransperg, progenuisse Guntramū, Ergo uie & Turgouie comitē: Eberhardū, Brisgouie landgrauiiū: & Rothardū, Gengenbacensis monasterij locupletatorē. De quorū Guntrami posteritate, unde Austria dū genus defluxit, posterius sermonē cōtinuabimus Capite II. & sequentib. Nunc adeò qui Eberhardū sint secuti, in Brisgouia ac Hercinia fylua, ut enucleemus, series rerū expostulat. Is est EBERHARDVS, de quo, ut Ottonis primi hoste, Vitikyndus in historia Saxonica hæc adnotauit: Tractum tam diu bellum Eberhardus considerans, ultrò non quiescit, quin contempto rege, & spreto iuramento, ut initio conferta manu cum Gisalberto, ad incentiua bellorum pariter conspirat. nec contenti regno occidentali solummodo, in Rheni orientalem agrum depopulandum cum

*Eberhardus
Brisgouie co-
mes.*

exercitu demerguntur. Hæc cum audiuntur in castris regis (nam ea tempestate rex erat pugnans contra Brisseck, & alias urbes quæ erant Eberhardi ditionis) multise castris eruebant, nec ultrà spes erat regnandi Saxones. Meminit & Urspergensis in suis Chronicis, in eadē Ottonis primi historia: Henricus itaq; discedens à Saxonia, Lotharingos iterum adiit, & cum duce Gisalberto aliquandiu mansit. Iterum ducitur exercitus contra Gisalbertum, & omnis regio eius subiacens imperio igni traditur: obsessusq; in castello Kiuermont, quod est Capræmons, elapsus fuga inde proficiscitur. & cum obsidio difficultate locorum parum procederet, uastata undiq; regione, reuersus est in Saxoniam. Est autem in confinio Alsatia castellum uocabulo Brissack, de quo omnis adiacens pagus appellatur Brissackgoue, quod fertur olim fuisse illorū qui Harelingi dicebantur, tunc autem temporis erat in ditione Eberhardi, in quo ipse suorum posuit multitudinem militum. Quorum terrore non solum magnam partem præfatæ prouinciæ sibi uendicabat, uerum etiam circà fideles regis miserè laniabat. Et rursum (ut appareat hunc ipsum Eberhardum Brisgouic comitem, generis nimirum Habsburgen. eo ipso bello cui se immiscuerat, occisum fuisse) subdit idem autor: Eberhardus autem & Gisalbertus audiētes regē esse in partibus Alsatia, collecto permagno exercitu, alueum Rheni apud Andernacū transeunt: & quæ sequuntur. Est autem uerisimile, hunc Eberhardum duos genuisse filios, Eberhardum secundum, & Berchtoldum cognomento Barbatum: quorū diploma quoddam mentionē facit in monasterio S. Blasij quod est in Nigra sylua, in finibus Vuirtenbergiæ, Austria, & Badensis marchio natus, de anno Domini 1047, sub nomine Henrici quarti Cæsaris, hisce uerbis: Qualiter nos ob interuentū & petitionem dilectæ conthoralis nostræ Imperatricis Agnetis, nec non fidelium nostrorum Eberhardi Berchtoldiq; comitum, cuidam fidei nostro Meginrado dedimus unum regalem mansum in uilla Vualdkyrchen, in pa-

Eberhardus secundus comes
Brisgonie.

in pago nostro Alpgouia, in comitatu Berchtoldi comitis situm, cum omnibus suis pertinentijs, & utriusque sexus mancipijs, terris, cultis & incultis agris, ædificijs, pratis, pascuis, molendinis, aquis, aquarumque decursibus, piscationibus, uenationibus, incisuris, saginationibus, & cum omni utilitate quæ aut scribi aut nominari potest. hæcenus literæ. Porro BERCHTOLDVS is est, cui Henricus tertius Imp. moriturus Sueuiæ ducatū & filiæ matrimonium promiserat, dato in signū fidei ac memoriæ annulo signatorio, ut Urspergensis scribit: Otto de Schuuynfurt dux Sueuorum IIII, Cal. Octob. obiit: & Rudolphus de Rhynfelden, qui postea rex esse contendit, ducatum accepit. Quod magnum fuit seminarium earum quibus regnum perturbabatur commotionum. Eundem enim ducatū, uiuente adhuc Ottone duce, Hēricus Imp. Berchtoldo comiti, qui post Carinthiorum accepit ducatum, promiserat: eiq; annulum suum, ueluti huius rei commonitorium, dederat. Quem ille diligenter seruans, post amborum obitum, Imperatoris scilicet & ducis, Imperatrici Agneti, Imperium tunc disponēti obtulit: eamq; annulū agnoscentē, pro ducatu sibi promisso cōmonuit. Sed quia prædictus Rudolphus mox post Imperatoris obitū, filiā eius Rumholdo Cōstantiēsi episcopo cōmendatā (ueterū cōsilio raptā, an dolo, nescit) uxorē duxit, receptā iam in gratiā, eūdē ducatū illi causa filiæ Imperatrix dedit. Quod animū Berchtoldi non parū cōmouit. Pro qua cōmouitione leniēda, ducatus Carinthiorū ei cōmittit, quē postea filio suo Aequiuoco, ipsius rogatu Henricus rex cōmisit.

30 Eiusdē Berchtoldi Lābertus Schafnaburgen. meminit his uerbis: Casu quoq; nuper aduenerat, nescio qd cause acturus in Palatio, Berchtoldus dux Charētanorū. Huic rex q̄ sanctis obtestationib. se purgauit, qd ducatū eius nulli alij tradidisset, sed Marquardus priuata præsumptione fines alienos inuasisset. Nec ei quidquā de iure suo propterea imminutū esse, si suo in iussu, sine cōsilio principū, honores publicos homo ineptissimus temerasset.

Berchtoldus
tertius comes
Brisgouie.

Ille licet hæc ficta esse sciret, & regis maliciam non tam uoluntate quàm fortunæ uiolentia correctam esse: tamen accepit satisfactionem, promisitq; operam Reipublicæ utilitatibus nusquam defuturam. Et rursus alio loco, eâdem in historia Henrici quarti: Rex (inquit) natalem Domini Babēberg celebrauit. Ibi Berchtold o duci Carnotensium ducatum sine legitima discussione absenti abstulit, & Marquardo cuidam propinquo suo tradidit. Hæc Lambertus, de Berchtoldo stemmatis Habsburgen. cognomēto Barbato, q dum possessione ¹⁰ duorum opulentiss. tum temporis ducatuū cecidisset, Ducis tamen nomen retinuit: constructaq; arce in Brisgouia Czaringensi, à Chronographis passim dux Czaringensis appellatur, siue à Charinthnis populis, quorū ijs finibus Ptolemæus mentionem facit: siue, ut aliqui opinantur, à ualle Czeyring suprâ Iudenburg, quam solâ dicitur ex principatu Carinthiæ sibi, ab Henrico quarto collato, retinuisse. Ad huius porrò obsequiū, beneficio Imperij aduocatia, quam nuncupabant, Tigurinensis & Vchtlandia, siue Nuydlandia pertinebant: ubi posteri ²⁰ Bernam & Friburgum condidēre. Qui ex tribus uxoribus, Agnete Rudolphi postremi Burgundiæ regis propinqui sui filia, & Burcardi Sueuiæ ducis uidua: Mathilde, Rhynfeldensi comitissa: Richarda deniq; Carna, postremi ducis Carnorum de stirpe Sponhaymensi, uel filia uel uidua (ob quam & beneficij particeps iudicabatur) duos filios progenuit, Berchtoldum secundum, aduocatum Tigurinen. ac Vchtlandiæ principem, Burgundiæq; palatinum, & Hermannum Carinthiæ marchionem, quem postremò tradunt Monasticen in Clu- ³⁰ niacen. cœnobio professum. Habuit fratrem Gebhardum Constantien. præsulem, quem Rom. pontifex ob uitæ continentiam inter sanctos retulit. cuius hortatu duo cœnobia in finibus Nigræ syluæ, non sanè incelebria, posuit: sancti Petri supra Friburgum Brisgouiæ, & Marchtall ad Danubij fontes, ab ipso Gebhardo consecrata anno 1093. In quorum primo & sepultus cernitur.

Cuius

Cuius filius cognominis BERCHTOLDVS hoc nomine tertius, secutus patrem in Brisgouia, Vchtlandia, aduocata Tigurin. & Burgundiæ palatinatu, cum plures ditiones Imperij beneficio acquireret, Burgdorf dominium in Burgundia, Mortinouiam inter Brisgouiam & Marcham Baden. sitam prouinciam, & ditionem Deccesem in Nigra sylua, inter fontes Danubij & Neccari, Bernamque, Friburgū Vchtlandiæ, Villingāq; in Nigra sylua, & omniū Sanctorū cœnobiū ibidē Vueilhey, & S. Fidis in beato Gallo condidisset, meritò diuitis cognomētū meruit. postremò in suorū odiū cum incidisset, à Burgundis multa aduersa tulit, quib. palatini Imperialis nomine præfuerat. Quos postremò diutino etiam bello ad obsequiū reduxit, scripto Eulogio eius uictoriæ in porta Burgdorfensi, in hæc uerba:

*Berchtoldus
quartus Brisgouie princeps.*

Hanc dux Berchtoldus portam struxisse notatur:

A quo pro fraude Burgundica gens populatur.

Sunt qui hunc in regem Rom. Andernaci congregatis principibus postulatum scribunt, Henrico sexto mortuo: sed Philippo ultrò cefsisse. Is Berchtoldus ex Sophia Vuelphonis Altorfensis nata genuit Berchtoldum tertium, & Chunradum à Friderico Imp. hoc nomine primo proscriptum, authorem tam ducatus Deccensis quàm cœnobiij Auu, in ditione Vuirtenbergensi, ubi plerique ex ducibus Deccen. conditi cernuntur. Cui liberi ex Clementia Franciæ ducissa adscribuntur, Hugo Brisgouiae & Mortinouie princeps, mortuus anno 1152: Rudolphus Leodiensis præsul, qui S. Lamberti martyris reliquias in sancti Petri cœnobio aui fundatione de-

30 posuit, & in insigni illa in terram sanctam expeditione obiit: Berchtoldus comes Herciniæ syluæ, & sancti Blasij monasterij aduocatus: Albertus comes à Kaluu, qui se primus ab arce Deccensem ducem nominauit: Luczelmannus princeps Deccensis, conditus cum uxore Beatrice Gronyngense comitissa in cœnobio Alperspach: & Hermannus, qui ex Elisabetha comitissa Vogburgense Boiaria tulit Albertum

*Chunradus comes
Brisgouie
quintus.*

*Duces Deccen-
ses primi.*

tum secundū ducē Deccensem, & Berchtoldum episcopum Argentoracensem. Quorum Albertus arbiter legitur extitisse inter Rudolphum Habsburgensem Cæsarem propinquum suum, & Eberhardum comitem Vuirtenbergensem, bello ob fines contendentes. Alberto succedere in ducatu Deccensi filij, Ludouicus, & Chunradus hoc nomine in gente tertius. Qui ex comitissa ab Hohenberg genuit Chunradum quartum, in regem Romanum electum, & conditum in cœnobio Auu, anno millesimo ducentesimo nonagesimo secundo: & Simonem ducem, qui obiit quarto Nonas Martij, anno millesimo trecentesimo decimosexto. Cum ex landgrauia Nellenburgensi suscepisset Vlrichum, & Chunradum quintum, qui obiit anno millesimo trecentesimo uigesimonono, in Ehingen Neccari sepultus. Genuit & Chunradum sextum, qui apud Monacum in diuersorio, à Suuichardo à Gundelfingen occisus est, anno millesimo trecentesimo quinquagesimo secundo: cum ex Heduuige marchionissa Ferrariæ nullam prolem reliquisset, fratribus in ditione auita succedentibus, Chunrado, Hermanno, Friderico primo, & Vlricho. Quorum posterior ex comitissa ab Hohenberg filias procreauit, Agnetam Eberhardo comiti à Vuerdeberg, Mathildem Friderico pincernæ Lymurgen. & tertiam Vuilhelmo comiti à Kirchperg nuptas. Cæterum fratres germani illius, Fridericus quidem hoc nomine primus in familia, ex comitissa à Truhendingē progenuit Fridericum & Vlrichum, hoc nomine secundos in hac stirpe: & filiam abbatissam in Symeren, prope Ottingam Risæ. Hermannus uerò hoc nomine in genere secundus, cum binis uxoribus, Elisabeta comitissa à Vroburg, & Anna baronissa à Signauu, in Oberndorf, Monialium monasterio tumulatur, Anno 1363. Fridericus autem, quem diximus natum Friderici primi fuisse, nepotem ex fratre Hermanni, cum dominium Myndelheym in Algouia comparasset, anno 1389, arce supra montem S. Geor-

Duces Deccenses posteriores.

Postremi duces Deccenses.

S. Georgij gentilicio nomine Deck constructo, ex Anna comitissa ab Helfensteyn procreauit septem filios, & sex filias, Ludouicum patriarchã Aquileiensem, Basileæ ad Cartusianos sepultum: Georgium, doctorem & provincialem Augustinianorum: Fridericum tertium Alsatia landuogtum nomine Auftrię archiducum, propinquorũ suorum: Vrichum tertium: Simonem tertium, in Stams Tyrolis cœnobio iuxta Auftriades cognatos suos sepultum: & Chunradum septimũ. Filiarũ, Gueta comiti à Vuertheym Franco, Margareta comiti ab Ortenburg Boio, Agnes Henricho pincernæ à Lympurg; Beatrix Friderico baroni ab Haydeck, Irmil domino à Rechperg Sueuo, & sexta Vuolfgango à Preysing Boiario, collocatæ fuere. Ex his Vrichus, puta hoc nomine in gente tertius, Cæcus cognomento, industrius princeps, ex duabus coniugibus, Anna regina Poloniae, Hispaniæ regis relicta: & Agnete de la scala Patauina, nullam prolem tulit: mortuus anno 1452. Cuius frater Chunradus septimus, ex marchionissa Estensi Fridericum quartum reliquit, sui generis postremum. Qui Friderici quondam Imp. quem Tertium cognominat, Austriæ archiducis, cognati sui, in Alsatia præfectum egerat, quem Landuogtum appellant. Et ex postrema Vrsplingensi ducissa, unicam modò filiam genuit, Vuirtenbergeni principi collocatam. Cuius matrimonij ergò magnam ducatus partem ditioni suæ adiecit, titulũque ac insignia publicè usurpare cœpit, Villinga, cum alijs quibusdam cum oppidis tum arcibus ac prædijs ad Danubij & Neccari fontes, ad Austriacos deuoluta, ut sanguinis uinculo propinquos. In qua deniq; nobilissima prosapia, in sexu infirmiori uitæ continentia fulserunt, Agnes ducissa à Deck, Eginonis comitis ab Habsburg cõiunx: Mechtildis, Eberhardo dapifero à Vualdpurg collocata: Berchta & Agnes, in monasterio sanctimonialium in Kircheym oppido monasticen professæ. Cernitur & tumulus in cœnobio Auu, hodie ditionis Vuirtenbergen. cum inscriptione Hugonis ducis Dec-

Brisgouia sextus princeps.

centis, & comitis Habsburgensis: ut dubium nullum sit, duces Deccenses ab Habsburgensibus defluxisse, median-
tibus uidelicet (ut præfati sumus) principibus Zarin-
gensibus, iisdemq; Brisgouia landgrauijs. Quorum
BERCHTOLDVS hoc nomine quartus, Bris-
gouia uerò landgrauius ex suo stemmate sextus, Al-
berti Deccensis ducis primi frater germanus, ab Otto-
ne quarto Imperatore in aduocacia Tigurinensi &
Vchtlandia confirmatus à Friderico primo Cæsare:
præterea (quem Barbarossam cognominant) præfe-
ctura Arelatensi & Burgundia palatinatu donatur: qui
cum se magnificentius ageret, in suspicionem apud eun-
dem incidit, adfectatæ Burgundia, regniq; (de quo
dictum est) Arelatensis. Quam ut dilueret, obsides dare
coactus est, proprios ex filia nepotes, Vracensis comitis
filios, Berchtoldum uidelicet, & Chunradum postea
Lofanensem episcopum, postremò Cardinalem Por-
tuensem titulo sancti Ruffini. Is Berchtoldus au-
xiliatus Hugoni comiti Habsburgensi, propinquo
suo, bello Rusticano oppresso, interficitur in loco
Alfatia Molsheym, anno 1218. De quo uersus in par-
rochiali templo Friburgi Brisgouia intelligendi sunt,
parieti insculpti:

Cum bis sexcentis ter senis iungitur annus,

In Friburg moritur Berchtoldus dux Alemannus.

Exordia comi-
tum Friburgen-
sium ex Furste
bergenfium.

Is ex Benigna Vogburgensi Boiaria marchionissa duas
filias genuit, Iuditham Eginoni comiti ab Aurach nu-
ptam, unde dictum est Chunradum cardinalem ac
Berchtoldum ducem natos: & alteram Agnetam, Egi-
noni comiti à Furstenberg collocatam. qui Friburgum
dotis loco accipiens, Friburgenses comites reliquit. de
quorum successione in Arbore plura leges. Pertinet
huc locus Alberti Argentinensis chronographi, qui sic
habet: Erat autem antiquum castrum in Brisgaudia, ex
opposito nunc castri Friburgensis. Cumq; olim dux
Czaringia à sororio suo comite de Kiburg precibus ob-
tinuisset, ut adnueret ducem facere domum uenationis

in mon-

in monte castrifriburgensis, uxor Eritia dixit comiti:
 Bene dixit frater meus, quòd domum uenationis ibi
 facere uellet: quia uenabitur & expellet uos per ipsam
 domum. Mortuo autem tempore Friderici Berchtol-
 do duce de Czaringen, uni sororio de Kiburg cefsit il-
 lud dominium in Burgæa. alteri Eginoni cum barba,
 comiti de Aurach, cefsit inferius dominium. Quo
 mortuo, cum reliquisset duos filios, Chunradum se-
 niorem, cui cefsit dominium Friburgense: & Henricū,
 cui cefsit Neuuenburg & Baden. Qui Henricus, cum
 Neuuenburg uenisset, animo recipiendi in crastino ab
 hominibus fidelitatem: tunc in sero, sub macellis, uxore
 cuiusdam Burgensis stuprauit. propter quod illi Bur-
 genses fidelitatem facere noluerunt. Hæc ille: quæ
 declarant, Brisgouiam iam tum à Czaringensibus ad
 Friburgenses comites & Furstenbergenses deuolutam
 fuisse: cum postea in Berchtoldo quarto, eiusque filijs,
 à Burgundis ueneno sublatis, unà cum Burgundia,
 Vchtlandia ac Burgdorff, ad comites partim eosdem,
 partim uerò ad Vualischneuuburgenses comites per-
 uenisset. Quibus extinctis, pars ditionum earundem
 ad Austriacos de genere Habspurgen. cognationis uin-
 culo redijt: pars uerò ad marchiones Badenses, Vero-
 nenses exules, matrimonij ergò redacta est. BERCH-
 TOLDVS hoc nomine, in stirpe Czaringensi, incly-
 ti generis Habsburgensis quartus & ultimus, Chun-
 radi exulis, & à Friderico primo Cæsare pulsus (un-
 de Deccenses duces deriuauimus) filius, Burgun-
 diæ palatinus, ac dominus Vchtlandiæ, suæ gen-
 tis postremus, ex nescio qua comitissa Burgundiæ
 procreauit duos filios, Burcardum & Adrianum:
 quos ueneno Burgundi necarunt, matri occultis por-
 rectis medicamentis ad inducendam sterilitatem.
 Sic miser Berchtoldus summa in tristitia sine liberis
 obiit: & Friburgi in templo maiori, in choro se-
 pelitur: filijs (quos diximus toxico sublatis) Solo-
 duri in choro tumulatis. Porrò bona relicta, partim

*Brisgouia prin-
 ceptus septimus.*

*Genealogia co-
mitum Fribur-
gensium.*

Friburgenses comites, partim uerò comites à Neuuen-
burg, matrimonij ergò ad se traxerunt. Quorū habet
genealogia (ut paucis comprehendamus) in hanc for-
mulam. Eginio quispiam comes ab Vrach, ex Iuditha
Berchtoldi tertij filiarum altera, genuerat Chunradū
Brisgouiæ hæredem: & extincto Berchtoldo quarto,
Eginonem comitem à Furstenberg. A' quorum primo
Friburgenses, ab Henrico uerò Neuuburgēses processe-
runt, hoc ordine: (quantum eorū è tenebris eruere po-
tuimus) Eginonem quippe Friburgensem comitem se-
cuti sunt ordine filij Eginio & Chuno, in Tēnebach cœ-
nobio Nigræ syluæ sepulti. Post hos Chunradus, & al-
ter Eginio, q̄ gentilicio sermone Eck, ex filia pincernæ à
Neifen Sueui reliquit Eginonem tertium, sepultum Fri-
burgi Brisgouiæ ad S. Claram, anno 1292: qui deficien-
tes Friburgenses ad obsequium reduxit. Genuit autem
Eginonem quartū, Chunonem & Fridericū. Quorum
Chuno, siue Chunradus, secundū quosdam, ex duabus
uxoribus Liechtenbergensi & baronissa à Signauu, pro-
duxit Eginonem quintū, Friburgi in templo parochia-
li post mortem conditū. Fridericus uerò prioris frater
germanus, unicam filiam suscepit ex comitissa à Susem-
berg, Claram nomine, Goczoni cuidam Tubingensi
palatino nuptam. Cuius ex fratre nepos Eginio sextus, ex
comitissa à Vualischneuuburga Chunradū reliquit. Is
est, à quo Friburgenses cum defecissent, acceptis pro li-
bertate XXVI marcis argenti, regiam reliquit, & comi-
tatum Badenuuiler coemit. In qua noua ditione Chun-
radum tertium & Eginonem septimū progenuit. Qui
Rudolpho Habspurgenfi comiti, postea Cæsari, quo tē-
pore pro Argētoracen. Basileam obsidione premebat,
auxilio uenisse legitur. Cuius natus Eginio octauus, con-
secutus beneficiū Imperij, ex materna hæreditate, comi-
tatum Neuuburgensem & landgrauiatum Brisgouiæ
recuperauit. Obijt anno 1385, unico post se & postremo
suæ stirpis Friburgensi comite Ioanne relicto. Cuius so-
ror Rudolpho Badensi marchioni nupta fuit. Ex cuius
obitu

*Comites à Bā-
denwiler ex
Friburgensib.*

obitu, qui fuit anno millesimo quadringentesimo quin-
 quagesimo octauo, ditiones partim ad Auftriacos prin-
 cipes propinquos suos, partim uerò ad marchiones Ba-
 denses, tum matrimonij iure, tum imperij beneficio de-
 uoluuntur: quorum adhuc manet diuisum per Brisgo-
 uiam dominium. Auftriaci quippe Friburgū metropo-
 lim cum proximis oppidis, Kenczinga, Vualdkyrchen,
 Badenuuiler, Kroczinga, Brisaco, Neuuburga, Schlyn-
 ga, Beckynga, Kippenheymo, Gengenbacho, Schutern,
 10 S. Petro, S. Trutberto, S. Blasio, Villinga, Triburgo, Schil-
 tacho, alijsque pluribus cum oppidis, tum castellis at-
 que monasterijs (ut de arcibus nihil dicam) adhuc
 possident. Badenses uerò Susenberg, Hochberg, Rote-
 len, Sulczperg, Laram, Tennebachum, aliaque circum
 loca, ac mixtim ut plurimum dispersa, in ius ditionem-
 que redege're.

CAPUT DECIMUM: DE PROPAGATIONE

inchyti generis Habsburgensis quarta, in comites

Rhynfeldenses, Egenesheimenses poste-

riores, & Pfyretarum.

20

GITVR ita propagato nobilissimo stemma-
 te primò quidem, ut dictum est, in Iuræ mon-
 tis ditionem, Alsatiam & Brisgouiam, dein-
 de uerò in Burgundiam, Herciniam syluam,
 & Heluetiam: quibus nimirum Iuræ montis duces, Bur-
 gundiæ cum reges, tum palatinos, landgrauios Alsatiae
 & Brisgouiae, duces Czaringenses, comitesque Fribur-
 genses, Turicenses Vchtlandiae que uicarios, inquisi-
 uimus: superest, ut reliquos minores ramulos ex
 30 maioribus à trunco procul pullulantes explicemus: in
 quibus Rhynfeldenses comites, Egenesheimenses po-
 sterores ac Pfyretenses collocauimus. Quos & ipsos ex
 trunco arboris nostrae deriuamus, sed interpositis maio-
 ribus ramis. Idque non magis Iacobi Manlij, ac Ladislai
 Sundheimensis, Cæsaris quòdã Maximiliani antiquario-
 rû (qui Burgundię bibliothecas cœnobiorum, scriniaq;
 sedulò perlustrarunt) autoritate ductus, quàm propria
 expe-

*Origo comitū
Rhinfeldensiu.*

experientia persuasus, cum & ipsi aliquando eodem in
 instituto, ac paulo quidem diligentius, maioriq; cum iu-
 dicio Bibliothecas hisce finibus cœnobiorū discutere-
 mus. Ac RHINFELDENSES quidem, etsi quòd
 ab Habspurgenfibus defluerint, non dubitemus: tamē
 à quónam deriuandi sint, Gunczelinone Beczonis filio,
 Brisgouię domino, qui sub Habsbürgensis comitis titu-
 lo Sulczpergenfe ad S. Cyriacum monasteriū condidit:
 uel Gebiczone nepote, & Bertilone filio, controuerti-
 tur. Ego si de meo sensu dicere debeo, à Theoderico de 10
 ducem inclytam Rhynfeldensiu stirpem: qui Rapa-
 tonis Habsbürgensis & Ergouię comitis ex filia Lotha-
 ringię ducis extiterat. Is quippe pulsus ex Lotharingia
 matris hæreditate, à Carolo Salinensi & Henricho Lo-
 uaniensi comitibus, ducta in coniugem Richuara,
 postremi comitis ab Onyngen ad lacum Bodmanicū,
 cū ex dote ac hæreditate uxoris opes collegisset, Rhyn-
 feldam primus à fundamentis extruxit: & CHVNO-
 NEM reliquit, & VLRICHVM, filios. Quorū primus
 ex Itha quadam genuit RVDOLPHVM Sueuię du- 20
 cem, ab Henrico quarto inauguratū, qui posterius ad fa-
 stigium Cæsaris, à Gregorio septimo contra Henricum
 IIII uocatus fuerat: & Adalberonem, ex monacho fan-
 cti Blasij Bormaciensem episcopum: conditus ad S. Bla-
 siū in Nigra sylua, cuius erat aduocatus, ut posteri quoq;
 Habsbürgen. in Ergouia comites. VLRICVS uerò
 frater Chunonis prædicti, cõiuncta sibi postremi Lencz-
 bürgensis comitis ad Arulã filia, eum quoq; comitatū fa-
 milię suę intulit: & cœnobiū Beronense in Alfatia, ab
 Attici quondam Edelsalsię principis nepotibus Hetto- 30
 ne, Battacone, Bodalo & Hugone inceptum, multis do-
 natiuis extulit, anno 1036. Cæterum Chunonis filius
 RVDOLPHVS, ab Henrico adhuc tertio Cæsare ad-
 uocatus Imperij apud Turegum designatus, primam eo
 in munere coniugem amisit Adelhaidem, Ottonis mar-
 chionis Italię filiam, sororem Berchtæ, Henrici quarti
 Cæsaris uxoris. Ex qua duos filios tulit, Ottonem &
 Berch-

*Rudolphus co-
mes Rhynfel-
densis, fit dux
Sueuię, & po-
stra Cæsar.*

Berchtoldum: qui interfecto in Saxonia patre, & ipsi in
 fidijs occubere, ad S. Blasium, cuius fuerant aduocati,
 sepulti. Genuerat & Berchtam ex eadem coniuge, Vlri
 cho Brigantiæ comiti nuptam, unde Rudolphus comes
 Brigantiæ processit: qui ex Vuulphilde Vuelphonis du-
 cis Boiariæ nata, postea suscepit Hugonem palatinum de
 Sigmaringen. & Rudolphum comitem à Pfullendorff:
 ex cuius filia Itha natus fuerat Rudolphus Romanus
 Cæsar, is qui primus genus nobile in Pannonias & Nori
 10 cum propagauit. Rudolphus uerò Rhynfeldensis co-
 mes, quem dictum est ab Henrico quarto Sueuiæ du-
 cem, & postea à Gregorio septimo Cæsarem renuncia-
 tum, cum animum ad secundas nuptias adijceret,
 Rhumbholdi Constantiensis episcopi interpellatione,
 matre quoque ac fratre adiuuantibus, Agnetem Hen-
 ricus tertij Imperatoris filiam nactus, Sueuiæ quoque
 ducatus inuestituram à sororio accepit: nequicquam
 Berchtoldo Czaringense & Brisgouiæ principe, cui mo-
 riens Henricus tertius utrumque promiserat, dato in
 20 memoriâ rei atque fidem annulo signatorio (ut Vr-
 spergensis scribit) oppugnante. Ad cuius animum leni-
 endum, (ut uerbis Vrspergensis utar) Carnorum ducatus
 Berchtoldo concessus erat. Sed cum paucis an-
 nis post, rebus humanis exemptam, uxorem hanc se-
 cundam amisisset: tertiam matrimonio sibi copulauit,
 Adelhaidem Vuilhelmi Burgundiæ comitis filiam, ex
 Vroburgensi comitissa germana natam, Beatricis pa-
 riter Henrici quarti secundæ coniugis germanam so-
 rorem. Ex qua tres filias procreauit, Mathildem, Erne-
 30 sto marchioni Orientali siue Austriæ nouæ ad Danu-
 bium in Norico: Adelhaidem, Colomanno Hungariæ
 regi in Pannonijs: Agnetem, Berchtoldo Barbato Bris-
 gouïæ principi de Itemmate Habsburgen. propinquo
 suo, antequam adhuc ad fasces Imperij à Pontifice sub-
 limatus fuisset, nuptas. Hæc occasio prima fuit, cum ui-
 delicet uinculum, Cæsaris Henrici quarti sorore extin-
 cta, ruptum fuisset, ut Berchtoldo pariter genero suffra-
 x gante,

gante, à principibus Germaniæ, quantumuis inuitus, apud Forcheym aduersus Henricum quartum quondã sororium, ad fasces Imperij pertraheretur, sibi (ut exitus docuit) fatales, pontifice Gregorio septimo id agente, qui dubitantem, missa corona, hoc uersiculo adhortatus dicitur:

Petra dedit Petro, Petrus diadema Rudolpho.

Sic igitur duo Cæsares uno tempore, excitato intestino ac planè pernicioso Germaniæ bello, in Saxonia ad flu. Vnstruod, paribus aquilis (ut ille inquit) eodemq; milite concurrunt: uictò ad postremum, & occiso, de quo loquimur, Rudolpho, unà cum genero suo Ernesto Austriae marchione. Quem in agone mortis constitutum, compulsam conscientia uidelicet, & dolentem, quòd præter uoluntatem ad gubernacula Imperij raptus imprudens fuisset, dixisse ferunt, cum dextrã abscissam aspexisset: Hac ego manu Cæsari fidem dedi: qua uiolata, merito abstractã agnosco. Hic exitus fuit eius Imperij, cuius habenas inuitus is Rudolphus, ac penè coactus susceperat. Qui haud procul à finibus, quib. erat in acie occisus, Merfaburgam delatus, episcopalem Saxoniae cathedram, honorificè more regio sepelitur: filijs Ottone & Berchtoldo ad comitatum paternum Rhynfeldensem redeuntibus, ac paulo post è medio sublatis, inque sancto Blasio apud auum conditis, sine omni generis successione: comitatu Rhynfeldensi ad sororem Agnetem; quam præfati sumus Berchtoldum Barbatum Brisgouiae principem, eiusdem Habsburgicæ gentis, matrimonio accepisse, deuoluto. Sic Czaringentes duces, Rhynfeldenses comites ab Imperio inaugurati, cum defineret & ipsi circa annũ sal. 1218, propinquis suis comitib. Rhynfeldensib. eundem tanquã per manus transmisere. Qui cum & ipsi finem stirpis suæ fecissent, Ioanne postremo sine sexu uirili mortuo, circa annum 1468, Austriaci archiduces, ut proximi linea, quam dicunt, & cognationis uinculo, ditionis eiusdem hæreditatem adière: nonnullis prædijs, ac agro secus Rhenum in Brisgouia & Morti-

Mortinouia Rudolpho marchioni Badensi, qui filiam
 postremi in matrimonio habebat, concessis. Et ha-
 tetenus de Rhynefeldensibus. Venio ad comites Ege-
 nesheymenses posteriores, & Pfyretenses, qui similiter,
 læui ex lateris ramis arboris nostræ pullularunt. Quos
 profapiæ nostrorum principum fuisse, non solum gen-
 tilicia nomina, quæ habuerunt, Vlrichi, Hugonis, &c.
 coarguunt: uerumetiam pleraq; alia testantur, & quòd
 prædia agrosq; gentis auitæ possederint, Sundgouiam
 10 uidelicet, & Egenesheymensem comitatum, Alsatiaq;
 landgrauiatum: & quòd mutuis perpetuò coniugijs ar-
 ctiori se uinculo obligarint. In quorum EGENES-
 HEIMENSI, (quem ab Eginone quodam, stirpis Hab-
 spurgenfis, inter primos nominatim, præfati sumus, qui
 filius scilicet Bodali extiterat, & nepos Hugonis fratris
 germani sanctæ Otiliæ, pronepos Attici quondam Edel-
 falsiæ sub Theoderico III Francorum rege) post primos
 illos de quibus diximus, Hugonem, Bodalum, Bleonem
 (unde Bleonuiler & Bodelsheym loca Alsatia deno-
 20 minata supersunt) claruere EGINO, cum fratre Gerbi
 lo, qui Gerbelsheym construxit: Battaco, & Bero, autor
 primus Beronensis cœnobij, & arcis Bernstejn: ALBE-
 RICVS comes de Alsatia & Egenesheym in literis ue-
 tustis citat, de anno 670. Cuius fortè filius extitit Rhey-
 baldus: qui cum sine mascula sobole obiisset, Hugo Luit-
 fridi Habsburgensis comitis filius minor natus, quem di-
 ctum est S. Trutberti abbatiam in Brisgouia fundasse,
 ut sanguine propinquus successit: ut diploma etiã eiuf-
 dem cœnobij, cuius supra exemplum in Luitfrido addu-
 30 ximus, testatur: ubi nominatim hæc uerba leguntur: sed
 & prædicti filij mei, pro Dei amore, & sanctorum eius,
 quorū memoria & honor ibidem assiduè celebratur,
 ex sua quisq; parte, quæ se contingit, propriæ hæredita-
 tis ad ipsum locum dederunt: Hunifridus scilicet, qui
 maior est in illis natus, in Nordgouie unam curtim quæ
 dicitur Kunigeshoué, Luydfridus in Sundgouia in Sua-
 nesheym, Hugo in Egenesheym, &c. Huius (dubium) an
 x 2 filius

Comites Ege-
nesheymenses.Egino comes
Egenesheym.Hugo comes
Egenesheymen-
sis.

filius extiterit, uel propinquus, Bernhardus, Carolo Caluo bellū mouit: ut præter Rheginonem, Ioannes etiam Auentinus adnotauit: Carolum Caluum (inquit) quòd Pio fauerent Luitfridi filij Hugo & Bernhardus, utrunque uictum acie in Alfatia, in ditionem redegisse. Vnde colligitur, & Bernardum Luitfridi Hasburgen. comitis, authoris cœnobij S. Trutperti filium extitisse. de quo Bernharo hæc nimirum Pauli Aemilij uerba intelligenda sunt, libro tertio rerum Francicarū: In Italia expectabat Caluus Augustus primores regni sui, Hugonem, Bossonem, duos Bernhardos, &c. Post hæc tempora celebratur Vuandelherus comes de Alfato & Egenesheym, à Lothario landgrauatus Alfatia inuestitus anno 840. Cuius nimirum generis Theodericus landgrauus Alfatia & comes ab Egenesheym, moriturus sine semine masculino, Gerhardo fratri utramq; ditionem reliquit. Is duos genuit: Gerhardum secundū, landgrauum Alfatia: & Vlrichum, comitē ab Egenesheym. Gerhardus secundus Stephanum filium procreauit, quē tamen plerique Vlrici comitis ab Egenesheym fuisse contendunt, qui cœnobium Stechfeld, haud procul Argentoraco fundauit, & à suo nomine appellauit, Steffansfeld, quod per syncopem germanis propriam, corruptè Stechfeld nūcupatur. Floruit circa annum 1038. Quem fratrem germanum extitisse Brunonis Tullensis episcopi, haud ambigua res est: quem ad Pontificatum maximum uocatum, Leonem nonum uocarunt. Ut argumentum certum sit, eandem Egenesheymensem prosapiam extitisse, & Dagspergensium sedibus duntaxat nomina uariantem: id quod subinde cæteris quoque uetustioribus prosapijs contigerat. ueluti nostrorū etiam Principum stemmate à regijs passim, alij Tirolenses se principes, alij Alfatia, pleriq; de Vienna, de Lynczio etiam, Garfio ac Pernekio, Medlinga & Haymburgo nominarunt: & multo antè Habsburgenses, ab Ergouia, Brisgouia, Laufenburgo, Kiburgo, Rhynfelda, Vueifsenburga, & Dagsperg nomenclaturas similiter constat usur-

Bernhardus comes Egenesheymensis.

Vuandelherus comes Egenesheymensis.

Theodericus comes de Egenesheym.

Gerhardus comes Egenesheym.

usurpasse. Secutus est ea tempora Hugo Egenes-
 heymensis comes, qui cœnobium Perg prope Colma-
 riam fundauit, anno 1144. Theodericus pariter hoc
 nomine secundus comes ab Egenesheym, ex Gertrude
 Roberti primi Flandriæ comitis filia genuit Theoderi-
 cum tertium Flandriæ comitem, & Henricum in aui-
 to comitatu Egenesheymensi successorem, Alsatiaëque
 landgrauium: qui obiit anno 1232. Cuius sororem Lu-
 douicus comes Ottingensis, in Risa Sueuiæ, unâ cum
 10 landgrauiatu Alsatiaë superioris accepisse legitur: &
 cum Imperij beneficio obtinere non posset, cathedræ
 Argentoracensi uendidisse. quæ illam adhuc retinet in
 possessione ditionem, non minus atque Austriae prin-
 cipes inferiorem ad flumen Rhenum extentam. Cæ-
 terum, quem ob matrem dictum est, Flandriæ comi-
 tem à Chunrado tertio inuestitum: is obiit anno 1168,
 cum tribus in terram sanctam expeditionibus unâ
 cum reliquis Imperij principibus interfuisset, ac præ-
 claras in Asia res gestas edidisset. Reliquit autem
 20 post se tres filios, & quatuor natas, ex Sibylla Da-
 nielis regis Daniæ exulis uidua, Falconis comitis de
 Angiers nata: uidelicet Philippum, Petrum, Mat-
 thæum: Isabellam, Ludouico Franciæ regi despon-
 satam: Elisabetham, ducis Brabantiaë: Sibyllam, co-
 mitis Luczelburgensis: & Margaretam, Balduini co-
 mitis Hannoniæ, uxores. Quarum postrema Flan-
 driæ comitatum in Hannoniensem stirpem transtu-
 lit. Licet rex Franciæ ob matrem, quæ & ipsa hu-
 ius Friderici filia extiterat, occidentalem Flandriam
 30 ademisset, Attrebates uidelicet & Salinas. Ad hæc,
 Matthæus prædicti Theoderici filius, cognomen-
 to ex auita generis origine Elsassæ, missa in posses-
 sionem post multos labores Flandria, ex ultima co-
 mitissa Bolognensi, quam Henrici Angliæ regis o-
 pe ex monasterio uxorem sumpserat, duas modò
 filias suscepit, Mathildem, Henrici Louaniensis co-
 mitis coniugem: & Idam, quæ tribus ordine nupsit,

Hugo comes
 Egenesheymen-
 sis.
 Theodericus se-
 cundus comes
 ab Egenes-
 heym.
 Flandriæ comi-
 tes orti ex E-
 genesheym.

Gerhardo Geldrensi comiti, Berchtoldo duci Czaringenfi, & Rheginaldo comiti de castro. Itaq; PETRVS Matthæi frater, ex Cameracensi episcopo, ne nobilis intercideret prosapia, permissu Pontificis Max. in gubernacula succedit: & ex Sibylla, Niuernen. comitis filia, cum nullam prolem tulisset, ante diem ueneno sublatus, iuniori fratri Philippo, sed Flandriam modò, reliquit. Quippe Alsatiam inferiorem in Alpes & Lotharingiæ fines excurrentem, cathedra Argentoracen. ut suprâ dictum est: superiorem uerò uersus Heluetiam, 10 cum Ergouientes comites de stirpe Habsburgen, tum uerò Hohenburgen. ad Neccarum, sub ditione habebant. Cuius partem postremò Albertus comes Hohenburgensis, cum Annam filiam Rudolpho Habsburgensi, qui postea Cæsar renunciatus est, anno 1271 despondisset, dotis loco redire ad Habsburgenes passus est.

Philippus postremus comes Egenesheimensis.

PHILIPPVS autem postremus inclyti generis Egenesheimen. comitum, post duas insignes in terram Sanctâ expeditiones, pro defendendo Hierosolymitano regno, quod cognati Flandriæ principes possederant, cum noua insignia, Atrum leonem in aureo clypeo, idcirco ab Imperio retulisset, Hierosolymis diem extremû obiit, ibidem sepultus: nulla relicta prole ex duabus coniugibus, Elisabeta comitissa à Veramãduis, & Mathilde Portugallësis regis nata. Vnde Flandria quidem ad Hannoverenses comites deuoluta est: Alsatia uerò iam pridem ad Habsburgenes cum rediisset, non multo post ad Austriæ archiduces, Habsburgensium sobolem unâ cum Egenesheimensi comitatu redacta est, sub quorum obsequio etiamnum manet, qui illam per landuogtum prouinciam administrant, Ensisheimensi prætorio subiectam. Et tantum de Egenesheimensibus. Sequuntur PFYRETENSES comites in Sundgouia, quos & ipsos ex trunco deriuamus inclytæ Habspurgen. genealogiæ: utpote à Theoderico descendentes, filio Raponis, Ergouiciæ comitis, qui Beczonis cum alijs pluribus ex Itha Lotharinga filius extiterat, & nouam ar-
cem

cem Habsburg in Ergouia condiderat, cum proximo
 cœnobio Murhi. Is siquidem Lotharingia materna hæ- Comitum à Pfy
 reditate, à Carolo Salmensi pulsus, in alpibus Iuræ mon- ret origo.
 tis, & Sundgouix finibus precariò ab Imperio tractum
 obtinuit secus Belgardi montem, quem ab arce Pfyreta
 nominauit, eumque Rhynfeldensi ditioni uxoris hæ-
 reditati adiecit. In quo principes reperio omnes Habs-
 burgenfis generis: Ioannem, in literis citatum de an-
 10 plomatibus mon. sancti Trutberti, à cognatis ac maio-
 ribus quondam suis auspicati, adductum testem, anno
 millesimo centesimo quadagesimo: qui auxiliantibus
 propinquis suis, Hugone comite ab Egesheym, & Vlri-
 rico comite à Dagsperg, posuit monasterium Beris pro-
 pe Colmariam. Fridericus ex Stephania comitissa ab
 Egesheym, genuit Ludouicum. Ludo uicus in matrimo-
 nio habuerat Vuilhelmi comitis à Montfort filiam. Vl-
 richus prioris frater, Alsatix landgrauius ab Imperio de-
 signatus, uincitur ab Argentoracensibus prope Blodels-
 20 heym, Anno 1228. Theobaldus, ex Rhiza coniuge
 procreauit Theobaldum secundum. Is uerò ex baronif-
 sa ab Oxensteyn Alsatia, Vlrichum tertium tulit. Vlri-
 chus uerò, ex Ioanna comitissa Montis Belgardi, Erne-
 stum, & Vlrichum quartum reliquit. Vlrichus quartus
 denique ex Catharina Burgunda, quæ circa annum Comitatus Pfy
 Domini obierat 1324, duas filias progenuit. quarum retarum ad Ab
 Ioannam Albertus ex cognomento Contractus siue Sa- striacos.
 piës, Austriæ archidux, Alberti I. archiducis de gête Habs-
 burgen. filius, matrimonio accepit, comitatûq; in posses-
 30 sionē redegit, Vrsule cōiugis sorori, femine egrote, p sua
 parte octo millib. marcarū cōfectis. Atq; his auspicijs de-
 cisa & ista è corpore Habsburgen. ditio, ut reliquæ fer-
 mē omnes, in idē rursus corpus redijt. Ut qui iam rerū
 in Austria potiūtur secus Danubiū, principes nostri cle-
 mentis. præter tot regna longè lateq; disita, Romanū,
 Hispaniarū, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ,
 Bosniæ, Apuliæ, Siciliae, Corsicæ, Sardinie, Maioricarum,
 Indiæ

Indiæ ac Aphricæ non ignobiles regiones: præterq; no-
uos acquisitos ducatus ac landgraviatus marchionatus-
que, Burgundiæ scilicet, Brabantiæ, Geldriæ, Flandriæ,
Selandiæ, Holandiæ, Frisię, Artesię, Hannonię, Namur-
ci, Lymburgiæ, Luczenburgiæ: & in oriente, Styrię, Ca-
rinthię, Carniolæ, Goricię, Illtrię, portus Naonis in Foro
iulio, Tirolis, Veldkirchen. comitatus Sueviæ, Hegouię,
Burgouiæ, omnes iam unà simul maiorum suorum di-
tiones obsequio obnoxias habent: Alsatiam dico, Bris-
gouiam, Sundgouiam, Sueuiam, Egenesheymensem,¹⁰
Dagspergen. Lauffenburgensem, Pfyreten. Rhynfelden
semq; comitatus: cum interea bellis præreptę sint, è cor-
pore illo amplissimo detractę, Kiburgensis, Ergouien-
sis, Vuandelbergensis, Rapersuuilensis & Burgdorffen-
sis comitatus, cum aduocatijs Imp. Turicensi, Vchtlan-
diæ ac Arelatensi in Prouincia præfectura. Quę cuncta,
spes est suo tempore recuperaturos inclytos Austriæ
archiduces, Habsburgensium (de quibus tractamus) so-
bolem. Quos pater Domini nostri ac Seruatoris ad in-
crementa glorię suę diu superstites ac incolumes con-²⁰
seruare clementer dignetur.

CAPUT VNDECIMUM: DE PRO-

*pagatione inclyti generis Habsburgensis, in co-
mites Ergouie, Kiburgi &*

Lauffenburgi.

DEFINITIS iam propaginibus lateralibus,
quibus Luitfridi filij, quem præfati sumus S.
Trutberti cœnobium in Nigra (quam uocāt)
sylua condidisse, Hugo & Bernhardus quidē
in Alsatia landgrauios ac comites Egenesheymenses,³⁰
unde primi Flandriæ principes processere: Eberhardus
uerò in Brisgouia landgrauios, ac Czaringenses duces
pullularunt: è quibus postremò Burgundiæ palatini, ui-
carij Arelatenses, & aduocati cum Turicenses tū Vcht-
landiæ, emerere. Superest, ut quarti filij pariter, Huni-
fridi uidelicet stirpem explicemus, unde Ergouia comi-
tes, duces Lotharingiæ, ducesque Sueviæ, comites Ki-
bur-

burgenses ac Laufenburgen. & ad postremum propaga-
 tis limitibus in Pannoniam, Austriæ archiduces, ducesq;
 Carnorū, Styriæ, Carniolæ: rursusq; in occasum & Ar-
 ctum Burgundiæ, Brabantia, Geldriæ, Lymburgi &
 Luczelburgenses duces: marchiones Istria, Burgouia,
 Vuindorū, Anduerpiensesq;: comites porrò Tyrolen-
 ses, Goritiæ, Flandriæ, Hannoniæ, Namurci, Selandiæ,
 Hollandiæ, Frisiæ: reges deniq; Hispaniarum, Apuliæ, Si-
 ciliæ, Sardinia, Corsicæ, aliarumq; terrarum cum in me-
 10 diterraneo, tum Oceano, latè usque in Aphricam &
 Indiam, quæ ueteribus incognitæ fuerant, diuino numi-
 ne propitio paulatim succreuerunt, ijs radicibus actis,
 ut ad clauum totius ferè Europæ propago illa nunc se-
 deat, Imperatoribus ac Cæsaribus Rom. clara nouem:
 Rudolpho scilicet Habsburgen. Ergouia comite: Alber-
 to filio eiusdem, primo sui generis Austriæ Pannonicæ
 archiduce: Friderico tertio: Alberto quinto: Friderico
 quarto, quem tertium falso nominant: Maximiliano:
 Carolo quinto: Ferdinando: & Maximiliano secundo:
 20 Cuius familiæ initia repetentes, eam rectè à GVN-
 TRAMO Hunifridi filio, Luitfridi nepote, qui S. Trut-
 berti in Hercinia sylua supra Friburgum Brisgouia cœ-
 nobij autor fuit, deducimus. Is siquidem in diuisio-
 ne cum fratribus Eberhardo & Rothardo sortitus Er-
 gouiam, quæ Arula irrigua est, ditionē hinc quidem ad
 lacum Brigantinum, qui nunc Bodmanicus dicitur, il-
 linc uerò in Herciniam syluam, Heluetiorumque uete-
 rum agros, ubi nunc interiores confœderatorum Hel-
 uetiæ pagi sunt, duas ordine nobiles fœminas in coniu-
 30 gio habuit, Brigantinam comitissam generis Montfor-
 tij: & Itham, Adalberonis comitis à Kaluu, fundatoris
 Hirschaugiensis. Ex quibus progenuit Beczonem gene-
 ris propagatorem, Gunczelinum siue paruum Chun-
 radum Ergouia comitem: Berthilonem dominum in
 Streychburg & Scharpffensteyn, authorem cœnobij
 Vualdkirchensis in Nigra sylua, finium Brisgouia:
 quod monasterium interpellante Burcardo Sueuo-
 y rum

*Guntramus pri-
 mus comes Er-
 gouia.*

*Gunczelinus se-
 cundus comes
 Ergouia.*

rum duce Otto tertius confirmavit. Sepelitur ad S. Cyriacum in Sulczperg. & Gebiczonem Basiliensem præfulem, authorem cœnobij Vueiffenauu prope Rauenspurgã. Floruit aut Guntramus circa annũ Domini 985.

Beczo tertius
comes Ergo-
niæ.

Cuius natus BECZO, comes Habspurgen. conditus in cœnobio Sulczpergenfi finium Brisgouiæ, depictus in choro cernitur cum tali Eulogio: **Graf Beczo von Habspurg. Sancta Maria Bitt Gott für mich.** Is ex uarijs uxoribus quatuor mares genuit: Gebhardum, ex monacho Hirschaugienfi Constantiensem præfulem: Rapa-¹⁰ tonem, Ergouiæ comitẽ, stirpis propagatorem: Rudolphũ Sundgouiæ comitẽ, autorẽ cœnobij S. Marię in Otmarfen, qui cum uxore Adelhaide, comitissa à Vroburg in S. Blasio Nigrę syluę tumultatus cernit: Beczelinũ comitẽ, & Richenczã, comiti à Léczburg ad Arulã nuptã. Sunt qui ab hoc & Eberhardũ & Berchtoldũ deducant Czaringię duces, ac Brisgouię lãdgrauios: sed fallunt toto cœlo, cũ fratres, nõ filij extiterint, aut potius patru-

Rapato comes
Ergouiæ quar-
tus.

les. Beczoni in Eergouia RAPATO successit, cõditor cœnobij Murhi prope Lucernã, anno 1034. & nouę arcis²⁰ Habspurg, ibidẽ ad Arulã, non procul à monte Vocetio. In cuius iugis adhuc salubres aquæ supersunt, in oppido Badẽ, quarũ Tacitus meminit lib. 22. Is ex ducissa Lotharingië Itha, Theoderici ducis filia, quatuor filios procreauit, Vuernherũ successorem autorẽ cœnobij Vuettingis prope Badẽ in Heluetijs: & Theodericũ, ex Lotharingië duce expulso, autorẽ comitũ Rhynfelden. Albertum & Berengerum, qui ante diem iuuenes obierãt: & Ithã, Rapatoni comiti ab Altẽburg collocatã. Sepelit in sua fundatione, Murhi cœnobio. Cuius filius BERN-³⁰

Bernherus co-
mes Ergouiæ
quintus.

HERVS paternis uestigijs insistẽs, eadẽ in prouincia Ergouię Vuettingen. abbatiã cõdidit, haud procul thermis Vocetij mõtis, q̄ nũc Helueticę nominant: & ex Hildegarde comitissa à Pfyrd, genuit Bernherum secundum, Albertum tertium, Ottonẽ quartum: & Itham comiti à Thyerstayn, eorum finium, nuptam. Sunt qui titulum Lotharingië ducis hunc usurpasse affirmẽt, ob ius quod
ab auia

ab auia obtendebat, cum patruus Theodericus fati cō-
 celsisset: etsi possessionem Gerholdus, & post eum Re-
 ginaldus Barenfis comes accepissent. Sunt denique, qui
 ante mortem hunc sacris initiatum referant, Argento-
 racensemq; postremò episcopum designatū fuisse, ad-
 missis filijs in administrationem ditionum auitarum:
 quorū Ottoni Ergouiam cum arce Habsburgensi, Bern-
 hero Laufenburgum, & Alberto aduocatiam Seckin-
 gensem concesserat. **O T T O** igitur, à cuius fratre
 10 nobile stemma Austriadum processit, ex Hilla comitiss-
 sa à Pfyrd, procreauit Bernherum tertium, & Adelhai-
 dem uxorem comitis ab Houuenburg, & Fricktal: inter
 factus in Saxonia, in die Coronatorum, cū Henrico
 quarto auxilium ferret. Cuius frater Bernherus ter-
 tius, ex baronissa à Starckenberg, genuit Albertū quar-
 tum, Richenczam comiti à Pfyrd, & Gerdrudim comi-
 ti Montis Belgardi collocatas. Conditur & hic in Vuet-
 tingensi cœnobio. Huic filius **ALBERTVS** successit,
 hoc nomine in illustrissima gente quartus, Bernheri ter-
 20 tij filius, cognomento Diues. qui ex Berchta quadā co-
 mitis à Pfulendorf filia, Albertum quintū tulit, Rudol-
 phum quartū, & Berchtam comiti Leinyngensi nuptā.
 Floruit sub Henricho sexto, à quo inter testes citatur.
RVDOLPHVS quartus, ex cognomento Taciturnus,
 superioris Alberti filius, landgrauiatum Kussenbergen.
 familiæ adiecit, & ex Agnete Gotofridi baronis à Stou-
 fen filia progenuit Albertum & Rudolphū hoc nomi-
 ne in genere isto quintos: & Heduuigem, comiti à Frey-
 burgo, propinquo suo: & Gerdrudim, Ludouico comiti
 30 à Vroburg, nuptas. Floruit anno millesimo centesimo
 quadragesimo: & nouo stemmate inducto, comites post
 se reliquit Habspurgen. de Laufenburgo. Qui iam à trū-
 co germinātes, porrò in lateralibus explicabūtur. Nos
 uerò in trunco persistētes, ab Alberto quarto fratre Ru-
 dolphi, quem Laufenburgen. constituisse diximus, trun-
 ci alumnos explicare pergamus: utpote qui comites Er-
 gouia & arcis Habspurgen. possessores, Heroes post se

Otto comes Er-
 gouienfis se-
 xtus.

Bernherus Er-
 gouienfis co-
 mes septimus.

Albertus octa-
 uus comes Er-
 gouienfis.

Rudolphus co-
 mes Ergouie
 nonus.

Albertus quin-
tus, comes Er-
gouie deci-
mus.

Auftriades reliquerunt. Cuius generis ALBER-
TVS quintus, partitus cum germano Rudolpho Ta-
citurno ditionem paternam, dimissis illi Laufenburgen-
si ac Rhynfeldensi comitatibus, cum aduocatia Seckin-
genfi, Ergouiam, Turgouiam & landgrauiatum Kuf-
senbergensem sibi retinuit, cum arce auita generis
Habsburgo: adeptus paulo post & Alsatiae landgrauia-
tum, cum consilio polleret, Sapientis nomen tulit. Acci-
derat enim tum fortè, ut postremus Egenesheymensis
stirpis, qui sanguinis uinculo Habsburgios contingebat, 10
sine prole mascula in Alsatiae landgrauiatu, uitam cum
morte commutasset. Qua ex re controuersia orta inter
tres competitores, quorum quisque ius prouinciæ ad se
trahebat, Albertū Hohenburgensem comitem ad Nec-
carū, Ludouicū Ottingensem in Riza Vindeliciæ, & hūc
de quo loquimur Albertū Habsburgen. in Ergouia co-
mitem, pacificatione tandem partiū subsecuta, Hohen-
burgensis suam partem in Alsatia dotis loco Alberti fi-
lio Rudolpho posthac Cæsari, unà cum filia Anna con-
tradidit. Ita superior Alsatia ad Habsburgenses, præci- 20
puè uerò eos qui in Ergouia & Turgouia gubernabant,
& horum sobolem Auftriades, postliminio redijt, cum
suam partem superiorem Argentoracensi ecclesiæ Ot-
tingensis uenditam reliquisset. Quam in hunc usque
diem illa possidet, & episcopus illius quilibet landgra-
uium se Alsatiae, non minus quàm Austriae archiduces
nominent. Porrò Albertus de quo loquimur, ex dua-
bus coniugibus tulit, prima quidè Heduuige comitissa
à Kiburg, Albertum ac Carolum, canonicos Constan-
tien. secunda uerò Itha, comitissa à Pfullendorf & Bre- 30
gantia, genuit Rudolphum Cæsarem. Albertum in ob-
sidione Parmæ captum atque mortuum, cum Chunra-
dino pulso rege Siciliae ac Apuliae, Sueuiæ duci propin-
quo suo auxilium tulisset, Henrichum & Hermannū co-
mites ac canonicos, Berchtam comiti à Kyssenbergl lo-
catam, quæ secundis nuptijs domino ab Oxensteyn Al-
satio coniuncta fuit: & Elisabetam, Eitelfriderico à Zo-
lern

lern nuptam primò, Norinbergenſi ſuæ ſtirpis burgrauio. Sunt, qui illi & poſtremam uxorem comitiſſam ab Egesheym tribuant, Alſatiæ hæredem: cuius ergò Alſatiæ landgrauiatum ſit conſecutus. Huius Alberti mentionem facit Otto Friſingen. cum de anno ſcribit milleſimo centeſimo ſexageſimo, hoc eſt Friderici primi Imperio, qui magnam hæreditatem adierat, multis principibus ſine prole maſcula extinctis. Simili modo (inquit Rudolphus comes de Pfulédorf, ſororius comitis de Bregantia) omnia prædia hæredis loco Imperatori tradidit. Pro his Imperator Alberto comiti de Habſpurg, qui filiam comitis Rudolphi in matrimonio habuit, conceſſit Thuricenſem comitatum, & aduocatiã Seckingenſis eccleſiæ, cum prædijs conquiſitis de Bidentan. Præter hæc multorum nobilium, qui hæredibus carebant, prædia donatione uel precio acquiſiuit, ut pote illius de Schuuabecka, de Vuarhuſen, de Belra, de Horingen, de Schuualhuſen, de Vuidretan, Lenczburg, Kiburg, & Vuerde. Hæc ille. ubi ad marginem in perueſto codice membranaceo adſcripta hæc uerba leguntur. Nota, hic primùm mentio de dominis noſtris comitibus de Habſpurg, qui poſtea regnum Rom. obtinuerunt, & adhuc tenent, cum Auſtria in locis uicinis. Porro Albertus idem cum belli ſtudijs ſuo tempore nulli cederet, ſecutus caſtra Friderici primi in Aſiam, ibidem moritur ad Accaron, iſthiçq; ſepelitur: cuius coniunx Itha in Murhi monaſterio ſub arce Habſburg cõdita cernitur. Sic RVDOLPHVS hoc nomine in genere nobiliſſimo ſextus, miſſa in poſſeſſionẽ ſola Ergouia (nam reliquas Habſpurgen. ditiones, Turicen. comitatũ, Rhynfelden. Kiburgen. ac aduocatiã Seckingen. eiufdem ſtirpis Rudolphus V. Vuernherus, Gotofridus & Eberhardus, obſequio obnoxias ex diuiſione tenebãt) fortunę iniuria cõpulfus, cũ & fratri Alberto, antequã in captiuitate Parmę moreret, annuã pecuniã de Ergouia numerare cogeretur, animũ ad rem militarem, ad quam natura ppenſus ferebat, adiecit. Addebãt ſtimulũ illi atrociniã

Rudolphus cõdita
mes Ergouia
undecimus.

Rudolphi Hab-
spurgensis Ce-
saris gesta.

ista, quibus Germania tum, Friderico secundo in Asia am-
misso, conuellebatur. sumptoq; auspicio à peregrinatio-
ne in Terrā sanctam, cui nobilitas Germaniæ ferè tum
ex pietate infiltebat, reuersus incolumis, cum ex Anna
Hohenbergensi comitissa multos liberos tulisset, & ijs
post se studeret quò comitum ordinem sustinere pos-
sent, suscepto seruitio, apud Ottocharum Bohemiæ re-
gem & Austriæ archiducem, seu potius inuasorem, ali-
quandiu præfectum curiæ egit. Quo munere gnauiter
perfunctus, ut sua (quæ erant tenuia) ab iniuria aliorum¹⁰
tueretur, & de Republica ac patria benemeretur, un-
decim bella suscepit, eaq; omnia feliciter confecit. Quo-
rum sex in minoribus necessitate imposita gerere co-
actus erat. Primùm quidem aduersus abbatem S. Galli,
qui de genere comitum Montfortiorum fuerat, eiusq;
fratrem Curiensem præfulem eo successu gessit, ut epi-
scopum in captiuitatem adfereret, ac Eberhardum do-
minum ab Alpermont, eius belli concitatore, in acie
occidisset. Secundo, cum comite à Dockenburg de-
certauit: in quo bello Tigurinorum auxilio Vczenberg²⁰
arcem ad lacum Brigantinum expugnauit. Ad
tertium, eum domini à Regensperg coegere: ad quod
Tigurini pariter fida auxilia præstabant. Quarto oc-
casionem Gotofridus fratruelis comes à Laufenburgo
& Rheynefeldo dedit: quòd Alberto scilicet fratre Ru-
dolphi, de quo loquimur, Parmæ in captiuitate extin-
cto, Gotofridus se Kiburgensis comitatus portione legi-
tima, cuius ut proximus hæreditatem adierat, exclude-
re conaretur. Id bellum postremò concordia confectū
est, anno millesimo ducentesimo octuagesimo, Domi-³⁰
no à Taufensteyn interfecto, & arce illius solo æquata,
qui belli autor præcipuus extiterat. Quintum illi
fuit contra Vualtherum præsidem Argentoracen. de-
scendentem à genere dominorum de Geroltseck: id
quòd pariter uictor confecit. Sextum fecit Henri-
co Basilien. antistiti, Vlrici Vualischneuuburgen. comi-
tis germano, qui Neuuburgum ac Brisacū Rheni occu-
pauerat:

pauerat: & post multam tyrannidem, quam in ciues Ba-
 filienfes exercuerat, fratre adiuuante Habspurgen. quo-
 que ditionis oppida, Otmarfen, Blodelsheym, Klingam
 & Rhynfeldam, igne & rapinis adgreffus fuerat, bello
 nunquam indicto. In hoc bello, dum epifcopum Basileę
 Rudolphus obfidiōe premeret, auxilio Argentoracen.
 ab anno Domini 1262, ufque ad annum 1271, in ipsis Im-
 perij comitijs, iuffu Gregorij decimi pōtificis Max. indi-
 ctis, poft habitis qui uehementer ambiebant, Richardo
 10 Anglię, Alphonfo Caftilię, & Ottocharo Bohemię, re-
 gibus, electo etiam à quibusdam nequicquam comite
 Hennebergensi, præter omnium opinionem commu-
 nibus fuffragijs in Cęfarem renunciatur: nunciūq; tam
 prosperum etiamnum in castris ad Basileam agens ab
 Henrico marescalco à Pappenheym accepit, anno quē
 memorauimus feptuagesimo primo. Ita caftigato epi-
 fcopo noningentarum argenti marcharum mulcta, à ci-
 uibus Basilien. ac proximis principibus & comitibus,
 magno applaufu cunctorū deductus est. Vbi anno Do-
 20 mini 1274 folenniter Imperij corona redimitus, ad pro-
 ximum annum conuentum Germanię ad Vuyrczbur-
 gum indixit, cum ob latrocinia Germanię (quę in inter-
 regno tot annorum inualuerant) tollenda, tum ob fa-
 ctiones Ottochari Bohemi, qui Imperij beneficia archi-
 ducatum Auftrię, Styrięq; ducatum, Carniolā & Vuindorū
 marchā præripuerat: quiq; per fatrapas suos ijs in prouin-
 cijs, legitima hærede, quā in matrimonio habebat, Mar-
 garetā ueneno è medio sublata, feuire nō definebat. Sed
 30 cū is cōuentus factione Ottochari Bohemię regis ad ir-
 ritū recidiffet, ad fequentē rursus annū, alterū ad Augu-
 ftā Rhetię indixit, grauiſſimis pœnis accerſito Bohemō.
 Qui adhuc cōtra ſtimulū calcitrās, Cęſaris renunciatio-
 nē impedire uidebat, Bernhardo Seccouiēſi epiſc. homi-
 ne ad res malas aptiſſimo, hinc inde ad electores miſſo,
 ut uota reuocarēt: alijs deniq; ad reges Anglię & Hiſpa-
 nię, q̄ repulſam paſſi fuerāt, in Habspurgen. accédendos,
 directis. Sunt qui Alberti præcipuè Magni Ratiſponen.
 epiſco-

episcopi, Dominicani & philosophi insignis, (qui Rudolphi quondam confessor extiterat, & hominis industriam pietatemq; nouerat, & apud Moguntinum Treuerensemq; aliquo loco fuerat) auspicio ac consilio in electionem uenisse, scribant: cum ingens uis pecuniæ, quam tres reges Colonienfi ac Palatino electoribus perpendissent, incassum numerata fuisset. Vt appareat, Habspurgen. non solùm minoris loci comitem, uerum etiam rebus attenuatis, & qui Bohemo regi, ac postea Argentoracen. conductus seruiuerat, diuini numinis ope¹⁰ ascendisse ad id fastigij. Aduersabantur in primis etiam Boiariæ principes Henricus & Otto, qui Austriam Styriamq; iam animis inuaserant. Itaq; accusantibus coram Imperij proceribus, qui frequentes conuenerant, ijs quos Austriaci miserant legatis, Otto chari Bohemi regis tyrannidem: & quàm alieno titulo, non sine fraude nuptiarum, Margaretha hærede reiecta, contra ius acquisitum beneficij in Austriacas prouincias, unà cum Agnete Badensi, filiaq; illius Tyrolensi comitissa habuerat, per posticum (ut aiunt) ingressus fuisset, docentibus: tot²⁰ in super optimatibus occisis, in propriam quoq; uxorem sæuiisset: eaq; ueneno subtracta, pellicem ea adhuc uiua aluisset: partitusq; cum Bela Hungariæ rege possessionem, Imperij beneficio obnoxias Styriam, Carniolam, ac Vuindorum marcham, ut sub exteræ nationis auxilijs commodius archiducatum retinere posset, à Romani Imperij fide dimisisset. Hi erant legati, Philippus Carnorum ducis filius Salisburgen. archiepiscopus, Fridericus marescalcus à Pætouione Styrus, Bernhardus à Vuolfgerisdorf, & Vlricus à Viechouen, Austriaci. Ad³⁰ quorum postulata, proceribus Imperij uisum fuit, Bohemi animum prius beneuolè tentandū, si fortè sine sanguine res tâta confici posset: ut missis Austriacis prouincijs, de regno Bohemiæ, ac illi subiectis prouincijs, Silesia, Lusatia, Oppauia, Glagouia ac Morauia, quod olim uocabant Franci homagium reciperet. Ita duo principes utriusq; ordinis ad hoc munus delecti sunt, qui ad
Otto-

Ingressus Rudolphi in Austriam.

Ottocharum irent, Henricus Basiliensis episcopus ex stirpe comitum à Vualischneuuburga, & Héricus burg-
 grauius Noribergensis. Qui cùm non sine dedecore Im-
 perij à Bohemo tractati fuissent, & indigna quædam
 probra cùm in Cæsarem, tum reliquos Imperij ordines
 retulissent, eisdè adhuc durantibus comitijs, facilè prin-
 cipes permouerunt, ut in bellum iustum consentirent,
 & ad id vires quisque suas experiretur. Quod quàm sibi
 futurum esset difficile, animaduertens prudens Cæsar,
 10 in ingressu præsertim tam grauis oneris, nondum ad res
 tantas instructus, Boiarijs præsertim ac Brandeburgijs
 hostis partes consilio & opibus adserētibus, Ladislaum
 Hungariæ regem, iuuenem principem, in belli societa-
 tem adsciscendum existimauit, ut qui & ipse exulcera-
 to esset in Bohemum animo, ob prærepta aliquot in a-
 gro ulteriori loca, Biberspurgo, Tyrnauia, S. Georgio,
 Posinga, Altenburgo, Cherlburgo, Musenburgo, alijsq;
 circum Posonium locis. Qui ita occasione oblata, uin-
 dicandi sese de Ottocharo, Rudolpho XX millia leuiū
 20 equitum ad tantum bellum promisit. Quibus in aciem
 eductis, primo uere anni 1278, quum primūm Cæsar
 cum Imperij uiribus secundo Danubio descendere cœ-
 pisset, atque ad obsequium Imperij redactis Ensio, Ip-
 sio, Kremisio, ac Neuuburga quam Claustralem uocāt:
 postremò etiā Viennam obsessam, à Brunone Olomu-
 censi episcopo ac Baltramo consule, in eandem fidem
 recepisset, Posonium diuertit. Cuius rei factus certior
 Cæsar, nulla interposita mora, confestim nauigio Haym-
 burgam descendit: traiccto que Danubio, Hungaro ad
 30 Marcham amnem, qui Austriam ab Hungaria separat,
 occurrit. Hæc dum ad Marcham, utriusq; finibus, Hun-
 gariæ inquam atq; Austriæ fiunt, interea nec Bohemus
 cessabat, qui paulo antè cum maximis copijs ad Cisterf-
 dorfium castra præmunierat. in quibus, præter gen-
 tiles suos, amplissima à Brandeburgijs, Silesijs, Boiarijs
 atque Saxoniae ciuitatibus auxilia trahebat. Et cum iam
 nec de loco, nec de prælij die dubitaretur, cum tantam

sanguinis innocentis effusionē utriq; miserati præsules,
 Henricus Basilien. & Bruno Olomucē. suorū quisq; do-
 minorū ab arcanis, alternis agendo, iuuenis regis animū
 tādē permulserūt, ut dimissis Austriacis Imperio prouin-
 cijs, quas nullo iure cōtingebat, de Bohemicis nouo Cæ-
 sari homagiū faceret, ac iuramentum solenne pręstaret.
 Quod ille, ne nationi suę dedecori foret, secreto facturū
 se promiserat. At longē aliter q̄ sperabat, pensile Cęsaris
 erat tabernaculū in castris instructū, ut momento funi-
 culo tractū, casum faceret. ita Ottocharū in genua pro- 10
 cidētem coram Rudolpho, tres sub dio exercitus, non si-
 ne summa Bohemorum indignatione, & ipsorum re-
 gis contemptu, aspexerunt. Sic compositis in Austria
 rebus, quod in die sanctę Elisabetę factum erat, pręsen-
 tibus Romani Imperij principibus Moguntino, Pala-
 tino electore, Salisburgensi, Frisingensi, Henrico Basi-
 liensi episcopis, burggraui Noribergensi, Maynhardo
 Tyrolensi, & Alberto ab Hohenloe comitibus, pru-
 dentissimus heros, antequam de futuro principe consi-
 lia iniret, marescalcos quos uocant hæreditarios pro- 20
 uincijs Austrię singulis pręfecit: archiducatu quidem,
 Stephanum à Meyssauu, Styrię Hardmalū à Vuildonia,
 & Carnis Chunradū ab Aufensteyn. Qui iussi sunt tan-
 diu Imperij nomine ad gubernacula sedere, donec ex cō-
 silio principū Imperij, legitimū singulis dominiū desi-
 gnaret. Is status in Austria non totū annū p̄mansit. Quip-
 pe Ottocharus, qui ignominiā exulceratissimē tulerat,
 frigidā pręsertim suffudentib. & uxore ipsa Kunigun-
 de à Matsauu Hūgara, muliere ultra sexū truculēta & se-
 uissimo semper in Germanos animo, potioribusq; regni 30
 satrapis qui Rudolphi fortunę inuidebāt, quę olim in cu-
 ria equalē habuerāt: oblitus tandē sacramēti dicti, bellū
 denuò meditat. ad quod pręter gētilicias q̄ maximas co-
 pias, auxilia etiam è Boiarijs, Brandenburgensibus, Rhe-
 nensibus, Saxonię ciuitatibus & episcopis, Polonis &
 Pomeranis, atque ab his denique qui superiore anno
 Cæsarem iuuerant, amplissima contraxerat: & primo
 statim

Victoria Ru-
 dolphi Hab-
 sburgensis de
 Ottocharo
 Bohemo.

statim uere cum his Laam Austriae limitaneam ciuitatem adgressus, cuncta igne ac ferro miscebat. Etsi autem quam plures Australes fide Imperij deserta, inclinare in Bohemos uidebantur, & ex his praecipue Leopoldus & Henricus Kunringij, potentissimi & longè uetustissimi Austriae satrapæ, qui conducti à Bohemo Austriam ulteriorem infestam reddiderant, cum ex citeriori uersus Nouam ciuitatē Henricus & Ibo comites à Gussingen Hungari, ditionē Imperij rapinis similiter inuasissent:

10 tamen non deerant ex fidelibus, ac praecipue quidem Stephanus à Meyssauu marescalcus, qui ad gubernacula sedebat: Otto à Perchtoldsdorf, Austriae camerarius: Perchtoldus ab Emerberg dapifer eiusdem prouinciæ: qui sui iuramenti memores, & impigrè suo quisque officio perfuncti, tantisper uim hostilē sustinuere, donec Cæsar re subita comparato exercitu, penetrare per Boioariam, quæ non satis æquo in Rudolphum animo uidebatur, posset. Sunt qui ab omnib. ferè desertum tum Cæsarem scribunt, ipso etiam genero Ludouico Rheni

20 palatino nutante: tanta scilicet tum coniuratio aduersus inclytam Habsburgen. profapiam inita fuerat. Suppetias autem miserūt, Salczburgenses CCC. burgrauus Noribergensis Henricus marchio ab Hochberg, Albertus comes ab Hohéberg cum episcopo Basilien. DCCC. Vlricus comes ab Henneberg, Furstenbergij, Montfortij, Laufenburgenses, Kiburgenses, ac si qui alij sanguinis aliquo uinculo iuncti Cæsari fuerant, DC. Quibus accesserunt à meridie Austriacæ ut plurimum ditionis, aut ei uicini, Albertus comes Goricensis CL. Maynhardus Tyrolensis comes CCC, Fridericus & Albertus comites Ortenburgen. itidē CCC, Vlricus comes Haynburgensis Carnius CC, Henricus comes Pfannebergensis Styrus centum equites. Aderant & Styri, duce Friderico marescalco à Pætomone, mille equitum electa manus. Quibus subadiuuæ iuncti Otto à Liechtensteyn, & Colo à Seldenhouen, peditum secum manum trahabant. Hæ omnes copiæ primo Septembri in Austria

conuenêre, coniunctique Cæsarianis, ne mora præsen-
 tibus obesset traiecto Danubio, in agro Austriæ ulterio-
 ri castra metantur: cum iam pridem Bohemus traiecto
 Teya amne, Austriam ulteriorem incendio ac rapinis
 uexare cœpisset. Itaque quanto in periculo Rudolphus
 esset animaduertens, misso ad Ladislaum regem Hun-
 gariæ, quem superiori quoque bello socium habuerat,
 Hugone comite à Daufers Tyrolensi, ab eo uiginti mil-
 lia Chumanorum impetrauit. Quod genus equitum
 inconditum, eo atrocius in Germanos sæuiebat, quòd 10
 à fide Christiana quàm alienissimi forent. Hi undecimo
 Septembris haud procul Stylfrido Marcham amnem
 superauerant. Quo tempore Imperator cum his quos
 secum retinuerat, Imperij principibus, curialibus, alijs-
 que ad Haymburgam traiecto Danubio, tertio à ripa
 miliario castra posuerat, ad pagum quendam quem
 gentilicio sermone Vuydenpachum appellant, exiguo
 à Marhecko oppido limitaneo spacio distantem. Euen-
 rat uerò tum commodum, ut quo uado Chumani tra-
 iecerant Marcham, densum citrà arundinetum foret, 20
 quod conspectum hostium omnem præpediebat. Ita
 Chumani inexploratò in hostes inciderunt, & pugnae i-
 nitium fecerunt: Cæsare mox cum suis quoque signa
 in hostes ferente, quorum sex in exercitu suo habuerat:
 crucifixi uexillum, quod Albertus maior natu patri præ-
 ferebat, cui scilicet tum templum pariter reportata ui-
 ctoria uouerat, quod posterius etiam Tulnæ, sexto à
 Vienna miliario perfecit: aquilam Romanam, quam
 marchio Hochbergensis tulerat: Austriacus, quod
 Chunradus ab Haselauu baro Austriæ gestabat. His Sty- 30
 riensia duo accedebant: unum quod atrum serpentem
 in aureo uexillo, alterum quod duos rubros angulos ex
 albo micantes ostendebat. quæ qui moderabatur, co-
 mes Pfannebergensis, & præludium prælij fecerat, uul-
 neratus fortè cum acie excessisset, ut fugam capesse-
 rent qui leui prælio præmissi fuerant, causa fuit. Quam
 suorum necessitatem còspicatus ex equo Imperator, in
 terram

terram procidit: ac porrectis ad coelum manibus, diuinū numē inuocauit, Henrico episcopo Basilien. precib. ac ceteris principib. rem dextris gnauiter agentib. tanta fortitudine atq; audacia, ut aciē postremò labentē restituerint, ac fugientes ex fuga repulerint. Dū hæc aliquot horis magna sanguinis effusione gerunt, & uictoria nūc in Bohemos, nūc uerò in Cæsarianos inclinaret, ad postremū Milodus Bohemus, q̄ Triarios à tergo ductabat, uindicaturus se ab Ottocharo, q̄ fratrem nullis causis carcere necauerat, consultò secessionē fecit, regemq; suū cū auxilijs in discrimine reliquit. Qui locorū ignari, in effusam fugā lati, pars acinacib. Chumanorū, pars undis proximi amnis Marchę perierunt. Ibi in ea rerū confusione Ottocharus cū fidis. quinq; fugę se cōmittens, fortē in duos qui exulcerato in eum animo iam pridē fuerāt, incidit, Hadamarū à Kunringen Austriacū baronē, cuius quondā rex sororē stuprauerat: & Merrēbergiū Styri, cuius fratrem in patibulū egerat: à quibus, cum ad sui defensionē nihil intermisisset, fugientib. comitibus, 18 uulneribus ad mortē afficit. Cuius rei Cæsar certior factus, etsi missis Ottone camerario à Perchtolsdorf, & Bercholdo dapifero ab Emerberg, incolumē regē cuperet: tamē in proprio iam cruore suffocatū repertū, dolens hominis casum, reddidit. Quē Bohemi mœsti non ita multo post Pragā duxerūt, exenteratū & aromatibus differtū: unde cor ablatū cū interaneis, Viennæ ad minores, quorū à solo templū inceperat, cōditū fuit. Interea Cæsar, cū uictoricib. signis uictoriæ uestigia secutus, traiecto Teya, in Morauia progressus, acceptis ex itinere in fidē locis, ad Czaslaū non procul à finib. Bohemię, occurrentē Ottonē marchionē Brandeburgiū habuit. Qui interpellans ad Cæsarē oratione pro tēpore habita, supplicib. ceteris regni satrapis, ac in genua prouolutis, animū eius tandem permulsi, ut data uenia liberis ac coniugi, auito regno parceret. Ea de re constitutus dies ad Triglouiam Morauię fuit. ad quē Imperij principes frequētes quoq; conuenēre: Salisburgen. Patauiesis, Frisingen. Basiliensis,

Victoria Radolphi Cæsaris in Austria.

Pacificatio Au-
striae & Bohe-
mie.

Gurcensis & Olomucensis episcopi: Maynhardus Tyrolen. & Albertus Hohenbergensis comites. Qui interposita autoritate, alternis agēdo, pacem ad eam formulam retulēre. Vti Venceslaus interfecti regis filius, Guetam Cęsarıs natam uxorem caperet: cuius soror Agnes Rudolpho Imp. nato secundo nuberet, cum ea spe, ut sine mascula prole Venceslao extincto, Bohemię ad Austrios regnum deuolueretur. Ita ę Bohemorum seruitio liberata Austria, Imperij deinceps fidem sequitur. Cui, antequam de futuro principe dispiceret Cęsar, maiorē natu filium ALBERTVM gubernatorem Imperij nomine designauit, siue (ut tum uocabant) Imperij uicarium. Illiq; de successione legitima prospiciens prudens pater, ad Maynhardum Tyrolis principem, omni significatione beneuolentię, & pollicitationum genere interpellauit, uti filiam suam Elisabetam, quę ius acquisitum ex antiquis priuilegijs in Austria habuerat, (utpote quę nata foret ex Agnete, Agnetis Badensis ducis, quondam Austrię postremi coniugis legitima hęrede) Alberto filio suo primogenito, Imperij Rom. in Austria gubernatori, desponsaret. In cuius matrimonij faciliorem confectionem, eidem Tyrolen. principi, Carinthię ducatus beneficium, & Taruifianę marchę siue uicariatus (ut diplomata uocāt) administrationē promisit. Quę cum omnia consensu prouinciarum ac procerum feliciter acta fuissent, ut extrema manus his tantis rebus imponeretur, & pax non solū orientaliū prouinciarum aliqua tandem, sed totius aded Germanię ac Rom. Imperij constitueretur, ad Augustam comitia Imperij altera Cęsar indixit, ad annum scilicet Salutis 30 restitutę 1282. ubi in magna principum frequentia, intercedente non solū ordinum Imperij consensu atq; autoritate, uerumetiam Austrię procerum continuis precibus, Alberto filio Rudolphus Imperatoria autoritate Austrię archiducatum, cum Styrię ducatu atque Carniola, Vuindorumque marcha, sub homagio contulit: Maynhardum uerō Tyrolen. comitem, filij socerum,

rum, in Carnorum ducem, Taruifianumque uicarium nomine Imperij publicè inuestiuit, accepto ab utroque fidelitatis iuramento. Ac filium quidem recens Austriæ principē renunciatū, postulantibus Austriacis, cum magna comitum ac baronum comitiua deducendum in fines Pannoniæ curauit: præfatione habita cum ad ipsum, tum ad prouinciales, longa & pia: adiectis etiam qui iuuentutem principis ad meliora flecterent, ac ceu regulæ quædam moderarentur, ex aula sua, uiris ætate
 10 & prudentia eximijs, Hermanno à Landeberg, Eberhardo Henrico & Vricho baronibus à Vualsee. De cuius rebus gestis, ac quàm graua illi initia fuerint, suo loco, cum ad eum peruenerimus, ex fide historica dicetur. At Rudolphus Cæsar, constituta in oriente pace: filioque altero Rudolpho, Sueuiæ duce, landgrauio Alsatia ac comite Ergouia, aduocatoque Turgouia constituto, ut reliqua bellorū semina ac rapinarū, quæ in pestifero interregno paulo antè exorta fuerant, tolleret: partim
 20 authoritatis suæ interpositione, partim armis compe- scuit. Graues porrò ac exulceratas cõtentiones sustulit, quas Eginus comes à Furstenberg, ac comites Habsburgen. contra Imperiales Sueuiæ ciuitates excitauerant. Archiepiscopum præterea Salisburgensem cum Boio
 30 duce de Mildorfio ciuitate belligerantem, in concordia reduxit: eaque occasione fructum laborum suorum consecutus, Rudolphū cancellariū suum Friderico archiepiscopo cõadiutorem dedit. profectusque ad Rhenū, ut principes quosdã armis cõtendentes ad pacē reduceret, quoniã plures in armis erāt, Rudolphum quidem Constantiensē præsulē, qui filius fuerat Vuernheri quarti Habspurgen. de Laufenburgo, & Tigurinos, duosque Heluetiorū pagos, Schuuicz & Vri, per filiū Rudolphū Sueuiæ principē, similiter Hugonē comitē à Vuerdēberg, & Egilonē comitē à Dockenbourg Marte mutuo cõcertantes, ita uel autoritate sola cõpescuit, ut depositis armis, uel solo nutu Cæsaris in mutuā gratiā redierint. Ipse uerò ad arma iã senior cõpulsus, Burgundico bello insistit,
 quod

*Bella intestina
 sublata à Rudolpho Cæsare.*

quod iam pridē inceptū intermiserat, Basiliensi in hoc episcopo auxiliatus, qui ex amicis præcipuus fuerat. Cui bello finis imponitur, Brundruto recepto: & Melanastro, unde Basilienses fines infestabant, destructo. Quem mox rebellantem, Bernatum & Vchtlandinorum auxilijs usus, acie uicit, & supplici ignouit. Legitur & quartum illi, antequam fasces ferret, bellum aduersus Bernates extitisse, cum fidem deseruissent, circa annum Domini millesimum ducentesium octuagesimum septimum. In quo Bernam obsidione uallauit, XXX milliū¹⁰ exercitu apposito, & obsidione ad annum usque 1289 extracta. His adde postremum, si modò bellum uocandum est, quod ad Nussiam Rheni aduersus impostorē illum gesserat, qui se pro Friderico secundo Cæsare amisso egerat: ac præstigijs suis arteque Necromantica, multorum non ciuium solū, sed principum etiam animos occupauerat. Hoc nullo penè labore perfecit, Nussia obsessa, & malefico ad supplicium raptō. Ita plenus laborum magis quàm annorum, tabe confectus, cum ex Erphordia Spiram contenderet, animam Christo red-²⁰ didit, anno 1289 Calend. August. cōditus Spiræ ad Henrichorum tumulos, in choro: uir nulli ueterum Imperatorum, eorum etiam qui rerum gestarum magnitudine clarent, inferior. Genuerat uerò ex Anna Hohenbergen si comitissa filios & filias: Albertum primum sui generis Austriæ archiducem: Rudolphum ex Sueuiæ duce Bohemorum regem, Vuenceslao sororio extincto: Hermannum Alsatie landgrauū, & Ergouiae comitem, submersum in Rheno haud procul Schafhusio, quo tēpore pater in Austria bellum gereret: Fridericum & Ru-³⁰ dolphum Tulnæ in Austria sepultos, in puericia, quos aliqui canonicos extitisse Basiliens. ac Constantienses scribunt: Carolum denique infantem, Basileæ in cathedrali templo iuxta matrem positum. Filiarum Gueta Vuenceslao regi Bohemiae Ottochari filio, Clementia Carolo Siciliæ & Hungariæ regi, Mechtildis Ludouico palatino Rheni, Agnes Alberto Saxoniae duci, Heduuigis Ottoni

toni Brandeburgensi marchioni & Ottoni Boiariæ du-
 ci (qui Hungariæ aliquandiu rex fuerat) nuptæ fuere.
 Duxerat is Rudolphus in senio, paulo antè obitum, A-
 gnetem Burgundiæ principis natã, quam uiduam reli-
 quit. Erat uerò, ut ad res serias consiliaq; industrius, ita
 in dictis iocisq; si quando animum remitteret, facetissi-
 mus. Quam in re utebatur Alberone à Puechaym, Austriæ
 regulo, & sacrificio quodam Cappadoco nomine, eo
 quòd olim herum suum Albertum comitem ab Ho-
 10 henberg Cæsaris focerum, in expeditione quæ sub Fri-
 derico secundo in Asiam suscepta fuerat, miles ac mo-
 rio secutus fuisset: cum quo miris modis Rudolphus iocari,
 ac in mensa subinde dignos memoriæ sales edere
 solitus erat: de quibus in nostris Decadibus plura. Et
 hæcenus in trunco Arboris exspaciari libuit. Superest
 ut duas reliquas nobilissimi generis propagines
 peruestigemus: quarum altera in Austriam Danubiana-
 nam, ac Pannoniæ fines, ditionem, Istrosque ac Carnos
 promouit, ex Ergouia oriunda: altera uerò in solo nata-
 20 li mansit, ad Rhenum: & à regijs unde iura dare sole-
 bat, comitum à Lauffenburgo, Kiburgoque nomen-
 claturas fortiebatur: de quibus hoc proximo à nobis
 Capite dicetur.

CAPVT DUODECIMVM: DE PRO-

*pagatione penultima inclyti generis Habsburgen. in co-
 mites Laufenburgenses & Kiburgenfes.*

30 **Q**VO tempore Rudolphus rerum summam
 tenebat, reductis ad Imperij fidem Orientali-
 bus puincijs in Austria Danubiana, Ottocha-
 ro Bohemo uicto, atq; in acie occiso, qui con-
 tra Imperij illas legē nullo iure occupauerat: semina ad-
 huc quædam auiti generis in natali solo manserant, quæ
 in quatuor paulatim stemmata pullularunt. Rudolphus
 primùm omnium Cæsaris secundogenitus, Alberti Au-
 striæ archiducis frater germanus, Sueuiam, Ergouiam,
 Turgouiamque tenebat, cum aduocatia Tigurinensi:
 cuius mox stirps in Ioanne filio defecit. Deinde Rudol-
 A phus

*Propagines Au-
 striacorum ad
 Rhenum, & in
 Hercinia.*

phus alter, Rudolphi cognomento Taciturni filius, Rudolphi Cæsaris patruus, qui Laufenburgum & Kiburgum in diuisione iam pridem acceperat cum aduocatia Seckingenfi, à quo Laufenburgenses Kiburgensesq; comites defluerunt: quorū stemma defecit in Henslino comite, circa annum Domini 1330: & hæreditatem adierunt Austriaci propinqui illorum. Superfuerant & aliæ duæ propagines gentis, landgrauiorum Alsatiae, & comitum à Freyburgo in Brisgouia & Mortinouia: quorum illi in Sigismundo landgrauio desiere, circa annū 10

Austriaci propinquorum suorum hæreditatem adierunt.

1326: hi uerò in Ioanne comite, anno 1358. Diutius aut in Hercinio nemore & Sueuia eiusdē gentis duces Teccenses perseuerarunt, postremo generis Friderico Alsatiae landuogto à propinquo suo Friderico tertio Imp. Austriaco constituto. Ita paulatim auitē omnes ditiones ad Rhenum & in Hercinia, ad Austriacā propaginē illā felix. deuolutæ sunt, quæ Numinis diuini prouidentia hodie toti penè Europæ imperitat, ac orbis terrarū gubernacula tenet. Igitur RVDOLPHVS, Rudolphi Cæsaris filius, quem diximus in Sueuia, Turgouia ac Ergo-

Propago Rudolphi secūdo geniti, Rudolphi Cæsaris in Sueuia & Heluetia.

uia ad clauum sedisse, Alberti Austriaci frater germanus, ex Agnete Ottochari Bohemiæ regis filia Ioannem tulit, suæ stirpis postremum. Qui in tutela cum esset patruī, Alberti uidelicet Austriaci Cæsaris, ac iuuenis diuturniorem paulo tutelam grauius ferret, incentoribus Vualthero à Vuard, Eberhardo ab Eschenpach, ac Vlricho à Palma, patrum Albertum Cæsarem ex thermis Heluetiorū redeuntē, in ripa post traiectū Rusi amnis interficit. Ob quod facinus profugus, in Italia monasticē cum profiteretur, nullo prognato filio, propaginē suā terminauit tam in Sueuia Heluetiaq; q̄ in Bohemia. Quippe Rudolphus pater, cū sororio suo Venceslao regi, quē Probū cognomināt, tutor à patre datus fuisset, ac cōmunib. auspicijs cū Zabefio quodā regni satrapa, qui Kunegundē Ottochari regis uiduā in matrimonio habuerat, gubernacula aliquādiu usurpasset, extincto paulo post Olomūcij Vēceslao sororij, de quo dictū est, filio
ob uxo-

ob uxorem Agnetem admissus à Bohemis ad clauum, Zabesij & aliorum factione ueneno sublatus dicitur, cū unum uix annum regnasset. Et hæc de Rudolphi Cæsaris filij, quod breue admodum fuerat, & in Ioanne patricida ac monacho mox defecerat, regno dixisse sufficiat. Sequuntur **L A V F E N B U R G E N S E S** comites ab Habsburg, eiusdem illustriissimi generis de quo hoc opere agimus: quorū Genealogia petitur à Rudolpho quarto cognomento Taciturno, Rudolphi Cæsaris patruo: Propago comitum à Laufenburg & Kiburgo.

10 qui partitus auitas ditiones cum Alberto fratre, ad ripā Rheni eregionē Hercinij nemoris, in diuisionē Vualshutam, Laufenburgam, Rhynfeldam, Kiburgum, cum landgrauiatu Schiffgouienſi & Seckingensi aduocatia accepit: relictis fratri, unde Austriades descendūt, Ergouia, Thurgouia, cum landgrauiatu Kyffenbergensi, & Tigurinen. aduocatia. Cuius filius cognominis **R V D O L P H V S**, hoc nomine in gente quintus, ex Berchtā Lutoldi comitis à Regensperg nata, procreauit Vuernherum tertium, Gotofridum primum, & Vrsulam comiti à Sulcz coniunctam, cuius tumulus in Seckingensi monasterio cernitur. Horum **V V E R N H E R V S** diuisa ditione paterna, Gotofrido comitatū Kiburgēsem concessit, retēto Laufenburgensi comitatu, cum comitatu Seckingensi. Is ex Heduuige postrema Kiburgen. comitissa stirpis Dullingēsis, procreauit Rudolphū Constantien. præsulē, à Gregorio papa decimo in Concilio Auinionensi consecratum, anno 1275. cum quo Rudolphus Cæsar propinquus suus ob fines bellum gessit: Gotofridum secundum comitē Lauffenburgen. & Rhynfeldensem: & Eberhardum, qui patruī Gotofridi primi hereditatem adierat, nactus Kiburgens. ac Badensem in Heluetijs comitatus. Is enim Gotofridus cum Arnoldi postremi Badensis comitis filiam cōiugio sibi copulasset, & illam auito generi ditionem adiecerat, nulla post se relicta prole. **G O T O F R I D V S** porrò secundus comes Kiburgen. ex Elisabeta baronissa ab Oxensteyn Allata genuit Gotofridum tertium, & Ioānem primū,

A 2 sepul.

sepultos in cœnobio Vuettingensi. IOANNES primus superioris germanus, ex comitissa à Nidauu tulit Rudolphum palatinum Burgundiæ, & uicarium Romani Imperij in Arelato: & Ioannem secundum Kiburgensem comitem: sub quibus primùm omnium pagi Heluetiorum ab inclyta domo Habspurgen. defece-
runt, Schuuicz, Vri, Zug, Vnderuualden. Quos tamen hic Rudolphus armis, auxilio præterea abbatis Heremitarum, comitumq; à Rappersuuil & Houumburg ad obsequium reduxit, Anno 1314. GOTOFRI-
DVS tertius in hoc stemmate, secundi natus, bellum legitur gessisse cum Rudolpho Habsburgenfi Cæsare, propter Ergouix agrum: cuius partem, Vocetium scilicet montem cum ponte Arulæ, Gotofridus is Rudolpho Cæsari præripuerat, conatus adire hæreditatem Alberti, Cæsaris fratris, in Italia in carcere extincti, quodam à Taufensteyn incentore. In quo bello Gotofridus occubuit, & dominus à Taufensteyn profligatur, arce illius solo æquata. IOANNES secundus, primi filius, abbati Heremitarum aduersus deficientes Zugenses & Schuuiczenfes, auxilio profectus, ad fidem eos reduxit: & ex domina quadam à Landenberg reliquit Ioannem tertium, & filiam Alberoni comiti à Sulcz nuptam. IOANNES tertius, secundi filius, comes Habsburgen. de Laufenburgo, ex Agnete Sigismundi landgrauij Alfatix propinqui sui nata, tulit Rudolphum, cuius extant literæ signatæ & subscriptæ in Lauffenburgo, de anno 1314. RVDOLPHVS in hac stirpe comitum Habsburgen. de Lauffenburgo hoc nomine tertius, ex Elisabeta comitissa à Montauu reliquit Rudolphum quartum, & IOANNEM postremum nobilissimi generis Habsburgen. de Lauffenburgo, à quibus supersunt literæ signatæ in sacrario Lauffenburgenfis templi, cum hisce titulis: *Wier Graf Rudolff vom Habsburg / fraw Elspet sein Weliche wirtin / vnd Graf Henslin von Habsburg / jr sun.* IOANNES, de quo loquimur, sectionis illius comitis de Habsburgo & Lau-

& Laufenburgo ultimus, ex comitissa à Rapperfuuil postrema sui generis, Rudolphum itidem postremum, & ob comitatus Rapperfuuil ac Vuandelburg ad ripam Tigurini lacus sitos, cum Tigurinis bello decertauit: in quo & captus est, anno 1349. Ad quem liberandum Albertus Sapiens Austriæ archidux, propinquus suus, cum magnis copijs in Heluetios contendit, obfessoque Tigurino cognatum suum in libertatem restituit, anno 1354. Cuius filius RVDOLPHVS, qui postremus Ergouix fuit, in stirpe Laufenburgensi quintus, certamini equestri apud Basileã instituto interfuit, unã cum Leopoldo Austriæ archiduce propinquo suo, Rudolpho marchione Hochpergen. comitib. à Montfort & Sulz, anno 1336. & per tumultũ unã cũ alijs plerisque nobilib. captus. Qui liberatus mox à propinquis Austriæ archiducib. uitã cũ morte cõmutauit, ditione tota quã habebat ad Rhenũ & Arulã, ad Austriacos deuoluta. Quã cũ pagi Heluetiorũ iam pridẽ in libertatẽ uindicati ui occupassent, Leopoldus archidux Austriæ, qui Friderici III Cæsaris auus extitit, cum ingentib. auxilijs Caroli IIII, & totius penè Germaniæ, sua recepturus, dũ in explorato uallib. ac anfractib. se cõmittit, oppressus cum toto penè exercitu, & præcipua Germaniæ nobilitate occubuit, anno 1383. sepultus in conditorio Habsburgen. quod Kunigsfeld dicitur, haud procul Habsburgo arce. Et hæcenus de Habsburgensi propagine illa, quæ in Laufenburgo manserat, Rudolpho Cæsare extincto, & stirpe illius in Austriam trãslata. Transeo nũc ad germen alterũ, quod eadem ex stirpe in Kiburgo, Vuynterthur & thermis Heluetiorum gubernacula iisdẽ temporibus capeſſebat, trib. ex ordine sibi inuicẽ Eberhardis succedentib. Quorũ primus EBERHARDVS Vuernheri tertij comitis Habsburgen. de Kiburgo natus, in diuisione cũ fratre Gotofrido primo de Laufenburgo sortitus Kiburgen. comitatũ ex diuisione, & matrimonij quoq; intercessione Badensem in thermis Heluetiorũ unã cũ Vchtlãdia, Friburgo, Thann & Burgdorf adeptus, ex postrema Kiburgen.

*Stemma Habs-
burgensium in
Kiburgo.*

comitissa generis Dillingen. reliquit EBERHARDUM secundum, Ottonem & Hermannum. Quorū primus interfecto fratre Hermanno, in Thun Burgundia, totam sibi paternam ditionē retinuit. & ea de causa cum in Imperij incidisset censuram, uendito Bernatibus comitatu Thun, ab illis rursus in beneficium accepit. Qua de causa Gotofridus patruelis de Lauffenburgo, bello Bernates adgressus, eosdem auxilijs comitum de Vueyffenburg, Sibentall, Griers & Thurn aliquandiu adflixit. sed re infecta cū discedere cogeretur, Eberhardum¹⁰ propinquum in gubernaculis reliquit. Cuius natus Eberhardus tertius, ante pubertatem sine prole obiit. Et licet iure successionis omnes iam nominatae ditiones ad archiduces Austriae in Pannonijs, tanquā proximo uinculo iunctos deuoluerentur, confederati tamen Heluetiorum iam pridē infesto animo in Habsburgen. gentem, cuius tamen paulo antè coloni & subiecti fuerant, Vchtlandiā quidem armis Bernates præriperunt, simulq; Friburgum isthic, Burgdorf & Thann, mox post cladē Sempacēsem Leopoldo Austriae duce occiso,²⁰ qui eas ditiones adferturus armis aduenerat: Kiburgensem uerò comitatū, Raperuuil, Vuandelburg & Vuinterthur, Tigurini ad se traxere, tempore Concilij Constantien: cum Fridericus Austriae archidux ob abductū Ioannem Antipapam, à Sigismundo Imp. censuræ innotatus fuisset. Ita coniunctæ tandem omnes Habsburgen. ditiones, rursus paucis post annis se iunctæ, in alienam potestatem reciderunt.

LIBER

LIBER SECVNDVS,

SIVE

CAPUT VLTIMUM: DE POSTRE-
ma propagine inclyti generis Habsburgen. in archiduces Austria, Styriaq;
& Carnorum duces: unde Burgundia, Brabantia, Luczenburgi, Lymburgi,
Geldria, Flandria, Artesia, Hannonia, Namurci, Holandia, Selandia,
Frisia, duces & principes: ac postremò Hispaniarum reges, Apulia, Cala-
bria, Sicilia, Sardinia, Corsica, Insularumq; plurium tam Me-
diterranei maris quàm Oceani, in Indiam Ae-
thiopiamq; usq; reges processerunt.

BSOLVTIS igitur iam tandem om-
 nibus his germinibus, quibus in-
 clyta Habspurgensium gens à trun-
 co in profapias pullulauit, reuerfi ad
 truncum Arboris nostrę, Ergouien-
 sium principum stirpem, utputa ex
 eadem gente ortam, ut explicemus,
 ratio ordinis requirit. Hęc uerò ipsa, ob studia in Reli-
 gionem sacrosanctam posita, à Deo opt. max. ita euectā
 paulatim mutuis matrimoniorum nexibus ad id tandē
 fastigij conscendit, ut ab Herculis columnis quę occi-
 duum uidentur orbem terminare, ad Vistulam & Sa-
 uum amnes in ortu: à supero rursus mari usque ad infe-
 rum: ab Aphrica deniq; usq; ad Glaciale mare, Angliam,
 & quos uetustas credebat extremos hominū Morinos,
 iam rerum feliciter potiatur. Quę etsi gens illustrissi-
 ma, germinibus suis non careat, tamē non ultra fratres,
 fratrualesq; ac patruos patrualesq; progressa: ad postre-
 mū in duorum fratrum filios ac nepotes ascendit.

Eius initia prima repetuntur ab Rudolpho Cæsare, qui
 circa annum Domini 1274, diuino numine aspi-
 rante, in Romanum Cæsarem renunciatus, cum ab-
 latus Imperio, in interregno quod amisso Friderico se-
 cundo Imp. Christianam pessum dederat Rempublicā,
 prouincias in oriente, Austriā, Pannoniā, Styriā, Carin-
 thiā, Carniolā ac Vuyndorū marchā, ad fidē Imperij par-
 tim armis honestis, partim studijs reduxisset: nō princi-

Quibus auspi-
cij Habsbur-
ges Ergouie
comites in Au-
striam perue-
nerint.

pūm

pum ac ordinum Imperij, modò cōsensu, uerum etiam precibus earum ipsarum prouinciarū procerum, quae seruitute Hungarorum ac Bohemorum uindicauerat, filium suum Albertum, in comitijs Augustanis in archiducem Austriae, Styriaeque ducem, Carniolaeque & Vuindorum marchae principem renunciatum ab ordinibus Imperij, anno 1282. tandem apud Noribergam tertijs comitijs publicè in maximo principum conuentu, solennibus ad id pertinentib. inuestiuit, anno 1284. Cuius beneficij, praeter iusta arma quibus eas scilicet receperat ditiones Rudolphus Cæsar, praeterque suffragia procerum Imperij q̄ consenserant, & prouinciarū quae petierant, aliae quoque non uulgares causae extiterunt. Primùm omnium, quòd sanguinis uinculo Habsburgenses illos contingerent principes, quorū in Austria stemma defierat: deinde etiā, quòd Albertus Rudolphi Cæsaris filius uxorem accepisset, quae ius in Austria à progenitoribus suis habebat acquisitum: nempe Elisabetam Maynhardi Tirolensis principis natam. Hæc enim ex Agnete nata fuerat, quae Gerdrudis Austriacae ducissae filia extiterat: & ius acquisitum in Austria ex uetustis prærogatiuis habuerat, quibus homagium debiliore etiam sexui conceditur. Hoc ita Lector aduerte. Duo postremi erant Austriae principes, è stirpe comitum Babenbergensium, unde & diuus Leopoldus genus numerabat, Henricus & Fridericus, quo tempore Fridericus secundus Cæsar ad clauum sedebat. Quorum prior tantum ex Richarda Ludouici Thuringorum landgrauij nata unicam filiā Gertrudim genuerat. Quae Hermannino Badensi marchioni coniuncta, Fridericum suscepit, ob matrem Austriae ducem, Neapoli factione Caroleti capite plexum, cum propinquo suo Chūradino ultimo Sueviae duci auxilium tulisset: & Agnetem, quae duos nacta maritos, Vrichum Carinthiae ducem, & Maynhardum Tirolis principem, ex postremo Elisabetam illam tulit, quam diximus Albertum Habsburgen. Rudolphi Cæsaris filium matrimonio sibi iunxisse: eiusque matri-

Privilegia Austriae.

Homagium in Austria ad feminas.

matrimonij ergò, intercedentibus beneficijs paternis, consensu procerum Imperij, & Austriae prouinciarum precibus, à patre in Austriae fuisse archiducem renunciatum Augustæ, anno 1282: Inuestitumque postea apud Noribergam, anno 1284. Cui pater iuueni principi, ut haberet, qui eius ætatem moderarentur, in Austriam deducto, dederat ætate & prudentia conspicuos uiros, Eberhardû à Vualsee, & Hermannum à Landenberg, Sueuos. Hi cû in familiaria iura principi adsueta essent, ac ad meliora semper animum eius flecterent: in odium eorum tandem inciderunt, qui abusi ætate heri sui, rebus nouis studebant, ac importunis precibus illicita adfectabant, & publica commoda priuatis emolumentis commutare conabantur. Hi erant, in Austria quidem, Lutoldus à Kunringa pincerna Austriae hæreditarius, Chunradus à Sumerauu Liechtenstainius, & quidam à Valkensteyn: In Styria uerò, Fridericus & Vulfgangus à Stubenberg: In Carnis denique Vrichus comes ab Haynburgo, Vuilhelmus à Scherpffenberg, & Otto à Vueiffeneck: qui cùm rapinis inhiarent, ac animo optimi cuiusque prædia inuasissent: obstarent autem apud principem hi de quibus diximus senes, quos pater filio consultores dederat: haud mora, transacto conuentu clandestino in oppidulo quodam Austriae ad ripam Danubij Trebenfæ, ferè ex opposito Tulnæ, quò & Viennenses consilia sua contulerant, in Albertum nouum principem conspirarunt, anno à reparata Salute millesimo ducentesimo nonagesimo primo. Erant autem consilia, ut pulsus duobus de quibus locuti fuimus morum præfectis, unà cum domino ipsorum, Venceslaum Bohemiae regem in spem prouinciarum Austriacarum adhortarentur. Eius rei negocium in se Kunringius receperat, ut qui opibus & auctoritate tum inter cæteros pollebat, ac prædam inde aliquam sperabat. Et quoniam euentum consiliorum suorum difficilem fortè intelligebant, si soli rem tãtam adgrederentur, simul Cæsaris heri sui parentis potentiam

*Inauguratio
Alberti archiducis.*

Coniuratio cõtra primũ Austriae archiducem Albertum Habspurgen.

B metu-

metuentes, Hungariæ Belam, Vuenceslaum Bohemiæ reges, Ottonem Boiariæ ducem, & Rudolphum Salisburgensem præfulem, in societatem alliciendum censuere, unicuique quo maturius copias in aciem educeret, certa præda obiecta. Sic Austria inferior Bohemio, superior Salisburgensi, Boio Styria, ac Hungaro Vuyn-dorum marchæ, confines prouinciæ, præmia commilitij ac sumptus repensa constituuntur. Prior Hungarus, missis duobus comitibus Ibone & Henricho à Gulsingen, qui supra Nouam ciuitatem Austriæ confines agros tenebant, infestam Austriam facere cæteris in coniuratione quasi præludiū ostendebat. Tardior Bohemus, dum copijs educendis in aciem moratur, atque hi qui in Austria fuerant coniurationis conscijs, Kunringij in primis, frequentibus conuentibus consilia in dies magis magisque retegeret: certior postremò factus gliscentis sensum conspirationis Albertus, præcipuo indice Alberone à Puechaym, cum rem in celeritate positam uideret, ab omnib. penè desertus, relicta Vienna, in Kalenbergum se arcem cū suis recepit: scriptisq; literis & nuncijs missis ad patrem Cæsarem ac reliquos ad Rhenum, Sueuiæ ac Heluetiæ propinquos suos, qui sese tuerentur in ista rerum difficultate, nihil temporis aut operæ prætermisit, quoad se de perfidis ac contumacibus uindicaret, uitrea illa (ut dicere solebat) dissipata coniuratione, uel ut Puechaym iocari coram hero suo solebat, quæ capana esset cum uulpina cauda. Mox autem inter initia belli illius, antequam auxilia à propinquis suis contraxisset, adgressus Viennenses, ex Kalenbergio comætu interclusit, ceu obsessos. ad eam postremò rerum omnium inopiam redexit, ut supplices ac capta nudi, montem ascenderet, ac ueniam se principis, cum multa excusatione necessitatis impositæ, submitterent. Quamuis autem eadem adhuc ætate Gulsingenses comites, leuib. equitum copijs uniuersum illum agrum qui est ad Nouam ciuitatem, more gentis prædabundi, latrocinijs ac igne uexarent: tamen Berchtoldi dapiferi ab Emerberg, studijs belli fortissimi herois, uigilantia atque alacri-

Primum bellum
Alberti archi-
ducis contra
subditos in Au-
stria et Styria.

alacritate, tãdiu citra magnũ aliquod discriminẽ uis Hungari excepta fuit, donec à focero suo Maynhardo Tyrolen. principe, ac sororijs suis Ottone Ludouico & Henricho Carnorum ducibus, suppetiã mitterentur. Quæ ubi ductore Hugone comite à Daufers præstò fuerunt, nihil moratus Albertus, eodem propemodùm tempore duobus diuersis locis bellum ciebat: ultra quidem Danubium, ipse cum propinquorum suorum auxilijs retà coryphæum petens coniurationis Kunringium: il-
 10 lius arces breui tempore, antequam Bohemum in auxilium excire potuerat, aut deditioe, aut ui iuris sui fecit, Tyrnsteyn, Axësteyn, Mollëburg, Pechstal, Vuegteneck, Streituuifen, Reynuuald, Grunberg, Ottëschlag, Meysslau, Veldsperg, & plures alias. Interea in citeriori agro Hugo comes à Daufers Tyrolensis ac Berchtoldus dapifer ab Emerberg Austriacus, indicto bello Gufsingen-
 20 bus comitib. qui Hũgariã regis auspicijs, maleficio Austriam presserant, non toto Septembri præcipuas ac munitas illorum arces in finibus Austrię positas, Eckendor-
 fium, Kobelsdorfium, Martersdorfium, Antauu, Gun-
 fium, Rechnitium & Sulaningium partim armis, partim deditioe, in Alberti archiducis fidem ditionemq; redegere. Quo tempore cum bello adhuc is infisteret, ultra Danubium, prope Kremfium, Esperfdorf ac Valkenburg solo æquatae arces fuere, & domini à Sumer-
 30 rauu ac Falkensteyn Austria exacti. Kunringius uerò præcipuus belli autor, omnibus fortunis ceu momento temporis exutus, in exilio apud regem Bohemiã uitam
 finiuit, priuatus non solùm tam ampla, qualem maiores
 habuerant in Austria ditione, uerum etiam titulis ac præ-
 rogatiuis omnibus. Nam cum peruetusta familia in sobolem multam excreuisset, ut quidam se pincernas Austriã à Tyrnsteyn, alij uerò marescalcos à Meysslau appellarent: utrunq; illis tum munus ademptum fuit, atq; ita in angustias redacti pœnam luerunt, & quem intri-
 uerant panem comedere coacti sunt. Cuius autem siue consilio factum sit, siue exemplo, dubium: Styriensis fa-

Familia Kunringorum in Austria.

nè proceres qui coniurationis conscij fuerant, Fridericus à Petouione, Hardnidus à Vuildonia, & Fridericus à Stubenberga: & in Carnis Vlricus comes ab Heynburg, Otto à Vueiffeneck, & Vuilhelmus à Scharpffenberg, ne fortè imparati opprimerentur, consilij occultis uicinos Rudolphum Salisburgensem præfulem, & Ottonem Boiorum ducem sollicitarunt, ut antequam ad eos accedere Austriacus posset, communicatis subsidijs fidis præmium laborum Styriæ meliores agros præriperent. Erat iam pridem episcopis animus ¹⁰ in Austriacum accensus, ob nouas repertas salinas in ualle Peczentall. Et Boius ad Hungariæ gubernacula aditum quærens, ad quæ à satrapis quibusdam, præcipuè uerò Gufsingen. comitibus non uana spe, ut propinquus, & qui ex una filia Belæ regis prognatus foret, uocabatur: oblatam tam pulchram occasionem haud quaquam aspernandam ratus, non indicto prius bello, in Styriam mouit, haud magnum sanè operæ precium tam longæ profectiois consecutus. Quippe dum alienissimo anni tempore in alpibus Noricis niue ²⁰ profunda rigentibus moram facit, Austriaco ut se armaret, ac copias ex Austria conduceret, tempus concessit. Qui rusticis suæ ditionis quàm pluribus excitis, qui niuem uerrere, & loca profunda purgarent, prius ad pontem Mueræ hostibus occurrit, quæ eò fama de ipso perferretur. Ita remensus iter Boius dux, eluctatusque per montes Tauriscorum, non sine discrimine in patriam redijt. Quo tempore Salisburgensis belli socius in finibus ad Anisum flumē, nemine resistente, Alberto præripuerat arces munitas, Volkensteyn, Neuhaus, Staynach, & Enspruck. Cui quoque tempestati occursurus Austriacus, ex itinere Rotsteyn, Rachstadium ciuitatem, expugnata in ditionem accepit: & insistens uictoriæ, in finib. Styriæ, Vuanfsdorf, Tenneberg, & Veistricz, apud Carnos uerò Frisacum episcopatus metropolim subiugauit: haud uulgarem operam in hac renauante Chunrado abbate Admontensi, homine studijs belli

Bellum Alberti Austriaci cū duce Bauariæ.

Bellum Alberti contra episcopum Salisburgensem.

belli ac cōsilijs uersutissimo, & cuius exulceratus tū fue-
 rat in episcopū animus. Sic ibidē quoq; factio rescissa, Sty-
 rię regulos ad postremū, qui cōiurationis participes fue-
 rāt, ad pōnitentiā cōpulis. Quibus omnib. clementis.
 princeps ignouit, unico Friderico à Stubenbergā exce-
 pto. Qui diu profugus, tādē exploratus prope pōtē Mue-
 ræ, à Landēbergio in captiuitatē tractus est. Pro quolibet
 rādo cū uarij cōuentus fierēt à p̄ximis episcopis & comi-
 tib. ipsa quoq; cōiūx apud Albertū archiducē maritū &
 10 Maynhardus Tyrol. socer intercederēt, tandē in liberta-
 tē adseriēt, priuatus potiorib. prius p̄ Styrios ac Carnos ar-
 cib. Kacz, Kaczperg, Frauunburg, Vuurmberg, Gueten-
 berg, Stubeck, & alijs. Et hūc exitū habuit cōspiratio in-
 testina prouinciarū, nullis causis, sed solūm odio eorum
 quos pater Rudolphus filio cōsultores dederat, inita ab
 his q̄ reb. nouis studebāt, & prouincias opimas animo in-
 uaserāt. Quorū diximus fuisse incolas q̄dē, p̄cipuē Kū-
 ringiū & Stubenbergiū: externos uerō, Boiū ducē & Sa-
 lisburgen. archiepiscopū. Quorū hic diuturnū fouēs sub
 20 pectore odiū, immemor planē q̄ à parēte Alberti benefi-
 cia accepisset, omnē lapidē mouebat, ut apud parentē in
 odiū adduceret iuuenē principē: missisq; legatis ad curiā
 Goldeckero & Neppingero, acerrimē Austriacū accusa-
 bat, ut turbatorē pacis & sacrilegū. Quę corā patre, cete-
 risq; S. Rom. Imperij proceribus strenuē Austriacus per
 suos legatos, Chunradū abbatē Admōtensem, Vlrichū
 dominū à Capella, & Vlrichū Brueschēck diluebat om-
 nia. Interea mortuo Rudolpho Habsburgē. Cēsare, cau-
 sa nondū definita, cum Austriacus in electionē uenisset,
 30 Salisburgen. apud archiepiscopos Electores omnib. ner-
 uis agebat, ne Albertus in Cēsare renunciarēt. Id simili-
 ter summo studio Vēceslaus Bohemus affinis faciebat:
 eoq; rē ambo redegerūt, ut suffragio Adolphus comes à
 Nassau, Austriacū superaret. Non deerāt tamē quibus
 Nassouien. secordia ac auaricia displicebat. Hi Albertū
 quotidie adhortabanē, ut reb. se accōmodaret: episco-
 pus in primis Argentoracen. & comites Vuirtēbergen.

Hohenbergensis & Layningensis. Postremò cum Electores damna in dies maiora considerarent, quibus nouus Cæsar Germaniam adficiebat: Gallos in Germaniã adduceret, & Germanos accepta pecunia Flandro ac Anglo diuenderet, ad rapinas denique pessimi cuiusq; publicè coniueret, quas multo paulo antè labore Rudolphus Cæsar penè extinxisse uidebatur: hac de causa factò conuentu ad Moguntiam, Gerlacus Moguntinus, Vuigboldus Colonienfis, Boamundus Treuerensis, Rudolphus palatinus, Albertus Saxo, & Otto Brandebur-¹⁰gensis, post multam deliberationem exauctorato Nassouienfi, Alberto Auftriaco fasces committendos decreuerunt. missoq; in Auftriam comite Hohenbergensi, illum Viennæ tum apparatus in Hungariam aduersus regem Andream expedientem, ad principalem obtinendam dignitatem euocarunt. Qui uix tãdem persuasus, non antea ad Rhenum ascendit, quàm semel inceptum atque adeò ugens bellum Hungaricum conficeret: cuius ueluti preludij, Gufsingenses comites qui in finibus colebant, Auftriam continuis excursionibus per-²⁰petuò infestam reddebant. Eius belli hæc perhibetur causa extitisse, atque origo. Mortuo Bela rege Hungariæ, ut ferè fieri adsueuit, cum in studia diuersa scissi regni proceres Ladislaum quendam in fastigium sustulissent, præterito Andrea puero Belæ filio, ut insidias euitaret noui regis mater, quæ Sicula fuerat, Venetias profugit cum filio, ibiq; patricio cuidam de Maurozenorum familia secundis nuptijs in exilio coniuncta fuit, filio paulatim, quem ex Bela rege tulerat, adolescente. E-
 uenerat uerò tum commodum, ut Ladislaus rex in suo³⁰rum odium incideret, quòd Chumanam nactus uxore deserere fidem Christianam uideretur: eaque de re admonitus à Rom. sede per episcopum Fanensem, nõ modò non monita salubria admitteret, uerum etiam indignè legatum tractatum regno exturbasset. Cuius rei atrocitate qui potiores in regno satrapæ fuerant, perculsi, Ladislao successorem querebant. Etsi autem in studia
 diuisi

Bellum Hungaricum Alberti.

diuifi in tanta regni commotione uicinorumque prin-
 cipū ambitione, alius Vuenceslaum Bohemiæ regem,
 alius Ottonem Boiarię ducem, qui ex Belæ filia progna-
 tus fuerat, accersendum existimarent: qui tamen auto-
 ritate & ætate præpollebant, memores beneficiorum
 Belæ regis in Andream de quo loquimur exulem, &
 qui sub uitrico Venetiano educabatur, inclinabant: mis-
 sisque legatis, ad spem regni euocabant. Qui cum haud
 satis explorato itinere per ditionem Austriacam addu-
 ceretur, ab Arnolde Trigauienti comite capitur, Alber-
 toque Austriæ archiduci traditur. Vnde non ita multo
 post, interpellantibus principibus proximis, ac Hunga-
 riæ in primis satrapis, ad eam formulam liberatur, ut fi-
 lia illi Austriaci nuberet, Agnes nomine. In quam etsi
 tam ipse rex, quam Hungariæ satrapæ iurassent, tamen
 ultionis cupidi, deposita memoria eorum quæ in cu-
 stodia constituta fuerant, non indicto bello, in Au-
 striam excursions fecerunt. Gufsingenses in primis co-
 mites eos fines quotidiano maleficio uexabant: qui
 Hungariam à Styria & Austria separant, ubi sunt Kirch-
 schlag & Pernstayn arces munitæ, & Vallis quam
 Gunstall appellant. Qui tractus quoniam perpetuis
 latrocinijs infestus erat, uindicandū in Gufsingenses ra-
 tus Albertus, dum ipse ad recipiendam coronam Impe-
 rij, ad Rhenum contendit, Hermannum à Landenber-
 ga, qui pro duce Austriæ gubernabat, cum aliquanta ma-
 nu Sueuorū, adiectis prouinciæ auxilijs, ad eos fines ab
 iniuria hostili tutandos tātisper excubare iussit, donec
 ipse confectis reb. necessarijs, extremā bello manū im-
 poneret. Interea qui præsidio relictī fuerāt, quoniā stra-
 tagematū hostiliū ignari erāt, utpote è Sueuia & Rheno
 exciti, nec eorū admitterēt cōsilia q̄ in finib. colētes ex-
 ploras infidias Hūgaricę gētis omnes habebāt, quorū
 domestica ductabant auxilia Berchtoldus dapifer ab E-
 merberga, Gotschalculus à Neydeck, Kunigspergius ac
 Terrenbergius, undiq; ab hostibus circundati, ac in cu-
 neum redacti, spiculisque fermè confecti, pars trucidati,
 pars

Clades Austria
 eorum in finib.
 Hungarię.

pars in foedam seruitutem abducti, uitam morte grauiorem tolerarunt. Quod etsi uindicare Austriacus, ac modis omnibus suos liberare cuperet, impeditus tamen profectio de qua diximus, bellum Hungaricum in aliud tempus distulit. Ingressusque iter primo Maio, ad Rhenum accelerabat, ubi hostem Adolphum, cui erat imperium abrogatum, comparare exercitum acceperat. Etsi autem, cum non satis ualidis copijs Austria egressus fuisset, quod partem copiarum praesidio Austriae relinquere aduersus Hungarorum incursiones cogeretur: tamen accedentibus ex itinere auxiliaribus copijs, à Carinthia, Styria, à Maynhardo socero, Sueuia atque Hercinia sylua, ubi ditiones ac propinquos habebat, Rhenanis denique cum principibus tum ciuitatibus adiuuantibus, ad Rhenum postremo penetrauit: castrisque in Brisgouia haud procul Kenczinga ciuitate positus, uoluntatem Electorum qui in Oppenheymo congregati fuerant, & Austriaci aduentum laeti praestolabantur, experiri constituit. At hi nulla mora interposita, simulatque de aduentu Alberti certiores facti fuissent, solenniter abrogato imperio Nassouienfi, Austriaco fasces publicè reuocatis suffragijs decreuerunt: missioque marescalco imperij Pappenheimio, ad obtinendam summam dignitatem adhortantur. Cui etsi iam pridè Nassouienfis in Brisgouia se opposuisset, tamen quia infirmior uiribus erat, ludificatus aliquandiu, tandem fugam arripens, Rheno transmissio, haud procul Spira Nemetum, ab Austriaco insequente adprehenditur: commissoque certamine uincitur, ac interficitur. locum Hasenpuhel uocant. Vnde profectus sine mora Albertus, cum ad Moguntiam prius tam principes quam ciuitates proceresque caeteros Imperij in uerba adegisset, Aquisgranum descendit, ubi à Colonienfe, more maiorum, diademate Imperiali redimitur, Augustique nomen solenniter accepit, Anno M. CCC. Ita optimus princeps depulsis periculis, ac retusa subditorum suorum contumacia, uicinorumque principum consilij euerfis, summum in Ger-

Profectio Alberti ad Rhenum pro corona Imperij.

Bellum Alberti cum Adolpho Anticejare.

Coronatio Alberti.

in Germania apicem, in tanta affinium etiam inuidia, propitio numine consecutus est. Et cum muneris sui esse cognosceret, contentiones undique ac belli semina tollere, quasi ex itinere reuersus à coronatione, bello de certantes Moguntinum præfulem ac Rheni palatinum compescuit, multato authore belli ipso episcopo, cui Bingium ac Bensheymam oppida ademit. Constituerat ab eo statim tempore nouus Cæsar, more maiorum comitia Imperij indicere, ac legibus patrijs confirmandis operam dare: tamen Hungarico, de quo antea dictum est, bello instante, quod iam annum Austriaci, incipiente iam etiam Salisburgensi, non sine maximo discrimine puinciæ hæctenus sui sustinuerāt, reuerti in Austriam, depositis tam honestis atque necessarijs cogitationibus coactus est. Vt tamen aliquod suæ operæ precium faceret, & fasces aliquo felici omine splendiores redderet, quasi ex itinere missis legatis loco & prudentia conspicuis, ad proximos reges, Philippum præcipuè Franciæ, & Arragoniæ in Hispaniam, cum utroque amicitiam firmauit, ac coniunctionem auspiciatus est, horum filiabus filijs suis natu maioribus Friderico ac Rudolpho desponsatis. Quarum post paucos menses Elisabeta Arragonia Friderico primogenito, & Blanca Galla Rudolpho secundogenito honorificè deductæ sunt. Quibus feliciter confectis, etsi Hungaricum uel maximè bellum urgeret, tamen propria Reipublice necessitati submittēs, in descensu & quasi ex itinere bella intestina confecit, quæ in maximam Germaniæ perniciem exarsura fuerant: in ordinem redactis tribus magni nominis principibus, qui uicinis ciuitatibus graues fuerant, Pfyretarum comite, landgrauio Nellenbergensi, & Vuirtenbergensi principe. Ita reuersus in Austriam tandē, curriculo anni unius elapso, in bellū Hungaricū totus incūbit: cōtractisq; ingētib. copijs, Hungarū prior adgredit: qui Austriā, occupatis quibusdā arcib. suis latrocinijs uexare non desinebat. Prætendebat is uerò hanc præcipuè belli causam, quòd comitatus Austriacos aliquot,

Albertus Ger-
maniam pacifi-
cat.

Matrimonia fa-
liorū Alberti

Bella Germa-
niæ intestina
sublata.

Bellum Hunga-
ricum renou-
tum.

C ditio.

ditionis quondã Hungaricę, in finib. teneret, requirẽtiq; Hungaro reddere nollet: donatos nẽpe, cũ Austriaci Hũgaris olim à Tartaris pressis, ac ferè profligatis subsidia tulissent, atq; in Pannonia conseruassent. Hi erãt ad lacũ quẽ Pisonis Plinius uocat in tertio, in utriusq; Pannonię confinib. Musunen. Soproniẽsis, & Castriferrei, quos diplomatũ prærogatiuis multis iam annis Austriaci principes in possessione ac obsequio obnoxios habebãt, ac iustis de causis reddere subinde recusabant. Huic bello, quod atrocissimũ futurũ erat utriq; genti, statim inter i-¹⁰nitia, antequã odijs exulceratis flagraret, eorũ procerũ interposita autoritate fomẽta sublata sunt, qui pacẽ magis q̃ bellũ cupiebãt. His quippe ad utrunq; interpellãtib. post multas ultrò citroq; tractationes habitas, uterq; regũ in insula Vizzate, q̃ modò Germanis Schut nuncupaẽt, Austriæ uicina, cõueniunt: amplexiq; mutuò amicẽ, & matrimoniũ perficiũt: & in hanc formulã, depositis armis, in gratiã redeũt. Primũ quidẽ, ut Austriacus Musunẽsi comitatu toto cederet, & alijs nõnullis arcib. in finib. positis. Deinde uerò, ut Hũgarus quoq; rex eas quas²⁰ eo bello occupauerat, atq; ex his Austriã infestã reddidisset, Vuettenburgã, Cherlburgã, Musenburgã, & Herrnsteyn demoliret. Ita confectũ bonis auspicijs & illud bellũ fuit, tranquillitate relata: sed breui admodũ, ut quãaltero mox anno, qui fuit à reparata Salute 1302, grauiores turbæ utroq; in regno exceperunt. Extincto enim Andrea, de quo loquimur, rege, Agnetẽ Alberti filiã, regis cõiugẽ, unã cũ filiola, satrapę regni in custodiã posuerãt, ac præter dignitatẽ tractabant. Cuius rei nũcio accepto, Albertus parẽs indignatus, ut filiæ de salute perichitanti³⁰ subueniret, Hermannũ Landenbergiũ cũ copijs in Hungariã misit. Qui auxiliantib. Gufsingensib. comitib. qui tum cõmodum ad Austriacos defecerãt, Pozonio in ditionẽ accepto, & S. Martini monte obsessõ, proceres coegere, ut Reginę traderentur: quæ ambæ postea, omni pudicitię ac continentię laude uitã in Kunigsfeldensif cœnobio, in Ergouia, materna fundatione, exegerũt.

Acce-

Accedebat ad hanc diu exoptatam tranquillitatē, quòd eodem commodum tempore & Salisburgen. archiepi-
 scopus Rudolphus, interneciuis Austriacorum hostis,
 res humanas reliquisset. Quare duplici gaudio auctus
 Albertus, ut pacem stabiliret, interpellante Elisabetha
 coniuge, successorem Salisburgensis, Chunradū à Pray-
 tenfurda filiaē, quæ tum nata fuerat, susceptorem ex fa-
 cra unda petijt. Qui haud mora Viennam descendēs,
 filia leuata ex fonte salutari, de ceteris amicè cum Alber-
 10 to transegit. Qui præcipuus exinde, ac perpetuus Au-
 striacæ stirpis cultor permansit. Ita recuperata tran-
 quillitate, & intestinis externisque bellis liberatus, ad an-
 num Domini 1304 comitia Imperij ad Noribergam in-
 dixit. Quò, præ alijs, & Venceslaus uocatus est, qui om-
 ni genere fraudum in Cæsarem affinem suum, utpote
 sororium utebatur. Ad ea Cæsar, relicto in Austria filio
 seniore Friderico, qui interea ad gubernacula sederet,
 profectus, inter ipsa initia frequēti principū cōuentu, &
 Venceslao Bohemorum regi sororio, & Rudolpho fi-
 20 lio, Regalia (ut uocant) cōtulit. Eisdē comitijs & cau-
 sa Ruperti comitis Nassouiensis, matrisque illius, Cæsa-
 ris quondam Rudolphi relictaē, deprecantibus principi-
 bus cōposita est. Ita recuperata in Germania pax, spem
 amplam promittebat, fore ut in Oriente etiam, ac præ-
 cipuè Austria, & illi confini Hungaria, pacis munia fo-
 uerentur. Sed intempestiuus obitus regis Andree, & tur-
 bas secum, & ambitiones uarias traxit. Cuius motus nō
 competitores modò regni, diuersi ac potentes: sed hi e-
 tiam causæ extiterunt, qui pro his interpellabant, sum-
 30 mæ in orbe terrarum & dignitatis & potentiaē. Iam
 primùm omnium pro Carolo Roberto Siculo, Caroli
 Martelli Hungari regis filio, cuius paternum genus à fi-
 lia Stephani quinti Hungariæ regis, maternum uerò à
 Clementia Rudolphi Cæsaris nata repetebatur, & Pon-
 tifex ipse Clemens V & Albertus Austriacus patruus in-
 tercedebant: omni studio adnisi, ut Rex renunciaretur,
 qui & genere & affinitate commodior uidebatur. in cu

*Fœdus Alberti
 & amicitia cō
 Salisburgensi.*

*Comitia Alber-
 ti ad Noribera-
 gam 1304.*

*Turbata Hun-
 garia.*

ius rei confectionem pontifex post Nicolaum Hostien-
sem cardinalem, Gentilem titulo S. Martini in montib.
presbyterū Cardinalem, de ordine Minorū, iam pridē in
Hungariā miserat: qui fulmine etiā pōtificio minabant,
ut Carolū tanquā legitimū hæredē admitterēt. Contra
uerò proceres ipsi, quib. Itali explorati iam olim atq; in-
uisi fuerāt, Gufsingen. comitis factione, in Venceslai Bo-
hemię regis filiū, qui postea Olomuncij in tumultu occi-
sus est, inclinabant. Quæ sita est & huic studio nō inepta
causa quædā, & prætextus: quòd auus eius Ottocharus
Bohemię rex, ex Kunigunde à Matschauu, quæ filia exti-
terat Annæ Belæ regis IIII natæ, Venceslai regis patrē,
utpote Rudolphi Cæsaris generū procreasset. Itaq; cō-
municatis cū eo ipso regni satrapæ cōsilijs, posteaquam
propēsū animū animaduertissent, altero anno à mor-
te Andreae regis, qui fuit à reparata Salute 1303, præmissa
solēni electione, nouum regem Bohemum, puericiam
nondum egressum, à patre ad limites Morauię missum,
cum honorifica comitiua Budam abduxerunt. In hac
erant præcipui, archiepiscopus Colocen. Andreas epi-
scopus Agrien. Emericus Varadien. Antonius Chona-
dien. Nicolaus Bozznensis, Haab Vacienfis, Iacobus co-
mes Cepusienfis, Hugrinus regni palatinus, Dominicus
Tauernicorū magister, Henricus comes Gufsingē. Mat-
theus Amodęus, & Demetrius F. Nicolai. qui omnes ut
potiores regni satrapę Venceslaū iuuenē regē Buda ab-
ductū, eo adhuc anno solēniter ad Albā in regē corona-
rūt: Budāq; honorib. auctū reduxerūt, præstitis sacramē-
tis, q̄ ut Domino legitimo dici solēt. At pater gētis facti-
ones animaduertēs, cū filio metueret, clandestina profe-
ctione Budā maturās, factiosum hominem Ladislaum
Vernheri filium, castellanū Buden. infidijs adprehēsum,
ut obsidem Pragam abduxit, relicto ad filiū militē Bo-
hemo. Interea cum Hungaros in dies magis magisq; fa-
ctionibus distrahi Venceslaus senior uideret, & nunc in
Carolū, qui cū exercitu intra fines regni excubabat, nūc
uerò in Boiariū respicere: metuens non solum de regni
amif-

amissione, sed ne uitę etiam periculum filius adiret, exacto anno, cum magnis copijs ingressus Hungariam, ad filium Budam inuisionis prætextu peruenit: eumq; unā cum sacra regni corona acceptum, per mediam Hungariam Pragam reduxit. Sic amissis insignibus Hungarum tumultuantes, cum coronare neminem possent, auctoribus Gussingensibus comitibus in Ottonem Boiarię ducem, qui & ipse ex Belę quarti filia natus fuerat, consensere: dato negotio, ut coronam sanctam, quam uocant, regni ę potestate Bohemi uindicaret. Is igitur omnis generis blanditijs ac promissionibus adgressus primum omnium Austriacum, qui ad sororium Bohemum interpellaret hoc nomine: permouere tamen hęc non potuit, cum quod æquę is Carolo Siculo nepoti ex sorore studeret: tum uerò etiam, quod exulceratum in Bohemum animum induisset, eo quod uiolata matrimonij fide, quod pro filio iuniori Agneti ex filia nepti condixerat, alteram illi ducissam à Cales coniunxisset. Decubuerat tum Venceslaus rex senior cum uitę periculo.

20 hac occasione arrepta Boius, regem Pragę inuisit, ac precibus coronam cum cessione iuris obtinuit: eamque, solo Seckingensi principe comite, per inimicum Austrię solum, ubi omnia itinera obseruabantur (facto iam de hac re ipso Alberto Cæsare certiore) ad Gussingensem comitem pertulit: à quo Albam cum honorifica comitiua deductus, solenniter in regem Hungarię inauguratur, anno 1305. præsentibus duntaxat Gussingensibus comitibus, Benedicto Vesprimiensi, Nicolao Vacienti, Antonio Chonadiensi, & Becke quodam filio

30 Thomę. Quorum consilijs, cum Ladislai Vuayudę Transyluanię filiam uxorem ducere iussus esset, ut huius scilicet fauore atque robore se Boius aduersus Caroli factionem muniret: haud mora, unā cum illis in Transyluaniam abiuit. Isthic cum sub specie sponsaliorum arcem quandam ingressus fuisset, in ipsa mensa hospitali uiolato iuramento capitur, ac cathenis uincitur, omnib. quos ex Germanis adduxerat exclusis.

Historia Ottonis Boiorum ducis in regem Hungarię coronati, et capti.

Qua in captiuitate plus annum detentus, à Valacho tan-
 dem, qui ob Belam regem socerum uinculo Boio cun-
 iunctus fuerat, liberatus, miserrimè per Poloniam & Si-
 lesiam auxilio Glogouienfis ducis, cuius & filiam postea
 memor beneficij uxorem acceperat, domũ reducitur.
 Dum hæc in Hungaria fiunt, mortuo Vêceslao seniore,
 & paulo post etiam iuniore Olomuncij interfecto, no-
 ui motus in Bohemia & Austria exorti sunt. Albertus
 enim Cæsar ueteri formulæ conciliationis innixus, qua
 occiso Ottocharo matrimonia ad Iglauiam firmata ¹⁰
 fuerant, in primis Fridericum filium ducere in Bohe-
 miam, regnoque imponere conabatur. Et cum is cede-
 ret, modis omnibus secundogenitum Rudolphum, re-
 gem Bohemiæ esse uolebat, ei que consensu principum
 imperij Regalia iam contulerat. At contra satrapæ re-
 gni, Henrico Carnorum duci, Austriaci sororio, filiam
 Venceslai senioris desponsauerant: ac Cæsaris postula-
 tis contemptis, iureque quod prætendebat ex formula
 præterito, eundem in possessionem ex matrimonio tan-
 dem miserunt. Itaque magnis instructus copijs Cæsar, ²⁰
 auxilijs quoque à principibus Imperij adiutus, anno 1307
 saltum Bohemiæ ingreditur, certa spe filio gubernacu-
 la regni, si iure nequiret, armis consequendi. Ibi ex itine-
 re, cum Kuttêbergam locum natura munitum aliquot
 mensibus nequidquam obsidione cinxisset, eo quòd me-
 talla ibi suffodiantur, infalubribus aquis ac aere halituo-
 so infecto exercitu, mutare castra ad Pragam coactus
 est. Vbi ad certam formulam delinitis animis satrapa-
 rum, fugatoque sororio Henrico, cum ad matrimoniũ
 Elisabethæ Venceslai relicte consensisset, Rudolphum ³⁰
 filium in regno solennibus præmissis confirmauit. Qui
 altero mox anno non sine ueneni suspitione obiit, anno
 1308, Pragæ regio honore sepultus: cum Blanca coniunx
 biennio antè Viennæ uitam cum morte commutasset,
 condita in Minorum templo, propria fundatione, anno
 1306. Ita tot perfunctus bellis, laboribus, periculis-
 que Albertus, generis sui primus in Austria archidux,
 ante

ante ætatem in Heluetijs cum ex Thermis, quib. primo uere recreabatur, Rusium amnem traiecisset, à Ioanne proprio ex fratre nepote, Rudolphi Sueuiæ ducis filio, trucidat: socijs parricidij Eberhardo à Vuard, Vualthero ab Eschêpach, & Vlrico à Palma Bohemo, anno 1368, suo in genere rerû gestarû gloria nemini secundus, ac nobilissimæ Austriadum domus autor. In cuius cædis loco postea Elisabeta Tirolensis coniunx opulentum cœnobium extruxit, pro nobilibus uirginibus, quod à regio
 10 campo, in quo scilicet maritus necatus fuerat, Kunigsfeldam nominauit, ibiq; dilectis. coniugis reliquias condidit, ex quo XXVI liberos susceperat. Quorum ad frugem peruenerant, FRIDERICVS, post eum aduerso numine Cæsar: RVDOLPHVS, rex Bohemorû: LEO
 POLDVS, landgrauius Alsatia & Brisgouia: OTTO, dux Styria: HENRICVS, canonicus & coadiutor Moguntinus: ALBERTVS, ex canonico Patauiensi archidux Austriae, generis cõseruator: AGNES, Andree Hungariae regis coniunx, quæ cœlibem postea uitam in Kunigsfelda cœnobio trãsegit: CATHARINA, Caroli Calabriae principis uxor: ELISABETA, Theoderici Lotharingi: ANNA, Hermanni Brandeburgen. & Gueta, Ludouici comitis Ottingensis in Riza Sueuiæ, coniuges.
 20 FRIDERICVS igitur, de quo præfati sumus, ut primogenitus, uiuo etiam dum parente, eiusque autoritate gubernacula Austriae usurpans, eo etiam extincto successit: quo tempore, iam mortuo in Bohemia Rudolpho fratre, uigore uetustarum Austriae prærogatiuarum solus ad clauum sedere poterat, fratribus in comitatus missis. Is Probus uel Pulcher cognomento, Henrico septimo nouo Imperatori de stirpe Luczelburgen. fidem suam declaraturus, Romam ad diadema Imperij percipiendum, cum splendido comitatu centum & quadraginta equitum deduxit: ac ex itinere Salisburgi, solenne Austriacarum prouinciarum beneficium precariò accepit, anno Salutis 1309. donatusque à Cæsare bonis ac prædijs cum in Morauia, tum Sueuia,
 30 Ioannis

Friderici Pulchri archiducis historia.

Ioannis quondam ducis qui Albertum patrem in Heluetijs occiderat, auctus & honore & opibus, emenso lōgo itinere in Austriam reuersus, statim inter initia gubernaculorum in bellum intestinum incidit. Quod siue Henricus Cæsar ita præstruxerit, qui his artib. ab ambitione illum uellet Imperij amouere, quòd magna illius in Germania foret autoritas, & ne aduersus se eligeretur publicè etiam timebatur: siue odio prouincialium & factione malorum id contigerit, (dubium) auctoribus sanè dominis à Pottendorf, Hadamaro à Valkenberg, Celtingio, Ortelio à Kranichperg Austriacis, & Ioanne à Stubenberg Styro, deniq; prætore Viennensi & præfecto rei militaris Berchtoldo Schuczenmayster, apud Glockniczam in finibus Styriæ, in principē innocentem conspiratur. Erant autem consilia huiuscemodi illorum, ut quoniam ad Oenum Fridericus bellum aduersus duces Bauariæ gerebat, interea filios ducales Fridericum & Leopoldum non satis bene custoditos comprehenderent, & redeuntem ducem excluderent. Hæc coniuratio præter opinionem citius patefacta, qui pro duce prouinciam administrabant diligentiores effecit, ne tantum nefas committeretur. Itaque cum foris in omnem euentum intentissimi essent Vlrichus à Vualsee & Theodericus à Pillichdorf, tum intra Viennam quæstor Ducalis ad auertendam seditionem diligentissimè excubabat, ualidis præsidijs cum mœnibus tum ipsis turribus firmatis, ut cum primùm uulgi murmur audiretur, campanæ sonarent, & ducales ad arma concurrerent, iuuenesque principes in arce tuerentur. Ita ea seditio magna prudentia ab his, quos diximus, præuisa fuit, absente Friderico. Qui reuersus, barones quidē pecunia ingenti mulctauit: Berchtoldū uerò Viennensem præfectum gladio percussit: & reliquos ex ciuiū ordine alios expulit, alios occidit, plerosq; etiam pecunia mulctauit. Hæc in fine ætatis facta sunt, anno 1309. At Fridericus nouo bello innodatus, ut comitatum Neuuburgensem ad Oenum, & dominium Pernsteyn in finibus Salisbur-

Intestinum ducis Friderici bellum.

Bellum Bauarici Friderici.

lisburgenſis ditionis à ducibus Boiorũ prærepta recupe-
 raret, militẽ in aciẽ eduxit: expugnatisq; re ſubita Rhie-
 dio & Scherdinga, limitaneis oppidis, Dietmaningium
 uſq; Salisburgen. ditionis progredit. Vnde aeris infecti
 lue auocatus, ad Mosburgã caſtrametatur, anno tũ illu-
 ſcente 1330. Quo tẽpore accepto nũcio de Henrici VII
 Imperatoris obitu, in Auſtriam reb. ex ſententia confe-
 ctis regressus, arma in Bohemum Henricum regem pa-
 10 truum conuertit: qui Rudolpho fratre extincto, in alie-
 nam ſe poſſeſſionẽ miſerat. Hoc bellum cum in ſangui-
 ne ſæuiret, pijsſima matrona Eliſabeta, Alberti quondã
 Cæſaris uidua, Auſtriaci mater, & Bohemi ſoror, adſci-
 tis in auxilium Salisburgẽſi ac Brixinenſi episcopis, ſua
 autoritate beneuolẽ ita diremit, uti filius, acceptis à fra-
 tre quadraginta millibus ducatorum, & in Carnis ualle
 Saantall, & dominio Voyſtricz, ius in Bohemia omne
 patruo relinqueret: quod partim ex contractu Iglauien-
 ſi, partim extincto Rudolpho ad ſe deuolutum fuerat.
 Ita rerum potitus in Bohemis Carnus, eo adhuc anno,
 20 qui fuit à reparata Salute milleſimus trecentefimus no-
 nus, fatis conceſſit: relicto hærede Ioanne Lucelburgen-
 ſi comite, Henrici ſeptimi Imperatoris filio, qui filiam
 in matrimonio habebat. Is metuens ne Auſtriaci rur-
 ſus innixi ueteribus iuribus ac pactis, regnum præripe-
 rent, cum omnibus, præſertim externis præſidijs pri-
 uatus eſſet, Electorum, qui magis uidebantur in Fri-
 dericum Auſtriacum inclinare, ita arte occulta diſſen-
 ſionem curauit, ut Ludouicus Boiorum dux in ele-
 ctionem ueniret, & ſuffragiorum paritate Auſtriacum
 30 æquaret. Cuius ferunt rei cauſam extitiſſe Mogunti-
 num, Treuerenſem, & Brandeburgenſem, electores,
 qui à Bohemo pecunia corrupti fuerant, ut ſuffragia
 mutarent: quantumuis cæteri Electores, ac Ludouici
 Boiarij frater germanus ipſe Rudolphus palatinus, in
 prima electione manendum pertinaciſſimẽ contende-
 rent: nec admodũ Boius ambiret, ut qui perpetuò
 Auſtriacum obſeruaffet, & magis ad conuiuia ac iocofa
 D pronus,

*Bellum Bohẽ-
 micũ Friderici.*

*Duo Cæſares
 renunciantur,
 Fridericus Au-
 ſtriacus, & Lu-
 douicus Boius.*

pronus, quàm tantam Rempublicam administran-
 dam aptus uideretur. Ita Boiarius præter spem, nolens
 etiam in Cæsarem renunciatur Oppenheimij, anno
 millesimo trecentesimo decimoquarto, Calen. Septem-
 bris: profectusq; Aquisgranū, à Moguntino archipræsule
 corona Imperiali redimitur, resistēte per diplomata sua
 Romano pontifice, uehementissimè reclamante ipso
 quoque Coloniensi electore, & ius coronādi suum ob-
 trudente. Interea Fridericus, qui tum ad lacum Bod-
 manicum substiterat, & electionis euentum præstola-
 batur excitus, à cæteris Electoribus, Coloniensi, Palati-
 no ac Saxone, cū & summi pontificis suffragio nitere-
 tur, & auxilio haberet Sueuos, Heluetios, Hercinianos,
 Alsatasq; & Imperiales magna ex parte urbes, colle-
 cto milite rebus præsentibus se accommodans, Colo-
 niam descendit, ac Bonnæ à Coloniense Electore in Cæ-
 sare Rom. corona Caroli Magni redimitus renūciat,
 VI Id. Decemb. anni 1314. Qui reuersus in Austriā quan-
 ta potuit celeritate, fasces suos Ioannis XXII autoritate,
 ac suppetijs Coloniensis, Saxonis ac Palatini electorum,
 Sueuiæq; ac Boiariæ cū episcoporum principumq;,
 tum urbium Imperialium tuebatur. Ita pestifero exor-
 to schismate, immanes motus & noua bella in Germa-
 nia exorta sunt, studijs principū nunc in hunc, nūc in illū
 cōuersis. Prior Austriacus Eslingam, quæ Boiariæ fidem
 sequebat, obsidione cinxit. Quam etsi Boius paulo post
 liberarit, factum est tamen, Leopoldi Austriaci fratris
 aduentu, qui Alsatas ac Sueuos adduxerat, ut obsidium
 eius urbis repeteretur: nec Bohemico auxilio auoca-
 re Austriacos ab obsidione potuere. Nam & frater
 Ludouici Cæsaris Rudolphus Austriacum iuuans, a-
 liquot in Boiaria oppida in deditionem acceperat: &
 ne frater Eslingensibus auxilia ferret, præpedierat.
 In quem à fratre arma conuersa, immerenti principi
 exilij causa fuere. Fuitq; tanta tum temporis in Germa-
 nia rerum omnium turbatio, ut remissa obseruātia, alter
 alterū bello peteret, ac rapinas pessimus qsq; exerceret:
 ut in

Bellum Friderici cum anti-
 cesare suo Ludouico Boiario.

ut in Alsatia ac locis uicinis ciuitates, Argentoratum, Vuormacia, Spira, Colmaria, Seletstadium ac Hagenoa, conducere passim equites cogerentur, qui hinc inde palantes latrocinia prohiberent, ac ab iniuria uiatores tuerentur. In Italia quoq; Gibellinorum & Guelphorum factiones antiquæ renouatæ, cuncta igne ferroque miscebant: ac postremò oppressis Gibellinis, Guelphi, hoc est Imperij hostes, aliquot in Hetruria Imperij ciuitates occuparint. Quas ad turbas tollendas, et si Friderici supplicas Rom. pontifex imploraret, atq; is Henricum fratrem cum aliquot equitum alis in Italiam misisset: re tamè infecta, ob innumeras Italarum factiones, reducere suos coactus fuit. Erat autem annus iste, qui numerabatur ab humana salute 1319, ex insolita siccitate tam sterilis, ut nec iumentis nec hominibus ea sufficerent quæ tum ingenti inopia prouenerant. Hanc tantam penuriam auxere magni ubique apparatus bellici, copiarum omnibus angulis ubique conductæ, quæ non aliter quàm locustæ omnia absument, rapinasque nemine prohibente exercebant. Austriacus enim Cæsar animatus cum à Pontifice, tum ab ijs qui ipsum elegerant, ex suis hæreditarijs prouincijs XXIII millia peditum, & duo equitum millia, ductoribus Theoderico à Pillichdorf, & Hulricho atque Henricho à Vualse, in finibus Austriæ ac Boiariæ congregauerat, ad quos quotidie auxilia à Salisburgensi præfule, Patauiensi, Frisingensi, Gurcensi, electore Saxoniarum ac Coloniensi archiepiscopo confluebant. Carolus quoque Hungariæ rex XXVI millia Chumanorum (horrendum hominum & à fide Christiana alienissimum crudelissimumque genus) Austriaco mutuauerat. Ad Rhenum denique Friderici frater Leopoldus, ex Ergouia, Bugsgouia, Sundgouia, Briggouia, Mortinouia, Laufenburgensi, Kiburgensi, Pfyrentensi, Alsatia, atque nemore Hercinio ingentem contraxerat exercitum, quo à tergo pressum ex Austria Boium inuadere cogitabat: in quo & omnis spes Friderici posita fuerat. E contra Ludouicus Boius, delatam sibi sum-

Apparatus belli Austriaci.

Apparatus bel-
li Boiarij.

Prælium inter
Austriacum &
Boiariam.

mam dignitatem eorum etiam auxilio pertinacissimè tuebat, qui ad illam eum euexissent. Quorū Bohemus rex Ioānes, Henrici septimi filius, totius dissidij illius auctor, maximas copias in Boiariam præmiserat: ac ut præsens prælio interesset, celerrimis itineribus conseq̄uebatur. Misere suas suppetias & cæteri cum Electores, tum principes, Moguntinus, Treueren. Vuirczburgen. Vuirtenbergensis, Bremensis, burggrauus Noribergensis, Henricus dux Charinthiæ, Hennebergensis, Burgundicus princeps, Geldrus, ac reliqui qui Belgium incolunt, usq; ad mare. Quibus omnibus contractis, sub monte Mildorfensi castrametatus est, in cōsilia hostis diligētissimè intentus, qui cum suis Mildorfium appropinquare dicebatur. Contra quem expeditam manum equitū speculatum Boius cum misisset, in ipso ponte quo ad Mildorfium flumen Oenus iungitur, leue certamen commissum est. quo uictor Austriacus, in ipso belli auspicio, in certissimam spem uictoriæ consequendæ plus iusto audaculus ueniebat. At Boius lentis consilijs, ad omnia sollicitus, continere in castris militem, hosti se uientinec tempus nec locum concedere, omnem occasionem operiebatur. Habebat enim industrios duces, & militari prudentia insignes, Sigefridū Schuueppermanum, Albertum Ryndmaul, & Chunradū à Baybrunn. Qui exploratis omnibus Friderici consilijs, uti eum à fratris Leopoldi auxilijs excluderent, in quem omnem posuisse spem animaduertent, cogitabāt. Qui quoniam in propinquo esse dicebatur, ne cum fratre iungeretur, quàm celerrimè pugnandum existimabant. In cuius rei feliciorē euentū Austriaca signa mentiti, ut securitatē Austriaco rerum omniū augerent, ac incautū opprimerent, Cæsare suo equini cursus spacio ab agmine posito, rusticanaque saga cerulea induto, ne cognosci posset, si uincerentur ipsi: fulgentes alaudas, & rubra cum alba sectione uexilla procul ostendentes, ingentē in castris Austriacis læticiam excitarunt: ut qui fratrem adesse ratus, exultare, ac negligentius omnia agere, spem sibi certā uictoriæ

Etoriae proponebat. Interea sub ipsum exortum, qui pro-
 festus erat diui Michaelis dies, locatis aciebus, Schuuep-
 permannus, qui summe rerum apud Boium prefuera-
 laude militari ea etate nemini secundus, premissis burg-
 graui Noribergensi cum sexcentis equitibus leuis armatu-
 re, qui signa Austriaca prefererant, iussit ambagibus ductis
 a tergo castra Austriaca ambire, quae inter Mildorfium &
 Dornbergam in campo posita erant, qui Vechuuisen nun-
 cupat: ut opinione aduenientis fratris, nullis ordinibus stru-
 ctis, ipse ex alia parte imparatum obrueret. Qui cum Rynd-
 maulo tam diu Austriacos allegerunt, hinc inde trahentes
 contra exorientem solem, qui eo die cum maximis uentorum fla-
 tib. fulgebat: donec oppositum illum, & aciem oculorum prepe-
 dientem hostes haberent. Deerant tum aliquot Friderico co-
 pie, quae ex Austria iam diu nequidquam expectabant. Hun-
 gari praeterea Chumani, prima luce more gentis uaga-
 bundi, equos suos in campo exercebant. Quo factum est, ut
 antequam aciem re tam subita construere Austriaci possent,
 circumdatis uagibusque, etsi ad defensionem nihil intermisissent,
 Bohemosque magna ex parte in fugam coniecissent, tamen nu-
 mero, animo, loco, ducibusque alacritate atque industria, a Bo-
 iarijs superant: qui ordinati inordinatos, propitio & so-
 le & numine priores adorti fuerant. Attulere momentum
 huic etiam uictoriae Hungari, in quos Austriacus spe omnem
 collocauerat: qui nec primi in acie tum fuerant, qui Boios
 terruissent, ut constitutum fuerat: nec in ordinem redacti,
 sed uagi hinc inde, in effusam fugam priores abierunt. Hic
 Fridericus, quia arma indutus fuerat fulgentia, ac principe
 digna, procul conspectus in acie labente, ab Alberto Rynd-
 maulo, iudicium Caesaris fecit. In quem cum & burggrauus
 Noribergensis infestus dirigeret, uitato Alberto, annu-
 lo & gladio Burggrauo traditis, in eius se potestatem
 dedit: Alberto, tanquam se non digno, eum captiuitatis
 honorem inuidens. Pugnam extractam annales ad XII
 horas memorant: & desiderata utrinque quinque
 millia fuisse. In captiuitatem, praeter Caesarem, cessere,
 Henrichus frater eius, Patauiensis & Lauatinus episcopi,

Praelium Friderici cum Ludouico Boiario.

Captiuitas Friderici Austriaci.

Theodericus à Pillichdorf supremus militiae magister, cum mille & ducentis ex ordine equestri. Sed nec hostibus incruenta ea uictoria fuit, mille & quingentis occisis. Sunt qui scribant, regem Bohemiae Ioannem, qui pugnae interfuerat, à Theoderico à Pillichdorf ex equo deiectum fuisse, & ab Austriaco nobili quodam uix in acie seruatum. Pugna finita, Boiarij ad praedam se contulerunt. In qua potior pars, Cæsar Fridericus, humaniter à Boio appellatus, in arcem Goldeck proximam, Vulfingero cuidam seruandus transmittitur. Cuius fratrem 10 Henrichum Bohemus praedam nactus, non antè dimisit, quàm Caroli regis Hungariae diligentissima intercessione omnes arces redderet, ac munimenta, quæ maiores sui Austriae principes in finibus iure uel armis uel contractu possidebant. Porro Fridericus Cæsar à Vulfingero, mandato heri, in aliam magis munitam arcem ultra Danubium transportatur, uulgò Trausnicht nominatam: quæ uox quoniam ominosa uidebatur, ad iocum penè captiuum principem compulit, ut introductus diceret: Rectè est tibi nomen inditum. quam si euitalsem, neque fidissem, melius rebus meis consuluissem. Germanica aptius sonant, *Du haist recht Trausnicht/hett ich nicht so vill trawt / were daher nicht thummen.* Hic dissentire mihi Annales de situ arcis illius uidentur. alij enim in Palatinatu superiori, non procul à Nabpurga & Ratispona eam positam fuisse scribunt: alij ipsam illam esse contendunt, quæ supra Landeshutam est, Boiariæ ducum regiam, quæ in hanc usq; diem Trausnicht nominatur, & non ita procul à loco pugnae posita cernitur. Quodcunque igitur, quod de hoc prælio Chrono- 30 graphi adnotarunt, insidijsque uel uicti Austriaci, uel suorum proditione traditi, satis constat insigniter illum Austriacum fuisse, cum à Boio principe, tum ab eo qui in custodia optimum uirum haud equidem pro dignitate tractabat, uerbis sæpe ambiguis lacesitum, quæ lachrymas non semel seni elicuerat. Qui in tantis praesertim ærumnis, nulla quantumuis magna pecuniae ui libera-

liberationis sibi spem pollicebatur. Sed nec fratris Leopoldi industria ac diligentia, ac militari consummata scientia, aliquid magnopere emolumenti ad fratris liberationem tum conferre uidebatur. Qui etsi Imperij insignia à fratre relicta retineret, eorum tamen Boius possessionem, utpote uictor, non admodum curabat. Itaque sunt qui scribunt, postremò ad extrema consilia peruenisse, & magicis artibus persuasum uti uoluisse: conscientia tamen pulsum abstinuisse, & cogitationes illas Christiano homine minus dignas mox deposuisse. In Germania porrò, non tragædijs solùm, & admodum perniciosis turbis uires subministrasse huiuscemodi bella intestina, ac principum dissensiones, dubium non erat: uerùm in Italiam etiam rapinas ac incendia secum traxisse, quæ latè serperent, ac multarum Rerumpub. ruinas adferrent: Romani denique Imperij maiestatem labefactarent, atque euertèrent. Nam cum paulo antè Henrico quarto ac Friderico primo imperantibus, exorto simili ecclesiæ dissidio cū Imperio, studijs procerū diuisis, Gibellinorū ac Guelforum factiones emerfissent, quæ eneruatam iam Imperium mirum in modum conuassabant: hic maiori etiã licentia atq; occasione in tanta rerū omniū inopia, ac bonorū afflictione, prouinciarūq; desolatione, Aquilã illã tam potentis Imperij penitus discerpere, impunè pessimo cuiq; licebat, ut deplumis ipsa ac præda cunctis relicta, uix umbram ueteris Maiestatis tueretur. Quippe & Ioannes XXII Rom. pontifex, in quem uices quasi uiresque Rom. uetustioris illius Imperij reciderant, occasionem nactus, eius omnem ad se trahendi maiestatem potestatemque, si quæ post tot rapinas supererant, Italiam factionibus diuisam specioso titulo iuris sui facere, femina bellorum in Germania serere: prorsus nihil intermittebat, quod ad desolationem quòdam dominantis Aquilæ, tum uerò lacerae ac deplumis spectare uidebatur. Prætextus quærebatur Friderici Austriaci iuuandi, qui à Boio Cæsare captus detinebatur: interim

Germanici Imperij ruina in Italia.

quæ

quæ in Italia supererant, Imperij ditiones, nō satis in his
 turbis defensæ quærebantur. Hinc fulmina plus quàm
 trifulca in Ludouicum Cæsarem. Hinc citationes tyran-
 nicæ ac exauctorationes, nullis manifestis causis, aut di-
 gnis. Hinc excogitatus tribunus Nicolaus Seuerus no-
 mine, qui reliquias deuoraret, ausus fuit Romanos Cæ-
 sares Romam in iudicium uocare, ac cuniculis quibus-
 dam principalem à Germanis dignitatem auferre, ut
 eiusdem personati tribuni diploma præ se ferre uideretur,
 » ubi hæc uerba leguntur: Nos itaque potestatem, aucto- 10
 » ritatem & iurisdictionem antiquam, & arbitrariam po-
 » testatem nobis concessam à Romano populo, in publi-
 » co parlamento, & nuper à Domino nostro summo Pon-
 » tifice, ut patet per Apostolicas bullas eius, ne uideamur
 » de dono & gratia Spiritus sancti ingrati, uel quomodoli-
 » bet per negligentiam iura & iurisdictionem Romani
 » populi permittamus amplius deperire, auctoritate &
 » gratia Dei & Spiritus sancti & sacri populi, & omni mo-
 » do & iure ac forma quibus melius possumus & debe-
 » mus, decernimus, declaramus & pronunciamus, ipsam 20
 » Romanam urbem, caput orbis, & fundamētum totius
 » fidei Christianæ: & omnes & singulos comitatus Italię
 » liberos esse, & eosdem ad cautelam integræ libertati do-
 » namus. Et sequitur: Omnibus & uniuersis populis,
 » & quibuscunque alijs, in specie & communi, cuiuscun-
 » que præeminentię, status & conditionis existant, & cō-
 » tradicere ualentibus, seu in electione præfata Imperio
 » iurisdictionem potestatem & auctoritatem prætenden-
 » tibus quomodo, terminum hinc à Pascha ad Penteco-
 » sten proximè futurum: quòd infra dictum terminum 30
 » in ipsa Alma urbe, & sacrosancta Lateranensi ecclesia
 » coram nobis & alijs officialibus Domini nostri Pape &
 » Rom. populi debeant cum eorum iuribus comparere.
 » alioquin à dicto termino in antea procedetur, secun-
 » dum quod de iure fuerit, & Spiritus sancti gratia mini-
 » strabit. Et nihilominus ad prædicta omnia in specie &
 » communi citari facimus illusores Dominū Ludouicū
 ducem

ducem Bauariæ, qui se adserit Romanum Imperatorē, “
 uel iam ad Imperium electos citamus, regem Bohemię, “
 D. ducem Bauariæ, D. ducem Saxonię, D. marchionem “
 Brandeburgen. D. archiepiscopum Moguntinensem, “
 D. archiepiscopum Treuerensem, & D. archiepiscopū “
 Coloniensem: qui in dictis terminis, loco, & infra termi “
 num prædictum coram nobis & alijs officialibus Rom. “
 populi debeant personaliter comparere. aliàs, ut prædici “
 tur, procedemus, eorū absentia & contumacia non ob- “
 10 stantibus. Hæc ex personati tribuni edicto: cuius fabri-
 cator qui fuerit, uerba ipsa declarant. Hæc eo prolixius
 adducere uoluimus, ut quæ fuerit causa Germanicę de-
 solatę in Italia ditionis Cęsarū, innotescat. Cæterum
 Rom. pontifex publicè quidem tanquã Austriacū è cu-
 stodia liberaturus esset: clam uerò, ut Italia Germanos
 arceret, anno tum reparatę Salutis 1324, truculentissi-
 mum in Ludouicū Cęsarem Boium fulmen iacit, ut,
 ni intra anni spacium, Austriacum iniustè ac per fraudē
 captum liberaret, omnibus his pœnis subiaceret, quę in
 20 huiusmodi censura exprimentur. Hæc tam grauis ani-
 maduersio multo magis animum Boiarij expugnauit,
 quàm Philippi Francię regis interpellationes, uel hostis
 fratris arma, q̄ aliquot iam ciuitates ac arces Imperij ad
 Rhenū expugnarat, permouit. Deniq; quòd reliqui etiã
 cùm principes, tum Respub. deferere paulatim Boiariū
 cœpissent, ac similem Pontificis censuram timerent: ad
 hæc, ne exactionibus insolitis ad summam hanc digni-
 tatem retinendam, aduersus tam potentes ac opulentos
 principes Boiario auxiliantes exagitarentur, animos su-
 30 bijt: ac cogitationes optimi cuiusq; eorum, etiam qui
 antea Imperij authores fuerant, sistebat. Etsi autem in
 Romana curia qui causam suam tuerentur, Ludouicus,
 & Romanum præfulem propitium redderent, magnę
 autoritatis ac principes uiros haberet: Humbertum Del-
 phinum Viennen. Marquardum de Randeke præpositū
 Babenbergen. iurisconsultū, Eberhardū de Tumnauu
 præpositū Augustanę ecclesię, & Vlrichū protonotariū
 E suum:

Concordatio
Friderici Au-
striaci cum Lu-
douico Boia-
rio.

suum: hi tamē satisfacere Pontifici nullis nec promissis,
nec pœnitentiæ humilitate, nec pecuniæ etiam largitio-
nibus potuere. Tantum odium erga Boiarium conce-
ptū tum fuerat, & tam subito alienati principū animi.
His igit armis uictus Ludouicus Boiarius, in hęc formu-
lā Fridericū Austriæ ducē post multos conuētus, quib.
duo præcipuè Carthusiani monachi, utriusq; principis
cōfessores, piam operā locarūt, è custodia liberauit. Pri-
mò, ut omni depolita memoria rerū gestarū, omnē Au-
striacus ultionē remitteret. Secūdò, ut Imperij insignia¹⁹,
à patre accepta, Leopoldus dux Austrię Boio Cæsari cō-
festim sine omni tergiuersatiōe redderet. Tertiò, quòd
titulo Imperij modò Austriacus cõtētus foret, Regē se
de Roma appellaret: paucis exceptis quib. in æqualē di-
gnitatē etiā Austriacus admittebat, ut referūt diploma-
ta utriusq; in archiuis Austriæ reperta (ut quāta iniuria
huic nostro fiat Cæsari, q ubiq; è catalogo Cæsarū expun-
gitur, omnes intelligāt) pauca ex his fidei ergò subijciā:
Vnd wer vnder vns dem andern schreibt / der sol seinen na-
men dem andern fürsetzen / aber wiew bayde miteinander²⁰
hand vest vñ brief geben / so setze sich der hewt / der ander
morgen für / das daran theyn vorgang sey. Handlet aber
vnser aynen / da der ander nicht entgegen ist / an welcher-
ley sach das ist / der soll das thün in seinem namen. Wann
vnser werck von wegen mutenlich geschehen sollen zu allē
dingen. Wiew sollen zway newe insigel machen / in die vn-
ser beider namen grabē lassen: vnd in vnseris Khunig Lud-
wigs insigel sol Khunig Fridrichs namē vorstehen. Auch
in Khunig Fridrichs insigel / sol Khunig Ludwigs namē
vorstehn. Was grosser Lehen oder Khunigreich / Fürsten-
thumb / Graffschafften / Herrschafften / vnd was anders
grossen Lehen seind / dem Reich ledig heym gefallen / die³⁰
sollen wiew beide mit einander lehen. Ob ein geistlicher o-
der weltlicher Fürst / Prelat / oder Herr / sein lehen von
dem Reich nemen solt / vnd von vnserm aynem empfieng /
der sol den Ayd von jm nemen / vñ in zu dem andern wei-
sen / als vor geschriben stehet. Vnsern jedwedern an dem
andn / sol nach maß des Reichs / Burgvest / Herrschafftē /
land vnd lewt / vñnd was so groß ist / nicht entpfremdē /
noch verthummern / noch andre grosse sach handlen. Wer
damit

Fridericus Au-
striacus retinet
nomen regis
Romani.

dann vnser ayner in Welischē landen / dem sol der ander
 sein gewalt geben / vnd immer dem andern sein gwaldt be-
 rauslassen / in Teutschen landen. Was auch vnser ayner
 fürbas thut / das sol der ander stathaben / vnd bestättigen
 mit seinen brieffen. Et quæ plura sequuntur. Tales
 plures nō solūm in Archiuis extant literæ, sed exempla
 passim etiam in Annalibus recensentur, ab utroq; prin-
 cipe coniunctim datarum, post liberationem uidelicet,
 Anno 1325. Sunt ex Annalibus præterea qui referāt,
 10 non solūm in Imperio Fridericum mansisse, uerūm Bo-
 iario potius à Romano pontifice authoritatem ademp-
 ptam, & abrogatum Imperiū fuisse, ac à successore Ca-
 rolo quarto acta illius quoque omnia rescissa. Hinc lite-
 ræ extant Lynczj in Austria datæ à Carolo quarto, de
 Anno 1348, quibus omnia conclusa Ludouici in admi-
 nistratione Imperij, ueluti ab eo qui nunquam legitimū
 ius disponendi in Imperio habuisset, sed fasces uolēter
 citra authoritatem ordinariam rapuisset, reprobantur,
 & (ut uocant) annihilantur. Fridericus autem Au-
 20 striacus, de quo loquimur, quid præclari porrò in Impe-
 rij administratione gesserit, non equidē constat: parum
 autem gessisse, aut nihil omnino quod memoria dignū
 foret, uel illud quod supererat illi interuallum uitæ duo-
 rum uel (secundum alios) trium annorum, ostendit. In
 primis uerò, quòd mundo quasi ualedicens, in tanta ho-
 minum peruersitate aliud opulentius, perpetuum uide-
 licet, quærens Imperium, regnare iam potius cum Chri-
 sto cuperet. Itaque mox post liberationem suam, cum
 prius ditiones Austriæ aliquo ceu munere locupletans,
 30 Burgouienſi marchionatu auxisset, ad quietem se com-
 ponens, de tumulo suo postremo circumspexit, unde
 buccinam Domini in nouissimo die lætus exciperet. Et
 quoniam duorum præcipuè Cartusianorum monacho-
 rum opera libertatem consecutus fuisset, eidem ordini
 cœnobiū meditatus animo, in uasto illud nemore duo-
 bus supra Viennam miliaribus auspiciatus, antequam
 ad extremam adhuc manum perduxisset, placidè in Do-

*Murbacense coe-
nobium à Friderico
fundatum.*

*Hæc sacellum
Viennæ ad Mi-
nores condidit.*

*Soboles Friderici
Austriaci.*

*Historia Rudolphi
secundogeniti
Alberti Cæsaris.*

mino quieuit, Anno 1318, in arce Gutensteyn, octauo Epiphaniæ: unde à fratribus germanis abductus, Murbaci propria fundatione conditur: qui liberalissimè etiam, quod deerat uel ædificijs uel prouentibus, suppeditarunt. Habuisse autem fertur magnanimus is princeps duas claras in connubio feminas, ac tertiam sponsam reliquisse. Quarum illi primam pater Albertus collocauerat, Elisabetam Arragonij regis natam, quo tempore in Imperatorem renunciatus fuerat. Hæc duplici prole patrem effecit: quarum Elisabeta Carolo quarto post Imp. desponsata, ante nuptias obierat, anno millesimo trecentesimo trigesimo quinto: Anna uerò Poloniae regis filio promissa, cum sponsum ante nuptiarum solennia amisset, Goricèsi comiti cõiungitur. Hoc quoq; ante diem priuata, cõstructa ex dote sua S. Clare monialium cœnobia Viennæ, illud cum 62 uirginib. nobilibus uidua ingressa est, anno Salutis 1344. in die S. Gerdrudis, XX Calend. Ianuarij. Porro ex secunda coniuge Kunigunde, quam ferunt Ludouici Boiarij natã extitisse, qui contra illum in Cæsarem renunciatus fuerat, Fridericum & Leopoldum procreauit, in puericia mortuos, & in Kunigsfeldo Heluetiorum cœnobia cõditos, auia fundatione. Ferunt & filiam ex hac genuisse Sibyllam, Cazimiro marchioni Brandeburgensi desponsatã. Tertiam Isabellam, Reynholdi Geldriæ principis filiã, sponsam reliquit, uniuerso iam Imperij iure ad Ludouicum Boiarium deuoluto: Austriæ uerò gubernacula fratrib. germanis Ottone & Alberto capeissentibus. Quorum frater germanus RVDOLPHVS, etsi maior natus fuerit, utpote secūdus à Friderico, ante diẽ tamẽ obierat Prage, inter ipsa gubernaculorũ initia, anno 1308. quum æqualibus cum fratre Friderico auspicijs antè ad clauũ in Austria sedisset, & Noribergẽ in comitijs cum Blanca Philippi Franciæ regis sorore nuptias solenniter celebrasset, anno 1299. Qui qua ratione regnum Bohemię, quod illi fatale tamen fuerat, sit consecutus, operæ precium est narrare. Dicta erat ad Iglauia Morauia formula con-

la concordiaē, Ottocharo Bohemiae rege occiso, in prae-
 sentia multorum principum: ut si Venceslai regis soboles, qui
 Ottochari filius erat, & Rudolphi Caesaris filiam Guetam
 coniugem ea in transactione acceperat, sexu meliori desti-
 tueret, ad Rudolphi Caesaris stema regni Bohemici gu-
 bernacula transferrent. Itaque Venceslao altero, quem prior
 ex Caesaris nata procreauerat, Olomucij in seditione in-
 terfecto, duae tantum foeminae supererant eo in regno: Elisa-
 beta ducissa a Calesia, Venceslai iunioris nouerca: & A-
 10 gnes filia nondum matura uiro, quam Henricus Carnorum
 dux Caesaris Alberti sororius, factione satraparum quorundam
 regni sibi desponsauerat: coronaque redimitus, consilia
 Austriacorum formula ueteri rescissa anteuertit. Qua
 de iniuria questus ad proceres Imperij Caesar Albertus,
 ea rata ac firma cupiebat, in qua semel Bohemi tam solennibus
 instrumentis consensissent, iuramentoque se suosque nepotes
 obligassent. Visa erat iusta principibus in comitio haec Ce-
 20 saris querela, & de sororij sui iniuria ex postulatio. Itaque
 comunicatis consilijs, Bohemici regni habentem Carno ab-
 rogatae sunt, auxiliaque publico sumptu ad eripiendam illi prouinciam
 decreta. Prior ex Austria Rudolphi frater Fride-
 ricus, qui germano cesserat, infesta in Morauiam signa tulit.
 Mox ex finibus Thuringiae & Franconiae, Moguntinus, Mag-
 deburgen. palatinus, Saxoque premebant. nec ab ortu cessa-
 tum est ab ijs auxilijs qui Brandeburgius, Mechlamburgius, alijque
 circum uicini miserant principes. Tum Caesar ipse ex superi-
 ori Austria, & Boariae finibus ualido exercitu ingressus, in
 festa cuncta in regno fecit: ex itinereque Gutenberga, locum
 30 mineris argenti fecundum, obsidione cinxit. At oborta
 lue ex metalli foetore, nec Caesar diutius obsidionem tra-
 here, nec principes reliqui ob pecuniae inopia alere exer-
 citus amplius potuerunt. Quapropter propositis ab ho-
 ste conditionibus, quas tolerare absque ignominia pos-
 set, reductis copijs, sororio quoad uiueret, regni gubernacula
 permisit. reuersusque Viennam, Blancam con-
 iugem amisit, anno 1305, in Minorum coenobio, quod
 ab Ottocharo quondam Bohemiae rege inceptum,

ad extremam illa manum perduxerat, donarijsque locupletauerat, conditam. Non multo post & Carnus in Bohemia obiit. Ob quod rursus à patre ad gubernacula Bohemiæ reuocatus, ut ea sine armis adiret, Venceslai iunioris uiduam, quam mirum in modum Bohemi obseruabant, in matrimonium accepit. ex qua nulla prole suscepta, altero mox anno rebus humanis, non sine ueneni suspitione eximitur, 1308. in die S. Vlrici. Bohemi Venceslai filiam, Carni uiduam, Ioanni Luczelburgensi comiti, Henrici septimi Imperatoris filio, coniunxere: iura regni Austriacis ablata, ad Luczelburgenses traducunt: cuius generis fuere, Carolus quartus, & Sigismundus, Impp. Duo inuenio ab hoc principe bella gesta, sed non tanti momenti, ut peculiarem aliquem in historijs locum mereantur. Primo Gufsingenses comites Austriæ perpetuò infestos, patris Cæsaris nomine, qui ad Rhenum tum fuerat, compescuisse, eductis è Noua ciuitate copijs dicitur: Pofonium præterea, ut fororè Agnetem, extincto Andrea rege liberaret, obsidione cinxisse. Altero, de Venceslai Bohemorum regis se iniuria uendicans, quæ per insidias ille Austriæ præripuerat in finibus, Vuaydhouiam, Drosendorfiû, Rhabenspergiam, & Marheckium, maiori cum gloria recepit. Cuius frater tertius **LVPOLDVS**, hoc nomine in sua gente primus, cognomento Gloriosus, uel Gloria militum, ab exercitio uidelicet militari, quo cæteros principes illo seculo antecedere uidebatur, partitus cum fratribus ditiones paternas, Rudolpho uidelicet Bohemiæ rege, Friderico qui postea Cæsar contra Ludouicum Boium designatus fuerat, Ottone Styriæ duce, Henrico & Alberto canonicis, Sueuiam sibi ac Alsatiam retinuit: auspiciatusque principatum à religione, in ipso adolescentiæ flore ad terram sanctam nauigauit: indeq; propitio numine reuersus, de corona Seruatoris spinam detulit: quam Agneti forori reginæ Hungariæ, iam tum cœlibem uitam in cœnobio Kunigsfeldiano agenti donauit. deinde generi prospiciens, Catharinam Henrici septimi

Austriaci Bohemia priuantur.

Lupoldi primi historia.

ptimi Imp. filiã, & post hãc Antici Sabaudię ducis uiduã fi
 bi cõiũxit. Ex quarũ prima filias, Catharinã duci Schuuey
 nicie, & Agnetẽ Grossæ principi in Silesia, locatas proge-
 nuit. Quarũ prima in cœnobio Kunigsfeld, anno 1349 se-
 peliã: Agnes Gallo baroni de Kusyn secũdis nuptijs copu-
 lat, cõdita ibidẽ anno 1356. Fuit is princeps corpore ualido,
 & ad rẽ militarẽ tã animo q̃ arte instructus, ut cognomẽ
 inde publicẽ ferret. Itaq; auxilio profectus Henrico VII
 cũ in Italiã proficisceret, & diadema Cæsareũ peteret, cũ
 10 Mediolanẽses & Guelfos cũ illorũ duce Guid. Turriano
 uia præcludẽtes uicisset, præfecti Lõgobardiæ titulũ ade-
 ptus, cũ nõnullis munitionib. ad lacũ Cumanũ, hęc pri-
 mus decora familæ suæ intulit. Adeptus præterea Ioãnis
 quodã ducis, qui parentẽ interfecerat, hæreditatẽ in Sue-
 uia ac Morauia, rẽ familiarẽ nõ minimũ auxit. Quo tẽpo-
 re Vnderuualdenses in Heluetijs obsequiũ remiserãt. In
 quos inexploratò profectus cũ exercitu, dũ se incautius
 anfractib. mōtiũ cõmittit, iniquitate loci 1500, unã cũ Ot-
 tone comite à Regẽsperg, amisit. Qua iactura animo mi-
 20 nimẽ fractus, periclitãti tũ cõmodũ Friderico fratri, ac
 pro Imperio cũ Ludouico Boio decertãti, cũ fidis ac uali-
 dis auxilijs adfuit, primũ omniũ cũ frater in electionẽ ue-
 nisset, ob bellũ uerò Hungaricũ quod imminebat in Au-
 stria tardaret, ad ripã Bruschijs amnis, q̃ Argẽtoracũ p̃fluit,
 in loco q̃ Molsheym uocat, tãdiu substitit in armis, electo-
 rũ animos confirmaturus, donec frater ex Austria copias
 ad Rhenũ ductare poterat. Fratri quoq; in Cæsareũ renũcia-
 to, cũ Eslingã ex itinere obsequiũ detrectãtẽ obsedisset, ne
 soluereãt obsidio hoste succurrẽte, cũ copijs auxilio uenit.
 30 Postremò in finib. Boiarię fratri Friderico extremũ pro-
 fascib. pugnaturus, anno 1322, ingentẽ exercitũ adducturus
 ex Sueuis, Rhenẽsib. ac Heluetijs 2000 armauit. Quẽ et si
 primo q̃q; tẽpore cõiũgere cũ frẽ cõstituisset, tamẽ inter-
 clusus in itinere à Mõtfortio, & ijs copijs quas Treueren.
 ac Mogũtinus Boiario auxilio miserãt, tardius iter ingres-
 sus, iam uicto ac capto fratre nequidq̃ dolẽs aduenit. Qui
 infelici fato fratris territus, ac ita affectus erat, ut ni Bur-
 cardus ab Ellerbach cõfestim aliunde copias adduxisset,
 marchio-

marchionatum etiam Burgouienſem Boius in finibus
 urbis Auguſtanæ occuparet. Itaque cum armis efficere
 Leopoldus nihil poſſet, cum nihil intentatum reliquiſ-
 ſet, & omnes penè Europæ principes ea in re ſollicitaſ-
 ſet, ad Romanum poſtremò pontificem confugit, Ioan-
 nem XXII, atque ab eo fulmen & abrogationem Impe-
 rij, declaratã in Ludouicum Boiarium fratris Anticæ-
 ſarem, impetrauit. Vnde factum eſt, ut non ſolùm mul-
 ti quotidie ex principum ordine à Boio deficerent, ue-
 rùm etiam Romam ad cauſam dicendam Ludouicus ¹⁰
 ſeueriſſimè uocaretur, Luipoldo interea incendijs atq;
 rapinis ubique ditioes Boiarij affligente. ut poſtremò
 nolens uolens Ludouicus remittere de conditionibus,
 quas pro liberatione Auſtriaci præſcripſerat, cogeretur.
 Hæ fuerant: Vt inſignia Imperij, à parentis morte com-
 parata, Boiario redderet: ut prouinciam ſupra Anyſum,
 quondam Boiariæ à Friderico primo detractam, ca-
 ptus reſtitueret, & titulo Imperij abſtineret: burggra-
 uio denique Noribergenſi, eorum regulorum in Au-
 ſtria ius cõfirmaret, qui eo in prælio unà cum ipſo capti ²⁰
 fuiſſent. Ex his ſecundam & penultimam, Burcardus ab
 Ellerbach, & Cartuſianus monachus utriuſque confeſ-
 ſor, multis congreſſibus ac laboribus tandem defecue-
 runt. Et Leopoldus, de quo ſcribimus, redditis inſigni-
 bus, fratrem poſt annum & ſex meſes è cuſtodia Baua-
 rica liberauit. ex ſic atroci tragœdia & ſollicitatione, irã-
 que efferueſcente ita animo ac corpore affectus eſt, ut in
 febrem ardentem inciderit, eaque Argentorati in ædi-
 bus Domini ab Oxenſteyn defecerit, anno 1326, meſe
 Iulio: cuius corpus Kunigſfeldam abductum, ibidem iu ³⁰
 xta maiores ſuos honorificè ſepultum eſt. Eius fra-
 ter, quartus ordine, OTTO cognomento locundus, par-
 titus cum fratribus paternas ditioes, hoc eſt Friderico
 Cæſare, Rudolpho Bohemiæ rege, & Leopoldo land-
 grauio, primò tractum Tulnenſem in Auſtria, deinde
 Styriam quoque uſurpauit, in cuius poſtea finibus No-
 uum montem, Bernhardinorũ monaſterium opulen-
 tum

*Luipoldi pro
 fratre labores.*

*Luipoldi ducis
 Auſtriæ obitus.*

*Ottonis archi-
 ducis historia.*

tum posuit. In quo ipse, coniunx, duo filij, & una filia cō-
diti, resurrectionem læti præstolantur. Erat aut̃ con-
iunx Elisabeta Stephani Boiorum ducis filia, cuius etiã
instigatione Noui montis monasterium à fundamento
construere cœperat. Ex qua procreatum Fridericum
anno 1328, rursus amiserat 1344. Elisabetam quoq; iam
nubilem, & Anglię regi desponsatam, anno 1326. X. Cal.
Decemb. Quo tempore adhuc in minoribus existens, se-
nioribus fratribus uiuis portiunculã Austrię secus Tul-
10 lanã flu. gubernabat, cum iugis Cecij montis proximi,
qui Pannonica arua ab Alpibus Noricis diuidit. Hic re-
giam sub Cecio, non procul à cōfluentibus Danubij &
Tullanæ, loco amœnissimo ac nemoroso extruxerat: ac
duobus morionibus usus, altero equite Franco Ottone
Fugs, qui ab euentu odij quo cum rusticis perpetuò con-
flictabatur, Neydhardi nomen accepit: altero sacrificio
Vuigando à Teben, parrocho in Kaléberga, pago ad Da-
nubium, non ita multum dissito, mirum in modum oble-
20 etabatur. Quorum uulgò noti ioci atq; risus sunt, & ad
presentem historiã non pertinent: sarcophagiq; alterius
quidem ad parietem meridionalem cathedralis templi
Vien. alterius uerò in pago Prugkles, supra oppidum Neu-
uenkyrchen, supersunt. Otto uerò dux cōsecutus guber-
nacula Austrię postremò, senioribus fratribus sine pro-
le extinctis, Rudolpho & Friderico, ducta secunda cōiu-
ge Anna, Caroli IIII. Bohemię regis germana, in bene-
ficiũ à focero Styriã cum parte Carinthię accepit. Quip-
pe cū amplissimas prouincias Henricus Carnus reliquis-
set, Bohemię scilicet regnũ, Carinthię ducatum, palatina-
30 tum Carinthię, uicariatũ Taruisianũ, & Athesinã prouin-
ciã, ut Margaretã filiã, feminã deformẽ (quã ab oris tur-
pitudine uulgi Multaschin cognominauit) tantarũ di-
tionũ heredẽ, ut filio Ludouico Brandeburgen. cōiugẽ
Ludouicus Cęsar IIII. impetraret, Bohemiãq; ac Athe-
sinã prouinciã familię suę subijceret: quarũ alterã iure
Austriaci cõtinebãt, Carinthiã, detracto palatinatu à
Luentio Draburgũ usq; Austriacis (ut uocãt) homagio

Neydhardus
& parrochus
Calenbergensis
aulici Ottonis
ducis.

Carinthia ducatus ad Austriacos deuolutus.

cōtulit. Quorū Ottoni Carolus postea III, ex Bohemico matrimonio, uiduę scilicet Henrici Carni, Ioanni comiti Luczelburgē. natus, Carinthiæ beneficiū ac Styrię confirmauit, data sorore in uxorē: metuēs scilicet, ne ex formula cōcordię Iglauien. Auftriades ius Bohemię repeterēt. Ita Carinthia, atq; his auspicijs, per Ottonē Auftrię domui adiecta fuit. Accessit tū & Colmarien. ad Rhenū ditio: & marchionatus Burgouien. Vnde legiē in peruetustis Annalibus: Anno Domini 1331, peruenit ducatus Carinthię ad duces Auftrię. Quod Ioānes rex Bohemię pergrauiter tulit. nam apud se statuerat, filiū suū Ioannē ducatus præficere Carinthię, idq; iure hereditario. Nam filius eius habuit uxorē Margaretā, filiā Henrici ducis Carinthiæ. Ad hāc adferebant Bohemi pertinere ducatū Carinthiæ. Henricus enim Carinthius sine herede masculino obierat diē suū. Causam hanc in conuentu principū rex Bohemię multis egit legū testimonijs, exēplis, & rationib. alijs. Ex aduerso Ludouicus Cæsar cōtendebat, se, ut Imperatorē, posse ducatū, qui careat legitimo hærede, adscribere cui uellet: & certas ob causas se ducatū hunc adiudicare domui Auftriæ. Hoc enim ad tranquillitatē Imperij facere. fore enim Carinthios Imperio obsequētes, si dominarent eis Auftriæ duces. Cum igit̃ alioquin essent magnę multis de causis similtates inter Imperatorē & Ioannē Bohemię regē, rex iam nō amplius clām, sed palām dare & facere cōtra Ludouicū. Ne aut̃ res ad maius bellū pueniret, interposuerūt se quidā pceres, quib. pax cordi erat: quiq; à bello abhorrebāt, rursus cōuenerūt principes, & comitatu Tyrolis Ioānes F. Cæsaris cefsit, q̃ q̃; Henrici focer fuerat. Itaq; res utcūq; cōposita est. Promisit aut̃ Bohemię rex, se cōtētū quietūq; fore, comitatu Tyrolis Ioāni F. suo cōcesso. Hactenus Annales. Sunt porrò ex Annalib. q̃ uiuēte etiā dū Hérico patruo Bohemię rege & Carnorū duce, id accidisse scribāt. Qui uidelicet ob senectutē pertesus gubernaculorū, Bohemiā Henrici VII filio regnū cū filia: Carinthiā uerò nepoti suo ex sorore, & Tyrolim reliquerit.

Cæte-

Cæterum unicum modò bellum ab hoc Ottone gestū reperiō, Bohemicum: si modò bellum appellādum est, quod in primo limine felici matrimonio compositum fuerat, filiæ scilicet Caroli quarti Imp. ac Bohemiæ regis ab Ottone ductæ. Bohemus quippe factione Kunringiorum, satraparum ditissimorum Austriæ, qui Austriæ possessionem nunquam non animo inuaserant in finibus Austriæ ac circū, Czuetl, Maylberg, Vuidenberg & Seefeld, Austriacis ademerat. Quæ loca armis recepturus Otto, ut diximus, antequā ad manus uentū fuisset, matrimonio recuperauit filiæ regalis: quæ filio Leopoldo unico edito, & in infantia extincto, obiit, sepulta in Nouomonte, anno 1340. Quam quadriennio post maritus cōsecutus, ibidem obiit, ac sepelitur, anno Salutis 1345. Eius frater minor natus HENRICVS nomine, fratrum quintus (qui erant uidelicet, Fridericus Cæsar, Rudolphus rex, Leopoldus landgrauis, & Otto dux) priuatus magna ex parte uixit in collegio primū omnium Moguntinensium, in quo cum à fratre Friderico Cæsare, pontifici maximo Ioanni XXII cum copijs contra Gibellinos auxilio missus fuisset, archiepiscopo Moguntino coadiutor datus fuit: sed misso sacerdotio, cum se uana spe lactari uideret, uxore duxit, Ioannis comitis Friburgen. propinqui sui filiam: & illa extincta, Elisabetam Ruperti comitis Friburgen. prope Basileam, filiam. Sed ex neutra prolem tulit, cum sinistram quoque expertus fortunam unā cum fratre Friderico Cæsare, à Ludouico quarto Cæsare in prælio Mildorfen si captus fuisset, anno millesimo trecentesimo uigesimo secundo. Liberatus magno ære è potestate Ioannis Bohemiæ regis, obiit in Bulca Austriæ oppidulo, anno millesimo trecentesimo quadragesimo tertio, in die S. Blasij. Cuius corpus uectum in Ergouiam, solito conditorio Austriacorum sepultum fuit: nullis rebus præclare gestis, nisi quòd doctus quidā tum temporis monachus Engelbertus abbas Admonten. in Styria, huic fratrique illius Ottoni, Opus quoddam non indignum memoria

Mors Ottonis ducis.

Historia Henrici ducis.

Henricus abbas
Admontis

consecrauerit, de instituēda principis uita: in quo quā
 fuerit cū in philosophia tum historia uersatus, facile li
 quet. Id non in Admonto, sed ad lacum Venetū in Sue
 uis cœnobio Salmersuuilensi repertum, dum bibliothec
 as perlustrarem, à tineis eruiimus. cuius initium siue
 præfatio sic habet: Excellentibus & gloriosis principi
 bus, Dominis suis, Ottoni & Henrico, illustribus ducib.
 iunioribus Austriæ & Styriæ, Engelbertus licet imineri
 tus abbas monasterij Admontensis, ordinis S. Benedi
 cti, Salisburgen. Diœcesis, cum orationibus tam deuotū¹⁰
 quā condignum ad ipsorum beneplacita famulatum.
 Cum publica & solenni fama teste certius cognouissem
 uos inclytos Principes generosam propaginem uestram
 à patre, & à serenissimorum Rom. regum stirpe clarissi
 ma descendente, summo uirtutum Regalium conatu
 ac studio decorare. & quæ sequuntur. Postremus sex
 fratrum ALBERTVS extitit, minor natu, dum fratres
 in humanis erant, sacris initiatus, canonicum Patauien
 sem & parrochum Viennen. egit: uulgò Sapientis nomē
 fortitus, uel à uestigijs hausti aliquando ueneni, quod ac²⁰
 ceptū fraude nescio cuius medici in neruos diuerterant
 ex necessitate, Cōtractus cognominatus, solus, fratrib.
 omnib. sine hærede extinctis, superstes fuit. & nō solū
 dum adhuc in sacris esset, utpote ex professo, ad pietatis
 studia animum propensum habuerat: uerum etiā cum
 iam ducta uxore prolem progigneret, quæ genus nobile
 feruaret, religioni ita deditus perpetuò fuit, ut & cum sa
 cerdotibus diebus festis ad S. Stephanū psalmos cōcine
 ret, & religiosos ubiq; foueret, monasteriaq; à maiorib.
 suis posita donarijs quamplurimis locupletaret: deniq;³⁰
 pro Carthusianis quos unice obseruabat, monasteriū à
 fundamento in alpibus Noricis extruerat, quod Gamin
 gam appellauit, ubi & post mortem conditur. Tra
 dunt Annales, hunc principem prima fundamenta iei
 cisse cū Academia Viennensis, constituto collegio
 prope arcem, non ita procul ab Augustinianorum tem
 plo: tum Capituli Viennensis ad sanctum Stephanum,
 empta

*Historia Alber
 ti ducis Au
 striæ.*

*Studia pietatis
 Alberti.*

empta domo ab abbate Zuetlenſi, qui adhuc nomen uetus retinet, & altera pro canonicis noua extructa. ^{Comitatus Pfyretarum.} Huius præterea auspicio comitatus Pfyretarum Burgundiae & Sundgouiae uicinis Austriae accessit. Quippe cum liberatus sacris ordinibus à Romana sede, coniugem adſciuiſſet, Ioannam Vlrichi Pfyretarū comitis filiã, uiraginem ac doctam foeminam (quam tradūt Romanam profectam, Latinè cum ſummo pontifice locutam fuiſſe) mortuo paulo poſt ſocero ſine prole mascula, à Carolo quarto Imperatore comitatū Pfyretenſem comparauit, non ſolūm quòd ſanguinis uinculo Habsburgenſes quondã comites illos cõtigiſſent: uerumetiã quòd cum comitibus Montis Belgardi, ac præcipuè epiſcopo Baſilienſi, qui ius quoddam hæreditatis prætendebant, interceſſione Cæſaris aliorumque principum amicè tranſegiffet, uxoris ſororculæ uirgini morbis conflictatæ octo millibus ducatorum pro dote confectis. Progeniuit autem ex ea, de qua loquimur, coniuge Rudolphum quartum, quem fundatorem cognomi ^{Liberi Alberti.} nant, authorem Gymnaſij Viennen. & eccleſiæ cathedralis ſancti Stephani: Albertum tertium, quem cūm Trica cognominant Annales, conditorem arcis Laxenburg: Lupoldum ſecundum, ex cognomine Probum, authorem arcis in Noua ciuitate, qui ab Heluetijs poſtea in acie occiſus eſt ad Sempach, anno milleſimo trecentefimo octuageſimo tertio, Fridericum ſecundū, in puericia mortuū: Margaretam, Mainhardo marchioni Brandenburgeni & Tyrolis comiti, Ludouici III. Imp. filio coniunctã: & Catharinã, quæ monaſtice profeſſa, cœnobio ſe S. Clare Viennę nuper ab Anna Friderici Cæſaris patruſi nata poſito, incluſit. Erat autem princeps manſuetus & prudens (unde & Sapiētis cognomē adeptus eſt) mediocriter doctus & qui æquè honeſtas diſciplinās atque religionē colebat. Vnde & baſilicã S. Stephani, quæ ante aliquot ſecula ab Henrico I. Austriae duce ſanctorū omniū nomini conſecrata fuerat, in altiores ^{Templū S. Stephani Viennę.} fornices extulit, multoque ſculptili, & turri admirandi

operis exornauit: quam filius postea Rudolphus ad extremam manum perduxit, & turri Argentoracensi æquauit, & accersitis è Lutecia Parisiorū Theologis, Occa quodam, ac Henrico de Halsia, cæterisque, præmijs inuitatis doctis undiq; uiris, ut tum secula tulerant, collegium aulpicatus est in Arcis uicinia: cuius professores à filio Rudolpho translati posterus ad mœnia portam que quâ in Hungariam iter est, & in plures domos contuberniaque clausi, publici Gymnasij formam fecêre. Qui tametsi princeps ad pacem magis natus quàm arma uideretur, religiosisque hominibus ac pijs magis fortes quàm militibus paterent: tamen quatuor bella, sed congressu magis amico quàm sanguine, feliciterque confecit. Quorum primùm Bohemicū erat, ad quod à Ioanne rege Bohemiæ Henrici septimi filio coactus fuerat. Is quippe Tyrolis comitatus possessionem inuidens Austriacis, Ludouico iam Cæsare quarto extincto, cuius autoritate Bohemiæ adempta ditio illa, Austriæ domui cesserat, infestis signis, nulla facta prius belli denunciatione, Austriam ingressus fuerat, anno millesimo trecentesimo trigesimo septimo: ad Teyamque & Morauiam expugnato castello, alterum quoque in finibus Bohemiæ obsidione premebat. Erāt Bohemici duces, duo fratres à Lippe, cum quib. Austriaci congressi, ductoribus comite ab Hardecke & marescalco à Meysfauu, cesa acie, duces in captiuitatē redegêre. Qua de causa, & ut femina maximi futuri belli præciderent, Viennā ad Austriæ ducem ultrò conuenêre Ludouicus Hungariæ & Carolus Bohemiæ, reges, duces Boiariæ, & episcopi eius prouincię, horū congressu atque autoritate ad certam formulam conciliatis animis principum, pax constituitur, & ablata redduntur, anno millesimo trecentesimo quadragesimo quinto. Quæ primo mox anno uiolata ab his qui fines colūt, satrapis, Henrico à Rosenbergh, & quodam à Noua domo, rursus in nouum incendium efferbuit. Hi quippe maleficio loca uicina infestantes, Vuaydhouen oppidum Austriacum occupauit.

Bellum Bohemicū Alberti.

paue-

pauerat. Contra quos Albertus cū copijs re subita euocatis, Rudolphum filium misit: qui & oppidum recepit, & Bohemos intra fines compulit. Ad quam uictoriam rursus conuentus principum ad Laam factus, anno millesimo trecentesimo quadragesimo octauo, matrimonio omnem contentionem sustulit. Catharinam enim, Caroli Bohemi filiam, qui in Imperio postea Quarti nomen adsciuit, Rudolphus Alberti archiducis filius uxorem duxit: & repetitis postea cōgressibus principum, (quorum unus Viennæ est habitus, anno 1349, cui rex quoque Hungarię Ludouicus interfuit: secundus Monoci, millesimo trecētesimo quinquagesimo: tertius Lynczij eodem anno) semina bellorum cuncta sublata fuere, & tam Bohemię regno quàm Austrię tranquillitas recuperata. Sed alius in Heluetijs ignis exortus, Austriacum nouo bello implicuit. Concesserat fatis eo tempore postremus comes à Rappersuuy, & Vuandelberg, cuius erat ditio ad lacum Tigurinum: quam armis Tigurini occupauerant. Ioannes uerò comes ab Habsburg & Laufenburg, propinquus Austriaci, iure repetebat, quòd natus foret ex filia comitis Rappersuuyensis. Ea de causa cum amicè transigi negocium non posset, ad arma uentum erat: in quibus Tigurini uictores, comitem cœperant. Ad quem liberandum cum exercitu amplissimo profectus Albertus, anno millesimo trecentesimo quinquagesimo primo, Tigurum obsedit: liberatoque propinquo, ditionem illi ademptam reddidit. Quam non ita multo post, rebus humanis exemptus, Austriaco legauit: etsi comites Montis Belgardi, diu alieno iure possessionem ad se trahentes, postremo Tigurinis ac confœderatis cæteris, quorum auxilio ad uim utebantur, eandem tradiderint. Hac de causa, & quòd auxilium eius implorarent contra confœderatos proximi comites ac propinqui, à Kiburg, Tyersteyn, Regensperg, Vuyssenburg, Dockenbourg, Sargans & Coriers, quasi exitinere ad tertium bellum

Bellum Helueticum Alberti.

com.

compulsus, magnis coactis copijs, qui defecerant, Heluetios adgressus est: sed propter montium anfractus, quos infederant illi, & desuper ex scopulis saxa iactabant, nihil magnopere eo bello confecit. Auocabat eum praeterea, ne pergeret, tristis de obitu uxoris nuncius allatus: & quod Veneti Austriacos fines in Foroiulio & Taruifiana marcha tum infestare coepissent. Sunt ex Annalibus qui adnotarunt, Austriacum octuaginta millia hominum habuisse in exercitu, atque Romani etiam cum Imperij principum, tum Caesaris subsidia amplissima. 10

*Bellum Venetū
Alberti, et
pax.*

Instabat iam Austriaco ad annum proximum, qui erat à relata Salute 1353, Venetū bellum. Ad hoc compescendum, pontifice Romano interpellante, ad Viennā Austriæ conuentus indictus est: ad quem uenerunt Carolus quartus Imperator, Ludouicus rex Hungariæ, Romani pontificis legatus, patriarcha Aquileiensis, orator Venetorum, marchio Brandeburgen. & Boiarij duces: qui alternis consultantes, tandem abiectis armis, pacem amplectuntur. Rebus feliciter confectis, principes ex conuentu Pragam omnes cum Carolo Caesare abi- 20 uerunt, deducēte eos Austriaco duorū millium equitū comitiua. Isthic formula perpetui foederis dicta fuit: quod uix tamen quadriennium stetit. Rursus enim Veneti ex insidijs Hungaricos fines in Dalmatia, & Austriacos in Taruifiana marcha adorti, aliquot arces & castella præriperant. ad quæ recuperanda, aliosq; fines tuendos, uterque iterum princeps ad arma uocati sunt. Sed & hæc scintilla Martis, conuentu ad Viennam constituto extingitur, per Romanum legatum, Caesarem Carolum, praesentibus partibus Ludouico Hungariæ re- 30 ge, Alberto duce, & oratore Veneto, Anno 1357. Nondum is annus excurrerat, paulo antè mortē, quarti belli necessitas Alberto imponitur. Eberhardus enim Vuirtembergiæ comes, studijs belli eo seculo clarus, armis liberas ciuitates circum, comitesque urgebat: inter quos Albertus & Rudolphus comites ab Hoenberg & Hagerloch Austriaci, propinqui extiterant, ut cuius auia
Anna

Anna nomine, Alberti Hohenbergensis filia extiterat. Ea de causa Austriacus eductis in aciem copijs, auxilio profectus, iam senior, si conciliatis animis comitum, pace transigere negocium posset, cogitauit. Aderat & Cæsaris authoritas, & aliquot uicini principes interpellabant. Ita armis depositis, Vuirtenbergensis Hohenbergensibus Rottenburgum, Horbum & Buckingham, cum Puffo monte, quæ occupauerat, restituit: & tranquillitas ad Neccarum relata fuit. Cum aliud rursus in-

10 cendium idem Vuirtenbergius in Hægouia excitauit. Erat ea tempestate in acie occisus postremus Klingenbergensis stirpis, eo bello quod inter Anglum, Gallum, Bohemum & Flandrum cum multo sanguine gestum fuerat: cuius ditionem in Hægouia armis ad se Vuirtenbergius traxerat, Altum Tuuyelum, Stayn oppidum cum arce, ubi Rhenus ex lacu Veneto effluit, & Schafhusium. Erat uerò stirpis Klingenbergensis adhuc quispian in uiuis, sed cui nullæ ad resistendum tam potenti bellicosoque comiti uires erant. Huius causam Austria-

20 cus, ut propinquus suscipiens, ab armis rē ad cognitionem legitimam transtulit: & ad Cæsarem interpellans, ut propinquus in possessionem mitteretur eorum quæ Vuirtenbergius præriperat, effecit. Qui post aliquot annos cum sine prole mascula obiisset, Schafhusium ac Stayn Austriacis testamēto legauit, Tuuyelo genero concesso. à cuius posteritate non ita pridem Vuirtenbergius recuperauit, cum Schafhusium multo antè ac Stayn confœderati Heluetiorum è potestate Austriacorum adseruissent. At Albertus archidux altero

30 anno, qui fuit à Christo nato millesimus quingētesimus quinquagesimus octauus, XIII Calend. Augusti, hoc est 22 Iulij, plenus annorū ac laborum, uitam cum morte commutauit: conditus in Carthusa Gamyngeusi, sua fundatione, ubi plurimum morabatur, ac cum fratribus operam sacris dare solebat. Quo loco nos historiam Rudolphi ac Alberti primorum, rhythmis Germanicis prolixè ac eleganter cum coloribus poeticis à

*Bellum Alberti
Vuirtenbergicum.*

quodam equite Styro Ottocharo ab Horneck descri-
 ptam, è tineis eruimus. Est autem uerisimile, duos
 istos codices, qui magni sunt, in regali papyro, parentis
 eius, hoc est Alberti I. Rom. regis fuisse: cuius ibi quoq;
 historia cōtinetur. Idq; conijcio ex inscriptione, quæ his
 uerbis primæ paginæ indita est: **ISTE LIBER EST**
ROM. REGIS A. Cæterum coniuncta hæc tēpora
 fuere, quib. ad clauū Austriæ sedebat Albertus, nō solum
 cum maximis calamitatib. uerum etiam charistias, lues
 pestilētiales, ac reliquas magni nominis clades unā secū
 adferebant. Iam primū omniū locustę uolātes, anno
 1339, fruges omnes consumebant. deinde anno Domini
 1347, uina ac fruges intempestiuo frigore ueris perierāt.
 Terremotus secuti erāt horrēdi, anno 1348. quo pleraq;
 oppida Austriæ ac Styriæ cōciderāt. Noriberga quoq; ac
 Basilea cōflictabant, anno 1357. Secuta est maxima lues,
 in qua (præter multa milia) ante diem ablati fuere, Lu-
 douicus comes ab Ottingen, archiducis sororius, sepul-
 tus in Czuetl Austriæ: Henricus comes à Pfannberg, ma-
 rescalcus principis: Lutoldus à Kunring, & Vuilhelmus
 à Landstayn. Obscœna quoq; eodē tēporis horrenda ac
 miracula contigere. Iudęi passim per Austriæ oppida di-
 sperfi (quos ex antiquo priuilegio Albertus hospitatus
 erat: idq; iussu Caroli Cæsaris, ut literæ declarant, datæ
 Brynnæ, anno 1348) hostiam sacram furati fuerāt eodē
 propè tempore, puerosq; Christianos cultellis percusse-
 rant, atq; cōfecerant locis diuersis, Egenburge, Herczog
 burge, Neuuburge, & Cznoymæ. Quorum antesignani
 cum ad supplicium rapti fuissent, reliqui infectis fontib.
 ac puteis, luem illam introduxisse ferebantur. Ea tem-
 pestate pariter fama spargebatur de Antichristo in Ba-
 bylonia nato: & puella quædam erat in Austria, quæ
 in magna charistia, cum à matre panem postulasset,
 & illa fortè impatiens dolore, famem decennem im-
 precata fuisset, decennio cibo omni abstinuerat, rarò
 admodum aquæ se potu reficiens. Ob quas calamitates
 publicè notas, conuersi multorū animi ad Deum, pœni-
 tentiam

*Calamitates ac
 clades Austria.*

tentiam publicè egerūt, circumeuntes prouincias cum flagellis, ac ad sanguinis se effusionem lacerantes. Et hæcenus de Alberto archiduce, eiusque præclarè gestis.

Successores et filij Alberti.

Quem in gubernaculis secuti sunt, nulla tamen certa diuisione facta, ne priuilegijs Austriæ iniuriam facerent, filij: Rudolphus in Austria, Albertus in Styria, & Lupoldus in Sueuia, Sundgouia, Brisgouia & Alfatia. Quorū **RVDOLPHVS**, ut primogenitus, gubernacula capessens, hoc nomine, quoad in Austria rerum potiti fuerāt,

10 Quartus ex cognomento (quod ex moribus sumptum erat) magnanimus, & ob adiutam ubique religionem Fundator publicè Annalib. dictus, paternis uestigijs insistens, religioni cum primis operam dabat, huicque addictos præ cæteris & fouebat, & extollebat. Quapropter & quæ parens incoeperat, basilicam S. Stephani, & Gymnasium, ad extremam feliciter manum perduxit: quorū hoc quidem ab arce ad alium locum magis tranquillum transtulit, ædibusque Templariorum ac reditu annuo mille aureorum locupletauit: illam uerò turri

20 admirandi operis editissima, ad imitationem Argentoracensis sculptam, elatamque, & collegio Canonicoꝝ cathedrali ornauit, redditibusque multis ac prærogatiuis insigniuit, dato præposito, cui proximum à se locum concessit, & aliquot arces prædiaque designauit: habitumque peculiarem à Romana sede & illi & canonicis impetrauit, quo magnificentiam ordinis apud posteros testaretur, ut longis rubris ex Scarlaco tunicis induti, auream in pectore crucem præferrent, neque inferiores Coloniensibus ac Moguntinis publicè fulgerent.

30 Quos ut ad pietatem ardentius amplectendam hortaretur, uoluit ut diebus festis, solennibusque supplicationibus Carmelitæ monachi, quorum similiter cœnobiū posuerat, canonicos suos præsentia sua in S. Stephani æde precibusque adiuuarent. Constituta lege in super, ut canonici ex curialibus partim, partim uerò professoribus Gymnasij, qui iam rude donandi forent, legerentur. Quæ magna ex parte fratres illius, ac Albertus præci-

Capitulū Vienne, et Præpositus.

puè quem cum Trica appellant, aut inuitauit, aut immi-
 nuit, magnificentia abrogata, ac opibus cum canonicis
 tum præposito ademptis. Largitus est porrò idem Ru-
 dolphus non minora donaria cæteris cœnobijs, ac ma-
 iorum suorum foundationibus, ut nullus sit religiofo-
 rum cœtus tam in Austria utraque quàm Styria atque
 Carinthia, qui non aliquo sit reditu ab hoc principe ad-
 iutus. Ita reuerà Fundator cognominatus, bonum in se
 & frugalis principis exemplum statuens, gubernacula
 Austriæ capessiuit, quæ pater testamēto moriturus, ut
 seniori ac sapienti commiserat: fratribus ad consilia
 tantùm admisis, & certa reditus annui summa designa-
 ta. Ea de causa ut publica autoritate ditiones paternas
 possideret, à Carolo quarto tum temporis Imperatore,
 archiducalem (quam uocant) inuestituram solus acce-
 perat, anno Salutis 1360. fratribus nihilominus ex libera-
 litate, Alberto Styriã, & Lupoldo Sueuiam Alsatiamq;
 cum Brisgouia, ut isthic ad clauum federent, concessit.
 Sunt ex Annalibus qui scribunt, Austriæ tum priuilegia
 ipsi ab Imperatore, cuius fuerat gener, aucta fuisse: diplo-
 mateque autentico cautum, ut nemini liceret aduersus
 Austriades ad Cameram Imperij prouocare: neque ul-
 la etiam ab archiduce, à subditis prouocatio fieret: & si
 qui litem archiduci intenderent, respondere his non te-
 neretur, nisi iusticiam aduersarius temerè forsan nega-
 ret. adiecta postremò appendice: Si solennia omnia quæ
 ut archiduci debentur, non fierent, Rudolpho sine frau-
 de forent. Eâdem ratione ex beneficio à socero &
 Taruisianã marcham accepit: & Nicolaus similiter pa-
 triarcha Aquileiensis Forumiulum, Peyschldorfium, ac
 circum sitas ditiones, libenter Rudolpho, præteritis fra-
 tribus, tum concesserat. Nondum uerò sequebantur
 fidem Austriacorum Carinthij, Goricensis, ac Athe-
 fini. Itaque extincta prima uxore Catherina, quã dixi-
 mus Caroli quarti natam extitisse, Margaretam sibi
 cum coniunxisset, Henrici Bohemiæ exregis & Car-
 norum ducis filiam, uiduatam duobus iam maritis (Io-
 anne

*Inuestitura Ru-
 dolphi in archi-
 ducem.*

anne Brandeburgensi, Ioannis Bohemiæ quondam regis filio: & Maynhardo, Ludouici quarti Cæsaris nato) Carinthia ac Tyrolis Austriae accedunt. foeminam admodum opulentam, deformi tamen facie, quam uulgus idcirco ex risu Multaschyn cognominabat, genus suum duabus maximis prouincijs locupletauit, auxitque: Carinthiæ uidelicet ducatu, & Tyrolis comitatu, mineris auri, argenti, argenti uiui, ferri ac plumbi, salisque coctione quam foecundissimis. Quarum non solum hæreditatem Margaretha adierat, sed facile 10 etiam maritus eius Rudolphus à Cæsare focero Carolo quarto, ex beneficio Imperij obtinuerat. Cuius ut beneficia in domum Austriæ collata aliquo officio reponeret, euntem Romam ad Imperialem coronam suscipiendam, splendidissimo equitatu quingentorum comitatus est. Vbi ex itinere Mediolani defatigatus æstu ac labore, iuuenis etiam dum obijt, in die sancti Iacobi, anno millesimo trecentesimo sexagesimo tertio. Cuius 20 corpus relatum in Austriam, quarto Nonas Decembris in basilica sancti Stephani, quam à patre inceptam, ad extremam manum perduxerat, in crypta sub choro, quam suo generi isthic primus posuerat, primus etiam generis sui inclyti sepelitur. Cuius anniuersarium eodem die mortis suæ, uigesimo quarto Iulij quotannis à Capitulo cathedrali & Gymnasio gratæ memoriæ ergo peragitur. Fratres partiti prouincias (nullam enim reliquerat Rudolphus prolem) Austriam utramque, Styriam ac Carinthiam, cum Carniola, Vuyn-
30 dorum marcha, Taruisianaque, Albertus: Lupoldus Tyrolim, Burgouiam, Sueuiam, Heluetiam, Sundgouiam, Pfyretensem comitatum, Brisgouiam ac Alfatiam, gubernandas desumpserunt. Quorum ALBERTVS hoc nomine in familia tertius, ex cognomēto publico cum Trica, dictus est: quod hanc uidelicet tam in barba quam capillo ferre solitus sit, eamque peregrinatus ad terram Sanctam, uxori suæ Beatrici, burggrauij Noribergensis filie, memoriæ ergo dedisset. Alij diuersum tradunt: quod reuersus Hierosolymis,

Obitus Rudolphi quarti.

Alberti tertij historia.

anno 1385, in Nouo castro à se constructo, quo præcipuè
 delectabatur, cum coniugem lauante, ut erat, solutis
 criminibus reperisset, subito uolenti more mulierum
 in nodum constringere, eundem præscidisset. Vt cumq;
 sit, trica adhuc illa in Laxenburg castro adseruatur, me-
 moriamque illam cognominis, amorisque conjugalis
 attestatur. Quàm aut loci illius amœnitate hic prin-
 ceptus sit delectatus, uel uiuarium coarguit, quod amplif-
 simū in nemusculo muro isthic cinxerat: ac duo lacus,
 quos suffoderat in uicinia, Gundersdorfensis ac Pider- 10
 mansdorfensis, demonstrant. Condidit his finibus & a-
 liam arcem supra oppidulum Medlingam, ubi ob uine-
 ta propinqua non rarò commorabatur. Et quanquã
 ad pacis magis studia quàm arma natus esset, tamen tria
 illum inuenio, non magni tamen momenti, bella gessif-
 se. Quorum primum aduersus comitem Schauunbur-
 gensem Henricum suscepit, qui in Austria superiori
 congestis opibus obsequium remiserat, inuadereq; prin-
 cipis dignitatem libertatemque conabatur. quem mox
 inter initia belli, expugnatis Peurbacho oppido, & arce 20
 Leonsteyn: etsi ad fidem reduxisset, tamen accusatus à
 comite coram Imperatore, hic quoq; cognita causa ui-
 ctor euasit, arbitris impetratis burggrauio Noribergen-
 si Friderico, Berchtoldo burggrauio Magdeburgensi,
 comite ab Hardecke, & domino Babone ab Abensperg
 Boiario: qui, causa controuersa examinata, comites
 Schauunburgenses non solùm Austriæ subiecerunt, ue-
 rum etiam ditiones quasdam ademerunt, Atergouiam
 cum lacu, & arce Kamer, Viechtensteyn & Neuuhaus,
 & multam insuper accusatori indixere XII milliū au- 30
 reorum. Secundo bello, Friburgensi comiti propin-
 quo suo auxilio profectus, qui Brisgouia obtinebat, ad-
 uersus ciuitatem Friburgensem propriam bellum ge-
 renti: quæ subsidijs Tiguricensium, Basiliensium atque
 Argentoracensium, spiritus cõtumaces extulerat. Hoc
 sine sanguine bellum ita confecit, ut propinquus Ioan-
 nes nomine, acceptis XII millibus florenorum ab oppi-
 danis,

*Bella Alberti
 tertij.*

danis, aliquam illis libertatem, ius uerò aduocatiæ perpetuæ Austriadis concederet. à quo tempore Friburgum Austriadum fidem secuta ciuitas fuit: & Friburgensis comes accepta pecunia, comitatui eius subsidio Badenuuiler comparauerat. Cuius filius postea cum sine prole mascula obiisset, magnam Brisgouiæ partem Austriadis, ut propinquis reliquit: parte eius tamen aliqua cum Sulczbergenfi, Susenburgenfi que comitatibus, ob matrimonium postremi filiæ, ad marchiones Badenses deuoluta. Secutum hoc est tertium ac sibi fatale Bohemicum bellum, ad quod ob continuas excursiones Morauorum Bohemorumque coactus fuerat. In hoc bello, antequam finem imposuisset, ad Znoymam, ex uenationis paulo uehementioris exercitio, soluto uentre, rebus humanis eximitur, die Augusti decimo octauo, Anno millesimo trecentesimo nonagesimo quinto. Cuius corpus Viennam delatum, in crypta fraterna sub choro sancti Stephani basilicæ, terræ conditur: ita tamen aromatibus differtum, ut reliquæ quædam adhuc supersint. Parum aberat uerò, quin & intestinum cum fratre Leopoldo bellum gerere coactus fuisset. Is enim cum plures liberos acquireret, ac de sterilitate suarum ditionum, inæquali que diuisione quereretur, armis inferiores etiam prouincias ad se trahere cogitabat. Quæ consilia præueniens Albertus, Styriam fratri, ac Ciuitatem nouam in Austria inferiori, cum proximo comitatu Butensi concessit: ubi & arcem construere primus cœperat, quam filius cognominis postea finiuerat: hodie etiamnum loci amœnitate, uiuario amplissimo ædificio que, Austriæ principum regiam. Cæterum ut de Alberto finiamus, fertur is princeps tanta præditus & religione & probitate fuisse, (imitatus uidelicet in hoc fratrem ac parentem) ut psallere cum Canonicis ad sanctum Stephanum subinde, Carthusianis que in Gamynga, quam ob patris tumulum sæpe inuisebat, solitus fuerit. Et cum honestis disciplinis

Diuisio secunda Austriadum.

Arx Nouæ ciuitatis constructa.

Mores Alberti tertij.

*Foundationes
Alberti tertij.*

plinis addictus fuisset, præter cæteras tamen, Astronomiam coluit: alumnosque illius dilexit sic, ut & naturalem filium Leopoldum, cuius Astronomicum opus extat, huic initiari curauerit. Fuitque primus hic, qui in Academiam Viennensem, quam pater incœperat, & Rudolphus frater finierat, Mathematicas lectiones attulit: cuius confirmationem pariter à Papa Urbano sexto impetrauit, Anno millesimo trecentesimo octuagesimo-quarto. Huic principi deniq; exordia debet diui Hieronymi Vestalium cœnobium: quod sub Alberto postea quinto, Chûradus Holczler questor Ducalis & consul Viennen. locupletatum, pro pœnitentibus, quæ Germanica lingua psallerent, finiuit. Genuit porrò Albertus iste, ex Beatrice burggrauij Noribergensis filia, unicū filium legitimum, cognominem: de quo suo loco postea dicemus.

*Leopoldi secundus
di historia.*

Interim se nobis LEOPOLDVS secundus, siue secundum alios tertius, offert, superioris Alberti frater germanus, ex cognomento Probus: quem, dictum est, in diuisione cum fratre, mortuo Rudolpho quarto, Tyrolim, Sueuiam, Burgouiam, Sundgouiam, Brisgouiam, Heluetiam ac Allatiam sortitum fuisse. Qui tamen si nullo Imperij beneficio à Cæsare Carolo quarto, uiuentibus fratribus, ornatus esset: tamen in possessione, de quibus locuti sumus, prouincias, concedente Alberto fratre, tenuit. Et cum multos filios ex Virida Barnabonis Mediolan. uicecomitis nata procreasset, iuuenis etiam dum, Vilhelmum uidelicet, Fridericum, Ernestum & Lupoldum, causatus inæqualem diuisionem, Albertum fratrem adigit, ut Styriam superioribus prouincijs, cum tractu Nouæ ciuitatis, adijceret: nec ita etiã satisfatus, post quinquennium & Carinthiam extorsit, & Taruifianam marcham: quas, interfecto illo postea ab Heluetijs in acie, filij ita inter se diuiserūt, ut Vilhelmus Carinthiam cum tractu Nouæ ciuitatis, ac marcha Taruifiana, Foroiulijq; ditione: Fridericus Tyrolim ac Heluetiam, Sueuiamque: Ernestus Styriam cum Carniola ac Vuindorum marcha: Leopoldus uerò minimus natu

*Diuisio secunda
da Austriæ
principum.*

Alfa-

Alfatiam, Sundgouiam, Brisgouiam, ac Pfyretensem comitatum, Nellenburgensemque & Hohenbergensem ad Neccarum, obtinerent. Quorum pater, de quo scribimus, studijs belli peritior fuerat, quàm felicior. Nam ^{Bellum Lupoldi secundi.} cū duo maxima bella gessisset, in primo quidem, quod cum Venetis ob Taruisianam marcham suscipere coactus erat, uictor auitas ditiones maiorum suorum, multis opulentis per Forumiuliū ac Istriam, ciuitatib. oppidisq; auxit, Tergesto, Cenadio, ciuitate Iuliensi quæ hodie etiamnū Austriæ uocatur, Spera ualle, Beluino, Fel-
 10 tre, ac S. Victoris castro. Hęc præda fuerat eius belli, quod cōmunibus auspicijs cū Ludouico Hungarię rege, Francisco Carrarien. marchione Patauino, Mastino de la Scala domino Veronensi, & Rumboldo de Colalto, aduersus Venetos tum gesserat, ut diximus, uictor: è quib. Carrariensis fraude, ac defectione Feltre, Sperauallé, Beluinum, & ciuitatē Iuliensem rursus amiserat: ut reliqua teneret in fide, cum Venetis amicè tranlegit, fœdere icto cum ducib. illorū. Cæterum cum & secundū postea,
 20 anno à nato Christo 1383 meditatus, ingentem aduersus Heluetios, qui à fide Austriaca defecerant, Suuitenses in primis, Zugenses, Vrenses & Vnderuualdenses, procinctum fecisset, in quo auxiliantes uicinos etiā cū principes tum comites, atq; adeò Rom. Imperij suppetias habuerat, dum inexploratò montiū fauces, angustasq; ualles ingreditur, conclusus undiq; ab hostibus, qui ex montium præterea apicibus saxa in exercitum tanquam certam ad metam deuoluebāt, ad interneccionem cæditur: ac dum in acie fortissimè dimicaret, haud procul à Sem-
 30 pach occiditur, cum maximi nominis principibus ac uiris, qui periclitantem non deseruerant. Quorum adnotarunt Annales præ cæteris, Ottonem marchionem ab Hochperg, Vlricum palatinum Tubingensem, Petrū comitem à Tyrsteyn, Fridericum cognomento Nigrū comitem ab Hohenzollern, Vualtherum comitem à Gerolseck, Ioannem comitem à Schuuarzenburg, Vlrichum comitem ab Hasenburg, Ottmarum dapiferum
 H rum

Lupoldus occiditur ab Heluetijs.

Qui cum Lupoldo occubuerint.

rum de Vualpurg, Ioannem baronē ab Oxensteyn, Fridericū dominum de Monstral, Gotofridum de Vuynsheim, Fridericū Schuuiggerum de Gundelfingen, Ioannem à Seldeneck, Reynhardum de Niberg, Bernhardū de Saxenheim, Benczonē ab Hohensteyn, Vuolfgangū de Staynheim, Ioannē à Rudenberg, Sifridū de Villenberg, Vualtherū de Hohenfels, Sigefridum ab Erpach, Chunradum de Heffingen, Schuuiggerum de Gruningen, Scharbonem de Berlichufen, Chunonem dapiferū de Bachufen, Ioannem de Sperberseck, Henczonem de Liechteneck, Eberhardum de Sternfels, Andream de Gufsingen, Diepoldum de Nidlingen, Vuolfonem de Pfanhufen, Gunczonē de Staynhaym, Ioānem à Grumpach, Chunradum à Lympach, Chunradum de Edecken, Albertum à Rechperg, Vuolfgangum de Kruten, Rupertum de Gelsydl, Henricum Vualler, Chunradū Kiffer, Ioannem de Lar, Raue de Liechtensteyn, & Vualtherum Sper de Eselen. Occubuere tum & ex Austriacis, Styris ac Tyrolen. Dominus ab Arberg, à Reyffentayn, à Greyffenteyn, ab Horneck, Hieronymus à Boidiensteyn, & quidam Slandersperger. Facta est hæc clades decimo Iunij, anni 1386. Funus ducis, aliorumq; quos memorauimus, à Sempach Kunigsfeldam in cœnobium Sanctionalium ducta, ibique in templo passim ac circuitu condita fuere, quod auia quondam Elisabetha in locis cædis mariti Alberti regis, à fundamentis posuerat. Hac uictoria exultantes Heluetiorū pagi interiores, de quib. locuti fuimus, facile in societate reliquas uicinas non solum Austriacorū ditiones, uerum etiā Imperiales urbes, ac episcopales, comitūq; propinquorū agros traxere. Itaque defecere tum ab Austriadis rursus, Vchtlādia, Friburgū metropolis illius, Berna, Lucerna, Schafhusiū: à Romano uerò Imperio, Tigurū & Glarona: à monasteriorum obsequio, S. Galli urbs, & Eynsidlē oppidū: ab episcopis deniq; uicinis, Basilea, Dieffenhouē, & alia pleraq;. Mansit aliquādiu cladis illius apud Heluetios memoria, cū lamentabili oratione cōiuncta, qua in

Defectio Heluetiorum totalis.

con-

concionibus passim sacerdotes plebem ad preces inuita
 resolent, lingua uernacula: *Laszt vnns bitten vmb Her-
 zog Leopolds vonn Osterreich seel / der vntthumben ist
 vonn den seinen / vmb das seine / vnnnd in dem seinen.*
 Is Leopoldus etsi in primo flore raptus, factorum iniqui-
 tate occubuerit: tamen stemma suum inclytum, & sobo-
 le quatuor filiorum, ac trium filiarum auxit: accessione-
 que nouarum ditionum, in Istria quidem, Tergesti, Mit-
 terburg & Merrenfels: in Sueuia uerò, comitatus Ho-
 10 henbergensis ad Neccarum, Veldkirchen, & Bludencz
 in Rhetis, accessione locupletauit: castrumque in Noua
 ciuitate Austriae unà cum uiuario, à solo primus incoe-
 pit. Cuius filie, Margaretha Maynhardo Boiarię duci, ac
 postea Caroli IIII. filio, Morauie marchioni: Elisabeta
 Hérico Goricen. comiti, & tertia Chūrado burggrauiō
 Magdeburgen. comiti Hardecensi in Austria, coniun-
 ctæ fuere. Cum filij, extincto patre, ditionem eius inter
 se ita partiti: Vilhelmus natu maior Nouam ciuitatem
 cum agro proximo, Istriam, portum Naonis, & partem
 20 Carinthie orientale: Ernestus Styriam, Vuindorū marchiam,
 Carniolam: & Fridericus Tyrolis comitatum, Sueuiam,
 Burgouiam & Heluetiam: & Leopoldus, minimus fra-
 trum, Sundgouiam, Brisgouiam, Pfyreten. ditionem &
 Alsatiam, cum landuogtia Hagenouensi, in iura acce-
 pissent. Quorum VILHELMVS cognomento Am-
 bitiosus, maior natu inter fratres, ex priuilegiorum uete-
 rum authoritate gubernacula paucis annis solus capessi-
 uit: orta deinde similtate inter fratres, traditis prouin-
 cijs, pro sua parte tractum Nouæ ciuitatis, Vuindorum
 30 marchiam, Taruisiam, Istriam & Forumiulium, cum ali-
 quot in Carnis arcibus retinuit: profectusque ad terram
 Sanctam, ex itinere Sydonem, Tripolim & Cappadociam
 inuisit: ac fortè obsidione pressos Tripolitanos, qui ad-
 huc præsidio Christiano defendebantur, armis iuuit, &
 Sarracenos profligauit. Quam historiam, sed ut pluri-
 mum fabulosam, poeta quidam illius temporis Germa-
 nicis rhythmis scripsit: cuius exemplum in membrana

Que Leopoldus Austriae adiecerit.

Vilhelmi archiducis historia

inuenimus, scriptum anno 1422. Habuit uerò tres ordine coniuges Vilhelmus, sed ex nulla prolem tulit: primam, Ioannam Caroli Pacis Hungariæ regis natã, cum dote ducetorũ milliũ ducatorũ: quæ ante nuptias obiit, anno 1394. Inuitatus deinde in Poloniam ab eius regni procerib. cum stirpe ueterũ regum cessante, ea gens rectorẽ quæreret, & magistratus ordinesq; in studia diuisi discordarẽt: superesset uerò filia postremi regis, Hedui-
gis nomine: hanc pleriq; cupiebãt Vilhelmo coniunctã. Quocirca accersito illi, sponsaliorũ solennib. Cracouia¹⁰ heredẽ coniungũt, gubernaculaq; cõmittunt. Sed inualefcẽte factione illorũ quib. erat odiosum Germanorũ nomen atq; Imperiũ, accersitur Vladislaus, frater Vitoldi Lituaniæ principis, homo barbarus, & tum primũ ad consequendum tantum principatum Christo initiatu: & Austriacus elusa fide, matrimonio, & clauo ad quem uix mēsem federat, magna rei indignitate deturbatur. Hinc illi sunt rhythmus poetę cuiusdã Germanici, qui de iniuria ista his nominatim rhythmis queritur:

Darnach in Khrakgawer landt
 Viel vntrew ward erkhorn
 Ein Hertzog Wilhelm ist genandt
 In Osterreich geborn/
 Des jugend vnd des werden leib/
 Verratens thet viel lande
 Der mußt lassen dort sein weib/
 Zu Khrakgaw in dem lande/
 Wann er mit des falsches gutes hab
 Ward von danne verthaußt/
 Eynem Hayden man sein frawen gab/
 Der schalkleich was getaußt.

Sic Polonia pulsus, quoad Polona sibi solenniter iuncta³⁰ in humanis fuerat, cœlibem uitam duxit. Et illa defuncta, Goriciæ comitis filiam, uel secundum quosdam Caroli quarti Imp. sibi cõiunxit. Quæ obiit sine prole, Viennæ sepulta, anno 1406. postquam altero anno & ipse uitam cum morte commutasset, conditus in crypta cathedralis basilicæ Viennæ iuxta patrem, auum & patruũ. Cuius donationes legũtur, in abbacia Sittichenfi Carniolæ, Seifen-

Seisenbergen. & Dobernickenfes parrochię, & alia quędam in Gofs, ſanctimonialiũ in Styria nobiliũ uirginum monaſterio. Eius frater LEOPOLDVS, hoc nomine *Leopoldi tertij hiſtoria.* in gente tertius, cognomento à corporis ſtruce Craſſus, Lupoldi ſecundi ab Heluetijs occiſi filius, quę diximus partitũ paternas cum fratrib. ditiones, in iura ſua accepiſſe Rhenenſes prouincias, Alſatiã, Briſgouiã, Sundgouiam, Pfyreten. & Hohenburgenſem ad Neccarum, Kiburgenſemq; ac Habesburgen. comitatus, cum reliquo
 10 Hercinię ſyluę agro, cum diu bello conflictare, cum fratrib. inęqualẽ diuiſionẽ cauſatus, etſi poſt diuturnã lanię nam interpellantib. principib. proximis, in gratiã redierit: tamen mortuo ad Znoymã Alberto tertio patruo, cui utraq; Auftria iam pridem in prima diuiſione obuenerat, ueteres rixę rediuiuę nouũ incendiũ ſuſcitarunt. Quippe Albertus cum filiũ quinquennẽ reliquiſſet, qui poſtea Alberti quarti nomen ſortitus fuit, huius tutelã ad ſe fratruales trahẽtes, Leopoldus, Fridericus ac Ernestus, gubernacula Auftrię, ut fœcundioris prouincię, ſin
 20 guli adire conabantur. Sed cum procerũ ſuffragijs Leopoldus, ut ſenior, adminiſtrationem ſuſcepiffet, fratres ſumptis armis, ui è tutela Leopoldũ eiſcere cogitabant. Qua ex contentione fratrum noua iterum laniæna exorta, ditiffimum & optimum quemque, præcipuẽ uerò ex numero Vienneniũ ciuium, abſumpſit: dum nunc hunc, nunc illum, ut qui uis armis urbem in poteſtatẽ redegerat, neceſſitatis imperio ſequitur. Quorum tumuli adhuc, capite plexorum, in S. Stephani templo & alibi ſuperſunt. In quorũ uno, qui habet inſcriptionem æneis
 30 typis in marmore, hi uerſus leguntur:

STA, FLE, PLANGE, &c.

Hanc tragœdiã ex tutela Alberti iunioris ortã, Carolus III. Imp. ſua autoritate ſuſtulit, Lupoldũq; ut fr̄es in partẽ tutelę admitteret induxit his illecebris, ut annui puẽtus Auftrię Lupoldo 40 milia aureorũ cõficerent. Huius pecunię accēſſiõẽ ditatus, ulturus nimirũ patrẽ, & ablata
Helueticum bellum Lupoldi tertij. recepturus, arma in Heluetios cõuertit: adgreſſusq; illos

H 3 ſuppe-

suppetijs Imp. ac comitum à Dockenbergo ac Vuerdenberg, haud procul Glarona prælio funditur, desideratis mille & quingentis. Ut operæ precium tamen belli faceret, Dockenbergo arcem, interclusione salis quo Heluetij carere non poterant, à Cōfœderatis extorsit, Comitibus reddidit. Secundum hoc bellum, & ex occasione illius, in Guydonem de la Turri principem Mediolanensem, expeditionem cogitarat, quòd cōtra se auxilia Heluetijs misisset. Sed Caroli quarti autoritate & hoc incendium, ne latius serperet, extinctum fuit. Itaque cū Nouæ ciuitatis in Austria inferiori, cuius agrum in diuisione parenti adiectum tanquam auctarium, in fide habuerat, arce extremam manum imposuisset, dolore conflictatus ex fistula pedis, obiit, anno 1412, in ferijs Pentecostes: sepultus in Kunigsfelda apud Heluetios, maiorū conditorio: cū ex Catharina Philippi Audacis Burgundiae ducis nata unam modò filiam procreasset, Goricensi comiti desponsatā. Itaque ditioes illius ad Rhenum, fratres inter se partiti sunt: Ernestus Brisgouiam, Sundgouiam & Allatiam, Lauffenburgen. ac Rhynefeldensem comitatus, cum aduocatijs Turicensi ac Seckingensi: Fridericus, qui iam pridem rerum in Sueuis & ad Athesim Oenum flu. potiebatur, Sueuiam, Ergouiam, Heluetiā, Veldkyrchensem, Badensem, Kiburgensem ac Vandelburgensem comitatus, cum Vchtlandia, Burgdorf, & locis uicinis. Qui FRIDERICVS, ut synchronus fratrum, cognomento (quòd semper indigeret) uulgò ab Athesinis, & eorum præcipuo regulo à Rottenburg, *Fridel mit der lähren taschen* cognominatus, ex Anna Brunswuicensi tulit Sigismundum archiducem, 30 Friderici Cæsaris tertij contemporaneum: & qui filiū eiusdem, Maximilianum Cæsarem, patruelem sua sponte adoptauerat. Duo bellorum magis incentiua quàm bella gessit: eaque ut nec ad extremam manum perduxit, ita sinistra usus, ob fidem Ecclesiæ præstitam, fortuna, in Imperij Cæsarisque indignationem incidit: legemque illam ferre coactus est, quæ in proscriptos est lata. Quippe

Historia Friderici archiducis.

Quippe primùm omnium abbati S. Galli auxiliatus, in-
centore comite à Vuerdenberg, ab Heluetijs cæso exer-
citu, fugatus est. Quo prælio, præter gregarium mili-
tem, desiderati fuère, comes à Tyrstain, Ioannes ab
Holuueyl, Dominus à Landéberg, & Dominus à Klyn-
genberg. Deinde cum ex concilio Constantiensi Io-
annem papam XXIII, depositum clam abduxisset per
lacum Venetum, in censuram Imperij incidit: proscri-
ptaque ditione illius, præda quasi uicinijs, ac præcipuè
10 Heluetijs factus, amisit paucis diebus omnem ad Aru-
lam & circum ditionem, qua adhuc Austriades carent.
Quarum Tigurini Kiburgensem, Vuandelbergensem,
Rappersuuilensem comitatus dominiaq; Bremgarten
& Melligen, cum aduocatia Turocensi occupauerunt:
Vchtlandiam uerò, Burgdorf ac Ergouiam, Bernates:
Susgouiensem uerò landgrauiatū, cum comitatib. Tyr-
stain, Raden, & Dorneck, sui tum iuris relinqui fecerūt.
Ferunt hunc principem primis annis gubernaculorum
susceptorum, nimis ad rem attentum fuisse: & à quodā
20 satrapa à Rotenburg ita possessum, ut non solū omnia
is ad se traheret, uerū domino insuper illuderet: ac il-
lud subinde dicterium, sicubi obuium herum haberet,
obijceret, *Fridel mit der lähren taschen*. Quas contume-
lias progressu ætatis egregiè ultus fuerit, ademptis tri-
bus maximis Athesinæ ditionis dominijs, Ritten, Griers
& Valedibl. Indeque prouerbiū tritum ortum fuisse,
Er hat den Griers Ritten / vnd Valeybl / ubi de in-
signi aduersa fortuna mentio incidit. Sunt qui
huic principi alteram uxorem tribuunt, Elisabetham
30 Ruperti Cæsaris Bauari natam: quæ dotem illi quadra-
ginta milliū aureorū attulerit. Ex qua tamen cum nullā
prolem tulisset, obiit anno 1440, illatus primus suæ gētis
cœnobio quod supra Oenipontē locupletauerat, Stanis
nomine: ubi & F. Sigismundus archidux, & propinquus
suus Fridericus postremus dux Teccensis, conditi cer-
nunt. Quorū SIGISMUNDVS, utpote Friderici su-
pradieti, comitis Tyrolen. de inclyto genere Austriadū
oriundi

*Sigismundus
archidux.*

oriundi filius unicus superstes, cognomēto Simplex, patrem & in Tyrolis comitatu, & cæteris quæ post cladē Sempacen. & patris ab Imperio proscptionem superfu-
 fuerant, ditionibus, in Sueuia præsertim, Seckingenli ad uocatia, Kiburgensi Laufenburgensi ac Pfyretarum comitatibus consecutus, inter initia gubernationis nihil antiquius habuit, quàm ut ea quæ parens in Heluetijs ex proscptione, ob abductū pontificem Ioānem ex Constantiensi concilio, amiserat, armis, cum iure nequiret, recuperaret. qua de causa cōducto Peregrino ab Heu-
 dorf, Schafhusiensibus, qui recens fidem Austriacā deseruerant, bellum intulit. in quo, etsi consulem Schafhusien. Ioannem *Am Stadt* cepisset: tamen, interpellantibus palatino Rhen. Ludouico, & Rudolpho marchione ab Hochperg, bellum componitur: & Austriacus, pro belli expensis, Confœderatis decem millia flor. numerare coactus est. Quæ quoniam conditiones iniquæ uidebantur, pertæsus iam laboris, ac desperans recuperari ea posse quæ pater amiserat, ditiones omnes Austriacas Carolo Burgundię duci uendidit, LXX millibus aureorum acceptis. Qui armis sumptis, mox in ipso limine occisus est ad Nancetum, quod est in finibus Lotharingiæ municipiū. Fridericus uerò, cum in nullo alio spem collocaret quàm ut Cōfœderatorum fœdere reliquas in fide ditiones teneret, quæ ad Rhenū sunt, in publico conuētū Cōstantiæ accepto belli sumptu LXXX. M. aureorum, illud cū ipsis percussit, XXX Martij, anno 1474. designato landuogto suæ reliquæ ditionis Hartmanno ab Eptingen. Etsi autem natura ad pacem magis natus esset Sigismundus archidux: tamen mortuo Ladislao rege patruale, cum in partem hæreditatis & ipse ueniret unà cum fratruelibus suis, Friderico Imperatore, eiusq; germano Alberto archiduce, pfectus Vienne anno sexagesimo post millesimum & quadringentesimum, huic bello se immiscuit, quod Albertus archidux cruētum cum fratre Friderico Imp. pro Austria utraque gesserat. Sed inter initia reconciliatus, accepta
 parte

parte tertia gazæ Auftriacæ, quam in arce Viennensi
 hi tres principes inter se diuiferant: ac superiori Carin-
 thiæ parte quam palatinum uocabant, à Luentio Dra-
 burgum, ubi ditionem suam Tyrolis comitatū hæc cō-
 tingebat prouincia, & eius præcipuè ualles Pursterfall
 ac Kreytzperg: Alberti partes deseruit, ac Friderico Im-
 peratori fratrueli suo pacē dedit. Et cum ex duab. uxoribus,
 Catharina Alberti Saxonie ducis filia, ac Leonora
 Iacobi Scotie regis nata, nullā prolē genuisset, iā grandē
 10 uis ac uiduus, Friderici Imp. filiū Maximilianum Rom.
 Cæsarē adoptauit. Sed cum in ea adoptione diutius su-
 peruiueret, comitis à Macz Tyrolen. factione filiū ado-
 ptatū repudiare conabat: sage cuiusdā mēdacio, quā co-
 mes subornauerat, instigatus, tanquā toxico petiturus eū
 adoptatus foret. sed cū bonis uiris interpellantib. nugæ
 deprehensē fuissent, in gratiā Maximilianū recepit: con-
 ditoq; testamēto, quo omnis suę ditionis hæredē illū in-
 stituerat, multo senio obiit, anno 1497: Tyrolis prouin-
 20 cia, cū cōiunctis prouincijs, Burgouie, marchionatu Ho-
 fenburgen. Pfyretarū, Sundgouie Brisgouie comitatib.
 Alfatieq; ac Sueuie Hagenouieq; landuogtijs, ut uocāt,
 ad Maximilianū Cæsarē, qui de Ernesti stēmate supere-
 rat (quē dictū est Sigismūdi archiducis patrum fuisse)
 deuolutis. Nam Turgouia, Ergouia, Pugsgouia, Schisgo-
 uia, Vchtlandia, aduocatiāq; Turocēsem, ubi hodie inte-
 riores sunt Heluetiorū confœderatorū pagi, Schuucz,
 Zug, Vri, Vnderuualdē, Lucerna, &c. paulo antè (uti di-
 ximus) proscripto à Sigismundo Imp. ob abductū è con-
 30 cilio Constantiensi Ioannē Antipapā XXIII, Friderico
 Sigismundi parēte, Confœderati earū Alpiū quæ Iuræ
 quondā mōtis erāt (nūc *Aydgnossen* / à fœdere pro tuen-
 da inter se libertate iēto dicuntur) ademerāt. Et sic desi-
 nēte in gente Auftriadū propagine Friderici II, post Fri-
 derici I. Pulchri, Rudolphi II, Ottonis, Lupoldi utriusq;
 extincta stēmata, ad Lupoldi III prosapiā, cognomēto
 Probi, quē diximus ab Heluetijs cōfœderatis occisum,

*Propagines
duae Austriadū
deficiunt.*

prouinciæ Austriacæ superiores atq; posteriores omnes, quæ antea seiunctæ fuerant, redierunt: hoc est, Maximilianum primum, Friderici filium, Ernesti nepotem, & Lupoldi Probi pronepotem: in cuius propaginis gubernaculis adhuc feliciter uertuntur, Christo auspice. Itaq; deficiente uno germine in Austria inclytæ gentis Habsburgicæ, quod rerū in Tyroli, ad Athesim, & Heluetijs resplendebat, etsi unicū adhuc superfuerit, quod à Lupoldo ab Heluetijs occiso propagabat (quod etiam nū in cremētis fortunæ iubare suo per Europā relucet, ac qnq; 10 Cæsarib. duobusq; potētissimis Regib. & nouē archiducib. claret) tamē paulo antè propago adhuc quæpiam ab Alberto III, de quo diximus, profluēs extabat, cui ex diuisione Austria supra ac infra Anysum cesserat. In qua Albertus III archidux, Albertus V Cæsar, Hungariæ & Bohemiæ rex & archidux, Ladislaus rex Hungariæ & Bohemiæ atq; archidux, ad clauū sedebāt. Quæ licet defecisset in Ladislao, anno 1458, Friderico tertio ex eadē Habsburgica gēte imperāte: tamē cū eiusdē inclyti sanguinis extiterit, de ea dicēdū breuiter est. ALBERTVS 20

*Alberti quarti
historia.*

itaq; hoc nomine in illustri prosapia quartus, cognomēto Patiens, & Mirabilia mundi ex eo euentu dictus uide licet, quod iuuenis in terrā Sanctā profectus (quæ cōsuetudo familiæ, ut pia ac laudabilis, ita perpetua fuit) mirabilia orbis uidisset: quemadmodū poetæ Germani quidam, quorū nugis tum principes delectabantur, rhythmis gentilicij cum de hoc Alberto, tum uerò fratru ele eius quoque Vuilhelmo archiduce finxerunt: tanquam per cæcas uias perruptis scopulis, splendore carbunculi inuenti, in Indiam usque penetrarint, rostratos que 30 homines, ac gigantum pumilionumq; uiderint exercitus. Erat uerò is Alberti tertij filius, quem cum Trica uulgò, mit dem zopffen / Annalibus cognominatum diximus, arcis Laxenburgensis conditoris, nepos Alberti secundi. Is iam pridem patris portionem ex diuisione nactus, hoc est Austriam supra ac infra Anysum, ut uocant: occiso ab Heluetijs Lupoldo fratre, Vilhel-

Vilhelmoq; Lupoldi filio sine liberis mortuo, inæqualitate diuisionis causatus, à Vilhelmi fratrib. Ernesto Styriæ & Carinthiæ duce, Friderico Tyrolis comite & Heluetiæ principe, nec nō Lupoldo tertio cognomento Crafso, Alfatia & Brisgouia landgrauio, Sundgouiaque comite, Carniolam ac Vuyndorum marcham insuper obtinuit. Qui à belli studijs tametsi natura abhorreret, tamen in terra Sancta, quam religionis ergo accesserat, egregium facinus edidit. Quippe exploratus isthic à Franciæ regis hominibus, insidias pulchrè euitauit: littoreque præter omnem spem soluens, ut hostibus illuderet, erectis uexillis ac insignib. Austriæ, clangore tubarum accedente, uictor abscessit, incolumisque in patriam ditionemque suam redijt, Anno 1392. Ductaque uxore Ioanna, Alberti Bauariæ ducis ac Hollandiæ comitis nata, ex ea filium genuit Albertū cognomento Honorificum, hoc nomine in gente sua quintū, postea Cæsarem, Hungariæ Bohemiæque regem: & Annam, Henrico Boiariæ duci nuptam. Qua post paucos annos extincta, secundis nuptijs sibi coniunxit Mechtildem, Ludouici Boiariæ ducis filiam, uiduam comitis Vuirtenbergensis: ex qua nullam prolem suscepit. Erat uerò, ut de illo Annales adnotarūt, architectus insignis, pictor & sculptor, Doctorum ac Musarum præcipueq; religiosorum unicus eius seculi Meccenas, cum quibus loqui ac subinde cibum capere solebat, à proceribus ac curialibus suis idcirco etiam sæpenumero reprehensus. Vnicum gessisse hunc bellum inuenio, aduersus Iodocū Morauia marchionem, Caroli quarti filium, & Sigismundi Imp. fratrem germanum, qui Austriæ fines latrocinijs occultis uexare non desinebat. Erat & alia eius belli causa, quòd Sigismundo tum Cæsari aduersus fratrem auxilio profectus cum exercitu tradit. Qui cum conciliatis fratrib. rediturus in Austriam erat, apud Znoy mam Morauia limitaneam urbem, accepto lethali poculo, in dysenteriam resolutus, Korneuuburgæ ex itinere rebus humanis eximitur, anno 1404. relicto filio co-

gnomine, nondum quintū egresso annum. Cuius funus Viennam deuectum, magnificè deductū, ac aromatib. differtū, in basilica S. Stephani, in crypta sub choro, ad la- tus patris patruiq; Rudolphi, qui primi omniū eius gene- ris isthic cōditi fuerant, deponitur, lētus Domini bucci- nā expectaturus. Huius filius ALBERTVS hoc nomi- ne V, cognomento Honorificus, nondū quinquēnis, cū in tutela patruelium suorum, Lupoldi III, Friderici II, ac Ernesti, fuisset (quorū hic in Styria & Carinthia, ille in Tyroli ac Heluetia, & tertius in Alsatia ac Brisgouia ¹⁰ gubernacula ex diuisione usurpabāt) sub p̄fecto domi- no Rāperto à Vualse, & M. Andrea Blāco Garstensi par- rocho, tandē urgentib. prouincialib. cum nondū ephē- bos excessisset, gubernacula adiit, anno Salutis 1410, Iulij mēsis die X VI: p̄ceptore, qui in odiū procerū ob rectā principis institutionē incurrerat, relicto. Quem tamē al- tero anno, ex Italia, ubi ad Patauiū honestiorib. discipli- nis operā nauabat, reuocauit Albertus: ac memor operē in se locatæ, scrinijs p̄fecit. Sed cū senio fessus tantis la- borib. nō duraret, cōstructa basilica Viēne S. Dorothee, ²⁰ & p̄posito cū sodaliū collegio cōstituto, Misnēsi cuidā docto uiro Casparo Schlyck, in laterculo sponte celsit. Is est Schlykius, qui scrinijs postea & Ladislai regis p̄- fuerat, ac Friderici Imp. à q̄ Comitis titulo ornatus de Bassano, possessione q; in finib. marchē Taruisianæ, cum iam antea à priorib. heris parte Ioachimicæ uallis accu- mulatus fuisset, illos in orbē satrapas produxit, q̄ etiā nū in Ioachimica ualle ac finib. Bohemiæ amplā ditionē re- tinēt, & uulgò Comites Schlyck à Bassano & Vueyssen- kyrchē nominant. Quorū, ut diximus, autor & cōditor ³⁰ generis Casparus, cum à secretis paulo antè Sigismūdo Cēsari fuisset, & in familiaria iura acceptus, ut is filiā Eli- sabetā hero suo Alberto archiduci desponderet, legatio- nib. ac interpellationib. suis effecit. Qua ducta, dote con- stituta Morauiae marchionatu, Anno salutis 1420: sede- cimo exin anno, testamento focerī in Bohemiæ regem renunciatur. Anno q; rursus sequenti, qui fuit à nato Ser- uatore

uatore 1437, ad Imperij apicem à septemuiris Germaniæ sustollitur: & mox ab Hungariæ quoq; proceribus pleno quasi copię cornu in regem postulatur, sibi (ut exitus docuit) fatali electione. Quippe biennio pòst, cum Thurcarum tyrannus obsidione Albam Græcam cinxisset, impulsus à proceribus regni, cum copijs se opposuerat: sed regrediente hoste, in reditu, in insula Schut, Austriæ uicina, cum auidius paulo æstatis æstum, qualis est sub Cane, melonum esu temperaret, in dysenteriam incidens, paucis diebus uitam cum mortē mutauit, in ipso iuuentutis flore: filio post se posthumo relicto, quem Hungari Ladislaum nominarunt. Sunt qui scribant, fati conscium, electionis cum Romanorum regis ægrè probasse, tum uerò præcipuè Hungariæ gubernacula perhorruisse: quòd quanto cum periculo, qui illud regnum ante se administrassent, uitæ que discrimine in sese receperint, non ob hostem tantum potentissimum, qui in ipsis propè uisceribus exhaustum regnum depopularetur: uerum ob insidias etiam factiosissimi cuiusque, & laniænas perpetuas, probè exploratum haberet. Persuasum tamen à Friderico patruale, qui postea in Imperio constitutus Tertij nomen adsciuit: & ab Electoribus rogatus, qui fidelem usque operam promiserant, Romani quoque pontificis legato interpellante, ægrè, ac ueluti præfagiente sibi futura animo, gubernacula subiisse: Varadiniq; corona regni, quam Sanctam uocant, redimitum. Inuenio in Annalibus, grauia huic etiã principi initia in Bohemia fuisse, ob Cazimiri Polonię regis factiones, qui Barbaræ uiduæ Sigismundi Imp. relicte nuptias ambiuerat, scissis ea propter in partes satraparū studijs. Quibus Caspar Schlyckius scriniorū præfectus, ut familiaris ac notus iam inde, cōmemorare non desinebat ueteres coniunctiones, ac fœdus iam tum à Rudolpho Cæsare inter domos (ut uocant) Austrię Bohemięq; initū, si unã uidelicet prolis masculę sterilitatē pati cōtingeret, altera mox hereditatē adiret.

Quibus uerbis delinitos satrapas, studia sua pollicitos, postergatis Poloni postulatis, mox regem renunciasse. Tria ab hoc principe, etsi breui admodum uitae interuallo, gesta bella reperio. quorum primùm aduersus Hufsitam, & ducem illorum Ciskonem cæcum, duplici nomine, egit: ut focero in primis Sigismundo Imp. auxilium, pietatis ergò ferret: deinde, ut se uindicaret, ob Zuetlam & Reczium Austriae oppida ab Hufsitis in rapinas uocata, comitemque Hardecensem (qui eos fines nomine Austriadū tuebatur) captū, crudelissimeque Praegae interfectū. Secundū uindictae magis simile erat, aduersus latrocinantes milites quosdam, quos in aciem antea contra Hufsitam eduxerat: qui, autore quodā Schekl facinoroso homine, dimissi ac liberati militia, Austriae fines populabatur: direptis castellis, ac infesto reddito Austriae eo agro qui Bohemiae ac Morauiae adiacet. Has turbas potius quàm bellum, in ipso limine Albertus extinxit, autore ac cæteris complicibus comprehensis, ac ad supplicium raptis. Hæc initia regnorum Alberti fuerunt, satis quidem prospera, si applausum humanum & caudam pompam respicias: sed breuis admodum gaudij, & cum summo discrimine, immaturoque exitu cōiuncta. Vix enim bene ingressus gubernacula fuerat, cum Thurcarum tyrannus Amurathes, ingenti coacto exercitu, Seruiae Despotam adortus, Albam quam uocant Græcam, ad confluentes Danubij & Sauri positam arcem, naturā & opere munitam, obsidione cingere cogitabat; omni genere apparatus terra & aqua instructus. Quam uim ac potentiam hostis considerans Despota, quo in cæteris tuendis sibi auxilio esset Hungarus rex, munimentum illud Alberto donauit. Ab hoc, quamuis belli studijs tum clarissimus Ioānes Huniades, esset loci prefectus designatus: monachusque quispiam Franciscanus Italus, Ioannes Capistranus, adhortatione sua ad CHRISTVM crucifixū accensis animis praesidiariorum, locū ad annum penè usque uirtute incredibili ac uarijs resistendi ingenijs tutati fuissent: tamē numero potius, laboreque conti-

continuo quàm uirtute superati, regis implorare in tanto discrimine suppetias coacti fuere. Isque animaduertens, quantum momenti ea in arce situm esset, periculumque Christiano orbi immineret, si expugnaretur: quippe quæ in confluentibus trium maximè fluminum sita, Sauro in Italiam, Histro in Austriam atque Germaniam, Tibisco denique in Transyluaniam Poloniam & Morauiam, hosti potentissimo uiam ostentaret: facile inductus est, publica necessitate urgente, uti se ad apparatus compararet, hostique iam annum obsidenti arcem opponeret, miserosque atque fessos obsidione periculoque liberaret. Itaque cum instructo exercitu in autumnò, sole uehementer adhuc flagrante, Albam Græcã Albertus fuisset profectus, tyrannus animo deiectus, qui magis de fuga Christianorum quàm audacia cogitauerat, discedere ab armis, & quàm maximè poterat intetis itineribus re infecta Constantinopolim redire contendit: omnem interim occasione obseruans, qua ex insidijs imparatos adgrederetur: Albertus quoque satis effectum existimans, quod suos obsidione liberasset, inclinante præsertim iam autumno, cum paucis aliquot leuioribus prælijs hostem lacesisset, remittere bellum cœpit, & in Austriam reuerti. Quo in regressu, imminente iam fato, ad pagum Megher, in insula Schut, non procul Como ro arce, ad confluentes Danubij & Vagi flum. dum præ æstum melonum refrigerio, quorum hæc regio copia abundat, sitim extinguit, alio in dysenteriã soluta moritur, non sine communi totius orbis lamentatione ac iactura maxima, anno 1439, in uigilia Simonis & Iudæ: arrepta non solum patria, ac subiectorum in hunc iuuenem, uerum etiam externorum animis, ob insignem animi moderationem, usum rerum, & singularem humanitatem in omni functione. Quæ ingentem etiam trepidationem hosti potentissimo iniecit, ut non dum uisis nostris copijs fugam inierit, de uirtute periculum facere non ausus. Morabatur tum Elisabetha coniunx Viennæ, quæ tam tristibus nuncijs certior facta, celerrimis itineribus in insulam contendit, ubi mariti funus erat. Quod regio apparatus instructum, Albam regalem, solitum regum Hungariæ conditorium transue-

Mors Alberti
quinti.

transuectum, cæteris illatum est: testamento prolato, & coram satrapis qui frequentes tum aderant prælecto. quod summa quidem prudentia confectū fuerat: quippe quia trium linguarum populos, filio posthumo relinqueret, cui postea Ladislai nomen inditum fuit. tales etiam tutores dederat, qui non genere solū & auctoritate, sed industria etiā sua quisq; in gente & gratia pollebat. hi erant, Fridericus Cæsar posthumi patruelis, qui Austriacas prouincias administraret, hoc est, Austriā supra atque infra Anysum, Carniolam & Vuyndorū marcham: Vlrichus comes Ciliensis, patruus maternus, qui ad Slauinorum ac Croatarum gubernacula sederet: & Ioānes Huniades, belli studijs iam pridem probatus, qui Hungariam, Bosniam ac Transsylvaniam possideret, & à Thurcarum irruptione tueretur. Quæsierat filio suo post se nascituro moriturus aliud subsidium, ne alieni in spem regni, antequam adulesceret, uocari possent: sacramque regis beati Stephani coronam (sine qua qui redimitus fuerit, non legitimè coronatus gentis princeps existimatur) clam per fidum aliquem ad Fridericū Cæ-²⁰ sare[m] patruelem suum transmiserat, precibus adiectis, uti posthumo suo, cui postea nato Ladislai nomen impositum fuit, illam cum utraque Austria supra & infra Anysum, Carniolaque & Vuyndorum marcha redderet, cū ephobos esset egressus: atq; ut regna paterna reciperet, unā cum Ciliēsi comite ac Huniade, auxilio esset. Dum hæc in Hungaria fiunt, & puerperiū reginæ in arce Comaro proxima instruitur, præfectis illi datis Brandenburgensi marchione, & regni palatino, haud ita paulo post partus instat. Qui ne simulatus Hungaris aut sup-³⁰ positicius fingeretur (erant enim qui dolum subesse suspicarentur, atque ex his præcipui satraparum) fores cubiculi aperiuntur, accersitis cateruis nobilium, qui uagientem infantulum audirēt, & solennia coronationis coram aspicerēt, matre ipsa cum episcopis regni potioribus præfente: & ex lectulo omnia cernente. Sic in cunabulis adhuc uagiens inungitur, benedicatur atque coronatur,

natur, rara temporum felicitate. Sunt porrò ex Annalibus, qui non deposuisse apud Fridericum Imp. S. Stephani coronam, de qua loquimur, Albertum scribant: sed à Georgio Paleacio Strigonien. archiepiscopo, in arce Vischegradien. dum regiam gazam recognoscit post obitum Alberti, obiter animaduersam: & cum Ladislao infanti faueret, atque reginæ uiduæ, die Regnicolis dicta, ad Albam Græcam, eoque infante perducto, solennia coronationis peracta fuisse, præsentibus & operam
 10 dantibus supradicto Strigoniensi, Dionysio Varadiensi, Mathia Vesprimien. Benedicto Tauriensi, Vlricho comite Ciliensi, auunculo infantis regij, & Alberto Austriae archiduce patruele: atque ab eo tempore mox à matre Posonium deductum in arcem: & cum isthic quoque insidiæ metuerentur, in nouam ciuitatem Austriae translatum extitisse, educatumque ibidem sub matris cura, & patruelis Friderici Imp. tertij tutela. Qui dum aulæ comitem haberet, ac Romam secum, comitiaque Germaniæ duxisset, ut aliarum nationum mo
 20 res experiretur, ac aliorum principum disceret rectè amicitiam colere, in eorum odium incidit qui factionibus partium fortunam, adulationeque iuuenis principis fauorem aucupabantur. Quorum antesignani fuerant, Vlricus ab Eyczingen, Henricus & Nicolaus à Liechtensteyn, Albertus à Pottendorf, Vlrichus à Graueneck, & Chunradus Fronauuer: & qui his aliquot conuentibus persuasi accesserant, Vitus ab Eberfsdorf, Leopoldus ab Hohenburg, & Viennenses. Hi copijs clam contractis, Fridericum Romam contendentem in Ciuitate noua
 30 obsederunt, atque iuramento adstrinxerunt, ut reuersum è tutela eximeret, & suam in dignitatem ditionemque restitueret. Quod etsi haud grauatim Cæsar fecisset, & ante pubertatis annos Ladislao Austriae utriusque possessionem, cum Carniola & Vuyndorum marcha reddidisset: tamen aliæ maiores paulo in Hungaria ex eadem Ladislai regis tutela, seditiones intestinæ ac simultates cruentæ, non solùm inter proceres & plebè exortæ sunt,

uerùm adeò inter ipsos etiam tutores qui regna administrabāt, Vlrichum Ciliæ comitem & Ioannē Huniadē, quorū alter alteri inuidus, & iuuenis principis præoccupare animū contendens, cuncta rapinis ac incendijs miscēbāt. Penetrabat odiū illud ad utriusq; amicos: ac delationes, suspiciones, fraudesq; & in aula, & in prouincijs cōtinuē erāt. Alterū, sanguinis uinculū nepoti cōmendabat, & quòd in familiaria iuriam inde à cunabulis Ladislao adsuetus esset, eiusq; autoritas in aula præcipua, erat grauis admodū regnicolis, ac ipsi præcipuē Huniadi. 10

Qui ob singularē militiæ experiētiā, in regnis à cunctis obseruabatur, ut quē nō semel à Thurcarū tyrānide uindicasset. Itaq; cum huic leges dare Ciliensis conaretur, & repulsam semper in postulatis suis, quę ad regnorum cōmodū pertinebāt, pateretur, iam pridem exulcerato animo, optimū quemq; in comitē concitare non desinebat. Horū Vlrichus ab Eyczingē, magnæ autoritatis in Austria regulus, cum fauorē sibi apud regē quęsiuisset, suffragantib. potiorib. aulæ proceribus, quib. eadem comitis grauis potentia fuerat, Ciliensem ita amarulenter apud principem in odium uocauit, suspiciones ipso etiam Huniade augente, & uulgò passim læuiente, ut curiam postremo relinquere, ac mutare solum cogeretur. Tradunt Annales, tantum furorem inconditæ plebis fuisse, ut concurrentes ueluti ad spectaculum, sublatis lapides in exeuntem passim iactarint. Ac nisi comitem Vuerdenbergensi comitatus fuisset, uitæ periculum, antequam egrederetur, adijisset. Erat odium ea potissimū causa exasperatum cunctis, & Hungaris præcipuē, Slauinis' que, quòd non solum Io- 30

annis Huniadis præclara facinora comes perpetuò apud regem eleuarat, uerùm perfidiæ etiam fidelissimum herosa insimulare non uereretur, quem constabat non semel regna ab incursionibus Thurcarum conseruasse. Quæ indignitas rei, multorum animos à Vladislao abalienabat: eo' que tandem pertraxit, ut in Vladislaum Poloniae regis fratrem inclinarent, nec

nec dubium erat, quin Vladislao Austriaco abrogato regno, Polono traderent, si sacram coronam in potestate habuissent. Erat enim & ratio quædã atq; occasio transferendorum gubernaculorum, quòd uidua regina à nuptijs Poloni nõ abhorreret, filijq; amori præferret: & in cuius cõmedatione adfidua, & aspectione oculari clam deperiret. Sed hanc tragœdiam cruentam ac laniãnam perniciosissimam futuram, utrinque mors interclusit. Regina quippe inter ipsa initia gubernationis uitam cum morte commutauit: & Ladislaus Polonus ad Varnam, in acie contra Thurcas oppetijt, Christiano dissolutò exercitu. in quo & Ioannes dux Burgundię captus, inque Asiam abductus, redemptus postmodum, Aurei uelleris ordinem instituit. Obierat eo tempore etiam Ioannes Huniades: dubium, maioris ne emolumento, an iactura. Is enim, etsi impigrè regna tueretur, ac Thurcarum uim adfiduè propelleret: tamen exhulcerato in Ciliensem animo, uindicaturus dubio procul in illum, ac incẽdium cruentũ excitaturus fuerat, quod contagione quadam cum Hungaria Austriam miscuisset. Mansit nihilominus tamen scintilla quædam odij atq; uindictæ illius in animis filiorum Huniadis, Vladislai ac Mathiæ, qui in occasionem rei cruentissimæ intenti, necem Ciliensi coniuratione cum quibusdam satrapis facta, meditabãtur: cuius tempus modò ac locum circumspiciebant. Indixerat tum fortè Vladislaus rex regni cõuentum ad Albam Græcam, ut in ipsis regni auspicijs, de bello aduersus Thurcas suscipiendo consultaretur: qui iam extincto Huniade, passim absque terrore, nemine resistente, latrocinijs suis agrum regni ad cõfluentes fertilissimum, infestum reddere non desinebant. Qua de re commoti satrapæ, & hi præcipuè qui ad limites colebant, infensi iam pridem Ciliensi, qui regem totum quasi ad ludibrium suum possidere uidebatur, & in tutando regno cum optimi cuiusque discrimine remissior erat, coniuratione facta, in ipso cõuentu facinus atrocissimum adgrediuntur. Etsi enim germano milite stipatus

eò rex uenisset: tamen illo excluso, per speciem, & ut lo-
 cum contemplaretur, & quæ restituenda forent, cura-
 ret: solùm cum paucis in arcem intromiserant, postero
 die de rationibus concilij tractaturi. Ibi proxima nocte,
 dum fessus itinere rex cum suis comitib. omnium rerũ
 securis, in somnum soluti diem operiuntur, ad consilia,
 tam ad regni utilitatẽ quàm loci necessitatẽ expediẽda:
 antequã dies adhuc illucesceret, satrapæ in habitatione
 occulta, de interficiendo Ciliensi comite, quem iam suę
 tyrannicę uoluntati obnoxium habebant, cõsilia inierũt. 10
 Et quoniam surrexisset prima tum luce comes, sacrum ex
 more auditurus, occasionẽ nacti, ne tempus elaberetur,
 in ipso sacro, dum ei intentus adsistit, misso Lambergio
 quodã Carniolano, homine ad consilia pestifera illa ele-
 cto, ad cõsiliũ comitẽ uocarũt, quid urgentis cõsultatio-
 nis præferẽtes. Etsi aut animus nõ nihil homini mali præ-
 sagiret, ut cui insolita tam manẽ illa ad consultandũ uo-
 catio esset: tamẽ denuò accersitus, & fini iam sacris im-
 posito, imparatus, nec satis munitus armis, præstò fuit.
 Quem, mox ut ingressus est fronte hilari, & ut ipse exi- 20
 stimabat, ad amicos, circũdantes undiq; quasi in corona
 cõiurati, ictibus geminatis ad necẽ petiere, cũ ad defen-
 sionẽ sui nihil reliqui fecisset. Ad primũ tumultũ factæ
 cædis, cum cruẽtos gladios undiq; uersari in arce, sangui-
 nẽ fluere, & ipse rex & comites uidissent, trepidi ad por-
 tã arcis accelerare: cum egredi nõ liceret, præstolati ali-
 quandiu sunt, donec luce appropinquãte porta reclude-
 ret. posteaquã uerò neq; tum aperiebãt, toti in pauore &
 periculo constituti, alius aliò fugere. Qua rerũ facie pro
 rege fortiter pugnantib. comite Vuerdëbergen. Germa 30
 no, & duob. Hungaris episcopis Colocensi ac Varadiensi:
 à palatino tamẽ regni Ladislaus abreptus, Temesuarũ
 trahit. è cuius custodia, interpellãtib. ijs de quib diximus
 episcopis & comite, & omni uerborũ lenocinio urgen-
 tib. uix tandẽ liberatus, paucis comitantib. Budã perue-
 nit: curialib. in itinere spaciofo, quod illis per patẽtes cã-
 pos ac loca deserta emetiendũ fuerat, maceratis: plerisq;
 etiam

etiam ab Hungaris, antequã Budam attingerent, interfe-
ctis ac trucidatis. Cuius iniuriã Vladislaus cū
nō deponeret, in uindictã quauis occasione intentus, cir-
cūfessus tamē Hungarorū & potētia & infidijs, cū neq;
Buda egredi sine uitæ discrimine posset, literis ad Fride-
ricū Cæsarē Viennã datis, ab eo ut patruale suppetias tē-
pore tam necessario postulauit. Quibus primo quoque
tēpore misis, Vladislaus ac Mathias Huniades, q̄ rerum
10 omniū securi, opinione gratiē regiæ offensam omnē se-
pultã arbitrabantur, pręter omniū spem accersiti ad cō-
siliū, comprehendūtur. Quorum Vladislaus, qui ma-
nus primus Ciliensi iniecerat, recenti adhuc ira regia ca-
pite plectitur: Mathia fratre in Austriam ad Fridericum
Cæsarē transmissō, ubi aliquandiu in munitissima ac e-
ditissima arce Potentstain in libera custodia est habitus:
unde postmodū cum Hungarorū infidiã metuerent,
Pragham Bohemiã est deportatus, magno regis exitio
ac futurę necis innocētissimi principis occasione. Quip-
pe Georgius Bogiebrachus, qui regis nomine Bohemiã
20 administrabat, autoritatē in prauã cupiditatē cōuertēs,
animo sensim inuadere regni possessionē, socios cōiura-
tionis asciscere: cū Mathia capto Huniade, cuius curã re-
gis nomine gerebat, consilia cōmunicare, omnib. uirib.
iuuenis regis necē meditabat. In cuius facinoris occasio-
nē cum omni tēpore intenderet, absentia tamē obstare
illius animaduertebat. Itaq; nuptias p̄missę Magdalenę
Frãcię regis filię modis omnib. urgebat, atq; ut illę Prag-
hę celebrarent, inculcare hero cęterisq; cōsiliarijs nō de-
sinebat. Facile erat iuuenis principis animū, in hoc pręfer-
30 tim ætatis stimulo expugnare: nec focer admodū, spon-
sãq; refragabant. Mittuntur itaq; in Galliã, qui spōsam de-
ducerēt, Praghamq; adueherēt, archiepiscopus Colocē-
sis, Rudigerus à Starhenberg, & Osualdus ab Eyczin-
gen. Interea dū necessaria ad nuptias omnia instituunt, i-
pso etiã Georg. Bogiebrachio apparatus illius coryphęo,
nec multū à Pragma spōsa distabat, cōparato clam uene-
no in impios usus, rex in ipsa expectatione communis

læticæ impetitur: contractaque præter spem febricula, qua triduo decubuerat, in ipso die S. Clementis, anno salutis 1457, rebus humanis excedit, cū nondū XXIII annos egressus esset: & in monte S. Venceslai sepelitur, regio more. Auxit opinionem machinatæ cædis, ac consilia tam nepharia detexit, gubernator ipse, de quo diximus, Georgius. Qui mox iura regni (quod iam pridem animo inuaserat) suffragantibus complicibus ac consocijs coniurationis, usurpare cœpit, & adacto in uerba Mathia capto Huniade, ne ambire aut querere illa deinceps uellet, eundem in libertatem adseruit, honorificeq; in Hungariam deduci curauit. Hic finis rerum iuuenis ac innocentissimi regis fuit, qui ad omnis generis uirtutes potentiamque, qualem uix unus maiorum suorum consecutus fuerat, ab optimo quoque expectabatur. Cuius ut præmaturus exitus, atq; cruentus extitit, ita puericia etiam & adolescentiæ cursus, aduersis semper fatibus conflictabantur. Iam primū omnium, cum patrem nunquam uidisset, infans etiam Hungarorum insidijs subiacebat: quas tamen cum fuga matris ac patruelis Friderici Cæsaris subsidio euitasset, matrem, à cuius unica cura dependebat, puer adhuc amisit: educatus deinceps liberalissimè in aula Friderici Cæsaris patruelis, cum uix XVII annos attigisset, immaturus adhuc tam amplis & sublimibus regnis, Austriæ prouinciales cum patruelle tutore inuitus & consiliorum omnium nescius commisit, inceptoribus ijs qui res nouas moliebantur, & iuuenis principis ætate ad priuata commoda & augendā potentiam per scelus abutebantur. Hi fuere, Nicolaus, Rudolphus & Henricus, barones à Liechtensteyn: Albertus à Pottendorf: Fridericus, Georgius & Iacobus, à Stubenberg, ditissimi Styriæ reguli: Vlricus à Graue-neck, Andreas Pamkyrcher, Chunradus à Fronau & Greysnecker. Quorum cum quisque fauorem atq; auctoritatem apud adolescentem aucuparentur, antequam ut euenerat postea dissiderent, communibus consilijs rem adgrediuntur. Et cum potiores prouinciæ Austriæ

fatrapas

satrapas in suas partes traxissent, Cæsarem Fridericum ex urbe regredientem, ubi sacra Imperij corona redimitus fuerat, & quò iuuenem etiam regem propinquum suum, ut mores hominum uideret & urbes, in comitatu suo duxerat, in Noua Austria ciuitate, imparatum & nihil tale metuentem obsederunt, periculum minati, ni extemplò pupillum tutela liberaret. Etsi aut de ætate propinqui sui immatura tantis gubernaculis, multa Imperator præfatus esset: tamen coactus, & ne factionis alicuius argueretur, provincialibus adolescentem, in præsentia Patauiensis ac Frisingensis episcoporum, & Ciliensis Vuerdenbergensisq; comitum, reddidit: multa monens atque docens, non sine optimi cuiusque lachrymis. Et cum metueret, ne animus iuuenis imbecillus à prauis corrumperetur, ac consortio hominum nequam facile posset ad uitia deflectere: moderatores illi ætate ac prudentia conspicuos uiros, sanguinis quoque uinculo iunctos, attribuit: Vrichum Ciliensem, & Hugonem Vuerdenbergensem, comites. quorum consilij
10 adolescens parère iussus, mox inter ipsa initia gubernationis, ab his quos nominauimus uiris præoccupat. dum enim principè quisq; apud regem locum quærit, & adolescentis ætate ad priuata abutitur, fumos uendere alijs atque alijs non destitire, nequicquam his de quibus diximus comitibus reluctantibus. Qui cum inferiores se tantæ coniurationi animaduertent, ne adolescens in ipso ætatis flore perderetur, & provincialibus initia gubernationis aspera faceret, in aulam & consiliorum societatem adsciuerunt Albertum archiducem Austriae, regis cognatum: Dionysium archiepiscopum Strigoniensem, Mathiam Vesprimensem, & Benedictum Taurien.
20 episcopos: à quibus Albam Regalem deductus, anno quinquagesimo secundo post mille & trecentos, in regem Hungariae solenniter sacra corona redimitur, dū XVIII nondum esset annus egressus. Inde quòd insidias gentis hi metuerent, qui curam eius gerebant, mox Vienneam Austriae deductus, ne in discrimen regnum Hungariae

gariæ daret, cuius limites iam pridem atrocissimè Thur-
 cæ infestare cœperant: simul ut animum strenuissimi
 Herois deliniret, ac spe amplioris præmij impleret, cu-
 ius uirtute constabat hæctenus ac præclaris gestis regnū
 defensum fuisse, Viennæ in foro, quod Aulam, à ruinis
 uidelicet ueteris arcis nominant, tabulato erecto, Ioan-
 nem Huniadem comitem Bistricensem ac Transylua-
 niæ Vueyuodam solenniter creauit, atque in frequen-
 tia multorum regni satraparum renunciavit. Dum
 hæc regresso ex Hungaria in Austriam Ladislao contin-
 gunt, æmulatio magna exoritur inter eos qui iuuenis
 principis animū iam tum, cum ex ephēbis egressus fuisset,
 occupauerant, uti diximus. Quippe dum quiuis eo-
 rum apud herum principem locum obtinere conatur,
 factum est, ut hi præ cæteris in odium uocarentur, qui
 magis regem in potestate haberent. Quorum antesigna-
 nus Ciliensis comes fuerat, & sanguinis uinculo, & auto-
 ritate munereque, ut qui moderatorem eius iam inde
 egerat, adolescenti magis probatus, acceptusque. Quem
 falsis criminationibus circumuētum Vlrichus ab Eyc-
 zing Austriæ regulus, præcipuæ ea in prouincia existi-
 mationis, aula deturbat. Hunc rursus sensim euectum,
 quia herum quoque possidere suspicio inualuerat, cæteri
 in odium uocant: cuius apud Cæsarem dux quoque
 Albertus odium accumulare non desinebat. Inter hæc
 recuperato fauore, Ciliensis in aulam redit: eijciunturque
 ex aula Varadien. episcopus, dominus à Plankensteyn:
 Eyczingius uerò capitur, multoque tempore Viennæ
 in domo Prageni in custodia detinetur, tota prouincia
 non semel nequicquam pro illo interpellante. Com-
 prehendit & quæstor prouinciæ Chunradus Holczler,
 qui magnā pecuniæ uim regi mutuò dederat, peculatus
 insimulatus: eratque facies rerū eiusmodi, dum alter alteri
 locum inuidet, ut laniænæ ac cruenti tumultus primo
 quoque tempore futuri expectarentur. Quæ omnia
 immatura regis mors, de qua locuti sumus, mox inter-
 cepit: sed ita, ut breuis temporis tranquillitate recupe-
 rata,

rata, in maius posthac incendium recrudesceret: quale inter fratres principes de ditionibus dissidentes, flagrare interdum consuevit. Siquidem mutato dominio, cum & fauor aulicus eorum qui rebus nouis studebant decresceret, alius aliò se contulit, ubi patrocinium quæreret. Ita germani postremò commisi sunt, Fridericus Imperator & Albertus archidux, qui cruentissimo bello, ab anno LVII usque ad annum LXII decertarunt: in quo non fortunis solùm plerique, & quidem innocentissimi exuti sunt, uerumetiam ad laniænas rapti, alienas culpas luerunt. De qua re deinceps nobis sermo erit, si prius, desinente in Ladislao iam quinto Austriadum stemmate, authorem profapiæ ultimæ (ac quæ adhuc superest, & ditionem ex Austria ad columnas Herculis Alexandriq̄ue magni, in Dacia Pannoniaq̄ue, Sauia, Sirmiensiq̄ue terminis positis, denique à supero mari ad inferum, inq̄ue Aphricam usque propagauit) etiam producamus. Is est ERNESTVS, Leopoldi cognomento Probi, quem diximus ab Heluetijs interfectum, filiorum quartus: patruelis nimirũ Alberti tertij, cui dictum est Austriam utramque supra & infra Anysum sorte euenisse, & Rudolphi fundatoris fratrem extitisse. Qui in diuisione cum fratribus, Lupoldo Crasso Alsatia landgrauio, Brisgouiaq̄ue Sundgouia; Ergouia Pfyretarumq̄ue principe: Friderico Sueuię duce, Burgouia ac Tyrolis comite: Vilhelmo maiore natu, cui pars Carinthia, Carniola, Vuyndorumq̄ue marchæ parebant, partitus paternam hereditatem, Styriam fortiebatur, cognomento ab animi constantia & corporis robore Ferreus: tantum non attentus ad rem, ut mortuo fratre Vilhelmo sine liberis, Carniolam atq; Carinthiam Vuyndorumq; marcham fratribus, patrueliq; Alberto quarto relinqueret: & adoleseẽs paulo antè, dum honestas disciplinas Bononia coleret, ex redbus canonicatus Patauien. parrochiarumq; Vien. S. Stephani ac Perchtoldsdorfen. rem familiarẽ sustinuisset, gubernaculis fratrib. permisis. Posteaquã uerò adoleuisset, & Rem

Ernestus archidux.

L berti

Matrimonia
Ernesti.

berti à Vualdsee consilijs atq; autoritate uxore duxisset
Margaretā ducissam à Stetyn, Sigismūdi Imp. amitā, dū
fratres de tutela Alberti V. digladianē, uitās cōtentiones
intestinas, forte sua contentus, in Styria uitā traxit in o-
cio, procul ab omni ambitione atq; tumultu. ibiq; cū u-
xorē amisisset, primis cōsuetudinis annis, Cymburgim,
Vitoldi Lituanię principis ad Christianā primū pietatē
conuersi filiam secundis sibi nuptijs, ex hac occasione
coniunxit. Quippe cum uiduus, Hungarię aliquando re-
gis curiam inuiseret, cumq; eadem in gynæcio uisa etiā¹⁰
choreas duxisset, deperire in eam cœperat: adeò ut & re-
gina & reliquę uirgines, utriusq; facile amorem animad-
uerterēt: nec ipse ulterius postea uulneris uim pati pos-
set, relata re ad reges, uoti cōpos discessit. Cum uerò ne-
cessaria sibi alieno in solo deessent, in Austriā reuertitur:
cōmunicatoq; cum fratrib. cōsilio, & approbato, instru-
cto comitatu Cracouiā regressus, spōsalia celebrauit, spō-
samq; in Styriā deduxit. Vbi nuptiarū solennib. peractis,
liberos ex ea procreauit, filios quinq;, & filias quatuor:
Ernestū, sepultū in Noua ciuitate Austrię, in tēplo parro²⁰
chiali, anno 1425: Rudolphū, Leopoldū, in puericia mor-
tuos: Fridericum, postea Imperatorem, cognomēto ter-
tium: & Albertum, Friburgensis in Brisgouia gymnasiij
authorem: Margaretham Ernesto Saxonię electori nu-
ptam, matrem Alberti, qui postmodū Maximilianū
Cæsarem Brugis captum liberauit: Catherinam, Caro-
lo Badensi marchioni locatam, matrem Christophori
& Alberti marchionum: Elisabetā, comiti Vuerdenber-
geni nuptā, genitricē Christophori, & auia Felicis, qui
belli studijs sub Maximiliano ac Ferdinādo Cęsarib. emi³⁰
cuit. Reliquę, Alexandra & Anna, puellę defunctę sunt
ad S. ind. Trinitatē in abbatia Nouę Austrię ciuitatis cō-
dite. Quorū omniū genitor Ernestus, de quo loquimur,
in Styria, ad cuius clauū sedebat, obiit: ibidē in cœnobio
Rhayn, quod à Vualdone quondam comite Runiæ in-
ceptū, locupletatū uerò à Luipoldo Styriensi principe
fuerat: sepultus anno 1435, cū antea illud ipsum cœnobiū
ac O.

ac Obernburgense prope Celeiam, suis donarijs accumulasset. In cuius ditionem etsi mox filij superstites, Fridericus & Albertus successissent, angusti gubernaculorum limitibus conclusi: accidit tamen postea, ut extincto sine liberis apud Alsatios Sundgouien. & Brisgouien-
 10 enses Lupoldo Crasso patruo, qui isthic rerum ex diuisione cum fratribus potiebatur, Albertus earum prouinciarum hereditatem adiret: & solus in gubernaculis Styriæ ac Carinthiæ portionis, Carniolæq; Fridericus maneret. Qui postea Alberto Austriaco patruole Cæsare, Hungariæque & Bohemiæ rege, defuncto, in Cæsarem renunciatus, Vladislai posthumi Alberti filij tutorem e-
 20 git: eoque sine liberis mortuo, utramque Austriam supra & infra Anysum, cum Vuyndorum marcha, suum ad obsequium reduxit, Albertinorum uidelicet stemmate deficiente: cui in diuisione istæ, de quibus loquimur, prouinciæ cesserant. Et quia altera adhuc in agro Athesino ac Heluetiorum, Sueuiæq; , propago supererat, Sigismundus archidux, Friderici quondam filius, quem di-
 30 ctum est Lupoldi ab Heluetijs occisi natum, & Ernesti, Lupoldique Crassi ac Vilhelmi germanum extitisse: simulq; Albertus, Cæsaris Friderici frater, in Alsatia, Brisgouia Sundgouiaque gubernacula tenebat: intestinum cruentissimum bellum exortum fuit, arcessentibus Fridericum Cæsare, & fratre Alberto, & Sigismundo fratruole, de inæquali diuisione. Et quamuis arbitris Georgio Bohemiæ rege, ducibus Bauariæ, ac episcopis Salisburgen. Patauiensi, ac Frisingensi, & aliquot prouincialibus, Alberto germano Austriam supra Anysum, cum
 30 comitatu Neuuburgen. ad Oenum, Sigismundoque fratrueli superiorem Carinthiam concessisset: tamē instigantibus quibusdam prouincialibus (quorum antesignani Liechtelsteynij, Pottendorfij, Ebersdorfij, Vlricus à Grauenneck Sueuus, Chūradus Fronauuer, & Andreas Pamkyrcher, extiterant) intestinum illud bellum subinde recruduit, Alberto in primis Imp. fratre pacta rescindente. de cuius gestis deinceps dicemus, non quod maior natu

Ernesti filiorum extiterit : sed quòd ille quoq; cum anno millesimo quadringentesimo sexagesimosecundo sine liberis diem suum obiisset , stemma suum terminarit , omnibus prouinciarum gubernaculis ad unicum Fridericum imperatorem paulatim recidētibus : à quoritè hi deriuantur , qui iam ab Herculis columnis in Daciam , & Sauri cōfluentes , à supero mari ad inferum , imò usq; in Aphricam & Indiam , rerum summam tenent , & Austriaci archiduces , Imperatores , Cæsares , Regesq; non rerum gestarum gloria magis quàm pietate resplendent , & suo iubare orbem terrarum illustant . A L BERTVS itaq; Ernesti filiorum minimus natus , Friderici tertij Imp. germanus , hoc nomine in inclyta stirpe , quoad in Austria rerum potita est , sextus : cum angustior paulo ante plures annos facta diuisio inter quatuor Lupoldi Probi filios , defuncto Lupoldo Crasso , cui Alsatia Brisgouia ac Sundgouia in partitione fraterna euenerant , iterum paulatim in latiore campum se propagasset , à fratre Friderico imperatore Brisgouiam & Sundgouiam gubernandas accepit , cum comitatu Pfyretarum : cum Alsatiam per propinquum suum , Fridericum ducem à Teck , administraret : ducta ibidem Mathilde comitis Vuirtenbergen. uidua , palatini Rhen. filia , prima Gymnasij fundamenta apud Friburgum Brisgouiae iecit . Cæterum cum interea Vladislao mortuo , Fridericus Imp. accessione utriusq; Austriae tam supra quàm infra Anysum , ditionem suam propagasset : Albertus frater hæreditatis partem ad se quoque pertinere causans , quam fratruelis Vladislaus reliquerat , cruentis. cum Imperatore bellum incepit . Cui Sigismundus quoque Tyrolensis , alter fratruelis , sese immiscuerat , ut qui & ipse de tam opulenta hæreditate portionem requirebat . Et quoniam fratribus fratruelibusq; Boiarię principibus interpellantibus , & quibusdam episcopis , conuenire non poterant , ordines Austriae , prouincias controuersas in sequestrum , cum arce Viennensi accepere : indictoq; conuentu singulos uocarunt , diuersoriaq; extra arcem Viennae distin-

distinxere: Cæsari quidem amplissimam Petri Strasser
 domum, haud procul à templo cathedrali, quod hodie
 Gundlehof appellant: reginæ Leonoræ coniugi Imp.
 exaduersò ædes Stegeri, quæ hodie Pyeschiorum no-
 men obtinent: quas quæ attingit domus nobilium e-
 quitum ab Esalarn, hodie Hohentanner appellatione
 nota, scrinijs, & qui illis præfuerat Vlricho Riederer,
 præposito Frisingensi, assignata fuit. Reliqui princi-
 pes, Albertus in domo Pragensi, quæ est in foro pini,
 10 prope ædes meas: & Sigismundus Tyrolensis in ædi-
 bus Laurentij Haydem, eregionè curiæ urbanæ, ho-
 spitari iussi sunt. Sic locatis commodè principibus, lo-
 cus conuentui Schola publica constituitur, quò sena-
 tus Viennensis uterque adparuit. Præstò erant & Al-
 bertus & Sigismundus archiduces: & Cæsaris orato-
 res, Vlrichus episcopus Gurcensis, Vlrichus Riede-
 rer præpositus Frisingensis, scriniorum præfectus,
 Rudgerus à Starhenberg, Georgius à Volkestdorf Au-
 striæ, Ioannes à Stubenberg Styriæ, Nicolaus à Liech-
 20 tentsteyn & Muram Carinthiæ, barones: Ioannes à
 Rorbach, & Andreas ab Holneck è cubiculo Imperato-
 ris, quorum omnium nomine episcopus frequenti
 prouincialium confessu orsus loqui, Cæsaris primùm
 omnium grauem ex patruelis obitu dolorem indi-
 cavit: quòd is non solùm ea in ætate immaturus fuisset,
 sed se insuper exclusisset eorum beneficiorum ac-
 cumulatione, quæ cogitasset in iuuenem regem, pro-
 pinquum suum, ex Cæsareæ Maiestatis perfectione e-
 dere: cum præteritorum obliuione, quæ ex Ordinibus
 30 aliqui deliquissent, cum minorennis ex tutela præriper-
 retur. Qui quoniam factorum iniquitate, ante diem è
 uiuis excessisset, & ipse ut maior natu ex superstitebus Au-
 striæ principibus, & qui prolis fœcunditate reliquos su-
 peraret, rogare Ordines, quo peruetustis se quoq; præro-
 gatiuis frui sinant. Cautum enim in hisce iam inde
 ab initio esse, ut ad gubernacula sederet: non solùm
 qui ætate reliquos, uerùm etiam qui prole excelleret.

Quod quoniam utrumque, propitio numine, consecutus esset, ut fructus etiam aliquis ad se rediret, equum uideri. Cum is dicendi finem fecisset, Albertus archidux, tam suo quàm Sigismūdi nomine, in hanc ferè sententiam respondit: Se quidem & fratrualem, Cæsaris priuilegijs nihil detrahente: attamen cum in uacuas prouincias, absque consensu illorum se immisisset, quas non à parente, sed aliunde ex sanguinis uinculo comparasset: par omnino esse, idque ius gentium dictare, ut æqualem cum ipso hæreditatem adirent, quam non minori quàm ipse uinculo contingerent: cessareque isthic & ætatis prærogatiuam, & prolis fœcunditatem, ubi non à parentibus, sed propinquis, extincto aliquo stemmate, hæreditates defluerent. Petere idcirco Ordines, ut in integro tantisper omnia manerent, donec secum Cæsar ex uoluntate confecisset. His peroratis, ad partem seceditur à Prouincialibus. à quibus habita consultatione ad semihoram, communi ore responsum est: Difficilius esse negocium, exulceratis principum animis, quàm ut à subditis tam subito responderi pro cuiusque uoluntate atque sententia possit. Adsciscendos maiore autoritate uiros aliquot esse, qui & in medium rectius consulere, & proferre liberè, quæ censuissent, auderent. Itaque rem totam integram ad alterum cõuentum differre uisum, qui ad festum diuæ Agnetis indictus esset, loco patentiori designato, Augustinianorum cœnobio: electosque esse tradunt ex omnium numero qui huic concilio præessent, & consilia aliorum moderarentur, præpositum cathedralis ecclesiæ Viennen. Dn. Antonium, Gotuuiensem, Sanctæ crucis, Lilgenfeldensem, & Cellæ beatę uirginis, abbates: Albertum & Georgium à Pottēdorf, Albertum & Vitum ab Ebersdorf, Georgiū à Kunring, Georgium à Puecheym, Vlrichū à Starhenberg, Georgium Streuno à Schuuarzenauu, barones. Ex equestri denique ordine, Nicolaum Drugfacz à Staecz, Sigismū dum Eyczingen, Bernhardum Tahensteyner, Georgiū Seyfenecker, Vuolfgangum Oberhaymer, Christophorum

rum Pettinger, Sigismundum Friczendorfer, & Vuolfgangum Missendorfer. His coniungebantur ex ciuitatibus passim deputati, è Vienna Iacobus Starck consul, Osualdus Reichuuolf, Christianus Vuifinger, & Vlrichus Herner: ex Stayn & Krembs, Rupertus prætor: cæterisq; oppidis, iudex Lyncensis Michael Marckfelder nomine, iudex Tulnensis, & Petrus Vuattichan, prætor Closterneuuburgensis. Quibus omnibus conciliandis, sicubi discreparent, præponuntur à conuentu Michael burggrauius Magdeburgensis, comes Hardecensis, Bernhardus comes à Schaumburg, Vuolfgangus à Vualsee, & Vdalricus ab Eyzingen. Is exitus fuit primi conuentus, quem diximus in Schola diui Stephani, ad conciliandos Principes, à prouincialibus institutum fuisse. Quem alter mox sequitur, Dominica post B. Agnetis solennia, superiori & frequentior, & celebrior. Nam & prouinciales plures conuenerant & rex Bohemiæ Georgius legatos ad hunc miserat, Venusiû à Vueydmull, & Iodocum ab Eynsidlen, qui pro Cæsare interpellarent, & conciliandis Principum animis, heri sui autoritate operam darent. Adfuerant & Cæsaris oratores, quorum supra meminimus, Albertus archidux, adscito Vuilhelmo Saxonix duce, qui quartus in partitionem relictx Vladislai hæreditatis uenire cupiebat, quòd ex Anna uidelicet Vladislai germana filium suscepisset, quem ex uetustis prærogatiuis successorem Vladislao destinare conabatur: Bohemus simul, quæ Vladislaus regno suo deberet, antequam res controuersæ componerentur, repetebat. Ad eò undiq; mitissimus Imperator spiculis petebatur, & ne extrema manus exulceratis contentionibus imponeretur, impedimenta scaturiebant. In his turbis, ac rerû complicatione, Ordines facta digressione, singulis quod ex re uideretur, & prouinciæ tranquillitate, responderunt: Austriacis primò quidem principibus, Friderico Imperatori, Alberto ac Sigismundo archiducibus, ut depo-

deposita simultate, in mutuam gratiam redirent, non solum consulunt, uerum asperius etiam paulo, nihil in causa prius se acturos, interminantur. Bohemi postulatam de Vladislai regis debitis, ad futurum haereditem reijciunt: qui cum designatus esset, sublata controuersia, satisfactorius omnibus foret. Pertinere nihilominus ad regis sui humanitatem, ut oratores Gallos, qui sponsam Vladislao deduxissent, sine iniuria domum redire sine-
ret. Quibus & ipsis comitiuam dignam adiuncturi sint, qui usque in Italiam uirginem deducerent, ut undique hono-¹⁰rata potius quam offensa, per suos fines perueniat. Quo responso cum omnibus satisfactum esset, unius Alberti animus exasperatus fuit: incerto se Caesarem fratrem in urbem Viennensem intromitti uetans. Quibus postulatis nisi audiretur ab Ordinibus, prouocationem ad Romani imperij Principes interponebat, & Rheni quidem praecipue palatinum, qui Romani imperij ex legibus esset post Caesarem locum tenens: eamque appellationem ad Acta referri petijt, cum solenni praemissa protestatione. Ad haec Ordines prouinciae pertinaciter in propo-²⁰sito haerentes, nisi de rebus controuersis placide cum fratre Caesare conferret, aliam sententiam laturos se negabant. Hic rursus Albertus cum ad concordiam difficilior foret, & in nullo fratri cederet, ut in Arce locus sibi esset, petebat. At illi & istud denegare, atque ut deposita simultate amicitiam fraternam restituere uellet, obsecrare. Quibus exulceratus Albertus, multa minitans Vienna abiit: & exercitum comparaturus ad Rhenum contendit. scilicet quod iure non poterat, uis ac armis extorsurus. Tam saeuum homini ingenium fuit, quod nullis³⁰ certis finibus contineri poterat. Haec postquam Caesar resciiuit, praemissis qui adhortarentur, ne uiolatis legibus Alberto ante causae cognitionem aliquid deferrent, monet conuentum publice in hoc esse indicendum, ut iure ac secundum leges cum Imperij, tum inclytae domus Austriae, hoc quicquid esset dissidij tolleretur. Nec multo post, ut factioni resisteret, Viennam ipsemet concessit: nec tamen
in ar-

in arcem, quæ præsidio prouinciali in sequestro tenebatur: sed in prius hospitium, ædes Petri Straffer diuertit. Secutus mox & Albertus est, iramque omnem in ciues Viennen. euomuit, qui Cæsarem admisissent. Sic crudelis dissensio fratrum, plerosque innocentes partim in carcerem cõiecit, partim prorsus è medio sustulit, dum alter alteri studet, illectusque donis ac promissis herilem pro se quisque fauorem aucupatur. Quam laniænam quidã pacifici, & qui in familiaria iura Alberto præcipuè accepti fuerãt, miserãtes, omnis generis illecebris Principẽ ferocientem adgressi, uix tandem eius animũ expugnarunt: eoq; hominem permulserũt, ut deposita memoria simultatis, iraq; omni remissa, fratrem Cæsare ultrò accederet: amiceq; cõplexum, prior ad rationes amicitiaẽ reducendæ, pacisq; prouincijs quæ controuersæ fuerant recuperandæ, adhortaretur. Placuit is animus permollitus aliquantum Cæsari: qui deprecatus suã & ipse culpam, à consilijs immoderatis temperaturum se recepit. Quò uerò omnis discrepantię materia submouere, opus esse tertio quodã uidebat, qui utriq; amicus, capita causæ amicè explicaret, & qdquid superesset offensionis tolleret. Visus est igit̃ ad hãc rem idoneus, Ludouicus Boiorũ dux, princeps sine omni suspicione, & qui utriq; ex æquo charus esset ac gratus. Huius interpellatione, & sedula utrinq; animorũ tentatione, in hanc tandem formulã conciliari posse fratres existimati sunt: ut Cæsari Austria inferior, cuius est Vienna metropolis, cõprehensa Anyso, Tega ac Lytaha fluminib. cederet: superiorẽ uerò hinc quidẽ ab Anyso ad Oenũ excurrẽtem, illinc aut̃ à Styriæ alpibus in Bohemiã extentam, salinis ac lacubus fœcundã, Albertus possideret: Sigismũdo archiduci deniq; pro sua requisitione, superior Carinthia daretur, Tyroli contermina. Iuramẽti nihilominus ius quod hæ prouinciæ singulis dixissent, firmũ atq; incorruptũ maneret: regressumq; si causa aliter definienda foret, tam Cæsar in Austriam superiorem, quàm Albertus in inferiorẽ haberet. Ad hæc omnia arx Viennen.

M de qua

de qua tanta discordia fuerat orta, in tres partes diuisa, suam cuiq; habitationem largiretur. Hæc à Ludouico Boiario, feliciter, piè ac fideliter tum acta sunt, non sine maximo prouinciarum tripudio prouincialiũ, & ipsorum etiã principum exultatione. Suntq; in possessionẽ singuli legitimè ex autoritate Ordinum missi, & tranquillitas secuta est in Austria insperata. Quod ferre nequiens, qui generis humani est insectator, & discordiarũ author, ut animos fratrum rursus disiungeret, ac sanguinis laniãnam nouam suscitaret, hominem quendã nullius publicè existimationis, at ad res nouas ingeniosissimum, excitauit, Chunradum Fronauer: cui cum dominiũ Ort, ad Danubium, haud procul à limitibus Hungariæ, Cæsar accepta pecunia mutuò pignori opposuisset, ditionemq; reducere rescripta pecunia uellet, ceterum ui retinere pignus sceleratus conaretur, nescio quã hæreditatem propinqui sui Gerardi Fronauer causatus, quam Cæsar illi deberet: nouum inde rursus incendium, cædesq; cruentæ exortæ sunt, superioribus longè uehementiores. Quippe aucupatus fauorẽ Alberti, is de quo dictum est seditiosus, adhibitis suæ officinæ opificib. ut iuuenis principis ac natura ferocietis animũ paulatim à Cæsare fratre alienaret, in equalẽ diuisionẽ obtrudebat, superiorẽ Austriã eleuãdo, quòd & multo minor inferiori esset, nec ullum ex uino reditum haberet, quò inferior omnes facile Austriacas prouincias superaret. Et quoniam iuris legibus Cæsar ultrò se submittebat, & responsurũ se corã Ordinib. quos sacramento sibi dicto in hoc insuper soluerat, pollicebat, iudicij præfecto Patauiensi principe electo: tamẽ nõ solùm peremptoriè citatus nusquã cõparuit sceleratus, spreta iudicij tam solẽnis maiestate: uerũ Albertũ ad hæc suæ causæ patronum adsciscere, ipse rapinas agere, & Cæsaris & Patauiensis episcopi pagos prædiã que ferro atque igne uexabat, & latè per Marcafeldinos Tulnerfeldinos que campos latrocinabatur: posthabitis omnibus magistratibus qui uiam iuris legitimam proponebant. Ita in causam postre-

*Fratres rursus
discordant.*

postremò Albertus descendit, cuius animum unà cum
 complicibus suis in Cæsarem exasperare non desine-
 bat. Erat enim uerò ad uitia procliuior Albertus: genio
 indulgere ac potare, uenari que cum satrapis regulis-
 que, & donare subinde, à primis annis adsuetus. Qua
 facilitate illecti quàm plurimi ex nobilitate Austriaca,
 cum Cæsaris maturitatem exhorrent, atque tenaci-
 tatem: transfactis aliquot conciliabulis, quæ certis die-
 bus in castellis passim oppidisque Gundersdorfi, Vulf-
 10 lesdorfi, Stokerouua, Trebensee, Tulnæq; clàm indixe-
 rant, deserta tandem fide, iuramentiq; dicti Cæsari obli-
 ti, omnes postremò uel maior eorum pars ad Albertū
 transiēre. Hi erant, Vlrichus, Stephanus, Osuualdus ac
 Sigismūds Eyczingheri: Georgius ab Eckartsauu, Al-
 bertus & Vitus ab Ebersdorf, Albertus à Pottédorf, Ge-
 orgius à Seysneck, Georgius Vuolfenreyter, Nicolaus
 Trugfafs de Staecz, Erhardus Dofs, Bernhardus à Da-
 hensteyn, Sigismundus Friczendorfer, & qui cōiuratio-
 nis illius primus autor atq; incentor fuerat, Chunradus
 20 ipse Fronauuer, de quo dictū est: qui Alberto duci om-
 nes iuramento se obstringebant, ad omnes casus ut herē
 ditario domino obnoxios, fidem inuiolatā præstituros.
 Et quanquam accessione tot satraparum, in ditione Cæ-
 saris tenentium, plurimum spei roborisq; Albertus po-
 fuerat: tamē Georgij Boigebrachij, noui Bohemorū re-
 gis, uires amicitiamq; cum Cæsare metuebat. Itaque ut
 hunc in suas partes traheret, omnibus neruis nitebatur.
 Quod quorsum euaderet, intelligentes præcipui ac opu-
 lētiores Austriæ reguli quatuor ab Eyczing, Stephanus,
 30 Osuualdus, Vlrichus ac Sigismundus, cōiuratione se ex-
 tricantes, fidē Alberti aliorumq; deseruerunt: ac melio-
 ra amplexi, ad Cæsarē redierunt. Quæ res ita Albertum
 exulcerauit atq; terruit, ut omnibus frustra consumptis
 consilijs, ad astum se cōtulerit principe minus dignum,
 Viennam quippe cum paucis nauigans, receptusq; clàm
 à suæ factionis ciuibus, absente Cæsare, dominium ui
 arripuit, adactis in uerba ijs qui frustra aliquandiu resi-

stere nitebatur. Ibi in eo tumultu cum uix pernoctasset in domo Pragensi, in uindictam intentus, per Vuolfgangum Oberhaymer, Vlrichum ac Eyczingen accersuit, per speciem amicitie, quasi de necessarijs cum eo locuturus. Is uerò, ut in firma pace, cum nihil sinistri suspicaretur, mox præstò adfuit. Quem Albertus, cum prius multa obiecisset, & quæ præsertim contra suam salutem consilia iniuisset: etsi negaret, & iustam defensionem obijceret, uinctum in prouinciam supra Anysum misit, nullis admisis à quoquam uerbis quæ infontem, & ab hoc crimine liberum probarent: sic frustra omnes deinceps fuerant preces. Itaque fratres, Stephanus, Osualdus & Sigismundus, posteaquam ad intercessionem Hungariæ & Bohemiæ regum, liberare fratrem non possent, comparatis militibus, non Alberto modo bellum denunciarunt, uerùm Viennensibus etiam minati sunt, apud quos, & consentientibus quibus, frater raptus fuisset. Itaque sine mora eductis in aciem copijs, & à propinquis ac aliquot Bohemiæ satrapis pecunia mutuata, uno propè tempore & tractum Viennensem & superiorem Austriam, infestam reddere cœperunt. Quo latrocinio prouinciales excitati, ad Hadersdorfium diem dixerunt, quo de auertendis damnis, & publica calamitate tollenda, publico ex consilio transigeretur. Iam enim constabat, plerosque Bohemorũ, & ex his potentiores, Boguslaũ à Schuuamburg, Dominos à Sternberg, D. à Dobeczauu, à Vueytmill, à Miloticz, à Milonicz, Nicolaum Schlyck, & Apelium quendam, unà cum Eyczingeris conspirasse: quòd ex his nescio quo iure repeterent Schlyckij dominium Greyczesteyn, Sternbergij Mitterburg in Histria, Vueytmillius dominiũ Lèpach haud procul Vienna, Apelius Pechstal, & Dobeczouius Encefdorf. Itaq; prouinciales, quos diximus cõgregatos fuisse in Hadersdorf, haud procul Krésio, nemora præsentib. obesset, legatos ad Cæsare decreuerũt, q̄ tũ ad Rhenũ morabañt: & quãto res sit in piculo demonstrãt: monêt, maturè laborãtib. ut ferat auxilium,

xiliū, ne Alberti fratris factio utiq; ualidior, uī se ad ea cogat quæ nollent, & quæ cum semel dicto suæ Maiestati iuramento pugnaret. auctā hanc esse Eyczingorū defectione, & Bohemiæ satraparum opibus atq; subsidijs: ut nisi maturè tantæ coniurationi obuiam eatur, metus sit, ne cæteri quorū fides adhuc integra uideretur, hanc quoq; exuant. Ad hanc legationē Cæsar, cōsolatus proceres, datis quoq; literis ad Viennenses ut in officio manerēt, primo quoq; tēpore pollicitus auxilia, ad tēpus animos titubantiū confirmauit. Nec cunctatus interea, quas potuit copias q̄ celerrimè contractas, nauigio Viennā demisit. Quo tēpore & Bohemię rex Georgius, exoratus ut in se questrū se immiteret, legatos Viennā misit, quorū interpellatione præsentib. oratorib. Cæsareis ac prouincialib. post multas utrinq; cōsultationes, in hanc formulā causa Eyczingerorū definita est. Primò, ut utrinq; captiui ad libertatē redirēt. Formula libe-
rationis Eyc-
zingeri. Secūdò, ex latrocinijs pecunię exorte, si nondū solutę forēt, uti de præsentī adhuc soluerētur. Tertiò, omnes bellorū denūciationes, quæ in tanta rerū
20 confusione passim factę essent, delerentur. Quartò, omnes arces atq; castella, eādē in turba per uim occupata ac rapta, ad eos rursus redirent, quorum de iure forent. Quintò, omnia munimēta excitata passim à quouis, & Tabrinæ, quas uocabāt, à Bohemis ad rapinas & grassandū erectę, uti destruerentur: uieq; omnes ac semitę, quæ hactenus infestę fuerant, ut repurgarentur, quo liberè permeare ac sine discrimine incolæ ac mercatores possent. Sextò, Vlricus Eyczingius uti in libertatē ab Alberto archiduce sistatur, omni remissa taxa, in arcem Schra-
30 tentall, fratrib. coram exhibitus: cum quibus instrumēto concepto cauere principibus Austrię teneretur, iteq; proceribus prouinciæ atq; Viennensibus, de omni ultio Formula pacis
inter Albertum
& Frideri-
cum Impe-
ratorem. ne remittenda: depositaq; omni memoria præteritorū, & ipse & fratres, ueteres iniurias sepelirēt. Septimò, siue Albertus siue Eyczingij, iure denuò causas suas explorare uellent, integrum illis uti sit, modò secundum leges cum Austriæ tum Rom. Imperij id fiat. Octauò,

ut testes qui in hac causa adducerentur ad dicendam ueritatem, soluti omni iuramento, quo cuiq; essent adstricti, à narratione ueri non declinarent, de quibus sui nec per se, nec per alium uindicare uellent. Postremò, Alberto archiduci iniungitur, ut formulam illam ratam ac firmam haberet, neq; conciliata capita quouis prætenu rescinderet. Quod ut libentius admitteret, comitatus duo insignes, Styrae ac Neuuburgensis Oeni, cum pontis Lytahæ oppidulo, ex diuisione adiudicatæ ditioni ueluti corollarium adiecti fuere. Secundum hæc postulatis Bohemi regis responsum est: In debitis quæ Ladislaus rex reliquisset, locisq; pignori oppositis, quæ in possessionem eorum qui mutuarat pecuniam uenissent, Ordines rationes certas inituros, ut singulis ad teruncium satisfaceret: exclusos enim se iam tempore esse, tractationeq; eius rei ad festum Purificationis diuæ uirginis proximum differre: ad quem diem hi compareret qui ius haberet petendi, ac causas suas iuraq; proferrent. Is exitus fuit eius cōuentus, quem diximus in causa Alberti ab Ordinibus indictum fuisse: in quo operæ precium aliquod tamen factum est, & ad concordiam maior aditus præstitutus, quàm antea uel Bessarion cardinalis, uel principes Imperij, quorum supra facta est mentio, perficere potuere. Itaq; cum pax Austriae iterum refulsisset, intestinoq; bello deleto, cuncti iam de statu prouinciæ bene sperare cœpissent, ecce nouum rursus incendium suboritur: ac latrocinia prius magno uix labore submota, recrudescere paulatim, ac infestiora quodammodo fieri, calamitates prouinciæ nouas ciere, tumultus post se maximos traxerunt. Milites quippe, atque ex his præcipuè Bohemi, quorum in eo bello opera Albertus usus fuerat, quibus soluendo cum nulla ratione esset, duce Luduuyngo quodam, passim per prouinciã latrocinabantur, atq; colonis ubiq; damna quàm maxima inferebant. Aduersus quos eductis ex tempore rusticis ac ciuibus, qui in oppidulis atq; castellis uicinis erant, dum absque disciplina militari, milites iam multo tempore exerci-

Renouata latrocinia.

exercitos adoriuntur, fusi, ac magna ex parte trucidati
fuere. Sed collecti rursus à ducibus, & Alberti adiectis
integris copijs, casum belli repetentes, cum ex uindicta
acceptæ cladis maiori animo pugnarent, uictoriam po-
stremò consequuntur, mille & quingentis latronum
captis, cum maiorem partem deleuissent. Ex his nobi-
liores Albertus Cæsari fratri Viennam, tanquã spoliõrũ
preciũ transmisit: reliquos omnes in crucẽ egit, & ex ar-
boribus passim stipitibusq; suspendit: quos maiores no-
10 stri uernacula lingua, à loco Bohemiæ, unde educti fue-
rant, *die von Teyn* nominarunt. Dum hæc in Austria
fiunt, non omnino extinctus adhuc Alberti furor erat,
quòd ad profundendas magis quàm accumulãdas opes
suapte natura pronus ferretur, ac pessimi cuiusq; consue-
tudine atq; consortio uteretur. Quorum antesignanus,
de quo suprã dictum est, Fronauerus fuerat, exulcera-
to iam pridem in Cæsarem animo, ob ademptum, & iu-
ris remedio recuperatum dominium Ort, cuius posses-
sionem ad se ui trahere, donatione Vladislai regis ficta,
20 conabatur. Qui ut factioni suæ robur adderet, ciues
quosdam Viennenses ad res nouas accõmodos, in fami-
liaria iura Alberto insinuauerat: qui captata occasione,
conqueri de Cæsare, ac eius seueritate: Alberti liberali-
tatem laudare, illum dominum cupere, ac studia opesq;
polliceri: facile tandem principis animum, qui nullis cer-
tis limitibus continebatur, eò perduxerunt, ut oblitus fi-
dei datæ, ac pactõrũ, de armis cogitare inciperet. Quæ-
rebatur belli renouandi prætextus quidam, quod melio-
rem Cæsar portionem in diuisione nactus fuisset, Au-
30 striam uidelicet inferiorem, quæ semente ac uino supe-
riorem longè superaret. Quæsiuerunt & ciues, quos
dictum est Fronauerũ socios coniurationis adsciuisse,
Odnoccarus Kyrchaym medicus, Vuolfgãgus Holtzer
monetaliũ præfectus, & Fridericus Vuestédorfer, cõspi-
rationis robur quoddã, ac consiliorũ suorũ faciliõrẽ exi-
tũ, ne ab his qui fidẽ Cæsaris amplectebãtur, opprimerẽ-
tur, artifices quosdã, seditiosos homines, uociferatores,
& ra-

& raptō uiuere aduetos, Iacobū Geschnihel, Ioannem Haug, Iacobum Straßl, Laurentium Schuancz, Georgium Krempele, Menhardum Ianium, Ceruum speciarium, & tres pelliones, quorum nomina perierunt: quas pollicitationibus ac prædarum cupiditate induxerunt, ut in publico Senatu, cum de relinquendo Cæsare ageretur, clamoribus suis ac minis illos obruerēt, qui fidem Cæsaris deserere nollent: quorū præcipui tum fuerant, Christianus Prenner consul, Osualdus Reichuolf, Stephanus Kisling, Thomas Tenck, Simon Potl, Nicolaus Teschler, Ioannes Angeruelder, Vlricus Kerner, & quidam Kansdorfer, omnes tum patres in Senatu adscripti. His ita ad nouam coniurationem præfidijs ac adminiculis præstructis, qui Alberti partes tuebantur (erant aut præter ciues Viennenses & prouinciæ proceres quidam, & hi quidem autoritate & opibus præstantiores) ut fūco quodam obtegerent consilia, & opinione quadam fidei Cæsaris animum delinirent, conuentum ad pagum Stetldorf, in ripa Danubij infra Kremfium indixerūt: domino Nicolao à Liechtenstejn & Niclaspurgo, qui conpirationis coryphæus erat, uehementer urgente, & ne Cæsar, tempore detectis consilijs, armis præueniret, dispiciente: sic consultatione habita in loco obscuro, ad Cæsarem duos legatos communis prouinciæ nomine mittere placuit, baronem à Stubenbergā Styrum, & Reichuolfium ciuem Viennē. primæ in Senatu autoritatis. Hi in mandatis habebant ut facultatē peterēt, cōuentus apud Viennam statuendi: atq; ad eum locum accedendi publica fide cauere. & si sua Maiestas interesse dignaretur, gratum sibi futurum: sin minus, suos homines mitteret, qui singulis interessent, ac intelligerent quæ acturi forent: ea ad communem prouinciæ tranquillitatem, suęq; Maiestatis cōmodum dignitatēque pertinere. quod ex eo maximè conijcere posset, quòd in ingressu mox ad portas adigere in uerba singulos statuisset, ne aduersus suam Maiestatem, prouinciæque leges, clam uel cōsilia miscerent, uel apertè uerbis armisq; molitu-

molituri quidquam forent. Ad hæc Cæsar (ut qui præ-
 stigia illa facile animaduerneret, tamē coram reprehē-
 dere, ne subitæ defectionis ansam præberet, nollet) mira-
 ri se dicebat, quòd comitium postularent, cuius nulla
 tranquillis rebus necessitas foret: sperare se eam fidem
 integram adhuc esse, quam sibi semel in partitione cum
 fratre dixissent: neque offensæ quidquam extare, quæ
 uel illos uel fratrem in dignam iram excitasset. Quoniã
 uerò utiq; coire constituissent, & consilia (ut ipsi præfer-
 10 rent) in communē usum, suumq; & Reip. commodum
 reditura essent, facultatē illis conuentus facere: scriptoq;
 cauturum, ut uenire & redire sine maleficio possent. Ita
 timq; edicta ad Magistratus suos misit, qui uel telonijs
 uel locis suo nomine fideq; præfecti erant: hisq; manda-
 uit, ut publica fide, dum comitiū illud transigeretur, cū-
 ctis cauerent, immunitatemq; præstarent. Ipse in consi-
 lia ipsorum intentus, & omnia circumspiciens; ut erat
 prudens princeps, cum dolos subesse intelligeret, suos
 quoq; oratores adesse uoluit, qui diligenter inquirerēt,
 20 & perfidas procerum mentes tentarent. Hi erant, Vlri-
 chus Riederer præpositus Frisingēsis cancellarius, Vlri-
 chus Rorbacher camerarius, Vlrichus Grauenecker, An-
 dreas Pamkircher, & Sigismundus Sebriacher. Dum
 hæc fiunt, Albertus archidux, ut factioni suæ robur ad-
 deret, siue iuantibus siue coniuuentibus his ciuibus
 quos dictum est fidem Cæsaris clam deseruisse, arcis
 Viennensis possessionem nactus, ex illa gubernacula
 non urbis modò, sed totius insuper inferioris prouin-
 ciæ inuadere cœpit: uocatisque in arcem ijs ciuibus
 30 qui coniurationis complices erant, quo pacto reliquos
 ad se trahere posset, quos dictum est in fide Cæsaris
 perstitisse, cum his consultabat. Ex quorum consilio,
 uocato in curiam urbanam Senatu, per speciem, tan-
 quam rebus urgentibus deliberaturus esset: Holczerus
 & Kyrchaymius, quos dictum est eorū ciuium qui con-
 iurauerant coryphæos extitisse, cum armata manu com-
 plicum suorū, & seditiosissimi cuiusq; ex plebe, irrum-

N punt,

punt, & è subfellijs fenestras tremulos abstrahunt, raptosq; in publicos carceres abducunt. Etsi autem desistendo abunde populo cauere se dicerent, impetrare tamen saeuiente ignobili uulgo, aspirantibus praesertim & uociferantibus Holczero & Kyrchaymio, quae urbis erat prerogatiua, ciuiumq; qui aedes haberent, nequiuerunt. Hi erant, quos antea memorauimus, Christianus Prenner consul, Oualdus Reichuuolf, Stephanus Kisling, Thomas Tenck, Simon Potl, Nicolaus Teschler, Ioannes Angerfelder, Vlrichus Kerner & Kansdorfer. Haec circa solennia beati 10 Augustini, in exitu Augusti mensis, facta sunt: cum urgentibus Comitibus, quae ad festum S. Aegidij indicta fuerat, ad oppignorationem accumulata, nouus consul Holczerus, ciues innocentes, quos diximus, quod fidem Caesaris deferere nollent in carceres ex curia urbana raptos, tandem custodia liberauit, accepta fideiussione desistendo, quandoocunque reuocarentur. Sic principio posito comitiorum, illucescente Purificationis diuae Virginis festo, passim multi ex omnibus prouinciae locis Viennam confluunt. Sed nullus ex ijs ad iuramentum adigitur, de 20 quo tam prolixè ad Caesarem gloriati fuerant, ne ulla aduersus Caesarem consilia expedirentur. Locus congressus, Augustinianorum primò, deinde uerò & Minorum, templa designata: inque altero prima luce conuenientibus iam proceribus, Holczerus, Kyrchaymius, & Vuestendorfius, ingentem plebis ac opificum manum adducunt, rationes nimirum omnes honestas componendorum principum, referendaeq; pacis auersuri. Itaque clamoribus res ita acta est usque ad prandij tempus, ut non modò rebus infectis discederetur, uerum etiam 30 à uerbis ferè ad uerba peruenirent. Reynpertus quippe ab Ebersdorf, insidias persentiscens, Holczero se opponerebat, Caesarisq; partes constanter defendebat. contra Holczerus cum suis complicibus, uirum rem agebat. Ita dirimentibus litem caeteris, & omni persuasionis conatu silentium referentibus, concilium dimittitur: atque à meridie ad templum Minorum, iussis proceribus conuenire,

uenire, transitur: ubi nihil magis quod in medium conueniret, perficitur, turbantibus consilia omnia pacis, ijs quos antea in hoc subornatos ab Alberto fuisse dictum est. Quapropter cum affectis animis, qui meliora sentiebant, omnes forent, collatis consilijs proceres, exclusis ciuibus, congressum duorum Ordinum, baronum nempe ac equitum designarunt, eumq; ad pagum Stetldorf, infra Kremfium indixerunt. Vnde consultatione habitata, ad Cæsarem rursus duos legatos communis prouinciae nomine mittere placuit, dominum à Stubenbergâ, & Seyfeneckium. Quorum postulata erant, ut alterius cõuentus indicendi apud Viennam illis copia foret, quod de controuersis ad plenum decernerent, diuturneq; tragœdię finem imponerent. In quæ etsi Cæsar consenserat, tamen, ut erant, technas intelligēs, nauigio deuectus, in Nouam se ciuitatē contulit, atq; inde diligenter omnia consilia excipere conabatur. Conueniebatur interea ad diem præstitutum S. Iacobi, anno à nato Christo elapso 1461. & Cæsar intelligens quorsum res euaderet, cum præsertim maiores quotidie uires coniuratio acquireret, hæud cunctandum ratus, quatuor millibus perditum equitumq; ex Styria comparatis, Viennam contra maturauit: à qua exclusus, magna rei indignitate circumuallare propriam urbem cogitur: cœptaq; obsidio sabbato ante Barptolomęi solennia, ciues paulisper terruit, ut de intromittendo Cæsare cogitarent: cui ingredienti obuiã progressi, ac in genua prouoluti, hæud difficulter præteritorum obliuionem meruerunt, quòd maiorem illorū partem extra culpã Cæsar esse intellexisset.

Itaq; gubernacula rursus capeffens, ac tranquillitati urbis studens, cum dissensionē inter plebem & Senatū animaduerneret, ut seditionis seminaria tolleret, uocatos in arcē tam Senatores cæterosq; patricos ciues quàm plebem ac opifices, posteaquã denuò in uerba adegisset, eligendi illos coram se, Consulē ac Senatores, cæterosq; magistratus, copiã fecit. Electi sunt aut̄ tum nō omnino tales, quales Cæsar cupiebat: sed ex ijs pleriq; qui ueteris

contra se coniurationis participes fuerant: solus consul
 Sebastianus Zieglhauser, Cæsaris uidebatur partes asse-
 rere. Quare tumultuante plebe, Cæsare absente, nouo
 Consuli successor datur Vuolfgangus Holczer, seditio-
 forū omniū coryphæus, & Alberti consiliorū conscius.
 In Senatores quoq; tum renūciati fuerūt pleriq;, quorū
 fides magis Albertū quàm Cæsare respiciebat. Qui etsi
 in curia Episcopali sacramentū Cæsari, eiusq; liberis di-
 xissent: illius tamē haud multo post obliti, nouas tragœ-
 dias mouebant, suisq; consilijs iustæ quasi querimoniae 10
 tegumentū induxerūt. Erant milites aliquot à Cæsare
 dimissi, quorū opera in obsidione Viennensi utebatur.
 illis nonnihil stipendij detractū fuerat: ut solet, cū positis
 armis pax & tranquillitas recuperatur. Hi per uineas ac
 arua palantes, damnū cū cæteris, tum præcipuè Vien-
 nensib. faciebāt: quibus in uindemia uasa uini intercepe-
 rāt, aurigis in captiuitatē abductis. De ea iniuria cōque-
 sti ad Cæsare, uehementius q̄ par erat, damnū exaggera-
 bāt: minis interdū adiectis, ut fidei uacillātis argumēta
 haud obscure apparerēt. Excepit ea Cæsar nō admodū 20
 hilari animo: pollicitusq; emēdationē, iuramentū semel
 bisq; dictū proponebat. Adiecta erant postulata, ut quo-
 niam in præsentī pecunia sibi deeset, sex millia aureūm
 numūm interea sibi mutuarēt: additurū se tātundē, quo
 militib. dimissis, solutisq;, maleficiū tolleretur. In ea peti-
 tione cū repulsam Cæsar passus esset, dimidiū petijt: cū
 & illud denegatum esset, ira succensus, militem à præ-
 datione nec prohibuit, nec limitibus mouit, castigatu-
 rum minatus perfidos, & qui se rebus dubijs desererent.
 Quod intelligentes ij qui iam pridem ad Albertū clam, 30
 ut dictum est, transierant, adhibitis reliquis qui perstare
 in iuramento uidebantur, consultationem palām ha-
 buere de renuncianda Cæsari fide. cōceptoq; acerbo ac
 pleno conuiciorū, perfidiæq; scripto, ueluti iam in liber-
 tatē adserti fuissent: uectigalia & exactiones urbis om-
 nes, quæ principi de uino portorijsque numeraban-
 tur, in ærarium suum redigunt, contempta Cæsaris
 non

non solum autoritate, sed praesentia etiam, qui cum uxore & filio securus rerum omnium in arce Viennensi morabatur. Qui cum haud dubie perfidiam suorum animaduerteteret, antequam caeteri qui integra adhuc fide uidebantur, contagione mali corripentur: Vdalricum Riederer cancellarium, & Vdalricum Grauenecker in curiam urbanam, ubi congregati senatores & plerique ex plebe ac opificibus fuerant, misit, qui dicerent: Caesari pergrauem istam esse uiolentiam, qua aduersus partitionem cum fratre semel initam, & fidem sibi datam, uterentur. Monere se, ut desisterent, & consilia saniora amplecterentur. Quod si facerent, non defutura clementiam solitam: quam & nuper cum se urbe exclusissent, experti fuissent: modo missis factionibus & sublato tumultu tranquille uiuerent, ac gratiae suae praemia expectare potius, quam uindictam & poenam uellent. His auditis plebs aestuans ira, ingenti excitato tumultu, instigante nimirum ac frigidum suffundente Holczero, uociferari & obstrepere, in Caesarem palam multa conuicia conijciebant. Quoniam non nisi damna & iniuriae ab eo euenirent, ac annis fructibus pauperrimus quisque quotidie priuaretur, necessitatem illis grauem imponi, ut relinquere tandem illius fidem nolentes uolentes cogerentur, & praesidium petere aliunde, qui sese ab iniuria tueatur, & in latrocinantes uindictet. Atque his dictis oratores quos diximus a Caesare missos, contra ius gentium & fidem datam comprehensos in carcerem rapuere, nequidquam patribus resistentibus, & a uiolentia inconditam plebem illecebris ac promissis auertere conantibus. Sunt ex Annalibus qui tradant, Holczerum consulem, ut perfidiam suam accumularet, mutatam fidem (si diis placet) hoc dictorio defendisse: Et piscatori licere, piscem captum, si uellet, rursus in aquam projicere, si uilis & inutilis uideretur: quo magis sibi licere, a fide data discedere, quam perpetuis damnis ac iniurijs Caesar ipsemet sibi auferret: priuilegijs insuper his omnibus sublatis, quae sarta tecta promississet. O responsum sceleratum, & exemplum perfidiae prius non auditum, quod nulla deleuerit

ætas: ô hominem sacrilegū, & quouis Iscariota deterio-
 rem, qui uerbis insuper ad lusum quæsitis, impietatem
 suam atq; perfidiam accumulare, ac risu indignissimo,
 in re seria, aduersus non dominum solū, & cui sacra-
 mentum dixerat, uerū Imperatorem etiam, & orbis
 gubernatorem, uti non uerebatur. His ita gestis, mis-
 sis legatis ad Albertum ducem, qui coniurationis con-
 scij fuerant, illum in spem potiundæ prouinciæ adhor-
 tantur. Et ne perfidiæ ijs crimen impingi posset, si nulla
 causa fidem Cæsaris desererent, inuentus est fucus qui- 10
 dam, quo sacramentū dictum renunciari iure posse con-
 fidebant. Scriptoq; misso ad Cæsarem, quamobrem ad
 fratrem defecissent, prolixè excusabant, se quidem sub-
 inde grauissimè conquestos ad suam Maiestatem fuisse,
 ab eo tempore usq; quò pro Ladislao rege, cui ex hære-
 ditate gubernacula Austriæ cesserant, tutelam illa admi-
 nistrauerat, de damnis & iniurijs quib. ob continua bel-
 la ac latrocinationē, non solū ciuitas Viennen. uerū
 adeò tota etiam prouincia miserrimè uexaretur, rediti-
 bus publicis à pessimo quoque occupatis, ac incolarum 20
 ciuiumque facultatibus direptis atque dissipatis: & præ-
 ter consolationem, aduersus huiusmodi discrimina, nul-
 la impetrasse præsidia: uerū ex bello insuper bellum
 ortum fuisse, ac nouas ex fraterna cōcertatione rapinas
 incendiaque quotidie increbuisse. postremò pace etiam
 composita, cum iam spes refulgeret aliqua tranquillita-
 tis futuræ, colluuiem militum relictam ad urbem Vien-
 nen. que maleficio afficere ciues miseros non desineret:
 ad quorum solutionem, etsi non nihil se pecuniæ colla-
 turos promississent, cum denuò ad S. M. quererentur, 30
 præter uerba nihil tamen extorsisse. Itaque proprijs ui-
 ribus ex necessitate colluuiem istam adgressos, cladem
 & ignominiam non exiguam retulisse. Nihilominus re-
 stituta acie, conductis externis copijs fortunam belli tē-
 tasse. ac non solū à mœnibus suis reliquias funestorū
 illorum exercituum, feliciter simul ac fortiter profligaf-
 se: uerū ad hæc etiam, quod se minimè cōtingebat, Ka-
 lenber-

Ienbergium arcem, Nusdorfium, Medlingam, Perchtoldsdorfium, cæteraque circum castella, quæ milites palantes illi occupauerant, simul cum uectigalib. recepisse, latronib. nō sine sanguine, suoq; damno inde exactis: eaq; Cæsareis quæstorib. ac præfectis sine precio reddidisse, expectantes nimirū sumptus illius uel partē aliquā, finēq; malorū. Cæsare ad hæc uerò, non modò postulata sua honestissima subleuamentaq; urgētis necessitatis neglexisse: uerū nouas insuper exactiones & uectigalia, graua & insueta, miseris atq; exhaustis imposuisse, ut plus S.M. triennio pēderint, q̄ maiores sui multis uix annis antea numerarint. Quòd uerò mutuū, ad dimittendas funestas illas militū reliquias, denegarint: causam iustā habuisse, quòd officiū Sitologiæ, quod Viennē sib. antea accepta pecunia pignori opposuerat, de quib. toties quererent latronib. nō reddito mutuo, unā cū ciuitatib. Marheck, Badem, Prugs ad Lytahā flu. Potenssteyn & Bottsburg arcib. ultrò tradidisset, unde quotidie & sine fine miseri infestarent. Ob quos nouos tumultus ac latrocinia uicina, retinere aliquid pecuniæ coactos fuisse, ut tēpore tā ambiguo, subsidia illis eiusmodi nō deessent, quibus tam priuatas quàm publicas iniurias arcerēt. Postea quā igitur cōtēptos se atq; derelictos animaduertāt, sublatis priuilegijs maiorū suorū, aut nō rectè custoditis, uineas in cōspectu uideāt, agros, arua, pagos, castella diripi atq; succēdi: quas iniurias nec uindictæ sua Maiestas, sed materiā insuper ad hæc penitè perdenda, nouū genus militum introducat: cogi illos, & quidem grauissima ex necessitate, beneficium pacis aliunde comparare: eaque de causa, cum nec merita sua, nec patriæ amor, nec afflictorum commiseratio illam permoueant: iuramento iustè se soluere, quo hæctenus suæ Maiest. eiusq; filio Maximiliano obligati fuissent: nullas exactiones, nullū censum, nullū uectigal de re quauis, nec portoriū deinceps soluturos: sed planè sine obsequio non aliter illā quàm reliquos principes habituros: sine maleficio tamen, uindictæ ac conuicijs temperaturos: nec in uitam, nec in famam

famam, fortunasq; illius, per se uel per alios, consilia ini-
 turos: ita ut in urbe Viennensi cæterisque Austriae
 inferioris ditionibus, homines sui sine offensa commea-
 re hinc inde, has ingredi atque egredi, liberè sine iniuria
 possent. Postremò ne uiribus fortè maioribus præ-
 uenirentur à Cæsare, fidem suam eo in scripto penitùs
 non abrogant: sed tegumento quodam, illum expecta-
 re iubent meliora, ubi cum reliquis tribus Ordinib. pro-
 uinciæ, à quibus adhuc discrepent, Deo fortè propitio
 conuenerint, tantisper fidem in integro fore. cuius per-¹⁰
 breuem illam mutationem, non nisi suæ Maiestati, pro-
 uinciæque ita conquassatæ utilem futuram, ubi intel-
 lexerit, quorum consilijs atque factionibus illa à provin-
 cialibus ac ciuibus suis fidelissimis nullis causis alienata,
 quædam aliter ex adulatione quorundum accepisset,
 quàm uel consultata uel gesta fuissent. Ipsam enim ea ef-
 se uirtute, moderatione, ac rerum experientia, ut intelli-
 gat, post magnas sæpe dissensiones, amicitias maximas
 secutas: post bella tranquillitatem: & post defectiones,
 fidem nonnunquam firmiorem subditorum in domi-²⁰
 nos rediisse: postquam intellectis populi damnis, ani-
 mos cœpissent ad mitiora consilia conuertere, & impe-
 rare miseris remissiùs. Ita fore demum, ut coniunctis
 animis, uno ore, una uoluntate, ipsi quidem qui causam
 defectionis habuissent, genubus prouoluti, ueniam pe-
 terent: sua uerò Maiestas, oblita præteritorum, redeun-
 tes ad iugum clementer reciperet. Hic ferè exitus fuit
 eius scripti, quod coniurati paucis prouincialibus con-
 iunctis, authore Holczero consule, Cæsari miserant in
 arcem Viennensem: quod datum erat Viennæ, die Mar³⁰
 tis post festum Michaelis, Anno millesimo quadringen-
 tesimo sexagesimo primo: cui subscripserant cùm sena-
 tores, tum alij, qui Holczeri factionem sequebant: Holc-
 zerus ipse primo loco, ut consul: Fridericus Ebner, Vlri-
 cus Maczaldorfer, Valentinus Liebhart, Ioannes Kyrch-
 haym, Burcardus Odnacker, Laurentius Schuancz, Io-
 annes Marckart, Iacobus Straßl, Iacob. Schnuohl, Geor-
 gius

gius Krempel, Schonperger, Rauēspurger, Vuldersdorfer, Talhamer, Io. Kramer, Manhardus, Vleyschaker, & trespelliones. Hac fraude, nimis uersipelle, qui cōiurationis cōscij fuerāt, sperabāt ita se media ingressos uia, facile aditum ad ueniā, si nō succederet, apud clementis. Principē inuēturos, ita literas melle cōdiderāt: excogitatisq; atq; hinc inde detortis uerbis, ne astus intelligeret, in quib. exquisitū uenenum tegebat, mera fella, perfidię plaustra, proditiōes manifestę, facile animaduertebant.

10 At Cęsar defectione intellecta, etsi grauisimē ferret, nō uos tumultus pręter meritū suum exortos, & ad bellū se aduersus subditos cogi, in quos exemplū potius statuendum foret: tamē non omnes in culpa esse intelligēs, qui autores huiusmodi seditionū fuerant, grauisimē incusabat, quod se, pręsertim hominem senem, atrocibus his bellis, a quib. semper abhorruisset naturā, alligarent, quo tempore Romano in regno multa necessaria illi conficienda essent. Itaq; inuocato auxilio Diuino, cuius uindictę rē omnē permittebat, ac quod omnes semper Prin-

20 cipes, Reges atq; Cęsares, ab iniurijs, & pręsertim subditorū perfidijs, tutatū esset: missis nūcijs ac scriptis literis ad uicinos, pręsertim Bohemos atq; Styrios, in quanto periculo sit, demonstrat. (iam enim uallo obducto machinas admouerāt arci.) Ex his, re subita, Andreas Pamkircher a Slanyng, qui agros uicinos Hungarię ac Styrię habebat, & Hynco Bohemus, quanta fieri potuit celeritate, eductis copijs, antequā cęteri cōuenirēt, ante mœnia pręstō fuēre, & paucis denunciato coniuratis bello, ferro atq; igne sæuire in uineas ciuium non destitēre. E-

30 rat tum uindemia, hoc est alter a festo S. Lucę dies: eoq; perniciosior ac grauior illa excursio ciuibus fuerat, plaustris uini effusis, aurigis familiabusque in captiuitatem abductis: nec coniurati, qui obsidione iam arcem cinxerant, pluribus laboribus sufficere poterant: erant enim non mœnia solū defendenda, quę lacera & nondum integra erant, nullisque tormentis, & pręsidio uel exiguo uel nullo firmata: uerū eruptiones etiam facien-

dæ in hostem, turbantem uindemiam, & annuis se fructibus priuantem, quibus præcipuè Viennenses & merces faciunt, & uitam trahunt. Itaque sumpto ex necessitate animo, accersitis aliquot è rure colonis, qui moenia tuerentur, & propulsis hostibus uina inferrent, ipsi ad obsidionem ui omni conuersi, tormenta in parietem arcis, diu noctuque explodebant: quem paucis diebus ita concusserant, ut rimis hisceret, & locis plerisque ruinam minari uideretur. Interea Cæsar in arce haudquaquam trepido animo, etsi ducentorum saltem præfidium secum habebat, quorum ex equestri ordine pars præcipua erat, tamen uim omnem sedulo excipiebat, milites pro moenibus locare, tormenta in illa attrahere, alia ex fenestris in hostem dirigere, tignis murum firmare, stuppa aliaque materia rimas obstruere, ruinas reficere, ac asseribus luto lapidibusque complere, prorsus nullum nocturni diurnique temporis laborem intermittebat. Erant cum eo coniunx Leonora, & Maximilianus filius adhuc puer: quos, ut ad obsidionem minimè aptos, pro tempore consolatus, quo res frumentaria, quæ perexigua in arce fuerat, illis minimè deesset, curam omnem suscipiebat. Ferunt Cæsarem ea audacia tum præditum fuisse, plus quam in tali principe expectaretur, ut in clamaret alta uoce, audientibus hostibus: Arcem illam cœmiterium suum futurum: superesse numen, quod dominos à perfidorum iniurijs tueretur. durarent modò, & rebus se seruerent secundis. Adnotauit quispiam, qui his temporibus rebus gestis interfuit, cum ad tantam inopiam commensus peruenisset, ut iam farina ac carnes deficerent, & ordeum madefactum puero Maximiliano, Cæsaris filio, in gynæcio anus quædam comedendum apposuisset, insolitum cibum admiratum, ad patrem cucurrisset lachrymantem, ac finem huiusmodi ciborum petiisse. Sunt quidam porrò, qui de studioso quodam Franco animaduertunt, (Kronpergerum quidam uocant) qui tum fortè in Gymnasio Vien. ingenij cultum capiebat (quod & ipsum

eo in

eo in tumultu, autore quodam Haselbachio, impijsimo theologo, ciuibus se coniunxerat) quòd in tali uastitate rerum misertus Cæsaris, coniugisq; atq; impuberis filij, auiculas clàm aliquot, carnesq; per cæcas & nō cognitatas uias detulerit. In quē postea, re detecta, grauissimè frontosus atq; indoctus theologus animaduertat: donatū tamen à Cæsare, cum liberatus postea obsidione fuisset, liberalissimè multis præmijs, atq; in aula detentū. Inter hæc declinante iam uindemia, propter anni tempus, & alia incōmoda, lenta oppugnatio esse cœperat, plerisq; hostium aut clàm se subducentibus: aut ob iacturā, perditis uinis, à coniuratis sensim discedentibus. At confirmabatur quotidie Cæsar amplissima de auxilijs spe, quæ iam in itinere esse nūnciabant, nō ex subiectis solum prouincijs: uerū ipse rex quoq; Bohemiæ Georgius, cū Victorino à Cōstat filio, ingentē exercitum adducebat, & bellum iam Viennē sib. per suos caduceatores indixerāt. Qua re consternati, qui coniurationis focij erant, omnis auxiliij egeni, collapsis animis, miseriam suā, facinoraque crudelia coràm cōtuebantur: nihil nisi furcas, cruces ac gladios metuebant, ac ueluti ceruicibus iam illis incumberēt, atq; ante oculos obuersarent, ad rumorem quem uis expauescebant. Vnicū illis erat in Alberto duce præsidium, qui & pecunia carebat, & solus tantam molem belli sustinere non poterat: & quod maius erat, quoniam procul is abesset, nec se tam subito ad apparatus comparare posset, quantum uis secundam Danubij aquam, magna occasione celerrimæ profectiois, ad manum haberet. Itaque Albertus uidens in quanto discrimine sui essent, omni mora interrupta, instructis ut potuit copijs, rebusq; necessarijs comparatis, Viennam nauigauit: receptusq; à suæ factionis hominibus, duabus machinis aduectis, atq; arci admotis, in qua Cæsar cum filio & coniuge erant, obsidionem continuare cœpit. Dum hæc ad Viennam aguntur, Victorinus, Bohemi regis filius, cum ingenti exercitu uenerat, & in campis ultra pontem exteriorē, quo Danubius ad

Viennam iungitur, castrametatus, Cæsarem, atque eos
 qui in arce fuerant, admodum exhilarauit. atque eos ani-
 mos, qui iam rei frumentariæ inopia penè fracti fuerāt,
 addidit, ut exoneratis machinis, audaciam hostibus pu-
 blicè testarentur: ex hisque pilas in patentes interim pla-
 teas, per quas ciues ut plurimum commeare solebant,
 non sine discrimine ingredientium, exploderent. Non
 multis post diebus, & dominus à Sternberg ac Ioannes
 Vitobitius, cum altera Bohemorum manu præstò fuē-
 re. Elapsus iam mensis & medius fuerant, ab incepta
 obsidione, cum exciti in subsidium Carni ac Styri, ma-
 gnis ac celerrimis itineribus per alpes Viennam con-
 tenderunt. Quos commodum præueniens rex ipse
 Bohemorum Georgius, castra ad Korneuuburgam lo-
 cauerat. In quo omnem spem ponens rebus deploratis
 Albertus dux, si ad pacificationem se interponere uel-
 let, eum accessit: causaque sua quantum potuit uerbis,
 & criminibus quæ Cæsari impegerat ornata, intesti-
 ni ac fraterni belli formula ex sua sententia dicta, exi-
 tum sperabat. At Bohemus, nisi audito Cæsare, sta-
 tuere se quidquam posse negabat. Ita infectis rebus,
 colloquium solutum. Et Bohemi in alteram ripam,
 per pontem quo Danubius ad Viennam iungitur, trans-
 gressi, sine ullo impedimento Viennensium, ac pro-
 uincialium, ipsiusque adeò Alberti, Styrijs ac Car-
 nis, qui sub monte Viennensi, in pago Inczelsdorf
 castrametati fuerant, iunguntur. Instabat dies bea-
 tæ Elisabethæ sacer, ad quem oppugnatio constituta
 fuerat. quod iam pridem metuētes coniurati qui in urbe
 præualuerant, cæteriꝫ; provinciales qui Cæsarem ob-
 federant, ruricolos passim ac uinícolas è rure accersière,
 ijsque tuenda exteriora mœnia, ac sepem qui illa incon-
 secta continuabat, tradidère. Qui, ut homines agrestes,
 ualidi ac laborum patientes, uim Cæsarianorum ac
 Bohemorū non minori fortuna quàm animo excepe-
 runt: profligatisꝫ; oppugnantibus, duo quoq; illorū tor-
 mēta in urbē traxère. Ita irrita illa tum oppugnatio fuit.

Quæ

Quæ res ita extulit animos illorū, ut nec Bohemi regis
 cōsiliū audire, ne remittere quicquā de cōditionib. quas
 proposuerat Albertus, uellēt. Postremò tamē alternis a-
 gendo, effectū est, ut regi facultas daretur Cæsare allo-
 quēdi. Quod dū fieret, & donec cōsilia pacis expediren-
 tur, ab operib. cessatū est. In eo colloquio flexus parū per
 Cæsaris animus est: & dies alterius colloquij in Korneuu
 burga dictus, ad quē Albertus, & qui eius partes sequebā
 tur, adessent. Cæsar eò quoq; qui suā causam explicarēt,
 10 oratores misit, Sigismundū Sebriacher & Georgium à
 Kaynach. Miserunt & coniurati Consulē suum, totius
 tragœdiæ autorem, Vuolfgangum Holczerum. Qui
 consultatione habita, præside rege Bohemiæ, antequā
 capita omnia controuersiæ explicare possent, animad-
 uerterunt rem maioris & difficultatis & temporis esse,
 utroq; fratrum suam obstinatè causam tuente, quàm ut à
 possessione Albertū, cuius animus nullis certis finib. con-
 tinebatur, amoueri posse arbitrarentur. Itaq; persuade-
 re Cæsareis oratorib. Bohemus nitebatur, ut accepta an-
 20 nua summa Cæsar à fratre, cū alioquin magna ex parte
 abesse ab Austria, necessarijs Imperij negocijs districtus
 cogeretur, utriusq; Austriæ gubernacula Alberto per-
 mitteret, cum præsertim is & prole careret: & spes am-
 plissima esset, ut ea paulo post reciperet: quoniam & ge-
 nio præter modum Albertus indulgeret: & eorū homi-
 nū sentinā secum traheret, qui nō cōsilijs, sed poculis ui-
 tam principis moderarentur. In hoc cōsilio cum cæte-
 ri omnes, exceptis Cæsareis oratorib. acquieuisent, con-
 cepta est formula, cuius capita hæc erāt: Ut Albertus dux
 30 arces omnes atq; castella, in bello intestino occupata, Cæ-
 sari redderet. Is uerò acceptis quatuor millib. ducatorū
 annuis, gubernacula inferioris Austriæ, quæ sibi ex diui-
 sione cesserāt, fratri, uicario nomine ad tēpus certū con-
 cederet. postremò, ut captiui utrinq; custodia liberaren-
 tur. Hæc quidem omnia ad speciem dura, & Cæsari in-
 tolerabilia uidebantur: sed in rem illius, Bohemus do-
 cebat, definita cum primis fuisse, ut hoc pacto faci-

lius obsidione eximeretur, unde nullis armis extrahere ipsum posse intelligebat, Alberto duce ita pertinace, & in fratrem exasperato. Sic habito assensu illius, tegumento negocij, Rex Cæsarem præsentem requirit, negans formulam rectè in literas referri posse, nisi is cum quo ageretur, & in cuius subsidium armatus longis itineribus aduenisset, coram assentiret. Et quo rem exaggeraret, & Albertum ad hoc induceret facilius, nisi maturè Cæsar ad se ueniret, se nihil in hac causa deinceps, cui se in fratrum gratiam adiunxisset, consilij suscepturum præfatur. ¹⁰ Premebatur autem adhuc Cæsar magna inopia rerum necessariarum, ut iam nec furfuraceus quidem panis ad alimoniam sufficeret. Itaque & libentius in hanc formulam, ut aliquando se coniugemque ac impuberem filium liberaret, consensit. Qui, facta facultate ab Alberto, egressus arcem, comitatus prius coniugem & filium usque ad portam S. Theobaldi, quæ in suburbio tum fuerat, exercitui Styriensium ac Carnorum ipsos commendauit: actisque gratijs, ut domum redirent, copiam fecit. Qui (haud mora) summa honoris significatione acceptos, ²⁰ in Nouam ciuitatem deduxere: unde extento itinere per Semeringum montem domum redierunt. Interea Cæsar transmissis ligneo ponte quo Danubius ad mœnia Viennæ iungitur, Bohemum regem allocutus: Qui suam autoritatem interposuisset amicè, armisque se in necessitate positum, iuuisset, amplissimas gratias egit: operam tuam, si res ita ferat, ac officia amica pollicitus. Idem ad exercitus fecit: Victorinum regis filium, Sternbergium ac Vitobitium duces oratione luculenta ac promissis ingentibus prosecutus, mille equitum suorum comitatu ³⁰ deducere eos per pontem exteriorum Korneuburgum usque iussit: retentoque secum rege, ut animi promptitudinem declararet, ac aliquo genere honoris hospitem beneficium exciperet, ad proximum illi oppidulum Enczesdorfium, quod Maius uocant, uenationem exhibuit. Quò loci, inter delicias, etsi conciliare omnia capita formulæ constituissent, nullum tamen, præterquam de libera-
tione

tionem captiuorum, expediuerunt. reliquis in integro positis, & in aliud tempus reiectis. Itaque cum triduum Enczesdorffij comestationibus & consilijs consumpsissent, amice uterque; alterum complexus, Rex quidem accepto comitatu Cæsareo per Austriam ulteriorem in regnum suum reuertitur. Cæsar uero traiecto Danubio, ad Pontem Lytahæ (nomen oppiduli est, in finibus Hungariæ situm) descendit, atque inde in Nouam ciuitatem ad uxorem & filium abiit. Quibus auditis, Albertus accusans fratris fidem, ac ut erat ferocis ingenij, multa minatus, Viennam regreditur: conuocatisque ciuibus, & gymnasio, quod ibi tum celebre fuerat, in theologicis præsertim ac philosophicis, iurisque scientiæ dogmatibus, cum multa criminose in fratrem dixisset, iuramentum solenne ab ijs exigit: instrumentumque formulæ Doctores legendum atque discutiendum tradidit. Erant tum Natalicia Seruatoris nostri festa, & suspensi multorum prouincialium animi, in quem potissimum ex fratribus inclinarent, cum alter gubernaculis aperte nondum celsisset, alter inuadere illa à Vienna modis omnibus cogitaret. Ad hos tumultus remouendos, ut comitia prouinciæ indiceret, Alberto persuaserunt. Indicta illa fuere ad proxima Epiphaniæ solennia, quibus gubernaculorum auspicia initurum se ille dicebat, & de communibus rebus pacandaque prouincia cum Ordinibus consilia initurum, quod fecundissimæ prouinciæ semel ex turbis & rapinis exemptæ, tranquillitatem pristinam redderet, & fortunæ bona miseris & exhaustis prouincialibus ac ciuibus reduceret. At Cæsar posteaquam de comitijs certior factus est, etsi fraudem sibi factam non minus à fratre quam rege Bohemo, grauius ferret, & coram aspiciere sua in ditione alium gubernacula usurpantem cogeretur: tamen temporis seruiens, ne aliquid iuri interea suo decederet, cum nondum conciliata capita, instrumento formulæ sigillis roborato, forent, edito edito, omnibus prælatis proceribus ac ciuitatibus castellisque, serio inhibuit, ne ad conuentum Viennensem accederent, qui minimè sua ex autoritate indictus esset, nouasque

nouosq; tumultus ac rapinas excitaturus foret. Huic edi-
 cto pauci audiebant: ex ciuitatibus tamen Kremfium,
 Stayn, Ipsium, Tulna, Neuuburga ac Egenburga, fidem
 Cæsaris constanter sequebantur: unde & nouis postea
 ab Imperatore prærogatiuis accumulatae fuere. Eo in-
 comitio Albertus dux, qui alieno titulo gubernacula, de
 quibus dictum est, inuaserat, & à prouincialibus magnã
 uim pecuniæ petierat: in cuius pensionem, habitã con-
 sultatione, duplici de causa prouinciales consenserant,
 partim ut auspiciantem principatum suum aliquo mu- 10
 nere prosequerentur: partim uerò, ut ceu neruo quodã
 futuri belli, si quod incideret, instructus Albertus foret,
 in tanta prouinciæ prouincialiumq; egestate. Cogeban-
 tur uerò, singulis de iugerib. uinearum aureum unũ nu-
 merare. Et prælatis singulis, singulæ summæ iniunctæ,
 quas primo quoq; tempore apud quæstorem depone-
 rent, graui pœna his qui neglexissent expressa. Dũ hæc
 ad Viënam fiunt, de quo dictum est, nouo Alberti ducis
 conuentu: Cæsar missis ad principes Imperij oratoribus,
 de ui fratris, ac iniuria sibi illata querebatur, qui contra 20
 ius gentium sibi, atq; Imperij autoritatem, ex cuius bene-
 ficio Austria dependeret, eam prouinciam insidijs abstu-
 lisset, quæ ex diuisione illi celsisset. Exempla iubet huius-
 modi uiolentiæ considerare. Nam si ad hæc cõniueant,
 fore ut nec reliqui principes in ditionibus & arcib. suis,
 ciuitatibusq; tuti futuri sint. Interea ipse, antequam in-
 cendiũ latius serperet, sollicitato optimo quoq; prouin-
 cialium, quorũ adhuc fides integra uidebatur, Andream
 Pamckircherum, qui amplam habebat in finibus Hun-
 gariæ ditionem, ad præoccupandum Korneuuburgũ, 30
 cum copijs præmisit, VI. millibus aureorum ex rediti-
 bus uicinis designatis: unde partim oppidum muniret,
 partim uerò præsidialibus stipendium numeraret. Qui
 haud cunctatus, comparato exercitu, cum primũ in
 fidem Korneuuburgum accepisset, construere à funda-
 mentis arcem, in loco ad postica mœniorum ducto mu-
 ro ad domum parrochiæ, ac turrim in qua captiui deti-
 neban.

nebantur, occipit: factisq; quotidianis excursionibus, hostes laceffere pergit. Ingressus iam erat annus 1462, cum ad diuę uirginis purificationis festum, eductis copijs, qui duces Cæsaris erant, Sigismū dus à Puechaym, & Sterenbergius Bohemus, infestis signis profecti in ea loca quę Alberti fidem sequebantur: hic quidē Vueytram in Bohemię finibus, ille uerò Czuetlam, Polam castellum, ac Crumauu arcem cum agro circū sito, ad deditiōē coegit, munimento ad latrocinandum in parrochia Czuetlensi extructo. Appetebat iam uer, & maximi cuiusdā belli metus apparebat: copias enim nō solū in procinctu Cęsar multas habebat, uerūm quotidie etiā maiores colligebat: quibus incōmodo adhuc anni tēpore, Viennę ex insperato adhibitis, parū abfuit quin urbē imparatā intercepisset, exteriori iam ad pontē munimēto succensō, & aliquot præsidialibus cū captis, tum interfectis. Nec Albertus cessabat, & in superiori Austria, & ad Rhenum, quām maximos potuit exercitus congregabat, uarijs in locis delectib. habitis, atq; auxilijs principū cōductis: Ita bellū de die in diē gliscebatur: & quorsum res euauderet, nemo cōiicere poterat, in tāta præsertim rerū uastitate. At legitimē processurus Cęsar, promulgato ex consensu principū edicto, obseruatis S. Imperij legib. fratri Alberto igni & aquę interdicit: cōmemoratisq; factionibus ac rapinis illius, & quòd remisso sibi ac S. Imperio obsequio insidias uitę suę struxisset, alienāq; ditionem cōtra pacta fœdera & literas publicas à principib. roboratas inuasisset, beneficia omnia quę in Austria ac ad Rhenū de iure possidebat, publicē magna cū ignominia ademit. Inuisum Imperio, præter alia, Albertū ciues quidā Vienneses exules reddebāt, Symon Petl, Nicolaus Teschler, Osualdus Reychuuolf, Georgius Angerfelder, Stephanus Kisling, Thomas Denck, Christianus Prenner, & alij pleriq;: quos, cum fartam tectam fidem Cæsaris haberent, nec suffragijs nouorum hominum accedere uellent, instigante præsertim Holczero consule, bonis in fiscum redactis, Albertus urbe pepulerat.

lerat. Qui comitijs Imp. quæ ad Ratisponã ad Paschatis
 solënia indicta tũ fuerãt, corã Ordinib. de iniurijs acce-
 ptis grauius cõquerebant: exaggerato exilio, cõmemora-
 tis carcerib. ac ostësa nuditate, & q̃ præter meritũ fortu-
 nis omnib. suis exuti fuissët, ob causã aliã nullã, q̃ quòd
 fidẽ datã ac iuramentũ Cæsari promissũ deserere noluis-
 sent. Ibi uerò sententiã cõtra se latã, cui ciues quoq; sedi-
 tiosi subiecti fuerãt, Albertus simulatq; accepisset, causa-
 tus iniuriã ac fauorẽ, Maiestatẽq; fratris obtendës, ad Põ-
 tificẽ Max. prouocauit. Is tũ Aeneas Syluius fuit, Pius se-
 cundus cognomine, quondã Cæsaris Friderici scriniorũ
 præfectus, & morũ Alberti gnarus, prouincialiũq; cõtu-
 maciã nō inscius: cum Vladislãu hi, nondũ ex ætate gu-
 bernaculis idoneũ, ex tutela armis eximere conati fuiss-
 sent. Quãobrẽ isthęc parũ momẽti apud sedẽ Apostoli-
 cã prouocatio habuit. Indignatus insuper iam pridẽ, cũ
 de atroci obsidione Cæsaris intellexisset Pontifex, editis
 diplomatib. ad Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos,
 Episcopos, Abbates, Præpositos, parrochosq; illisq; sub-
 iectos sacerdotes, ne quisquã eorũ uel Albertũ ducẽ, uel
 prouinciales ciuesq; Vienn. ex his qui se Friderico Cæsari
 opposuissët, ac cõiurationi Albertinẽ obnoxij forët, in
 templa ad cõfessionẽ, aut sacrã Eucharistiã admitterët,
 prohibet, pœna eiusdẽ censurẽ præfixa. Hæ literẽ undiq;
 in Austria pro ualuis tẽplorũ legebant. Quod animad-
 uertës Albertus, noua cõsilia animo agitãs, uocatis in de-
 liberationẽ Gymnasio, clero ac senatu Viennen. & po-
 tiorib. aliquot procerib. qui suã fidẽ sequebant, nouã ap-
 pellationẽ ad sedẽ Apostolicã melius informãdã (ut mo-
 re illorũ loquar) instituit, in qua se causã clarius expli-
 caturum pollicetur: & quo iure quibusq; uijs guberna-
 cula Austriæ adijssët, in ea demõstraturũ profitetur. Ad
 hanc antequam responsum ex urbe à Pontifice mittere-
 tur, milites quidã, ac præcipuè Bohemi, quos nondũ so-
 lutos uterq; principũ isthac ficta in pace dimiserat, occu-
 pata Medlinga oppidulo, duce Vuaczlaone quodam à
 Vettauu, plenis effusi copijs in monte Viennensi qua-
 dringentos circiter uincolas, qui tum operas in uineis
 facie-

faciebant, comprehenderunt, abductos Medlingam, ac in cella uinaria conclusos, fumo ac alijs exquisitis tormentis eò usq; miseros torsere, donec quo loci quisque suas recõditas pecunias haberet intellexissent: direptoq; oppidulo, ac præda inter se diuisa, latius populando progressi, ultra nemus Viennense, Herczogburgum oppidulum, unà cum præpositura adiacenti expugnarunt. firmatoque pro tempore præsidio, ac munimentis illo admonte Strenborg usq;, & ipsa adeò Styrae ciuitatis mœnia excurrentes, ferro atq; incendio omnia miserè uexarunt. Albertus interea, qui tum Viennæ morabatur, ad rapinas aliorum conuiuens, posteaquã fratrem fraude à gubernaculis deturbasset, omnium rerum securus, quietusq; abiectis armis genio indulgebat, totusq; in pecunia contrahenda uersabatur, atque ea cogitatione dies noctesque consumebat. Compulerant ad eam necessitatem & milites ipsum, de quibus dictum est, ut qui latrocinijs adsueta, contagione quadam iam nec ab agro prædijsq;, ac oppidulis suis temperare uidebantur. Itaq; postulato mutuo à Viennensibus, cum repulsam passus fuisset, eo quòd offenso Holczero, qui paulo antè factionis suæ coryphæus extiterat, omnes pariter offendisse credebatur: uel quòd uindicaret se de ciuibus, uel quòd occultæ conspirationi, quæ autore Holczero in dies gliscebatur, resisteret: ducentos ex militia illa palante, ducibus Vuaczlaone & Symoski quodã, numerato de præsentis stipendio quod debebatur, in uerba adactos, Viennæ præsidio imposuit: cæteris uerò, donec pecuniam acciperent, ipsum ciuitatem, cum portorio, pignori opposuit. Sic mitigatis militibus, ac sublatis latrocinijs, rursus Albertus genio indulgebat, comedendo, balneando, uenando: ridiculaq; ac ludos Martiales cum sui similibus exercendo, discrimine se omni explicasse existimabat. Intētus nihilominus in cõsilia ciuiũ, apud quos mutatione animorũ haud obscure animaduertat, an aliqua cõspirationis nota erũperet, suos ubiq; corycæos nutriebat: eosq; clam edibus ciuiũ imittebat, dato negotio, ut in fa-

mam suã de industria loqueretur. Vbi horũ nihil elicere
 poterat, sed amoris ac obseruatĩę argumẽta in singulis p-
 spiceret, ne ære alieno fiscũ premeret, cõtracta pecunia
 ex cẽsu, quẽ prouinciales sibi in comitijs promiserãt, mili-
 tib. utrisq; satisfecit, & his qui Ipsũ oppignoratũ habe-
 bãt, & p̃fidio, quod solutũ diximus Viennę ob suspiciõẽ
 cõiuratiõis fuisse impositũ. Ita uacua ciuitas, opportunif-
 sima ad proditiõẽ casu quodã reddita, facilẽ, si autores
 haberet qui auderẽt, & Cæsari fidẽ prestarẽt, qua Cæsari
 fraude à Bohemiæ rege ac Alberto fratre adempta fue- 10
 rat, eadẽ arte ad eundẽ reditura uidebat. De huiusmodi
 necessarijs reb. cũ crebrò inter se cõferrẽt hi qui Cæsaris
 adhuc fidẽ sequebãtur, Symon Potl, Osualdus Reich-
 uolf, Nicolaus Taschler, Stephanus Kisling, Thomas
 Tenck, Georgius Angerfelder, & Cyprianus Prenner;
 post multã cõsultationẽ uisum est tandẽ aliquid audere,
 occasione præsertim tã pulchra oblata. In cuius rei cer-
 tiorẽ euentũ mutuò se sacramento obstrinxerunt, ac de
 auspicio negocij feliciorĩq; consiliorũ euentu cogitãtes,
 autore Holczero cõsule, de quo dictum est, subinde ani- 20
 maduertũt, cõmodissimũ hãc ad rẽ rectẽ ineundã futu-
 rũ, præpositũ Posoniẽsem Alberti familiarẽ, & cui etiã
 cũ Cæsare cõueniebat, quiq; Holczero cõsuli in arcana
 iura adsuetus esset, & tũ quidẽ ad gubernacula Alberti
 ducis nomine sederet. Huic p̃ditionis præmiũ pactũ fue-
 rat, 6000 aureorũ, si Cæsare admitteret, & cõsilia sua iu-
 uaret. Hic Holzerus naetus occasionẽ plures opes acq-
 rẽdi, sine omni tergiuersatiõẽ omnẽ operã promisit. Me-
 minerat enim quantũ cumulũ diuitiarũ ex hasta eorum
 corrasisset, q̃ ab Alberto duce, ipso autore, uel mulctati 30
 bonis, uel ijs omnino spoliati, in exiliũ trusi fuissẽt, nõ mi-
 nus uerò se à Cæsare cõparaturũ, noua ex proditiõẽ spe-
 rabat, si suo studio, cõsilijs atq; opera, Viennã reciperet,
 pro qua tãtos sumptus, neq; quã sollicitatis Imperij prin-
 cipib. ac Põtifice Max. fecisset. Itaq; intentus in rem unã
 cũ præposito Holzerus, 400 clam equites, duce Augu-
 stino quodã conscribit, eosq; sub stipendio Viennensiu,
 loco

loco uicino, tantisper in statione habuit occultè, donec tentandę rei occasio offerretur: quę permagna tum fuerat, quòd & consul esset, portarumq; clauēs haberet, & quòd uulgi studia artificumq; æquè atq; Alberti fauorē exposita haberet. Et ut obnoxios antea suę factionis senatores perpetuò habuerat: ita nō defuturos qui Cęsarē obseruabāt, cōmunicatis cōsilijs & sacramēto dicto, arbitrabā. Quare cū multas noctes in his cogitationib. in somnes duxisset, tandē uisa est illi expeditior uia, si & illos ciues ad se in domū suā uocaret, quos sciret Cęsari fauere: & alios præterea qui pro Alberto stabant, per speciem rerum necessariarū, q̄ subito incidissent, illisq; sine mora cōsultandę forent, citatos accerseret. Cum quib. & quo actu rem transegerit, & qua ratione silentio cōsilia sua texerit, operæ precii est ex Annaliū fide referre. Diuiserat in primis, qui pro Cęsare stabāt, ab ijs qui Alberti partes sequebantur. ac hos quidē in uaporario suo sedētes reliquit: illos uerò, ex quib. & prætor Kyrchaymius fuerat, per speciē simulatā colloquij euocatos, in te-

10
20
30

stitudinē quandā occultā, inferioris ædiū partis, eodē tegumēto clandestinæ cōsultationis persuasos, pertraxit. ubi cū pauca quędam cū his cōmentatus fuisset, forās se proripiēs, post se ianuā clausit, cōsolatus fictis uerbis detentos, ac ut noctē illā sic perferre uelint, rogat. Qui etsi trepidantes pauore, atrociora expectarēt: tamē cōclusi manere coacti sunt, insomnem totam eam noctem, spemq; metumq; inter, trahentes: & quoniam artifices ac plerique ex plebe, qui ex officio Holczerum comitari solebant, simul aduenerant, ne dolum intelligerēt, & donec cōsilia expediuissent, uim adferre possent, hos in tertio cōclauī unā cum senatorū seruis conclusit: reuersusq; ad eos, quos diximus in testitudine reliquisse, oratione ad locum & tēpus accōmodata, cū multis fidē illorū laudasset, qua reb. dubijs Cęsari adhæsissent: se tū quoq; excusabat, quamobrē ad Albertū trāsisset, quòd saniora in ipso consilia expectasset, qua Respub. sua firma stetitset. In quo, quoniā deceptus esset, ac non modò

damna ac ærumnas perspiceret, uerùm lanienas etiam, tam publicas quàm priuatas animaduertisset, quæ in optimi cuiusq; caput breui redundarent, necessitate cōpulsū mutare consilia, & meliora tutioraq; sequi statuisse. Perspicuum illis iam antea esse, quibus impositiōnibus miseram ac exhaustam ciuitatem Albertus uexarit, & quib. rapinis grassatus in eorum uineis & agris sit, dum non solū ad eas conuiueat, uerū pignori etiam Vuaczlaoni ac Symoski funestorum exercituum non solutorum ducibus, celeberrima oppidula oppigne-¹⁰ rasset, Ipsium, Herczogburgum, ac Pontem Lytahe. quibus cum satisfacere nullo modo queat, magnam partē illorum urbi imposuisse, specie quidem præsidij, tranquillis scilicet rebus: re autem, ut pecuniam à ciuibus negatam antea extorqueret. Idq; se ab aulico secretiori & sibi familiari accepisse, milites plures breui in singulas ædes ducem intrusurum, qui ad hanc necessitatem miseros ciues compellerent, ut pecuniam quisq; abditam conferat: ijsq; qui refragarentur, mox iugula frangerent. Monet, à ceruicibus carnificinas instructas amoueant: & ad ²⁰ eum redeant, cuius clementiam ac mansuetudinē cum aliàs cognitam habeant, tum nuper exploratissimam animaduertissent, cum urbe illum exclusissent. Esse & aliam illis impositam necessitatem, quæ ut difficiliora etiam tentarent, cogere posset: censura nempe, qua se cū Pontifex Rom. in fide, tum Cæsar ipse in rebus necessarijs alligasset: ut quibus tam sacrificijs sacramentisq; ecclesiæ, quàm igni & aquæ interdictum sit: iamq; non solū commeare hinc inde, sed nec urbem egredi, sine discrimine uitæ optimus quisq; audeat: ita animas ³⁰ illorum æquè ac corpora, fructusq; in periculo uersari: quod multo grauius existimare debeant, quàm illud quod præsentē Alberto, & in arce cōmorante, fortè adituri essent. Quod ne magnopere timendū illis sit, rationes se certas inijsse, ac præstruxisse omnia quibus illud auerterēt, & sine sanguine redire ad Cæsarem possent. Quippe quadringentos se habere cōductos equites, nō quidem

quidem ex eorum colluue, quorum hæcenus maleficia sensissent: sed à fidis principibus missos, qui opera illorum, rebus urgentibus absq; latrocinijs usi fuerant: quibus nec stipendia ulla soluturi essent, cum à Cæsare iam ea sint constituta atque promissa. His inducti miseri ciues, à Sinone illo, ne aliquid grauius paterentur, ac quod præcipuum fuerat, custodia liberarentur; consentire. Ipseque adeò, de quo diximus, Holczerus, ut rei fidem faceret, cum fidis urbe egressus, ad locum
 10 contendit, ubi quadringenti illi conducti milites in statione fuerant. Quos raptos statim, ductore Augustino quodam, in profesto Paschatis, quod erat anno millesimo quadringentesimo sexagesimo tertio, alta luce in urbem introducit, stricto gladio præcedens, euitatisq; frequentioribus uicis per ambages, ne rumor excitaretur, secus moenia urbis ad forum panificiorum, quod à ruinis ueteris arcis Aulam uocant, uulgò *Amhoff* deducit. Vbi cum aliquandiu in statione fuissent, tumultu excitato, & plebe hinc inde discurrente, res non procul
 20 à seditione & cædibus fuerat. Cuius rei certior factus Albertus, cōsultore Reymberto ab Ebersdorf, qui tum in re præsentī fuerat, uexillum ad portam Scotorum adfigi iussit, programmate in membrana coniuncto, quo populus de fraudib. ac insidijs Holczeri docebatur: atq; ut suppetias suo principi ferret reb. dubijs, in cuius uerba adactus esset, admonebatur. Hac publicatione accessi ciues, quib. de huiusmodi imposturis nihil cōstiterat, ac reliqui incolæ, discurrere per urbē, quorsum hæc pertineāt nescire: alij in forū ubi eqtes in statiōe fuerāt, alij ad arcē
 30 principi auxiliū laturi, cōtendebāt. Ita correptis, ut cuiq; suppetebat tēpus & furor, armis, pars pedes, pars eques, cōuersi ad equites introductos, illos à tergo urgebāt. incitabāt animos & cāpanæ in urbe iētæ, & Alberti duces hinc inde discurrētes, Holczeriq; fraudes exaggerātes. In eo tumultu, ad forū qd uocāt Altū profligant. Vnde cū pacificè abituros se pollicerent, & Principis fidē implorarent, indultū est ab Alberto, ut ab armis aliquantisper
 cessa:

cessaretur: ut quæ essent postulata illorum, & ad quid uenissent, intelligere posset. Vocatur interea & Holczerus, ut causam diceret, & rationem equitū introductorum redderet. Qui etsi nihil nō ad sui defensionem adferret, & per fidos quosdam Duci persuadere conaret, equites ad salutem illius tuendam, non ut damnum facerent, ingressos: præsertim uerò, ut aduersus Bohemos latrones, quos urbi præsidio impositos haberent, optimum quemq; defenderent, atque ab iniurijs arcerent: quam primū uellet, sine maleficio egressuros: non tamen persuaderi principi ac eius consiliarijs potuit, quin uocatis ad arma cunctis, pollicitationibusque ac minis instigatis, horrendum sonante campana, ex foro statio illa, ad portam urbis Hungaricam, quam Stubarum uocant, ponè missis iaculis ac inflictis gladijs hastisq; pelleretur. Quam cum præclusam inuenissent, uersis equis, cum necessitatem pugnae impositam cernerent, ne miserè mactarentur, balistis in plebem urgentem missis, tantisper uitam suam defendebant, donec numero & tormentis superati, uiribus labentibus deficerent. Capti sunt omnes, præterquā qui in primo tum occisi tumultu fuerāt, unā cum Augustino duce suo, de quo dictum est antea. Quorum antesignanos coniectos in turrim Carinthiacam, habita quaestione princeps postea liberauit, retento præfecto illorum Augustino. Quærebatur interea & Holczerus, nec ullibi inueniebatur: quippe qui exitum haud prosperum consiliorum suorum cernens, iam pridem urbe profugerat, & in arce se Vueytenneck, quam à duce donatam acceperat, occultabat, cū à præfecto arcis Kalenberg. Aschenpeck prius admisus non esset. Vbi cum se parum quoq; tutum fore existimaret, mutato habitu, ascitoq; comite uinicola, cuius uestem mentiebatur, falcem manibus deferēs, Nuldorfium se contulit. Is ad radicem Kalenbergij adiacet pagus, non incelebris. Ex quo loco feria tertia Pachatis, cū se turbæ uinicularum miscuisset, Viennam ingressus, à lanio quodam exploratus, principi indicatur, & capitur.

Qui

Qui cum exquisitis tormentis exerceretur, nihil tamen ad rem respondit, nec socium coniurationis quenquam indicauit. Comprehenſi nihilominus ob ſolam ſuſpicionem ſunt, & innocentes quidam ciues: habitiq; per queſtionem, etſi nihil confiteretur, ad ſupplicium capitis rapti ſunt, Oſualdus Reichuolf, Sebastianus Czieglhauser, Ioannes Purchhauser, Ioānes Odnacker, Chriſtianus Prenner, Chriſtianus Vuifinger, Nicolaus Ernſt, Thomas Tenck, Andreas Schonpruchner, Egidius Knab, Egidius Parom, Laurentius Schuuancz, & Vuolfgangus Holabrunner, Angerfelder ac Manerſdorf: multis tamē curialibus interpellantibus, mulcta XXIII ducatorū puniti ſunt: ſolus Holczerus perfidiæ autor, meritam pœnam tulit, diſſectus in quatuor partes, ac uolatilibus eſca factus eſt. Hic exitus eius coniurationis fuit, qui nō minus innocentibus quā ſontibus pernicioſus fuit, ac ſuppliciorum pleniffimus. Hæc uerò perfidias ſequunt, omneſq; illos manent, qui cōſilia aduerſus Principes ac magiſtratus ſuos cudunt. Ac Holczerum quidem, tragœdiæ illius authorem, nec iuſta ad Cæſarem tranſitio apud poſteritatem excuſare poteſt. Etſi enim culpabilis uita Alberti ducis eſſet, & tyrannici mores Reip. incommodarent, ſatiusq; fuit Cæſaris quā ducis fidem ſequi: quia tamen crimen perfidiæ cumulauerat, quantumuis ſalubribus conſilijs uindicare à tam atroci hunc crimine nemo ſanus poterit. Dum hæc ad Viennā fiunt, tumultus etiā ruri ciebātur. quippe miles quidā, Czreyzer nomine, fortè ex his qui ab Holczero conducti fuerant, & rapinis uindicare ſe à duce cupiebant, prædium Leopoldſdorf ſub monte Viennēſi, per inſidias occupauerat. quā mox tamen acceptis quingentis flor. domino illius Schrot, in foro S. Petri, reddidit. Et cū impunè rapinā omnib. exercere liberet, de quib. nō cōſtabat quāſnā partes ſequerent, Cæſarianos pleriq; incuſabāt, quòd ob ciuium Vien. inſontiū ſupplicia, uindicare in Albertinos negligeret. Alij culpā in Albertū ducē cōijciebāt, qui nuper adeò colluuiē exercitus ueteris Bohemici du

Q. cibus

cibus Vuaczlaone ac Symoski latronib. ultrò in militiã adscripsisset : quos cõstabat ad montẽ usq; Strenbergã, Austriã suis latrocinationib. nõ semel infestã reddidisse: pignore insuper Ipsensi ciuitate, ac portorio ibidẽ adsignato. Est præterea uerisimile, in tali rerũ uastitate, cum nemo hostem suũ nosset, plerosq; facinorosos, inspecta occasione, adscitis cõmilitonib. & explorata arcis lociq; opportunitate, inuasisse in illa, ac siue noctu sine armis ascensu superasse, siue ad deditiõem ui illata coegisse. Sic & Piczelinus quidã Rauheneckium, prope thermas 10 Viennens. in edito scopulo arcem, Mitterdorfium præterea, Mynkendorfiũ ac Schyrenbartũ, cũ suo sodalitiõtum præripuerat: & alius, **Schweyczer** nomine, Kalspergã prope Perichsdoldorfiũ arcẽ, simili fraude expugnauerat. Vnde cõtinuo maleficio proxima oppidula ac pagos, Medlingã, Perchtoldorfiũ, Engelsdorfiũ, Radunã, Prunnã, & Lyefingã uexarenõ desinebat, nullo discrimine habito uel ætatis uel cõditionis. Aduersus hos Albertus, ne incẽdiũ latius progrediretur, & Curialiũ suorũ alas & ciuiũ Viennen. cohortes aliquot exciuit: quorum 20 opera receptis arcib. latrones cõprehenfi sunt, & supplicio affecti. Fiebant nihilominus cõtinuẽ uarijs in locis, & plerũq; cruentæ excursiones, reliquiarum uidelicet, quos nondũ numerato stipẽdio Albertus dimiserat. cuius miseriam misertus Pius põtifex maximus, simul ut fratrum discordiã tolleret, atq; Austriæ nobiliss. prouinciẽ, in qua creuerat, tranquillitatẽ recuperaret, Torcellanũ episcopũ, hominẽ doctum, & in reb. agendis cum laude non semel uersatũ, in Germaniam misit. Qui accersitis Salisburgã Boiariæ principibus, ac ipso Alberto duce, 30 aditũ ad conciliatiõẽ quẽ poterat tẽtabat. Quem conatum matronæ duæ insignes nõ parũ iuuare uidebant, Imperatrix ipsa, & soror utriusq; Margareta, Badensis marchionis coniunx. Sed omnia cõsilia irrita fuẽre: Alberto non modò ad latrocinia cõniunte, sed bellũ insuper extinctũ renouante. Quippe Vuolfgango comite à Schaunburg ductore, milites illius ad Nouã usq; ciuitatẽ, in qua

in qua regiam Cæsar tenebat, depopulati cuncta, Cæsa-
rianos, qui colonis miseris in auxilium eruperant, ex in-
fidijs adorti sunt : & occisis quàm plurib. unà cum alijs
Dominum à Gleychen, Cæsaris marescalcum, & quen-
dam à Presing, captiuos abduxerunt. Hęc cernens Ponti-
ficius legatus, ut semina ciuilibus belli penitus tolleret, ex
cōsensu principū ac episcoporū proximorum, diem ad
Tulnā Austrię, ad diē beato Mattheo festū eiusdē LXIII
anni dixit. pœna qui emāssent statuta, censuraq; eccle-
10 siastica proposita. Aduēre in eo cōuentu præter princi-
pes proximos, eorūq; oratores, ipsumq; adeò legatum, à
Cæsare missi, qui heri causam tuerent : Vrichus præsul
Gurcensis cācellarius, Georg. à Volckerdorf, Hartūgus
liber à Capella, & quidā à Kaynach. Cōparuēre & Alber-
ti homines, marchio à Röt, Hardnidus à Traun, Chri-
stophorus à Pottédorf, & Stephanus Geyman. Venerāt
eò cum suis iustis querimonijs ciues quoq; Viennen. exu-
les quidā, cum fidē Cæsari datā mutare nollent, Rey-
ch-
ueyn, Kāldorfer, & Hynderpacher. In his comitijs, post
20 quā omnes cōuenissent in cœnobio Vestaliū quod Ru-
dolphus ibi quōdā, uictoria de Ottocharo Bohemo rela-
ta, posuerat S. Cruci, captis pro ordine atq; dignitate sub
fellijs legatus Pontificius, Tarcellanus episcopus orsus,
grauē habuit, ac tēpori accommodatā orationē: qua ciui-
lia bella execrabat, ac eorū damna atq; discrimina demō-
strabat: ad cōcordiā uerò cū reliquos omnes principes,
tū in primis fratres Fridericū Cæsare ac Albertū ducē,
multis & uehemētib. argumētis adhortabat: propositis
atq; exaggeratis his periculis, q̄ à cōmuni Christiani no-
30 minis potētissimo atq; truculentiss. hoste cū uniuersæ
Germaniæ, tum in primis Austriæ atq; Bauariæ immi-
nerent, expugnata paulo antè Cōstantinopoli, & Impe-
ratore Græco cū multis hominū millib. trucidatis: cū si-
militer is cū fratre suo, bello ac cædib. cōtenderet. Quo
neruo Europæ ablato, pontificem Rom. id curæ habe-
re, ut quantū gregis superesset, fidus pastor custodiret. Id
feliciter consecuturū, Christo auspice nimirū, si Germa-

niæ principes, in quos iam omne Christianæ militiæ ro-
 bur recumbat, extinctis bellis, ac sublatis simultatibus,
 contentionibusq; reconciliati inter se, in unum ceu cor-
 pus coirent, mentēq; unam conuenirent. Hac oratione
 legati, qui aderāt: cū principes legatiq; tum in primis
 prouinciales permoti, ut tragœdiæ ac uastitati rerū ex
 diffensione fratrum exortæ semel finem imponerent,
 consultatione habita, ex singulis ordinibus octo delegē-
 re, qui usu rerum, autoritate, prudentia ac pacis amore
 cæteris præstarent, nullo uel amore uel odio fratrib. co- 10
 gniti, bello ciuili nunquam inserti, procul à cædibus, ra-
 pinis atq; cōsilijs abfuiſſent. His summa iudicij permissa:
 & in quas hi leges conditionesq; consensissent, has non
 tam sibi quàm principib. ratas ac firmas futuras. Qui cū
 aliquot dierum interuallo deliberassent, conciliatis ca-
 pitibus controuersia cunctis, hanc tandem formulam
 conceperunt. Primò, ut literæ omnes utrinque uel à
 prouincialibus, ardente ciuili hoc bello scriptæ subuer-
 terentur, ac allatæ in medium delerentur à cōmissarijs.
 Secundò, ut offensiones mutuaë uerbotenens factæ tolle- 20
 rentur: uenia ab utroq; principe, qui læsus esset, concessa.
 Tertiò, ut munimenta omnia, ad excursions hinc inde
 utrinque excitata, destruantur, abductis præfidijs: & si
 quæ reluctarentur, communibus uirib. ex Austria pro-
 fligatis. Quartò, quod noua omnia portoria, naua
 ac exactiones, his in turbis constituta, quæ prius fuissent
 incognita, sublata cessarent: extinctis omnibus uenia-
 rum precijs, quæ *huldigung* uernacula lingua uocamus.
 Omnes præterea eo in sequestro ac taxę captiuorum
 subuertantur. Ipsi principes quoque, si quibus militi- 30
 bus debeant, his primo quoque tempore satisfaciant.
 Postremò, ut omnes arces, oppida, castella, prædia, cu-
 rias, domos, decimas, aliaque eo in incendio si qui alie-
 na rapuissent, sui que iuristam fraude quàm armis fe-
 cissent, uti incorrupta dominis, & cum ipsis fructi-
 bus reddant, absque precio. His feuda includeban-
 tur, ac principum beneficia, quæ in Austria Salisburgen.
 Pataui-

*Formula Con-
 cordiæ po-
 strema.*

Patauiēsis, Frisingen. episcopi, marchioq; Brandeburgē-
 sis, Imp. possidebant autoritate, hęc uti ad dominos suos
 redeāt, in ualorib. tēpus certū circūscribatur. Vtq; om-
 nia hęc sine fraude ac maturē cōficerentur, Marefcalcus
 prouinciæ, homo iustus ac pius, Rudigerus à Starnberg,
 tū renūciatur: cui in laboris societate cōsiliaq; iungūtur
 eius quoq; generis, omni ex ordine inculpatissimi uiri,
 qui formulę capita exequerentur, & in cōtumaces ani-
 maduerterēt. Quibus uterq; principū, urgēte necessita-
 10 te præsidiū pręstare iussus est. Adiectū fuit porrò, ne aut
 potentia, iuris æquabilitatē subuerteret, aut fortunę an-
 gustia in foro succūberet: Quòd si puincialis quispiā a-
 ctionē haberet aduersus principē, aut princeps postulare
 prouincialē uellet, uti iure experirentur apud eos Magi-
 stratus, quos cōstaret hisce causis à maiorib. pręstitutos.
 In moneta quoq; leges tū cōditæ sunt: ac quæ fraudi an-
 tea fuerant, emendatę: uti probi illa cū auri argentiq;
 tum iusti ponderis ad ualorē cōmunemq; æstimationē
 reliquarum Germaniæ prouinciarum deinceps signare
 20 tur, profligatis omnibus externis adulteratisq;: neq; tem-
 poris iniuria æstimatio cuiusuis numismatis mutaretur:
 sed perpetuò sine ulla principis indulgentia aut indigen-
 tia, bellorumq; acerbitate, maneat eadem, eisdem notis
 ac inscriptionibus imaginibusq;, ne plebs incondita ac
 miseri coloni deceptos se arguere possēt, & nouos ciere
 motus. Hęc capita pręlecta Ordinib. cū deliberatione
 eguissent, secessum est ab eisdē: & collatis cōsilijs, exiguo
 tēpore respōsum est: & quę illi desiderarēt, adhuc nō ex-
 pressa, nominatim propofita: ac ut cęteris adijcerētur, ab
 30 omnibus postulatum: de cōmercijs pręsertim restituē-
 dis uicinarum prouinciarum, uijsq; purgandis quę ha-
 ctenus infestę fuerant, nō solum ut liberē cōmeare hinc
 inde omnibus liceret, uerum etiā ut mutuę amicitię cōti-
 guarū prouinciarū seruarētur. Merces p̄terea ut probe
 inferētur, prohibitis fraudibus: Iudęiq;, qui fraudē hanc
 facerēt, insolitoq; fœnore miserā plebeculā adgrauarēt,
 pellerent. Ne ue uina exotica inferrent: arces, oppidula,
 Q 3 castella,

castella, cæteraq; loca oppignorata quondã à Vladislao rege, uti primo quoque tẽpore cõmuni ac publico ære liberarentur. Deinde, ne in fraudẽ creditorũ immunitatis literæ debitorib. temerẽ ex aula indulgerentur, quæ & negligentes mercatores in lucris honestis, ac fidis hominibus opinione cessionis bonorũ fraudes facere possent. In cancellis quoq; taxa redimendis, ut uocant, diplomatibus, ut remitteretur paulo, petitum tum fuit: ac ut præ cæteris ad gubernacula, munerumq; prouinciae functiones, quæsturas, artium præfecturas, salinas, 10 aurarias, argêtarias ac ferarias, domestici, & quorũ fides probata sit, sederent. Ad hæc prærogatiuæ uetustiores reuocentur, in naulis & portorijs: sumptus quoq; in comitijs antea, qui impensus fuerat multus & uanus, ut tolleretur: neq; temerẽ ad cuiusuis postulata talia renunciantur, in locis præsertim obscuris, ut hæctenus factum fuisset in Trebensee, Stokerouia, Steteldorf, Haderdorf, Gundramsdorf & Vulflensdorf. Præterea ut cẽsus ac exactiones insolitæ, ob Martis buccinã impostæ, auferantur penitus. Quod si utiq; de illis conferendũ aliquid 20 foret, ob principum debita, illud non antea expediatur, quàm principes in mutuam gratiam redeant, eamq; ratam deinceps habeant, & inuiolatam. Quòd si illi, quod contraxerant æs alienum, non protinus soluerint, Ordines uti illud numerent creditoribus: Prælati q; prouinciae caueant de indemnitate, ne iniuriam cum à uicinis, tum ab alijs patiant. Et quia multi prælati in Austria essent, non eiusdem uel fortunæ uel conditionis, Episcopi præsertim ac Rom. Imperio subiecti Principes: uti eadẽ sorte, eodem fauore, ac iure eodem, ut Abbates Præposi- 30 tiq; ab ordinibus prouinciae, illorumq; præfectis, & agnoscerentur, & tenerentur. Has cõditiones cum hi quoq;, quibus summam iudicij fuisse demandatam suprã dictũ est, probassent, legatus quoq; Pontificius confirmasset, exempla exinde duo à Notarijs transcripta fuẽre: alterũ Latinum, quod legatus retinebat: alterum uernacula lingua, in tria minora diffusum: quorum per oratores unũ

Cæsa-

Cæsari, alterũ uerò Alberto duci transmissum fuit: tertium prouinciales qui præsentes fuerāt, ad ordines suos retulere. Qui habito conuentu, arbitros qui capita cõciliata adprobarent, ac utriq; principi exhiberent, selegerrunt: ex prælatorũ quidem subsellijs, abbatem Melicensẽ, & abbatem Gotuuicensẽ: ex regulatorũ uerò ordine, Rudigerum à Starhenberg, Pangratiũ à Plankensteyn, Sigismũdũ ab Eyczingẽ, & Georgiũ à Seyseneck. Quibus & ciuitatũ oppidulorũq; oratores accessere. Hi, et si utrũq; alteri principẽ cõciliaffent, ac prior Albertus à fratre Cæsare præteritorũ ueniã postulasset: nõ defuere tamen, quib. pax odiosa, bellũ fructiferũ erat, & accessionẽ fortunarũ inde facere poterāt, atq; honorũ: Leopoldus ab Hohẽberg, scriniorũ Alberti præfectus: Christophorus à Pottendorff, Heinrichus à Liechtensteyn, Reynbertus ac Albertus ab Ebersdorf, Vlrichus à Graue-neck, & Andreas Pamkyreher à Sulaming, qui frigidã perpetuò iuueni ac lasciuieti principi Alberto suffundebant, ut pacta rescinderet, fideq; decederet, casu belli renouato. Quod anteq̃ suscipi potuerat, in ipsis cõsilijs subito Albertus Viennẽ, feria sexta ante diuẽ Barbarẽ solẽnia eiusdẽ anni L XIII. nõ ita multo post comitorũ Tulnens. exitũ, reb. humanis eximitur, ac in S. Stephani cathedralis tẽpli crypta, sub choro, in ipso beati Nicolai festo deponitur, ac ceteris Austriẽ principũ funerib. cõiungit: A quo tẽpore, profligato bello, certa pax recuperata est: ad Fridericũ Imp. nõ Austria utraq; solũ, supra ac infra Anysum, pro quib. cũ Alberto fratre tã diutinq; cruẽtẽq; cõtentiones hæctenus fuerāt, deuoluta: uerũ Sigismũdo etiã Tyrolẽsi patruẽle, ex sua partitione, q̃ se cõtinebat, Brisgouia ac Alsatia, ijsq; agris cedente in Austria, quos communis legitima diuisio illi reliquisset. Ita post multas concertationes, post multa discrimina rerum, ad FRIDERICVM tandem, gubernacula omnium pene prouinciarum Austriæ subditarum deuoluta sunt, Ernesti filium: quem in prosapia nobili secundũ, in Imperio uerò tertium, seu potius quartũ cognominamus: de

cuius

Ad Fridericum
tertium Austriæ
Imperatorem
prouincia deuoluta.

Historia Friderici Austriaci Imper.

cuius uita ac rebus præclarè gestis postrema Decade rerum Austriacorum, tribus primis libris prolixè agimus: quorum Epitomen, seu potius capita rerum, hisce Commentarijs, qui Genealogiam magis Illustris. Austriae heroum quàm historias complectuntur, quoad eius fieri potest, breuissimè subiicere placuit. FRIDERICVS igitur, de quo loquimur, quem uulgò passim tertium cognominant, cum quartus meritò dici debeat, natus fuit ex Ernesto Austriae archiduce, & Cymburgi Lituana, Vitoldi ducis nata, & Poloniae regis nepte ex fratre, anno Sal. 1415. orbatur parente, anno 1422. Gubernacula Styriae duntaxat prouinciæ adiit, eodem circiter anno, Alberto fratre in Alsatiam & Brisgouiã misso: quæ Lupoldo ex cognomento Craffo, hoc nomine tertio gentis, patruo, sine liberis extincto, rursus in diuisionem uenerant: germana quæ; Margareta, Carolo Badensi marchioni collocata. Et quoniam religioni cum primis deditus esset, ex natiuitate abstemius, & continentis uitæ, zelo ductus uidendi uestigia Seruatoris nostri, Hierosolymã nauigauit, anno millesimo quadringentesimo trigesimo septimo. Igitur à Paschali Marpetro, Venetiarum duce, quò ex itinere diuerterat, honorificè exceptus, & nauigio & gubernatoribus donatus: perspectis diligenter locis sanctis, posteaquam incolumis in patriam ac ditionem reuersus esset, mortuo tum fortè Alberto quinto rege, & hoc nomine Cæsare secundo, patruele suo, qui Austria utramque ex diuisione possederat, filij posthumi illius Vladislai tutelam ex testamento subiit, anno millesimo quadringentesimo trigesimonono. Quo ferè tempore & Sigismūdo, à Friderico Tyrolensi principe fratruale, filio tutor datus fuit: & anno sequenti renunciatus in Cæsarem Francofurdae, à Septemuiris Germaniæ. Anno deinde millesimo quadringentesimo quadragesimo primo, apud Aquisgranum, à Theoderico archiepiscopo Coloniensi, qui de genere comitū à Mers fuerat, diademate Cæsareo redimitus, ex itinere Conciliū inuisit, quod Felix papa ad emendandam Ecclesiam, apud Basileam

fileam tum habuerat: cuiq; uniuersalis Ecclesiae nomine, Ludouicus S. Ceciliae cardinalis praefederat. Isthic cum aliquandiu moram traheret, ac pacificandae Ecclesiae operam daret, animaduertens alterum rursus schisma futurum, duobus diuersis locis Pontificibus maximis ad clauum sedentibus, ut Felix pontificatu se abdicaret, ac Eugenio Romae sedenti cederet, autor fuit. Quo tempore Aeneam Syluium quoq; Synodi tum notarium, qui in Pontificato Maximo postea pij secundi nomen adeptus est, in aula suscepit: secretisq; primo, deinde scrinijs etiam praefecit, anno millesimo quadringentesimo quadragesimo septimo. Isthic uero arma conuersurus in Heluetios cum esset, qui ab auo Leopoldo cognomento Probo defecerant, eumq; in acie occiderat, destitutus auxilijs Principum, desistere coepto coactus est. Etsi aut graues causae, ac seditiones intestinae in Austria, quam protutore modo administrabat, reuocarent: tamen ut tranquillitatem orbi Christiano recuperaret, conuentum Germaniae ad Aschafnaburgum Moguntinens. diocesis indixit, ubi consultatione cum principibus habita, & seditiones omnes sustulit, & leges Imperij ueteres reuocauit. Qua re feliciter confecta, post aliquot annos in Austriam reuertitur: quam, non ut reliquerat, sed res nouas molientem inuenit: Vladislaum penes puerum, Alberti Caesaris filium, prouincialibus a tutela eximere ante tempus conantibus. Sed compressa mox seditione, moderatione animi rara, obfessa tum forte Constantinopoli a Thurcis, & Imperio Graeco laborante, urgente Papa Nicolao quinto, conuentum Germaniae ad Ratisponam indicere coactus est, ad annum millesimum quadringentesimum quadragessimum octauum: in quo de auxilijs in Graeciam a Germania mittendis agebatur. Quo re infecta soluto, interpellante Nicolao quinto Rom. pontifice, & operam praestante Aenea Syluio S. scrinij praefecto, uxorem duxit Leonoram, Eduardi Portugalliae regis filiam. Cum qua nuptias Romae celebraturus, ut eadem opera & diademate sacro a Romano episcopo cingeretur, an-

no 1450 in Austriam ex Boiaria redijt. Vnde cum in urbem maturaret, in Noua Austriæ ciuitate, patria sua, à prouincialibus, Vladislaum regem adolescentē ex tutela exigentibus, obsidione cinctus est: liberatus mox tamen ope Boiariæ principum, & episcoporum illius, profectioem institutam cōfecit: Romæq; à Nicolao quinto, unā cum Leonora sponfa, diademate Imperiali redimitur: acclamantibus Romanis, FRIDERICO PACIFICO A DEO CORONATO IMP. VITA ET VICTORIA. Itaq; peractis ibi nuptijs, in patriam cum¹⁰ reuersus esset, suamq; ditionem, hoc est, Styriam: ex conthorali sua genuit Christophorū, anno 1456: Maximilianum, 1458: Helenam, 1461: Kunigundē, 1465: & Ioannem, 1467. Ex quibus Maximilianus modò, postea Imperator: & Kunigundis, Alberti Boiorum ducis cōiunx, superstites fuēre: reliqui in puericia mortui, & ad S. Trinitatem in Noua ciuitate, matris fundatione, cōditi, ubi & mater postea deponitur, anno millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo. Et cum pacis esset studiosissimus, bella tamen gesta ab eo reperio. Primum contra Gallos,²⁰ eorumq; colluuiem, qui Armeniaci, uulgo die armen **Gethen** dicebātur, ut synodum Basiliens. turbarent, à Franciæ rege emissi, anno 1444. Secundū fuit cum fratre Alberto intestinū, à morte Ladislai regis, usq; ad obitū Alberti, qui fuit **L X I I I**, annis sex penè continuis: de quo supra in historia Alberti copiose à nobis dictum est. Quo in bello iniquam fortunam adeò expertus est, suorumq; perfidiam, ut Viennæ in arce, unā cum coniuge & filio obsidione, multis septimanis, usq; ad rerum necessariorum inopiam, premeretur: tormentis aduersus se quo³⁰ que exoneratis, anno Salutis millesimo quadringentesimo sexagesimo secundo, in uindemia. Tertium accidit illi pro Nussia Imperiali ciuitate liberanda, quam Carolus Burgundus obsidione presserat, anno millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo. quo, pace ac fœdere præter spem omnium commutato, Maximiliano filio coniugem dedit Mariam, Caroli Burgun-

Bella Friderici.

1.

2.

30

Burgundi filiam, unicam amplius in Belgio ditionis hæredem. Cum qua & nuptias postea celebrauit, in Belgium à patre dimissus, anno 1475. Quarto, aduersus Flandros decertauit, auxilio Alberti Saxonie ducis, anno 1482: qui extincta coniuge Maria, Maximilianum filium custodie mancipauerant. Fuit illi interea etiam, longè grauissimū absenti, cum Mathia Hungarie rege bellum: qui non modò uictor exultabat, quorundā Austriæ regulorum proditione: uerum etiā totam penè Austriam, cum Vienna metropoli præriperat, in eaq; rapinas agebat annis nouem cōtinuis: ab anno scilicet 1476, usq; ad annum millesimum quadingentesimū octuagesimū quintū: cum capta Vienna, ad clauū quoq; sedisset septem annos. Huius belli causæ aliquot euidentes, adnotatas in Annalibus inuenio. Manebat primò omnium Mathiæ regis alta mente reposita captiuitas, atque carcer Austriacus, cum à Vladislao rege, Austriæ principe, decollato fratre, ipse uinctus primū in arcem Gutensteyn, postea Pragam etiam missus fuisset. Deinde uerò, quòd mortuo Georgio Bohemie rege, Polonum sibi Vladislauum regem, tam in regni Bohemici beneficio, quòd à Friderico ut Imp. petierat, quàm etiam in uiduæ nuptijs, femine opulentissimæ ac formosiss. gentis Brandeburgicæ, prætulisset, uehementissimè utrumq; ambient. Præterea euenerat, quòd Ioānes quidā Strigoniensis præsul, indignatione regis parta, cū ingenti thesauro ad Cæsarem profugisset, què Fridericus non modò non reddiderat exigenti, uerū in super Viennensem in primis præsulem, deinde Salisburgens. quoq; archiepi scōpum designarat. Quæ res, ut animum Mathiæ regis, suapte natura ferocem, maximè exulcerarat: ita non deerant Austriæ reguli quidam, qui ob liberatas à Friderico pignori oppositas arces, & prohibita noua ab illis constituta portoria ac uectigalia, frigidā suffundebant, Ulrichus à Grauenneck, Henricus à Liechtēsteyn, Georgius à Pottendorf, Henricus à Puechaym, Vitus ab Ebersdorf, N. Greysnecker, & Andreas Pamkircher. Quorū

Belli Hungarici cause.

Graueneckius & Liechtensteynius, belli exitialis auspici-
 cia daturi, ultrò ad Mathiam regē Budam profecti, an-
 no 1476, exasperare regem aduersus Cæsarem, atq; insti-
 gare ad bellū non desinebant. Quos omnes Sixtus pon-
 tificex maximus, cum censuris Ecclesiasticis innodasset,
 ad pacificandos insuper Cæsare & Regem, antequā re-
 ctè bellū arderet, Franciscū Picolomineū cardinalē Se-
 nensem in Pannoniā ablegauerat. At Mathias uindictæ
 cupidus, ad hæc in dies magis magisq; ab Austriacis insti-
 gatus atq; inuitatus, ne publicè argueretur tyrannidis, 10
 quòd iustam belli causam nō haberet, aliā prætendebat:
 pecuniam uidelicet, quam Hungariæ regnū, cum à pro-
 uincialib. suis premeretur, Cæsari mutuò dedisset. Itaq;
 bello denunciato per literas, etsi à Paulo II. missus Ale-
 xāder cardinalis S. Lucie in Sicilia, diu multūq; interpel-
 lassent: mitigare tamen ferocē Regis animum nequiuit.
 Anno eodem igitur, de quo diximus (qui fuit à nato Ser-
 uatore nostro, 1476) eductis in aciem copijs, Mathias Au-
 striam infestis signis inuadere cœpit, missis Selene quo-
 dam cum aliquot millibus leuis armaturæ equitibus: 20
 quos ponè sequebantur pedites, & cataphracti equites,
 Morauī magna ex parte, ac Silesij, duce Dobeslao à Czer-
 nahora, Morauie regulo. Qui ut latrocinia commo-
 dius exercere possent, ac locis munitioribus eo in agro
 sitis, qui est ad fines Hungarie, potiri: Graueneckius, quē
 dictum est belli incentorem extitisse præcipuum, limi-
 taneas arces, Scharfeneck & Trautmansdorf, Hungaro
 tradidit. Vnde inflammatis pagis & arcibus, castellisq;
 ac oppidis ad deditionem coactis, Haynburgo, ponte
 Lytabæ, Neuunkirchio, Medlinga, Gumpelsdorfio, Pe- 30
 richtolsdorfio, Grinczinga, Nufdorfio, & ipsa Neubur-
 ga quam Claustralem appellant, diui Leopoldi tumulo
 clara, ad Viennam castra posuit, die Iouis ante festum
 beati Barptolomæi apostoli, anno quo dictum est. Hęc
 Fridericus Cæsar cernens, qui in Noua tum ciuitate re-
 giam tenebat, nulla re ad bellum (quod nimirū extinctū
 iri Pontificis Rom. intercessione sperauerat) instructus,
 in Sty-

Mathias rex in
 Austriam cum
 exercitu.

in Styriam, Graizium concessit: relictis in Austria qui rerum summam tenerent, cardinale Iodoco Hasler Pataviensi antistite, cancellario suo Hugone comite à Vuerdenberg, Vuilhelmo comite à Tyrsteyn, Rudigero barone à Starhenberg, Vuolfgango Vuulflésdorfer, domino à Vuesternach, & quodā Kuenbergero. Quorū Vuerdenbergius, Vuulflensdorfer, & Kuenbergerus, re subita in Nouā ciuitatē, ne in hostium potestātē ueniret, aliquātam manū militū induxerāt. Viennā quoq; , quanta
 10 potuerūt celeritate, Casparus Rogédorfer & Hērichus Brueschenck, Imp. cubicularij, ex colonis passim, Bohemisq; cōtractos aliquot paucos milites tū adduxere: datis ducib. Vito ab Ebersdorf barone, Sigismundo Maroltingero, & Vuilhelmo Aichpergero. Ita toto autūno, in hyemē usq; , cum tracta obsidio esset: & in hybernis Kornenburgū Hūgarus, S. Hippolytū, Mautriā ac arces circūfitas, in deditiōē cōpulisset, parumq; abfuisse quin & Kremsiū cōparasset: mittitur à Pontifice max. Bessarion cardinalis Græcus, ad componendos principes. Qui col
 20 latis consilijs cum Gabriele cardinale sancti Georgij, & Bachi Agriensi episcopo, Mathiæ regis consiliario præcipuo, diem partibus ad Kremsiū dixit: ubi conuentu prouincialium legatorumq; constituto, anno 1478 formula concordiæ hæc concepta, ac uulgata fuit. Vti acceptis XVI millibus ducatorum à Cæsare, Hungarus arma deponeret, atq; abiret. Sed hæc non totum annum rebus tranquillis pax mansit. In Styria enim & Carnis, cum fraude interea comparasset Leybniciam, Frisacum, & Vuansdorfiū arcē, bellū non extinctū, sed aliō
 30 translātū uidebatur. Nec multo pōst Viennam quoq; ab Hungaris reuersum fuit, aucto exercitu decem millibus Morauorum, Slauorumq; , quæ Czernahorius adduxerat, & quidam Vuaczladius. Ad quam soluendā, cum Imperij comitia Cæsar ad Noribergam indixisset, XX millia Germanorū nauigio Viennā properarunt, à principib. Germaniæ passim laborāti Austriæ subsidio missa, anno 1481. Hic rursus interponentib. auctoritatem suam,

Vladislao Bohemiæ regē, & Alexandro Foroiulien. episcopo, nuncio Apostolico, pax recuperat. Quæ altero mox anno rescissa, & latrocinationes Austriæ, & obsidione Viennæ reduxit: quib. tam prouincia quàm urbs exhausta, annis ferè quinque: postremò, sæuiente præsertim in miseros ac innocentes ciues quodam Laurentio Ketner iuriconsulto, Fiscii Imperialis aduocato, Viennâ à Cæsare misso (ut qui consulem urbis Laurentiû Haydem, antiquis. profapia patricium, ac de domo Austriæ benemeritû, fideq; integerrima semper adhærentē, custodię nullis causis tradiderat: & ob solam suspicionem, capitis pœna Thomam Tenck senatorem innocentem adfecerat) deditioem fecit, in profesto corporis Christi, anno à reparata salute 1485: posteaque adempto suburbio Landstrafs, & abbatia S. Nicolai isthic ab Hungaris expugnata, nec in Cæsaris auxilijs, nec in re frumentaria, cuius nihil penè supererat, quidquam præsidij collocari potuerat. A quo tēpore, Mathias Hungariæ rex exacto à ciuibus & prouincialibus proximis iuramēto, regiam suam perpetuò Viennæ tenuit, usq; ad obitum eius, qui fuit anno 1490, in fine quadragesimæ: totiusq; Austriæ inferioris, excepto Krempsio & Noua ciuitate, potitus, siue conuiente Cæsare, siue alijs occupato, moderatè & planè remisso regioq; animo gubernacula tã Austriæ quàm Viennæ, quinquennio ferè capessiuit. Post cuius mortem, Imperatore Lynczj expedis cancræna laborâte, Maximilianus rex filius, eductis in aciē copijs, tam arces oppidaq; quæ Hungarus occupauerat, quàm Viennam, nullo labore recepit. Qui extincto postea patre, anno 1490, uindicans in patriæ hostes, bellum in Hungariam transtulit, obsessa Alba regali, cuius etsi regni iura repeteret, possessionemque ex formula olim dicta requisiuisset, interuenientibus tamen proximis principibus, ac legato Apostolico interpellante, ne ambitionis & auariciæ argueretur, in gratiam cum nouo rege Vladislao redijt, ac de iure suo in hæc conditiones remisit: Vti expensis belli solutis, titulum regis Hungarię

gariæ Austriaci retinerēt: possessionemq; porrò, si ma-
 icula proles defineret, adquirerent. Et hæc obiter de ui-
 ta ac gestis Friderici Imp. Austriæ principis solertissimi,
 adnotare uolui: quæ in Decadibus nostris & prolixius ad
 fidem historicã, & tersiori dictione enarrantur. Oratio
 ne igitur conuersa ad filium Friderici MAXIMILIA-
 NVM, Cæsarem Augustum in uita patris à Septemuiris *Historia Maxi-*
 Germaniæ renunciatum, anno Salutis 1486: quæ digna *milian.*
 memoratu ab hoc Heroe domi forisq; gesta sunt, breui
 10 ter ex Decadibus meis, capita rerum modò recēsendo,
 cōmemorabo. Cuius ut natiuitas miraculo nō caruit, i-
 ta præclarè postea gesta, decursa ætate, omnē humanæ fra-
 gilitatis existimationē superarunt. Quippe antequam
 in lucem prodiret inuictis. heros, post fratrem Christo-
 phorū, anno 1458, diuino oraculo prænūciatus fuit: eue-
 tuq; mirabili nomen antiquissimi Norici martyris (qui
 sub Caro & Numeriano Cæs. apud Celeiam coloniã,
 antistes & præco uerbi diuini apud Laureacum, in No-
 rico Ripensi, anno Salutis nostræ 289 obiit) adeptus, in
 20 ea incidit tēpora fluctuantis Ecclesię, ac penè deperditis
 bonis morib. exulātibusq; uirtutib. ut meritò, dū aduer-
 sus tot Cētauros Cyclopesq;, ceu alter Hercules, animo
 inuicto depugnat, tot monstris profligatis atq; subiectis,
 & martyribus Christi adnumerandus fuerit: ac ea om-
 nia, multoq; maiora, repræsentauerit breui tēpore, for-
 tuna tenui, & nunquã nō calua, q̄ in gestis Maximi Aemi-
 liani illius, tot laudib. à Ro. quōdã Maiestate euecti, ado-
 ptati scilicet è gēte Fabiorū, à Paulo Aemilio, Macedonū
 ac Gręcorū uictore, nō legunt. Sed pergã. Nominis illati
 30 in hãc nobilē gentē Austriadū diuina quadã prouidētia,
 ea fuit occasio, ut ex fidedignis Annalib. eruere potui. Ex-
 tinctus sine prole fuerat Fridericus Cilię comes, Vlrichi
 illius frater, quē diximus à Vladislao ac Mathia Hunia-
 dis, ad Albã Gręcã, p̄ insidias interfectū. Qui quoniã pau-
 lo antè, q̄ Vladislaus posthumus Austrię princeps, ex ne-
 pte illorū Barbara, natus fuisset: Austriadesq; subinde il-
 los, aduersus Slauos ac Thurcas, opib. atq; armis iuuisset:
 literis

literis prolixè cauisset, beneficiorum scilicet atq; cognationis memor, si stemma Ciliensium fortè deficere contingeret, Auftriades uti propinqui succederēt, si illud ab imperio ius quondam acquisitum, ac præclaris rebus gestis confirmatum, obtinere possent: Fridericus Imperator, non solùm ut beneficij dominus, comitatusq; Ciliensis collator, uerumetiam ex transactionibus uetustis hæres, aliquot militum manu comparata, Celeiam, patriam uidelicet diui Maximiliani, & passionis locū, concessit, ea meditatione, ut incolas diplomatum uetustorum testimonio in uerba acciperet. Supererat uerò adhuc demortui Ciliensis principis uidua, Croata, atrox foemina, & ad arma magis quàm Venerè apta: quæ Cæsarem fugiens, procul in Illyridem concesserat, uires comparatura, quibus comitatum in fide retineret. Quæ duce Vitouicio quodam ad fraudem cōuersa, cum primū accepisset Cæsarem Celeiam cum exiguis admodū copijs uenisse, intempesta nocte obruere illum, ac cum omni comitatu intercipere isthic imparatos cogitauerat. Hoc tātum ne facinus committeretur, ac Romano nōmini impressa labes, inclytum genus dedecoraret, diuinum numen præuenit: quòd uespero illo qui noctem funestam præcefferat, animum Cæsaris rerum omnium securum, ita sollicitauerat, ut præter omnium opinionē, dissuadentibus etiam consiliarijs, ex regia inferiori, arcē quæ in edito monte sita est, cum paucis peteret, consiliarijs omnibus in oppido relictis. Itaq; proxima nocte, cū Vitouicius (de quo diximus) uiduæ præfectus, Celeiam subito ex itinere intercepisset, captis Vlricho præposito Frisingensi cancellario, Ioanne Vngnad curiæ præfecto, ac alijs: per quietem uidisse, Cæsarem, Annales quidam adnotarunt, beati Maximiliani, loci martyris interpellatione ac precibus, ab imminente pernicie conseruatum: monitumq; uti in rei memoriam filio, quæ coniunx ea nocte concepisset, martyris nomen imponeret. sic memorem beneficij illius Fridericum, cum natus postea esset filius, in Tanczenberg, Carinthiæ arce, anno 1458,

1458, MAXIMILIANI nomen imposuisse. Id siue uerū sit, ut sanè autumno, siue minus: fatis tamen constat, nō uum hoc generi tum primū omniū, nomē illatū fuisse, maioribus quondam planè incognitum, nō sine oraculo ac numinis diuini prouidentia. Sic igitur natus ex Leonora, nobili Portugalliæ regina, Eduardi regis filia, quo diximus anno: diuinitusque nominatus, puericiā in Noua ciuitate transegit, sub quodā indocto homine Petro Engelprecto: quē parēs Fridericus primū Nouæ
 10 ciuitatis, assensu Pauli secūdi, episcopū designauerat (de quo Cuspinianus obiter adnotauit, se ex ore Cæsaris sacro audiuisse, si uiueret suus præceptor, docturū illum; quemadmodum instituere pueros deberet) obsidione quoq; Viennensi cum matre & patre conclusus, annos ferè agēs ætatis quinq; cōquestus de cibo furfuraceo pueriliter fert, cum inopia rei frumētarię laboraret. Itaq; cū mediocriter literis à sacerdote indocto erudiret, eos tamen fecit progressus, in morib. præsertim, ut anno ei ætatis 14, pulcherrima ac opulētissima uirgo, Caroli Bur
 20 gundiæ ducis potētissima filia, ac unica hæres, ab utroq; parēte desponderet. Cum qua in Belgiū profectus, sub ipsam obsidionē Viennen. à Mathia Hūgarię rege factā, nuptias splēdidè celebrauit, anno Sal. 1475, annos natus ferè X & VIII. atq; ex ea filios progenuit: Franciscum, in puericia mortuū: Philippū: & Margethā, Gallo qdē regi nuptā, sed ante nuptias repudiatā. Quā in ipso ætatis flore cū amisisset in uenatione, casu equi extinctam, anno 1486, à Prugensibus ac Gandauensib. eodē capitur anno q̄ tutorē liberorū agere instituisset. cui Flādri, cōsilijs ac
 30 factione Galliaë regis, q̄ fortunæ Austriacorū perpetuò inuidebat, nō minus q̄ successores illius, resistere nitebantur. Sed liberatus mox parētis ac Alberti Saxoniae ducis subsidijs, meritā postea de perfidis pœnam sumpsit: emporio mercium quod tum Prugis, totius penè orbis celeberrimum fuerat, Anduuerpiam translato: & fontibus faciōrisq; conscijs, capitis supplicio affectis. Duxerat secundis nuptijs postea & alteram, Britanniaë ducis

ditissimi filiã: quam Gallie rex Carolus, optimo principi præripuerat, filia Maximiliani Margareta dimissa. Ita in tertium matrimoniũ incidit, ducta in matrimoniũ Galeacij Mediolan. principis nata, Blanca, Ludouici uicecomitis sorore: quorum parens per insidias occisus fuerat, anno 1495. Quam cum amisisset anno 7, cœlibe uitam annis ferè decem & septem, in perpetuis laborib. ac bellis, q̄ pro tuenda Austriacę domus ditione dignitateq; aduersus Gallie reges, Carolũ, Ludouicum & Franciscum, Venetosq;, Palatinos ac Heluetios, coactus susceperat, transegit: ut nullus fuerit post Carolum Magnũ, Ottonẽ, Fridericum, ac Rudolphũ (generis nobilissimi ceu alterũ conditorẽ) Cæsares, qui plura bella gesserit, quibus propria semper persona interfuit, ac manu non semel gnauiter capessiuit, in secunda acie milites nõ sine audacia ac eloquẽtia militari allocutus. De quib. ordine à nobis, quoad eius fieri potest, breuissimè dicetur: q̄ prolixè ad fidem, in Decade ultima rerum Austriacarũ differimus. Primum igit inuictõ Heroi, etiãdum iuueni bellum fuit, altero ferè à nuptijs anno, qui fuit à Christo nato 1476, aduersus Ludouicum Gallie regem, qui inuidens Austriadis successum, Burgundię ducatũ & Artesiæ principatum per insidias præripuerat, ditionis quondam Caroli Burgundi foceri non minimam partem. In hoc bello uictor, ut uicinum amicum haberet, filio eius Carolo, Galli filio, Margaretham natam despondit: quam is posterus intactam dimisit, prærepta propria Maximiliani sponfa, Britonum principis filia.

2. Secundum illi bellum fuit anno millesimo quadringentesimo octuagesimo sexto, cum eodem Gallie rege in Picardia: quo uictor, Cameracum recepit, Imperialem eorum finium urbẽ: & Attrebatum, uictorię præmium, Belgio suæque ditioni adiecit, XXX millibus hostium profligatis. Quo tempore, collatis cum parente consilijs, Sueuici fœderis in Germania, ad repentinas factiones reprimendas, initia posita sunt. Huic successit, altero mox anno, Venetum: quod etsi Sigismũdus archi-

Bella Maximiliani.

archidux patruelis, qui gubernacula tum in prouincia Athesina capessebat, suscepisset, ob limites uidelicet, & quòd comites ab Arcu ac Lodronios ad Benacum tenentes Veneti obsequio Austriaco detrahere conabantur: inclytus tamen Heros, in qua necessitate foret propinquus suus, certior factus, è Belgio comitem à Sunneberg & Gaudentium ab Embs, cum manu lancigerorū, hoc est peditum Germanorum (quam militiam is orbi primus introduxerat) auxilio misit. Qui non solùm Tridentum, quod insidijs ferè hostes interceptissent, in fide retinuerunt: uerùm latius progressi, & Roueritium, Venetorum ad Athesim oppidum, quà Veronam uia ducit, re subita expugnarunt, obuiosq; hostes, ducibus Cæsare Camerte & Roberto Seuerinate, insigni prælio ad Callianum deuicere, aliquot millibus occisis, absorptis quoq; uorticibus Athesis flu. non paucis. Qua in uictoria emicuit quoq; præter cæteros, Georgij à Fels uirtus: qui stratagemate usus, ex montium præcipitio delatus cum suis, hostes in fugam primus coniecerat. In qua clade perijt Imperator Venetorum, Robertus Seuerinas, cum nobilissimo quoque: quorum nomina à Bembo referuntur. Filius deniq; Roberti tum in captiuitatem cecidit, qui antea singulari quoq; certamine cum Sunnebergio inuito succubuerat. Hac uictoria, absens licet, elucescens, ut patriam reciperet, ab Hungarorū rege Mathia præreptam, copijs contractis è Belgio, magnis itineribus in Austriam contendit. Itaque cum commodum Mathias tum Viennæ rebus humanis exemptus esset, pulsus Hungaris, nullo labore patriam recepit: motoque in Hungariam exercitu, Albam regalem, munitissimam eius regni urbem, ac lacubus palustribusque latè uallatam, per hyemem obsedit, atq; expugnauit. Quam tamen, precibus uictus, cum plus laudis in uictoria positum quam præda existimaret, contentus titulo, ac successio- nis iure, Vladislao Polono nouo regi, sacra corona redimito, reddidit: qui & sumptum belli omnem persoluit, & in amicitiam cognationemq; Austriacum perhumaniter admisi-

5 sit, anno 1499, Friderico patre nondū extincto. Quintum absens per suos in Carniola & Vuyndorū marcha, aduersus Thurcas administrauit: qui facta incurfiōe, anno 1492 miserè Carniolā, Ciliensem ditionē, Carinthiā ac Styriā depopulati fuerant. quo bello Georgij ab Herbersteyn uirtus enituit. Clarus hic annus inuictō Heroi fuerat, comitijs Imperij ad Berbetomagū transactis: in quib. Eberhardū Vuirtenbergiæ comitē opulentis. & Ioānem Galeaciū uicecomitem Mediolanen. socerum suū, quē nō semel à Gallorū uirtutatus fuerat, solenniter¹⁰ (ut uocant) inuestitos, ducib. Imperij adscripserat. Eodē quoq; anno ut Ferdinandū ac Alphonsum Arragones iuuaret, quib. Neapolim Gallus pręripuerat, fœdus cum Venetis & Alexandro sexto Rom. pontifice, aduersus Gallię regē percussit. Qui haud multo post ad Rauennā uictus, Neapolitanū regnum reliquit, & domum in gloriū redijt. Sextū Maximiliano in Geldria fuit, quo ducem contumacē, & rebus Gallicis fauentē, repressit: his recuperatis, q̄ opera Geldri, Gallus Rom. Imperio pręripuerat. Septimū postea gessit, anno Salutis 1498,²⁰ contra Engadinos, qui Athesinos limites peruaserant. Quod quidē absens per Nicolaū comitē ab Arcu, feliciter cōfecit: cū iam extincto Sigismundo archiduce, Tyrolis possessore, heres nūcupatus fuisset, anno 1489. à quo multo etiā antè adoptatus fuerat in filiū, cum prole caret, anno 1487. Octauū reperitur magnanimus heros gessisse aduersus Heluetios: qui Engadinis auxilio profecti anno 1499, oppidū Meyensfeld & Minstertall cœnobiiū ditionis Austriacę in comitatu Veldkirchēsi occupauerāt. ad quod magnis itinerib. ex Geldria cōtendēs cū³⁰ copijs, posteaquā die dicta ad Veldkircham Augustanus ac Constantien. episcopi, qui ad pacificandū suā auctoritatē interposuerāt, nihil q̄d ad cōciliationem pertineret effecissēt, cōserta manu ad Dorneck arcē prope Basileā, loci & fortunę iniquitate fundit. Et cū interpellāte Mediolanen. duce, in pacē conuenisset, rursus noua scintilla, anteq̄ induciarū terminus effluxisset, emicuit. Quippe ad Rhey:

ad Rheyneck limitaneam, contentione suborta, ex leui
 praelio quo sexaginta Heluetiorum occisi fuerāt, totus
 Heluetiorū populus ad arma concitatur. Quibus obuiā
 progressus, ut suis auxiliū ferret Cæsar, ad Cōstantiā, dū
 omnes conuenirent copiæ, præstolatur. Sed rem in cele-
 ritate positam cernentes Heluetij, ex saltu proximo, quē
 Schuuaderloch uulgo appellant, declinato loco ubi tor-
 menta Cæsar̄is disposita fuerant, in eos qui tum ruri me-
 tebant, impetum fecerūt. Quos defensuri Cæsar̄iani, ad
 10 certaminis necessitatem peruenēre. In quo rursus uicti,
 urbis propinquæ se mœnibus tuebantur. Qua clade in-
 dignatus Cæsar, cum auxilia omnia ex Alsatij, Sueuico
 fœdere & Argentinensib. contraxisset, denuò fortunā
 belli tentaturus, arcē Dorneck adgredi statuit. Cuius cō-
 filij maturē Heluetij certiores facti, antequā rectē hostes
 castrametari potuissent, Tigurēses, Zugienses & Lucer-
 nates, ex insidijs adorti Cæsar̄ianos, haud difficili nego-
 cio castris exuerūt. Qua fortuna territus Cæsar, interpel-
 lantib. pro Heluetijs Gallix rege, & pro Cæsare Medio-
 20 lani duce, & cōmuni consensu in sequestrum adscito Pa-
 latino Rheni, certa dicta formula, Cæsar Heluetijs cōci-
 liatur. Altero anno & Basilien. defectione ab Episcopo
 & Rom. Imp. facta, ad confœderatos se cōtulēre. Quo
 tempore & Galli Mediolanū occupauerunt: quod sexto
 mense exinde Ludouicus Galeacius recepit, Heluetiorū
 auxilio: qui tamē mox ad Nouariā capitur, mense Mar-
 tio, anno 1500, eo ipso quo cruces in uestib. hominū appa-
 ruerūt. Nonū postea, illucescēte anno Christi 1503, Ba- 9
 uaricū, inuictō Heroi difficultatē nō minimā exhibuit:
 30 atq; eo in primis nomine, quòd dū propinquos tuef, cer-
 tare cōtra p̄pinquos coactus est. Bauaria paulo antè di-
 uisa inter duos principes, Albertū scilicet Cæsar̄is soror-
 riū, q̄ partē inferiorē moderabat: & Georgium Rudper-
 ti palatini socerū, q̄ ad Ingolstadiū gubernacula capeffe-
 bat: postea Georgio extincto, dū frater & gener hæredi-
 tatē adire conant, maximi belli incētiuū præbuit: auxilia
 cōferentibus, hinc Cæsare sororio, illinc uerò Philippo

Palatino patre filio, ac Bohemiæ aliquot regulis principibusq; uicinis. Adiunxerant se Cæsari, Albertoq; Boiario, antea ex professo Palatinorū hostes, Vlrichus Vuirtenbergēsis princeps, Fridericus Brandenburgius, Landgravius Hafsiaē, Alexander Veldenciaē comes, & Emicho Leyningensis. Quorum accessione ualidior Albertus, inferioris Georgij defuncti germanus, antequam casum belli tentaret, ex capitibus cuiusdam conciliationis peruetustæ, rem in primis ad cognitionem Ordinū Imperij deferre uoluit: cumq; repulsam à Palatinis, utpote ¹⁰ sanguineis suis, pateretur, rem armis experiri cōstituit: uictorq; in primo limine belli, & Rudbertum cum auxiliarijs Bohemis fudit: & quò sororius Maximilianus Cæsar, cum his de quibus dictum est principibus magnā Palatinatus partem sui iuris interea faceret, distrahendo hostis uires, ansam præbuit. Quorum Cæsar quidem in finibus Mortinouiæ Gengenbachū, Gerholdseckium, Offenburgam, Ortenburgamq; cum uniuersa prouinciali Aduocacia, paucis diebus in ditionē coegerat. Quē adiuuantes ex alio latere, Hessus Leonstajn & Mecke- ²⁰ ningam, Vuirtenbergēsis uerò Besicam, Brettā, & Vuinſpergam obruentes, Palatinatus nota loca expugnarūt. Cumq; ne sic quidem desisterent Palatini, & contra Ordinū Imperij edicta, qui rem ad cognitionem iuris traherent, Monacum obsidione cinxissent: Imperator sororio auxilio profectus Rotenburgum, Kuoffstajniū ac Kuczpuchlam, munitissima ad Oenum loca, Tyroli uicina, obsidione adortus, magna cum laude expugnauit. Qua fortuna territi Palatini, tandem se cognitioni submisere: ex cuius formula pars Boiariæ, quæ Sueuiam se- ³⁰ cus Danubium contingit, cum oppidis Neuburga, Lauhinga, Gundelfinga, ac Hochstadio, de arcibus uicinis, Rudberto defuncti genero decernitur. Sic perfunctus & illo bello, precium laboris amplissimum Austriae adiecit, de quibus paulo antè dictū est, arces ac oppida, Rotenburgum, Kuoffstajniū, Kuczpuchlam: cum biennio antè totam prouinciam Tyrolensem Athesinamq;, defuncto

functo sine liberis patruele Sigismundo archiduce, ad
 suum stemma retulisset. Decimum à Maximiliano,
 secundum Coloniensia comitia, aduersus Geldriæ du-
 cem Carolū Egmondanū, susceptum est bellum, anno
 1505: qui oblitus superiorum annorum ueniæ, iterum re-
 bus nouis studebat. Quem ubi in ordinem redegisset,
 expugnato Arnheimio, Philippū filium quatuor iam
 liberorum parentem in Hispanias misit, coniuncto præ-
 fecto Vuolfgango comite à Furstenberg: ubi aeris insue-
 ti grauitate in morbum incidit, eoq; non sine publicis la-
 chrimis, magnæq; expectationis casu obiit, anno millesi-
 mo quingentesimo septimo. Vndecimo, adscito in so-
 cietatem Henrico Angliæ rege, insigni potitus de Gal-
 lo rege Ludouico uictoria fuit, ad Greynegatā uicum,
 in finibus Nordmandiæ: Tornaco Neruiorum, & Ter-
 uana Morinorum, post leuem oppugnationem, in fi-
 dem receptis, anno millesimo quingentesimo sexto.
 Duodecimum, Venetum memoratur, eorum quæ an-
 tea gessit, omnium maximum, longissimumq;: quip-
 pe quadriennio uaria fortuna ab inclyto Heroe id ge-
 stum fuit. Anno primū omnium millesimo quin-
 gentesimo octauo, non sine maxima Austriæ clade, ac
 totius penè Foroiuliensis Goricensisque ditionis amif-
 sione. Quam iacturam tamen splendidissima uictoria,
 annis posteriorib. millesimo quingentesimo decimo,
 & millesimo quingentesimo undecimo, cōmutauit: nō
 solū receptis quæ amissa fuerant, uerū adiectis quoq;
 Austriacę ditioni amplissimis Venetæ Reip. urbibus, Ve-
 rona, Patauio, Vincetia, Cennadio, Feltri, atq; alijs quàm
 plurimis. Huic bello causam præbuerat, fœdus quod
 cum Iulio Romano pontifice, & Carolo Galliæ rege
 Cæsar inierat: fidē pro heris suis facientibus, Bernhardi
 no cardinali sanctæ Crucis, & Triuultio. Antequā uerò
 ad bellū se accingerent, qui fœdere iuncti fuerāt, Veneti
 scriptis decē millibus peditū, & duobus equitū, ducibus
 Nicolao Ursino, Barptolomeo Liuiano, Georgio Emo,
 Vitellio Tiphernate, Iacobo Siccio, Lucio Malarcio &
 Cora-

Coraciolo, priores in fines Cæsaris, qui sunt ad Athesim flumen, atq; Carnos non denunciato prius bello, impetum fecerunt. Itaq; eodem propè tempore, quo rem in Histris ac Foroiulio, Carnisq; hi quos memorauimus duces agebant, Andreas Grittus eductis quinq; millibus pedum, ac equitibus leuis armaturæ Epiroticis, quos Palæologus & Busichius ducebant, alpes Athesinas ex improviso inuasit: ad quem reprimendum, subito Sixtus Trautson, tredecim signis tumultuariè ex prouincialibus passim excitis, mense Februario per niue obsitos scopulos eluctatus, ut fines defenderet, in ualle Codora uana in hostes incidit: cōsertaq; manu, antequā locis angustis ac difficilibus ordines instruere posset, funditur, omnibus penè cum ipso duce occisis. pauci adeò in captiuitatem cessere: quorum insigniores referuntur, Dominus à Turre, & Melchior à Masmunster Allata. Qua uictoria elati reliqui de quibus dictum est Venetorū duces, antequā Cæsariani, qui omnia amica à republica illa expectauerant, ex Carnis Foroiulianis auxilia ferre possent, Clusium Cadoram ad Planum amnē situm, Gradiscā, Cormonam, Goritiam & Vipachū, quàm maximo potuere tumultu, eodemq; tempore simul loca tum aperta, nulloq; præsidio firmata adgressi, in deditiōē compulere. Nec cessatum interea ab illis in mari fuit, eadēq; celeritate atq; fortuna Antonius Contarenus, qui classi præerat, Duynum, Tergestum, flumen Pisinum & Bistoynam in Istria, ex mari partim expugnauit, partim ad deditiōē coegit. Et nisi intercedente Paulo Lychtenstainio Tridentino præfule, induciæ in ipso tēpore fuissent constitutæ, arma in imparatos Carnos, & nihil hostile timentes transtulissent. Sic utrinq; ab armis discessum est: & loca, quæ tum ditionis Austriacæ per insidias occupauerant Veneti, cum ualidis præfidijs firmarunt designato cuiq; eo præfecto, cuius uirtute ad fidē Reip. peruenisset: Tergesto, Francisco Capello: Duyno, Nicolao Bardo: Goritiæ, Dominico Gritto: Gradiscæ, Dominico Mauroceno: Cormoni, Traiano Bono: & portui Naonis,

Naonis, ipso Liuiano imperatore. cui postea municipiū
illud etiam præmium laboris, ob bene nauatam operã,
Resp. donauit. Et ne intercipere mox Cæsariani possent,
Hieronymus Saornianus & Guydus Vaynus, cum par-
te exercitus, ad limites relictī sunt. Hanc Venetorū ui-
ctoriã, insignis mox clades anno eodem accepta, XVI Iu-
lij, defœdauit. Quippe Carolus Galliæ rex, ex fœdere ut
Cæsarē iuuaret, eductis quadraginta millibus, per alpes
in Italiam Ligusticam transcendit: ac in ditioe Veneto-
rum isthic infesta omnia fecit, expugnatis aliquot oppi-
dulis ac prædijs. Cui in occursum Veneti, cum quin-
quaginta millibus profecti, collata acie ad Guaradam
superantur, decem millibus desideratis, ac omnibus ma-
chinis amissis. Ipso quoque imperatore Liuiano capto:
ac cum reliquijs Brixiam turpiter ex acie fugientibus,
Andrea Grytti, Georgio Cornelio, Zacharia Lauredo-
no, Dionysio Naldio, & Vitellio. Hac Gallorum uictoria
animatus Maximilianus Cæsar, etsi à fœdere deficere
eorum rex uideretur, propter Ferdinandum Hispania-
rum regem, cum quo ad Cameracum Artesiæ Cæsar a-
liud fœdus percusserat: tamen inuicti animi Heros per-
durandum ratus, adscitis in belli consortium Mantua-
no, Mediolanensi ac Ferrariensi principibus, ut maio-
res ex Germania copias acquireret, comitia Imperij ad
Vuormaciam indixit. Vnde destitutus quodammodo
omni ope, cum suarum modò prouinciarum auxilijs in
Carnos Athefinosq; profectus, primo uere se ad futurū
bellū cōparauit. Quo tempore uictoria iam exultās Gal-
lus, Brixia, Cremã, Cremonã, Coriagiū, & Peschieram
ad lacum Benacum: Iulius quoq; pontifex Romanus, in
Flaminia Rauennam, Ariminum, Fauentiam, & Ruf-
sium, deditioe receperat. Itaq; certus de uictoria Cæ-
sar, haudquaquam delinitus ab Antonio Iustiniano, per
quem omnia superiori anno ablata in Foroiulio, resti-
tuere loca pollicebantur Veneti, motis castris secundo
Athesi, inter initia mox belli: Zacharia Lauredano, qui
lacui Benaco cum biremi & triremi præerat: & Seba-
T stiano

stiano Mauro, qui Athesim XVII nauibus custodiebat, & noningentis deniq; peditibus, & CCC equitibus, qui ad mœnia Veronæ, sub Andrea Gritti & Petro Diodo, in statione subito erant, præter spem profligatis, ad Veronã cum suis, nemine impediẽte, accessit. Quam oppugnatam aliquandiu, à præfecto illius Christophoro Mauro, in deditiõnem accepit: ac ulterius progressus, Patauium & Vincentiam, amplissimas urbes, ne tentatas quidem, opera Leonhardi Trissini exulis Veneti, in potestatiẽ redegit. Tantaq; inuasit tum Venetos formido, cum desperatione rerum omnium coniuncta, ut de munienda urbe Venetiãrũ cõsilia inierint, arborem ad propugnacula cederẽt, nouas molas uento inflandas in insulis proximis cõstituerẽt, puteosq; in cõtinente proximo suffoderẽt: Octo quoq; in urbe apud se triremes nouas, & quatuor in insulis Dalmatiæ, quanta potuere celeritate armarent: noua deniq; auxilia, magnis stipendijs & promissionibus, ex Epiro sollicitarent: subditisq; cũctis ut militiẽ nomina darent, ac in fide manerent, portoria remitterent: & leges antiquarent, quæ externos ad subuectionẽ frumentorũ aliarũq; merciũ prohibebant. Et quoniam res in celeritate posita uidebatur, nec tot hostibus uno tẽpore sufficerent, ad Electores in Germaniã legatos miserũt, q; Cæsare auocarẽt, & ad necessitudinẽ beneuolentiãq; pristinã adhortarent. Pontificem quoq; precati sunt, per suẽ Reip. cardinales, Dominicũ Grimãnũ, & Marcũ Corneliũ, ut sibi remissa ira ignosceret: & ciuitates in Flaminia, quẽ iure antea, nũc armis adgressus esset, ultrò caperet. Idẽ apud Ferrariẽ ducẽ, per Aloisium Molinũ legatũ, & Ferdinãdũ Apuliẽ regẽ tẽtabãt, ut receptis q; abstulissent aliquãdo, ab armis discederet. Sed cũ frustra ea omnia cõsilia essent, & tẽpore alienissimo suscepta, præcipui nominis patricos, ætate atq; prudẽtia graues, deprecatũ ad Pontif. in urbẽ miserũt: q; omnis generis illecebris ac pmissionib. illũ mitigarẽt, & à Cæsaris Galliã societate abducerẽt. Dominicũ Triuisianũ, Leonhardũ Moccenicũ, Paulũ Pisanũ, Hieronymũ Donatũ, Paulum

Paulum Capellum, & Aloisium Maripetrum. Quos priusmittere Pontifex noluit, quàm Taruisium, Tergestum & Foroiulium, quæ adhuc retinebāt loca, Cæsari redderēt: literisq; deinceps tam illi, quàm sibi Galloq; ac cæteris Italiae principibus cauerent, deinceps ab alienis ditionibus temperaturos. Qua in re, dum tergiuersarentur legati, Pontifex neque de fulmine neq; de armis quidquam remisit. Et Gallus rex opima præda potitus, cum Cremonæ Triuultium, Mediolano Galeacium, Brixie Paleuicinum, Pergamoq; eiusdem fratrem Antoniū præfecisset, ualido ubiq; post se relicto præsidio, adulta ætate, uia qua uenerat, uictor in regnum redijt: captiuos secum trahēs præcipui nominis Venetos, Barptolomeum Liuianum, Zachariam Contarenum, Andream Dandulum, Marcum Lauredanum principis Venetiārū propinquum, Sebastianum Maripetrum, & Aloisium Molam. Quos multis precibus ad magni nominis principum intercessionē, & magna ui pecuniæ, uix libertate donauit. Interea Maximilianus Cæsar, bellum incēptum in Foroiulio ciens, præter Veronam & Patauiū, Cittadelam, Belunium, Cennadium, & quod Taruisio imminebat castrū, partim expugnauit, partim ad ditionem compulit, nequicquā resistantib. Contareno & Georgio Pisano. Qua in re usum Maximilianū opera & cōsilijs memorāt, Christophori comitis de Frangipani- bus, Bernhardi Reynacheri, Dominorū de la Scala: & qui à Venetis defecerant, Pandulpho Malatesta, Sebastiano Mauro: exule deniq; & in suā gentē acerrimo, Leonhardo Trifsino, quem & Patauio postea, unā cum Brunone de la Scala præfecit. Hæc gesta ferè à Maximiliano contra Venetos feliciter, anno 1510 reperio. Et quoniam nondum saturato animo is erat, memor superiorum annorū iniuriæ sibi factæ, cum non denūciatō bello, Foroiulium, ac comitatum Goricensem, Karstiumq; per insidias intercepissent, insistens uictoriæ, bellū non solū in annū sequentē, qui fuit à nato Seruatore millesimus quingentesimus undecimus, protraxit: sed nouis

Bellum Vicen-
tinum tredecim-
mum.

comparatis insuper ex Germania uiribus, ac acceptis un-
dique à principibus Germaniæ Italiæq; auxilijs, ad po-
stremum exercitum armauit triginta octo millium pe-
ditum, & uiginti equitum: è quibus prouinciæ Austria-
cæ nouem millia peditum, Hispaniæ Galliæq; reges no-
uem millia equitum soluebant, reliquis omnibus stipen-
dium de suo numerabat. Occasio uerò atq; causa aucta-
rum uirium fuerat, Patauium proditione recuperatum;
& in captiuitatem abducti Barptolomæus Firmianus
Cæsaris inibi præfectus, Brunorius de la Scala, Leonhar-
10 dus Trifsinus, & Manfredus Ficinus. His igitur tantis
copijs, uindicaturus in hostes, Iacobum à Landau, Do-
minum à Schellenberg, Ritschanum & Zucharum quen-
dam, ad Athesim fluuium præmisit, iunctis Hispanicis
auxilijs, quæ Ferdinandus Catholicus in usum belli ac-
comodauerat, quæ Pischarius ac Gorzia ductabant.
Non deerant etiam ex Italis, qui Cæsarianas tum in Ita-
lia partes fouebant, Cardonius Prosper, Mutius Colum-
na, Vrsinus Mogemanus, & Troilus Sabellius. qui dum
subuenire laboranti Austriacæ ditioni conantur, tum
20 fortè à Venetis oppressi, à Liuiano redempto à Gallis
Venetorum Imperatore, ex itinere castris exuuntur.
Sed recollecti paulo post, ubi de Germanicis auxilijs ac-
cepissent, audaciores facti, Meduaco fluuio traiecto, Me-
stinum & Margariam, maritimum Venetorum castel-
lum, expugnarunt. Quos consecutus Liuianus, cum Pe-
tiliano & Baleono, haud procul Vicentia, ad certami-
nis necessitatē compulit. In quo Cæsariani uictores, ma-
gnam hostium copiam cecidère. In quibus, qui nomine
aliquo eminebant, desiderati sunt, M. Antonius Monta-
30 nus signifer, Sacromorus, Hermes, Ioannes Bernhardi-
nus, Aleccius Salentinus, Ioan. Baptista Seraphius, Al-
phonfus Mutius, Philippus Cursoloius, Hannibal Sy-
monius Brixianus, Hieronymus Troianus, frater Pau-
li Baleonij legati. Reliqui ex fuga exclusi Vicentia, cata-
racta demissa, trucidati sunt à Cæsarianis: Carolus
Montonius, Constantinus Pius Antonij filius, Fran-
ciscus

ciscus Saxatella, & Meleager Foroiulensis, & Andreas Lauredanus, principis Venetiarum propinquus. Suffocati hinc quoque in confluentibus Medoaci periere, Antonius Pius, Barchilonius, & Paulus Balonius legatorum alter, quem alij tamen captum & seruatum tradunt: adeo ut solus Andreas Grytti ex hac pugna cum paucis euaserit. Qua uictoria sparsa, proxima castella Bouolentum, Plebisacci & Lucifucinum (ubi uersatili machina naues à Medoaco in mare Hadriaticum traducuntur) omnia in Cæsaris potestate concesserunt. Muranum quoque, munitissimus Adriatici maris locus, tum à Maximiliano comparatum fuit, Austriæque adiectum. Ad quod recipiendum etsi ducibus Manfronio ac Baldasare quodam, copias clam ex mari admouissent: hæ tamen à Christophoro comite à Frangepanibus, antequam obsidionem auspicati fuissent, omnes profligatæ sunt, capta una insuper triremi. Liuianus denique Venetorum Imperator dolum meditatus, cum iter ad Marosuram simulasset, & per inaccessibleas semitas alpesque inuias, ductoribus Cordillo & Malatesta, ex improviso ad Athesim uenisset, oppressurus Hispanica auxilia quæ isthic ad Rhodigium castrametabantur, sub ducibus Piscario & Gorzia: etsi Cordigium, in ipso qui tum erat mercatum occupasset, Gorziamque alterum ducem coepisset: tamen referre pedem, nulla magnopere re bene gesta, coactus est.

Decimumquartum Gallicum, siue Mediolanense, Venetum secutum bellum, anno Domini millesimo quingentesimo duodecimo fuit: ex ea perfidia natum, qua foedere percusso primùm Iulius Pontifex, deinde etiam Gallus rex, Cæsarem deseruerant. Quippe cum præter conuentum Cameracensem, in comitijs etiam Augustanis anno 1510 indictis, hi principes coram Ordinibus Imperij fidem foederis initi fecissent, eaque de re Germani principes in auxilia ferenda cõsensissent: fide tamen præter expectationem remissa, Pontifex primùm, deinde etiã Gallus, inuictũ Heroem deseruerunt.

Bellum decimumquartum:

Ac Gallus quidem nouum bellum meditatus, per Emichonem comitem à Leyningen clam in Germania copias conduxerat. Cuius rei certior factus Cæsar, graui proposito interdicto, & capitis poenam comminatus ijs qui Galliam ingrederentur, cum ijs auxilijs quæ in comitijs Augustanis anno 1810, & rursus Treuiris anno 1512, promissa ab Ordinibus Imperij fuerant, Italiam ingressus, primo belli limine Mediolanum, quod paulo antè à Gallo occupatum fuerat, recepit: quod, uti Imperij beneficium, & procul ab ambitione & auaricia, Sfortia-
 10 di duci restituit. Quod anno tamen postea tertio, Franciscus Gallorum nouus rex, Heluetiorum ope intercept. Quo tempore etiam Ferdinandus Arragonum rex, subsidijs Imperatoris mari è Tergesto transmisis, regna Neapolitanum ac Siciliae recuperauit, Gallis & Heluetijs procul ex Italia profligatis. Eodem anno, & decimo-
 20 mumquinto perfunctus bello fuit, Sueuico uidelicet: expugnata Hegouiae editissima arce Hohenkreygen, unde itinera infestabantur, & prouincijs Austriae superioribus damna euenerant. Quibus postremò omnibus de-
 30 cursis molestijs, & exantlatis laboribus, prospiciens non tam generi quàm orbi Christiano, ut tranquillitatē post obitum, quem expectabat, relinqueret, anno à reparata Salute millesimo quingentesimo decimoquinto, potentissimos tres reges, ut se apud Viennam Austriae conuenerent, induxit: Vladislaum nempe, eiusq; filium Ludouicum, Hungariae reges: & Sigismundum Poloniae, Vladislai fratrem germanum: cum quibus de maximis rebus in consessu principum Imperij multorū, aliarumq; prouinciarum, cum agere cœpisset, uinculis Austriades
 30 cum uicinijs ita connexit, ut nisi sathanas zizaniam interiecisset, hæ omnes clades, quas nostra memoria Christiani à Thurcis acceperunt, facilè & impeditæ & auersæ fuissent. Quippe nepoti tum ex filio, Ferdinando, Annam Vladislai Hungari regis filia: & rursus eiusdem nato Ludouico, Mariam neptem ex eodē filio desponderat, solennia peragentibus duobus Rom. ecclesie cardina-

cardinalibus, Matthæo tituli S. Angeli Gurcensi, & Thoma Eurdeudi Strigoniensi: aspicientibus uerò præcipuis Germaniæ principibus, Vuilhelmo & Ludouico Boiariæ, Georgio & Cazimiro Brandeburgensi, Alberto Meclaburgensi, Vlrico Vuirtenbergensi, Carolo Monasteriensi, alijsque ducibus ac episcopis ex Germania & Hungaria quàm plurimis. His tam necessarijs reb. peractis, cum finem sibi uitæ instare uideret, postremò ad Augustam Rhetiæ comitia transegit, Lutheri doctrinam iam inualescente. quibus ex sententia cōfectis, in reditu ex itinere ad Vuelsam superioris Austriæ febre correptus, anno 1518, die XII Ianuarij, naturæ satisfecit: princeps omni laudè dignissimus, & alter ceu Austriadum conditor, de Romano Imperio non pessimè meritus: Herculi quàm simillimus, cum tot monstris periculisque orbem terrarum tum liberasset. De cuius rebus præclare gestis, eiusque nepotum ex filio, CAROLI QVINTI ac FERDINANDI Impp. postremis libris Decadū nostrarum & luculenter, & prolixè ad fidem rerum agimus: quæ hisce Commentarijs, cum huc nō pertineant, attingere consultò nolumus.

F I N I S.

ERRATA SIC EMENDABIS.

Página 45 uersu 20 instituetur 53.16 in Italiam 60.6
familiaritatem 66.21 intuitus esset 67.4 funesta 140.5
Anglum 152.14 Charinthius 195.57 Styriensis 233.30
millesimus trecentessimus.

Cætera industrius & æquus Lector facile
suo pte studio obseruabit.

RERVM, LOCORVM, ET PER- sonarum in Vuolfgangi Lazij Genealogia Austria- ca præcipue memorabilium

I N D E X.

<i>Dolphi Caesaris auaricia. Pag.</i>		<i>Augustana comitia</i>	335
197		<i>Aurei uelleris ordo institutus</i>	147
<i>Aduocatia Turicensis</i>	152	<i>Austrasia regnum</i>	27
<i>Aeneas Syluius pontifex</i>	297	<i>Austrasia regni uestigia</i>	47
<i>Aeneas Syluius in aula Frideri</i>		<i>Austrasia reges</i>	48
<i>ci tertij</i>	313	<i>Austrasia postremi duces</i>	76
<i>Aeneas syluij error</i>	21	<i>Austrasia regni ruina.</i>	ibid.
<i>Agnes regina Vngariae, cum filia, Moniales in</i>		<i>Austria uocis origo</i>	28
<i>Kunigsfelden</i>	202	<i>Austria prima & secunda</i>	29
<i>Alba Regalis à Maximiliano expugnata.</i>		<i>Austriæ duæ hodie coniunctæ</i>	44
324		<i>Austriæ ducum tituli</i>	167
<i>Albertus I. archidux Austriae</i>	182.192	<i>Austria ut Habspergensibus collata</i>	179. &
<i>Alberti periculum & successus in Austria.</i>		182	
193		<i>Austriæ homagium ad scæminas</i>	192
<i>Albertus Austriacus Caesar designatus</i>	198.	<i>Austria omnis ad Fridericum Caesarem deuo-</i>	
200		<i>luta</i>	311
<i>Alberti Caesaris bellum Hungaricum</i>	198.	<i>Austriæ pax data.</i>	ibid.
202		<i>Austriaci à Boiarijs uicti</i>	214
<i>Albertus Caesar à cognato occisus</i>	207	<i>Austriaci ab Heluetijs uicti</i>	223.232
<i>Albertus Contractus</i>	228	<i>Austriaci acie iterum ab Heluetijs uicti</i>	241.
<i>Alberti 4. archiducis historia</i>	250	246	
<i>Alberti Caesaris uita</i>	252	<i>Austriaci ex Heluetia pulsî</i>	247
<i>Albertus sextus, archidux Austriae, fratri</i>		<i>Austriacorum foedus cum Heluetijs</i>	248
<i>Friderico Caesari lites mouet</i>	207	<i>Austriacorum intestina bella</i>	278
<i>Albertus Austriae dux à fratre Caesare pro-</i>		<i>Austriadum Genealogia</i>	7
<i>scriptus</i>	297	<i>Austriaci à Venetis acie uicti</i>	328
<i>Albertus Austriae dux genio indulget.</i>	ibid.	B	
<i>Albertus Friderici III. frater mortuus</i>	311	<i>Babo nomen dedit Bebenuuiler</i>	124
<i>Alsatia olim pars Lotharingie</i>	32	<i>Badenuuiler comites unde</i>	158
<i>Alsatia insignia unde</i>	47	<i>Basilea terræ motu periclitatur</i>	234
<i>Altperg arx condita</i>	109	<i>Basilienses Heluetijs confœderati</i>	325
<i>Andree Gritti periculum</i>	333	<i>Bauariae dux insidiatur Alberto</i>	196
<i>S. Amandus regem reprehendit</i>	73	<i>Bauariae dux ad regnum Vngariae uocatus.</i>	
<i>Andreas Paumkircher Austriacus</i>	296	205	
<i>Anduerpie emporium</i>	321	<i>Bauaricum bellum cum Maximiliano</i>	325
<i>Angliae reges tur titulum regni Gallici sibi u-</i>		<i>Bebenheim & Bebenuuiler</i>	124
<i>surpent</i>	147	<i>Berna constructa</i>	116
<i>Anonnij errores</i>	20	<i>Bertholdus III. comes Brisgouie</i>	151
<i>Ansepisi progenies</i>	68	<i>Bertholdus IIII. comes Brisgouie</i>	153
<i>Aquisgrani nomen unde</i>	56	<i>Bertholdus VI. princeps Brisgouie</i>	156
<i>S. Arbogastes</i>	70	<i>Bertholdus ultimus dux Zaringensis</i>	157
<i>Arduennæ ducatus exordium</i>	66. & 67	<i>S. Blasij monasterium</i>	150
<i>Arduennæ ducum catalogus</i>	35	<i>Bohemia & Austria pacificatio</i>	182
<i>Arelatense regnum</i>	141	<i>Bohemia ad Lutzelburgenses deuenit</i>	222
<i>Argentoratenses episcopi partem Alsatie</i>		<i>Bolonie ducum catalogus</i>	35
<i>obtinent</i>	165. & 172	<i>Brabantia primî duces</i>	39
<i>Armeniaci circa Basileam</i>	314	<i>Brabantia ducum catalogus</i>	42
<i>S. Arnolphus Metensis præsul.</i>	71	<i>Brisgouie comites</i>	149
		V	<i>Brisgau</i>

I N D E X.

<i>Brisgandia inter Austriae duces & marchiones Badenses cur diuisa</i>	159	E	<i>Berhardus Brisgouiae comes</i>	149
<i>Brunhildis reginae hovenus exitus</i>	66	E	<i>Eberhardus Vuirtenbergensis dux factus</i>	224
<i>Burgundia in regnum sublimata</i>	114		<i>Ebersheimmunster</i>	71
<i>Burgundiae comitatus</i>	117		<i>Edelfassiae duces</i>	77
<i>Burgundiae principes & reges</i>	132		<i>Eginesheim unde</i>	126
<i>Burgundiae primi comites</i>	136		<i>Egensheimensium comitum origo</i>	163
<i>Burgundiae reges de stirpe Habspurgensi</i>	137		<i>Ergouiae comites unde</i>	170
<i>Burgundiae palatini</i>	140		<i>Ernestus archidux Austriae</i>	266
<i>Burgundici regni diuisio.</i>	ibid.		<i>Eustachius Lotharingus</i>	36
<i>Burgundia alta imperialis</i>	141		<i>Eytzingeri contra Austriacos</i>	277
<i>Burgundiae primus dux</i>	142		F	
<i>Burgundiae ducatus ad reges Franciae deuolutus</i>	144-146		F	
<i>Burgundia ad Imperium Rom. redit</i>	145		<i>Amiliae olim descriptae</i>	5
<i>Burgundia a Galliae regno auulsa</i>	147		<i>Flandriae comites</i>	37
<i>Burgundiae dux Galliam sibi subiecit.</i>	ibid.		<i>Franciscus Gallus Mediolanum occupat</i>	334
<i>Burgundia ut ad Austriades deueniret</i>	148		<i>Francorum regnum somno ostensum</i>	14
<i>Burgundiae regum sepultura</i>	102		<i>Franci Galliam occupant</i>	28
<i>Burgundiones in multis locis</i>	132		<i>Francorum occidentalium fines.</i>	ibid.
C			<i>Francorum gentilicia nomina</i>	97
C			<i>Friburgum constructum</i>	116
<i>Caesares duo in Germania creati</i>	210.		<i>Friburgensium comitum exordium</i>	156
<i>& 218</i>			<i>Friburgum Austriacis subiectum</i>	239
<i>Carinthiae ducatus ad Austriacos</i>	226.237		<i>Friburgensis Academia fundata</i>	268
<i>Carolingorum regum origo</i>	68		<i>Fridegundis regina copiarum dux</i>	63
<i>Carolomannus rex Austrasiae</i>	83		<i>Fridericus Alberti filius archidux Austriae.</i>	208
<i>Carolus Martellus Austrasiae rex</i>	80		<i>Fridericus Austriacus Caesar captus</i>	213
<i>Carolus Burgundus ab Heluetijs occisus</i>	148		<i>Fridericus Caesar fratrem Albertum accusat</i>	296
<i>Carolus Burgundiae dux occisus</i>	248		<i>ad principes Imperij</i>	272
<i>Childebertus VI. rex Austrasiae</i>	61		<i>Friderici III. Caesaris mansuetudo</i>	283
<i>Childericus XI. rex Austrasiae</i>	73		<i>Fridericus Caesar Viennam obsidet</i>	290
<i>Chlotarius III. rex Austrasiae</i>	56		<i>Fridericus III. Caesar a suis obsessus</i>	297
<i>Chronographorum uarietas de gente Austriacorum</i>	19		<i>Fridericus III. Caesar fratrem Albertum pro-</i>	311
<i>Chumani crudeles homines</i>	212		<i>scribit</i>	312
<i>Ciliensis comes occisus</i>	260		<i>Fridericus III. Caesar totius Austriae dominus</i>	ibid.
<i>Ciliensis comitatus ad Austriae duces deuolutus</i>	320		<i>Fridericus III. Caesaris historia.</i>	320
<i>Clodouei regnum diuisum</i>	52		<i>Friderici III. Caesaris periculum</i>	156
<i>Colmaria Austriacis subiecta</i>	226		<i>Furstenbergensium comitum exordium</i>	
<i>Coniuratio Austriacorum contra Albertum.</i>	193		G	
<i>Curinorum familia in Austria punita</i>	195		G	
D			<i>Galli miraculum</i>	121
D			<i>Galli a Maximiliano acie uicti</i>	222
<i>Agoberti regis laus</i>	71		<i>Gallorum uictoria in Italia</i>	329
<i>Decenses primi duces</i>	153		<i>S. Gebhardus praesul Constantiensis</i>	152
<i>Decensium ultimi duces</i>	155		<i>Gebuileri sententia de ducibus Austriae</i>	24
<i>Decensium ducum titulus ad Vuirtenbergenses deuenit</i>	155		<i>Genealogias conscribere uetus mos</i>	3
<i>Degenprechtus IX. rex Austrasiae</i>	68		<i>Gengenbach monasterium dotatum</i>	127
<i>Delphinatus nomen</i>	117		<i>Georgij Pogeprachij malicia</i>	261
<i>S. Dionysij monasterium iuxta Luteciam fundatum</i>	70		<i>Georgius rex Bohemiae pro Casare Friderico III. pugnat</i>	298
			<i>Georgij</i>	

I N D E X.

Georgij à Fels uirtus	223	Ioannes Sueniæ dux Albertū Casarem suum	
Gerbelsheim unde	126	patrum interficit	207
Germanica nomina	13	Ioannis Stabij sententia de Austria ducibus.	
Germanica nomina corrupta	49	23	
Germania bellis fœdata	210	Ioannis Stabij error	73
Germanici Imperij ruina in Italia	215	Ioannis Auentini sententia de Austria duci-	
Godofridi regis Hierosolymitani genus	37	bus	23
Gothorum in Hispanijs origo	53	Itali ab imperio deficiunt	215
Græcorum stemmata deliniata	5	Iudeorum scelera in Austria	234
Guelfi imperij hostes	211	Iulius pontifex Italiae urbes occupat	329
Guisiorum origo	143	Iuramons	86
Guntramus comes Habsburgensis	126	Iuramontis duces	136
H		K	
H Abspurgi principes unde	64.69	K Allenbergensis parrochus	225
Habsburgensiu uera origo	94.104	Kiburgenses comites	189
Habsburgensium insignia eadem cum regibus		L	
Burgundiae	99	L Acuum multitudo in Heluetia	108
Habsburgensis primus comes	108	Ladislai Suntheimij sententia de Au-	
Habsburgi nomen unde	109	striae ducibus	22
Habsburgensium comitum sepultura	120	Ladislaus in cunabulis rex Vngariæ corona-	
Habsburg noua arx condita	170	tur	256
Hasbania duces	59	Ladislaus rex Vngariæ ueneno sublatus	261
Haselbachij errores	20	Lantzigerorum initium	323
Heluetia in Transiurano ducatu	107	Lauffenburgenses comites	171.187
Heluetij ab Austriacis deficiunt	117	Leodegarius præsul punitus	15
Heluetiorum ab Habsburgensibus defectio.	188	Leonis insigne cur multis commune	46
188		Leonora Friderici III. uxor	313
Heluetiorum de Austriacis uictoria	223. &	Leopoldus Austriacus ab Heluetijs occisus.	117
232		Leopoldus Probus, qui ab Heluetijs occisus, ar-	
Heluetiorum ad Sempach uictoria	241	chiducum Austriae anthor	265
Heluetij Austriacorum loca occupant	247	Lithuani Christiani facti	244
Heluetiorum cum Austriacis fœdus	248	Liuianus Venetorum dux captus	329
Heluetij Maximilianum pralio superant	325	Lotharicum regnum idem cum Austrasiano.	
Heluetij pro Gallo pugnant	334	45	
Henricus Basiliensis episcopus	181	Lotharingia unde dicta	29
Hetoprechtus	125	Lotharingiæ primi duces	32
Hohenkreygen expugnatur	334	Lotharingiæ ducum catalogus	34
Holtzeri consulis Vienensis malicia	286	Lotharingiæ insignia unde	47
eiusdem perfidia	301	Lotharingiæ archidux	93
Holtzerus mentito habitu captus	304	Lotharingia pro Lothariana dicta	113
Hugoberti abbatis familia	26	Lotharingiæ principes unde	143
Hugobrechtus abbas fit comes Habspurgen-		Louaniensis comitatus	30.38
sis	134	Louaniensium insignia	47
Humfridus comes Habsburgensis	131	Lutheri doctrina inualefcit	335
Hungaricum bellum sub Alberto Casare.	199	Lutzelburgensium ducum catalogus	40
Hungariæ & Austriae necessitudo	334	Lutzelburgenses Bohemiam obtinent	222
I		Ludouicus præter spem Casar electus	210
I Acobi Manlij opinio de Austriae ducibus.		Ludouicus Casar excommunicatus	217
23		Ludouici Casaris de Austriacis uictoria	213
Imagines antiquorum in domibus depictæ	4	Ludouicus Bauarus arbiter inter Austriae du-	
Imperatores ex Habsburgensi familia	103	ces	274
Ioannes primus dux Burgundiae	142	Luitardus VII. comes Habsburgensis	126
		V 2	Luit

I N D E X.

<i>Luitfridus comes VIII. Habspurgensis</i>	127	<i>Palatinorum ditioes occupatae</i>	326
<i>Lupoldus primus dux Sueviae</i>	222	<i>Palatinatus Burgundiae</i>	141
<i>Lupoldus Austriacus ad Sempach occisus.</i>	241	<i>Papa iura imperij in Italia ad se rapit</i>	215
<i>Lympurgenses comites</i>	38	<i>Parentum imprecatio pueris obest</i>	234
M			
M <i>Aiores domus Francia regno insidiantur</i>	118	<i>Paterniacum sepulchris regum nobilitatum.</i>	102
<i>Marchtall cœnobium ad Danubij fontes</i>	152	<i>S. Petri cœnobium supra Friburgum</i>	152
<i>Marcomiri uisio</i>	13	<i>Petrus Engelbrechtus præceptor Maximiliani</i>	321
<i>Marcomiri somnium</i>	100	<i>ni</i>	321
<i>Masmunster fundatum</i>	95	<i>Pfyretensium comitum origo</i>	166
<i>Mathias Vngariæ rex Viennam occupat</i>	315	<i>Pfyretarum comitatus ad Austriacos peruenit</i>	167. & 229
<i>S. Maximilianus martyr</i>	319	<i>Philippus Longus Gallie rex, & dux Burgundiae</i>	145
<i>Maximiliani Caesaris nomen unde</i>	319	<i>Philippi Maximiliani filij mors</i>	327
<i>Maximiliani pueri fames</i>	291	<i>Pipinus senior dux Austriae</i>	76
<i>Maximilianus Viennam recuperat</i>	318	<i>Pius pontifex pacem in Austria petit</i>	307
<i>Maximiliani Caesaris uita descripta</i>	319	<i>Poloni Lithuanum regem quæerunt</i>	244
<i>Maximilianus in Flandria captus</i>	321	<i>Porta honoris confecta</i>	119
<i>Maximilianus plurima bella gessit</i>	322	<i>Portugallie regum origo</i>	33
<i>Maximilianus Cæsar Genealogias scripsit</i>	6	<i>Propositio totius operis</i>	97
<i>Maximiliani uictoria in Italia</i>	330	<i>Prouinciæ comites</i>	112
<i>Maximiliani Caesaris obitus</i>	335	<i>Prouincia Burgundiæ coniuncta</i>	114
<i>Maxo rex Burgundiæ</i>	95	<i>Prouincia Romano imperio subiecta</i>	116
<i>S. Medardus obiit</i>	57	<i>Prouincia à Francis subiecta</i>	117
<i>Mediolanense bellum</i>	333	<i>Prugenses puniti</i>	321
<i>Melchior à Masmunster occisus</i>	328	R	
<i>Merouichi nomen unde</i>	14	R <i>amprechtus comes Habspurgensis</i>	125
<i>Montis Belligardi comitum origo</i>	143	<i>Rheinaldus I. Lotharingiæ dux</i>	143
<i>Mosellanorum ducum catalogus</i>	38	<i>Rheinfeldensium comitum origo</i>	160
<i>Muranum à Germanis occupatum</i>	333	<i>Rhudolphus rex Burgundiæ</i>	114
<i>Murhi cœnobium fundatum</i>	170	<i>Rhudolphus primus rex Burgundiæ</i>	137
<i>Murbacensis abbatia fundata</i>	95	<i>S. Rhudolphus IIII. rex Burgundiæ</i>	139
N			
N <i>ecromanticus quidam se Fridericum secundum Cæsarem nominat</i>	184	<i>Rhudolphus Rhinfeldensis dux Sueuiæ</i>	161
<i>Neustria unde</i>	28	<i>Rhudolphi Caesaris Habspurgensis res gestæ.</i>	175
<i>Neustria ex Neureich dicta</i>	112	<i>Rhudolphi Caesaris uictoria in Austria</i>	181
<i>Neustria duplex</i>	96. 113	<i>Rudolphi Caesaris soboles</i>	184
<i>Neydhardus morio</i>	225	<i>Robertus Chabilon V. Burgundiæ dux</i>	144
<i>Nidermunster in Bauaria fundatum</i>	80	<i>S. Romuricus</i>	109
<i>Nomina gentilitia Francorum</i>	97	<i>Rotbrechtus comes Habspurgensis</i>	124
O			
O <i>ttocarus rex Bohemiæ à Rhudolpho uictus</i>	178	<i>S. Rudbertus</i>	121
<i>Ottocarus occisus</i>	181	S	
<i>Ottprechtsthall</i>	122	S <i>abaudia sub Burgundiis</i>	116
<i>Ottprechti comitis Habspurgensis progenies.</i>	124	<i>Sabaudie ducum origo</i>	140
P			
P <i>acis formula inter Fridericum Cæsarem & fratrem Albertum</i>	309	<i>Salmenfes comites unde</i>	34
		<i>Salispurgensis præsul ab Alberto uictus</i>	197
		<i>Sarraceni à Carolo uicti</i>	82
		<i>Schaffhusum Austriaci celsit</i>	233
		<i>Scipionis nobilitas unde</i>	5
		<i>Scortorum collegia instituta</i>	73
		<i>Sepulchra ducum in claustris</i>	7
			Sige-

I N D E X.

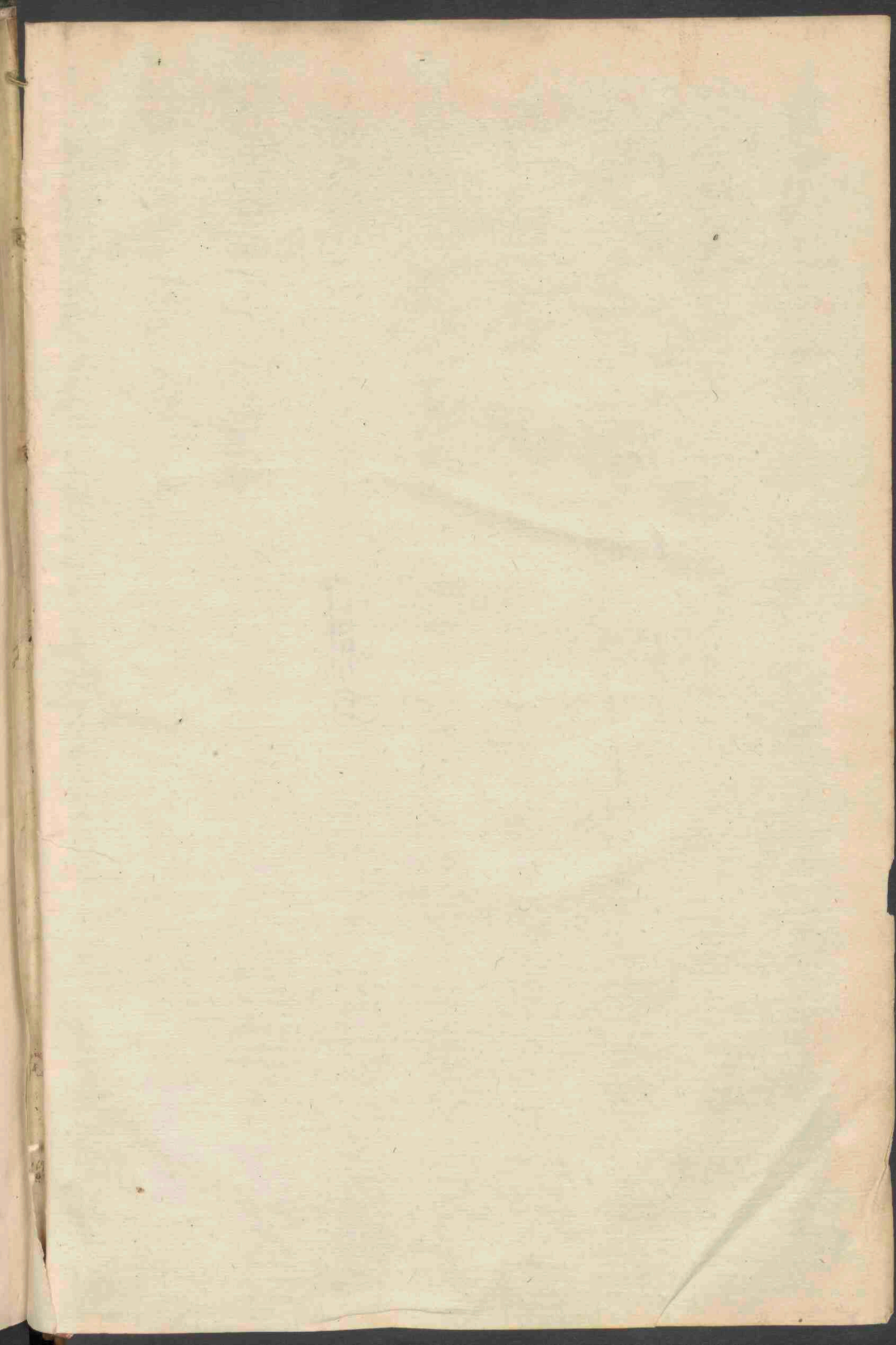
<i>Sigebertus author Austriadum</i>	13.16	<i>Veneti ingenti praelio à Gallo superati</i>	329
<i>Sigebertus primus author Habsburgensium.</i>		<i>Venorum cum Austriacis bellum</i>	241
106		<i>Veneti à Maximiliano uicti acie</i>	323.324
<i>Sigebertus V. rex Austrasiæ</i>	57	<i>Venorum de Austriacis uictoria</i>	328
<i>Sigebertus rex scortorum amator</i>	73	<i>Verona à Maximiliano occupata</i>	330
<i>Sigeprechtus primus comes Habsburgēsis.</i>	108	<i>Vicentinum bellum</i>	332
<i>Sigismundus dux Austriæ</i>	248	<i>Victorinus regis Bohemiæ filius</i>	291
<i>Sixtus Trautson cum exercitu à Venetis occi-</i>		<i>Vienna ab Alberto VI. occupata</i>	275
<i>sus</i>	328	<i>Vienna à Mathia rege Vngariæ occupata</i>	315
<i>Spina de corona Seruatoris</i>	222	<i>Vienna à Maximiliano recepta</i>	323
<i>Streichburg</i>	122	<i>Viennensia comitia</i>	334
<i>Stechfeld cœnobium fundatum</i>	164	<i>Viennensium tumultus</i>	303
<i>S. Steffani templum Viennæ</i>	230	<i>Viennensium seditio</i>	282.288
<i>Stemmata olim imaginibus depicta</i>	3	<i>Viennenses comites</i>	113
<i>Sueuicum fœdus ininitum</i>	322	<i>Viennenses comites unde</i>	145
T		<i>Viennensis Academia fundamenta</i>	228.229
T <i>heobertus secundus rex Austrasiæ</i>	53	<i>Viennense Capitulum fundatum</i>	235
<i>Theodoricus primus rex Austrasiæ</i>	51	<i>Viennenses uino merces faciunt</i>	290
<i>Theodoricus fortis rex Austrasiæ</i>	52	<i>Vladislaus rex Poloniæ</i>	244
<i>Theodeualdus II I. Austrasiæ rex</i>	54	<i>Vnderwaldenses Austriacos uincunt</i>	223
<i>Tigurinorum bellum cum Austriacis</i>	231	<i>Volaterrani error</i>	20
<i>Traiectensis Episcopatus erectus</i>	80	V.	
<i>Transiuranus ducatus unde</i>	86	V <i>aldramus dux Lutzelburgensis</i>	41
<i>Tribuni Romani contra Cæsares Germanos.</i>		<i>Vuesterich unde dictum</i>	28
216		<i>Vurtingen cœnobium fundatum</i>	170
<i>Tritemij sententia de Austriæ ducibus</i>	22	<i>Vuigandus à Teben pastor in Kallenberg</i>	225
<i>S. Trutberti monasterium</i>	120.127	<i>Vuillebrodus primus præsul Traiectensis.</i>	
<i>Tungrenses duces</i>	59	80	
<i>Tyrolis comitatus ad Austriacos</i>	237	<i>Vuirtenbergensium bellum cum Austriacis</i>	233
V		Z	
V <i>enetia contra Cæsarem munita</i>	330	Z <i>aringia principum genealogia</i>	149
<i>Venetus lacus à colore aquæ dictus.</i>	101	<i>Zaringensis ultimus princeps</i>	150

V 3

F I N I S.

BASILEÆ, PER IOANNEM OPO-
RINVM ET NICOLAVM EPISCOPIVM,
ANNO SALVTIS HVMANÆ
M. D. LXIII. MENSE MARTIO.

0

Handwritten scribble

Handwritten scribble

